

Anna Székely

Ghidul drumețului pe

Via
Transilvanica

Documentare traseu: Anna Székely, Kitty Bojan, Bianca Comșa, Iulia-Alexandra Mureșan
Redactare text: Anna Székely, Iulia-Alexandra Mureșan
Corectură: Marius Maciovan
Întocmire hărți: Cristian Fluerau
Paginație: Kitty Bojan
Hartă copertă spate: Ioana Capotă
Foto: Mihai Țuțu, Iulia-Alexandra Mureșan, Andrei Moldovan, Cristian Fluerau,
Anna Székely, Bianca Comșa
Simboluri: Branzas Design

© Tășuleasa Social, 2022

Harta fundal: OpenCycleMap.
Harta © www.thunderforest.com,
Date © www.osm.org/copyright

Informațiile din acest ghid, împreună cu descrierile drumetțiilor, traseelor și rutelor sunt rezultatul experienței autorilor și au un rol orientativ. Folosirea acestui ghid se face pe propria răspundere. În măsura legislației în vigoare, NU ne vom asuma nicio răspundere față de eventualele accidente sau daune de orice fel fără un temei juridic.

Pentru a vă fi mai ușoară răsfoirea ghidului nostru, am salvat un *Cuprins* interactiv, care, doar selectând un titlu sau numărul paginii acestuia, să vă ducă la partea respectivă. Vă puteți întoarce la început dând click pe sigla VT din partea de sus a fiecărei pagini.

**CUMPĂRĂ PRODUSE VT PE
SHOP.
VIATRANSILVANICA
.COM**

Cuprins

CUVÂNT ÎNAINTE	5
Cum se folosește ghidul?	6
Infrastructură	7
Durata traseului	8
Drumeția pe VT	8
Cu bicicleta pe VT	8
Recomandări de drumeție	9
Planificarea rutei	9
Echipament	10
Lista recomandată de echipament	11
Numere de urgență	11
Informații utile	12
Bășicile	12
Hidratare și hrană	13
Posibilități de înnoptare	13
Câinii și animalele sălbatice	14
O poveste despre Cănetul Drumețului	18
BUCOVINA	19
1. Ruta Putna - Sucevița	20
2. Ruta Sucevița - Vatra Moldoviței	24
3. Ruta Vatra Moldoviței - Sadova	28
4. Ruta Sadova - Pasul Mestecăniș	32
5. Ruta Pasul Mestecăniș - Vatra Dornei	36
6. Ruta Vatra Dornei - Poiana Negri	42
ȚINUTUL DE SUS	47
1. Ruta Poiana Negri - Lunca Ilvei	48
2. Ruta Lunca Ilvei - Tășuleasa Social (Piatra Fântânele) - Varianta A	52
2. B Ruta Lunca Ilvei - Tășuleasa Social (Piatra Fântânele) - Varianta B	56
3. Ruta Tășuleasa Social - Bistrița Bârgăului	60

4.	Ruta Bistrița Bârgăului - Petriș - Varianta A	64
5.	Ruta Petriș - Jeica - Varianta A	68
4. B	Ruta Bistrița Bârgăului - Dorolea - Varianta B	72
5. B	Ruta Dorolea - Bistrița - Varianta B	76
6. B	Ruta Bistrița - Jeica - Varianta B	82
6.	Ruta Jeica - Monor	86
7.	Ruta Monor - Brâncovenești	90
8.	Ruta Brâncovenești - Cașva	95
9.	Ruta Cașva - Brădețelu	99
10.	Ruta Brădețelu - Câmpu Cetății	104

TERRA SICULORUM

109

1.	Ruta Câmpu Cetății - Sovata	110
2.	Ruta Sovata - Praid	115
3.	Ruta Praid - Atia	120
4.	Ruta Atia - Lupeni	124
5.	Ruta Lupeni - Odorheiu Secuiesc	129
6.	Ruta Odorheiu Secuiesc - Mărtiniș	136
7.	Ruta Mărtiniș - Dârjiu	140
8.	Ruta Dârjiu - Archita	144

TERRA SAXONUM

149

1.	Ruta Archita - Criț	150
2.	Ruta Criț - Saschiz	156
3.	Ruta Saschiz - Șapartoc	161
4.	Ruta Șapartoc - Stejărenii	164
5.	Ruta Stejărenii - Mălâncrav	170
6.	Ruta Mălâncrav - Biertan	176
7.	Ruta Biertan - Mediaș (Via Richiș, Opțional)	182
8.	Ruta Mediaș - Bazna	191
9.	Ruta Bazna - Axente Sever	195
10.	Ruta Axente Sever – Micăsasa	202

TERRA DACICA

207

1.	Ruta Micăsasa - Valea Lungă	210
2.	Ruta Valea Lungă - Blaj	215
3.	Ruta Blaj - Secășel	220
4.	Ruta Secășel - Alba Iulia	224
5.	Ruta Alba Iulia – Sebeș	231

6.	Ruta Sebeș - Pianu De Sus	237
7.	Ruta Pianu De Sus - Cugir	241
8.	Ruta Cugir - Ciungu Mare	246
9.	Ruta Ciungu Mare - Măgureni	250
10.	Ruta Măgureni - Sarmizegetusa Regia	254
11.	Ruta Sarmizegetusa Regia - Fundătura Ponorului	260
12.	Ruta Fundătura Ponorului - Hobița (Pui)	265
13.	Ruta Hobița (Pui) - Nucșoara	269
14.	Ruta Nucșoara - Sarmizegetusa Ulpia	274
15.	Traiana Ruta Sarmizegetusa Ulpia Traiana - Bucova	281

TERRA BANATICA

285

1.	Ruta Bucova - Marga	286
2.	Ruta Marga - Oțelu Roșu	290
3.	Ruta Oțelu Roșu - Caransebeș	294
4.	Ruta Caransebeș - Poiana	300
5.	Ruta Poiana - Gărâna	304
6.	Ruta Gărâna - Secu	310
7.	Ruta Secu - Reșița	315
8.	Ruta Reșița - Iabalcea	321
9.	Ruta Iabalcea – Canton Coșava	326
10.	Ruta Canton Coșava - Prigor	333
11.	Ruta Prigor – Crușovăț	337

TERRA ROMANA

343

1.	Ruta Crușovăț - Prisăcina	344
2.	Ruta Prisăcina – Valea Cernei	350
3.	Ruta Valea Cernei – Obârșia Cloșani	354
4.	Ruta Obârșia-Cloșani – Isverna	358
5.	Ruta Isverna – Cireșu	362
6.	Ruta Cireșu – Balotești	366
7.	Ruta Balotești – Drobeta-Turnu Severin	370

CUVÂNT ÎNAINTE

Via Transilvanica este un traseu de aproximativ 1.400 de kilometri care dezvoltă 2.000 de ani de istorie a Transilvaniei, de la Putna la Drobeta-Turnu Severin. Este un proiect al organizației Tășuleasa Social, ONG cu sediul în Pasul Tihuța, în județul Bistrița-Năsăud, care desfășoară acțiuni cu caracter educațional, social, de mediu, cultural etc.

Acest traseu poate fi parcurs după voia călătorului, fie pe etape, fie în întregime, pe jos, cu bicicleta, sau chiar și călare. Ghidul Via Transilvanica va furniza date despre posibilitățile de cazare și masă, dar și informații istorice și culturale ale diferitelor zone geografice.

Via Transilvanica este un drum care sparge barierele dintre generații și culturi pentru că este dedicat acelor persoane care, indiferent de vârstă, experiență sau locul de unde vin, sunt pregătite ca, pe perioada călătoriei lor, să reducă activitatea de peste zi la mers și numărul obiectelor personale pe care le transportă în rucsac la un minim necesar. Înainte de toate, acest fel de drumeție poate fi o sursă de bucurie, de vindecare sufletească sau meditație. Omul a avut dintotdeauna nevoie de povești care să dea un sens vieții. Motivul principal al acestui drum este acest aspect, al descoperirii de noi personaje, povești și bineînțeles locuri, care pot îmbogăți și vindeca sufletul și mintea călătorului.

Via Transilvanica este despre diversitate, de la firul de iarbă de pe malul Dunării, până la crestele munților, peisajele care se dezvoltă pe măsură ce se trece de la o etapă de drum la alta sunt la fel de diferite ca oamenii care sperăm că vor străbate acest traseu. Astfel, se pot descoperi repere importante ce țin de identitatea țării noastre și a locuitorilor săi.

Acest ghid este întocmit cu grijă și cu foarte mult drag de cei care au parcurs primii acest traseu și au trăit pe propria piele ce înseamnă Via Transilvanica. Ne-am dat seama care sunt nevoile cele mai importante și am descoperit pașii care trebuie urmați pentru ca o călătorie pe Via Transilvanica să fie făcută în siguranță și să fie o experiență pozitivă. Veți găsi informații despre traseu, marcaje, locuri de cazare și mâncare, zone geografice, locuri sau obiective de interes turistic și multe altele.

Via Transilvanica este în continuă schimbare pentru că pot apărea drumuri noi, pensiunile sau hostelurile menționate în ghid se pot închide și în același timp pot apărea altele noi, așa că dacă de-a lungul călătoriei observați diferențe, vă invităm să scrieți pe paginile Tășuleasa Social și/sau Via Transilvanica.

Cale bună!

Informații generale

Cum se folosește ghidul?

La începutul fiecărui traseu, veți citi o scurtă descriere a unei zonei istorice, din cele șapte, precum au fost împărțite de către echipa noastră, de ex. Bucovina, Ținutul de Sus, Terra Dacica etc.

La capitolul *Cazări și Infrastructură* veți găsi informații despre posibilitățile de cazare și despre drum. Pictogramele folosite vă vor ajuta să găsiți mai repede ceea ce căutați.

Menționarea cazărilor este în ordinea în care ele apar pe traseu. Informațiile despre posibilitatea de cazare includ relația preț-calitate, în funcție de facilitățile puse la dispoziția călătorilor (mașină de spălat haine, bucătărie etc), eventuale modificări de preț pentru anul curent, adrese și date de contact. Este bine de știut că pe lângă pensiuni și hoteluri, vor oferi cazare și familiile din sate sau orașe, lucru important de reținut mai ales în zonele rurale în care turismul nu este atât de dezvoltat. Cazările la localnici apar în ghid cu un număr de telefon la care trebuie sunat în prealabil (cel puțin cu o zi înainte) și cerut posibilitate de cazare pe număr de persoane. Persoana este cea desemnată explicit pentru această misiune.

Sub titlul *Notă* am inclus la fiecare capitol o scurtă descriere narativă a traseului.

Info – este numele subcapitolului în care sunt grupate informații despre obiectivele turistice și cultural-istorice. În căsuța cu harta profilului de altitudine se pot găsi simboluri ce țin de infrastructură, distanța dintre cazări, puncte GPS importante. Lângă titlul fiecărei etape figurează durata în ore necesară pentru parcurgerea traseului respectiv. La fiecare traseu este și harta acestuia pe care regăsim cifrele de lângă numele localităților menționate în descrierea narativă (*Notă*). Harta vine în ajutorul celor care încă țin la orientarea în stil clasic cu hartă și busolă.

Explicația semnelor

 Pensiune	 Bar	 Bancă	 Autobuz	 Belvedere	 Magazin
 Hotel	 Apă potabilă	 Medic	 Aeroport	 Cazare - gospodărie	 Poliție
 Restaurant	 Internet	 Poștă	 Biserică	 Farmacie	 Obiectiv turistic
 Camping	 Informații	 Tren	 Trecătoare	 Suveniruri	

Infrastructură

Pentru fiecare localitate care este amintită în drumul nostru, lucrurile importante sunt prezentate în lista de mai jos. În localitățile mici există legături de autobuz și tren, dar de cele mai multe ori o singură dată pe zi. Magazinele marcate sunt de obicei magazine mixte, rurale.

Farmaciile sau punctele medicale vor fi accesibile cu un anunț în prealabil pentru că majoritatea au program scurt. Izvoarele marcate au în principiu apă de munte, potabilă și sunt de cele mai multe ori amenajate, altfel se poate procura apă de la localnici.

Marcajele drumului: bornă kilometrică din andezit, săgeată portocalie și albă, logo Via Transilvanica, indicatoare la intersecții și treceri de pietoni, indicatoare cu alte specificații.

Aproape fiecare sat are propriul hram al bisericii, care de obicei este o zi de sărbătoare în rândul localnicilor. La aceasta se mai adaugă sărbători religioase care sunt păstrate și celebrate cu sfințenie, mai ales prin pauza de la muncă, de către țăranii români. În satele mai mici, pe timp de sărbătoare religioasă, magazinul satului poate fi deschis doar câteva ore pe zi, față de modul normal de funcționare. Se recomandă informarea asupra programului de funcționare a acestora direct de la localnici.

Listă sărbători/ zile libere 2022:

- 1 ianuarie, 2 ianuarie – Anul Nou
- 24 ianuarie – Ziua Unirii Principatelor Române
- 22 aprilie (vineri) - 25 aprilie (luni) – Paștele Ortodox
- 1 mai – Ziua Muncii
- 1 iunie – Ziua Copilului
- 12 iunie (duminică) – 13 iunie (luni) – Rusalii
- 15 august – Adormirea Maicii Domnului
- 30 noiembrie – Sfântul Andrei
- 1 decembrie – Ziua Națională a României
- 25 decembrie – 26 decembrie – Crăciunul

În fiecare nouă zonă geografică sau istorică, experiențele culinare pot fi de foarte mare efect de aceea este potrivit de specificat în prealabil dacă se preferă mâncare locală. În zonele de munte și de șes, găsim aproape întotdeauna cașul și urda proaspătă de oaie, pe care ciobanii ni le oferă din când în când, însă noi recomandăm ca acestea să fie plătite pentru a încuraja dezvoltarea turistică și în rândul lor.

Mai multe informații despre acestea se vor primi la fața locului.

Durata traseului

Orele de mers sunt specificate în subtitlul fiecărei etape de traseu, adăugând o marjă de eroare de +/- 30 minute, în funcție de teren, de condiția fizică proprie și de starea vremii.

Durata a fost calculată pentru o viteză medie de 3-4 km/oră.

Drumeția pe VT

Drumul VT oferă o trăire cât se poate de reală, care îl pune pe călător în situații noi, care nu ar putea fi trăite în alt context. Lucrul care face parcurgerea acestui traseu atât de specială este faptul că drumețul se îmbogățește, nu material, ci spiritual și cultural, datorită experiențelor personale noi pe care le va dobândi și a tuturor poveștilor care îi vor fi împărtășite de noii prieteni de drum. Din punct de vedere cultural, călătorul va avea ocazia să fie purtat într-un mod unic, atât prin istoria României, cât și prin realitatea modernă. Astfel, acesta va avea acces la o abordare diferită față de clișeele și stereotipurile cunoscute și va avea ocazia să experimenteze natura într-un mod veritabil, din Obcinele Bucovinei, pe lângă munții Călimani până la depresiunile ce duc la portul Dunării.

Ghidul proiectului Via Transilvanica oferă cât mai multe detalii despre rețeaua de cazări din zonele prin care trece traseul și posibilitățile pe care acestea le asigură.

De asemenea, drumul dispune de o semnalizare foarte bună, care oferă călătorului o experiență sigură și care reduce șansele de rătăcire în afara traseului. În caz contrar, așteptăm sugestii la contactul de pe paginile Tășuleasa Social și/sau Via Transilvanica.

Cu bicicleta pe VT

Via Transilvanica poate fi parcursă și pe bicicletă sau călare. Pe bicicletă se pot face recomandări deja pentru traseele marcate existente și se pot oferi câteva sfaturi.

Pe parcursul lucrărilor în următoarele porțiuni ale traseului se vor adăuga trackuri gps, descrieri de traseu și recomandări noi.

În ceea ce privește imaginea generală de biking pe VT, în baza unor testări ale traseului de către o echipă a organizației noastre, avertizăm amatorii de mountainbiking că anumite trasee din VT sunt extrem de dificile și potrivite unor bicicliști cu bună experiență și condiție fizică.

Traseul „Bucovina” este unul care necesită echipament enduro, adică bicicletă enduro, cască și protecție. Echipamentul mai trebuie să conțină: trusă de prim ajutor și trusă de prim ajutor/reparații bicicletă (pompă, cameră, kit de pană, etc.) Îmbrăcăminte adecvată fiecărui sportiv, haină de ploaie și costum mountainbiking. Acest traseu, este unul care necesită pushbike într-un procent de 75% de la Putna până la Vatra Dornei, iar de la Vatra Dornei până la Lunca Ilvei devenind mai puțin dificil.

Cu toate că avertizările și recomandările par mai amenințătoare, traseul pe bicicletă poate fi o experiență de neuitat, o provocare demnă de ținut minte și o aventură minunată cu oameni faini și bucovineni ospitalieri pe partea de Bucovina, dar mai departe devine o plimbare plăcută pentru cei care preferă mișcarea cu bicicleta.

Recomandări de drumeție

Perioada ideală de drumeție pe Via Transilvanica trebuie aleasă în funcție de temperaturi, de lumina din timpul zilei și de posibilitățile de cazare. Deocamdată nu recomandăm drumeția pe timp de iarnă din cauza dificultății traseului în caz de zăpadă și a lipsei ofertelor de cazare în sezonul de iarnă. Cele mai potrivite perioade ar fi lunile mai - octombrie, cu seri și dimineți răcoase, dar nu trebuie să uităm faptul că în zonele muntoase, vremea tinde să fie capricioasă și schimbătoare.

La fel recomandăm călătoria pe timp de zi, atunci când ziua este mai lungă, în acest fel evităm situațiile periculoase (de exemplu: animale sălbatice, răătăciri sau accidente). Cu un echipament potrivit, temperaturile nu ar trebui să constituie o problemă (vezi lista de echipament).

Deocamdată, sugestia noastră ar fi ca traseul să fie parcurs în echipă, de doi sau mai mulți drumeți, datorită faptului că traseul este nou și unele zone sunt destul de sălbatice.

Prietenul cel mai bun al omului, câinele, poate fi un partener ideal de drumeție/călătorie cu excepția zonelor în care întâlnim stâne și care sunt destul de dese. Singura recomandare pe care o avem în aceste cazuri este lesa pentru câinele propriu (pentru a fi ținut cât mai aproape de stăpân) și atenționarea ciobanului să-și retragă câinii. Totodată, la trecerea pe lângă stâne recomandăm un comportament prietenos față de câinii care latră și comunicarea cu ei. Dacă aceste lucruri nu funcționează, se pot folosi diferite îndemnuri. Cele mai eficiente sunt: „TIE LA OI!!!!!!” sau „CHEAMĂ-ȚI CÂINII!”. Totuși, pentru persoanele care se tem de câinii de stână, recomandăm și spray cu piper, aparat cu ultrasunete sau alte unelte/modalități de alungat animalele.

Nu este obligatorie o condiție fizică excepțională pentru a putea parcurge Via Transilvanica, dar se va ține cont de un echipament potrivit, în perioadele foarte calde de hidratarea corectă și în cele ploioase, de protejarea corespunzătoare, pentru că știm că deshidratarea duce la probleme de tensiune/circulație, iar expunerea la temperaturi joase, la răceli și gripă.

Drumeția este considerată sportul de duranță ideal pentru toate vârstele, mai mult decât atât, practicat des, are rol aproape meditativ și duce la un echilibru mental și în același timp fizic.

Planificarea rutei

Via Transilvanica este împărțită în șapte regiuni istoric-culturale: Bucovina, Ținutul de Sus, Terra Siculorum, Terra Saxonum, Terra Dacica, Terra Banatica și Terra Romana. Traseul se mai împarte și în cele zece județe pe care le străbate: Suceava, Bistrița-Năsăud, Mureș, Harghita, Brașov, Sibiu, Alba, Hunedoara, Caraș-Severin și Mehedinți.

Drumețul poate să-și aleagă să parcurgă pe jos, pe bicicletă sau călare o regiune, un județ, sau să își configureze un traseu de câteva zile. Desigur, alegerea de a parcurge întregul traseu nu este exclusă.

Orientare: traseul VT este marcat în culorile specifice: portocaliu și alb.

Marcajul specific este un T portocaliu, într-un cerc de aceeași culoare, pe un fundal alb. Trecherile de drumeți (pietoni) vor fi semnalizate cu tăblițe specifice, la fel ca avertismentele întâlnite pe traseu. La fiecare kilometru, o bornă kilometrică din andezit, cu logo-ul VT și o sculptură (realizate de sculptori studenți) ne va arăta kilometrul la care ne aflăm și faptul că suntem pe drumul cel bun.

Accesul la traseul VT va fi posibil și prin călătoria cu avionul (cele mai apropiate aeroporturi se află în: Suceava, Cluj-Napoca, Târgu-Mureș, Brașov, Sibiu, Timișoara), mașină proprie, tren sau autobuz, până la anumite puncte de la care se continuă traseul în direcția dorită.

Pe jos, pe bicicletă sau călare - aceasta este descrierea oficială a modalității de parcurgere. Pe bicicletă, traseul este recomandat pentru mountainbiking, călătorul fiind nevoit să treacă prin regiuni muntoase sau accidentate (de off-road). Asfaltul va fi prezent în unele locuri, dar foarte rar. Este de la sine înțeles că folosind bicicleta, timpul necesar parcurgerii traseului va fi mai scurt.

Ideal ar fi ca programul să înceapă dimineața de la ora 8 pentru a nu depăși marja de eroare a orelor date pe traseu, pentru a putea descoperi peisajele din jurul nostru și a savura mai bine pauzele. Recomandăm citirea fiecărei descrieri de traseu înainte de a porni spre parcurgerea acestuia și programarea din timp a cazărilor și meselor propuse în ghid.

Costurile vor acoperi un minim de cheltuieli pentru serviciile oferite de micro-investitorii locali sau de localnicii-gazde și vor fi de aproximativ 40-80 lei/persoană, pentru cazare, și 20-40 lei pentru o masă. La majoritatea cazărilor se oferă și un mic dejun tradițional și cina poate fi comandată în prealabil, iar pe parcursul drumeției de peste zi, se pot face cumpărături din magazinele locale sau se poate lua masa în orașele mai mari, care dispun de restaurante.

Echipament

Încălțăminte, îmbrăcămintea și rucsacul trebuie alese cu foarte multă grijă și pregătite din timp. Sfătuiți de personalul calificat din magazinele specializate, puteți să vă achiziționați un echipament complet și potrivit traseului. NU porniți la drum cu încălțăminte nouă!! Pot apărea dureri încă din prima zi. Nici încălțăminte foarte veche nu este de recomandată din cauză că va fi solicitată și se poate deteriora mai repede decât v-ați aștepta. Pentru clima din țara noastră, bocancii de munte cu interior din piele și șosete potrivite pentru aceștia sunt cea mai bună alegere. Șosetele de trekking sunt cele care vor menține piciorul uscat și le recomandăm cu căldură. Ideal, îmbrăcămintea ar trebui să fie specială pentru drumeții, ușoară și aerisită. Foarte practici și ușori în greutate sunt pantalonii de munte, care pot fi transformați în pantaloni scurți. Rucsacul va fi și el ales în magazinele de specialitate, mărimea și forma vor trebui să se potrivească fiecărui drumeț. Cei care nu au experiență în drumeții mai lungi cu rucsac, ar trebui să experimenteze cu rucsacul încărcat, cu câteva săptămâni înainte să plece pe traseu și în acest fel să testeze efectul lui asupra umerilor, încheieturilor și picioarelor. Astfel va fi clar ce greutăți inutile pot lipsi din rucsac. O greutate ideală a rucsacului încărcat este între 9-11 kg. Decizia de a folosi bețe de nordic-walking/trekking este a fiecăruia în parte. E fapt constatat că bețele folosite corect, în ritm și mai ales pe urcări, eliberează o parte din presiunea de pe genunchi și glezne.

Lista recomandată de echipament

- Rucsac mijlociu (35-55 litri)
- Bețe de trekking (opțional)
- Sac de dormit de vară (ușor)
- Izopren/saltea gonflabilă
- Haină de ploaie + husă de ploaie pentru rucsac
- Haine potrivite sezonului (polar, geacă puf)
- Tricouri super-dry
- Pantaloni de munte
- Pantaloni scurți
- Colanți trekking
- Șosete trekking (super dry)
- Încălțăminte confortabilă ușoară (pentru eventuale vizite în jur)
- Bocanci trekking/munte
- Șlapi de baie
- Sticlă pentru apă (recomandăm flacon plastic)
- Briceag/ Brișcă
- Frontală
- Baterii
- Încărcător/ baterie externă
- Prosop sport (ușor)
- Gel de duș (în flacon mic)
- Periuță și pastă de dinți
- Ochelari de soare, pălărie de soare, cremă de soare cu SPF mare
- Trusă medicală (pansamente, plasturi, magneziu/anti-cârcel, antihistaminice, anti-dureri, cremă picioare, dezinfectant și medicamente personale)
- Spray țânțari/ insecte
- Spray cu piper (pentru animale sălbatice și câini)
- Sac de plastic (pentru a transporta hainele în rucsac uscate)
- Săculeț pentru haine murdare
- Dopuri de urechi (pentru cazurile în care se doarme cu mai mulți oameni în cameră)
- 2-3 m sfoară de haine
- Trusă de cusut + ace de siguranță
- Chibrituri
- Documente importante (buletin/ pașaport, card de sănătate, contact de urgență)

Numere de urgență

112 - numărul național de urgență

0-SALVAMONT - 0725 826 668 - Dispeceratul Național Salvamont

Sistemul de alertare accident montan:

1. În caz de urgență, sună la următoarele numere de telefon: 112 - Inspectoratul pentru Situații de Urgență; 0-SALVAMONT - Dispeceratul Național Salvamont, adică 0725 826 668. Operatorul de la Dispeceratul Național Salvamont va prelua apelul și îl va dirija formației Salvamont în a cărei rază de responsabilitate vă aflați.
2. Conținutul apelului de alarmare:
  - datele personale ale celui care alarmează;
  - natura accidentului sau a evenimentului (accidentat, bolnav, rătit);
  - datele de identificare ale victimei;
  - locul și ora producerii evenimentului și numărul persoanelor afectate.

După aceste etape se așteaptă în zona cu semnal, apelul de verificare a veridicității anunțului.

3. După apelul de alarmare:
  - stai în zona cu semnal telefonic;

- adăpostește și protejează termic accidentatul;
- observă starea funcțiilor vitale ale accidentatului;
- grupurile sau persoanele răătăcite vor sta în zona cu semnal de unde au apelat.

Codul de semnalizare internațional în caz de alarmă:

- semnalele emise în caz de pericol: luminoase, vizuale și acustice. Se lansează câte șase semnale (un semnal la 10 secunde, timp de un minut, după care se face pauză un minut);
- pentru răspuns se utilizează trei semnale pe minut (un semnal la 20 secunde) urmate de un minut de pauză;
- se continuă semnalizarea până la sosirea ajutorului.

Informații utile

Programul propus de funcționare corespunde anului 2022, fiind posibile schimbări, mai ales în ceea ce privește cazările, care sunt deschise în funcție de sezon.

Farmacii: Recomandăm achiziționarea medicamentelor necesare din localitățile/orașele mai mari, farmaciile din zonele rurale având un program mai restrictiv și dotări mai simple.

Poliția: În România există patru tipuri de unități: Jandarmeria, Poliția Locală, Poliția Rutieră și Poliția Națională.

Bănci/bancomate: Plata cu cardul este exclusă în zonele rurale (la pensiuni/localnici), însă în reședințe de comune, putem găsi bancomat pentru a ridica bani. Recomandăm aceste servicii tot în localitățile/orașele mai mari.

Internet: În rețelele naționale de telefonie mobilă, internetul are o viteză de lăudat, România fiind pe locul 5 în topul țărilor cu cel mai rapid internet din lume. Totuși, lipsa de semnal duce și la lipsa de internet. Puteți găsi Wi-Fi în câteva pensiuni rurale, drumetului îi este indicat să întrebe gazdele despre acest detaliu.

Telefonie: Prefix România +40

Roamingul funcționează după tarifele, termenii și condițiile Statului European, detalii și tarife la următorul link: https://europa.eu/youreurope/citizens/consumers/internet-telecoms/mobile-roaming-costs/index_en.htm

În unele locuri, ferite de lume, este posibil să nu fie semnal telefonic sau GPS. În caz de pericol nu ezitați să căutați un loc cu semnal în locuri aflate mai la înălțime.

Magazine: Rurale, în afara zilelor de sărbătoare națională sau religioasă, de obicei, au un program scurt înainte de prânz și unul scurt după prânz.

Apelul de urgență: 112 este apelul internațional (posibilitate de convorbire în mai multe limbi).

Bășicile

Chiar dacă nimeni nu va fi iertat de bășici, cu următoarele sfaturi, se pot reduce apariția lor: frecarea ar trebui prevenită și evitată prin strângerea bocancilor fix pe picior și prin menținerea picioarelor uscate. În pauzele de odihnă, ar fi potrivită scoaterea bocancilor și a șosetelor pentru a lăsa picioarele să respire și să se usuce. Folosirea unor noi perechi de șosete, uscate, ar fi ideală. Cele umede se agață cu ajutorul acelor de siguranță pe rucsac pentru a se usca. Dacă acestea sunt șosete speciale de trekking, se vor usca într-un timp foarte scurt. Nu sunt indicate cele din lână sau bumbac 100%.

Pâraiele de munte, reci, pot fi foarte reconfortante, dar atenție: piciorul umed este întotdeauna mai predispus la bășici decât cel uscat! La primul semn de disconfort (de bășică) se aplică mai multe rânduri de leucoplast sau plasturi pe locul sensibil, pentru a evita în continuare frecarea. Dacă s-a format o bășică, aceasta se sparge doar dacă deranjează semnificativ mersul. Se folosește un ac sau o forfecuță de unghii (risc de infecție - se dezinfectează instrumentul) și se fac două găuri pentru a se putea scurge tot lichidul. NU se îndepărtează pielea de pe bășică nici într-un caz!! Se acoperă cu mai mulți plasturi sau cu unul special. În toate cazurile, rana se protejează de riscurile de infecție și se menține curată. Foarte folositori sunt și plasturii speciali pentru bășici. În cazul în care plasturele se desprinde în mod repetat, acesta poate fi fixat cu ajutorul unor fâșii de leucoplast.

Hidratare și hrană

Hidratarea este foarte importantă atât pe parcursul drumeției, cât și după încheierea acesteia. Recipientul de apă se va umple în mod repetat în punctele indicate cu semnul de izvor sau apă potabilă (din prima parte a prezentării traseului). Întotdeauna este de preferat să aveți mai multă apă decât mai puțină, mai ales când este foarte cald. În unele părți sunt mai puține localități de-a lungul traseului, ceea ce înseamnă și mai puține surse de apă. Apa și proviziile ar trebui să fie calculate în funcție de informațiile din descrierea traseului.

Se recomandă o gustare ușoară (baton energetic, fructe, pâine) în cazul în care etapa este mai lungă.

Magneziul se ia de preferat dimineața, înainte de începerea drumeției, în fiecare zi. Acesta ajută la prevenirea crampelor musculare și a tendinitelor.

La majoritatea pensiunilor recomandate, cu un anunț/comandă în prealabil, puteți beneficia de o hrană caldă (cină/mic-dejun), cu valoarea între 20-40 lei/masă. Sugerăm drumeților să se intereseze de bucatele tradiționale din zona în care se află și să încerce să le deguste. Vinurile și țuicile locale pot fi pe placul multora, dar nu al tuturor. Cu toate acestea, pot fi o experiență interesantă la sfârșitul traseului parcurs sau al zilei.

Posibilități de înnoptare

Via Transilvanica este un proiect născut în 2018, motiv pentru care încă nu s-a dezvoltat o rețea de cazări pentru drumeți în stilul celor de pe Camino de Santiago, din Spania. Se poate, însă, înnopta în casele localnicilor dispuși să ofere cazare, care vor avea o cameră pregătită pentru drumeții obosiți. Toate familiile din comunitățile străbătute de traseul nostru, vor fi informate despre ce înseamnă VT. Cazările peste noapte pot fi o oportunitate pentru aceștia să se dezvolte din punct de vedere agroturistic.

Mai sunt câteva pensiuni de-a lungul drumului, care oferă camere cu mai multe paturi în regim hostel (mai multe persoane într-o cameră) sau case parohiale bucuoroase să adăpostească drumeți din toată lumea. Prețurile la casele țărănești (cu un anumit standard de curățenie și confort) sunt între 40-60 lei/persoană, iar mâncarea (opțională) între 20-40 lei/persoană. La pensiuni, prețurile pot fi mai ridicate din cauza serviciilor oferite (mașină de spălat, uscător, Wi-Fi etc) și anume între 60-80 lei/persoană, iar la casele parohiale aceleași prețuri. Vor fi locuri unde se găsește termenul de „donativ” la preț. Acesta înseamnă că drumețul va lăsa drept răsplătă atât cât dorește.

Condițiile de cazare, în fiecare dintre cazurile prezentate mai sus, sunt: un pat curat, toaletă, duș și eventuale mese oferite cu specific local. Toate cazările se vor programa în prealabil la numerele de telefon puse în descrierea tehnică a traseului.

Câinii și animalele sălbatice

Pe traseul nostru vom putea surprinde animale domestice sau sălbatice la fiecare pas, fie prin satele tradiționale, fie pe plaiurile cu pășunat sau prin păduri, animalele vor fi prezente, chiar dacă noi nu le observăm întotdeauna.

Câinii domestici de la gospodăria sunt de obicei legați sau în curte, aceștia nu reprezintă un pericol atâta vreme cât latră la noi de după gard și nu le invadăm teritoriul.

În general câinele atacă dacă se simte amenințat, el își face datoria de păzitor al casei/curții sau stânei prin lătrat.

Câinii de stână pot reprezenta un pericol pentru cei neprietenoși cu cel mai bun prieten al omului, dar există mijloace de apărare sau evitare a conflictului cu aceștia.

Unul din aceste mijloace este ocolirea teritoriului pe care îl apără, atunci când este posibil. Mai recomandăm folosirea unui limbaj prietenos, care, de cele mai multe ori, îi calmează, sau apelarea la cioban să își cheme câinii. În acest ghid încercăm să susținem o abordare mai prietenoasă cu aceștia, în multe zone învățând cum și ce se strigă la ei ca să se potolească. Mai sunt recomandate spray-uri, petarde, fluier sau bețe, dar echipa noastră nu a fost nevoită să folosească niciodată, niciunul dintre aceste mijloace. Și să nu uităm: frica este cel mai mare dușman al câinelui!

Ce facem dacă ne întâlnim cu ursul?

Trebuie să știm că orice s-ar întâmpla, nu ursul este responsabil, ci omul, pentru că noi suntem cei care dispunem de conștiință, gândire și planificare. Începând cu asta, nu putem trata situația ca și cum tratăm o situație conflictuală cu un alt om.

Accentuăm faptul că omul nu se găsește printre soiurile de hrană ale ursului și omul nu este atacat de urs cu intenție prădătoare. Intenția de atac nu este una de hrană sau de teritoriu, ci mai degrabă o intenție ce este cauzată de sentimentul de frică, este un mecanism de apărare agresiv cu intenția de asigurare a perpetuării speciei proprii sau cea a puilor lui. Totodată, există indivizi care pot ataca din cauza unor influențe negative externe (dezorientare, boală, rănire) și pot avea o atitudine agresivă, nefirească față de om.

Specialiștii ne mai confirmă că din punctele de vedere mai sus menționate, fiecare întâlnire cu ursul este unică, nu există o rezolvare de tipar și de asta, rezolvările trebuie să fie în funcție de situație.

Așadar, omul dacă are capacitatea de a învăța, planifica și a gândi logic, dacă vede un urs, trebuie să acționeze gândindu-se la dreptul acestuia de a exista și să nu uite de acceptanță și coexistență.

Una dintre cele mai bune soluții de prevenire este drumeția/excursia în grupuri și să evităm liziera deasă. Dacă totuși suntem singuri în natură, trebuie să dăm de știre despre prezența noastră mediului înconjurător cu ajutorul unor surse de zgomot (clopoțel, fluier, cântec...) Observatoarele de vânătoare, bârlogurile și cadavrele de animale trebuie evitate, pe cât posibil. Nici într-un caz și sub nicio formă să nu rămână hrană după noi, fiindcă resturile de hrană atrag animalele sălbatice. Acest lucru este valabil atât pentru camping cât și la pauzele noastre din natură. Ursul identifică hrana artificială cu omul, și din această cauză se întâmplă multe conflicte. Puii de urs se vor evita întotdeauna, chiar dacă se pare că sunt singuri. O ursoaică nu își lasă puii niciodată și dacă ne vede în apropiere, sigur va ataca.

Via

**Atentie la ursi
dupa inserarea!**
**Beware of bears
after sunset!**
Via Transilvania

Una din formele de bază ale evitări, care este eficientă în 95% din cazuri este vorbitul și zgomotul făcut în timpul drumeției. Ursul părăsește acel teritoriu dacă percepe prezența omului.

Ce facem dacă l-am văzut?

Să respectăm animalul, să menținem distanța de circa 30 metri și la atenționarea acestora (lasă urechile pe spate, suflă sau scrâșnește din dinți) să ne îndepărtăm.

Dacă se ridică în două picioare, ce se întâmplă?

Ursul care se ridică în două labe este doar curios, ca omul care se ridică în picioare. În acest caz, putem să-l atenționăm că suntem oameni prin vorbire și mișcări lente. El are o vedere mai slabă decât auzul, de asta este important să vorbim încet și ușor. Să nu avem un comportament amenințător în niciun caz. Nu e voie să aruncăm în el cu pietre sau lemne sau nimic, fiindcă se va simți amenințat și cresc șansele comportamentului agresiv din partea lui. Poate să se simtă iritat și din cauza fotografierii, mai ales la sunetul aparatelor foto noi, fiind sunete neobișnuite pentru ei. Trebuie doar observat comportamentul animalului și retragere ușoară.

Dacă auzim doar ceva sunete despre care credem că sunt de la urs, ce trebuie să facem?

Să rămânem calmi, fiindcă ursul va părăsi teritoriul dacă percepe prezența omului. Trebuie să semnalăm prezența prin sunete care cresc treptat în intensitate. Dacă zgomotele ursului par apropiate, trebuie să ne deplasăm în direcția opusă acestuia, animalul va auzi sunetele care se îndepărtează și nu le va urma. Să ne păstrăm calmul pentru că după cum am mai zis, ursul european nu consideră omul o pradă. Comportamentul acestuia de apărare sau de amenințare este cauzat de frică sau pentru că el se simte amenințat. Excepție sunt indivizii care au fost crescuți de om, răniți sau muribunzi.

Putem să ne apărăm de urs?

Putem folosi sprayul de urși ca autoapărare în fața animalelor sălbatice. Acesta se poate folosi și împotriva câinilor de stână. Este mai mare decât un spray normal de gaz, este eficient la o distanță de 6-10 metri și se poate folosi de mai multe ori. Nu este garantată eficiența acestuia în orice condiții meteorologice și în orice situație de apropiere.

Cum poți să îți păstrezi calmul?

Nu poți să rămâi calm, nici după zece întâlniri cu ursul, dar să gândim și să ne pregătim teoretic în funcție de cele de mai sus se poate.

Și dacă atacă?

Ursul atacă doar atunci dacă este provocat. De exemplu dacă este enervat de un câine și apoi câinele merge la stăpân pentru protecție. Atacă și dacă este surprins și încolțit sau dacă este deranjat de la hrană. Poate să atace și să fie extrem de periculos dacă înainte a fost rănit sau speriat pentru vânătoare. Ursoaica atacă să își ocrotească puii. Pe lângă asta, sunt periculoși urșii care sunt în ultima fază de rabie, deci sunt bolnavi, atunci când aceștia nu se mai tem de om, acestea sunt cazuri rare, sau cei care sunt obișnuiți cu omul prin hrănire.

Dacă ursul va vedea omul ca pradă sau ca pericol, din diverse motive, acesta îl va nimici, pentru că are toate resursele pentru acest lucru. Pentru urs, omul ar fi cea mai ușoară pradă. În unele cazuri mai excepționale ursul poate să pornească un atac fals, ca să alunge elementul nedorit, dar acesta, în general nu se întâmplă prin contact fizic. Și în aceste cazuri, cel mai important este să ne păstrăm sângele rece. Nu te lupta niciodată cu ursul, pentru că în toate cazurile el va învinge!!!

Specialiștii sloveni ne sfătuiesc să rămânem locului, să ne punem pe burtă cu mâinile la ceafă și să încercăm să stăm atât de liniștiți cât putem. Înainte să ne ridicăm, trebuie să ne asigurăm că ursul a plecat din apropiere – nu este garantat că această tehnică funcționează, neavând surse care să fi experimentat acest lucru.

În niciun caz nu încerca să fugi din fața lui, pentru că așa doar trezești instinctul de vânătoare al ursului și acesta este oricum un alergător mai bun decât tine. La lungă distanță pe teren drept poate să fugă cu o viteză de 50 km/h.

Urcatul pe un pom este o soluție puțin mai bună decât fuga, dar și așa este o soluție slabă pentru că ursul se cațără mai bine ca noi. Doar atunci poți să fugi dacă ai doar câțiva pași până la mașină, de exemplu.

Ce facem cu câinele? Să îl ținem legat?

Da, câinele se ține în lesă, în fiecare caz, o lesă mai lungă, să aibă și libertate de mișcare, dar și control.

Câinele nu are șanse față de urși, doar îl irită și enervează. Dacă lăsăm liber câinele, acesta poate chiar să conducă/atragă ursul la noi.

Țânțarii, căpușele și alte insecte

Dacă dorim să o luăm la pas după o perioadă mai umedă, ploioasă, ne vom confrunta cu o altă problemă, neplăcută și dureroasă: cu țânțarii!

După o lună și jumătate de ploaie, în luna iulie, echipa noastră a pornit la drum pe o căldură năucitoare, perioadă care a atras milioane de țânțari în zonele întunecate și mai răcoroase cum ar fi pădurile.

Traseul nostru parcurge deseori și zone de pășunat, cu stâne de oi, acest lucru însemnând și faptul că vom găsi căpușe acolo pe unde umblă oile.

Recomandarea noastră este ca dimineața, înainte de drumeție, să folosim prima dată un strat protector de cremă de soare și apoi unul împotriva insectelor, la farmacie găsim *Autan* împotriva țânțarilor, a căpușelor și a altor insecte. Aceste straturi protectoare se vor reînnoi după recomandarea de pe ambalajul produselor.

(Menționăm că porțiunea mai sus descrisă despre întâlnirea cu ursul este parțial un articol tradus de pe pagina online a ziarului Transindex, semnat de G.L.)

O poveste despre Carnetul Drumețului

Drumul Via Transilvanica este o călătorie pe care fiecare și-o va aminti în felul propriu, autentic, ceea ce înseamnă că este o poveste care se rescrie cu fiecare nou drumeț care parcurge traseul. Am vrea totuși să existe un limbaj comun al amintirilor noastre pe Via Transilvanica, o colecție de memorii care să surprindă acest drum, cu fiecare regiune și fiecare etapă, fiecare atât de specială și diferită. O colecție de memorii a noastră, a tuturor.

De aceea am creat *Carnetul Drumețului*, o carte mică unde drumețul să poată aduna ștampilele specifice fiecărei etape pe care o finalizează cu bine (etapă = o zi descrisă în ghid). Aceste ștampile sunt personalizate locurilor, iar drumeții pot merge la locațiile specificate în lista punctelor unde ele se distribuie (vezi la descrierile etapelor), unde prezentând carnetul, acesta va fi ștampilat la poziția corespunzătoare, cu ștampila etapei respective.

E simplu. Acest carnet va putea însoți drumețul în călătoria sa, fiind o reprezentare vizuală a kilometrilor parcurși și un suvenir cu sens ulterior, unul care așteaptă să fie completat de toate ștampilele Via Transilvanica. Un suvenir care ne cheamă pe cărările neumbrate, dar și prin locurile care ne-au marcat deja de-a lungul acestui drum.

Carnetul poate fi achiziționat de pe site-ul Magazinului Oficial Via Transilvanica shop.viatransilvanica.com și din câteva locuri de pe traseu:

- Putna - Mănăstirea Putna, Muzeu (în incinta mănăstirii) și Beautiful Market (magazinul de la benzinăria din fața intrării la mănăstirea Putna)
- Pasul Mestecăniș - Mini-marketul de sub Restaurant Mestecăniș
- Piatra Fântânele - Tășuleasa Social (tot aici veți găsi și alte produse VT)
- Bistrița: Copacul de Cafea și Roots Bistro & Caffè
- Lupeni - Barangoló Panzió (recomandarea de cazare din ghid)
- Saschiz - Tei la 70 m de Biserica Fortificată chiar pe VT
- Mediaș - Friends - Magazin și Tasting Bar Specializat de Vinuri și Cafea
- Caransebeș - Limonădăria Nea Tică

Listele cu locurile unde găsiți ștampilele Via Transilvanica le puteți vedea împărțite pe regiuni, la paginile 46, 108, 148, 206, 284, 342 și 374.

Cale bună și la cât mai multe ștampile frumoase adunate în carnetul vostru!

BUCOVINA

Via Transilvanica pornește din Bucovina, din Putna, mai exact de la Mănăstirea Putna, unde se odihnește Sfântul Voievod Ștefan cel Mare, mănăstire pe care acesta a ctitorit-o. În nordul țării, Bucovina este o punte de legătură între Transilvania și Moldova.

Traseul de 136 km scoate la lumină zone pitorești și monumente istorice unice în lume. Din fața Mănăstirii Putna, drumul nostru o ia spre depresiunea Sucevița, trecând mai apoi prin Vatra Moldoviței, prin Obcinele Bucovinei către Pasul Mesteacăniș din comuna Pojorâta, continuând agale spre Țara Dornelor îmbrățișată de munții Giumalău, Suhard și Călimani. De acolo, drumul șerpuiește pe dealuri și poieni până în Poiana Negri cu ale ei izvoare minunate, oprindu-se la Poiana Stampei, localitate care încheie traseul din regiunea istorică Bucovina.

Bucovina e țara răzeșilor lui Ștefan, oameni gospodari și „mai mândri decât aiurea un domn al unei provincii întregi”.

ATENȚIE!

Fiind o zonă sălbatică, recomandăm drumeților noștri un echipament adecvat, apă potabilă destulă și obiecte de apărare/avertizare împotriva animalelor sălbatice sau câinilor.

Din respect pentru localnici și gospodăriile acestora, rugăm drumeții ca atunci când deschid o poartă (zăvor) să o închidă la loc. Aceste „zăvoare” din lemn sunt puse de obicei pentru delimitarea locurilor unde pășunează vacile, astfel încât ele să nu fugă. Să încercăm să nu deranjăm ordinea pe care ei au lăsat-o și să trecem ca și cum nimeni nu ar fi trecut pe acolo.

Sportivii care doresc să parcurgă acest traseu cu bicicleta trebuie să știe că este un tronson extrem de dificil pentru mountain biking, multe porțiuni având nevoie de kilometri întregi de push bike. Uneori noroiul, lipsa de apă potabilă, coborârile și urcările dese și abrupte fac acest traseu o provocare maximă. Pentru mai multe detalii vă rugăm să citiți secțiunea „*CU BICICLETA PE VT*”!

Traseul: traseu turistic cruce albastră, ușor, mare parte prin pădure, 70% pe drum forestier

Diferență de nivel: +379 m

Locuri critice: nu sunt

Peisaj: bogat în păduri, se merge pe lângă râul Putnișoara jumătate din traseu, intrarea în localitate (Sucevița) este pe un drum drept, pietruit apoi asfaltat, trecere pe lângă câteva exploatări/foste exploatări de pădure.

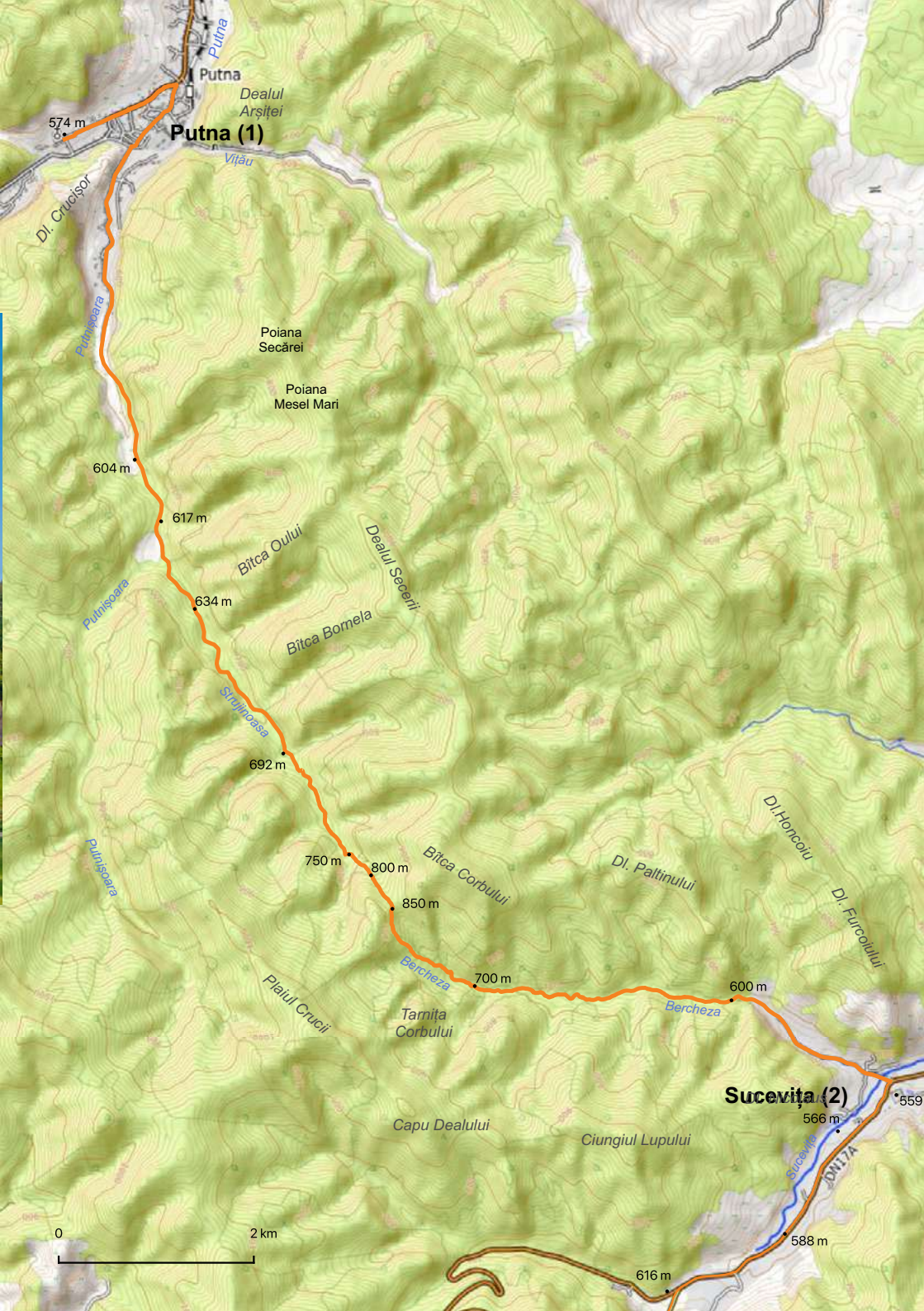

Cazări:

Putna (574 m alt.): **Mănăstirea Putna**, disponibil tot anul cu anunț în prealabil între orele 9:00 și 19:00 de luni până sâmbătă, **Arhondaric Mitropolit Visarion Puiu**, tel. 0756 639 606 (Părintele Isaac), și **Arhondaric Sf. Nicolae**, tel. 0758 607 794 (Părintele Gherasim), preț donativ.

Sucevița (560 m alt.): **Hanul Mărioara/ Karisma Kriss**, 22 locuri de cazare, 60 lei/persoană, posibilitate mic dejun și cină, disponibil tot anul cu anunț în prealabil la tel. 0747 771 341; **Pensiunea Casa Octavian**, 46 locuri de cazare, camere duble, triple, apartament, mic dejun și cină la cerere. Rezervări la tel. 0742 398 200 și 0752 543 770 (Octavian Mateiciuc);

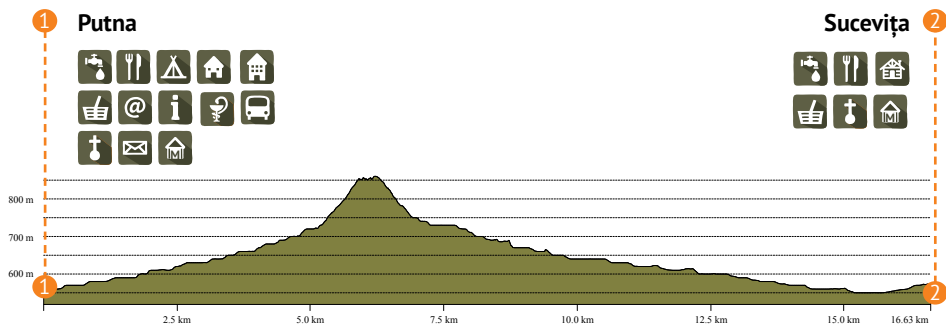
Bine de știut: La Arhondaric, Mănăstirea Putna, cazarea necesită seriozitate și o conduită ecleziastică, care să respecte viața monahală. Este exclus comportamentul indecent și gălăgios, fiind o casă de oaspeți a mănăstirii pentru pelerini și nu un hotel. Atât Putna cât și Sucevița oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în

Putna (1)

Sucevita (2)

0 2 km

care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute mai multe pe internet.

Infrastructura:

Putna:

Sucevița:

Notă:

Putna (1) se află în partea de nord a județului Suceava, în Obcinele Bucovinei, având acces pe șosea și pe cale ferată Suceava – Putna. Primul aeroport se găsește la Suceava, iar din Rădăuți se găsesc mijloace de transport în comun în fiecare oră până la Putna.

Pornind de la Mănăstirea Putna, traseul merge tot înainte, pe asfalt, urmărind marcajele Via Transilvanica în jur de un km până ce ajunge la primărie, de acolo se face dreapta, până la podețul din margine de sat, către un drum pietruit. Acolo, drumul trece peste un podeț și înaintează pe malul râulețului Putnișoara. Pe marginea podețului se poate remarca marcajul turistic „cruce albastră” care va însoți drumețul, împreună cu marcajul VT, până la Sucevița (2).

Pe un drum forestier destul de lung, se merge o distanță de circa patru km pe Valea Putnișoarei, până la pârâul Strujinoasa. Din acest moment, se părăsește drumul forestier pe o cărare care se află ușor la stânga față de acesta pentru că urmează în continuare o pădure mai deasă, care propune o urcare pieptiș, în contrast cu blândețea drumului până în acest punct.

După o urcare pe poteci de pădure, într-o atmosferă răcoroasă, drumul se pierde prin pădure, dar marcajele conduc spre culmea acesteia. În continuare, drumul o ia încetșor la vale, acompaniat de sunetele a două izvoare: unul în partea stângă, altul în partea dreaptă față de direcția coborârii printre căzături și copaci tăiați, animată de cântece de cuci și alte păsărele. Căările sunt plăcute, deși poate fi puțin dificil de trecut peste „obstacole”, dar pe timp cu soare arzător, umbra pădurii de molid și foioase este binevenită și încurajează drumețul să meargă mai departe. Coborârea se continuă până în punctul aproape romantic, de întâlnire a celor două izvoare, punct în care se poate face pauză de hidratare și odihnă. Traseul continuă încă puțin pe cărări indecise și pline de noroaie, până când dă în drumul forestier. Acesta se întinde pe aproximativ patru km până în centrul Suceviței (2). Recomandăm cazare cât mai aproape de Poiana Mărului, dat fiind că traseul se continuă ziua următoare din acest punct, iar străzile Suceviței sunt lungi, cu asfalt, astfel că se face în jur de trei km din centru până la punctul de start.

Info:

Mănăstirea Putna – numită de către Mihai Eminescu "Ierusalimul neamului românesc" este prima dintre ctitoriile ștefanieni, fiind finalizată în 1469. Este un lăcaș monahal ortodox de călugări, unul din cele mai importante centre culturale, religioase și artistice românești. Aici se odihnește marele voievod, împreună cu mai mulți membri ai familiei sale, între care fiul și nepotul care i-au urmat la tron. În zilele de 2 iulie (Sfântul Voievod Ștefan cel Mare) și 15 august (Adormirea Maicii Domnului) ale fiecărui an, au loc importante pelerinaje ortodoxe la care participă mii de oameni. La mănăstire se află și moaștele Sfântului Mitropolit Iacob Putneanul, al doilea mare ctitor al mănăstirii (1755) și cel care a tipărit primul Abecedar din Moldova (1755) și a înființat prima școală de la sat din Moldova (1759). De peste 550 de ani, Mănăstirea Putna este un reper duhovnicesc, istoric și cultural pentru români și pentru toți cei care vor să cunoască istoria și credința românilor. Putna are un loc unic în inimile și în conștiința românilor, pentru că aici se află mormântul celui mai mare conducător pe care l-a avut neamul românesc: Sfântul Voievod Ștefan cel Mare. După Marea Unire, Regele Ferdinand se ruga la Putna, în 1920, Sfântului Ștefan: „În numele tău și al marilor tale fapte am găsit izvorul neseecat al răbdării în timpul de umilință și al curajului în timp de restriște. Insuflă-ne duhul sfinței uniri în inimile noastre, pentru ca să putem duce înaintea greua sarcină a statului nostru întregit”.

Sfântul Ștefan cel Mare – Sfântul Voievod Ștefan cel Mare (12 aprilie 1457 – 2 iulie 1504). El a fost unul dintre cei mai importanți apărători ai creștinătății și ai Europei în fața expansiunii Imperiului Otoman. Sfântul Ștefan a ctitorit peste 30 de biserici și mănăstiri. Putna a fost prima dintre ele, ridicată pe o veche vatră sihăstrească. În 1982, sub temelie Casei Domnești din perioada ștefaniană s-au găsit osemintele „galbene și frumoase”, cu mireasmă de sfinte moaște, a cinci sihaștri care s-au nevoit aici înainte de întemeierea mănăstirii. Medicul italian Matteo Muriano scria în 1502 despre Ștefan cel Mare: „El este un om foarte înțelept, vrednic de multă laudă, iubit mult de supușii săi pentru că este îndurător și drept, veșnic treaz și darnic”. Pentru aceste virtuți, românii l-au numit „cel bun” și „sfânt” la puțin timp după moarte. Slăvitul Voievod, „chibzuit ctitor de țară și zelos păstrător de datini”, va rămâne totdeauna în conștiința poporului ca „părinte al neamului românesc”, fiind declarat, în anul 2007, printr-un concurs național, cel mai mare român. Cronicarul Grigore Ureche: „Iar pe Ștefan Vodă l-au îngropat țara cu multă jale și plângere în mănăstire în Putna care era zidită de dânsul. Atâta jale era, de plângea toți ca după un părinte al său, că cunoșteau toți că au pierdut mult bine și multă apărătură. Iar după moartea lui până astăzi îi zic sveci (sfântul) Ștefan vodă”.

Chilia lui Daniil Sihastru – se află la un kilometru de Mănăstirea Putna și este de fapt o groță săpată manual în stâncă - aici, conform tradiției, a trăit călugărul Daniil Sihastru înainte de construirea mănăstirii, apoi s-a mutat la Voroneț, unde a și fost înmormântat.

Mănăstirea Sihăstria Putnei – o biserică închinată Bunei Vestiri, fost schit al Mănăstirii Putna, a fost întemeiată pe vremea domnitorului Ștefan cel Mare, de un tătar creștinat și mai apoi călugărit în obștea Putnei sub numele de Atanasie. Biserica adăpostește moaștele sfinților Sila, Paisie și Natan, care au fost ucenici ai Sfântului Iacob Putneanul.

Biserica Dragoș Vodă – cea mai veche biserică de lemn păstrată în Moldova, ctitorită în secolul al XIV de către Dragoș Vodă, cel care a întemeiat statul Moldova, ea a fost mutată de către Sfântul Ștefan cel Mare la Putna.

Mănăstirea Sucevița din Sucevița – o mănăstire de măicuțe, un monument istoric de seamă al țării noastre, este întemeiată de familia Movileștilor la sfârșit de secol al XVI-lea. Biserica „Sf. Înviere” este renumită pentru culoarea verde predominantă în pictura exterioară și pentru remarcabila scenă a Scării Virtuților.

Capela de pe Dealul Furcui – pe acest deal de lângă Mănăstirea Sucevița a existat în vechime un schit, de aceea a fost construită recent această capelă.

Traseul: dificil, urcări abrupte și lungi, mare parte prin pădure, poieni frumoase de unde recomandăm aprovizionarea cu apă potabilă

Diferență de nivel: + 1.178 m

Locuri critice: urcare multă și abruptă la început de traseu

Peisaj: bogat în păduri, se merge și prin poieni, ieșirea din localitate (Sucevița) este pe un drum de asfalt (din centru circa 3 km) către Poiana Mărului, ne aflăm în obcinele adevărate.

Cazări:

Vatra Moldoviței (620 m alt.): **Pensiunea Crizantema**, 130 lei/cameră dublă, 180 lei/apartament, posibilitate mic dejun și cină, disponibil tot anul, cu anunț în prealabil la tel. 0745 922 447.

Pensiunea Alexandra, 22 locuri de cazare, 100 lei cameră single, 130 lei/cameră dublă, 180 lei/cameră triplă, posibilitate de mic dejun și cină la cerere, rezervare la 0744 301 667 (Nicoleta Crețu) sau pe site www.pensiunealexandra.ro.

Pensiunea Valcan, 26 de locuri de cazare, cu restaurant, disponibil tot anul, cu anunț în prealabil la tel. 0722 419 513.

Bine de știut: Vatra Moldoviței oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructura:

Sucevița:

Vatra Moldoviței:

Notă:

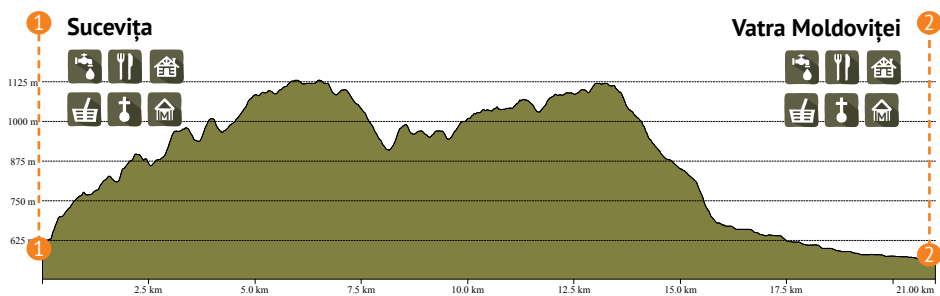
Sucevița (1) se află la poalele Obcinei Mari și este un sat de munte răsfirat, așezat de-a lungul DN17A, care leagă municipiile Rădăuți – Câmpulung Moldovenesc. Primul aeroport se găsește la Suceava, iar din Rădăuți se găsesc mijloace de transport în comun. De la Mănăstirea Sucevița, traseul se îndreaptă pe drumul de asfalt din fața Mănăstirii, urmărind să ajungă până în Poiana Mărului (circa trei km pe asfalt până ce ajunge la Vârful Poiana Mărului). În stânga se află drumul forestier Poiana Mărului, pe unde continuă traseul, drum care nu poate fi ratat pentru că este marcat cu o tăbliță. După circa doi km pe drumul forestier Poiana Mărului, lăsând în urmă toate casele, pensiunile și hotelurile, se ajunge la o exploatare forestieră. Trecând de aceasta, drumul o ia în dreapta față de direcția de mers, pe lângă o barieră, în stânga sus, pe un drum de TAF. Acest drum este aproape paralel cu drumul forestier, dar urcă pieptiș, abrupt, în jur de 800 metri către adâncul pădurii. În cele ce urmează, pădurea pregătește mai multe urcări, de data aceasta mai ușoare și mai line, dar care vor fi totuși des întâlnite până în Poiana Ovăzului. După un urcuș de circa doi km și jumătate, se ajunge într-o mică poiană de unde se face stânga și se merge până când se ivește o cruce de lemn care este un semn că marcajul turistic „bandă roșie” ar trebui să fie în curând vizibil. Se înaintează puțin pe un drum forestier ca în povești. Fiind în culmea pădurii, plimbarea devine relaxantă,

Sucevița (1)

Vatra Moldoviței (2)

urmând culmea tot înainte timp de un kilometru și jumătate, până când marcajele vor îndemna drumețul la dreapta, pe o cărare care coboară ușor. Această cărare duce direct în Poiana Calului, o poieniță mică, liniștită, ocupată de obicei de câteva văcuțe blânde și curioase, care pasc în pace. Părăsind Poiana Calului, se merge în continuare prin răcoarea pădurii, până în Poiana Rija. Aici se poate observa că poiana este locuită. Unii oameni sunt dornici să ajute drumețul, oferind apă, sau chiar ceva de mâncare, dar cel mai important, aceștia au întotdeauna vorbele bune la ei, vorbe și povești care pot încuraja sau chiar îndruma un drumeț dezorientat. De asemenea, unii dintre acești locuitori ai poienii ar putea să ofere produse din producție proprie spre vânzare, activitate pe care o încurajăm în mod special. În Poiana Rija, traseul intră printr-o coborâre ușoară, într-un drumuleț prăfuit care o ia la dreapta și înainte. Aici se merge tot înainte, printre gardul care desparte gospodăriile și pădure. Acest drum conduce până la ieșirea din poiană, pe marcaj VT, înaintând circa trei km prin pădure până în Poiana Lupoiaia, tot pe culme. În cazul foarte probabil al unei întâlniri cu mai mulți dintre câinii ciobanilor, se recomandă păstrarea calmului și a distanței, mai ales că de cele mai multe ori, la vederea drumeților, proprietarii știu să îi cheme.

Din Poiana Lupoiaia se mai fac câțiva kilometri până în Vatra Moldoviței (2), trecând prin Stoicșa și Plaiul Rotunda. De acolo, în coborâre abruptă, se ajunge direct la Mănăstire.

Info:

Angelica Flutur, cântăreață de muzică populară. Născută într-o familie de huțuli din satul Ciumârna din Obcinile Bucovinei, Angelica Flutur spune prin muzică fascinantă poveste a populației care de sute de ani sălășluiește în munții din nordul României. Ea mărturisește: „În momentul debutului, în 2005, nu semănăm cu alții și nici alții nu semănau cu mine. M-am arătat lumii exact așa cum sunt și cred că în acest fel am reușit să ajung repede la inimile celor care îndrăgesc folclorul și, mai presus de asta, autenticul. În întreg repertoriul meu, am căutat să surprind cât mai fidel tradițiile și felul de a fi al huțulilor, oameni ai muntelui de origină scită, care mai întâi au fost romanizați și apoi slavizați, veniți în Moldova în secolele XVII-XVIII. Am căutat tot ceea ce s-a scris despre ei și am valorificat ceea ce știam eu despre ei, trăind printre ei și fiind una de-a lor.” Angelica, așa cum spunea chiar ea despre sine, este un om simplu, care a primit de la ursitoare darnice la nașterea sa, un glas fără pereche.

Mănăstirea Moldovița din Vatra Moldoviței, ctitorită de Petru Rareș în 1532, este unul dintre cele 8 monumente UNESCO. Pictura bisericii se remarcă prin temele iconografice: Asediul Constantinopolului, Arborele lui Iesei și Imanuelul Acatist. În muzeul mănăstirii se găsește premiul Mărul de aur, acordat de Federația Internațională a Jurnaliștilor și Scriitorilor de Turism.

Muzeul Ouălor Încondeiate „Lucia Condrea” din Moldovița poartă numele artistei care a preluat și a dezvoltat arta încondeierii ouălor. Este cel mai mare muzeu cu ouă decorate din lume, cu un număr de peste 11.000 de exponate, aranjate în 106 vitrine, dispuse pe diverse tematici, realizate în diverse tehnici, colecția situează autoarea în topul artiștilor de marcă din lume, lucrările sale regăsindu-se în marile muzee ale lumii, colecții particulare, Case Regale etc.

Mocănița „Huțulca” din Moldovița – este un trenuleț de poveste cu o locomotivă cu abur sau Diesel, care traversează un traseu pitoresc, de la Moldovița la Argel, pe parcursul a 10,5 km și reprezintă una dintre atracțiile inedite ale Bucovinei. Trenul funcționează pe o cale ferată cu ecartament îngust, folosită din 1888 și până în 2001 pentru transport de masă lemnoasă de la pădure la gater. Astăzi funcționează mai mult ocazional, doar în scop turistic.

Huțulii – prin zonele prin care traseul Via Transilvanica trece, se aud accente mai rar întâlnite și nume de familie ucrainene. Aceștia sunt huțulii care se pot întâlni în drum. Huțulii sau huțanii sunt un subgrup etnic ce trăiește în Bucovina, Maramureș, Transcarpatia și Pocuția. Huțulii îi spun teritoriului pe care locuiesc Huțulșcina (Гуцульщина), numit în română și Țara Huțulilor. În România, huțulii locuiesc în comunele Brodina, Breaza, Cârlibaba, Moldova-Sulița, Moldovița, Izvoarele Sucevei, Vatra Moldoviței și Ulma (din județul Suceava) și în comunele Bistra, Poienile de sub Munte, Repede, Rona de Sus și Ruscova (din județul Maramureș) și în satele și cătunele aferente. De multe ori huțulii au fost în mod oficial considerați un subgrup de ucraineni. Cu toate acestea, huțulii nu par a fi o etnie de sine stătătoare. Aceștia par a se înrudi, mai mult cultural decât lingvistic, cu alte populații slavone ce locuiesc în Munții Carpați și în Transcarpatia, și anume cu boikii, rutenii, lemki și goralii. Portul este vizibil distinct de cel al populațiilor învecinate, muzica are unele elemente comune cu cea maghiară, în vreme ce unele obiceiuri își găsesc analogii la alte populații carpatice, cum ar fi maramureșenii vorbitori de română. Huțulii sunt cei care au dus mai departe faima încondeierii ouălor, încrustațiilor în lemn și os, dar și portul popular din zona de munte. După istoricul Mihai Iacobescu, numele populației ar veni de la termenul de huțan, nume dat inițial cailor, extins apoi și utilizat și pentru populație.

Traseul: mediu, urcări abrupte dar scurte, pădure, poieni frumoase

Diferență de nivel: + 937 m

Locuri critice: urcare abruptă din satul Spărturi până în Poiana Coreta (pe hartă Jorești)

Peisaj: bogat în păduri, se merge și prin poieni, ieșirea din localitate (Vatra Moldoviței) este pe un drum de asfalt (din centru circa un km) către râul Moldovița care trebuie trecut. Din poieni, peisajul este demn de povestit la prieteni, se vede Masivul Rarău cu Pietrele Doamnei.

Cazări:

Spărturi (800 m alt.): **Pensiunea Casa Florin**, 5 camere, 100 lei/cameră cu două locuri, tel. 0761 388 519 (Anișoara Strugariu);

Sadova (781 m alt.): **Casa Ionescu**, 12 locuri de cazare, 100 lei/cameră cu baie pe hol, posibilitate mic dejun și cină, cu anunț în prealabil la tel. 0744 957 251 (Elena Ionescu); **Pensiunea Dor de munte**, 40 locuri de cazare, începând de la 150 lei/cameră, posibilitate de mic dejun și cină, posibilitate de transport, disponibil tot anul cu anunț în prealabil la tel. 0230 578 837 sau 0744 390 365;

Pensiunea Alvy lezer, 20-25 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere. Rezervări la tel. 0722 654 601 (Georgeta Arvirescu);

Pensiunea Irinuca, 21 de locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere, cu produse tradiționale, posibilitate de transport auto. Rezervări la tel. 0743 171 784 (Liliana);

Cabana David, 120 lei/cameră cu baie pe hol, 160 lei/cameră cu baie proprie, posibilitate mic dejun și cină, disponibil tot anul cu anunț în prealabil la tel. 0745 174 180.

Bine de știut: Sadova oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructura:

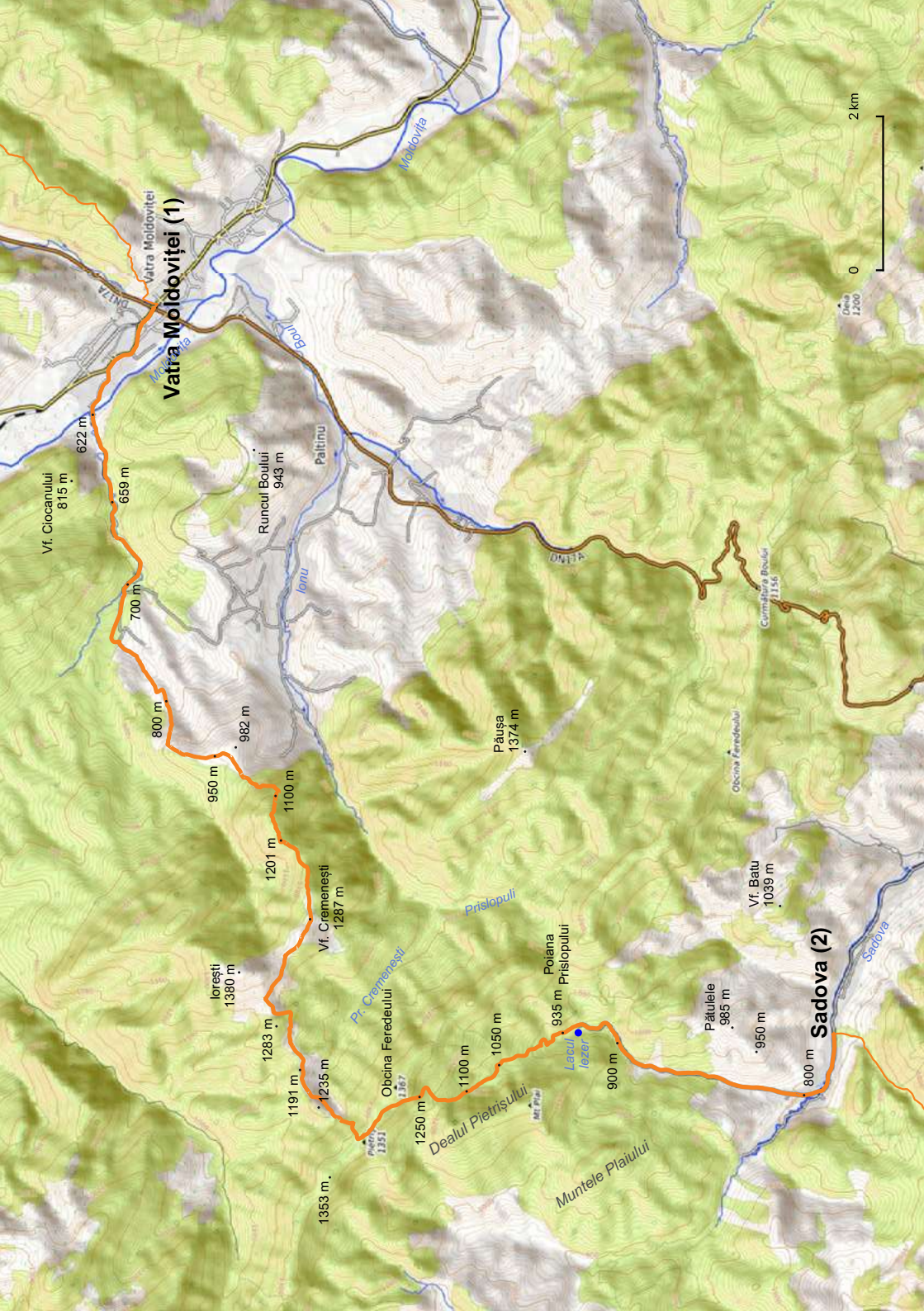
Vatra Moldoviței:

Sadova:

Câmpulung:

Notă:

Din Vatra Moldoviței (1) se pornește la drum către Cabana Valcan, prin fața căreia ar trebui să se treacă, ca apoi să se traverseze râul Moldovița, unde se pot admira diverse păsări mari pescuind. O imagine care ar putea fi surprinsă aici nu ar exclude o barză neagră răcorindu-și lungile picioare în râu, căutând mormoloci sau broaște cu ciocul său de un portocaliu aprins. Parcurgerea drumului și destinația finală reprezintă niște scopuri bune, însă astfel de frânturi de natură nu ar trebui trecute cu vederea. În continuare, se trece de pod, se merge câteva sute de metri ținând pârâul Valcan pe partea dreaptă, până când iese în cale un nou pod. După traversarea podului, peste aproximativ un kilometru, drumul forestier ajunge la o mică intersecție de unde se ia drumul din stânga

Vatra Moldoviței (1)

Sadova (2)

Vf. Ciocanului
815 m

622 m

659 m

700 m

800 m

Iorești
1380 m

1283 m

1191 m

1353 m

Vf. Cremenești
1287 m

1250 m

1100 m

1050 m

Poiana
Prislopului
935 m

900 m

Păușa
1374 m

Runcul Boului
943 m

Paltinu

982 m

1100 m

Pătulele
985 m

950 m

Vf. Batu
1039 m

800 m

Curmătura Boului
1156 m

Obcina Feredeului

1200

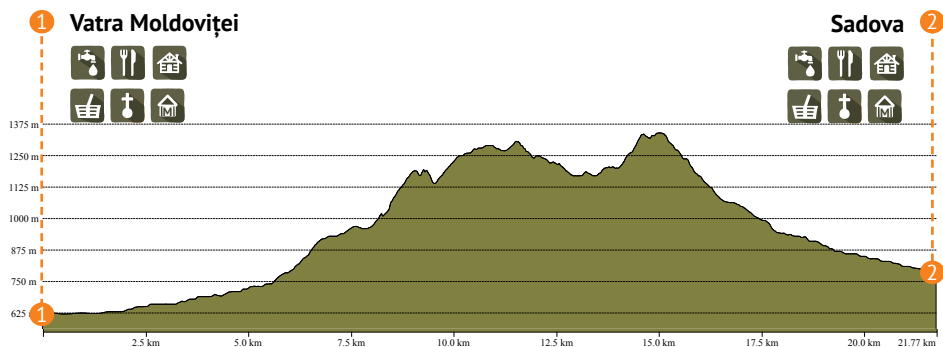
0

2 km

sus și anume drumul forestier Cremenești. Se urcă înspre satul care se descoperă încet în fața ochilor, un sat de munte, care se numește Spărturi ale cărui case par împrăștiate la întâmplare pe dealuri care vara sunt pline de flori. După încă o urcare ușoară de câțiva metri, se ajunge la o pensiune și două magazine. Pensiunea Casa Florin poate oferi cazare în caz de nevoie, dar fiind la începutul traseului din ziua a treia, poate energia va ține până în Sadova și nu va fi nevoie de o pauză îndelungată aici. Se urcă deasupra satului Spărturi, prin poienile înflorite, trecând de mai multe zăvoare și se face o curbă uriașă pe coama dealurilor și înainte de a ajunge la stâna de vaci de la intrarea în pădure, se recomandă drumețului să arunce o privire în spate, pentru a admira în sfârșit Obcinele Bucovinei în toată splendoarea lor. Urmează o urcare destul de prelungă și ușor abruptă, pe drumuri de TAF, rupte și spălate de apă, care se continuă printre căzături din pădurea deasă de molid, urcând până spre vârful dealului. În acest moment se ajunge la o mică insulă de gol alpin, unde se înalță solemn o cruce ridicată în memoria unui soldat necunoscut, căzut în al doilea război mondial și al cărui trup a fost găsit de un țăran din zonă și îngropat în acest loc.

Din acest punct, se merge doar pe coamă de deal, până în poienile Coreta și Vesnarka. Din prima poiană, Coreta, se urcă în coamă, iar spre stânga în zare se vede Masivul Rarău cu ale sale stânci, Pietrele Doamnei. După spusele unor pădurari câteodată, dacă e senin, se poate vedea și Ceahlăul. În cele două poieni sunt trei stâne de vaci. Trecând de prima stână, pe unde se recomandă drumețului să accepte ajutorul ciobanului, care negreșit se va oferi pentru a asigura siguranța drumețului în fața câinilor și în plus poate să ofere urdă și caș, foarte bune amândouă, se ajunge la stâna vecină, cu și mai mulți câini. Trebuie menționat că în acest punct poate fi nevoie de o strategie. Pentru a evita orice fel de risc, stânele pot fi ocolite prin partea de jos, după marcaj. Totuși, văcarii sunt receptivi și pot oferi ajutor în caz de nevoie, după cum a fost menționat deja. În final, se găsește soluția potrivită pentru a ajunge în siguranță pe Vârful Pietriș.

Din vârful Pietriș se coboară până la lacul lezer pe un drum forestier, care e plin de frăguțe mari și coapte pe timp de vară. La lacul lezer se poate face o pauză și admira priveliștea cu apa lină împânzită de rațe sălbatice, apoi se mai merge pe drum forestier pietruit încă circa patru kilometri până la Sadova (2). Aici recomandăm înnoptatul pentru că următoarea rută e puțin mai lungă.

Info:

Lacul lezer – Sadova - este situat în Obcina Feredeului, la o altitudine de 937 m. Acesta s-a format în urma procesului de alunecare a versantului, având o vechime de 400-500 de ani și o legendă pe măsură. Se spune că pe fundul lacului s-ar afla o comoară ascunsă de tătari, apărată de numeroase vipere, dar și de peștii din lac. Recent lacul a fost curățat și a fost pus în circuitul turistic. Pe cât de frumoasă este priveliștea pe timp de vară, pe atât de feerică este iarna, când lacul este înghețat pentru trei-patru luni. Un alt ochi de apă situat mai sus de lezer este așa numitul Bolătău. Acesta este înconjurat de păduri dese de molizi, fiind greu de observat de la distanță. Suprafața lui este de cca. 0,5 ha, iar adâncimea nu i se cunoaște încă. Este protejat de munți, iar în jurul lui este o liniște deplină.

Sadova – În privința numelui localității Sadova se presupune că vine de la cuvântul slavon „Sad-va”, care înseamnă „două pomete”. Și, într-adevăr, satul Sadova se pare că a luat ființă de la primele așezări construite vara și toamna, pentru paza fructelor ce le dădeau prunii crescuți, în mod natural, la revărsatul pârâului Sadova, în cătunul cunoscut astăzi sub numele „Prundul Lățișenilor” și „Coasta Botnari”. Aceste locuințe, la început provizorii, au fost prefăcute cu timpul, în case definitive și vechea circumscripție parohială a înregistrat aici gospodăria nr. 1 din Sadova. Legendele sadovenilor povestesc că la îngemănarea celor două ape, Sadova și Moldova, într-o poiană, loc denumit astăzi „La cruce”, aveau loc și schimburi de bunuri între locuitorii din partea de jos a Țării Moldovei, care veneau cu carele pline cu cereale și produsele localnicilor (brânză, alte produse lactate, pește). Într-o astfel de împrejurare a poposit aici, în poiană, „La cruce” un „fratello”, de la poalele munților Apenini, pe nume Pizzelli, un fel de Ovidiu medieval pe meleagurile Moldovei de Nord. Nu se știe ce treburi l-au adus prin aceste locuri, dar, vrăjit de frumusețea acestor plaiuri și mai ales de a unei fete sadovence s-a căsătorit și a rămas pentru totdeauna aici, punând bazele uneia din cele mai numeroase familii, al cărui nume a fost cu timpul puțin modificat. Al doilea loc de legendă era pe pârâul, mai târziu numit al Zbrancanilor care și astăzi constituie cale de acces spre punctul turistic „Trei Movable”, care a atras câțiva lucrători de la Mănăstirea Vatra Moldoviței, rânduiind o nouă așezare, cu numele Sadova. Și de această dată legenda ne povestește că o familie de țărani fugari de pe pământurile mănăstirii de peste Obcină, nemulțumiți de nedreptățile ce li se făceau, și-au găsit adăpost în această zonă frumoasă, liniștită și ferită de pericole. Între aceștia se afla și bătrânul meseriaș al mănăstirii Jibranca, cu o familie numeroasă, cel ce va întemeia, de asemeni, una din cele mai numeroase familii ale sadovenilor – familia Zbranca. Iată cum glăsuiește legenda, despre această familie, poveste culeasă și îngrijită de învățătorul Constantin Hafuc: „Într-o zi, veniră niște voinici de la poalele muntelui Păușa. Au dat binețe și au căutat adăpostire în căsuțele mici și întunecoase în care razele asfințitului abia pătrundeau prin ferestrele nu mai mari decât palma, căptușite cu bășică de bou. Și atunci când, după o vreme, haiducii au părăsit mica așezare omenească, numărul lor se împușinase cu unul. Căzuse, pe semne, voinicul lovit în inimă de săgețile pline de foc ale ochilor uneia dintre odraslele bătrânului fierar. Și măcar că datina acelor vremuri cerea ca femeia să poarte numele bărbatului, s-a hotărât, spune povestea, ca tânăra familie să se numească Jibranca, după numele fetei, pentru înșelarea poterilor stăpânirii. Vremea a trecut, pomul a dat roadă bogată și curând pădurile au prins să răsună de hăulitul și cântecele micilor Jibranca, numiți mai târziu Zbranca, pentru o mai ușoară rostire a limbii. Cele două așezări omenești cea de la Cruce ca cea din fundul pârâului Zbrăncanilor s-au întâlnit, formând o singură așezare.”

Traseul: până la Fundu Moldovei ușor, apoi mediu, urcări abrupte dar scurte, pădure, poieni frumoase

Diferență de nivel: + 1.010 m

Locuri critice: nu sunt, doar urcări lungi din satul Fundu Moldovei până în Obcina Arseneasa

Peisaj: bogat în păduri, se merge și prin poieni din care se vede Masivul Rarău cu Pietrele Doamnei pe partea stângă, aproape din fiecare punct mai înalt, se poate numi traseul cu cele mai frumoase priveliști care să marcheze o epică, dar lină ieșire din Bucovina.

Cazări:

Fundu Moldovei (734 m alt.): **Pensiunea La Moară**, 23 locuri, 280 lei/cameră dublă, mic dejun și cină la cerere. Rezervări la telefon: 0726 870 400.

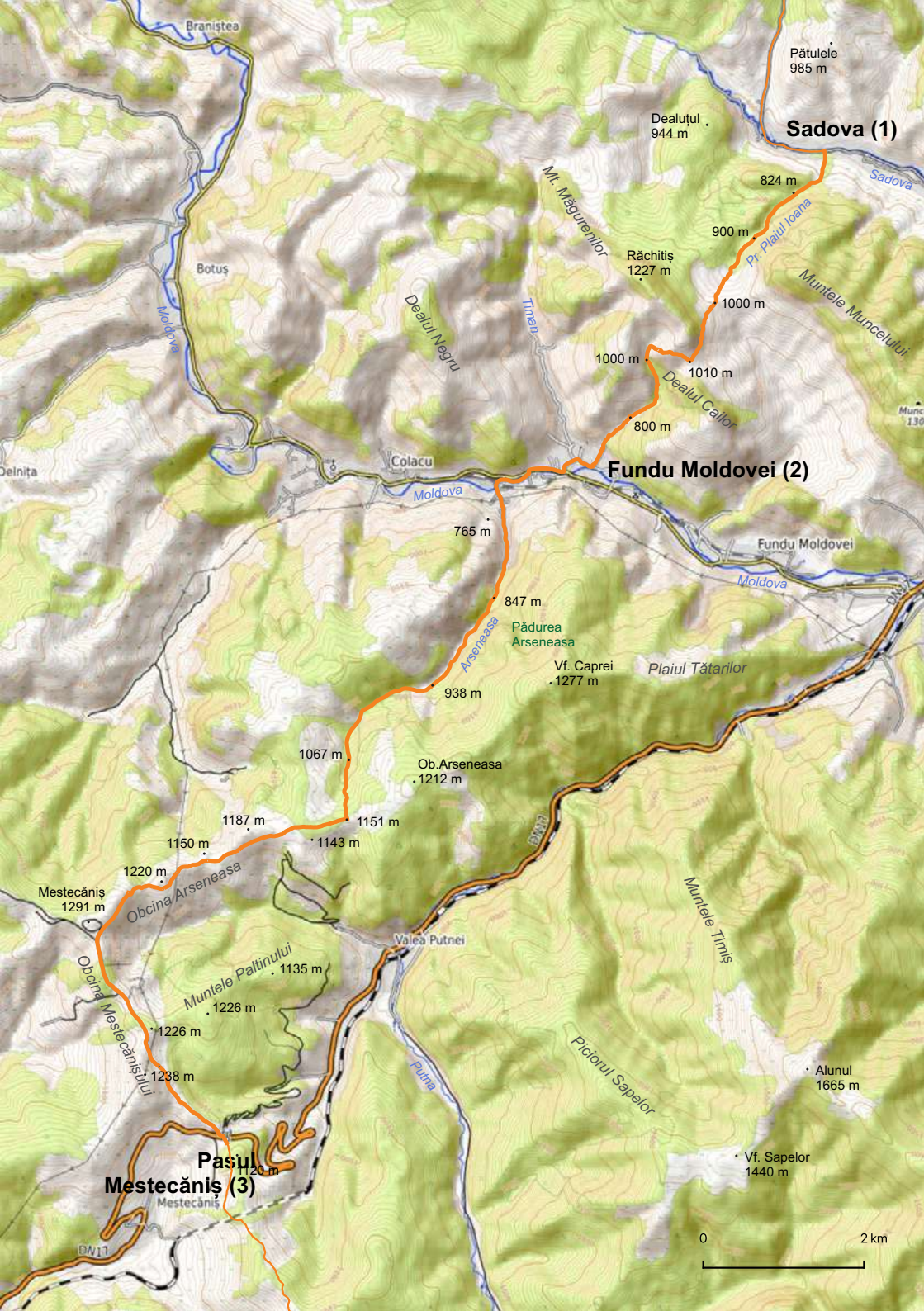
Conacul Luisenthal, cazare 250 lei/cameră (extrasezon) 300 lei (în sezon), posibilități de mic dejun și cină, disponibil tot anul, cu anunț în prealabil la tel. 0757 462 589 sau 0729 127 123.

Pasul Mestecăniș (1.096 m alt.): **Pensiunea Luceafărul**, 24 locuri de cazare la pensiune și 25 locuri de cazare la căsuțe, disponibil în fiecare sezon, restaurant. Prețurile începând cu 100 lei/cameră dublă la pensiune și începând cu 80 lei/3 persoane la căsuțe, reducere de 10% pentru drumeții VT. Rezervări la tel. 0744 779 768 sau 0744 383 573.

Restaurant Mestecăniș oferă drumețiilor VT o reducere de 10% pentru servirea mesei.

Bine de știut: În Pasul Mestecăniș nu sunt multe posibilități de cazare. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm transportul către Vatra Dornei, iar ziua următoare reluarea traseului unde a fost abandonat.

Infrastructura:

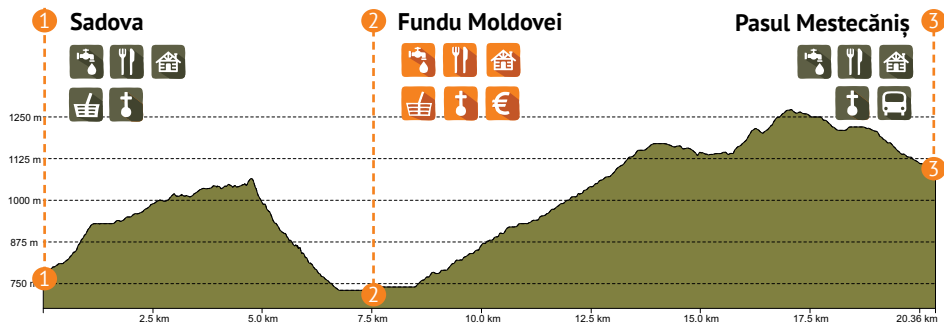
Sadova:

Fundu Moldovei:

Pasul Mestecăniș:

Notă:

Sadova (1) este un sat mirific. Cu case tradiționale cu un suflu tânăr dat de către localnici, magazine și birturi specifice zonelor rurale, satul se întinde pe circa șase kilometri, oferind opțiuni nenumărate de cazare. Traseul coboară de la lacul Iezer, se continuă câteva sute de metri la stânga, pe șoseaua principală, până când se ajunge la o intersecție cu bornă, traseul mergând în dreapta pe Valea Ioanei, drum care se află pe partea dreaptă a direcției de mers. Lăsând casele în urmă, după nici un kilometru, se vede pe partea dreaptă a potecii, o carieră de piatră, de la care în jur de 100 metri este următoarea bornă. De acolo se traversează un râuleț urmând o ușoară urcare, tot înainte, cu o pădure tânără în partea dreaptă, care se oprește în niște poieni, fânațe cu flori de câmp colorate, imagine care va însoți drumețul până când drumul face stânga de la o stâncă mare ce se poate observa de la distanță, acesta rămânând în dreapta noastră. Prin poienițele de poveste, cu șure și gospodării de vară, se ajunge la o mică răscruce cu o stâncă în față, unde se urmează drumulețul de căruță din dreapta direcției de mers. Acesta urcă ușor, după care ajungem la următoarea bornă care e în culme. Se merge puțin în stânga și pe lângă niște gospodării se coboară abrupt lăsând gardurile gospodăriilor în dreapta traseului. Drumul se transformă într-un fel de drum forestier, care merge când în dreapta, când în stânga pârâului sau chiar prin pârâu, care duce până în sat, la Fundu Moldovei (2). În sat se ajunge la un drumuleț și se ia în dreapta, pe lângă niște case și garduri, se trece de câteva case și în final se iese la o crâșmă. De aici se vede primăria, la care trebuie să ajungă fiecare drumeț, să treacă de aceasta și la câteva sute de metri, pe partea opusă a drumului, se găsește Pensiunea „La Moară”. Aici traseul merge la dreapta din nou, pe un drum care va merge pe valea râului Arseneasa. La început se mai pot întâlni câteva gospodării, chiar și asfalt, dar se răresc treptat până când drumul părăsește civilizația și începe o nouă aventură printr-o pădure răcoroasă și deasă, pe marcajele Via Transilvanica. Se urmează marcajele prezente de-a lungul traseului, care conduc vreme de circa patru km până în niște poieni. Ca până acum, drumul spre aceste poieni, din localitatea din care pornește, urcă ușor. Din poienile respective, se merge pe coama

dealului, de unde se pot admira peisaje superbe cu munții care străjuiesc de la distanță și vacile care pasc în liniște. La un moment dat, pârâul Arseneasa rămâne în urmă, iar după un kilometru pe coamă se face ușor dreapta, urmând o șerpuire fără alte urcări sau coborâri semnificative, până la Obcina Arseneasa și Vârful Mestecăniș. Se trece pe lângă o bază militară și se începe o coborâre lină spre pasul Mestecăniș (3). Ultimii doi km se fac într-o ușoară coborâre la umbră, până la șosea unde se află Cabana Mestecăniș (restaurant) și Pensiunea Luceafărul la DN17.

Info:

Klipa de calcare triasice de la Pârâul Cailor (La Stâncă) – este o rezervație geologică cu o suprafață de 1.000 mp, situată în Obcina Feredeului, pe valea Pârâul Cailor, în comuna Fundu Moldovei. Formațiunea de stânci calcaroase roșii păstrează urme ale faunei fosile depozitate în stâncă din perioada Triasicului: pești, scoici, amoniți.

Fundu Moldovei – Ca să ajungi în localitatea Fundu Moldovei trebuie să treci printr-un portic, unde numele localității e sculptat în lemn. Comuna formată din șapte sate, aflată la aproximativ 50 de kilometri de granița cu Ucraina, este una dintre puținele locuri unde tradițiile sunt păstrate cu sfințenie de localnici. În Ajunul Anului Nou, copiii mici și mai marișori se adună în cete și încep a ura gospodarii ce îi primesc cu mere, colaci, prăjituri, pampuști – cum le spune în partea locului gogoșilor, și bănuți. Nu rămâne nici o casă neurată, căci urătorii anunță încheierea anului vechi și sosirea celui nou și le doresc gazdelor sănătate, belșug și roade bogate. Datina uratului va fi completată pe 1 ianuarie dimineața, în ziua de Sfântul Vasile, când aceiași copii vor trece din nou să-i semene pe gospodari, ca să aibă un an bun. Copiii mai mari poartă cu ei și un buhai – instrument specific zonei, care scoate un sunet strident. Dacă la o casă primii care ajung să semene sunt băieți, e semn bun pentru anul care începe. Copiii vin cu boabe de grâu și le seamănă pe gazde. După plecarea semănătorilor, oamenii se uită să vadă dacă au rămas multe boabe, căci acesta e semn că se va face multă pâine. În timpul jocului și-al strigăturilor, buhaiul se pune la cerceveaua ferestrei, ca să sune tare și să gonească relele din anul ce a trecut. Pregătirile pentru Banda de Buhaie încep pe la 1 decembrie, fiecare îngrijindu-se să aibă costumul popular pe măsură, tivit cu blană de jder, bice din fuioare de cânepă, măști, zurgălăi și zgomotosul buhai. De Paști bucovinenii împistresc ouăle. În Săptămâna Mare, începând cu ziua de marți până vineri, în Bucovina vopsitul ouălor de Paști se transformă într-o adevărată ceremonie. Pe lângă mici opere de artă - căci în asta se transformă ouăle încondeiate cu pensula, gospodinele mai folosesc și un meșteșug vechi, împistritul, care folosește ceară. Deși femeile sunt cele care se ocupă de înfrumusețarea lor, există azi și excepții când familii întregi cunosc și practică acest obicei. Nicăieri în țară nu se cunosc modele mai elaborate decât în Bucovina.

Dr. Traian Popovici – eroul din Fundu Moldovei. A fost numit erou local, fiindcă în anul 1941 a salvat 25.000 de evrei de la deportare către Transnistria. Mormântul lui se află în cimitirul de lângă biserica de lemn din Fundu Moldovei și poate fi încă vizitat.

Traseul: mediu, multe coborâri prin pădure și pe drumuri forestiere stricate, poieni frumoase

Diferență de nivel: + 840 m

Locuri critice: ultimii circa trei km de coborâre până în oraș – este pe drum de TAF distrus de ploii, cu gropi/crevase adânci

Peisaj: bogat în păduri, se merge și prin poieni, se vede Masivul Giumalău la un punct natural de belvedere.

Cazări:

Cabana Gigi Ursu, între Pasul Mestecăniș și Vatra Dornei, între bornele 092 și 093, 9 locuri de cazare, 50 lei/persoană, servirea mesei în regim restaurant, posibilitate de campare cu acces la baie, 25 lei/persoană. Rezervare cu minim două zile înainte la telefon 0752 638 912 (Gabi).

Vatra Dornei (800 m alt.):

Pensiunea Elenuca, 16 locuri de cazare, 50 lei/ persoană, mic dejun la cerere. Rezervări la tel. 0755 277 954 (Tatiana). Restaurant **Șura Brazilor** în apropiere.

Bine de știut: Vatra Dornei oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

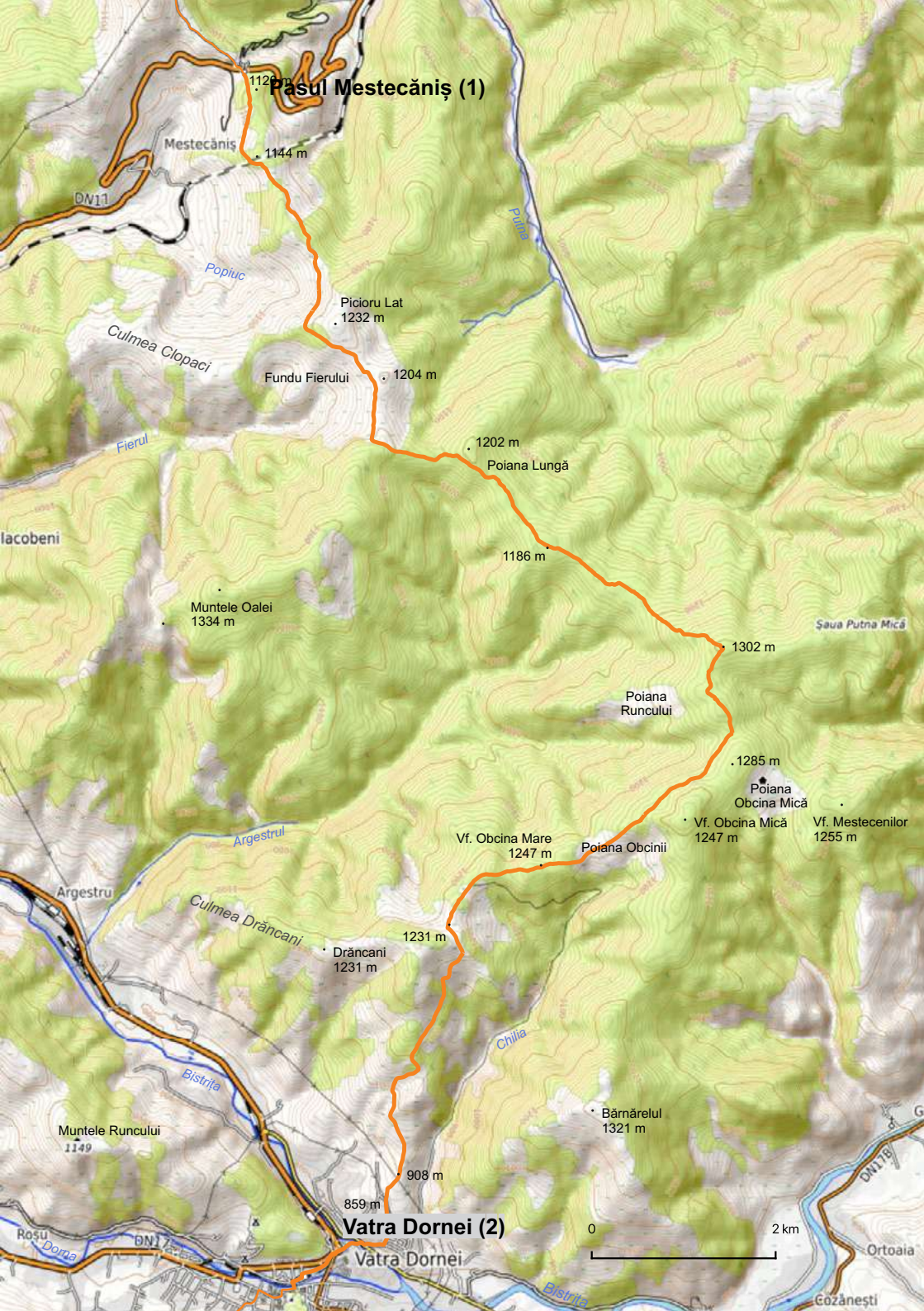
Infrastructura:

Pasul Mestecăniș:

Vatra Dornei:

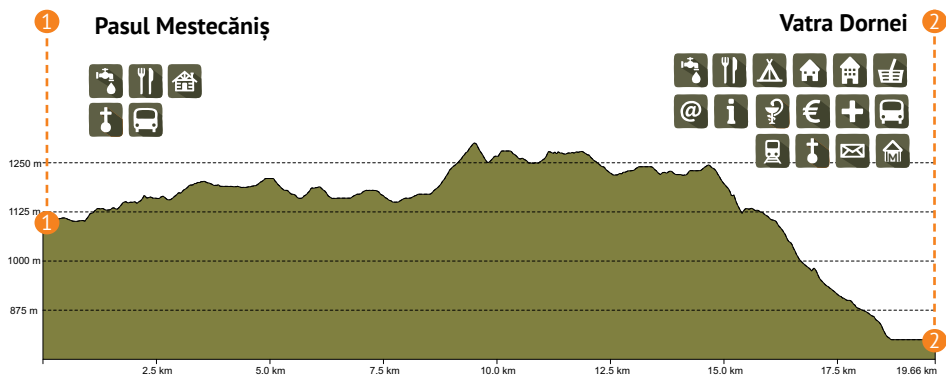

Notă:

Banda roșie, marcaj turistic, duce din Pasul Mestecăniș urcând încet în jur de trei km și jumătate, către Mănăstirea Sfântul Pantelimon. Se iese încet din umbra perdelei de copaci tineri de pe marginea drumului de țară, lăsând Mănăstirea Sfântul Pantelimon pe partea stângă, se trece și de Mănăstirea Înălțarea Domnului, pentru ca în final drumul să ajungă într-o poiană cu mai multe stâne. Fiind vorba de mai multe stâne, este de la sine înțeles că drumețul se va întâlni și cu câinii ciobanilor. Recomandarea noastră este ca aceștia să fie tratați cu ignoranță pentru că de obicei, fie răspund și ei cu aceeași indiferență, fie sunt chemați de proprietar. Depășind în siguranță această zonă, drumul se îndreaptă pe marcajul VT și cel turistic către pădure, de unde începe o urcare destul de laborioasă, dar din fericire nu prea lungă. Cărarea de un verde crud, amintește puțin de cărările cu iarbă din anumite tinoave. În punctul cel mai înalt al pădurii se intersectează trei marcaje turistice: bandă roșie, cruce roșie și bandă albastră. De aici, se merge pe marcajul Via Transilvanica care acompaniază crucea roșie. După circa un kilometru, se ajunge într-un luminiș. Ieșirea din acest luminiș se face prin pădure, în dreapta și la vale, pe când în stânga drumului se lasă o cortina deasă de copaci. De acolo se poate admira Giumalăul în toată splendoarea sa. După o binemeritată pauză, se coboară câțiva timp prin pădure, pe cărări, apoi pe drum forestier, de unde ar trebui să se vadă câteva indicatoare înspre cabana Gigi Ursul. Acolo există posibilitate de luat masa, cazare sau aprovizionare cu apă, însă după alți câțiva km de coborâre (în jur de trei-patru) se mai găsește un izvor pe partea dreaptă a drumului.

Șansele de a întâlni alți turiști sau localnici culegători de ciuperci sunt destul de mari în anumite perioade ale anului, pădurea fiind una destul de bună pentru asemenea activități. După vârfulurile Obcina Mică și Obcina Mare, se ajunge la o coborâre bruscă, pe un drum distrus de ape și ploi, cu crateri imense pe mijloc, care necesită multă precauție pentru parcurgere. Depășind această provocare, se traversează niște câmpii, pe unde se vor întâlni și câteva porți pe care drumețul le poate deschide pentru a trece și pe care trebuie să le închidă la loc, iar mai apoi se ajunge la porțiunea cu ultimele case din Vatra Dornei (2). De aici se poate pătrunde în oraș unde se găsesc o mulțime de pensiuni, magazine, farmacii și alte locuri care pot asigura o aprovizionare sănătoasă.

Info:

Vatra Dornei – orașelul stațiune, devenit ca multe alte locuri turistice din epoca de aur, paragină. Se mai găsesc, însă, câteva lucruri interesante de văzut și făcut în orașul vizitat de regi în vremurile apuse, atunci când apele miraculoase, minerale, atrăgeau vizitatorii tocmai din Viena. Parcul Central mai păstrează un miros de melancolie cu ale lui veverițe curajoase, Cazinoul, clădirea veche, poate fi admirată din afară cum se stinge încet sub propria-i greutate mucegăită sau moderna pârtie de schi vizitată în fiecare iarnă de numeroși turiști. Toate acestea și oamenii cu un licăr de mândrie apusă în ochi, fiind locuitorii unui oraș turistic, dau un gust dulce-amar al vremurilor demult apuse, dar în același timp o dulce melancolie a timpurilor bune cu oameni buni.

Mănăstirea Sfântul Pantelimon din Mestecăniș – La dorința unei mătuși de-a primarului, care își dorise în perioada comunistă să se retragă la o mănăstire, dar nu a reușit, și pe terenul primit ca dotă de aceasta de la părinți din locul numit Piciorul Lat, s-a construit după 1999 acest așezământ monahal cu obște de călugări.

Codrul secular Giumalău – rezervația păduroasă ce se întinde pe o suprafață de 309,50 ha, în estul masivului Giumalău, în comuna Pojorâta, cu molid de peste 1.300 de ani, paltin de munte, plop tremurător, afin, merișor, jneapăn etc. Ca unul dintre puținele refugii sigure, Codrul Secular Giumalău oferă adăpost faunei specifice Carpaților românești, din care pot fi amintite specii precum: ursul brun, cerbul, mistrețul, râsul, cocoșul de munte, corbul și multe alte viețuitoare.

Traseul: dificil, multe urcări și coborâri prin pădure și mult mers pe drumuri forestiere, puțin asfalt, poieni frumoase

Diferență de nivel: + 869 m

Locuri critice: din oraș până la Dorna Candrenilor nu avem sursă de apă, posibilitate de văzut animale sălbatice

Peisaj: se merge pe lângă pârtia de schi, apoi prin multe păduri, se merge și prin poieni, multe posibilități de trasee adiacente/opționale.

Cazări:

Dorna Candrenilor: *Pensiunea Lena*, 15 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere, meniu tradițional. Rezervări la telefon 0752 133 199 (Lenuța Candrea).

Poiana Negri (880 m alt.): *Pensiunea Poiana*, disponibile mai multe tipuri de camere, prețul începând cu 70 lei/pers. Sunt disponibile și căsuțe cu 3 locuri, cu prețuri începând la 23 lei/persoană. Restaurant a la carte. Rezervări la: tel. 0756 972 450. Disponibilitate tot timpul anului.

Cazare la doamna *Măriuca*, 8 locuri, bucătărie, posibilitate de mic dejun și cină, rezervări la 0741 162 711.

Pensiunea Casa Edi, 2 camere cu baie privată, 3 camere cu baie comună, 80 lei/cameră, bucătărie comună, sală de mese, în incinta pensiunii se află un magazin mixt. Rezervări la telefon 0754 598 036 (Carpea Cristinel).

Bine de știut: Poiana Negri oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructura:

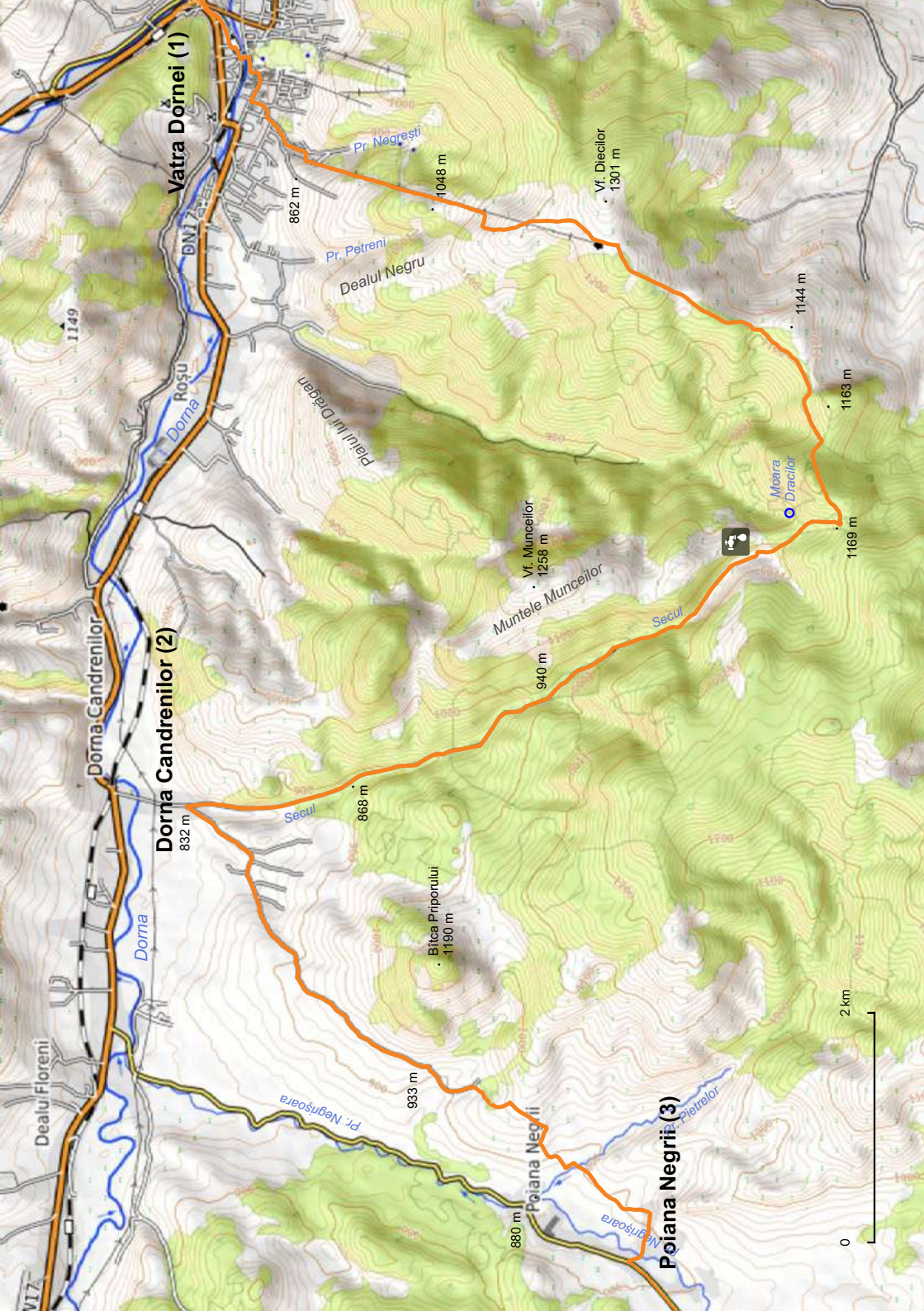
Vatra Dornei:

Dorna Candrenilor:

Poiana Negri:

Notă:

În Vatra Dornei (1), traseul conduce până la intrarea pe pârtia de schi. Marcajul VT începe de la sediul salvamont al orașului, care se află în apropierea gării, iar la intrarea pe pârtie ar trebui să se poată vedea deja „T”-ul portocaliu, marcajul specific Via Transilvanica, care însoțește drumul în urcare, spre punctul cel mai înalt al muntelui, adică până în Șaua Zăurele. După cinci kilometri și jumătate, se ajunge în vârful muntelui, în pădure, de unde se coboară abrupt până la Moara Dracului. De aici, se intră pe drumul forestier Secul, în coborâre lină până la Dorna Candrenilor (2). Pe drumul forestier se merge circa cinci kilometri, până la asfalt, unde se vede un indicator: Secu – Poiana Negri, șase km. Aici există deocamdată un magazin mixt, pe partea dreaptă a începutului de urcare, de unde se poate face o mică reprovizionare. Altfel, se face stânga pe asfalt într-o curbă în ac de păr, ușor în urcare. În cele ce urmează, se merge circa trei km pe asfalt, pe lângă gospodăriile mândre de pe Secu, în direcția Mănăstire. La scurt timp după ce asfaltul se

Vatra Dornei (1)

Dorna Candrenilor (2)

Poiana Negrii (3)

Pr. Negrești

Pr. Petreni

Dealul Negru

Vf. Dieclor
1301 m

Moara
Dracilor

Vf. Muncelilor
1258 m

Muntele Muncelilor

Secul

Bica Priporului
1190 m

868 m

940 m

933 m

Poiana Negrii
880 m

Pr. Negrișoara

Pr. Negrișoara

2 km

0

1149

862 m

1048 m

1144 m

1163 m

1169 m

Dorna Candrenilor

Dorna

Dorna

Dorna

Dorna

Dorna

Dealul Drăgan

Dealul Floreni

VI7A

DN17

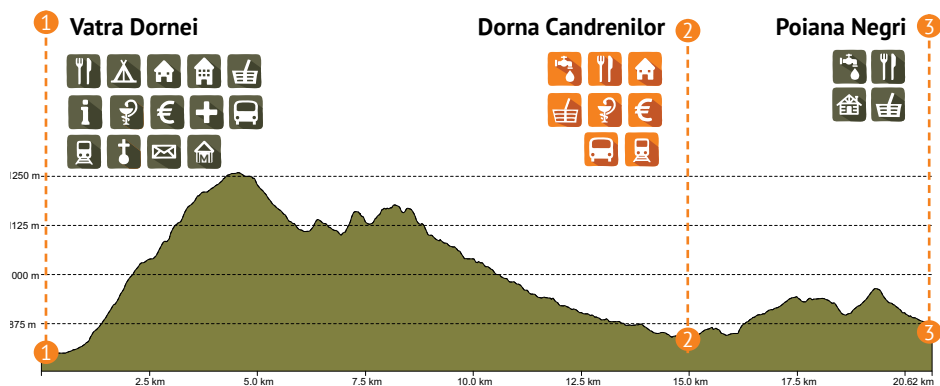
transformă într-un drum pietruit, o piatră de hotar confirmă direcția traseului. Se trece prin fața bornei Via Transilvanica, care se află pe partea stângă a direcției de mers, în spatele unui gard, iar apoi, la intersecția care se ivește, urmează o cărare (drum de căruță) care urcă ușor în stânga-sus. Se continuă drumeția pe drumul de căruță, în urcare, până când acesta se transformă într-o cărare. Marcajele Via Transilvanica conduc în siguranță până la poartă la Pensiunea Bella Vista. Se trece pe lângă acesta, iar peste 150 de metri se ajunge la borna cu coloana infinitului, către Pensiunea Poiana.

În Poiana Negri (3) există o multitudine de posibilități de activități turistice: vizită la Biserica din Poiana Negri, vizită la Schitul 12 Apostoli, de unde se poate face o drumeție până la cei 12 Apostoli, sau în Parcul Național Munții Călimani, iar pensiunile din jur oferă și alte posibilități de deplasare, cum ar fi cu carul tras de cai, călare sau cu mașina off-road. Poiana Negri oferă o varietate de activități în inima naturii, astfel încât drumețul poate hotărî să petreacă mai mult timp în această localitate, înainte să pornească din nou la drum.

Info:

Moara Dracilor – amplasată între Vatra Dornei și Poiana Negri, pe valea Secului, legenda spune că este un loc ciudat, acolo se întâlnesc mai multe izvoare și este o zonă foarte zgomotoasă. S-a încercat de mai multe ori captarea acelor izvoare și câteodată apa curgea invers decât ar fi normal. Din cauza zgomotului și a întâmplărilor ciudate a primit acest nume.

Dorna Candrenilor – Bazinul Dornelor e înconjurat de crestele Munților Suhard, de Vârful Oușorul și Munții Călimani. Dorna Candrenilor se află la opt km de Vatra Dornei și este satul reședință al comunei cu același nume, din care mai fac parte Dealu Floreni, Simizi și Poiana Negri. Legenda spune că numele comunei vine de la haiducul Candruț și de aceea mulți dintre locuitorii comunei poartă și azi numele Candrea. Oamenii locului au obținut încă din anul 1772 recunoașterea faptului că pământul lor avea o întindere enormă, de la vârful Măgura Calului până la muntele Oușoru. Comuna este cunoscută mai ales pentru izvoarele sale de ape minerale, despre care se știe că erau exploatate ca stabiliment balnear de la 1898 în zona numită La Burcuț, cu ape carbogazoase și nămol. Stațiunea a fost mistuită de un incendiu în 1937 și nu a mai fost readusă la gloria de odinioară. Izvoarele se valorifică însă și azi prin stații de îmbuteliere, atât în Dorna Candrenilor, cât și în zonele limitrofe.

Arhitectura specifică a caselor este cu totul deosebită, multe dintre ele sunt construite din lemn, decorate pe exterior cu motive florale sau geometrice. Din Dorna Candrenilor se ajunge ușor în Parcul Național Călimani, unde se poate vizita rezervația 12 Apostoli sau se poate urca pe vârful Oușoru din Munții Suhard (1.639 m), de unde se vede toată depresiunea Dornelor.

Rezervația 12 Apostoli – rezervație geologică, unde activitatea vulcanică, eroziunea și vântul au construit niște stânci deosebite. Cel mai cunoscut și atrăgător pentru turiști este grupul care dă numele rezervației și cuprinde mai multe figurine fantastice, ce par făcute de mâna omului. De exemplu, se pot observa cu puțină imaginație un moș cu barbă, un bătrân ce pare să aibă trei fețe, un urs cu capul plecat, o femeie care amintește de Nefertiti. Geologii spun că stihiiile naturii au dus la formarea acestor „statui”, însă unii nu cred asta și susțin că Mama Natură a fost ajutată de mâna omului. Pe lângă aceste stânci care îți taie respirația când le privești, pe versantul vestic al rezervației se află mai multe jnepenișuri și ienupărete, unde trăiește cocoșul de mesteacăn – pasăre declarată monument al naturii. În plus, pe munte cresc în armonie molidul și zâmburul, într-o comuniune foarte rară în Europa.

Poiana Negri – localitate renumită mai ales pentru apele sale minerale, este și un loc splendid pentru turismul montan. Turiștii care vin aici au de ales dintre o grămadă de variante de agrement care oferă senzații tari: alpinism și escaladă în munții dimprejur, rafting sau chiar zboruri cu parapanta.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Putna

- Mănăstirea Putna, Muzeu (în incinta mănăstirii)
- Peco/Beautiful Market (la ieșirea din incinta mănăstirii Putna) L-D: 7-19

Sucevița

- Info Point Turistic (lângă Farmacia Mănăstirească)
- Hanul Mărioara/ Karisma Kriss, la tel. 0747 771 341
- Pensiunea Casa Octavian, tel. 0742 398 200 și 0752 543 770 (Octavian Mateiciuc)

Vatra Moldoviței

- Pensiunea Crizantema, tel. 0745 922 447 (la 100 m de traseu)
- Pensiunea Valcan, tel. 0722 419 513
- Pensiunea Alexandra, tel. 0744 301 667 (Nicoleta Crețu)

Sadova

- Casa Ionescu, tel. 0744 957 251 (Elena Ionescu) (la 50 m de traseu).
- Cabana David, tel. 0745 174 180 (1,3 km de traseu)
- Pensiunea Dor de munte, tel. 0744 390 365
- Pensiunea Irinuca, tel. 0743 171 784 (Liliana) (la 1,5 km de traseu)

Pasul Mestecăniș

- Restaurant Mestecăniș
- Pensiunea Luceafărul, tel. 0744 779 768 sau 0744 383 573

Vatra Dornei

- Centrul Național de Informare și Promovare Turistică Vatra Dornei: L-D:10-17
- Pensiunea Elenuca, tel. 0755 277 954 (Tatiana).

Poiana Negri

- Pensiunea Poiana, tel. 0756 972 450
- Doamna Măriuca, tel 0741 162 711

ȚINUTUL DE SUS

Leșind din Poiana Stampei, se părăsește totodată și regiunea Bucovina. Se merge apoi la Lunca Ilvei, care se află deja în județul Bistrița-Năsăud, la poalele munților Rodnei. Aici începe regiunea Ținutul de Sus, cu o lungime de 277 km. Via Transilvanica trece aici prin munți și ne arată că asprimea locului a învățat oamenii să se adapteze în fața naturii și a vremurilor. Traversând un peisaj divers, de la zone muntoase la păduri de șes, de la dealuri line la câmpuri întinse, acest tronson așteaptă să îi fie descoperite frumusețile naturale și obiectivele turistice, în timp ce cultura care de sute de ani se dezvoltă printr-o diversitate etnică semnificativă, îi conferă o aură specială.

Traseul: ușor, mare parte prin pădure, rezervație naturală, trecere pe sub un viaduct.

Diferență de nivel: +714 m

Locuri critice: nu sunt

Peisaj: începe cu multe poieni, apoi bogat în păduri, se trece pe lângă Tinovul Larion, cu posibilitate de vizitare după o abatere scurtă de la drum, se trece pe lângă linia ferată (construită în perioada habsburgică) și prin încă o rezervație naturală, intrarea în localitate este pe un drum drept, pietruit, la umbra altei păduri dese de molizi.

Cazări:

Poiana Stampei (900 m alt.): **Pensiunea Edera**, 22 locuri, 100 lei/cameră dublă, 150 lei cameră triplă, rezervări la tel. 0747 450 756 (Manuela Iosif).

Pensiunea Florea, 12-14 locuri, începând cu 100 lei/cameră dublă, bucătărie, magazin, posibilitate de campare, tel. 0740 415 273 (Sevastian Florea).

Grădinița (940 m alt.): **Canton Silvic Grădinița**, 5 locuri, 80 lei/persoană, disponibil tot anul cu anunț în prealabil, tel. 0760 257 379 (Iacob Rus);

Lunca Ilvei (682 m alt.): **Cabana Silvică Silhoasa**, 8 locuri, 60 lei/persoană, disponibil tot anul cu anunț în prealabil, tel. 0729 011 815 (Dan Negrea);

Cabana Teleski, în centrul satului pe strada Teleski, 10 locuri, 80 lei/persoană, mic dejun și cină la cerere, posibilitate de transport, disponibil tot anul cu anunț în prealabil, tel. 0753 332 741.

Pensiunea Maria, 7 locuri, cină și mic dejun la cerere în regim de restaurant. Rezervări la tel. 0765 217 751 (Maria Slavoaca)

Monica Mureșan, masaj terapeutic, tel. 0730 350 441.

Infrastructura:

Poiana Negri:

Poiana Stampei:

Grădinița:

Lunca Ilvei:

Notă:

În Poiana Negri (1) se iese la drumul de asfalt, indiferent unde s-a făcut cazarea, și se ia drumul din sens opus de direcția Dorna Candrenilor. Este importantă regăsirea marcajelor VT care trebuie urmate, mergând circa doi km pe asfalt, până se ajunge la un drumuleț pietruit care o ia la dreapta într-o ușoară urcare. Se parcurg în jur de doi km pe acesta, urcând ușor către poienile din coama dealului, care permit mici pauze de cules frăguțe, afine sau alte fructe comestibile ce se ivesc în calea drumeților. În vârful dealului, se părăsește drumul de țară și se face brusc dreapta, într-un unghi de 90 de grade, pe unde vara cresc adevărate lanuri de flori sălbatice. Se trece de câteva porți cu zăvor, construite pentru a îngrădi animalele și se coboară ușor către satul Poiana Stampei (2). Se trece pe lângă două gospodării mari, cu case albe și animale multe, iar de acolo se face din nou o curbă bruscă, dar de această dată la stânga, pe un drumuleț. Se coboară câțiva kilometri, până când se ajunge în sat și la drumul pietruit/asfaltat. Peste podul care trece râul Dorna, se ajunge și mai aproape de drumul de asfalt, pe care se merge în jur de doi km până la DN 17 și centrul Poiana Stampei.

Poiana Stampei (2) se află pe DN17 între Piatra Fântânele și Dorna Candrenilor, iar drumeții pot ajunge cu transport propriu/în comun sau cu trenul. Mergând în direcția Vatra Dornei, în centrul localității, de pe drumul principal DN17, drumul o ia în stânga, în direcția arătată de către indicatorul către Teșna/Tătaru. Se parcurg în jur de patru km pe asfalt și mai apoi pe drum pietruit, trecând pe lângă marcaje și indicatoare VT până ajungem în capul dealului de la Tătaru.

Ajunși la Tătaru, traseul coboară pe dealuri folosite la pășunat de cele câteva case de țărani din jur. De pe vârful dealului, privind în direcția traseului, și anume Grădinița (3), se poate observa pădurea deasă de pini din Tinovul Larion. După circa un kilometru de coborâre ușoară, cărarea se intersectează cu un drum pietruit, iar traseul VT merge spre stânga. În față - stânga, se vede începutul Tinovului Larion și drept înaintea avem Gara Grădinița, dar drumul o ia în dreapta peste trecerea de cale ferată, pe drumul forestier Semenici. Din când în când se poate auzi trenul în spate. După un kilometru, drumul o ia ușor stânga și înaintând, traseul va merge paralel cu calea ferată, la câțiva metri de aceasta, în jur de 700 metri. Intrând în pădure, calea ferată rămâne în stânga noastră, iar drumul continuă. După aproximativ 200 metri, la marcaj și indicator se merge la dreapta în pădure, lăsând calea ferată în spate. În pădure se poate observa un vechi pavaj de drum austriac, care a fost folosit pentru construcția căii ferate. Urmează cărarea pavată cu bolovani mari și rari până la ieșirea din pădure, moment în care se poate observa în partea stângă un punct de observație al animalelor sălbatice. Pe această porțiune

Via Transilvanica trece prin rezervația naturală „Sit natura 2000”, lucru marcat și de o tablă informativă. Lăsând-o pe aceasta în urmă, în față și deasupra la câțiva metri, se ivește un viaduct. La circa 30 m după viaduct se află un loc de odihnă, iar traseul VT se intersectează cu un drum pietruit. Traseul VT o ia la dreapta pe drumul pietruit pe care se merge trei kilometri până la intrarea în Lunca Ilvei (4). Pe parcurs, până la intrarea în sat, este un alt loc de odihnă cu acces la izvor. După un kilometru și aprox. 600 metri se află atât Cabana Forestieră Silhoasa, cât și Pepiniera Silvică de la intrarea în sat.

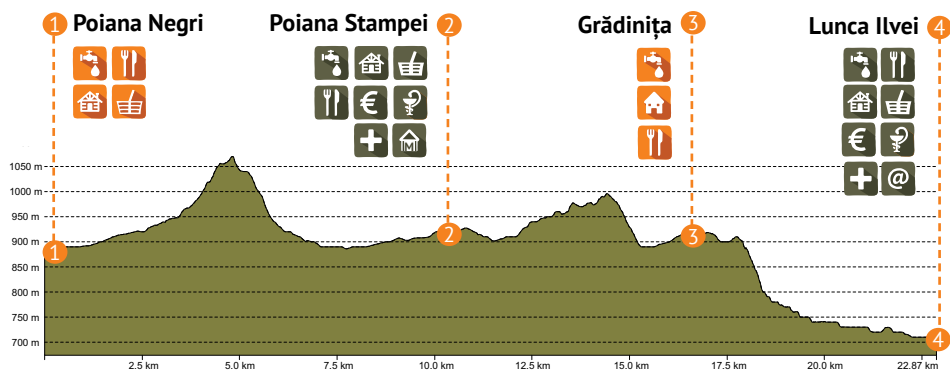
Info:

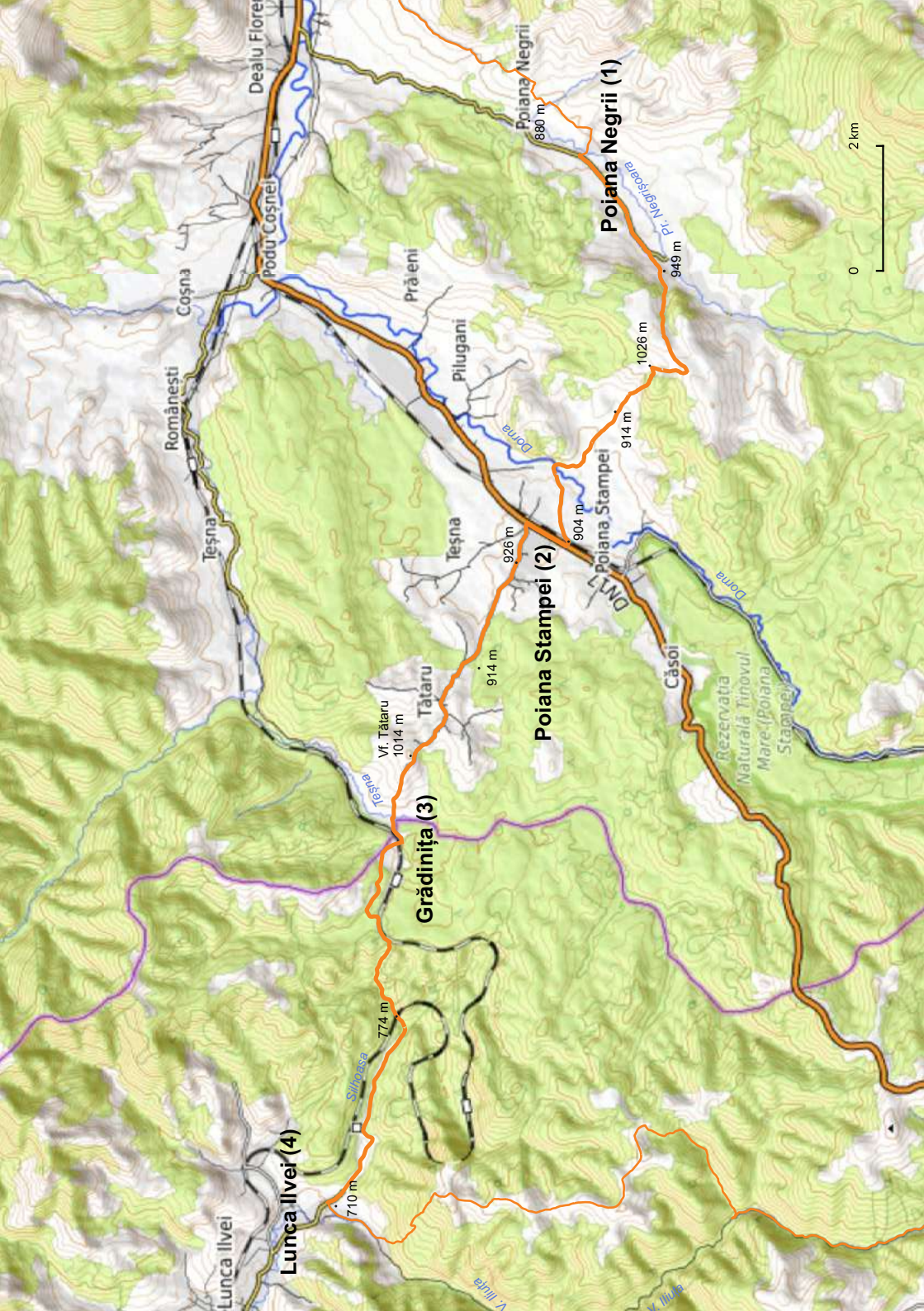
Tinoul Mare – Păstrează cea mai mare rezervație de turbă (mlaștină) din România. Aflată în Carpații Orientali, la poalele Călimanilor, în Depresiunea Dornelor, se întinde pe o suprafață de 682 hectare. Turba este un sol bogat în substanțe organice slab sau deloc descompuse din cauza lipsei de oxigen.

Calea ferată Ilva Mică - Vatra Dornei – Planurile căii ferate Ilva Mică - Vatra Dornei au fost făcute încă din 1898, din perioada austro-ungară. Este una dintre cele mai complexe lucrări de cale ferată din România. 9 tuneluri, 12 viaducte și 22 de poduri mari au fost necesare pentru a face posibilă trecerea peste Carpați, cu scopul de a lega Transilvania de Bucovina. Toate acestea au fost construite cu oameni de peste tot, dar în special cu cei de pe Valea Someșului și Țara Dornelor. Inginerii au făcut față celor mai mari provocări pentru zonele de mlaștină și montane de acolo. În 1938 a fost dată în folosință.

Tinoul Larion – Larion este un sit de importanță comunitară care menține într-o stare de conservare favorabilă fauna sălbatică și flora spontană. Aria protejată se întinde pe o suprafață de 3.023 hectare și include rezervația naturală Croul de la Larion (250 hectare). Păduri de conifere, păduri de foioase, păduri mixte, râuri, mlaștini, turbării, pajiști și pășuni, adăpostesc specii de arbori, plante și animale reprezentative zonei geografice: de la molid, brad, sau pin, până la fag, mesteacăn pufos sau plop tremurător, animale sălbatice precum ursul brun, lupul, căprioara, cerbul, cocoșul de munte și multe alte păsări. Instituirea regimului de arie naturală protejată a sitului s-a făcut în anul 2007.

Munții Rodnei – Munții Rodnei fac parte din grupul de nord al Carpaților Orientali. Cu înălțimea maximă de 2.303 de metri, atinsă de piscul Pietrosul, Munții Rodnei sunt cei mai înalți și mai greu de străbătut din lanțul Carpaților Orientali. Lunca Ilvei se află la poalele celor trei vârfuri și anume: Ineu, Ineuț și Roșu.

Traseul: puțin dificil din cauza urcării prelungite de la începutul traseului până în Dealu' Frâu/Poiana lui Gălan și a urcării de pe Drumul Romanilor până în Pășunea Rusu, diferențe mari de nivel, dar peisaje absolut superbe; există opțiunea Variantei B descrisă mai jos, prin Poiana Cătunelilor;

Diferență de nivel: +1.036 m

Locuri critice: lipsa apei până în Poiana lui Gălan (2 ore și 30 min)

Peisaj: de pe culmile poienii lui Gălan, când e vreme frumoasă, se pot admira în jur tot lanțul munților Rodnei, Suhardul, Oușoru, 12 Apostoli, tot lanțul munților Călimani și Heniul, peisaje de o frumusețe amețitoare.

Cazări:

Poiana lui Gălan (1.207 m alt.): posibilitate de campare pentru posesorii de cort sau cei care doresc să doarmă sub cerul liber, disponibilitate mai – octombrie, 15 locuri în cabane, 45 lei/pers. Familia Gălan oferă o masă (25 lei/pers.) cu un anunț în prealabil cu cel puțin o zi înainte, tel. 0732 806 201.

Tășuleasa Social (Piatra Fântânele, 1042 m alt.): 24 paturi + posibilitate de campare, masă în comun, preț donativ, Wi-Fi, disponibilitate tot anul și se oferă servicii (mașină de spălat și uscat haine, imprimantă, curte interioară) acces ușor de la DN17, rezervare cu anunț în prealabil la tel. 0741 545 201 (Anna Székely, director executiv).

În **Piatra Fântânele** sunt și posibilități de cazare alternative precum:

Casa Maria: 12 locuri de cazare, în camere duble și triple, mic dejun și cină la cerere, informații și rezervare în prealabil la tel. 0773 769 304.

Pensiunea Găbița: rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0744 935 681 (detalii online).

Infrastructura:

Poiana lui Galan:

Tășuleasa Social:

Piatra Fântânele:

Notă:

Traseul de astăzi pornește de la intersecția cu indicatorul spre „Piatra Fântânele” și „Vatra Dornei” unde se va merge spre dreapta - în cazul în care veniți dinspre centrul satului Lunca Ilvei. Mergând spre ieșirea din sat (cca. un km), aproape de ieșire în partea stângă vom observa un drum care începe cu o ușoară urcare. După o urcare prin pădure, de aproximativ trei kilometri, pe un drum forestier, drumul ajunge în Poiana lui Gălan (2), care se întinde pe circa cinci kilometri în lungime. Se trece pe lângă câteva gospodării de vară cu case mici, tradiționale, construite pentru țărani care merg vara să-și facă fânul în poiană. La capătul acesteia, familia Gălan oferă, la cerere, o masă caldă și apă rece de izvor. Printr-o ușoară coborâre prin pădure, se părăsește fermecătoarea poiană și în scurt timp se ajunge pe un drum forestier cu numele „Pârâul Gălan”.

La sfârșitul drumului forestier, traseul merge la stânga, pe drumul principal de la Lunca Ilvei (1) la Piatra Fântânele (4), un drum pietruit pe care trebuie parcurși aproape patru kilometri până când acesta o va lua la dreapta, iar Via Transilvanica își continuă traseul tot înainte, urcând pe renumitul Drum al Romanilor. Toate aceste drumuri trec prin păduri răcoroase de molid, iar Drumul Romanilor, cu câteva bucăți intacte, șerpuiește printr-o ușoară urcare până aproape de Poiana Rusu. În Poiana Rusu, Drumul Romanilor se intersectează cu un drum asfaltat din localitatea Piatra Fântânele pe care se parcurg în jur de 200 m în stânga până la monumentul Crucea de Fier, mai apoi în dreapta, din nou pe Drumul Romanilor, circa 300 m până la campusul Tășuleasa Social (3).

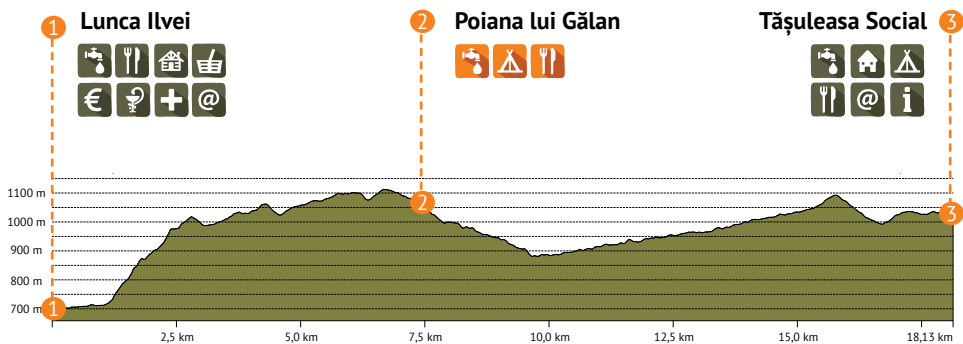

Info:

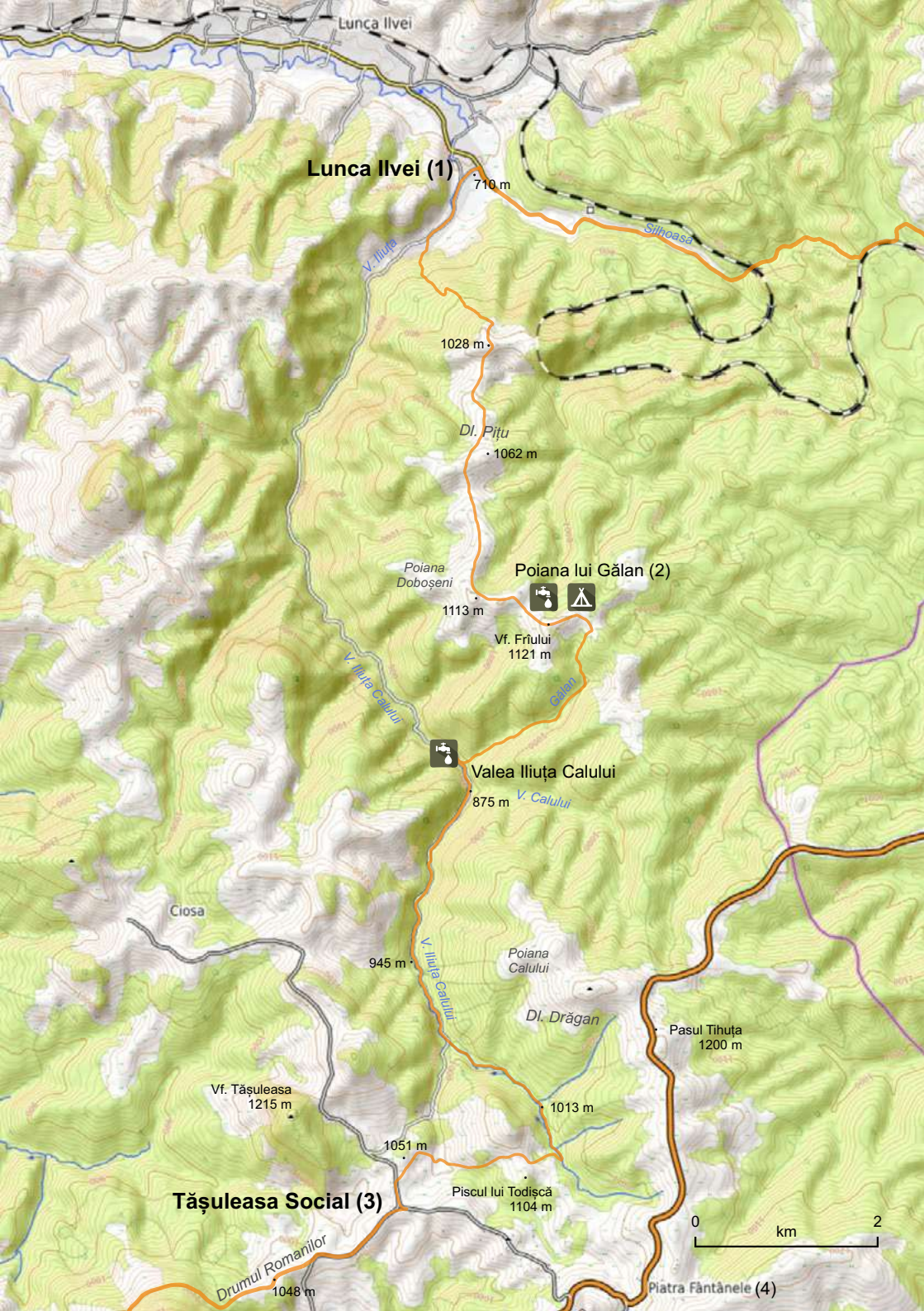
Tășuleasa Social – Asociația și voluntarii ei sunt părinții proiectului Via Transilvanica, un proiect foarte drag, în care au investit toate cunoștințele și experiența pe care le-au acumulat în cei peste 18 ani de activitate. Este un ONG de mediu, cunoscut mai ales pentru acțiunile de împădurire pe care le desfășoară cu voluntari, toamna și primăvara, dar a organizat și multe alte proiecte cu caracter social, educațional, cultural etc, cum sunt de exemplu: Camionul de Crăciun, Maratonul Via Maria Theresia, Școala de Mers pe Munte, Ziua Bună! Ziua Voluntarilor Mici! sau Pădurea Pedagogică. Sediul este situat în Piatra Fântânele, în județul Bistrița-Năsăud și face parte din circuitul Via Transilvanica. Sunt bucuroși să primească drumeți de pretutindeni, să le audă poveștile și să le stea la dispoziție așa cum pot mai bine.

Monumentul Crucea de Fier – construit în 2018 de către Asociația Tășuleasa Social după modelul monumentului Cruz de Ferro de pe Camino de Santiago din Spania. Acest monument a fost construit în cinstea drumeților de pe Via Transilvanica. Aceștia pot să lase o piatră la baza monumentului, gest simbolic de renunțare la greutate și păcate. Cu o înălțime de 17 metri, monumentul este vizibil de la distanță, motivând drumețul să meargă mai departe.

Drumul Romanilor – Un drum cu valoare istorică, se poate observa în unele locuri de pe traseul Via Transilvanica, aproape intact, sub forma unor dale de piatră interesante, rememorând vremurile demult apuse. Se află în Munții Bârgăului, foarte aproape de Pasul Tihuța și are o origine controversată. Unii istorici spun că acest drum a fost construit de romani prin anul 260 în dorința de a extinde imperiul către nord, spre Bucovina de azi. Alții spun că ar avea o istorie mai recentă, din perioada austro-ungară fiind de fapt un drum grăniceresc, folosit apoi ca drum comercial. Se pare că acest drum a fost prelungit la porunca Mariei Tereza prin anul 1760. La inițiativa Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud și a Asociației Tășuleasa Social, s-au început săpături arheologice pe acest drum, în speranța că într-o bună zi se va elucida misterul care îl învăluie.

Lunca Ilvei (1)

710 m

1028 m

Di. Pițu

• 1062 m

Poiana Doboseni

Poiana lui Gălan (2)

1113 m

Vf. Friului

1121 m

Valea Iliuța Calului

875 m

V. Calului

Ciosa

945 m

Poiana Calului

Di. Drăgan

Pasul Tihuța

1200 m

Vf. Tășuleasa

1215 m

1013 m

1051 m

Piscalui Todisca

1104 m

Tășuleasa Social (3)

Drumul Romanilor

1048 m

Piatra Fântănele (4)

Traseu: puțin dificil din cauza urcării prelungite de la începutul traseului până în Poiana Cătuneni și a urcării pe drumul ce poate fi noroios în perioade ploioase, diferențe mari de nivel, dar peisaje absolut superbe; există opțiune Variantei A descrisă mai sus, prin Poiana Cătuneni (sau Dealu' Frâu); **NU UITAȚI** să aveți un lacăt la dumneavoastră, pentru kilometrul 5, unde o bornă așteaptă cuminte să fie împodobită cu lacăte.

Diferență de nivel: +800 m

Locuri critice: lipsa apei până în Poiana Cătuneni, aprox. până la kilometrul 9 de la urcare

Peisaj: de pe culmile poienii lui Gălan, când e vreme frumoasă se pot admira în jur tot lanțul munților Rodnei, Suhardul, Oușorul, 12 Apostoli, tot lanțul munților Călimani și Heniul, peisaje de o frumusețe ametoitoare.

Cazări:

Poiana Cătuneni, la 50 m de traseu, posibilitate de servirea mesei, platouri tradiționale, rezervare la tel. 0725 452 844 (Nicoleta Sidor)

Tășuleasa Social (Piatra Fântânele, 1042 m alt.): 24 paturi, posibilitate de campare, masă în comun, preț donativ, Wi-Fi, disponibilitate tot anul și se oferă servicii (mașină de spălat și uscat haine, imprimantă, curte interioară) acces ușor de la DN17, rezervare cu anunț în prealabil la tel. 0741 545 201 (Anna Székely, director executiv).

În **Piatra Fântânele** sunt și posibilități de cazare alternative precum:

Casa Maria: 12 locuri de cazare, în camere duble și triple, mic dejun și cină la cerere, informații și rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0773 769 304.

Pensiunea Găbița: rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0744 935 681 (detalii online).

Infrastructura:

Tășuleasa Social:

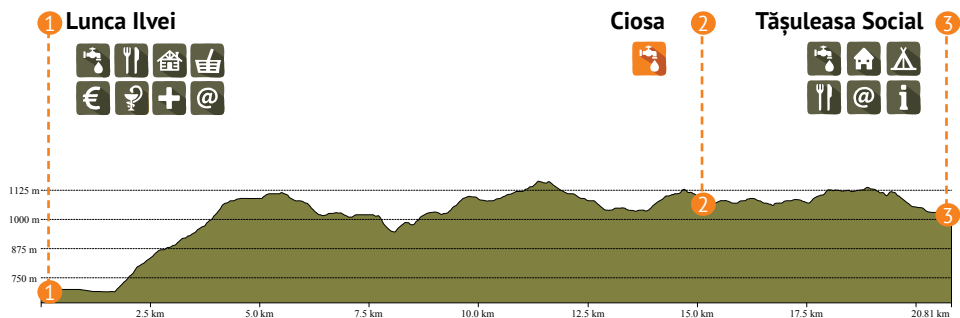
Piatra Fântânele:

Notă:

De la pensiunea Rustică „La Avram” din Lunca Ilvei (1), în stânga, traseul ajunge în câțiva metri la o intersecție cu indicatorul spre „Piatra Fântânele” și „Vatra Dornei” unde se va merge tot la stânga dacă alegem prima variantă, Varianta A. Dacă s-a ales a doua variantă, se merge tot înainte, pe asfalt, în jur de doi kilometri până la indicatorul cu săgeată ce ne arată drumul spre stânga, ce se află după casa cu numărul 263, care este și un loc de întâlnire al Martorilor lui Iehova.

Se trece de această clădire și se ia drumulețul de pământ la stânga unde apare un pod de lemn în față, ce trebuie trecut. Râulețul Ilva poate fi calm și răcoros pe timp de vară/toamnă sau agitat și mare în urma ploilor de primăvară. Se trece cu atenție podul (în cazul în care a plouat, lemnul tinde să fie tot timpul mult mai alunecos pentru tălpile încălțămintei) și se ia la dreapta și apoi stânga pe un drum din pământ ce urcă alene. Acesta poate fi distrus de utilaje forestiere sau tractoare, mai ales dacă drumeția se face după o perioadă ploioasă, noroiul poate provoca probleme. Chiar dacă apar mai multe intersecții cu alte drumuri, se ține stânga, cu gardul pe partea stângă și se urcă încetșor până la o primă poieniță. Neapărat merită să aruncăm o privire înapoi, pentru că toată Lunca Ilvei se va întinde leneșă sub privirile noastre, având în fundal maiestuoșii munți ai Rodnei. Peisajul poate părea ireal dacă este zi senină, vizibilitatea ar putea permite înșiruirea tuturor munților din jur, ce se leagă ca un lăntșor făcut din flori de pădăii. De aici încolo va fi necesar să întorci privirea înapoi de câte ori îți amintești, fiindcă în jur sunt peisaje ireal de frumoase și nu merită pierdute de graba traseului. Se merge mai departe pe acest traseu, urmărind marcajele și săgețile, urcând mai ușor sau mai abrupt, până ce la un moment dat când se ridică un deal mai mare în față. Acesta are și o cruce în vârf, dacă fixăm bine privirea. Abordarea acestui deal va fi prin partea stângă, după care se ia dreapta pe coama ce urcă abrupt în continuare, până la borna de sus, „borna cu găuri”. Aceasta este borna a cincea de la asfalt și găurile ei sunt locuri unde oamenii pot să își pună un lacăt, drept amintire, să-și pecetluiască trecerea pe VT, sau prietenia, sau iubirea sau credința, cine cum își dorește. Apoi traseul continuă pe coama de deal, trece pe lângă crucea de lemn văzută de jos, ce va fi lăsată pe partea dreaptă, iar pe partea stângă vor fi terenuri lucrate de țărani și una sau două gospodării. Se continuă pe drumulețul acoperit de iarbă ce viermiește liniștit ca mai apoi să se transforme în drum pietruit cu o piatră mare, destul de ciudată sub tălpi, trecând printre câteva terenuri despărțite de garduri electrice sau din lemn, unde pasc vacuțele în liniște, uitându-se curioase la trecători. Apoi brusc, drumul o ia la stânga, făcând o curbă „ac de păr” și continuă cuminte printre câteva gospodării de vară, unde vin țărani să își îngrijească sau să pască animalele. Aceasta este Poiana Cătunenilor, în caz de sete sau lipsă de apă, se pot ruga locuitorii gospodăriilor să ajute drumeții însetați, altfel, se merge în continuare pe marcaj până la kilometrul 9, unde se găsește un izvor pe partea stângă. Traseul se continuă printre casele cătunenilor deja, iar peste încă un kilometru se ajunge la „Izvorul rece de la kilometrul zece”. După o binemeritată pauză, se merge pe drumul pietruit mai departe, urmărind marcajele, admirând peisajele din jur, printre gospodăriile montane, cu animăluțe ce pasc liniștite la umbră. După alți șase kilometri, se ajunge în

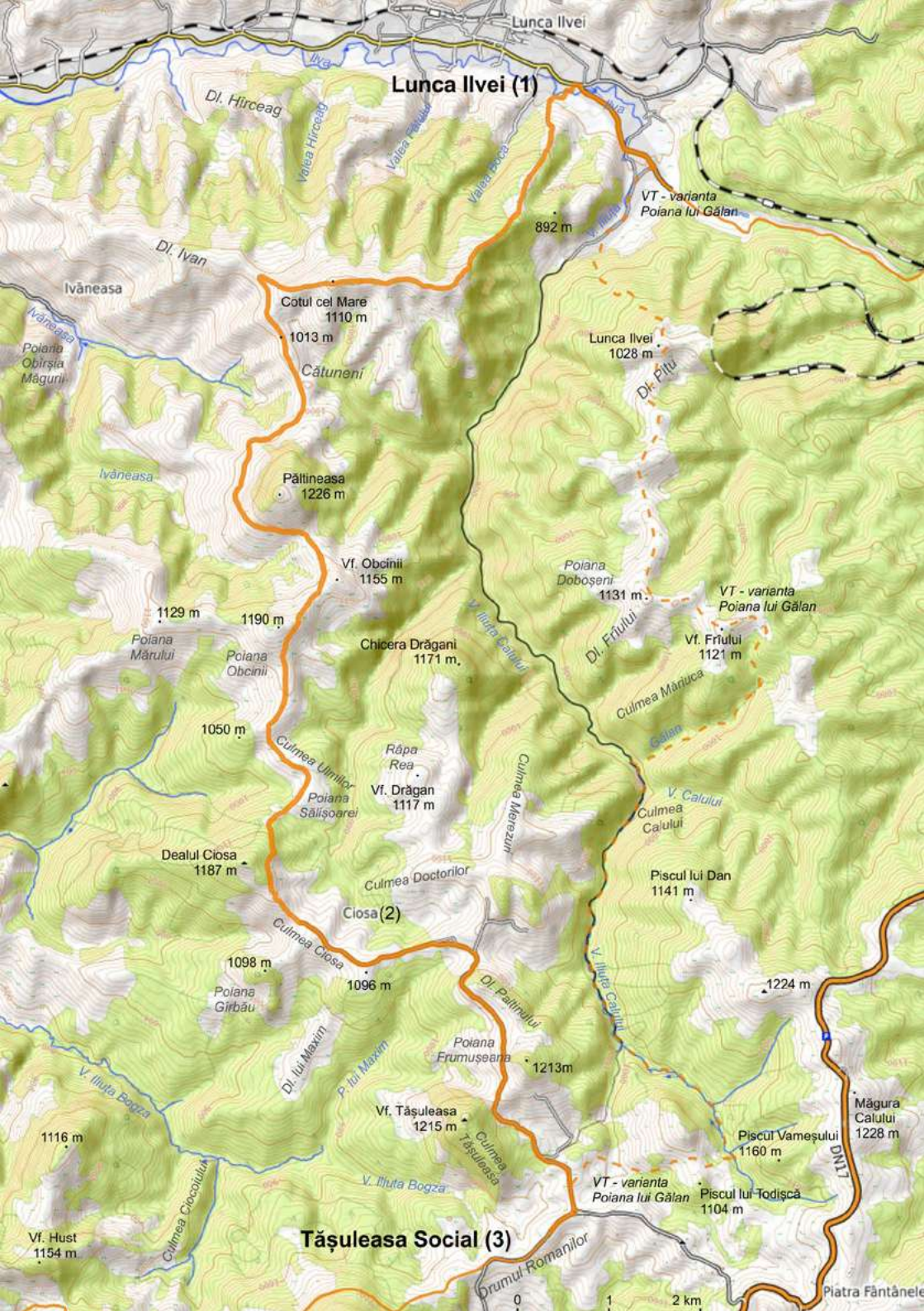
următorul cătun, denumit Ciosa (2), la care se ajunge traversând o pădurice cu drumulețe ce urcă pentru ca mai apoi să coboare către sat. Se trece pe lângă bisericuță și se continuă drumul prăfuit și pietruit, printre dealuri și munți, din ce în ce mai aproape de următorul sat care este țelul zilei de azi, Piatra Fântânele. Se găsesc mai multe izvoare de-a lungul drumulețului și acest lucru poate să invite la pauze, lângă izvoarele amenajate în stil muntenesc, „ciurgăie” (reg. izvor) în valăuri de lemn și căni lăsate spre ajutorul celor însetați. Câteva curbe, câteva dealuri și mai multe gospodării sunt părăsite lin cu direcția Piatra Fântânele (3), până ce muntele Tășuleasa devine tovarăș de drum pentru încă circa un kilometru. Apoi, la o distanță mică, în față, se va observa monumentul Crucea de Fier și pașii se vor grăbi deja pe asfalt, până ce trec de acest monument și o vor lua la dreapta, pe Drumul Romanilor, încă 300 metri până la Tășuleasa Social unde va fi cazarea sau finișul din ziua respectivă.

Info:

Tășuleasa Social – Asociația și voluntarii ei sunt părinții proiectului Via Transilvanica, un proiect foarte drag, în care au investit toate cunoștințele și experiența pe care le-au acumulat în cei peste 18 ani de activitate. Este un ONG de mediu, cunoscut mai ales pentru acțiunile de împădurire pe care le desfășoară cu voluntari, toamna și primăvara, dar a organizat și multe alte proiecte cu caracter social, educațional, cultural etc, cum sunt de exemplu: Camionul de Crăciun, Maratonul Via Maria Theresia, Școala de Mers pe Munte, Ziua Bună! Ziua Voluntarilor Mici! sau Pădurea Pedagogică. Sediul este situat în Piatra Fântânele, în județul Bistrița-Năsăud și face parte din circuitul Via Transilvanica. Sunt bucuroși să primească drumeți de pretutindeni, să le audă poveștile și să stea la dispoziție așa cum pot mai bine.

Monumentul Crucea de Fier – construit în 2018 de către Asociația Tășuleasa Social după modelul monumentului Cruz de Ferro de pe Camino de Santiago din Spania. Acest monument a fost construit în cinstea drumeților de pe Via Transilvanica. Aceștia pot să lase o piatră la baza monumentului, gest simbolic de renunțare la greutate și păcate. Cu o înălțime de 17 metri, monumentul este vizibil de la distanță, motivând drumețul să meargă mai departe.

Drumul Romanilor – Un drum cu valoare istorică, se poate observa în unele locuri de pe traseul Via Transilvanica, aproape intact, sub forma unor dale de piatră interesante, rememorând vremurile demult apuse. Se află în Munții Bârgăului, foarte aproape de Pasul Tihuța și are o origine controversată. Unii istorici spun că acest drum a fost construit de romani prin anul 260 în dorința de a extinde imperiul către nord, spre Bucovina de azi. Alții spun că ar avea o istorie mai recentă, din perioada austro-ungară, fiind de fapt un drum grăniceresc, folosit apoi ca drum comercial. Se pare că acest drum a fost prelungit la porunca Mariei Tereza prin anul 1760. La inițiativa Complexului Muzeal Bistrița-Năsăud și a Asociației Tășuleasa Social, s-au început săpături arheologice pe acest drum, în speranța că într-o bună zi se va elucida misterul care îl învăluie.

Lunca Ilvei (1)

Lunca Ilvei

Dl. Hîrceag

Valea Hîrceag

Valea Făgăluș

Valea Bogza

VT - varianta Poiana lui Gălan

892 m

Dl. Ivan

Ivăneasa

Cotul cel Mare 1110 m

Cătuneni

Lunca Ilvei 1028 m

Dl. Pîtu

Ivăneasa
Poiana Obîrșta Măguri

Ivăneasa

Pălîneasa 1226 m

Vf. Obcîinii 1155 m

Poiana Doboseni 1131 m

VT - varianta Poiana lui Gălan

1129 m

1190 m

Poiana Mărului

Poiana Obcîinii

Chicera Drăgani 1171 m

Dl. Frîului

Vf. Frîului 1121 m

1050 m

Culmea Ulmilor

Poiana Sălișoarei

Răpa Rea

Vf. Drăgan 1117 m

Culmea Măruța

Gălan

V. Calului

Culmea Calului

Dealul Cîșoaia 1187 m

Piscul lui Dan 1141 m

Culmea Doctorilor

Cîșoaia (2)

Culmea Cîșoaia

1098 m

Poiana Gîrbău

1096 m

1224 m

Poiana Frumușeana 1213 m

Vf. Tășuleasa 1215 m

Piscul Vameșului 1160 m

V. Iluța Bogza

Piscul lui Todîșcă 1104 m

VT - varianta Poiana lui Gălan

Tășuleasa Social (3)

Vf. Hust 1154 m

Drumul Romanilor

Măgura Calului 1228 m

Piatra Fântânele

Traseul: traseu cu dificultate medie. Peisajul mioritic își spune cuvântul la începutul traseului până la coborârea în șoseaua DN17, care se traversează o dată, după care parcurge o cărare la câțiva metri pe lângă șosea, apoi o ușoară urcare din Mureșenii Bârgăului spre Brazii Buni, care se întinde pe o durată de două ore, oferind multiple puncte de belvedere.

Diferență de nivel: +545 m

Locuri critice: Chiar dacă există un indicator special la trecerea de pietoni, aceasta este nouă și va necesita o atenție sporită la traversarea șoselei, iar în vârful muntelui, la Brazii Buni, ar fi de preferat să fim informați în legătură cu starea vremii deoarece nu sunt prea multe locuri de adăpost pe timp de furtună, până la coborârea în sat. Pe parcurs sunt mai multe stâne. În mod normal ciobanii își strigă câinii înapoi, dar drumețul nu trebuie să se teamă de ei (ignorare, vorbă bună sau chiar strigătul specific pentru câinii de stână).

Peisaj: Până la Valea Străjii, de la Tășuleasa, sunt priveliști uimitoare, cu gospodării tipice Bârgaielor și ciobani care îmbie cu urdă și caș. În a doua parte a traseului, după DN17, în circa patru kilometri, revine peisajul feeric de dinainte într-o ușoară urcare, iar ochii nu se mai satură de frumusețile naturale care se dezvăluie.

Cazări:

Valea Străjii: posibilitatea de campare pentru posesorii de corturi, restaurante și locuri de odihnă amenajate;

Bistrița Bârgăului: *Pensiunea Ony*: 12 paturi, 70 lei/persoană, dispune de bucătărie, piscină, terasă, cazare și mic dejun cu rezervare în prealabil la tel. 0723 193 925 (Popandron Felicia).

Casă de oaspeți, 6 locuri, baie comună, rezervări la tel. 0745 840 317 (Tatiana Rusu);

Casă de oaspeți, nr. 609b, 2 dormitoare, 4-6 locuri, mic dejun și cină la cerere, transport auto, rezervări la tel. 0774 964 240 Nick Gavan);

Punct Gastronomic Local Maria Bidian, nr. 24, 4 locuri de cazare, meniu tradițional, mic dejun și cină la cerere, rezervări la tel. 0753 422 321 (Maria Bidian).

Infrastructură:

Valea Străjii:

Bistrița Bârgăului:

Notă:

De la Tășuleasa Social (1), urmând traseul Drumului Romanilor, Via Transilvanica merge în stânga înspre muntele numit Zâmbroaia, pe dosul căruia duce traseul. Pe drumuri de munte, umbrite de coroanele molizilor, priveliștea pare ireală. Din punctul cel mai înalt din dosul Zâmbroaiei, după ce trece de câteva gospodării de vară a unor țărani din Bârgaie, drumul din piatră, improvizat, pare că se topește, transformându-se într-o cărare care șerpuieste în coborâre la dreapta, făcând o curbă „ac de păr”. Înaintând pe această cărare, se poate observa în partea stângă maiestuosul munte, Căsarul, cu curbe de nivel aproape feminine. Pe marginea cărării sunt stâne și pășuni, după care gospodăriile încep să apară mai des, dând senzația unui minuscul sătuc de munte, fără nume, ascuns de neliniștea și

larma șoselei naționale, DN17. După o coborâre în stânga printre casele tipice zonei, timp de trei kilometri urmează o coborâre ușoară pe un drum pietruit, după care se ajunge la trecerea de pietoni care traversează șoseaua. Cărarea o ia la dreapta, paralel cu drumul, dar la o distanță sigură față de acesta. Traseul traversează două pâraie reci, de munte, printr-o pădurice rară până ce în fața ochilor apare vestita zonă cu restaurantul „Valea Străjii” (2) unde se poate servi renumita ciorbă de burtă, „cea mai bună din lume”. Traseul trece pe valea Râului Bârgău, neschimbând direcția, prin locul de camping cu același nume, unde se află și câteva locuri de odihnă. Timp de aproximativ doi kilometri, Valea Bârgăului nu este foarte spectaculoasă și șanse de umbră nu se prea ivesc până la podul Blajului. Urmează o urcare în partea stângă a podului pe drumul care se află deja în satul Mureșenii Bârgăului. Marcajele VT conduc prin încă o mică parte a satului, care include circa 30 m de asfalt, pe șosea, de unde mai apoi se merge în stânga, pe un drum pietruit care urcă ușor, înălțându-se încet-încet deasupra satului. Gospodăriile devin mai răzlețe, drumul devine cărare, oamenii din ce în ce mai curioși, până în vârful de deal, la Brazilii Buni. De acolo, mai urmează circa patru kilometri de coborâre ușoară, până la cazarea din Bistrița Bârgăului (3). Pe drum în jos, se poate admira cum se întinde satul leneș, lung până atinge muntele care îl desparte de lacul de acumulare Colibița.

Info:

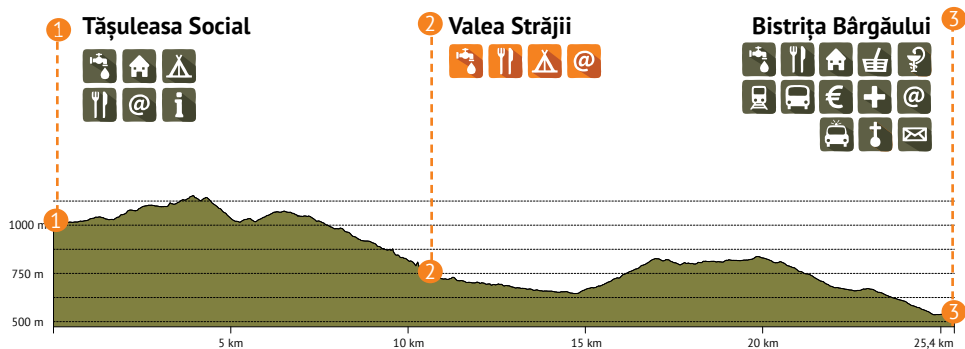
Barajul Colibița – Barajul Colibița a creat prin acumulare lacul Colibița, în jurul căruia s-a dezvoltat o impresionantă zonă de agrement. Barajul a fost amenajat în perioada 1977 - 1991 cu scop hidroenergetic. Lacul Colibița are o suprafață de 270 ha, lungimea de 13 km și volumul apei acumulate de 65 mil m³, fiind situat la o altitudine de 900 m. Construcția lacului încă mai naște controverse, mai ales în această parte a județului, cunoscută pentru credința în superstiție. Până la începutul anilor '80, zona era cunoscută pentru concentrația mare de ozon și ioni de iod, recomandate în tratarea afecțiunilor

pulmonare și cardiace. Construcția lacului a însemnat strămutarea satului de odinioară, iar casele oamenilor au fost inundate. Acest fapt a generat și o legendă populară cum că ar exista un blestem al lacului care își alege în fiecare an o victimă din rândul celor care înoată în el.

Drumul Mariei Theresia – Via Maria Theresia este un drum istoric aflat în Munții Călimani, construit în urmă cu sute de ani, cu scopul de a susține trupele militare grănicerești ale Imperiului Austro-Ungar, cu armament și hrană. Este un drum care astăzi leagă județele Bistrița-Năsăud și Suceava (pe munte), dar puțini știu că, mai demult, el lega Transilvania de Bucovina. La valoarea de monument istoric a drumului se adaugă și valoarea cadrului natural al munților Călimani. Tășuleasa Social a reamenajat în 2014, o porțiune din acest drum, semnalizându-l corespunzător pentru drumeții din tot timpul anului și mai mult decât atât, pentru o competiție montană pe care o organizează în fiecare vară. Traseul are o lungime de 42 de km și te poartă pe urmele istoriei, dar totodată dezvăluie frumusețea peisajului, contribuind la lupta noastră împotriva tăierii excesive a pădurilor.

Tășuleasa Social(1)

Valea Străjii (2)

Bistrița Bârgăuului (3)

Vf. Tășuleasa
1215 m

Vf. Prislopului
1116 m

Vf. Lazăroaia
1113 m

Vf. Așșitei
1599 m

Vf. Cășarului
1583 m

Di. Arilor
1650 m

Vf. Făgetelul Mare
1478 m

Polena
Butucan

Piatra
Bidișirei
1108 m

Dealul
Pietrei
1166 m

Di. Strîmba
686 m

945 m

1051 m

1048 m

1346 m

1000 m

850 m

750 m

684 m

800 m

827 m

758 m

677 m

645 m

0 2 km

ATENȚIE: având în vedere lipsa orașelor mari până în acest punct al traseului, la următoarea porțiune avem disponibile două variante, una fără și a doua cu posibilitatea de a trece printr-un oraș, și anume Bistrița. Astfel, **Varianta A** este: Bistrița Bârgăului - Petriș - Jeica și **Varianta B** este: Bistrița Bârgăului - Dorolea - Bistrița - Jeica.

4

RUTA BISTRIȚA BÂRGĂULUI - PETRIȘ VARIANTA A

25 km

10 ore

Traseul: dificultate ridicată din cauza lungimii acestuia.

Diferență de nivel: +419 m.

Locuri critice: Drumețul trebuie să se înarmeze cu mai multă apă deoarece timp de circa opt kilometri, nu va găsi niciun izvor în cale. Bucata de traseu dinainte de Cușma, până la coborârea de pe Dealu' Negru, este un loc mai critic, prin care nu recomandăm să se treacă noaptea, fiind pericol de animale sălbatice (urși, mistreți).

Peisaj: Din Bistrița Bârgăului, se merge pe lângă râul Blidăreasa, în urcare, pe drum asfaltat și mai apoi pe drum pietruit, printre casele localnicilor, până se iese din umbra acestora în câteva luminișuri unde sunt peisaje desprinse dintr-un trecut pitoresc. Câteva colibe dărăpănate se odihnesc în mijlocul pășunilor a căror întindere nu o poți cuprinde cu privirea, drumul urcând la deal, către pădurea deasă și răcoroasă. Multă pădure cu urcușuri și coborâșuri line.

Cazări:

Cușma: Informații în curs de actualizare.

Petriș: **Pensiunea Casa Țărăneasă**, 8 locuri de cazare, 80 lei/persoană, mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0752 538 138 (Gavril Oltean), disponibilă tot anul, dotată cu mașină de spălat/uscător, bucătărie, terasă, TV.

Pensiunea Agroturistică Ferma, 14 locuri de cazare, cu mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la tel. 0747 864 397 (Crina Tarniță);

Cazare la localnici cu mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la tel. 0771 644 385 (Marius și Geta Tiniș), Petriș nr.98.

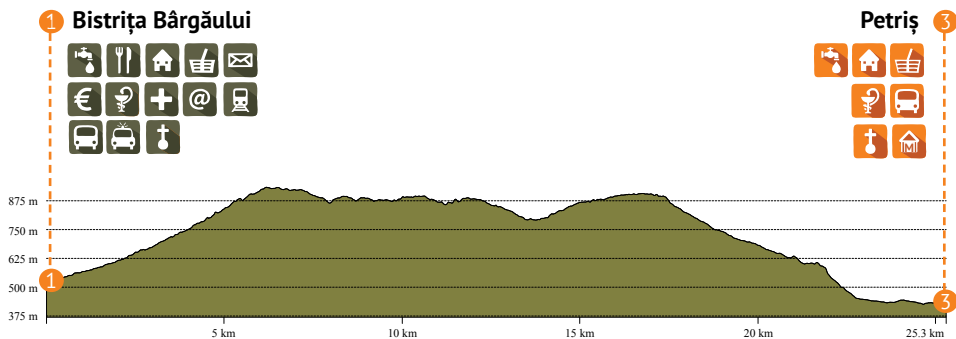
Infrastructură:

Cușma:

Petriș:

Notă:

Din Bistrița Bârgăului (1), de la pensiunea Ony, se merge la stânga pe trotuar în jur de 200 m, după care se traversează strada și se ia la dreapta pe malul râului Blidăreasa, timp de mai mulți km, într-o ușoară urcare. După ieșirea din zona locuită, drumul trece prin câteva pășuni pitorești, după care intră într-o pădure deasă și răcoasă de fagi. Câțiva kilometri mai târziu, drumul începe să coboare ușor, după care urcă din nou și o ține tot așa până aproape de Dealu' Negru. La indicatorul Cușma (2) cei care doresc să își termine ziua pot căuta cazare la localnicii din Cușma, și vor face, în acest sens, doi kilometri până în localitate. Dacă se continuă traseul, se merge mai departe pe marcajele VT, traversând un pod, după care urcarea continuă până la punctul de belvedere din vârful Dealului Negru. În depărtare se observă mai multe sate, orașul Bistrița și chiar și frânturi de munți îndepărtați, cum ar fi Țibleșul. Pe partea dreaptă a drumului în direcția Petriș (3) se observă două heliporturi, rămase din vremea dictatorului Nicolae Ceaușescu care venea cu plăcere la vânătoare în această zonă. Mai departe, cabana silvică Dealu' Negru rămâne pe partea dreaptă, se trece prin fața porții cabanei lui Ceaușescu (funcționează în regim privat) și se coboară înspre satul Petriș. Pe aceste drumuri prin pădure, deseori se pot găsi urme de urși sau în luminișuri, pământul afânat de mistreți. Se întâlnesc și stâne cu ciobani (unii foarte vorbăreți) care știu deja de trecerea drumeților prin acele

meleaguri. După patru kilometri de coborâre ușoară, se ajunge la prima bornă de la intrarea în satul Petriș, după care marcajele ne duc prin inima satului de șes cu localnici darnici, cu bisericuța veche din lemn, fântâni, magazine, biserica veche evanghelică și foste case săsești, care uimesc prin arhitectura lor. La ieșirea din sat, pe partea stângă, în dreptul ultimei borne, este pensiunea „Casa Țărăneasă”. În cazul în care locurile de cazare sunt ocupate, aici localnicii s-au oferit să cazeze drumeții pentru o noapte. Specialitățile locale sunt cașul, brânza și urda de oaie, vinul local (Ielna /al cărui cramă este la doi kilometri și poate fi vizitată), slănina, ceapa și roșiile aromate de grădină, care nu pot fi trecute cu vederea.

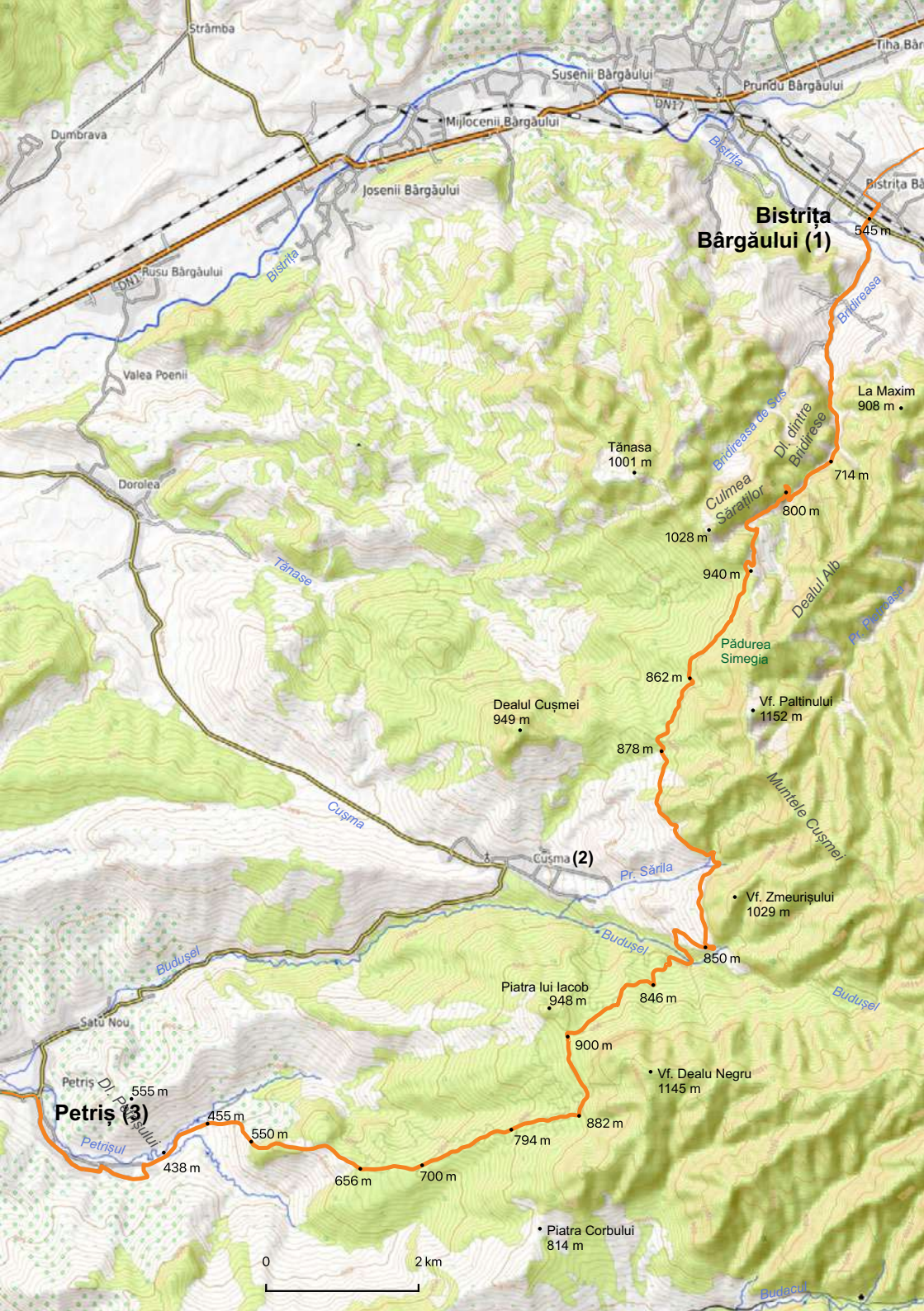
Info:

Cabana de la Dealu' Negru (Cabana lui Ceaușescu) – Cabana Dealu Negru a fost ridicată într-un timp foarte scurt în anii '80, la cererea dictatorului Nicolae Ceaușescu, care auzise că zona era renumită în Europa pentru concentrația foarte mare de urși bruni. Unul din motivele care a atras aceste animale, este prezența pomilor fructiferi, meri și peri, plantați pe vremea sașilor în România. În apropierea cabanei există trei heliporturi, cel mai mare din ele era folosit de către Ceaușescu atunci când venea la vânătoare, iar celelalte două reveneau Securității. În ziua de astăzi zona este folosită cu același scop, și anume vânătoarea, inclusiv de către vânători străini, și este apreciată pentru felul în care este amenajată.

Biserica din Lemn din Petriș – Este un monument istoric și a fost edificată cel mai probabil în anul 1748 și poartă hramul „Sfântul Prooroc Ilie”. Biserica a fost donată satului Petriș în anul 1900 de către locuitorii din Ilva Mare. Până în acel moment, sătenii din Petriș nu aveau biserică. La aceasta se poate ajunge din drumul Via Transilvanica. De la marcaj, se trece printr-o grădină care are un nuc în fața porțiței, în urcare ușoară și trecere prin cimitir.

Turnul cu clopot al Bisericii Evanghelice – Biserica gotică datează din secolul al XV-lea; turnul cu clopot este ridicat la cca. 20 m sud-est de biserică, între anii 1820-1822. O deosebită valoare artistică o are relieful din piatră în timpanonul portalului de vest, care o reprezintă pe Regina Cerurilor cu Iisus Hristos. În sat locuiau mulți sași, până la evacuarea în Austria a germanilor în septembrie 1944, iar majoritatea au revenit în 1945, când urmează exproprierea lor, munca silnică în lagăre de concentrare, retragerea drepturilor civile (până în 1950), asuprirea comunistă. Totuși, au reconstituit o comunitate germană puternică. După 1970 are loc emigrarea lor mai ales în Germania. Biserica evanghelică a fost vândută comunității ortodoxe, fiind renovată și cu sprijin financiar de la sașii din Germania.

Grinda casei – Obiceiul săsesc legat de arhitectura caselor, care se poate observa în multe sate din Transilvania, era ca deasupra intrării să ridice o bârnă inscripționată cu anul și familia care a ridicat casa respectivă. Mai mult, mesajele care se pot vedea și astăzi, includ și referiri religioase, mulțumiri celor care au ajutat la construirea casei, citate sau îndemnuri.

Traseu: dificultate medie-ușoară, drumuri pietruite, cărări pe dealuri și puțin asfalt. Lungimea traseului poate fi motivul pentru care acesta are o dificultate medie.

Diferență de nivel: +403 m.

Locuri critice: lipsa de izvoare și fântâni din Orheiu Bistriței până la Mărișelu (aprox. 15 km), NU se recomandă trecerea prin pădure după lăsarea serii.

Peisaj: plecând din Petriș și trecând prin Orheiu Bistriței, apoi la poalele dealului numit Măgura, drumul străbate un peisaj de sate de șes urmate de câmpuri drepte, acoperite de lanuri de cereale, mălai, sau păduri de stejar (Pădurea de Șes) plantate de sași pentru a ține umbră animalelor. De pe vârful Măgura avem vizibilitate asupra satelor din zonă.

Cazări:

Mărișelu: casa parohială, cazare și masă la localnici cu anunț în prealabil la nr. de telefon 0769 825 051 (părintele Aurelian);

Jeica: Cazare la localnici cu mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0263 272 612 (Szabados Ilona), 0740 666 063 (domnul Stanciu), 0748 433 636 (Bezsnei Magdolna), tel. 0741 050 569 (Hunyadi Ilona).

Infrastructura:

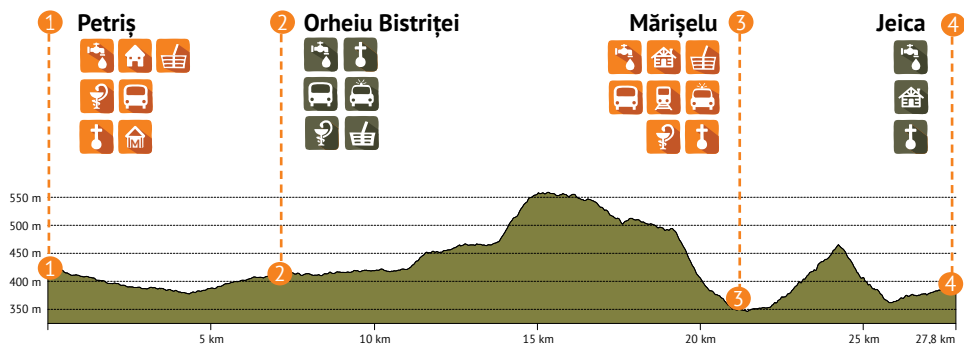
Orheiu Bistriței:

Mărișelu:

Jeica:

Notă:

La ieșirea din Petriș (1) se află o bornă VT prin fața căreia se trece, lăsând-o în partea stângă. Se merge pe un drum pietruit, traversând de două ori un râuleț. Înainte de a doua traversare, drumul o ia la stânga într-o intersecție, iar în față se află crama Jelna (pentru eventuale vizite se anunță în prealabil). După a doua trecere de râu la 20 m în stânga, este un drumuleț ascuns de lanul de porumb, care este traseul Via Transilvanica. Acesta duce prin mijlocul localității Orheiu Bistriței (2), printre casele oamenilor și centrul satului, unde se află un stejar de peste 600 de ani lângă clădirea școlii. Ieșind din localitate, tot printre lanuri, după circa un kilometru, se merge la dreapta și se traversează șoseaua asfaltată, mergând până la Pădurea de Șes. De acolo, se înaintează printr-un câmp drept ca farfuriuța de sub ceașcă, mergând în jur de doi kilometri, după care urmează o intersecție la stânga și o urcare pe un drum pietruit, pe dealul Măgura. Pășunea din jur, pe timp de vară este presărată cu cirezi de vaci cât vezi cu ochii. Ajunși în capul dealului, părăsim drumul pietruit și o luăm în dreapta, lăsând următoarea bornă, în stânga noastră. Coama dealului este străbătută de câțiva zeci de metri de asphalt, care coboară la un moment dat în partea stângă, către Bârla. NU se coboară pe acest drum, ci se continuă înainte pe o cărare prin iarbă, urmărind coama dealului. După doi kilometri se trece printr-o pădurice de foioase din care, la ieșire, se ajunge pe un alt vârf de deal, unde se observă următoarea bornă. Dealurile sunt atât de netede, încât în unele locuri, omul poate reuși să vadă deja următoarea bornă aflată la un kilometru distanță. Coborând în Mărișelu (3) se merge pe marginea satului până la noua bornă. După o scurtă bucată de drum, printre case, într-o ușoară coborâre, drumul o ia brusc la dreapta către o trecere de pietoni, pe șoseaua asfaltată. După aceasta, urmează o trecere de cale ferată și o trecere prin satul Mărișelu, prin fața poliției, a bisericii, a magazinelor și a barurilor, trecând mai apoi peste pod pe drumul care duce către Jeica (4). După un drum șerpuit de doi kilometri, în urcare, de la borna din capul dealului se poate vedea micuțul sat, ascuns în vale. Coborând ușor către sâtc, după un kilometru, se intră printre casele cu

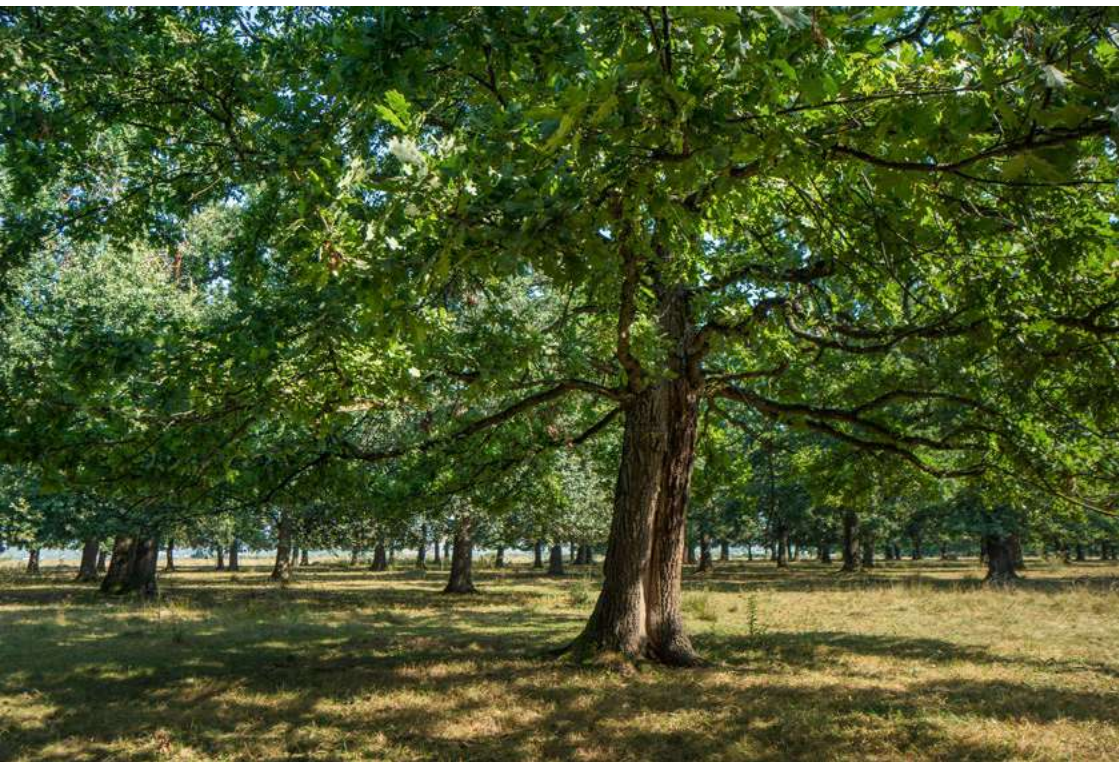
arhitectură specific ungurească și săsească. În mijlocul satului se află biserica luterană și un monument care atestă satul încă din anul 1332.

Info:

Pădurea de Șes – Această pădure, importantă în primul rând ca rezervație pentru Laleaua Pestiță, este o pădure veche de stejari „de pe vremea sașilor” cum spun bătrânii satului și are ceva aparte față de alte păduri. Chiar dacă nu este o pădure mare și are o întindere de doar 8,7 ha, reușește să contureze un peisaj spectaculos. Pădurea a fost plantată de către sași pentru a face umbră animalelor.

Laleaua Pestiță – Denumită și floarea de Șah, laleaua pestiță este o plantă foarte rară, care din păcate a intrat în lista speciilor pe cale de dispariție. În țara noastră, laleaua pestiță se găsește, cu precădere, în județul Bistrița-Năsăud, la Orheiul Bistriței, în Pădurea de Șes, zonă protejată prin lege. Mai crește și în zone din județele Gorj, Timiș și Maramureș, unde umiditatea este crescută. Aceasta înflorește în toată splendoarea ei în luna aprilie.

Festivalul Laleaua Pestiță – După dispariția lalelelor, în luna mai, comunitatea de aici organizează în fiecare an o serbare câmpenească care adună oameni de toate vârstele, care vin să se veselească, să asculte muzică populară și să se bucure de natură.

Traseul: ușor

Diferență de nivel: +490 m

Locuri critice: Aprovizionarea cu apă este importantă, deoarece timp de mai mulți kilometri nu se va găsi niciun izvor în cale. Traseul ce se desparte de Varianta A, va fi la fel unul mai critic, pe care nu recomandăm să se meargă noaptea, fiind pericol de animale sălbatice (urși, mistreți). Protecție solară și față de insecte este necesară. Posibilă întâlnirea unei turme de oi cu câini periculoși.

Peisaj: Din Bistrița Bârgăului, se merge pe lângă râul Blidăreasa, în urcare, pe drum asfaltat și mai apoi pe drum pietruit, printre casele localnicilor, până se iese din umbra acestora în câteva luminișuri unde sunt peisaje desprinse dintr-un trecut pitoresc. Câteva colibe dărăpănate se odihnesc în mijlocul pășunilor a căror întindere nu o poți cuprinde cu privirea, drumul urcând la deal, către pădurea deasă și răcoroasă. Leșire pe dealuri cu urcușuri și coborâșuri line. Dorolea, un sat sășesc cu farmecul lui.

Cazări:

Dorolea: Pensiunea Elis, 6 locuri de cazare, acces la bucătărie, rezervare la tel. 0744 658 148 (Daniela Dumitru), <https://pensiunea-elis.ro>

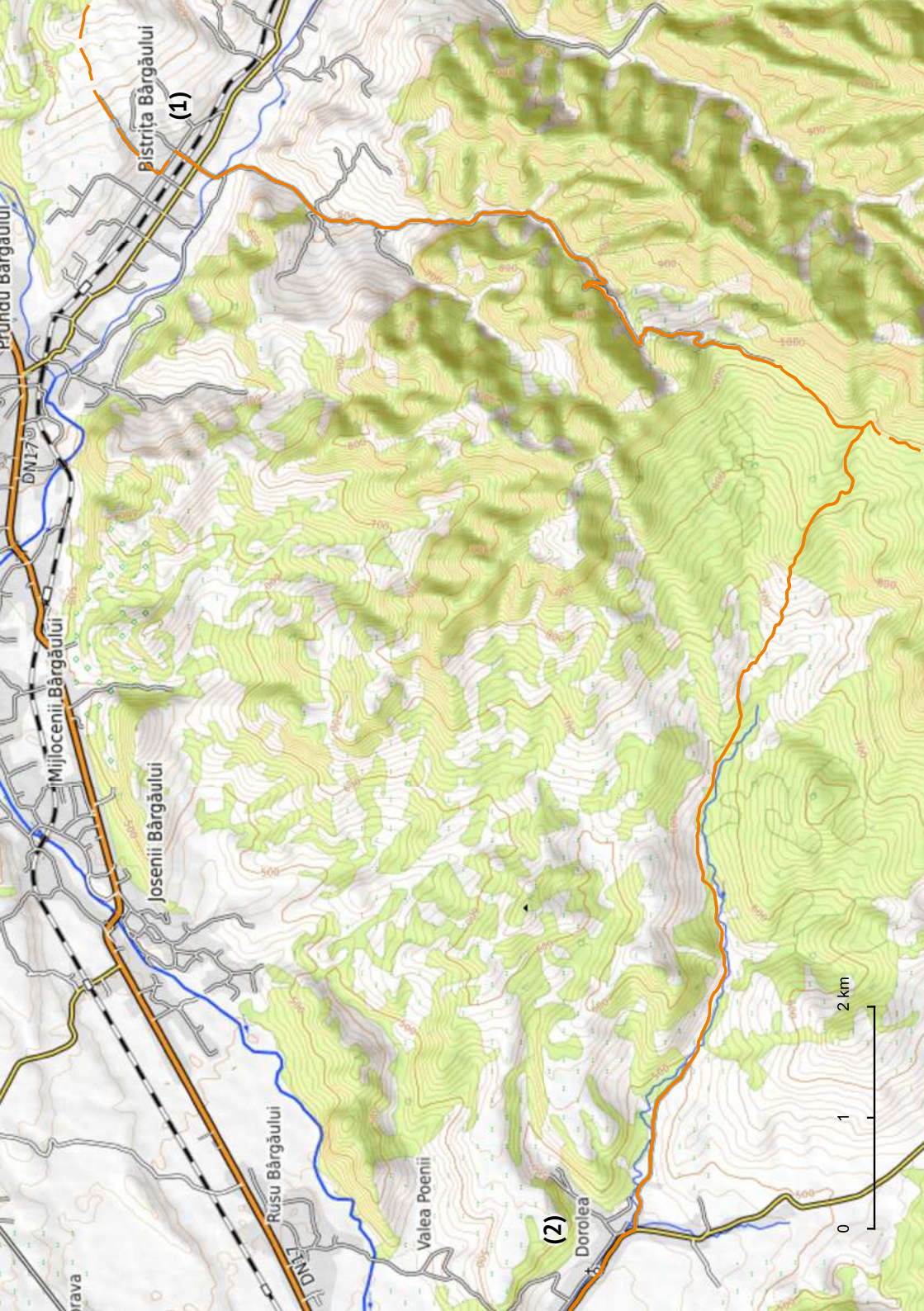
Cabana Edelweiss, 5 camere duble, acces la bucătărie, terasă, rezervări la tel. 0735 900 735 (Tea Andreica)

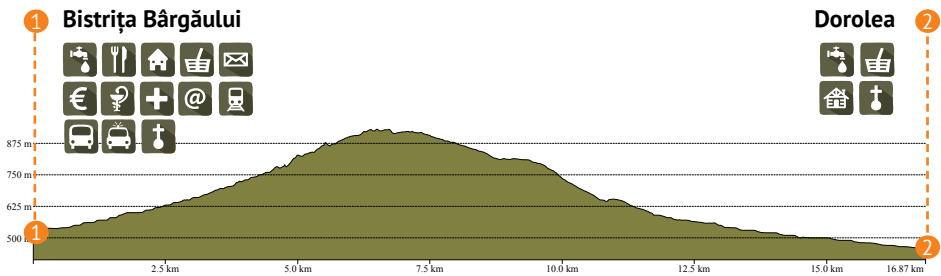
Infrastructură:

Dorolea:

Notă:

Din Bistrița Bârgăului (1), de la pensiunea Ony, se merge la stânga pe trotuar în jur de 200 m, după care se traversează strada și se ia la dreapta pe malul râului Blidăreasa, timp de mai mulți km, într-o ușoară urcare. După ieșirea din zona locuită, drumul trece prin câteva pășuni pitorești, după care intră într-o pădure deasă și răcoroasă de fagi. La intrarea în această pădure, traseul B se desparte de Varianta A, și urmând indicatorul și săgeata, se ia la dreapta, pe drumul forestier în jos. Urmărind drumul, se merge prin pădure în jur de un kilometru, apoi făcând o curbă la dreapta, către un loc de popas, amenajat și o căbănuță, loc ce par să fie pregătit pentru turiști să iasă la grătar. Se pot observa toate uneltele necesare și locul special pregătit pentru această activitate de timp liber. Dacă locul acesta amenajat este pe partea stângă, în față se poate observa o barieră, închisă, dar traseul o ia la stânga între barieră și căsuța de grătar. Urmărind marcajele, se coboară ușor pe cărare și apoi pe drum de pământ, printre copaci răzleți, ce par a fi parte dintr-o livadă, însă sunt stejari sau fagi plantați poate pentru a ține umbră animalelor. După câteva sute de metri, se vede o fermă de vaci în față, iar traseul o va lua la dreapta, deasupra stânei. Câinii fermei sunt legați, iar alte animale libere nu sunt periculoase, se pot vedea măgari sau cai legați. Apoi se iese iar în drumul de pământ și se coboară către dreapta în vale, curba mergând apoi ușor stânga. Drumul se transformă într-un drumeag simpatic, pe care se coboară ușor, către vale, înconjurați fiind de dealuri

cu pădure tânără sau copaci răzleți, pășune cu flori și iarbă grasă. Se continuă drumul cu precauție, căci după câțva timp și câteva curbe, o turmă mică de oi poate să ne iasă în cale. Oile sunt puține, însă câinii sunt răi, ciobanul îi ține sub control, dar aceștia pot să sperie puțin drumeții. Mergând apoi mai departe, în ușoară coborâre, printre dealuri și tufe mai mari sau mai mici, încet-încet ne vom apropia de valea care ne va însoți pe partea stângă. După un timp ce se merge paralel cu aceasta, va trebui traversată, cu precauție, chiar dacă apa este foarte mică. Această zonă este cea în care se află ciurda la păscut, însă nu mai este mult până la intrarea în sat. Văcarul poate să ne întrebe câteva lucruri, să fie prietenos și curios, o mică pauză de stat la taclale și scurtă hidratare nu poate fi decât binevenită. Apoi traseul continuă pe același drum prăfuit, și coboară către sat, agale, printre terenuri cu fânațe, flori și copaci răzleți, de un colorit intens și emoționant, tot așa, până la intrarea în sat. Aici este de preferat să se pună mare atenție pe casele săsești vechi, Dorolea (2) fiind unul din cele mai bine conservate din județul Bistrița-Năsăud. Cu o pauză binevenită de aprovizionare la magazinul din centrul satului, se continuă, pe asfalt, până la cele două puncte de cazare recomandate, unul din ele aflându-se la capăt de Dorolea.

Info:

Dorolea – Dorolea (în dialectul săsesc Bästärz, în germană Klein-Bistriz, Kleinbistriz, în maghiară Aszúbeszterce, Kisbeszterce) este un sat în comuna Livezile din județul Bistrița-Năsăud. Această „mică Bistrița” este o așezare tipic săsească, cu casele la drum, lipite una de alta, care mai amintesc de viața sașilor, demult plecați din sat. Este cel mai pitoresc și mai edificator ansamblu rural săsesc din regiune. În mijlocul satului, pe un mic promontoriu, se înalță biserica parohială, astăzi parohie ortodoxă, construită după mijlocul secolului al XIX-lea (1858-1861) în stil clasicist. Localitatea face parte dintr-un ansamblu de trei sate cu aceeași structură și evoluție istorică și arată foarte bine ce însemna o localitate de graniță a Imperiului. La un km de sat se află vatra sitului arheologic, ce poate fi vizitată în scop turistic.

Traseu: ușor spre mediu, drumuri pietruite, urcări pe dealuri și asfalt. Lungimea urcării și mersul pe asfalt pot fi motivul pentru care acesta are o dificultate medie.

Diferență de nivel: +339 m

Locuri critice: lipsă de apă pe traseu, în ciuda faptului că este un traseu scurt, există o urcare destul de lungă și o coborâre scurtă și dificilă;

Peisaj: din Dorolea se urcă pe un deal de unde peisajul este extrem de frumos, apoi se merge prin pădurea răcoroasă până la pârtia Cocoș unde este încă un loc de belvedere spectaculos și o coborâre scurtă și abruptă până la periferia orașului, aici asfalt până în oraș;

Cazări:

Bine de știut: Bistrița oferă multiple posibilități de cazare pentru toate buzunarele, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

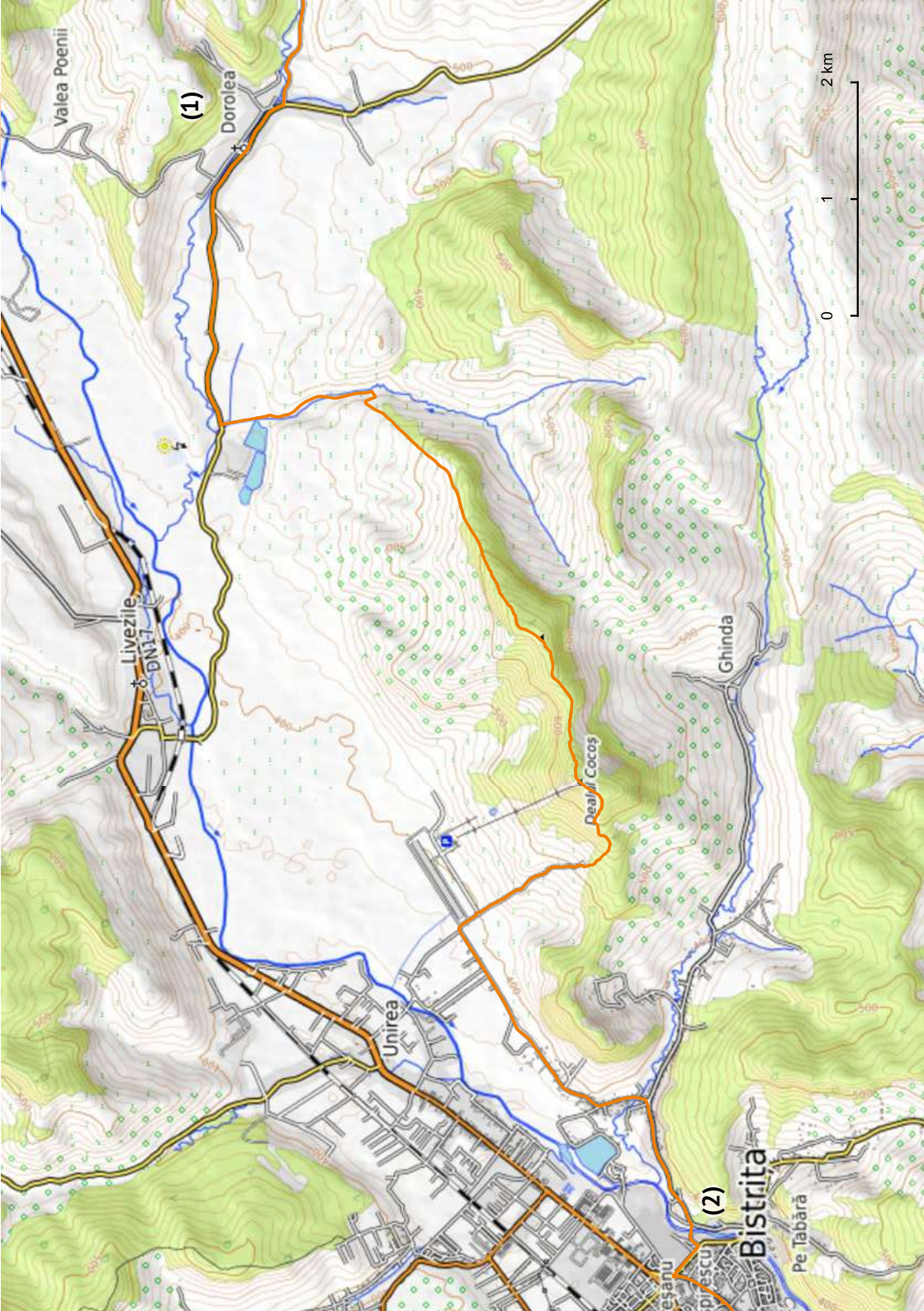
Infrastructură:

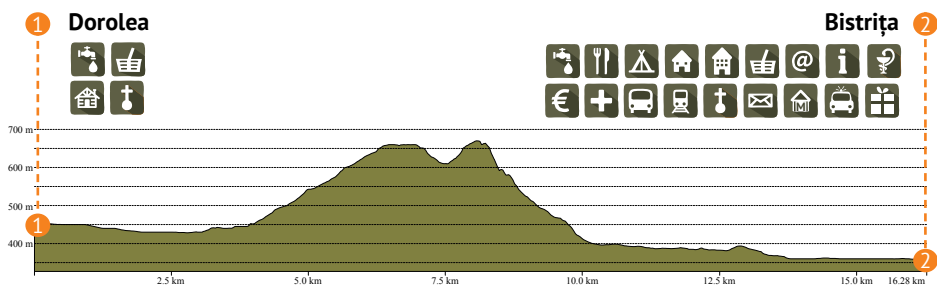
Bistrița:

Notă:

leșind din Dorolea (1) se merge pe asfalt câțiva kilometri cu precauție, traficul fiind unul destul de intens și nemilos, trecând pe lângă ultimele case ale locuitorilor și o mănăstire cu ale sale clădiri în construcție. Se merge în jur de doi kilometri, după care, se traversează șoseaua și se ia la stânga, pe un drum prăfuit tot în față, trecând pe lângă un lac de acumulare, denumit Lac Dorolea, ce rămâne pe partea dreaptă. Mergând câțva timp pe acest drum, pe partea dreaptă se termină lacul și încet se deschide o vale, iar în față se ridică un deal, pe care, în curând, traseul îl încalecă. Astfel, mergând ușor dreapta, urmează o urcare pe deal, tot mai sus și ușor dreapta, către pădurea răcoroasă ce se vede la depărtare. În urmă, se pot vedea multe localități din Valea Bârgăului, dacă este vizibilitate bună se poate observa tot lanțul Munților Rodnei și Țibleșul. Dacă suntem atenți, se văd și Dorolea și Livezile la poalele dealului. Se merge în jur de un kilometru și jumătate pe liziera pădurii, căutând umbra plăcută în zilele călduroase, ținând tot timpul dreapta, de fapt urmărind marcajele și drumeagul care duce înspre pădure. Intrați în pădure, umbra învâluie pielea încinsă a drumețului, făcând porii să transforme pielea în piele de găină. Cărrile bine definite, liniștea pădurii și răcoarea frunzișului nu prea gros și nu prea des, oferă un calm și un respiro de la urcatul îndelungat. După câteva sute de metri, traseul ajunge pe un platou, sau vârf de deal, încă tot în pădure, de unde nu mai este mult până la următorul punct de atracție. Se merge pe urmă mai departe către o nouă urcare, ce ține în jur de 700 metri, până la ieșirea în poiana cu Pârtia Cocoș, unde se deschide o priveliște ce provoacă uimire pe fața oricui. Aici este un loc în care iarna se practică sporturi de iarnă, iar vara se practică ciclismul, mountainbike, ktm și alergare prin pădure. O pistă de ciclism off road se poate observa prin pădurea din jur, folosită în cadrul diverselor concursuri organizate.

Pe una din acele piste va fi și coborârea traseului nostru, coborâre foarte abruptă și periculoasă, fiind singura modalitate de a ieși de la Pârție. Bețele de trekking pot fi foarte utile în acest moment, iar pe ploaie va fi necesară precauție extremă. Coborârea continuă circa 500 metri, până ce se ajunge la un gard cu o intrare pe dreapta, către Parcul cu Peri al Clubului Lions din Bistrița. Aici se traversează parcul cu perii seculari, se poate face și o pauză la băncile și mesele special amenajate, și apoi se coboară, mereu spre stânga, către căsuța de ciobani de la piciorul dealului. Se trece prin fața acesteia, iar apoi se merge în față, tot înainte, cu construcția mare a sălii polivalente pe partea dreaptă, până la drumul asfaltat. De aici, în stânga, după aproximativ patru kilometri, pe marcaj, se ajunge în centrul orașului Bistrița (2), oraș ce are multe de oferit drumeților care doresc să îi descopere comorile.

Info:

Parcul cu peri seculari Lions – Parcul cu Peri este un loc cu totul special. S-a ajuns la Parcul cu peri seculari grație unui obicei al sașilor din Unirea, care munceau câte patru zile pe an obligatoriu la îngrijirea și altoirea copacilor. Voluntarii Lions alături de partenerii lor – Harta Verde Romania și Asociația Ruralis au reamenajat locul, au cercetat împrejurimile și se îngrijesc de acest parc. Ei spun că perii sunt atât de bătrâni încât din cele 28 de soiuri găsite aici, doar trei au putut fi identificate cu exactitate. Prietenul nostru ing. Mihai Bilegan a mai explicat “Sunt atât de multe lucruri în care trebuie studiate la acești peri, încât nici nu-ți vine să pleci acasă...”. Cu siguranță drumețul pe Via Transilvanica va găsi acest loc ca fiind unul perfect pentru o pauză binemeritată!

Bistrița – Bistrița, una dintre cele șapte cetăți săsești din Transilvania, este un oraș cochet, cu o istorie interesantă, care încă poate fi citită din stilul arhitectural al multor clădiri și complexe, încă păstrate intacte.

Biserica Evanghelică – o emblemă a Bistriței, aflată în centrul orașului, este un monument de arhitectură reprezentativ pentru tranziția de la stilul gotic la cel al Renașterii în Transilvania. Turnul bisericii, cu o înălțime de 75 m, este cel mai înalt turn medieval din România, fiind cu puțin mai înalt decât turnul Catedralei Evanghelice din Sibiu. Drumețul poate urca în turnul bisericii cu liftul (program de vizitare: miercuri – vineri: 13.00 – 16.00, sâmbătă: 10.00 – 16.00, duminică: 12.00 – 16.00) de unde poate admira panorama orașului Bistrița.

Sugăletele - Vis-a-vis de biserică, drumețul se poate plimba sub complexul Sugălete, unde odinioară era sufletul comerțului din vechiul burg. Monumentul istoric din Piața Centrală a adăpostit de-a lungul timpului comercianți din întreaga Europă, cu încăperi separate pe fiecare breaslă în parte, acoperite de o boltă, devenită simbol al orașelului medieval.

Turnul Dogarilor – La fel de interesant de văzut este și Turnul Dogarilor, alt loc reprezentativ pentru Bistrița. Turnul Dogarilor (în germană Fassbinderturm) din Bistrița face parte din fortificațiile cetății medievale a Bistriței, fiind singurul care s-a păstrat din cele 18 turnuri care formau cetatea. Acesta a fost folosit, în trecut, ca spital pentru bolnavi psihic, dar și ca loc de detenție a prostituatelor, care erau puse în lanțuri înainte de a fi ținute la stâlpul infamiei, din Piața Centrală, unde gădele orașului le aplica lovituri cu biciul, înainte de a fi alungate din cetate cu măturile de către femeile venerabile ale orașului. Mai apoi, turnul a avut și alte utilități funcționând ca sediu pentru cercetășii bistrițeni și apoi ca azil de noapte. La momentul actual, Turnul Dogarilor adăpostește o inedită galerie de păpuși și măști incluzând aproximativ 700 de exponate creația baronului Alexandru Misiuga. Bistrița este un oraș plăcut, care invită la promenadă prin centrul vechi, prin pasaje înguste și misterioase, prin parcul central, ingenios amenajat și pe străzile liniștite sau bulevardele umbrite de tei. Bistrița este un oraș viu, mereu se întâmplă ceva, o sărbătoare medievală, un concert în curtea Turnului Dogarilor, o proiecție de film sau un târg de obiecte artisanale în centrul vechi.

Casa Argintarului – Casa Argintarului este un monument de arhitectură din Bistrița, de la începutul secolului al XVI-lea, fostă locuință a unui mare meșter bijutier care i-a înfrumusețat fațada (între 1560-1563) cu ancadrame de piatră în stilul Renașterii, executate de arhitectul elvețian Petrus Italus. Casa Argintarului se află pe strada Dornei, la numărul 5.

Andrei Mureșanu – Andrei Mureșanu este una dintre personalitățile de mare renume din orașul Bistrița. S-a născut în 1818 și a murit în 1863 la Brașov. A fost un mare poet, scriitor și filozof român, cu studiile făcute la Blaj. Este cel mai cunoscut ca fiind autorul

versurilor imnului național „Deșteaptă-te române”, a cărui muzică a fost compusă de Anton Pann.

Casa Memorială a lui Andrei Mureșanu - Orașul Bistrița este cunoscut drept orașul imnului național. Casa Memorială este locul în care autorul și-a petrecut copilăria, fiind o locuință moștenită de la bunicii acestuia. Clădirea este destul de veche, datând din perioada începutului de secol XIX, respectând modelul de construcție clasic românesc. Este genul de arhitectură care completează perfect structura și arhitectura orașului, așa cum a fost conceput în acea perioadă. Din 1984, în interiorul acestei case se află o bibliotecă. Casa se află pe strada Andrei Mureșanu, la numărul 19 și poate fi vizitată. Program de vizitare: Luni – Vineri: 08:00 – 16:00, Sâmbătă – Duminică: Închis.

Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud – Muzeul județean se află pe strada Grigore Bălan nr. 19. Locația actuală este fosta cazarmă habsburgică construită la sfârșitul secolului XIX folosind drept clădire grănicerească. Clădirea a fost construită în același stil ca și clădirea Muzeului Județean al Regimentului de Graniță din Caransebeș, în aceeași perioadă, cele două fiind construcții surori, însă cea din Bistrița a fost renovată și menținută într-un stadiu mult mai bun. Spațiul este generos și adăpostește colecții valoroase și interesante pentru orice pasionat de istorie. Mai mult decât atât, în curtea muzeului se află și o biserică veche din lemn din sec. XVIII și două case reprezentative pentru arhitectura vernaculară din regiune, una din zona montană, de la Șanț și o alta reprezentativă pentru zona de Câmpie, de la Archiud. În muzeu se pot vedea de la colecții ce țin de zona de arheologie, până la artă contemporană, ca să nu vorbim de colecția bogată de etnografie. Programul de vizitare este următorul: luni este închis tot timpul, iar în restul zilelor programul este în funcție de sezon, octombrie-martie: orele 9-17 aprilie-septembrie: orele 10-18.

Sinagoga din Bistrița – Sinagoga din Bistrița este un lăcaș de cult evreiesc din municipiul Bistrița, localizat pe Str. General Grigore Bălan nr. 10. Ea a fost construită în anul 1856 și în 2015 a fost declarată monument istoric. Conform datelor recensământului din 1930, comunitatea mozaică din Bistrița număra 2.198 de credincioși, reprezentând 15,55% din totalul populației orașului. După deportarea evreilor în lagărele naziste de exterminare în mai 1944, dar și ca urmare a emigrării masive în SUA și Israel în perioada regimului comunist, sinagoga a ajuns într-o stare de paragină. Ulterior aceasta a fost pusă pe picioare și acum este unul dintre locurile importante în oraș, pentru organizarea evenimentelor culturale, dintre care merită menționat Festivalul de Poezie de la Bistrița. Acest festival are loc în fiecare an, de obicei în luna iulie, și adună poeți din țară și nu numai, care se întâlnesc la Bistrița pentru câteva zile cu și despre poezie. În județ există o concentrație mare (și fericită) de scriitori buni și cunoscuți la nivel internațional. Dintre aceștia, îi menționăm pe Dan Coman, Marin Mălaicu-Hondrari, Ioana Nicolae, Alexandru Uiuu, Ion Mureșan etc.

Ada Milea – Nu credem că există cineva în țara noastră, să nu fi ascultat cu plăcere un concert Ada Milea, sau să nu fi mers la vreuna dintre piesele de teatru pentru care Ada a compus muzica: Sânziana și Pepelea, Chirița în Concert sau Svejik. Ada Milea este una dintre prietenele cele mai vechi și bune ale organizației noastre Tășuleasa Social și participă la acțiunile noastre de la începuturi. Ada Milea este o cântăreață, compozitoare și actriță, cunoscută pentru stilul aparte. A absolvit liceul la Colegiul Național „Liviu Rebreanu” Bistrița. A scos albume memorabile: Absurdistan, Apolodor, Nasul, Quijote, Insula etc, care au încântat oamenii de-a lungul anilor! Toată lumea o iubește pe Ada Milea! În frunte cu noi, cei de la Tășuleasa Social.

Traseu: ușor spre mediu, drumuri pietruite, urcări pe dealuri și asfalt. Mersul pe asfalt poate fi motivul pentru care acest traseu are o dificultate medie.

Diferență de nivel: +500 m

Locuri critice: lipsă de apă pe traseu, dar acesta traversează localități unde se poate cere apă de la localnici; aprovizionare corespunzătoare cu apă în caz de caniculă;

Peisaj: din Bistrița se urcă pe un deal de unde peisajul este extrem de frumos, apoi se merge mult pe deal și apoi în vale, pe asfalt prin Monariu, scurtă vizită de reîncărcare baterii la Adăpostul de animale PIPO din Monariu; apoi pădure, asfalt, Mărișelu cu asfalt, Râpa cu Păpuși și drum lung, prăfuit cu peisaj deschis până la Jeica.

Cazări:

Mărișelu: casa parohială, cazare și masă la localnici cu anunț în prealabil la nr. de telefon 0769 825 051 (părintele Aurelian);

Jeica: Cazare la localnici cu mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la nr. de telefon: 0263 272 612 (Szabados Ilona), 0740 666 063 (domnul Stanciu), 0748 433 636 (Beznei Magdolna), tel. 0741 050 569 (Hunyadi Ilona).

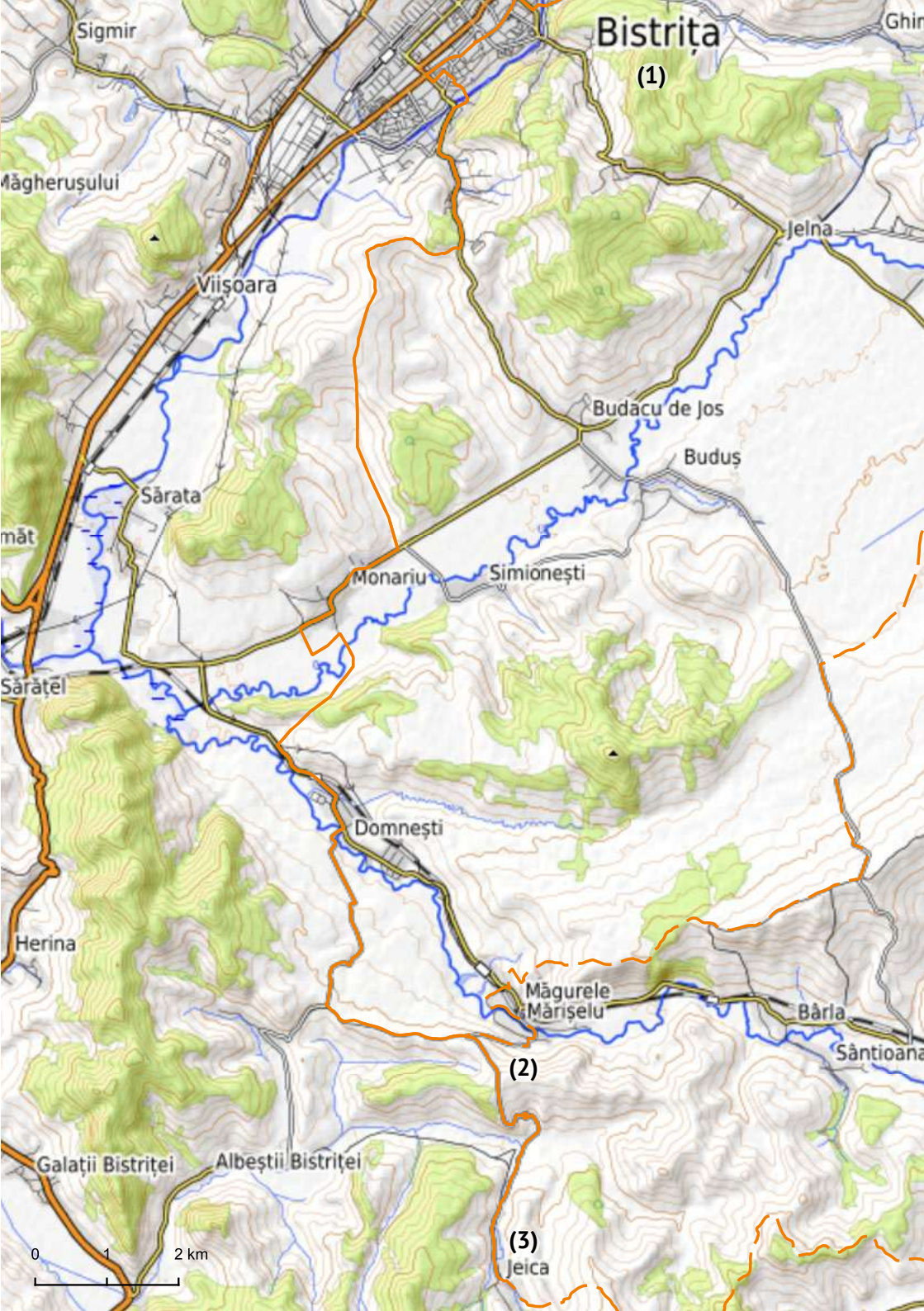
Infrastructură:

Mărișelu

Jeica

Notă:

Fiind un traseu scurt în ziua precedentă, se recomandă vizita orașului la punctele recomandate din ghid sau oricare alte puncte de interes turistic, având în vedere că orașul Bistrița (1) este ușor de vizitat și are așa de multe de oferit. După un tur al orașului sau obiectivelor acestuia, traseul iese încet din acesta, spre Dealul Budacului, în ușoară urcare, lăsând în urmă ultimele cartiere construite cât mai în natură, în afara orașului, mergând pe asfalt în urcare ușoară. După urcarea de doi kilometri și un pic, traseul o ia brusc în dreapta, pe un drum pietruit, după o pădure mică din vârf de deal. Se merge pe acest drum care ocolește moțul de pădure, ținând tot dreapta, până ce iese la o belvedere superbă, în buză de deal. În față se întinde tot orașul cu ale lui clădiri, blocuri, case, un loc în care se poate admira peisajul urban minute în șir. Traseul o ia apoi spre stânga, intercalându-se cu un traseu de concurs motocross, mergând pe marginea acestuia sau chiar pe acesta o vreme. Apoi, după trambulinele din traseul respectiv, lăsându-le în urmă se merge tot pe lângă un gard viu, format din arbuști și tufe detrandafir sălbatic, ținând ușor stânga până ce drumeagul se transformă în acel drum de iarbă, delicios piciorului de drumeț. Dacă până aici se puteau observa în dreapta una sau mai multe localități, drumul o ia la stânga ușor și în față, lăsând un deal să blocheze peisajul din dreapta, dar deschizând vederea spre stânga unde Munții Călimani tot apar și dispar printre nori și în vale, Jelna, Budacu de Jos, Simionești se arată din plin. Aici se găsește o gospodărie, care are și doi câini, unul fiind înfiat recent și de o agresivitate destul de mare, dar ieșind din raza lui de acțiune, se poate continua traseul în mod normal și neîntrerupt. Drumeagul

Sigmir

Bistrița

(1)

Măgherușului

Jeina

Vișoara

Budacu de Jos

Buduș

Sărata

Monariu

Simionești

măt

Sărăteli

Domnești

Herina

Măgurele

Mărișelu

Bârla

Sântioana

(2)

Galații Bistriței

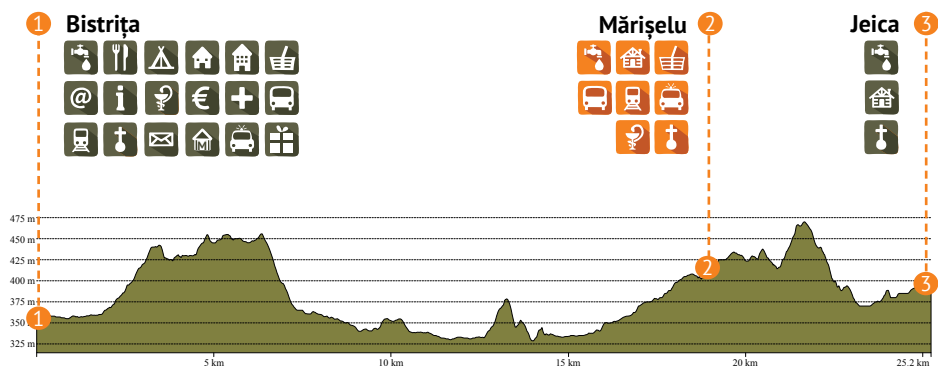
Albeștii Bistriței

(3)

Jeica

va începe să se ascundă printre dealuri, după ce a mers câtva timp pe vârf, începând să coboare într-o vale ce este dreaptă ca în palmă, cu tarlale sau pășuni pe dreapta și stânga. Mergând tot înainte, Monariu se poate observa de la distanță deja, iar țelul este să se ajungă la șosea. Ajunși la șoseaua principală, se merge la dreapta, pe marcaje, urmărind să fim atenți la traficul de pe acesta, fiind câteodată foarte aglomerat. După circa un kilometru și jumătate, se ia la stânga, către adăpostul de animale Pipo, organizație parteneră a asociației noastre, care ne învață multe despre comportamentul adecvat cu câinii de stână, animalele vagaboande sau animalele sălbatice. Aici, dacă există doritori, reîncărcarea energiei personale se poate face plimbând căței adăpostului, pauză de joacă cu aceștia pentru o oră sau hidratare și ascultat povestea acestor oameni faini care își dedică timpul și viața sufletelor necuvântătoare din jurul nostru. Apoi, cu bucurie în suflet, bateriile încărcate, hidratați și voie bună, se poate continua traseul care iese în stânga de la adăpost și merge puțin în față, apoi iarăși stânga și în cele din urmă dreapta către podul care trece râul Budac. După pod, ținând drumul ușor dreapta, marcajele vor indica o urcare ușoară în stânga către pădure, prin care se trece și se iese într-o poiană de unde se va coborî, ușor în dreapta, pe lângă o gospodărie, spre șoseaua principală ce duce către Domnești. Se merge apoi pe marginea șoselei, tot cu mare precauție, până ce se trece pe lângă Râpa cu Păpuși, un loc cunoscut în rândul bistrișenilor, faimos pentru formațiunile geologice de pe pereții stânci. Apoi se intră în Domnești, și după puțin timp, se ia pe drumul ce merge în dreapta spre Nețeni. Se merge pe acest drum în jur de patru kilometri, un drum prăfuit, pietruit, cu tufăriș de-o parte și de alta, cu dealuri și pășuni în jur, dar de pe care se poate vedea întreg lanțul Călimani la un moment dat, iar peisajele sunt de câmpie, dar plăcute la privire. Ajunși la un moment dat pe coamă de deal, se poate vedea și Mărișelu (2) și alte sate din zonă, traseul fiind mai sus, și oferind excelentă vizibilitate. După asta, drumul se intersectează cu un alt drum ce urcă în dreapta către Jeica (3), satul în care trebuie să se termine traseul din această zi, până la care se mai merge mai bine de doi kilometri de la intersectarea celor două. Astfel, mergând spre dreapta în urcare, după câteva curbe, se ajunge sus, de unde se vede micuțul sat Jeica, ascuns în fund de vale. În coborâre plăcută se merge până la acesta și se simte atmosfera primitoare a micului sat maghiar, unde oamenii sunt puțini dar cu atât mai bune gazde. Și astfel, o nouă zi se încheie pe Via Transilvanica.

Info:

Pipo Animals, Monariu – În drumetia pe Via Transilvanica, mai degrabă decât întâlnirea cu ursul, mulți drumeți își pun problema întâlnirii cu câinii feroși de la stâne. În acest ghid se găsesc numeroase informații utile și sfaturi utile despre cum să ne comportăm în astfel de situații, dar și în contextele în care omul devine periculos pentru câine (atunci când un câine dezorientat se ia după călători și ajunge prea departe de casă pentru a se putea întoarce și apoi este lăsat în voia sorții). Tășuleasa Social a gândit un parteneriat cu o asociație dragă nouă, Pipo Animals, unde medicul veterinar Toni Varga și echipa lui de oameni dedicați și voluntari inimoși se ocupă de animalele părăsite, în mod special de câini și de pisici. Am ținut neapărat ca drumeții să ajungă în Monariu, unde se află atât vechiul cât și noul adăpost (construit la standarde moderne). Este o ocazie pentru drumeț să vorbească cu oameni care cunosc foarte bine comportamentul câinilor și să vadă dimensiunea problemei câinilor fără adăpost. Iar cel mai fain este că va putea interacționa cu animalele, care prin bunătatea lor sinceră, pot vindeca orice dureri ale drumeției.

Râpa cu Păpuși – Râpa cu păpuși (monument al naturii) este o arie protejată de interes național. Rezervația naturală a fost declarată arie protejată și se întinde pe o suprafață de două hectare. Aceasta reprezintă un perete aproape vertical, în care apar nisipuri compacte, cu straturi de argile marnoase, gresii, marne și gresii concreționare multiple, având diferite mărimi și forme (păpuși, capete de animale, ciuperci).

Traseu: ușor, merge pe cărări de dealuri și puțin prin pădure, se traversează o șosea din asfalt și continuă pe cărări întinse cu ușoare urcușuri și coborâșuri

Diferență de nivel: +673 m

Locuri critice: să nu uităm că după ce se părăsește zona Bârgaielor (Bistrița Bârgăului) zonele de șes sunt zone de vânătoare. Când se parcurg cărări prin păduri este nevoie de o atenție sporită față de animalele sălbatice. Se cere precauție și față de câinii de stână, fie stână de oi sau cirezi de vaci.

Peisaj: Pe acest traseu peisajele sunt de o sălbăticie rară, care duc prin păduri dese și dealuri care se pot înălța peste 600 m, cu vârfuri care surprind cu o vizibilitate de jur împrejur.

Cazări:

Posmuș: Cazare la localnici cu rezervare în prealabil la tel: 0760 749 526 (Ivan Mihai Pavel)

Șieut: **Agropensiunea Turistică Maria**, 10 locuri, 50 lei/persoană, posibilitate de masă caldă, servicii (TV, terasă, curte interioară), disponibilitate pe tot timpul anului, cu rezervare în prealabil la tel. 0751 110 204 (Cotoc Marian);

Cabana Creangu (la 2 km distanță de Pensiunea Maria), 10 locuri, 30 lei/persoană, servicii (terasă, curte interioară), disponibilitate pe tot timpul anului, cu rezervare în prealabil la tel. 0751 110 204 (Cotoc Marian);

Monor: Se merge până la Gledin, Parohie nr.242 (în curtea bisericii), 23 locuri, 40 lei/persoană, mic dejun și cină la cerere, cu rezervare în prealabil la tel. 0763 697 883 (Părintele Ion Titieni).

Infrastructură:

Posmuș:

Șieut:

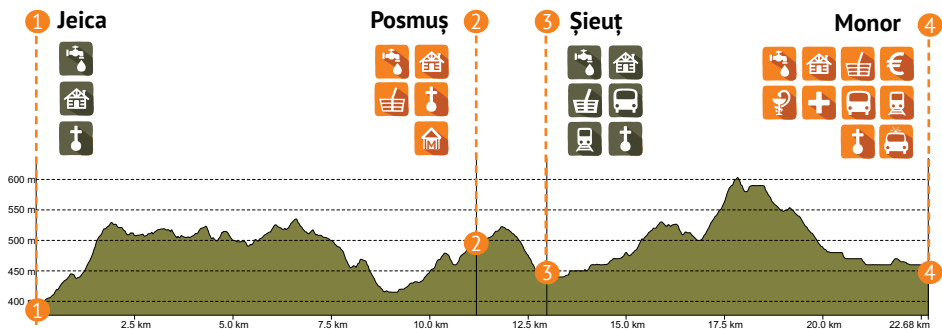
Monor:

Notă:

Pe lângă borna din fața bisericii din Jeica (1), se trece către stânga un pod, iar mai apoi se merge la dreapta în urcare spre drumulețul satului, având pe partea stângă ultimele case din localitate. În curând Via Transilvanica continuă pe un câmp brăzdat de lanuri de cereale și mălai, într-o ușoară urcare, bornele fiind din ce în ce mai vizibile la distanță. De pe coama primului deal se continuă la dreapta și drumul urmează o cărare, uneori pe marginea unei păduri, altelei adâncindu-se în desiș. Pădurea este adâncă, liniștită și misterioasă, cu fagi vechi, seculari. Leșind din pădure, drumul se îndreaptă către următoarea bornă, care se află la poalele unui deal, după care marcajele indică o urcare către marginea pădurii dinainte. La următoarea bornă ce străjuiește intrarea în pădure, mai înaintăm puțin pe liziera pădurii spre dreapta. După intrarea în desiș, în circa 500 m, se traversează pădurea și se iese într-o livadă de meri. Se coboară pe drumulețul existent, iar după circa 50 m, în partea stângă, apare un val de pământ, creat adânc de drum, purtând în vârf un molid în formă de cruce. Îl lăsăm și pe acesta în urmă, ajungând pe o altă culme. Coborând către satul Posmuș (2) (deja vizibil de mult timp prin impunătorul castel al contelui Teleky), se pătrunde printre căsuțele împrăștiate de-a lungul drumului

de țară, care se parcurge trecând pe lângă castelul vechi, acum în curs de restaurare. La mică distanță de una dintre borne se vede șoseaua asfaltată, pe marginea căreia o luăm la stânga, cu spatele către castelul Teleky. După 30 m, se traversează și părăsește șoseaua și se merge tot înainte într-o ușoară urcare, peste dealuri. După prima bornă întâlnită, se coboară ușor într-o curbă către stânga, care duce până la un podet, trece un pârâiaș și duce iar la dreapta, într-o ușoară urcare, parcă mângâind formele dealului. Ajungând la marginea pădurii se trece prin fața bornei kilometrice și se merge în partea dreaptă, după care începe o coborâre de patru kilometri pe un drum forestier distrus de apele care au format crevase în acesta. La mai puțin de 200 m se vede pensiunea Maria. Coborând de la pensiunea Maria, Șieuț (3), se merge pe primul drum la dreapta printr-o pădure, mai apoi, după borna Via Transilvanica se merge spre stânga. Mergând pe drumul principal, în dreapta, rămâne în spate la construcție privată și apoi se ajunge la cabana Creangu, care își oferă și ea locurile pentru cazarea drumeților. În continuare, traseul merge pe partea stângă până la ieșirea din pădure, de unde se continuă tot pe partea stângă și pe marginea pădurii până ce, după câteva sute de metri, pădurea rămâne în urmă, iar drumul o cotește la stânga. Se trece dealul, iar bornele se văd de la distanță. Pe vârful dealului se parcurg câteva sute de metri și se coboară ușor în stânga aproape de limita ținutului de comună, marcată printr-o graniță de gard impunător (trecerea din comuna Șieuț, în comuna Monor). Se trece de colțul format de garduri, se traversează un drumuleț de piatră care urcă în dreapta și se merge tot înainte într-o ușoară coborâre pe o pășune verde. Privind spre dreapta se pot observa deja acoperișurile câtorva case din Monor și după o ușoară coborâre pe cărarea de căruță, în partea dreaptă se observă stâlpii de electricitate și o porțiță formată din câțiva arini, care delimitează o pășune de tot restul dealului din jur. Se trece prin această porțiță urmând direcția firelor de electricitate până aproape de intrarea în sat, unde se merge la stânga pe un drumuleț pietruit, ocolind dealul din față. Nu după mult timp, făcând o curbă spre dreapta, se ajunge în Monor (4), unde se încheie etapa de azi pe Via Transilvanica.

Info:

Jeica – Jeica, mai demult Șeica, Șelca (în dialectul săsesc Sälk, Schalk, în germană Schelken, Schelk, în maghiară Zselyk) este un sat în comuna Mărișelu din județul Bistrița-Năsăud, care a fost atestat documentar în 1332. În secolul al XIX-lea, satul avea o populație de 800 de locuitori, toți de etnie maghiară, dar aceasta a scăzut drastic mai ales în perioada comunistă, din cauza unor deportări. Din 1981, nici grădinița, nici școala

nu mai funcționează. În 2018, în Jeica trăiau în jur de 90 de oameni peste 70 de ani, de etnie maghiară. Ascuns într-o vale, cu o frumoasă biserică luterană și o casă parohială, vechi de peste un secol și jumătate, situate pe un deal în centrul satului, Jeica este o oază de liniște, care așteaptă să fie descoperită și savurată de către drumeții de pe Via Transilvanica. Pe timp de vară, în luna august, au loc Zilele Satului, ocazie prin care sătenii sărbătoresc valorile locale prin cântec, joc, poezie și voie bună.

Castelul Teleki din Posmuș – La mijlocul secolului al XVIII-lea, în locul conacului de astăzi se aflau mai multe clădiri șubrede din lemn. Teleki Pál și Haller Borbála au reconstruit clădirea în stil baroc. Teleki Pál și Haller Borbála erau cei care au ordonat crearea formei dreptunghiulare a castelului: pe laturi se aflau magaziile, grajdul și închisoarea, în spate clădirea principală reconstruită între anii 1750 și 1752, iar în față se afla bastionul de poartă construită în jurul anilor 1760. Bastionul de poartă, clădire în care se afla și o capelă, ulterior a fost folosită ca o casă de oaspeți. În timpul revoluției din 1848-1849, conacul a fost distrus, Teleki Ferenc mutându-se pe domeniul lui din Șomcuta Mare. După anul 1945, proprietatea familiei Teleki a fost supusă naționalizării, folosită de Întreprinderea Agricolă de Stat pe post de apartamente. Conacul era înconjurat de întinderi mari de păduri și un parc. Noii „proprietari” au tăiat în mare parte pădurea, dar au mai rămas pe domeniu mai mulți arbori seculari, există și un stejar care are mai mult de 600 de ani. În spatele conacului s-a înființat o pepinieră.

Sat Monor – Monor face parte, alături de Gledin, din Comuna Monor care este așezată pe cursul superior al Văii Luțului și aparține județului Bistrița-Năsăud. Așezată la poalele Munților Călimani, în partea sud-vestică, comuna Monor are un relief de dealuri mijlocii-înalte, la tranziția dintre Câmpia Transilvaniei și Piemontul Călimanilor. Principala activitate industrială a localnicilor este prelucrarea laptelui. În anul 1991 a fost înființată o fabrică modernă de prelucrare a laptelui, Carmolact. Aceasta prelucrează zilnic în jur de o sută de mii de litri de lapte achiziționați de la producătorii particulari din comună și din comunele învecinate din județele Bistrița-Năsăud și Mureș. Obiective turistice de interes ar fi Vulcanii noroiși din Monor - zonă protejată, Monumentele eroilor din Monor din Primul și al Doilea Război Mondial, Monumentul revoluționarului din Monor de la 1848, Muzeul memorial al scriitorului „Teodor Tanco”, Biserica Ortodoxă din Monor. Evenimentele locale sunt: „Zilele Monorului”, eveniment anual organizat în prima sâmbătă și duminică din luna septembrie, Târgul de țară din perioada 1-11 martie, Târgul de țară din 2-21 mai și Târgul de țară 3-25 septembrie.

Traseu: ușor, cu ușoare urcări și coborâri

Diferență de nivel: +359 m

Locuri critice: Parcurgerea cărărilor prin păduri necesită o atenție sporită față de animalele sălbatice. La fel, precauție și față de câinii de stână, fie de la stâna de oi sau cirezi de vaci.

Peisaj: amestecat între peisajul rural, păduri de șes, luminișuri și dealuri folosite pentru pășunat, puțin asfaltat în localitatea Monor, dar nu va fi un factor extrem de deranjant.

Cazări:

Brâncovenești: *Casa cantorului*, nr.188, cazare disponibilă pentru 5 persoane, 60 lei/pers., fără masă inclusă. Persoane de contact: preot Pataki Levente Csaba, tel. 0744 602 844. Magazin disponibil în apropiere, casa este la 50 m de traseu. Restaurant *La cinci nuci* în apropiere.

Infrastructură:

Monor:

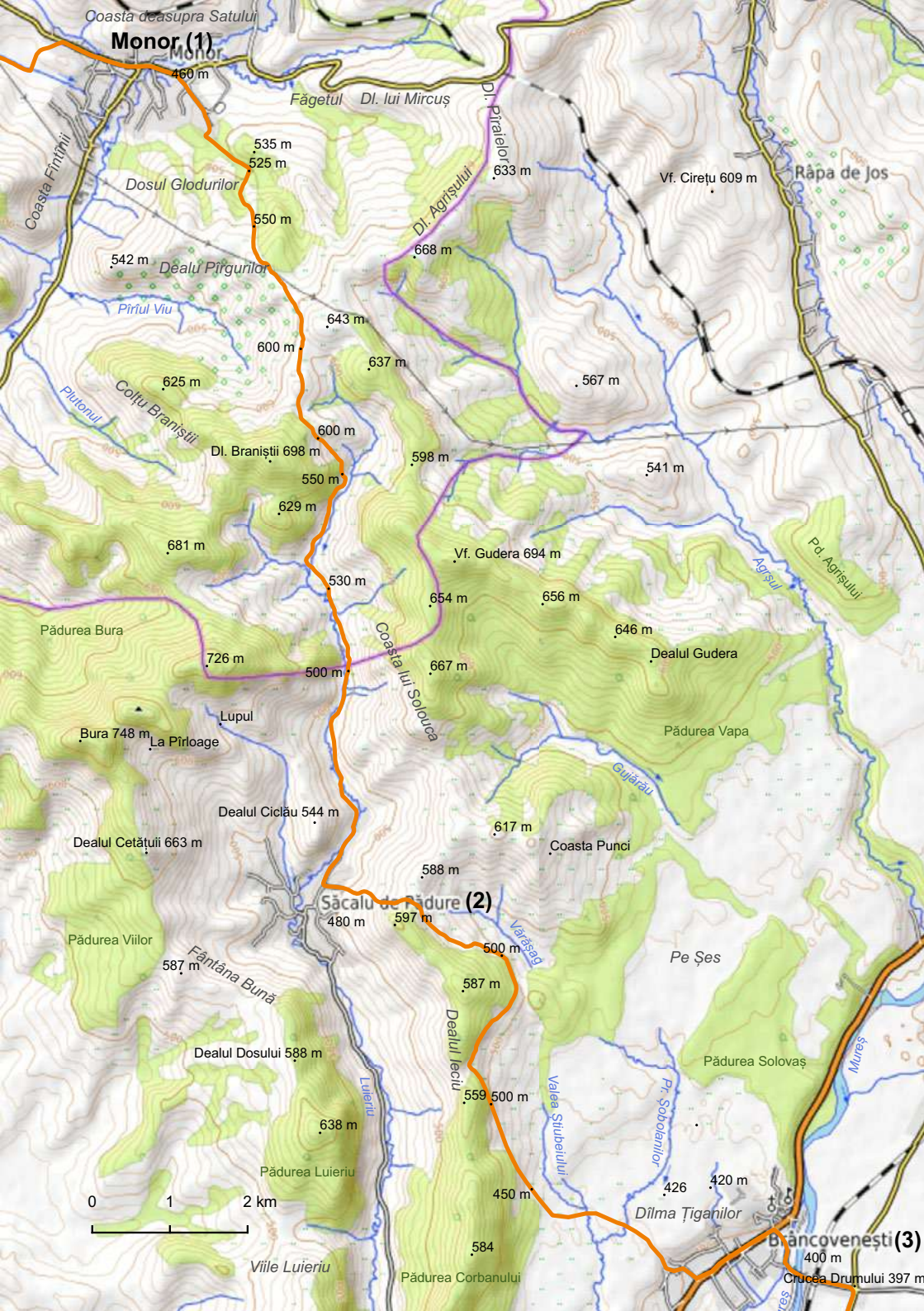
Săcalu de Pădure:

Brâncovenești:

Notă:

Traversând satul pe asfalt, după aproximativ 1,5 km se cotește brusc la dreapta, părăsind drumul principal; continuă, însă, tot pe un drum asfaltat, urcând către una dintre ieșirile din localitate. După câteva terenuri cultivate de localnici, trecând prin umbra

Monor (1)

460 m

Făgetul Dl. lui Mircuș

Dl. Piraletor 633 m

Vf. Cirețu 609 m

Râpa de Jos

535 m

525 m

550 m

Dosul Glodurilor

542 m Dealul Pîrgurilor

Pirul Vii

Dl. Agrisului 668 m

643 m

600 m

637 m

567 m

625 m

Colțu Branăștii

Dl. Branăștii 698 m

598 m

541 m

681 m

Pădurea Bura

Vf. Gudera 694 m

Coasta lui Solbuca

Pd. Agrisului

726 m

654 m

656 m

646 m

Dealul Gudera

500 m

667 m

Pădurea Vapa

Bura 748 m

La Pîrloage

Lupul

Gârâra

Dealul Ciclău 544 m

617 m

Coasta Punci

Dealul Cetățuii 663 m

588 m

Săcalu de Pădure (2)

480 m

597 m

500 m

Pădurea Viilor

587 m

Fântâna Bună

Pe Șes

Dealul Dosului 588 m

587 m

Dealul Ieciu

Pădurea Solovaș

Pădurea Luieniu

638 m

559 m

500 m

Pr. Sobolanilor

450 m

426 m

420 m

Dilma Țiganilor

0 1 2 km

584

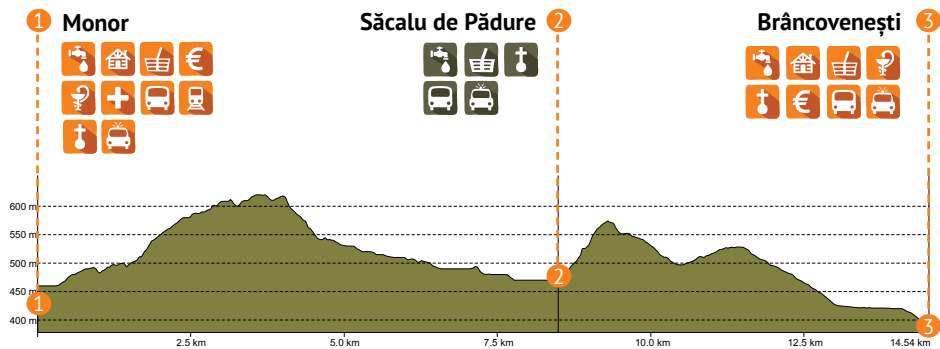
Pădurea Corbanului

Viile Luieniu

Băncoveniști (3)

400 m

Crucea Drumului 397 m

unor salcâmi, se ajunge la grădina unui schit părăsit, unde există și apă potabilă (în caz de pauză). De aici, poate începe numărătoarea inversă până la limita dintre județele Bistrița-Năsăud și Mureș fiindcă au rămas, de la următoarea bornă kilometrică, doar cinci kilometri de parcurs. Traseul urcă ușor către niște dealuri, coboară din nou în câteva văi, trece pe lângă cirezi de vaci și o stână până ce ajunge la o mică pădure, întreruptă de un luminiș prin care traseul o ia la stânga. De aici tot înainte, se poate vedea un stejar de 250 de ani, care ține umbră animalelor ieșite la pășunat și pe lângă care se trece încă timp de un kilometru, până la ultima bornă din județ. La încă 2-3 kilometri de mers pe pășuni, satul Săcalu de Pădure (2) din județul Mureș îi așteaptă pe drumeți la odihnă.

Traseul intră în sat și continuă pe prima străduță la stânga spre o altă ieșire, pe un drum de țară, însă marcajele continuă și în față, către centrul satului. În general, Via Transilvanica va găsi, cu ajutorul marcajelor sale, fiecare biserică din centrul satelor prin care trece. Dacă se dorește, se poate vizita biserica cu întoarcere pe traseu, la drumul care o ia acum, în dreapta, cum se întoarce din sat. Se iese pe o pășune pe care cărarea urcă lin și încetșor, având în față o pădure care ademenește cu umbra ei răcoroasă, aflându-se pe partea dreaptă a direcției de mers, iar pe partea stângă se observă un soi de cruce cu o antenă deasupra. De pe culme, drumul de căruță coboară încet, pe lângă liziera pădurii, care va fi în dreapta, și cu o stână în stânga. Peste câteva sute de metri se zăresc diverse construcții care seamănă cu niște fântâni, iar una, pe lângă care se trece, este chiar funcțională, dacă se va găsi modalitatea de a da drumul la apă, fiind un sistem improvizat. Apa este mai mult decât binevenită după câteva ore de mers în plin soare. După o scurtă răcorire la fântâna din inele de ciment, liziera pădurii continuă încă puțin, apoi cărarea o ia ușor în dreapta. De sus se pot observa deja satele comunei Brâncovenești (3), iar după trecerea prin câteva mălăișuri și lanuri de grâu, pe drum drept, se ia ușor stânga pe drum agricol cam un km distanță, iar după ce se trece pe lângă un grup de arbori pe partea dreaptă, traseul ajunge la un drum pietruit și o ia brusc la dreapta. Trecând pe lângă niște ferme și câteva gospodării pe o distanță de circa un km având pe partea stângă castelul Kemenyi, se ajunge la șoseaua principală, DN15. Aici se încheie traseul din ziua respectivă.

Info:

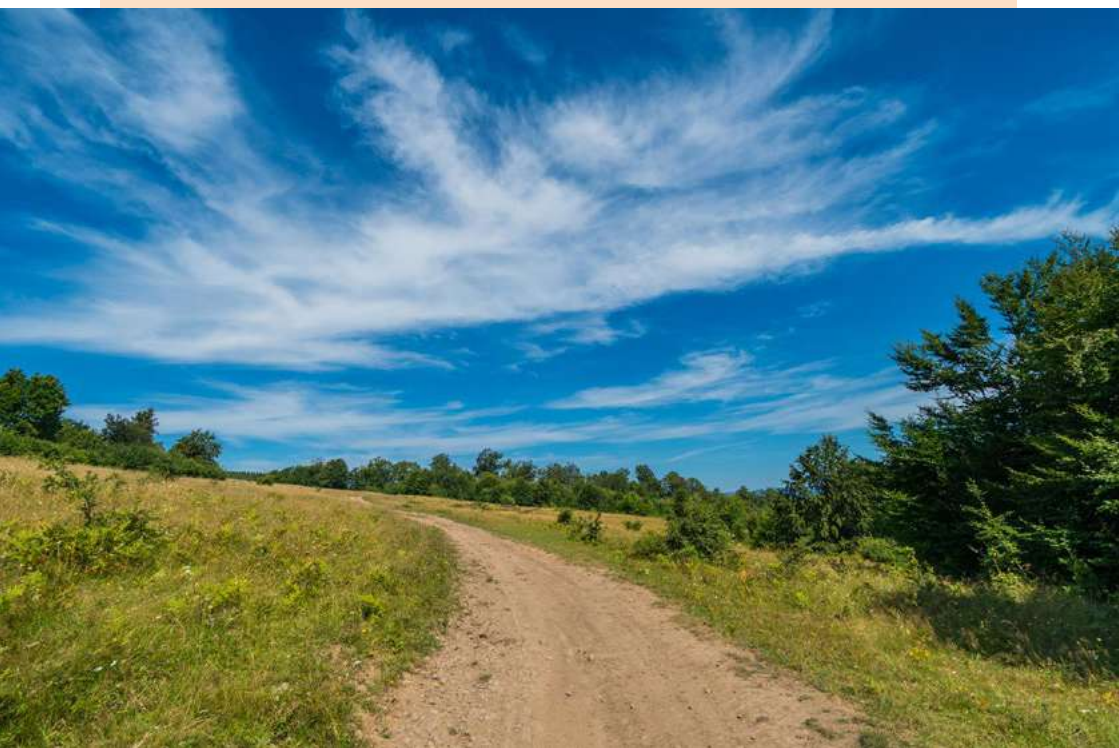
Biserica de lemn din Săcalu de Pădure – Purtând hramul „Înălțarea Domnului”, biserica de lemn din Săcalu de Pădure, monument înscris în lista Monumentelor Istorice din 2010, este situată pe locul cunoscut de localnici sub toponimul de „Grui”, într-o fostă livadă, folosită ca cimitir. Biserica este ctitoria preotului Popa Chiril, venit din Moldova, care împreună cu Cengher Simion, episcop primar, potrivit inscripției: „anno 1809” înscrisă pe încadramentul intrării în lăcaș, au desăvârșit lucrările de edificare. Pentru ridicarea bisericii, preotul Chiril (Chirilă) este ajutat de baronul Kemény, asigurându-i materialul lemnos, tăiat din pădurile sale.

Castelul din Brâncovești – În satul Brâncovești, sat săsesc, se găsește un castel medieval care aparține unor familii de nobili maghiari. Actualul castel a început a fi construit în sec. al XV-lea de către familia nobilului Losonczy Dezsőfi, dar proprietarii s-au tot schimbat în decursul timpului. În anii 1527 se fac importante lucrări la castel. În 1610, domeniul apare deja în proprietatea lui Gabriel Bethlen, voievodul Ardealului, preluat apoi de Gheorghe Rákóczy I. Mai târziu Gheorghe Rákóczy al II-lea, ajuns la tronul Transilvaniei în 1648 a donat domeniul format din cinci sate, unui conducător de oști pe nume János Kemény. În următoarele trei secole, familia Kemény este proprietarul domeniului. János Kemény participă la lupte în Polonia, unde cade prizonier în mâinile tătarilor, dar spre norocul lui este răscumpărat. Devine Principe al Transilvaniei, dar moare într-o bătălie din 1662, iar inamicii lui devastează domeniul de la Brâncovești, devastat de altfel și în timpul războaielor conduse de Francisc Rákóczi al II-lea. Datorită inițiativei ultimului conte purtând același nume ca strămoșul său - János Kemény, care în 1926 a invitat în castelul său 28 dintre cele mai proeminente personaje literare ale timpului, la castelul de la Brâncovești este fondată asociația culturală ardelenescă

Helikon. Din acest moment, timp de douăzeci de ani, castelul de la Brâncovenești a devenit centrul întâlnirilor literare ale scriitorilor ardeleni de limba maghiară, dar nu numai.

Mormântul lui Kemény János și Masa Memorială Kuncz Aladár – Ultimul proprietar al castelului a fost scriitorul maghiar Kemény János (1903-1971), care a fondat la 18 iulie 1926 Asociația Scriitorilor Maghiari „Erdélyi Helikon”. Mormântul lui Kemény János se află în curtea castelului, în apropierea mesei memoriale Kuncz Aladár, proiectată de Kós Károly. După nuvelele apărute în antologia Tizenegyek [Cei unsprezece] din 1923, a publicat mai multe romane și volume de nuvele (Kákóc Kis Mihály, 1929, Kutyakomédia [Comedie deșartă], 1934, Ítéletidő. Történetek és rajzok a havas életéből [Furtuna. Povestiri și schițe din viața muntelui], 1938, Kokó és Szokrátesz. Déltengeri történetek [Koko și Socrates. Povestiri de pe mările sudice], 1940). Istorical literar Pomogáts Béla îi caracterizează astfel cariera de scriitor: „Romanele, povestirile, mai apoi lucrările autobiografice semnate de Kemény János propuneau mereu o descriere intim-personală a vieții, omului și peisajului ardelean. „Se simțea în largul său în acest mediu, printre acești oameni, și acest sentiment de confort nu putea fi zdruncinat de cenzură, marginalizare, hărțuire”.

Biserica reformată din Brâncovenești – În satul Brâncovenești, aproape de castelul mai sus menționat, se găsește biserica reformată, fondată în anul 1727, din donațiile familiei Kemény. Este o biserică fără turn, cu clopotnița alăturată, iar orga este singura piesă datată și semnată din interiorul bisericii. În interiorul instrumentului se poate citi: „Johannes Hahn fecit Cibini 1757”. Hahn a construit orga special pentru biserica reformată din Brâncovenești, ea fiind un excelent exemplu al instrumentelor sale remarcabile. Constructorul sas, care a realizat pe parcursul vieții 40 de instrumente, asocia forma exterioară, proporțiile, ornamentarea orgii cu mobilierul bisericii.

Traseul: ușor, mare parte prin sate, mult prin pădure, pășuni și dealuri, prin sate asfalt.

Diferență de nivel: +541 m

Locuri critice: șoseaua poate reprezenta un risc, dar se va merge cu precauție

Peisaj: arhitectura gospodăriilor oferă un sentiment de oameni înstăriți, gospodari și muncitori; floră colorată, păduri de foioase întunecate și misterioase, pline cu animale sălbatice.

Cazări:

Deleni (430 m alt.): **Pensiunea La poieniță**, 9 camere, preț/cameră 100-130 lei, posibilitate mic dejun cu comandă în prealabil, rezervare la tel. 0740 002 501 (Sorin Morar) și 0740 002 502 (Sorina Hogiu);

Gurghiu (424 m alt.): **Casa de oaspeți reformată Gurghiu**, 42 lei/pers., fără masă inclusă, Gurghiu, Petru Maior 66, <https://travelminit.ro/>

Cașva (435 m alt.): **Ferma de la Cașva**, cazare și masă la cerere, rezervări la tel. 0751 346 901 (Marcela Andrici).

Cașva Village Guesthouse, Str. Principală, Cașva, 4 locuri de cazare și masă, 2 căsuțe, baie, rezervare în prealabil, contact pe Facebook Satul Cașva sau 0760 760 874.

La Poiana lui Ionuț, cazare și masă la cerere. Rezervare la tel. 0744 117 755 (Ionuț Boar).

Bine de știut: Pe acest traseu nu există multe oferte de cazare, de asta se va suna în prealabil la fiecare contact recomandat în acest ghid, pentru a afla disponibilitatea. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să sune la tel. 0755 144 702, domnul Neluțu - care îi va ajuta în căutarea unei cazări în zonă.

Infrastructura:

Deleni:

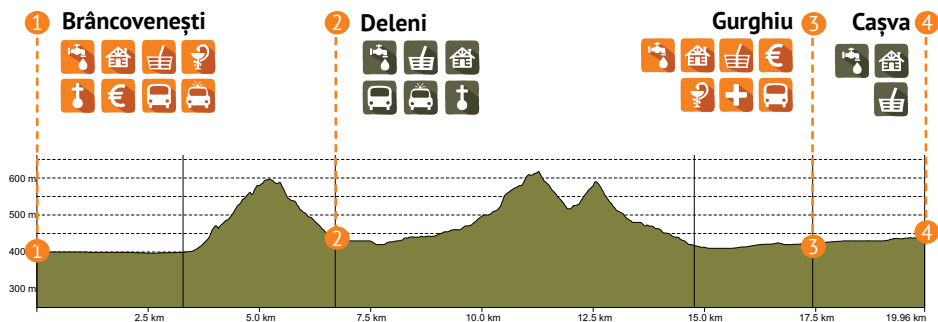
Gurghiu:

Cașva:

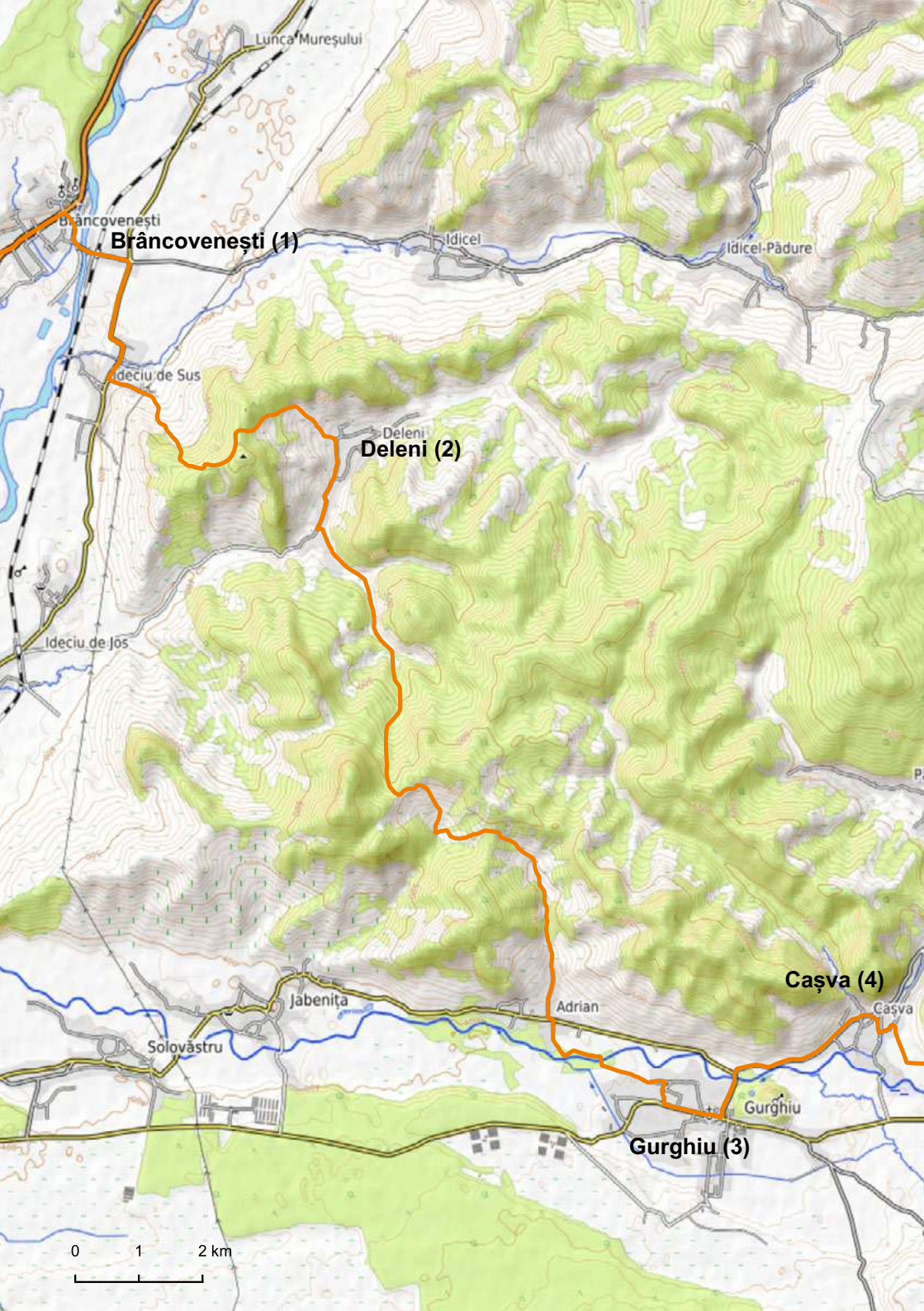
Notă:

După ce se traversează DN15, se merge pe această direcție până la un nou indicator către Idicel, urmând apoi traversarea podului peste Râul Mureș. După câteva sute de metri se intră în Idicel de Sus,

mergând pe asfalt prin sat, până aproape de ieșirea din localitate. Aici drumul o ia la stânga și începe o urcare ușoară, părăsind asfaltul și mai apoi drumul pietruit, printre case mai sărăcăcioase. Trecând un gard cu curent, se iese la baza unui deal, destul de abrupt, dar din fericire scurt, care duce la intrarea într-o pădure. Urmele unui drum de căruțe ne conduce până sus în umbra acestei păduri denumite de voluntari Țân-Țara, fiind o pădure plină de țăntari, după o lungă perioadă ploioasă. După o altă urcare lină prin pădure, care duce ușor la stânga spre coama acesteia și apoi merge tot în stânga pe culme, cam timp de un km de la intrare, se vede că urmează o coborâre spre un loc mai deschis cu copaci care se rădesc treptat. Se iese din pădure pe un drum de căruțe, coborând încet spre Deleni (2). După circa 500 metri, traseul intră pe un drum pietruit și întâlnește în cale casele locuite. Atunci când se vede biserica din centrul satului, drumețul se va putea bucura și de o băutură răcoritoare de la magazinul care este vis-a-vis de aceasta. De acolo, pe marcaj, se merge pe asfalt în dreapta, în jur de doi km până la o intersecție cu un drum ce o ia în sus, spre stânga. Aici se urcă puțin, până la o altă intersecție care duce la pensiunea „La poieniță” în dreapta, dar drumul continuă mai departe în față, pe traseu. Acesta pare a fi un drum forestier care iese dintre case și continuă către pădure, care are în apropierea intrării o fermă părăsită, clădire de beton uitată de lume. Răcoarea pădurii de fag îmbrățișează plăcut și se pot întâlni oameni care culeg ciuperci, fructe de pădure sau se plimbă cu animalele de companie. După ce se iese din pădure urcând agale, traseul întâlnește un drum de tractor ce merge pe liziera pădurii, pe care se va merge în stânga. Continuând câțiva timp pe lângă pădure, prin diverse poienițe și locuri care amintesc de iminenta prezență a unor animale sălbatice care pândesc din întunericul crengilor sau ale tufelor bogate. Mergând tot cu pădurea aproape, în stânga, deodată se ajunge la un drum prăfuit care se așterne puțin mai sus pe un delușor. Coborând în acest drum, se ia brusc la dreapta pe el, în ușoară coborâre, cu pădurea tânără pe partea dreaptă. Dealurile încep să își întindă ridurile, să se îndrepte rușinate, fiind totuși acoperite de stâne cu oi și câini prietenoși. Coborând pe drumul prăfuit, la o răscruce de drumuri de tractoare/TAF-uri sau căruțe, se găsește un halău, pe partea stângă de mers. Acesta este la o distanță de circa 10 metri de drum. Traseul duce spre acesta, iar dacă drumețul vrea să bea apă, poate să scoată dopul de lemn al furtunului care „ține apa să nu să prade” – explică ciobanul tânăr și ars de soare. De acolo, el știe că drumul o ia înspre partea stângă, cum stă în fața halăului, apoi brusc urcă în dreapta. Apoi se tot merge printre cireși sălbatici și alți pomi care mai dau câte ceva: fructe sau umbră, ambele perfecte în călătorie. Pașii coboară agale, dintre dealuri

Lunca Mureșului

Brâncovenesti

Brâncovenesti (1)

Idicel

Idicel-Pădure

Idiciu de Sus

Deleni
Deleni (2)

Idiciu de Jos

Jabenita

Adrian

Cașva (4)

Cașva

Solovăstru

Gurguiu

Gurguiu (3)

0 1 2 km

cu păduri și ajung pe drumuri de ogoare, printre lanuri de grâu sau plantații de mălai, până în satul Adrian, care se parcurge pe asfalt. Apoi se merge pe marcaj până la un pod mișcător care se trece și de acolo tot printre lanuri de porumb sau diverse cereale, se ajunge din nou pe asfalt la Gurghiu (3). De la Gurghiu, unde se poate face o mică pauză de răcorire, se merge după indicator, tot pe asfalt, până la Cașva (4).

Satele prin care se trece în aceste zone sunt sate de gospodari, bine aranjate, cu case mari și falnice, colorate și ordonate. Cașva este unul dintre ele.

Info:

Cetatea Gurghiului – Cetatea Gurghiului se află pe un deal împădurit la o înălțime de 500 m care domină Gurghiul. La nord de cetate, la poalele acesteia se află castelul în stil baroc, având elemente renascentiste, care are mai multe faze de construcție. Castelul în forma sa actuală datează din secolul al XVII-lea. Gurghiul a constituit adesea teatrul de luptă între trupele imperiale austriece și rebeli maghiari și secui, culminând cu distrugerea cetății în asediul din 1708 de către comandantul militar habsburgic de origine ruso-franceză Jean-Louis de Bussy-Rabutin. Ruinele acesteia au fost folosite ulterior la reconstrucția castelului și a caselor din sat. În capătul estic al cetății se află o capelă romano-catolică, reconstruită în 1887 de către episcopul din Eger. Ulterior aici a funcționat o celebră școală care pregătea specialiști în pădurărit și cu profil cinegetic, unde au predat profesori, unii din ei etnici cehi, italieni sau germani, și care proveneau din cele mai diverse colțuri ale Imperiului Habsburgic. În secolul al XVII-lea este semnalată o colonie de peste o sută de armeni stabiliți aici din Moldova, care ulterior s-au asimilat populației autohtone.

Biserica reformată din satul Gurghiu – Biserica reformată din satul Gurghiu a fost construită în anul 1756.

Castelului Rákóczi-Bornemisza – În centrul localității Gurghiu, chiar la poalele Dealului Cetății, este situat ansamblul Castelului Rákóczi-Bornemisza. Castelul a fost construit în timpul principelui Gheorghe Rákóczi I (1593-1648), care a dorit să realizeze o reședință mai accesibilă în timpul partidelor de vânătoare la care adesea participa în Munții Gurghiului. Din 1717, castelul a fost concesionat vicecancelarului Ioan Bornemisza și urmașilor acestuia pe o perioadă de 99 de ani. Familia Bornemisza a investit în domeniul pe care îl administra ridicând noi clădiri în jurul castelului – în anul 1740 s-a construit capela cu plan elipsoidal, rar întâlnită în Transilvania. Între anii 1754-1756 s-a reconstruit moara de hârtie ce a funcționat până în 1872, în plus s-a înființat o oglăjărie și o manufactură de porțelan.

Poiana Narciselor – Poiana este o rezervație botanică pentru ocrotirea plantei *Narcissus stellaris* (narcisa) și a plantei *Fritillaria meleagris* (laleaua peștriță), situată în sudul localității Gurghiu.

Mănăstirea din satul Cașva – Mănăstirea Cașva a fost reactivată în 1995. Aici s-a construit un paraclis de lemn, iar în 1996 s-a început construcția corpului de chilii și a bisericii. Biserica este construită în stilul mănăstirilor athonite, din piatră cioplită. La Mănăstirea Cașva a avut loc în anul 2008, proclamarea canonizării Sfântului Simeon de la Pângărați. Această mănăstire este aproape de inimile sătenilor din Cașva, drept dovadă stă faptul că la cererea lor aceasta a fost redeschisă.

Traseul: mediu ca dificultate din cauza lungimii, mult prin sate, pe pășuni și dealuri; prin sate asfalt.

Diferență de nivel: +685 m

Locuri critice: se merge cu precauție pe șoseaua asfaltată

Peisaj: de la sate mari și pline, până la cătune împrăștiate printre dealuri, cu oameni prietenoși, mers pe lângă râu și printre case; asfalt

Cazări:

Sat Ibănești Pădure (528 m alt.): **Vila Floare de colț**, str. Principală nr.97, cazare la 100 lei/camera dublă, la parterul pensiunii este magazinul „La doi pași” – care funcționează ca recepția cazării și unde se gătește, la cerere, mâncare la minut cu produsele din magazin. Rezervări în prealabil la tel. 0740 238 977 (Mihaela Alexa) și 0755 064 231 (Ovidiu Alexa).

Nicu Gliga vă oferă locuri de cazare, transport auto la orice oră de pe raza județului Mureș, înspre traseu sau de pe traseu înspre anumite stații- gări sau autogări și orice alte informații legate de traseul Via Transilvanica - Zona Ibănești, tel. 0745 029 529 și 0752 566 355;

Brădețelu (588 m alt): **Pensiunea Ovidiu și Paula**, 150 lei/cameră, mic dejun și cină în regim de restaurant, tel. 0769 678 507;

Casa Bălăcianu, 13 locuri de cazare, baie, acces la bucătărie, servirea mesei la cerere, cină și mic dejun. Rezervări la tel. 0742 355 510 (Smaranda Bălăcianu) și 0745 520 260 (Stelian Bălăcianu);

Casa Andreea, 12 locuri, 150 lei/cameră, cină și mic dejun la cerere, rezervări la tel. 0745 413 558 (Dana Suciava);

Bine de știut: Pe acest traseu nu există multe oferte de cazare, de aceea se va suna în prealabil la fiecare contact recomandat în acest ghid, pentru a afla disponibilitatea. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să sune la tel. 0755 144 702, domnul Neluțu - care îi va ajuta în căutarea unei cazări în zonă.

Infrastructura:

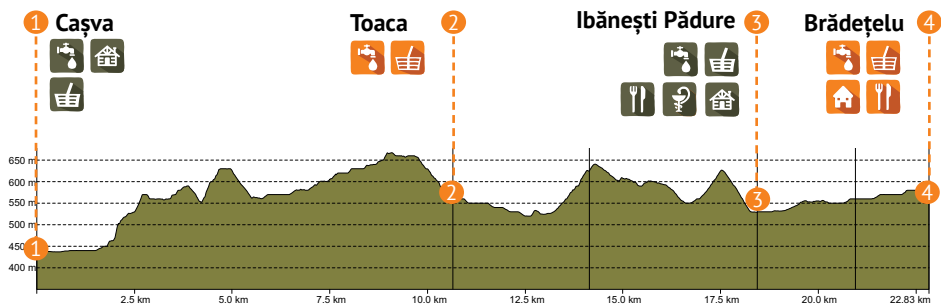
Toaca:

Ibănești Pădure:

Brădețelu:

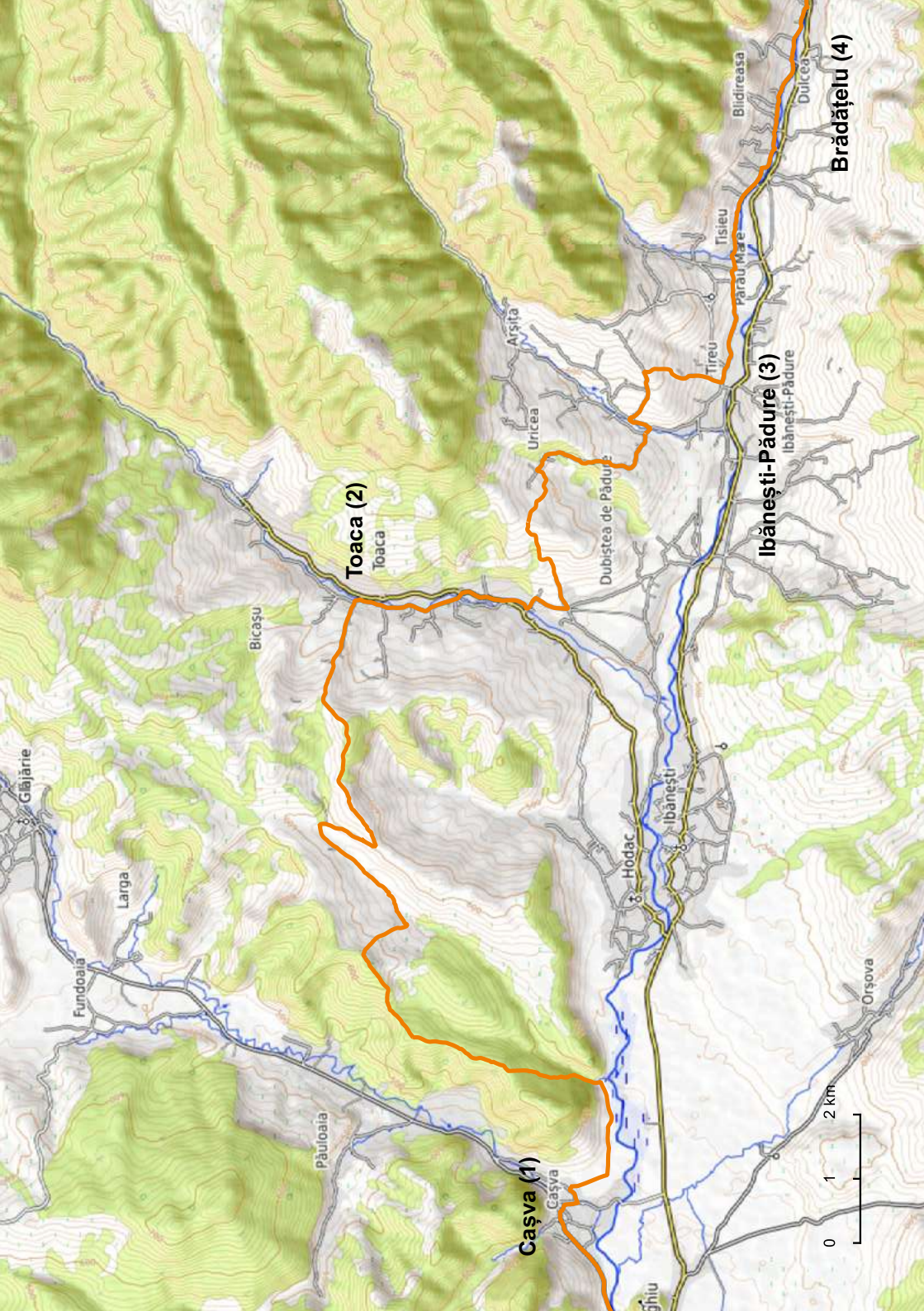
Notă:

În Cașva (1) se merge până în centru unde este un rondou (sens giratoriu) cu un copac mare în mijloc; apoi de acolo, pe drumul din dreapta, lăsând biserica din centru în spate, se face ușor stânga, pe marcaj, prin sat, printre case, nu înainte de a trece un pod din lemn (pe stânga, după pod se găsește o altă bisericuță) și continuând pe asfalt câteva sute de metri, până ce se ajunge la un drumuleț ce o ia în dreapta pe lângă o casă mare, ieșind spre pășunile satului. Părăsind așadar asfaltul și mergând la dreapta pe acest drum, se trece pe lângă o răstignire și se face curbă la stânga, continuând apoi pe drumulețul dintre pășuni, ogoare sau terenuri arabile, timp de circa doi km. Oamenii vor face fânul, vor ara sau își vor continua munca, nestingheriți. Când se ajunge la un pârâu mic și

rece, traseul o ia în sus spre dreapta (fără să îl traverseze), urcând către pădure. Lunile iunie-iulie sunt de obicei ori prea călduroase, ori prea ploioase în ultimii ani, din cauza schimbărilor climatice, dar după două luni de ploaie, când se merge prin 30 de grade la soare, imaginea unei păduri dese și răcoroase alungă toate temerile de țânțari sau animale sălbatice. Intrând în pădure se urcă încetisor pe drumuri forestiere, câteodată chiar abrupt, timp de un kilometru și jumătate, până ce se ajunge în vârful dealului, unde se merge apoi pe coamă încă aproximativ doi km. Aici priveliștea e superbă, în jur se văd munți și păduri dese. Apoi, pe drumul din marginea pădurii se merge puțin, până ce în dreapta se întâlnește o stână pe lângă gardurile căreia se coboară spre aceasta, iar la baza dealului se merge apoi în stânga, cumva ocolind spațiul îngrădit. Se trece prin

Toaca (2)
Toaca

Cașva (1)
Cașva

Ibănești-Pădure (3)
Ibănești-Pădure

Brădățelu (4)
Dulcea

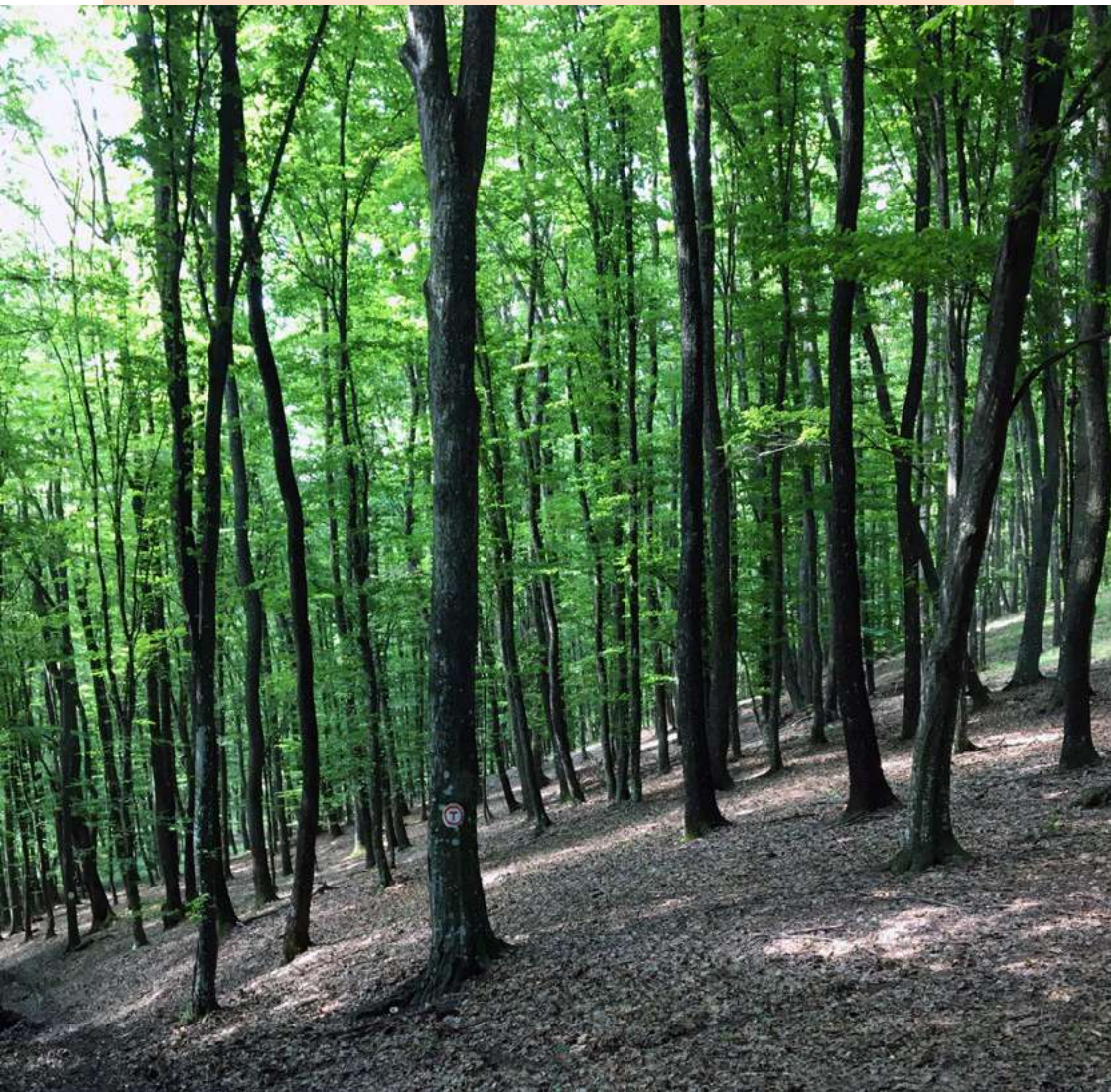
cătunul numit Mirigioaia, mergând printre câteva căsuțe vechi și drăguțe, prin câteva lanuri înflorite, culoarea devenind bun prieten, destul de mult timp pe parcursul acestei călătorii. Iarăși se ajunge pe un drum pietruit printre căsuțe de odinioară și traseul urcă și coboară apoi domol la umbra copacilor. Cătunele despre care se spune sunt cu case împrăștiate, abia locuite, dar extrem de frumoase. Se iese dintr-un desiș cu casă și pădure pe ambele părți și din nou se deschide un belvedere în față, frumos, de pus în ramă. De acolo, drumul pietruit coboară către un alt cătun, Bicașu, la care deocamdată doar i se ghicesc casele din depărtare. Dar drumul pietruit, subțire, șerpuieste încet și hotărât, coborând spre sat. Deodată pe drum, brusc, traseul o ia la stânga, printre câțiva salcâmi și alți arbuști, pe o cărărușă îngustă care mai apoi crește și se lățește, ajungând un drum de căruță. Se merge pe aceste urme, printre cireși sălbatici din care ne înfruptăm copios, stingând puțin foamea și setea. Apoi se coboară pe același drum până ce începe satul Toaca (2) și se vede asfaltul topit în față. Traseul o ia la dreapta pe acesta și timp de trei kilometri nu se va opri, parcurgând întregul sat. De la Toaca, printre casele imense cu termopane, pe asfalt, la un moment dat, drumul o ia spre stânga, în sus, un drum pietruit cu piatră mare, cât pumnul, pe care este destul de dificil să urci repede. Ajungând într-un vârf de deal, după urcare pe serpentine uscate și cu puțină umbră, se ajunge la o troiță lângă care este o băncuță. În spatele acesteia se vede un cimitir vechi. După un scurt popas, se continuă cu o ușoară coborâre și se mai văd câteva case, unele noi, altele vechi. În caz de lipsă de apă, în aceste zone, se apelează la bunăvoința locuitorilor care să umple sticlele drumeților cu apă de izvor. Coborând în continuare către următorul sat, se ajunge iarăși de la cărări de deal la drum de țară, care duce drept prin satele Uricea și Tireu, parcă făcând un contur pe lângă acestea. Tot pe drumulețul de „centură” ajungem și în Ibănești Pădure (3), unde se poate vedea numele satului pe tăblițele străzilor. Acolo se ajunge la o biserică imensă, prin spatele căreia traseul merge mai departe, în stânga, dar care se poate vizita, sau ocoli, fiindcă nu departe de aceasta, peste un pod, există magazinul „La doi pași”. După o scurtă pauză, se reia traseul și se continuă fără să se schimbe direcția, cu râul Mureș în urechea dreaptă, până ce se trece prin alte două sate și se ajunge la Blidireasa, distanță de circa trei kilometri și jumătate. Satele sunt mândre și aranjate, cu case cochete și vechi și noi, iar umbra copacilor de lângă „drumul de centură” permite savurarea priveliștii acestora cu susurul și răcoarea râului în nas. Ajunși la Brădețelu (4), traseul traversează râul Gurghiu pe un pod, după care o ia spre stânga, pe șosea. Există, la o mai bună observație, o cărare, lângă șosea, pentru cei care nu vor să fie atinși de curentul mașinilor care trec în viteză pe lângă ei. Etapa se termină după circa un km, unde traseul face dreapta intrând într-o pădure, însă la 500 m distanță de acest punct, se ajunge la Pensiunea Ovidiu și Paula sau celelalte locuri de cazare, numai bune de înnoptat.

Info:

Muzeul de obiecte și costume tradiționale – Aflat în incinta Căminului Cultural din Ibănești, oferă o imagine completă asupra obiceiurilor, tradițiilor și a modului de viață al localnicilor. Acesta, împreună cu explicațiile oferite de Dorina Farcaș, director al Căminului Cultural Ibănești, ar trebui să fie punctul de plecare pentru cel care își dorește să descopere și să înțeleagă bogăția culturală a zonei. Din colecția muzeului: costum național de femeie, vechi de 150 de ani, mașini de tors, ticlăzău, semănătoare manuală, opinci vechi de peste 150 de ani, pieptare înfundate, curele bărbătești, un frigider din lemn etc.

Vâltorile – Vâltorile din Ibănești Pădure și Ibănești Sat te poartă într-o lume din trecut, o lume în care femeile torceau lâna din august și până la Crăciun și când fetele aveau țoale ca zestre. În mod tradițional, vâltoarea și pîua erau în imediata vecinătate, pe cursul unui râu cu o înclinație care să permită formarea unei căderi de apă. „Facem un butuc gros de 40 de centimetri, îl tăiem roată împrejur, îl scobim, băgăm acolo răzlogi, de doi metri înălțime, și-l fixăm apoi în pământ, cam la 70-80 de centimetri”, explică nenea Manailă (Gliga Emanoil, care s-a ocupat toată viața de vâltorit). Rezultatul este cuva, o construcție conică având vârful în jos, în care apa venea pe un jgheab (scoc) și curgea pe marginea ei ca să formeze un vârtej și să învârtască hainele. Lângă vâltoare era și pîua - o roată mare și grea cu un ax în mijloc, învârtite de forța apei, care acționau 12 ciocane. Acestea băteau alternativ pănurile așezate în niște troci; erau șase troci cu câte două ciocane, care tot băteau pănurile ca să se îngroașe și să se facă pufoase. Cam la jumătate de oră, peste ele se turna apă cu găleata, la început mai rece, apoi mai caldă.

Traseul: mediu ca dificultate din cauza urcării prelungite din prima parte a zilei, mult prin pădure, pe pășuni și dealuri

Diferență de nivel: +788 m

Locuri critice: urcare prelungă de cinci km prin pădure

Peisaj: după o lungă și plăcută urcare prin pădure, se ajunge la un platou deschis, cu coborâre abruptă dar scurtă printr-o altă pădure misterioasă. Platoul care desparte cele două păduri oferă priveliști minunate, flori de câmp și stână cu ciobani primitori.

Cazări:

Câmpu Cetății (610 m alt.): *Hanul Pescăresc*, în jur de 20 camere a câte 2 locuri, 120 lei/căsuță cu mic dejun inclus, restaurant, rezervare în prealabil la tel. 0724 235 859;

Pensiunea Vândor, cazare 21 locuri, în extrasezon 140 lei/cameră dublă, weekend 160 lei/cameră dublă, în sezon 180 lei/cameră dublă, mic dejun și cină a la carte, cu reducere 10 %, pentru drumeții de pe Via Transilvanica. Rezervări la tel. 0743 030 608.

Bine de știut: Pe acest traseu recomandăm și susținem mersul în grup, făcut zgomot în pădure și atenție sporită la zonele din pădure unde se exploatează lemnul.

Infrastructura:

Stâna cu WiFi:

Câmpu Cetății:

Notă:

De la complexul de pensiuni și tabere unde se află, ca reper, și pensiunea Ovidiu și Paula, recomandată de ghid mai sus, drumețul se va întoarce pe lângă asfalt în jur de 500 metri până ce intră din nou în traseu, pe un drum forestier ce o ia la stânga. Acest drum va urca lin și domol, timp de cinci km, printr-o pădure frumoasă și răcoroasă, numai bună pe timp de vară fierbinte. Pentru propria liniște, și ca animalele sălbatice să se poată retrage, se recomandă un clopoțel sau fluier la rucsac, poveștile în grup pe un ton normal al vocii, nici prea strident, nici prea liniștit, cântecele de tabără sau comunicarea constantă, ca animalele pe teritoriul cărora se află drumul, să nu fie deranjate sau chiar să se retragă dacă aud prezența omului în apropiere. Pentru evitarea unei eventuale întâlniri cu ursul, sau pentru eventualele conflicte cu câinii de stână, vă rugăm să studiați recomandările de la pagina 14.

Această urcare este una mai blândă și din cauză că se merge mai mult pe un drum de vale, având râul când pe partea stângă, când pe cea dreaptă, dar după ce se iese din pădure, se vede în față o poiană mare, pe care se pot observa mai multe cărări. Traseul va duce în partea dreaptă a poienii, către o ieșire dintre copacii-cortină, pe un drum făcut de oi, stâne și ciobani. Se poate întâlni și o stână sau poate chiar mai multe, dar dacă ciobanul e prezent, nu vor fi probleme cu câinii. Apoi se înaintează pe un deal plin de copaci răzleți sau pâlcuri de stejari vechi și umbroși. Se merge pe marcaj cam un km și jumătate făcând un ușor slalom printre aceștia, până ce drumul iese pe un platou, sub coama căruia șerpuiește traseul înconjurat de o priveliște năucitoare, unde se pot vedea munții Gurghiului cu văile lor și apropierea Ținutului Sării. Continuând pe acest drum încă vreo 2,5 km se vor urmări cu atenție urmele lăsate de animale domestice și

Ibănești-Pădure

Dulcea

Zimți

Brădățelu (1)

Stâna cu wi-fi (2)

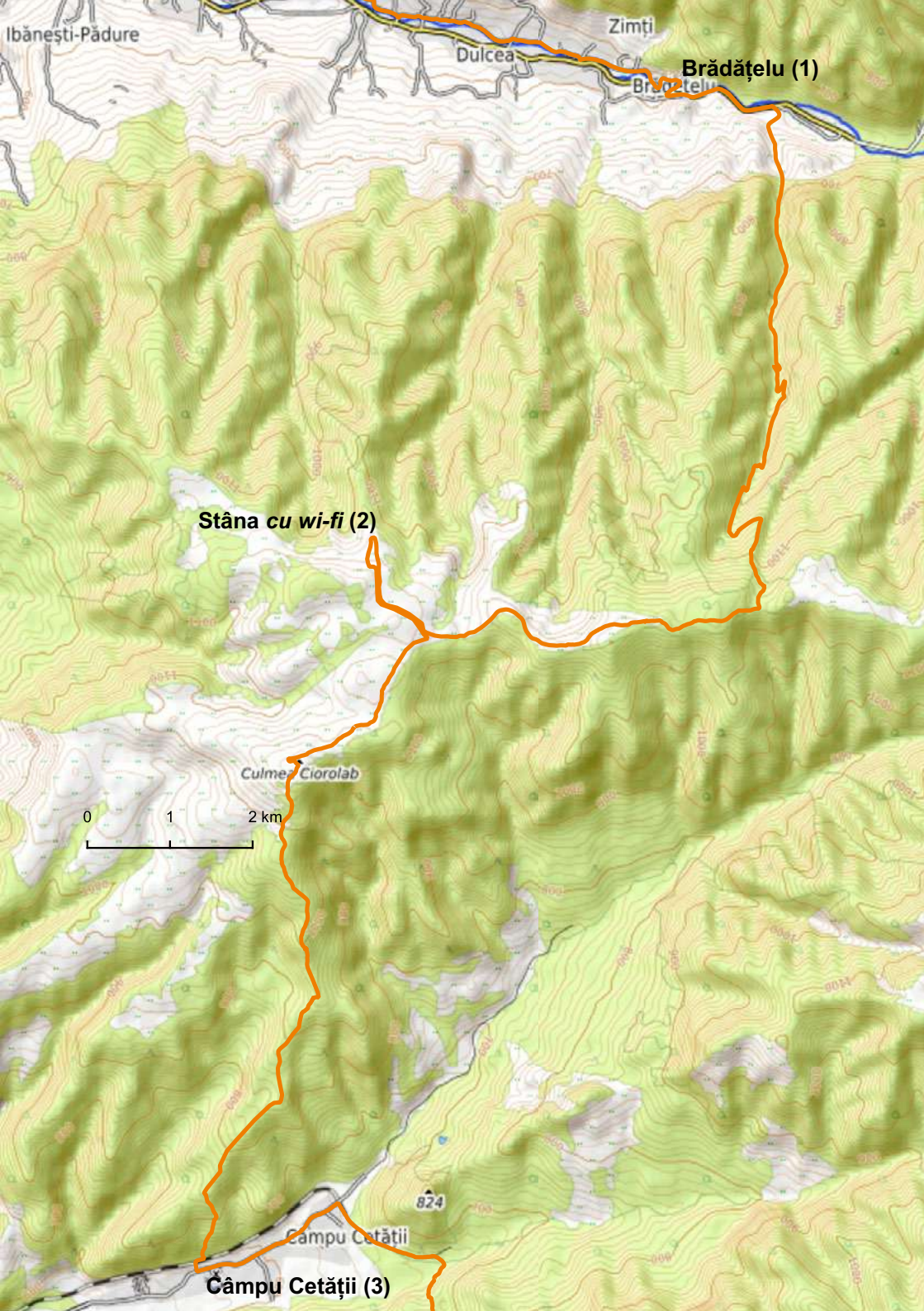
Culmea Ciorolab

0 1 2 km

824

Câmpu Cetății

Câmpu Cetății (3)

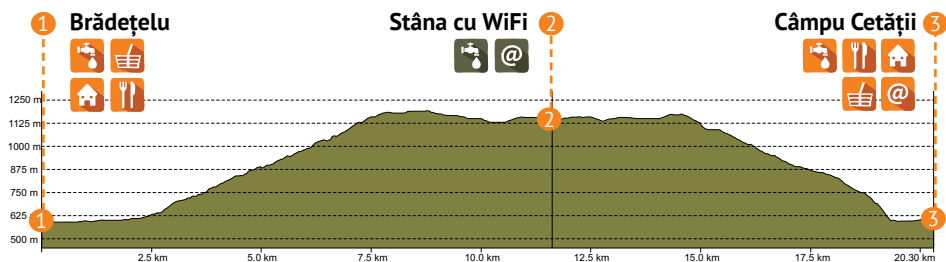
sălbatic, urme de urs, căprior, lup sau câine și oi. Desișul din jur este un desiș tânăr, format din tufișuri sau arbori, exact locurile iubite de urs, așadar, se va merge povestind și cântând, ca cercetașii.

Traseul urmează curba de nivel și continuă până la un moment când acesta face o ușoară curbă spre dreapta, unde vom observa și un marcaj. În același timp se găsește și în față un marcaj. Acesta este punctul din care se poate merge mai departe către Câmpu Cetății sau se poate face o pauză la „Stâna cu WiFi” (2), o stână care merită vizitată, pentru faptul că este una bine întreținută și frumos aranjată, pe fonduri elvețiene. Iar Codruț, administratorul stânei, oferă și WiFi (nu se prea găsește semnal în zonă), fără parolă, care a fost denumit, probabil de un cioban romantic incurabil, „Târta fără gânduri”. Drumetul poate fi omenit și cu „jintiță” proaspătă și dulce, apă rece și puțină umbră până ce își oblojește rănila și o pornește la drum din nou.

Drumul părăsește „Târta fără gânduri” și o ia înapoi cam 500-700 metri până la intersecția descrisă mai sus, apoi urcând puțin, iese dintre copaci și ajunge pe liziera pădurii de molid, care se transformă repede în fag. La momentul documentării ghidului, se efectuau lucrări de exploatare la marginea pădurii, drept urmare s-a ocolit puțin drumul forestier, păstrând o distanță de siguranță, pentru a evita copacii care cad la pământ, muncitorii neobservând dacă trece cineva pe drum.

Printre copaci răzleți, umbră și soare, zmeură și frăguțe, pâlcuri de pădure și tufișuri, se ajunge la ultima bucată de traseu, care intră într-o pădure maiestuoasă, mare, înțeleaptă, cu copaci înalți care sunt acolo să facă legătura între oameni și ceruri. Se parcurg în jur de patru km prin această pădure impresionantă, care îndeamnă prin frumusețea ei să oprim la fiecare pas ca minunățiile ei să fie admirate, copacii strâmbi, noduroși, cu forme imaginare și înconjuțați de bolovani mari, parcă aruncați acolo de zmeii timpurilor trecute. Se merge pe curbă de nivel o vreme, descoperind parcă, în jur, resturi de foste cetăți, poate dacice, poate romane, poate medievale, poate din povești sau legende, indiferent, dar atmosfera acestei păduri este una rar întâlnită și impune un mare respect și introvertire. Parcă se simt urmele trecutului pe propria piele.

Se trece ușor la coborâre, încă în aceeași pădure, până ce aceasta devine din ce în ce mai abruptă, în special ultimii 500 metri care devin foarte abrupti, până când printre copaci se pot deja ghici câteva vechi pietre de mormânt din cimitirul satului Câmpu Cetății (3). Se ajunge la acesta și se merge pe lângă el până ce se ajunge în drumul principal de unde se ia la stânga pe trotuar, recunoscând deja porțile secuiești și rostind primul salut în limba maghiară: „Jó napot!” (trad. „Bună ziua!”), la care ni se răspunde vesel, la fel. La un moment dat, se găsesc reclamele indicatoare către pensiunile recomandate dintre care una este pe un drum în dreapta și alta tot înainte. Localitatea Câmpu Cetății are multe de oferit și poate merită descoperită în mai multe zile, după bunul plac.

Info:

Munții Gurghiului – Munții Gurghiului fac parte din lanțul muntos al Carpaților Orientali, fiind o grupă a Carpaților Moldo-Transilvani. Munții Gurghiu sunt cuprinși între valea Mureșului și râul Târnava Mare. Cel mai înalt pisc este Vârful Sacă Mare, având 1.776 m. Ale vârfuri sunt: Vârful Amza (1.695) Fincelu (1.684 m), Bătrâna (1.634 m), Sacă Mică (1.731 m), Frățileasa (1.628 m), Găinușa (1.680 m), Șoimuș (1.575 m).

Frumusețea acestora este dată de un relief relativ simplu, o creastă generală orientată nord-vest – sud-est, ferestruită lateral de pâraie ce dau naștere la creste cu orientare estică și vestică. Pe același aliniament se înșiră câteva căldări, mărturii ale activității vulcanice de aici: Fâncel, Seaca, Șumuleu și Ciumani. Pereții acestora sunt de fapt vârfurile cele mai înalte din regiune și închid în interior pâraie dispuse radial. În interiorul acestor căldări sunt pante abrupte, pline de blocuri de stâncă și bolovăniș, greoaie atât la urcat, cât și la coborât, iar la exterior sunt pante domoale, regulate. (sursa: montaniarzi.ro)

Ruinele cetății Vityal – Plimbările prin pădurile înconjurătoare comunei Eremitu, comună din care face parte și satul Câmpu Cetății, descoperă astăzi ruinele unor cetăți care ar putea fi din perioada migrațiilor. Una din cetățile în jurul căreia există numeroase legende este Cetatea lui Vityal despre care se spune că ar fi fost construită de către zâne, nu de oameni. Conform arheologilor, cetatea ar fi fost construită în Evul Mediu peste urmele unei cetăți din Epoca Bronzului și ar fi fost folosită de către localnici drept adăpost în timpul invaziilor tătare. Aceasta se află între satele Eremitu și Câmpu Cetății, la aproximativ șapte km din centrul satului Câmpu Cetății.

Păstrăvăria satului – În satul Câmpu Cetății nu trebuie ratată o vizită la Păstrăvăria satului, unde turiștii pot plăti pentru a pescui în unul din lacurile de acolo și desigur de a se bucura de liniștea oferită de această zonă. Mai apoi, peștele pescuit poate fi luat acasă sau dat bucătarului de la Hanul pescăresc pentru a-l pregăti, iar prețul peștelui viu este mai mic decât cel al peștelui gata preparat.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Lunca Ilvei

- Cabana Teleski, tel. 0753 332 741.
- Pensiunea Maria, tel. 0765 217 751 (Maria Slavoaca)

Piatra Fântânele

- Tășuleasa Social, tel. 0741 545 201 (Anna Székely)

Bistrița Bârgăului

- Pensiunea Ony, tel. 0723 193 925 (Popandron Felicia) (la 400 m de traseu)
- Casă de oaspeți, tel. 0774 964 240 Nick Gavan și 0745 968 942 (Dumitru) (la 3 k m de traseu)
- Punct gastronomic Maria Bidian (la un km de traseu)

Dorolea

- Pensiunea Elis, la tel. 0744 658 148 (Daniela Dumitru)
- Cabana Edelweiss, la tel. 0735 900 735 (Tea Andreica)

Bistrița

- Copacul de Cafea, tel. 0745 932 166
- Roots Bistro & Caffè, tel. 0755 670 099 sau 0747 589 553 (Bogdan)
- Amaretto Caffè, tel. 0730 277 181

Petriș

- Casa Țărănească, tel. 0752 538 138 (Gavril Oltean)
- Petriș nr.98, tel. 0771 644 385 (Marius și Geta Tiniș)

Jeica

- Parohie, tel. 0768 438 636 (Toth Zoltan, preot)
- Agropensiunea Turistică Maria, tel. 0751 110 204 (Cotoc Marian)

Șieuf

- Agropensiunea Turistică Maria, tel. 0751 110 204 (Cotoc Marian)

Monor

- Gledin, Parohie nr.242, tel. 0763 697 883 (Părintele Ion Titieni) (la 1,3 km de traseu)
- Primăria Monor

Brâncovești

- Casa cantorului, Casa parohială evanghelică, tel. 0744 602 844 (preot Pataki Levente Csaba)
- Farmacia Universității: L-V: 9-17, S: 9-12, D: Închis

Cașva

- Cașva Village Guesthouse, Str. Principală, tel. 0760 760 874
- La Poiana lui Ionuț, tel. 0744 117 755

Brădețelu

- Casa Andreea, tel. 0745 413 558 (Dana Suciava) (la 300 m de traseu).
- Pensiunea Ovidiu și Paula, tel. 0769 678 507 (600 m de traseu)
- Casa Bălăcianu, tel. 0742 355 510 (Smaranda Balacianu) (la 400 m de traseu)

Câmpu Cetății

- Pensiunea Vândor, tel. 0743 030 608
- Hanul Pescăresc, tel. 0724 235 859 (la 200 m de traseu)

TERRA SICULORUM

Terra Siculorum este denumirea în latină a Ținutului Secuiesc, o regiune a țării noastre care contribuie semnificativ la întregirea etajelor etnice, culturale și istorice ale drumului Via Transilvanica. Traseul pe Ținutul Secuiesc începe de la Câmpu Cetății, parcurge depresiunea Sovata-Praid de unde continuă pe dealurile Transilvaniei, ajungând în diferite sate secuiești, locuite de oameni hotărâți și gospodari, care încă mai păstrează tradiții și obiceiuri din vechime. De la Odorheiu Secuiesc, numit și oraș-vatră al Secuimii, Via Transilvanica mai merge până la Archita, la limita dintre județele Harghita și Mureș.

Pe parcursul acestei porțiuni ies în evidență comunitățile secuiești cu specificul lor, dar în egală măsură și peisajul natural, cu dealuri domoale și pajiști înflorite, păduri dese sau pășunat, iar etapele acestui traseu variază în dificultate, uneori și ca peisaj, însă cu siguranță că de la o zi la alta, Ținutul Secuiesc se va lăsa descoperit prin locuri, oameni și atmosferă.

Câteva din experiențele cheie ale acestei porțiuni sunt pălincă foarte bună, langoșii, munții de sare, limba maghiară, obiectele meșteșugărești, dragostea și preocuparea oamenilor pentru cai, poveștile extraordinare și multă mâncare gustoasă. Descoperim scrisul vechi runic, mustățile secuilor, portul tradițional, porțile secuiești sculptate, sărbătorile mari cu dansurile populare specifice și pâinea de casă cu cartofi. Strașnici păzitori ai obiceiurilor, tradițiilor și culturii secuiești, oamenii sunt de o ospitalitate și veselie nemărginită.

Flora și fauna din Terra Siculorum sunt specifice regiunii, cu păduri bogate de fagi, pini și molid, populate cu urși, lupi și câteva carnivore mici. În rest, livezile, pășunile și pământurile sunt cele care sunt îngrijite, prelucrate și dau roade oamenilor gospodari.

Dacă până acum unele porțiuni ale traseului aveau rolul de a surprinde predominant peisajul natural sau dimpotrivă cel al așezămintelor umane, în Secuime există un echilibru între cele două, în fiecare zi a drumeției având posibilitatea de a le experimenta pe ambele în egală măsură.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +608 m

Locuri critice: când se parcurg cărări prin păduri, este necesară o atenție sporită față de animalele sălbatice. Pe drumurile de asfalt, mai ales în stațiune și în curbe, atenție mare și la autoturisme.

Peisaj: poteci de pădure, predominant fag, drum pietruit sau asfalt, poteca amenajată prin pădure, porțile secuiești din localități; se ajunge în stațiunea balneară Sovata, cunoscută pentru lacurile sale, dintre care amintim de lacul Ursu sau lacul Aluniș. De aici începe traseul din Secuime.

Cazări:

Sovata (460 m alt): Fiind o destinație turistică foarte cunoscută și vizitată în România, Sovata oferă multiple oportunități de cazare, în principiu pentru toate buzunarele. Începând de la suburbiile ei și până în centrul stațiunii, se găsesc de la pensiuni la hoteluri și restaurante de toate felurile.

Aproape de traseu, amintim de **Hotel Tivoli** (o scurtă urcare în plus), preț 100 lei/cameră dublă, 150 lei/cameră triplă. Posibilitate de servirea mesei. Rezervare la tel. 0787 898 668.

Infrastructură:

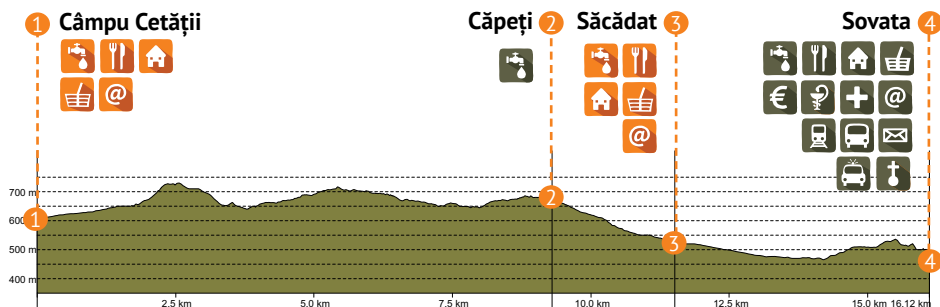
Căpeți:

Săcădat:

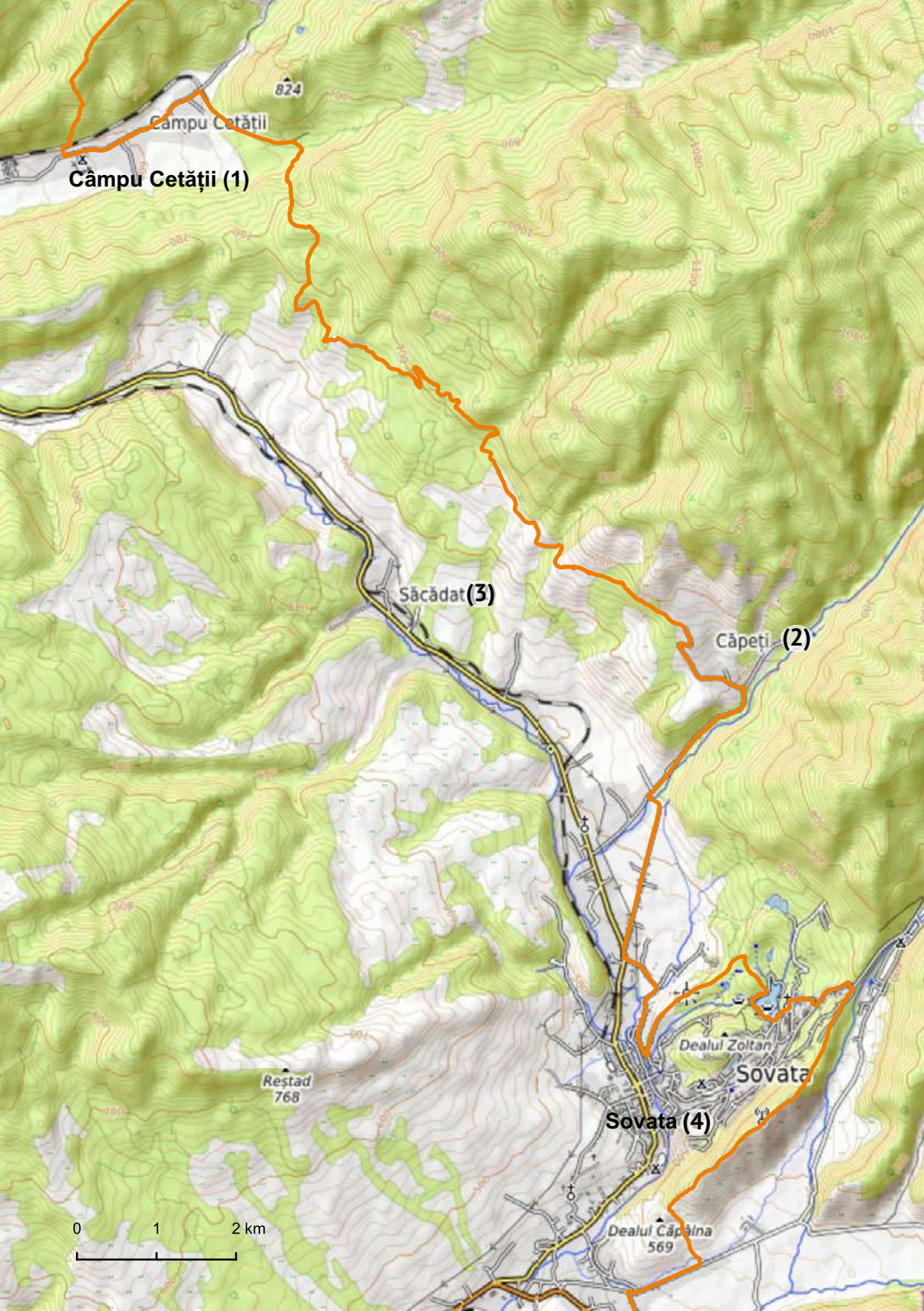
Sovata:

Notă:

La începutul turei de astăzi se traversează satul Câmpu Cetății (1), pe asfalt, pentru o distanță scurtă, iar drumul o va lua apoi la dreapta înspre pădure. Prin pădure se urcă în jur de trei km, însă dificultatea este moderată și umbra fagilor invită la momente de repaus, ținând totuși seama de faptul că urșii pot fi prezenți prin apropiere. Pentru a vă

pregăti de o potențială întâlnire cu acest animal sălbatic, vă invităm să citiți secțiunea dedicată comportamentului drumețului față de urs, de la pagina 14.

După urcarea prin pădure, urmează o coborâre prelungită, dar lină, pe un drum pietruit, printre copaci. Drumul alternează apoi, cu scurte urcușuri și coborâșuri și curbe. În lunile iunie-iulie, pe marginea acestui drum se pot găsi frăguțe, iar cei care au răbdare să le caute și să le culeagă, se pot bucura de gustul aromat al acestora. După cam patru km parcurși astfel, se coboară înspre satul Căpeți (2). Se merge în jur de 1 km pe drumul care trece prin fața unor gospodării, iar apoi marcajele vor indica o ușoară coborâre la stânga, unde trebuie traversat un râuleț. Apa poate fi trecută în picioarele goale, iar la malul opus este o ocazie bună pentru o pauză la umbra copacilor pentru a răcori și a usca picioarele.

După încă aproximativ un kilometru și jumătate, traseul ajunge la asfalt și trece pe lângă numeroase pensiuni și alte locuri de cazare, ceea ce amintește de faptul că se apropie stațiunea Sovata (4). După ce se merge pe acest drum câtva timp, se ajunge la șoseaua principală pe care se traversează la stânga pe trotuar, mergând mult pe lângă casele localnicilor. La un moment dat, drumul de asfalt urcă abrupt cam un km până la un punct de belvedere situat la marginea sud-vestică a rezervației, făcând parte din traseul eco-didactic Ursul. Din turn se poate admira o panoramă care va însufleți orice drumeț și îi va da energie pentru a continua cu ultima porțiune din drumeția de azi, până în stațiunea Sovata care, mai ales pe timpul verii, zumbăie de voie bună. Drumul continuă, inițial cu o coborâre, urmată de o urcare ușoară. Apoi, marcajul VT urmează o potecă amenajată prin pădure, dar mai devreme de acesta se găsește marcajul bandă galbenă care o ia la dreapta, în coborâre, fiind un traseu bun pentru bicicleta și puțin mai scurt. Via Transilvanica merge așadar pe poteca amenajată menționată mai devreme, cu trepte, podulețe, panouri informative, băncuțe și chiar și un nou punct de belvedere. Parcurgând acest scurt traseu, se ajunge chiar la lacul Ursu care este împrejmuț de un gard. Drumul a ajuns deja în inima stațiunii, iar de aici, urmând marcaje, se poate merge prin stațiune, unde se pot face numeroase activități de relaxare, comerciale etc. Etapa de azi a drumului Via Transilvanica se termină aici, cu speranța că o baie în lacul Ursu va relaxa mușchii drumeților și îi va pregăti pentru o nouă aventură.

Info:

Stațiunea Sovata – Sovata a fost atestată drept loc pentru tămăduirea bolilor încă din anul 1597, iar mai târziu, în anul 1875, stațiunea de tratament s-a format în jurul lacului Ursu. Este situată între râul Corund și valea Târnavei Mici. Sovata este renumită mai ales pentru lacurile sale cu apă sărată (Lacul Ursu, Lacul Aluniș, Lacul Roșu și Verde, Lacul Mierlei, Lacul Piroșca). Resursele de tratament constau în ape clorate și sodice prezentând fenomene heliotermale, instalații pentru electroterapie, săli de gimnastică, saune, plaje amenajate. Clima este una subalpină.

Lacul Ursu – Acest lac este unul cu adevărat special, deținând trei recorduri importante: cel mai mare lac helioterm din lume, singurul lac căruia i se cunoaște cu exactitate data la care s-a format (1857) și singurul lac cu apă sărată care este înconjurat de o vegetație bogată. Lacul Ursu are o suprafață de 40.000 de metri pătrați, adâncimea de 18 metri și o salinitate medie de 250 de grame/litru. Fenomenul heliotermic este unul foarte interesant și constă în faptul că la suprafața lacului se formează un strat de apă dulce care păstrează căldura în apa sărată și împiedică iradierea căldurii în atmosferă. Acest fenomen este unul foarte rar în lume, iar efectul cel mai pronunțat se poate observa la

Lacul Ursu. Poate cel puțin la fel de interesant este și faptul că se cunoaște data exactă a formării lui, și anume 27 mai 1875, la ora 11 fix când doi păzitori de sare adunau fânul când i-a prins o ploaie torențială care a umplut sub privirile lor, gaura unde acum se află lacul. Lacul este cunoscut pentru faptul că tratează afecțiuni reumatice, endocrinologice și cardiovasculare. Nămolul de pe fundul lacului este folosit în mai multe tratamente.

Alte lacuri din Sovata – Format în anii 1970, Lacul Aluniș este al doilea lac ca importanță din Sovata. Acesta are o suprafață de 3.670 de metri pătrați și o adâncime maximă de 6,4 metri. Oglinda apei se situează cu 4 metri sub nivelul Lacului Ursu, astfel încât surplusul de apă din acesta se scurge în Lacul Aluniș, iar de aici ajunge prin Valea Frumoasă și Pârâul Sărat în Pârâul Sovata. Temperatura și salinitatea Lacului Aluniș sunt mai reduse ca ale Lacului Ursu. De asemenea, lacul Paraschiva merită și el vizitat. Acesta s-a format în mijlocul unei doline care a suferit modificări semnificative în anii 1980, în urma fenomenelor saline carstice. Salinitatea apei este foarte redusă, motiv pentru care lacul este populat cu pești, fiind din acest punct de vedere o atracție pentru pasionații de pescuit.

Traseu: ușor, cu câteva urcări scurte

Diferență de nivel: +242 m

Locuri critice: când se parcurg cărări prin păduri se necesită o atenție sporită față de animalele sălbatice. Pe drumurile de asfalt, mai ales în stațiuni și în curbe, atenție mare și la autoturisme. Unele urcări pot părea solicitante, dar sunt de scurtă durată.

Peisaj: drum de asfalt prin stațiuni, drumulețe pietruite, se ajunge în satul Șașvereș și apoi la fabrica Hochland. Via Transilvanica se intersectează cu Via Mariae. Se merge și prin poienițe și poteci de pădure.

Cazări:

Praid (486 m alt): **Pensiunea Moldovan**, 8 locuri de cazare în camere (100 de lei/cameră) și locuri în căsuțe, fără masă, detalii pe <https://www.turismpraid.ro/ro>, cu rezervare la telefon 0721 931 760 (Moldovan László);

Cabana Phoenix, 40 locuri de cazare, loc de campare, bucătărie, cu rezervare la telefon 0740 795 550 (Gabriela Szabo).

Infrastructură:

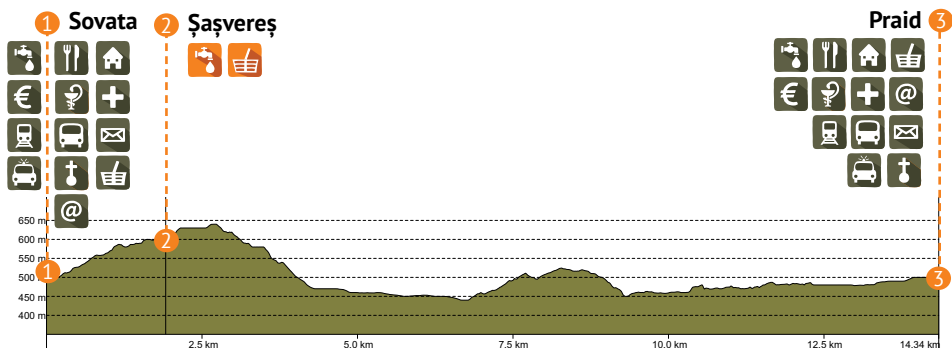
Șașvereș:

Praid:

Notă:

Ruta de astăzi face trecerea prin depresiunea Sovata - Praid și este un traseu care prezintă urcare, dar fiind mai scurt, nu este unul foarte obositor și lasă timp drumeților să se bucure de obiectivele vizitabile atât în Sovata, dacă timpul de cu o zi în urmă nu a fost suficient, cât și în Praid.

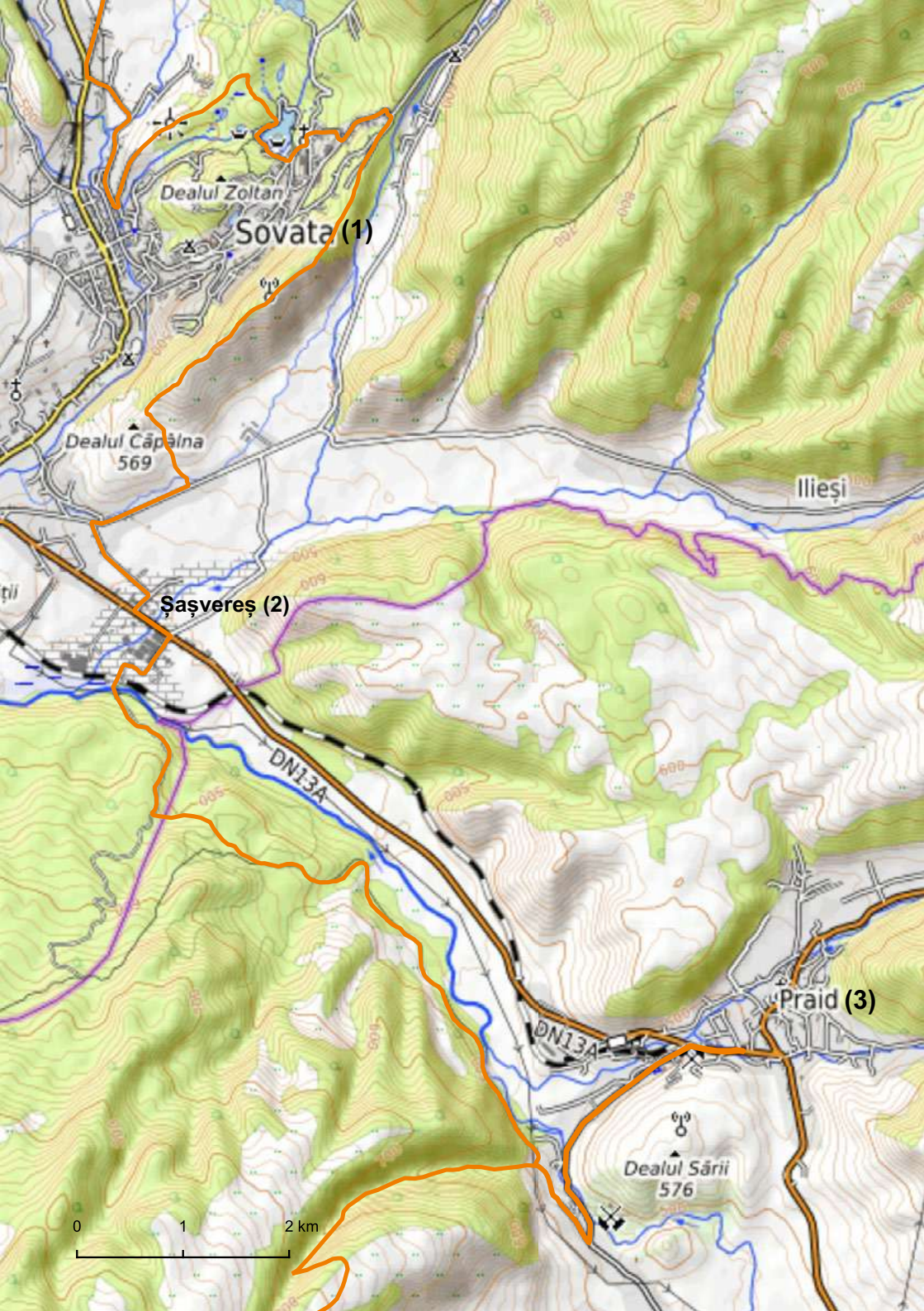
Via Transilvanica părăsește stațiunea Sovata (1) urmând drumul de asfalt care face niște curbe bruște în urcare, unde se necesită o atenție sporită la mașini, fiind posibil mersul pe trotuar. După doi km se ajunge la un drum pietruit care o ia la dreapta, pe care traseul îl urmează. O scurtă porțiune parcurge o pădure, iar apoi se merge pe liziera acesteia. Se

coboară destul de abrupt, dar foarte scurt, prin câteva dealuri și poieni de poveste, iar mai târziu, drumul dă într-o poieniță numai bună pentru o scurtă pauză de hidratare, mai ales după urcările și coborârile solicitante, care lasă în urmă Sovata. Marcajele vor conduce din poieniță într-o urcare scurtă de 130 metri, pentru a face o mică oprire la Schitul „14 cruci” care se află pe dealul din fața noastră. Această scurtă abatere de la traseu presupune ulterior o întoarcere de maxim 130 de metri înapoi la poieniță. Marcajele VT prezente vor semnaliza acest lucru, iar rătăcirea este aproape imposibilă. Întorși la traseu, drumul coboară pe dreapta înspre satul Șașvereș (2). Se ajunge în sat pe cărări de munte și apoi se merge prin sat, pe asfalt, până când marcajele semnaleză o curbă la stânga pe un drum pietruit. Desigur că privirile curioase ale sătenilor sau întrebările lor haoase pot distra copios drumeții transpirați și oboșiți, care prin înfățișarea lor străină, trezesc curiozitatea. Apoi, traseul părăsește drumul pietruit, luând-o la dreapta pe un scurt drum până la asfalt. Se mai merge pe acesta, simțind deja aerul citadin, trecând pe lângă spălătorii de mașini sau alte construcții moderne. Apoi se face dreapta și se merge astfel o bună bucată de timp, părăsind șoseaua principală. După un km pe asfalt, în dreapta noastră vom vedea fabrica de brânzeturi Hochland. Din fața fabricii se face ușor dreapta, fără a ocoli clădirea, și se merge relativ puțin până când drumul traversează șinele de tren, o ia la stânga pe lângă niște blocuri vechi de muncitori (exploatare de lemne), iar apoi întâlnește un drum forestier. Se urmează acest drum aproximativ doi km, iar la un moment dat se face stânga într-un desiș, părăsind drumul forestier parcurs până atunci. După încă o bucată bună de pădure umbroasă, se iese pe o coastă de deal, de unde se poate vedea, în depărtare, Praidul (3). Mergând pe coasta acestui deal, pe liziera pădurii din stânga noastră, apoi printre copaci răzleți, prin iarba mare și grasă, cu mirosuri ademenitoare de flori de câmp, se ajunge la un drum de țară care se conturează din ce în ce mai bine. Acesta coboară ușor în stânga, înspre Praid. Tot urmărind acest parcurs, pe la aproximativ kilometrul 11 al zilei, drumul Via Transilvanica se întâlnește cu Via Mariae, iar de acum înainte cele două trasee se vor urma unul pe celălalt pentru aproximativ 59 de km. Să revenim însă la tura de azi, care este mult mai scurtă. După ce devin vizibile și marcajele Via Mariae, se coboară împreună cu acestea, până aproape de râul Târnava Mică, căruia îi se aude susurul de la o distanță mică. Ajuns la baza dealului, traseul nostru se intersectează cu diverse alte drumulețe, dar semnele Via Transilvanica vor arăta că se merge spre dreapta, pe un drum forestier aproape distrus de ploile din anii trecuți. După ploi intense, acest drum este foarte noroios și pot apărea țânțarii. Timp de vreo doi km se merge pe marginea drumului sau ocolind bălțile și ajunși la un pârâu mic, care va fi traversat, se va observa faptul că traseul se continuă pe lângă acesta în sus spre dreapta, împreună cu Via Mariae și o săgeată către un schit. Recomandarea ghidului nostru este să se coboare totuși în Praid și să se savureze restul zilei în stațiune. Așadar se trece pârâul, se ia la stânga și ajuns printre câteva case, drumul coboară în Praid, prin spatele complexului turistic „Wellness”, apoi după o curbă „ac de păr” în stânga, pe asfalt până la podul pe care îl lasă în dreapta și se merge pe asfalt până la următoarea cazare. Peste podul menționat se merge cu intenția de a vizita circuitul tematic al muntelui de sare. Dar dacă drumețul își ia un scurt timp de răgaz, poate să descopere o mulțime de minunății ce se găsesc în Praid, majoritatea menționate la capitolul următor „Info”.

Info:

Muntele și canionul de sare din Praid – Muntele de sare este o arie protejată care se află în sudul satului Praid din județul Harghita, pe cursul inferior al Văii Corundului. Acesta

Dealul Zoltan

Sovata (1)

Dealul Căpâlna
569

Ilieși

Șașvereș (2)

DN13A

Praid (3)

Dealul Sării
576

0 1 2 km

acoperă cel mai mare zăcământ de sare din țară, ale cărui rădăcini sunt îngropate până la 2,7-3 km adâncime. Încă se mai pot observa urmele galeriei Elisabeta, de-a lungul căreia s-au format peșteri mici în sare, curgeri de sare și noroioase. Raritatea zonei este dată și de existența speciilor halofile, adică plante care se dezvoltă pe soluri sărate, cum ar fi brânca. În imediata apropiere a Centrului Wellness - viitoarelor băi, pe marginea nord-vestică a Muntelui de Sare, se deschide traseul eco-didactic al Canionului de sare cu un punct de intrare, adică o mică clădire cu funcție de centru de informare și vizitare, folosită de custodia ariei protejate. Traseul, în lungime de cca. un km, are șapte puncte de interes prezentate în perioada iunie – octombrie de către personalul custodiei. Canionul de Sare s-a format și datorită activității omului: săpăturile rămase după exploatarea sării s-au umplut cu apă de ploaie care le-a dizolvat, lărgindu-le.

Salina Praid – Microclimatul oferit de salina de la Praid este recunoscut pentru numeroasele beneficii pe care le aduce în tratarea unor boli respiratorii cum ar fi tuberculoza sau astmul, dar și ale altor boli ca de exemplu hipertensiunea, boala Basedow etc. Persoanele sănătoase beneficiază și ele de pe urma unei vizite în salină: relaxare, înfrumusețarea pielii etc. Baza de agrement este amenajată la „Orizontul 50”, care se află la o adâncime de 120 m de la suprafață. Transportul persoanelor se face cu autobuzele salinei. La nivelul bazei de agrement, vizitatorii se pot bucura de numeroase facilități: iluminat, televiziune, cinema 3D, locuri de joacă pentru copii și multe altele. Temperatura medie anuală în salină este de 16 grade Celsius. În lunile de vară, vizitatorii se pot bucura și de ștrandul aflat în administrația salinei.

Cetatea Rapsoné – Ruinele Cetății Rapsoné sunt situate în valea Târnavei Mici și Creanga Mare, pe vârful unui grup de stânci. Originea cetății este necunoscută, dar în urma cercetărilor arheologice din 1974 se consideră că ar fi fost construită ca fortăreață secuiască în secolul XI-XII, în perioada dinastiei lui Árpád. De pe drumul național Praid-Gheorgheni la kilometrul 5, se face stânga, iar în doi kilometri se ajunge la poalele cetății, la Várkapú. Cetatea lui Rapsoné a făcut parte din cetățile de apărare și asigură supravegherea Pasului Bucin împreună cu cetatea lui Firtoš. Există și legende legate de această cetate. Se spune că ea ar fi aparținut unei văduve frumoase, care a făcut o înțelegere cu necuratul pentru a-i netezi drumul din cauza căruia își tot distrugea caleștile. Deși a promis că îl va plăti, văduva nu a mai făcut acest lucru, așa că necuratul a distrus cetatea și așa ea s-ar fi făcut ruină. Din vechea cetate secuiască au rămas doar ruine, dar impresionează prin peisajul deosebit, dominat de păduri de foioase.

Dealul Kincses Kodáros (Dealul cu comori) – Dealul Kincses Kodáros e un loc care își păstrează tainele până azi. Pe colina sa se află o gură de sifon de 30 de centimetri. Mulți credeau că sub ea se află o peșteră plină de comori, de pe vremea regelui Darius. În secolul al XIII-lea versantul sudic servea drept carieră cu ocazia construirii bisericii din Ocna de Sus. Probabil aceste urme erau interpretate ca rămășițele unui turn de supraveghere din timpul romanilor. Deși această teorie nu s-a putut confirma ulterior, locul a fost declarat sit arheologic. În secolul al XIX-lea, un tânăr scoțian, vrăjit de mirajul comorii, a angajat mineri pentru a săpa în stânca seacă un coridor de patru metri spre peștera presupusă. În timpul lucrărilor s-a îndrăgostit de fata gazdei unde locuia și a luat-o de nevastă, așa că a oprit lucrările și a folosit banii rămași pentru a cumpăra două mori împreună cu noua sa soție. Între cele două războaie mondiale crășmarul armean din sat finanțează continuarea lucrărilor. Nici de data aceasta lucrările nu au avut succes, acestea fiind abandonate de către muncitorii speriați de o vrăjitoare care a prezis celor care vor găsi comoara un sfârșit groaznic.

Casa Fluturilor – În 2012 s-a deschis la Praid, prima casă de fluturi permanentă din România. Clădirea compartimentată în două, construită special în acest scop, găzduiește o zonă de recepție care comunică cu un magazin de suveniruri, alături de un spațiu denumit „spațiu de zbor”, cu un microclimat tropical, ornat cu plante tropicale, având un lac mic și o alee circulară. Printre speciile de fluturi care pot fi întâlnite aici se numără fluturele zebră, fluturele de azur, fluturele zmeu de hârtie și multe altele. Clădirea se află pe strada Küllömező.

Traseu: dificultate medie

Diferență de nivel: +695 m

Locuri critice: când se parcurg cărări prin păduri se necesită o atenție sporită față de animalele sălbatice. Există două urcări mai solicitante, prima mai lungă, iar a doua scurtă, dar mai abruptă; drumețul de la Praid la Atia trebuie să știe că nu sunt surse de apă, aprovizionarea se face din Praid.

Peisaj: după părăsirea stațiunii, traseul merge numai prin natură, pe coamă de deal, până la finalul zilei când ajunge în satul Atia. Se merge prin pădure, pe dealuri și câmpuri cu flori.

Cazări:

Atia (736 m alt): **Agropensiunea Kiss Csald Lak**, 6 camere duble, mâncare și mașină de spălat la cerere, cu rezervare în prealabil la tel. 0754 991 407 (Kiss János), sau pe <https://www.kisscsaladlak.ro/ro/>.

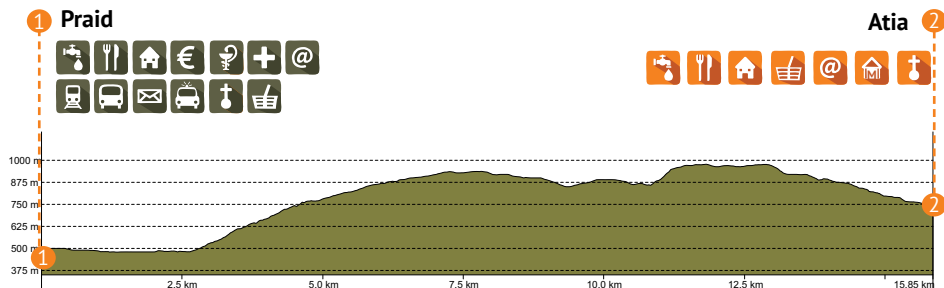
Casă de oaspeți, 2 camere cu 3-4 locuri, 150 lei/ cameră, servirea mesei la cerere, acces la bucătărie. Rezervare la tel. 0756 242 660 (Péter Herta Juliánna).

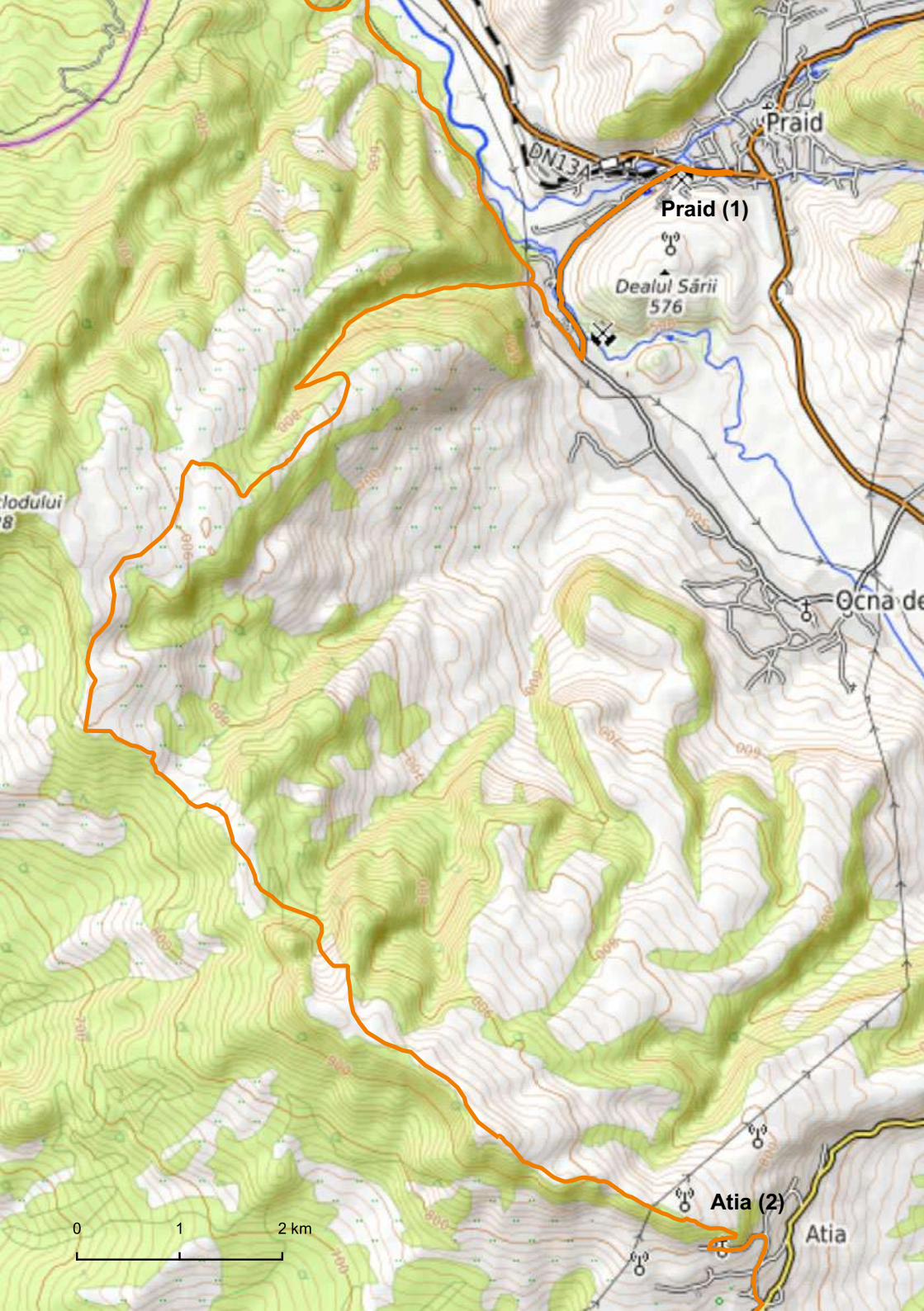
Infrastructură:

Atia:

Notă:

Se părăsește stațiunea Praid (1), urmând drumul de asfalt, care face o curbă „ac de păr” spre dreapta, prin spatele complexului turistic Wellness. Lăsând în urmă casele, se ajunge la pâraiașul care cu o zi în urmă a fost traversat, părăsind marcajul drumului Via Mariae. Acum, traseul nostru își suprapune din nou parcursul cu cel de pe Via Mariae, ambele marcaje indicând un drum care urcă spre stânga. Se continuă în această urcare prelungă pe un drum forestier vreme de aproximativ un kilometru și jumătate. Părăsind pădurea, traseul ajunge într-o primă poieniță care are deschidere spre satele din jur, oferind priveliști numai bune de fotografiat. Se merge pe cărare, într-o urcare ușoară de aproape un km, când se ajunge la o stână de vaci. Se pot observa câțiva mici copăcei răzleți și niște tufișuri, iar din această poieniță se desprind mai multe cărări, însă marcajele VT

Praid

Praid (1)

Dealul Sării
576

Ocna de Praid

Atia (2)

Atia

indică ocolirea stânei prin partea stângă, urcând relativ ușor pentru câteva sute de metri. Peisajul este unul aerisit, descoperit și se continuă tot așa pe coama dealului, urmând un drumuleț de munte. Acesta coboară puțin, iar apoi urcă, timp de circa doi km. Apoi, drept înainte, cărarea o ia la dreapta, într-o urcare foarte abruptă. Se continuă pe drum către dreapta, ajungând în continuarea coamei de deal, aproximativ un kilometru și jumătate, relativ în linie dreaptă sau în ușoară coborâre. După alți câțiva kilometri se ajunge la un punct de belvedere, acoperit, cu băncuțe (în ung.: „Fiastetőkilátó”), unde se poate face o pauză de hidratare pentru a înfrunta și ultima parte a traseului. De la popas, continuând pe drumul de munte, ținând pădurea pe partea dreaptă, se merge tot în față pe urcușuri și coborâșuri ușoare. La un moment dat, se trece pe lângă un stâlp mare de electricitate. Deja se apropie coborârea spre satul Atia (2). Prin iarba mare, se face ușor stânga spre capela pe lângă care vom trece. Se coboară pe lângă cele 14 cruci și se traversează și cimitirul din satul Atia. Continuând coborârea prin cimitir până la biserica albă din sat. Nu uitați să închideți porțile de la intrarea și ieșirea „Viei Dolorosa” (șirul de cruci de lemn). De aici se continuă pe uliță, admirând casele aproape împietrite în timp, scăldate în liniștea plăcută a satului. Se merge pe marcaj până în centrul satului, iar apoi vă puteți îndrepta spre cazare. Fiind o tură mai scurtă, timpul rămas ar putea să servească unei vizite la casa artistului Vinczeffy László, unde își păstrează o expoziție permanentă, dar și alte mici obiective foarte interesante, ascunse în acest sătuc din județul Harghita.

Info:

Satul Corund (Ceramica de Corund) – Corund (maghiară Korond) este satul de reședință al comunei cu același nume. Se află în partea de vest a județului Harghita, în Depresiunea Praid. Localitatea este cunoscută ca un centru de ceramică populară. Vasele aparținând ceramicii de Corund prezintă desene florale și zoomorfe stilizate caracteristice secuiești și ungurești. Ceramica de Corund este prezentă în diferite forme cromatice: albă, maro, albastră (cobalt) sau multicoloră. De asemenea, în acest loc s-au găsit urme ale existenței omului din cele mai vechi timpuri (verigi de aur preistorice), iar în anii '80 s-a descoperit aici un turn roman.

Casa artistului Vinczeffy László – În satul Atia, se află casa artistului Vinczeffy László, născut în Atia, unde acesta a amenajat spații pentru a găzdui o complexă expoziție permanentă care cuprinde multe din lucrările sale, de la sculpturi în lemn, până la picturi realizate folosind tehnici speciale. Acesta primește cu drag vizitatori și este bucuros să prezinte locul pe care l-a transformat prin munca sa, într-o oază neașteptată de artă, în mijlocul unui sat secuiesc din Harghita. Casa este una tradițională, cu târnaț sculptat cu modelele locului, iar casa veche din aceeași curte este amenajată cu obiecte vechi, păstrate sau adunate din sat, care pot fi admirate. Tot acest ansamblu, toată gospodăria este inundată în trandafiri de toate culorile, care sunt înfloriți și în cea mai frumoasă formă la sfârșitul lunii iulie. Artistul organizează și susține anual o expoziție cu vernisaj a mai multor artiști renumiți maghiari și din Transilvania. Donațiile sunt binevenite pentru susținerea activităților de la Kakasülő Galéria.

Casa lui Abel în codru – Inspirat din cartea cu același nume, scrisă de către Tamási Áron, filmul Abel în codru (1994, Ábel a rengetegben) a fost filmat și în satul Atia. Casa din deschiderea filmului poate fi văzută azi pe una din ulițele satului și este una veche de mai mult de 100 de ani. Mulți săteni vor și să conducă vizitatorii la ea.

Traseu: ușor, mult prin sate tradiționale secuiești, asfalt.

Diferență de nivel: +550 m

Locuri critice: porțiunea pe asfalt poate deveni chinuitoare dacă soarele este extrem de fierbinte (recomandăm apă de la localnici și protecție solară)

Peisaj: se merge mult prin sate mici și prețioase cu gospodării de admirat, porți secuiești bijuterie și case vechi de sute de ani. Legătura dintre sate poate fi pe asfalt, în urcare sau pe cărări de pădure tânără.

Cazări:

Lupeni (565 m alt): **Casa de oaspeți Balázs**, cazare și masă, 160 lei/cameră, cu rezervare în prealabil, tel. 0745 654 923.

Bine de știut: La Lupeni, **Pensiunea Barangoló** a fost cea folosită de echipele vopsitorilor și al fetelor Tășuleasa, pe tot parcursul construirii traseului din județul Harghita. Deși se află la circa doi km și jumătate distanță de la traseu, la capătul localității Lupeni, recomandăm cu cea mai mare căldură, având pălincă și mâncarea excelente, făcute de domnul Ernő și frumoasa lui familie. Pensiunea dispune de multe locuri de cazare pentru mai multe buzunare și mâncarea te face să te reîntorci oricând te afli prin zonă. Pensiunea „Barangoló”, adresă: Fő út 638, Lupeni, tel. 0733 953 063 și 0740 388 110.

Infrastructura:

Inlăceni:

Firtușu:

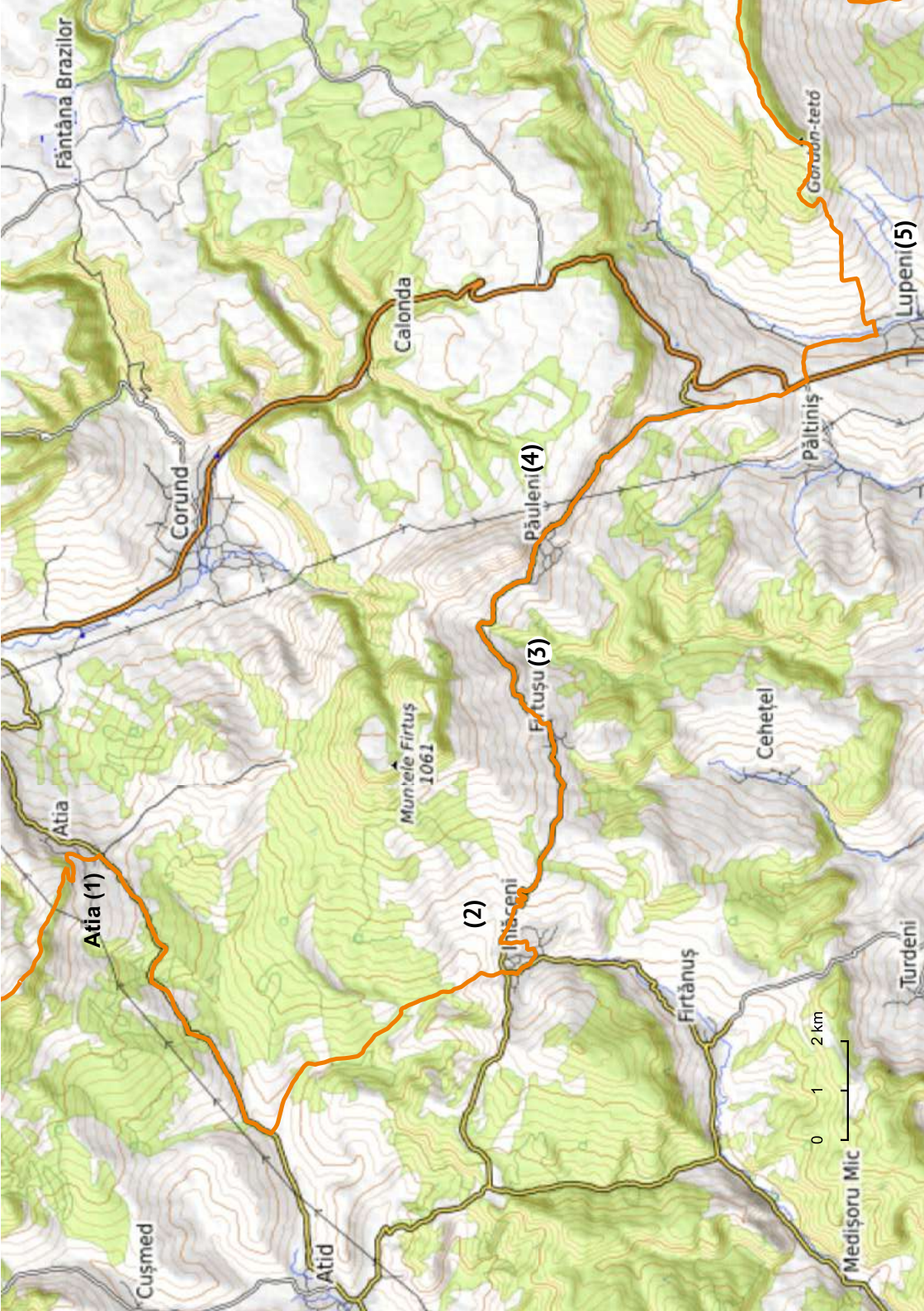
Păuleni:

Lupeni:

Notă:

Se părăsește Atia (1) pe marcaj, în direcția „Énlaka” sau Inlăceni, spre o ieșire din sat pe drum pietros. Ieșim din sat, mergând pe drumul pietruit mai mulți kilometri, până se trece un pod de piatră în stânga. Încet se ajunge la niște luminișuri mărișoare, unde se va trece pe lângă o familie de cărbunari, care acolo își prelucrează și fac cărbunii, după o metodă veche de sute de ani. Traseul ajunge la o pădure deasă, care este străbătută de un drum de noroi, ca de tractor, dar mult mai îngust, unde se pot găsi,

Fântâna Brazilor

Corund-toto

Calonda

Lupeni(5)

Corund

Păuleni(4)

Păitiniș

Atia

Atia (1)

Muntele Firtuș
1061

Firtușu (3)

Cehetel

(2)

Ișiceni

Firtănuș

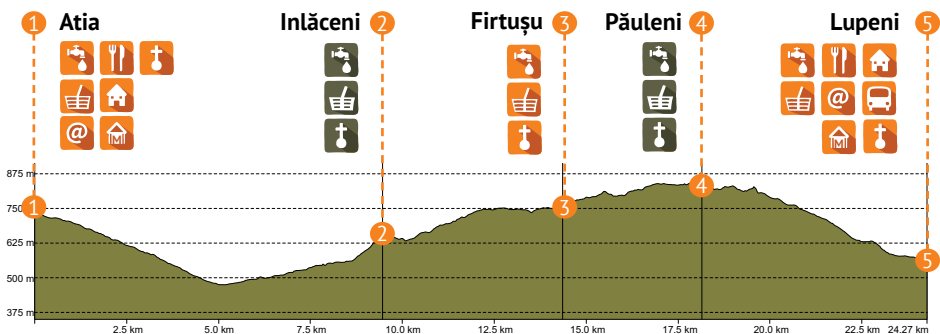
Turdeni

Cușmed

Atid

0 1 2 km

Medişoru Mic

din când în când și urme de urs în noroi. Mergând pe drum, liniștea din jur va provoca drumețul să fluiere, să cânte sau să bată din palme, până la primele semne ale intrării în satul Inlăceni (2). Nu trebuie uitat că începând de la Atia, traseul va fi unul care urcă uneori lin, alteori abrupt către Păuleni, de unde, abia de la ieșirea din acesta se va începe coborârea spre Lupeni.

Ajunși în Inlăceni și mergând spre centrul satului, cu biserica veche, unitariană, pe marcaj, se trece printre case superbe, vechi, cu o arhitectură plăcută ochilor, un amestec delicios de lemn și piatră, casele având parcă fortificații până la primul etaj, obicei preluat pentru a-și face beciurile la primul nivel al casei.

Inlăceni, pare să fie un sat aproape magic, prin liniștea lui, prin surprizele oferite sau oamenii pe care îi poți întâlni, ca un anume Willi băcsi, care poate te va întâlni, te va băga în casă la o pălincă și îți va povesti ore în șir, fără să se poată opri, tot soiul de aventuri, unele adevărate, altele inventate, unele din vremuri demult apuse, ca vânătoarea cu Ceaușescu, altele de pe alte planete, ca o „întâlnire de gradul 3” – devenind astfel, gazda preferată a drumeților.

Trecând pe lângă casa dânsului, traseul merge până la magazinul de la care, în stânga sus se merge către biserica unitariană. Magazinul este deschis pe tot parcursul zilei, cel puțin așa ne-a asigurat doamna vânzătoare. Mergând spre biserică, aflată la câțiva metri în stânga sus, pe programul porții se poate găsi numărul de telefon al doamnei preotese, care poate să prezinte biserica. (Pe timp de vară în fiecare zi a săptămânii până la ora 19:00, duminica de la 15:00-19:00, la tel. 0746 674 970 – Nagy Mátéfi Timea. În caz de indisponibilitate se poate suna doamna Koronka Lilla la tel. 0745 473 911.) Se mai poate intra și în curtea bisericii, unde se observă pietre de mormânt care datează din timpuri străvechi, unele chiar din secolul XVIII, cu semnul unitarianismului pe fiecare piatră: o salcie plângătoare. Dacă se intră în curte și se merge în spatele bisericii prin cimitirul vechi, se poate descoperi și un tei de circa 600 de ani, care poate fi admirat în liniștea pietrelor de morminte.

După scurta pauză de reculegere la biserica unitariană, traseul continuă pe străzile Inlăceniilor până ce se iese din sat și se intră pe asfalt într-o urcare densă și puțin greoaie, pe serpentine bruște, fără umbră multă, până la un punct de belvedere, o băncuță acoperită, în partea dreaptă a drumului, care se numește „Castellum kilátó, Mihály pihenő”. Se continuă urcarea încet spre Firtușu (3), un alt sătuc vechi, făcut la poalele unei vechi cetăți, Cetatea Firtuș, la care se poate ajunge pe alt marcaj, relativ ușor, în urcare, din sat. Se traversează și acest cătun mic, cu case mai noi dar la fel de mândre,

regăsind, din când în când câte-o căsuță dărăpănată, care cere să fie restaurată și locuită. În centrul fiecărui sat secuiesc, se găsește un halău cu apă curgătoare, proaspătă și rece, unde drumețul poate să își umple sticlele. Se trece din Firtușu mai departe, pe asfalt, până la Păuleni (4), pe curbele de nivel ale dealului pe care se află traseul, de la soare la umbră și invers, până în centrul satului. Și aici se găsesc plăci informative despre sat, atestarea acestuia și cu ce se ocupă localnicii. Coborând din Păuleni, pe asfalt, pe câteva serpentine, cu atenția sporită din cauza mașinilor care trec pe drum, traseul o ia apoi ușor dreapta, pe un drum pietruit, ca o scurtătură la asfaltul de înaintea. Pe acesta se merge până la intrarea în satul Lupeni (5), unde se continuă tot pe un drum pietruit

în jos și apoi dreapta. Traseul se întinde în jur de un km și jumătate până ce ajunge la o intersecție, unde T-ul portocaliu o va lua la stânga, înspre urcarea către „Inima lui Isus”, iar aici se oprește traseul din ziua respectivă.

Info:

Satul Inlăceni – Satul Inlăceni, din județul Harghita, mai este numit și „satul labirint” întrucât este singurul sat din România unde numărul ulițelor îl depășește pe cel al caselor. De asemenea, peisajul este unul deosebit datorită caselor construite cu secole în urmă, multe dintre ele păstrând încă porțile tradiționale secuiești, pictate cu motive specifice (laleaua). Casele sunt construite din piatră sau lemn, acoperite cu țigle mici și văruiți în alb sau azuriu. Intrarea în casă nu se face din curte, ci pe la mezanin, prin intermediul unor scări de lemn. Există un număr considerabil de case aici, aproximativ 60, care nu au fost renovate niciodată și își păstrează farmecul de demult. Satul este locuit exclusiv de maghiari, oameni sfătoși care trăiesc și acum în spiritul obiceiurilor și al tradițiilor moștenite de la străbunii lor. S-ar putea spune că Inlăceni este un fel de muzeu care respiră și trăiește departe de agitația oricărui drum principal, sau oraș zgomotos.

Biserica din Inlăceni – Peisajul este dominat de biserica unitariană care se înalță impunătoare și nostalgică în centrul satului. Ea a fost ridicată pe locul unui fost altar roman dedicat zeului Jupiter. În pragul bisericii a fost zidită o piatră romană care povestește despre vizita unui roman cu rang înalt, probabil împăratul. Actuala biserică, reconstruită de mai multe ori de-a lungul timpului, este o cronică ilustrată a satului, exemplificată, între altele și de tavanul casetat cu inscripții în limba latină. Cimitirul este de asemenea plin de istorie. Pot fi văzute pietre funerare datând de la 1800 și chiar și mai vechi. În incinta cimitirului se află și un tei secular impresionant care are în jur de 600 de ani.

Casa memorială Tamási Áron, Lupeni – Tamási Áron (1897-1966) a fost un scriitor secuic care s-a născut în satul Lupeni, dar care a părăsit Transilvania când aceasta a devenit parte din România. El este autorul multor opere literare în limba maghiară, dar cele mai cunoscute și apreciate lucrări ale sale sunt cuprinse într-o trilogie care descrie aventurile unui băiat secuic, pe nume Ábel. Primele sale cărți au fost publicate la Cluj și au fost foarte apreciate. Tamási Árona murit la Budapesta, dar trupul i-a fost înmormântat în locurile sale natale, în Ținutul Secuiesc. Casa memorială de la Lupeni are peste 150 de ani vechime, iar înăuntru pot fi văzute obiecte de mobilier, fotografii, scrisori și alte obiecte personale care au aparținut scriitorului. Mormântul său se află în partea de vest a satului, în spatele bisericii romano-catolice și a cimitirului, într-un parc cu flori.

Monumentul Tamási Áron – Monumentul este opera unui sculptor clujean pe nume Jenő Szervátiusz. Sculptura redă personajele din Trilogia Ábel, Énekesmadár și Ördögváltozás Csikban, opere de bază ale scriitorului.

Biserica romano-catolică din Lupeni – A fost construită între anii 1842-1848, în stil clasicist, pe dealul bisericii, aflat la vest de sat, la 581 m altitudine. Dimensiunile bisericii: 47 m lungime, 15,80 m lățime, cu un turn de 38 m înălțime. Clopotele bisericii au fost turnate în Sibiu în 1927, iar orga a fost construită în 1865 de către Mátisfalvi Szócs Sámuel. În fața bisericii se află monumentul eroilor căzuți în primul război mondial.

Traseu: mediu ca dificultate, echilibrat, prin sate tradiționale secuiești și pe dealurile/pădurile din împrejurimi, puțin asfalt

Diferență de nivel: +743 m

Locuri critice: urcarea din Lupeni este puțin abruptă și lungă, asfalt înainte de oraș și în oraș

Peisaj: traseul urcă până la „Inima lui Isus”, statuie mare în care oamenii pot urca să admire peisajele din jur, trece prin Dealu, satul care organizează festivalul pălincilor și apoi pe dealuri și alte sate tradiționale până în Odorheiu Secuiesc.

Cazări:

Dealu (755 m alt): recomandăm căutarea pe site-ul primăriei, lista cazărilor fiind una cuprinzătoare, atenție însă la denumirea satului Dealu în maghiară care este „Oroszhegy”, iar cazarea ar trebui să fie în acest sat. <https://oroszhegy.org/category/szallaslehetosegek/>
Odorheiu Secuiesc (482 m alt): **Gizi Csárda**, mic dejun inclus, 150 lei/cameră 2 paturi, cu mic dejun inclus, detalii și rezervări la tel. 0266 218 433 și 0748 234 756 (aproape de traseu).

Sau pe site: <http://tourinfo.ro/ro/category/megszallni/>.

Bine de știut: În acest oraș există multe oferte de cazare, de aceea va trebui sunat în prealabil la fiecare contact recomandat de acest ghid, pentru a afla disponibilitatea. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute mai multe pe internet, oferte fiind pentru toate buzunarele (www.tourinfo.ro).

Infrastructura:

Dealu:

Ulcani:

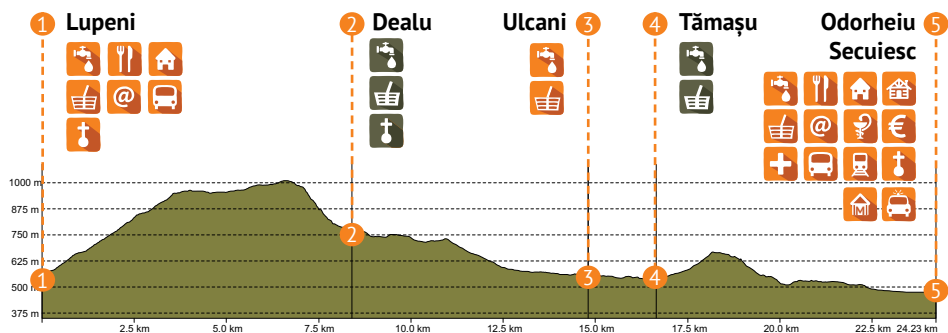
Tămașu:

Odorheiu Secuiesc:

Notă:

La intersecția din comună se regăsește traseul pe care drumul nostru o ia în sus, vizibil, către dealul în vârful căruia este „Inima lui Isus”. Acesta începe pe un drum pietruit care iese sus pe deal, într-o urcare puțin abruptă, dar din fericire nu prea lungă. Atunci când începe dealul să își arate coama și vârfulețele, se vede o pădurice cu copaci mai rari, unde se pot afla și câinii care păzesc oile de la câteva stâne din vârf. Traseul se intersectează cu o „Via dolorosa” („Calea Crucii” cunoscut de romano-catolici), care este marcată cu câteva sculpturi în piatră, la o distanță mică una față de cealaltă, pe lângă care urcă până sus în vârf, la statuia lui Isus. Aici se poate admira peisajul din jur sau se poate chiar urca în statuie, pentru a observa tot Ținutul Secuiesc. În spatele statuii este o coborâre după care se ține drumul de platou care este practicabil chiar și cu mașina, câțiva kilometri pe marginea pădurii, până ce se ajunge la o ciupercă vizibilă în partea dreaptă, cum se intră în pădure. Dacă se dorește, trecând pe lângă această ciupercă, loc de odihnă, peste 50 metri se află un turn de belvedere, construit din lemn, din vârful căruia se pot admira, iarăși, alte părți ale secuimii. Apoi se merge mai departe, într-o

ușoară coborâre pe același drumul pietruit, iar peste alți 200 metri, se vede intrarea bruscă a traseului prin pădure către dreapta. Aici, se pătrunde într-o pădure ca în basme, prin care se coboară abrupt în jur de 400 metri până în satul Dealu (2). Apoi, pe drumul de țară, se merge până în centrul satului, de unde, pe marcaj, se ia în dreapta, lăsând cafeneaua satului în stânga, pe asfalt, până la ieșirea din acesta, pe străduțe înguste, cu atenția sporită asupra mașinilor. Treptat, drumul ajunge să fie unul pietruit și să iasă încet din Dealu, pe drum drept de câmpie, trecând prin pășunate, până la o fermă pe lângă care se ia la stânga, pe drumul de hotar, și tot urmând marcajul, se ajunge pe câmpii pline de flori, cu mireseme plăcute de sânziene sau alte flori de câmp. Traversând mai multe poieni și câmpuri cu iarba cosită sau încă înaltă până la brâu, trecând pe lângă o fermă, pe drumul de căruță, se poate observa apropierea unei localități. Ajunși la drumul cu urmele ciurdei în noroi, se merge la stânga spre centrul satului Ulcani (3). La un kilometru după intrare, se găsește pe partea dreaptă chiar și un magazin, la ușa căruia se folosește soneria și astfel gazda va veni să vândă orice dorește drumețul. Din Ulcani, se merge mai departe către Tămașu (4), care se traversează la rândul lui, după care se iese din sat scurt și se face stânga pe pășune în ușoară urcare, pe un drum de căruță care merge spre pădure. După 100 metri prin pădure se face dreapta și pe marcaj continuă, până se intră pe un traseu comun, care este un circuit al Odorheiului. Apoi se părăsește acesta și se coboară până la ieșirea din pădure, pe lângă o proprietate privată cu gardul pe partea stângă la capătul căruia se face brusc dreapta, pe potecă până la mormântul lui Orbán Balázs. Se trece apoi pe sub porțile secuiești din lemn, se iese prin parcare și se traversează șoseaua principală pe trecerea de pietoni. De aici, se intră pe pista de biciclete către stânga în direcția Odorheiului (5). Continuă acest traseu în jur de doi km și jumătate până la intrarea în oraș. La un moment dat, șoseaua este ocolită pe un alt drum care merge paralel cu aceasta, pentru a evita accidentările. În centrul orașului traseul din ziua aceasta va lua sfârșit, gustând din magazinele cu produse tradiționale secuiești, sau din mâncarea restaurantelor cu specific local.

Info:

Statuia Inima lui Iisus de pe dealul Gordon – În 2011 a fost construită una dintre cele mai mari statui ale lui Iisus Hristos din Europa de Est, pe dealul Gordon. Acest monument este pe traseu, deci poate fi văzut fără a face abateri de la drum. Statuia are 22 de m înălțime și este făcută din oțel inoxidabil și fier. Se poate urca în statuie pentru a avea parte de o panoramă superbă.

Muzeul apelor minerale și al băilor Szejke – Orbán Balázs a construit pe domeniul deținut de el, o mică baie - un centru spa, cu apă caldă - devenită populară în scurt timp și tot el a organizat transportul apei minerale în oraș cu căruțe trase de bivoli, expusă în urcioare de lut specifice zonei. În 2008 s-a deschis aici cea mai mare expoziție permanentă de ape minerale și băi. Sunt expuse urcioare de odinioară, carul cu bivoli și se poate cunoaște procesul de formare a apelor minerale.

Parcului Mini Transilvania – În spatele ideii Parcului Mini Transilvania este echipa **Legendarium** din Odorheiu Secuiesc. Scopul parcului este de a prezenta diversitatea arhitecturală a Transilvaniei multiculturale pe machete, afișând cele mai importante clădiri ale tuturor naționalităților din regiune. Multe dintre clădirile expuse fac parte din Patrimoniul Mondial UNESCO. Modelele au fost realizate de Domokos Vajda și Auróra Németh Hajnal, sub îndrumarea grafică profesională, istorică a lui János Gyöngyössi. Obiectivul proiectului îl reprezintă prezentarea diversității arhitecturale din Ardeal. Vizitatorii vor avea posibilitatea de a vedea în miniatură unele dintre cele mai importante

monumente istorice și simboluri al identității naționale, de a-și îmbogăți cunoștințele în domeniul patrimoniului cultural al Transilvaniei și de a conștientiza asupra importanței acestuia dar mai ales de a se preocupa de adoptarea măsurilor de protejare a acestor valoroase elemente patrimoniale.

Centrul de vizită Orbán Balázs – Centrul de informare pentru vizitatori „Orbán Balázs” se află la Băile Szejké, la nord-vest de municipiul Odorheiu Secuiesc, în apropierea mormântului marelui predecesor. Expoziția permanentă din incinta Centrului de informare are ca obiectiv omagierea personalității „celui mai mare secu”. Vizitând sălile de expoziție, putem cunoaște viața, activitatea și moștenirea lăsată de Orbán Balázs. Urmărind drumul vieții, vizitatorul poate cunoaște obiectele uzuale din epocă, aparatura fotografică de atunci și poate să-și formeze o imagine despre tehnica fotografică de odinioară. Numeroasele călătorii aventuroase l-au inspirat în peregrinările sale prin ținuturile secuiești din Transilvania și în scrierea capodoperei sale cu titlul *Descrierea Ținutului Secuiesc*. Una dintre elementele spectaculoase ale expoziției – pe lângă o piramidă egipteană și alte obiecte – o constituie un aparat de fotografiat de epocă, unul asemănător fiind folosit de către călătorul Orbán Balázs. Deoarece a fost o personalitate importantă a epocii, viața politică poate fi cunoscută din perspectiva unghiului său vedere. Printr-o aplicație tridimensională de hologramă și de animație, poate fi ascultat un discurs rostit de Orbán Balázs în persoană în Parlament. De cariera de parlamentar a lui Orbán Balázs se leagă evenimente stranie: datorită convingerilor sale politice a fost nevoit să se dueleze de două ori. Și aceste evenimente dovedesc seriozitatea politică a sa cu care luptă pentru o judecată de valoare dreaptă privind viața secuilor.

Muzeul Haáz Rezső – Muzeul Haáz Rezső vă așteaptă în noul sediu din Odorheiu Secuiesc, pe strada Beclean nr. 2-6, în vila Haberstumpf. Clădirea a fost proiectată și construită de Haberstumpf Károly senior, un german de origine bistrițeană, ca vilă pentru familia lui. Stilul eclectic, cu rădăcini germane diferă de clădirile odorheiene de epocă. Monumentalitatea viley reflectă statutul social de odinioară al familiei Haberstumpf.

Capela Isus – Capela Isus (Capela Inima lui Isus, Capela Sfintei Inimi) se află la intrarea de sud a orașului (Str. Bazinului nr. 2). Este singurul monument medieval păstrat în starea sa originală. Datează cu mare probabilitate din secolul al XIII-lea, fiind construită în stil roman, cu formă cvadrilobată, tavanul este împodobit cu casete pictate (1667).

Calvaria Secuiescă – La nord de Odorheiu Secuiesc, sub vârful Mál începe Calvarul Secuiesc, ridicat în amintirea episcopiei milenare a Transilvaniei, din donația familiei Ugron. Stațiile executate în basoreliefuluri în stâncă de Zavacki Walter se succed din 30 în 30 metri, simbolizând totodată și datele cruciale ale istoriei secuimii. Calvarul are menirea de a sluji înălțarea sufletului, găsirea liniștii sufletești și a liniștii interioare.

Secuiul de fier – În Piața Márton Áron este plasată statuia, de această dată din bronz, a Secuiului de fier, copia celei înlăturate în 1919. Este opera sculptorului Szabó János, executată din donațiile descendenților eroilor căzuți în cele două războaie mondiale.

Colecția Julia Simo – Această casă elegantă a fost construită în anul 1910, în salonul acesteia sunt expuse costume populare din mai multe culturi, din secolul XIX și începutul secolului XX. Colecția a fost executată de Atelierul Rustic. Adresa unde se găsește expoziția este Odorheiu Secuiesc, str. József Attila, nr. 26. Pentru mai multe informații se poate apela la numerele de telefon +40 266 212 033, sau +40 744 313 289.

Statuia lui Orbán Balázs – În imediata vecinătate a bisericii reformate este plasată statuia de bronz a lui Orbán Balázs (1829–1890), denumit „cel mai mare secu”. Viața lui Orbán Balázs a fost una romantică, plină de aventuri. După ce a cutreierat în lung și

În lat Ținutul Secuiesc, a publicat capodopera sa în șase volume, intitulată „Descrierea Ținutului Secuiesc”. Este un scriitor, etnograf și fotograf de excepție. Din 1872 până la moartea sa este membru al Dietei Maghiare, precum și membru corespondent al Academiei Științifice Maghiare. Moare fără urmași, lăsând poporului său averea sa ca moștenire.

Cetatea „Székelytámadt” – În imediata vecinătate a centrului, pe strada Tompa László, nr. 12, se află cetatea „Székelytámadt”. Báthory István a încercat să o transforme în castel-cetate fortificat (1490-1492). János Zsigmond, principele Transilvaniei a dispus reconstruirea cetății în urma înfrângerii secuilor răzvrățiți (1562). Fortăreața, potrivit modelului vremii, a fost construită în stil neoitalian. În urma înfrângerii de la Șelimbăr din 1599, în 1600 s-a decis reconstruirea cetății dărâmate de secui. Cu toate acestea, lucrările de restaurare au început abia în timpul domniei lui Bethlen Gábor, principe al Transilvaniei. Distrugerea ei definitivă a intervenit în 1706, iar de atunci poartă denumirea de „Cetate Ciuntă”.

Potcoava – Partea nordică a pieței din centru, unde la începutul sec. XIX s-a înălțat statuia Eroului Secui, a fost amenajată în forma sa actuală de potcoavă în anul 1941, din donația orașului înfrățit Pestszentlőrinc, un sector al capitalei Ungariei, Budapesta. De atunci, localnicii o numesc pur și simplu „Potcoava”. Chiar dacă nu este o potcoavă adevărată, potcoava construită în Odorheiu Secuiesc este cea mai mare potcoavă din lume.

Biserica Călugărilor – Biserica Sf. Francisc (biserica călugărilor) este situată la intersecția străzii Cetății cu Piața Centrală, fiind cea mai veche din centrul orașului, construită în perioada 1728–1779. Aici a funcționat în perioada 1784–1927 școala primară a franciscanilor, iar în anul 1928 se ridică clădirea Colegiului Sf. Anton. În prezent aici activează surorile franciscane din Mallersdorf. În timpul epidemiei de ciumă din 1710, doi călugări franciscani s-au jertfit îngrijind bolnavii: Fábrián Bernárdin și Kálmán Ferenc.

Muzeul Foto Kováts – Este un atelier foto unicat în Europa, care funcționează cu lumină naturală. Aici se pot vedea aparatele foto vechi, păstrate în stare originală, fundaluri, decoruri, curiozități tehnice. Există posibilitatea de a privi în interiorul aparatelor foto vechi de o sută de ani și se poate experimenta dezvoltarea manuală a fotografiilor alb-negru în camera obscură.

Magazinul Cumsecade/ Helyénvaló – este un magazin de produse locale, dar mai ales o instituție alternativă care încearcă să întruchipeze idei noi în lumea afacerilor. Este creat de Fundația Civitas, care a adus o inovație fiindcă vede producătorii și cumpărătorii ca parteneri, dorește să ajute colaborarea acestora, își selectează cu atenție furnizorii și oferă doar produse sezoniere cumpărătorilor. Totodată această companie oferă o afacere etică vizitatorilor și lucrează în mod consecvent, de 25 de ani, pentru sustenabilitatea și evoluția mediului rural. Cu proiectul Foodhub și magazinul Helyénvaló (Cumsecade) Fundația Civitas pentru Societatea Civilă dorește să ofere sprijin producătorilor locali în a facilita accesul produselor pe piață prin lanț scurt de distribuție. Produsele locale sunt sănătoase, ecologice, reflectă tradițiile, iar magazinul și instituția în sine consolidează coeziunea socială și spiritul comunitar, contribuind la dezvoltarea identității de sine, formează conștiința faptului că achiziționarea acestor produse contribuie la conservarea spațiului rural, a peisajului tradițional și la dezvoltarea unei viziuni prospere.

Magazinul se poate vizita la adresa: Strada Il. Rákóczi Ferenc nr. 15, Odorheiu Secuiesc sau online pe pagina: www.helyenvalo.ro. Program magazin: luni-vineri de la 9:00 la 18:00 și sâmbătă de la 9:00 la 14:00 (excepție ultima sâmbătă din lună, ziua târgului local).

Traseu: dificultate scăzută

Diferență de nivel: +483 m

Locuri critice: la ieșirea din Odorhei, câteva stâne de oi, apoi atenție sporită pe asfalt

Peisaj: de pe dealurile deasupra orașului sunt poieni cu stâne, apoi multă pădure cu umbră deasă, sate tradiționale și cireșe sălbatice la marginea drumului.

Cazări:

Mărtiniș (500 m alt.): Case vechi, tradiționale, îngrijite de László Arpad și Ildikó ce oferă între 4 și 8 locuri de cazare, cu cină și mic dejun la cerere. Familia îngrijește și o casă-muzeu, cu prezentare (pentru o donație). Cazarea la ei te aruncă înapoi în timp în vremea copilăriei la țară, la bunici. Preț: 60 lei/pers. cu cina inclusă, mic dejun la cerere, anunț în prealabil cu cel puțin 2 zile la tel. 0756 901 919. De asemenea, familia mai deține cheia unui muzeu de artă în aer liber, al sculptorului Roman Viktor, la câțiva pași de casele acestora. Locația întregă se numește „Bükkfalva”;

Rareș: *Nagy-Homoród Éterem és Panzió*, la 3 km de traseu, dar în traseul de ziua următoare, adresă: Rareș, tel. 0266 223 098;

Infrastructură:

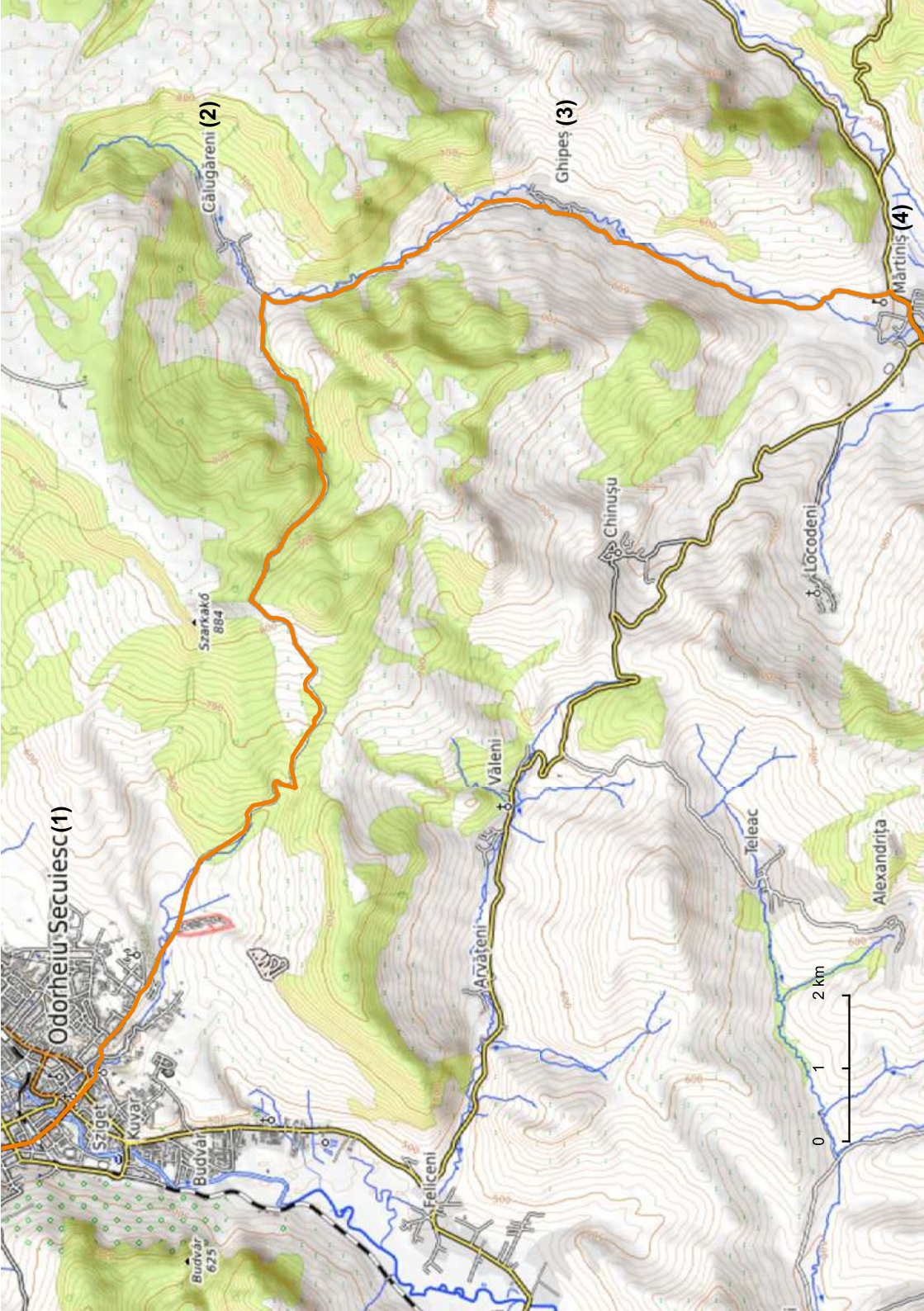
Călugăreni:

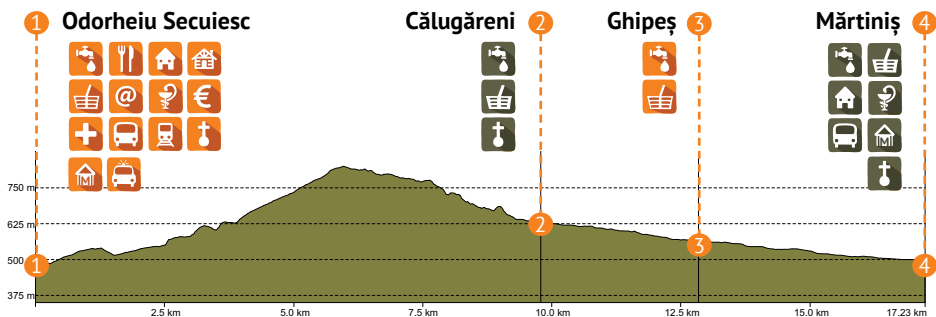
Ghipeș:

Mărtiniș:

Notă:

Odorheiu Secuiesc (1) este un oraș de mărime medie, modern, cu o mulțime de lucruri de oferit, pentru toate buzunarele. Cum traseul nu a trecut demult printr-un oraș, aici este locul potrivit pentru a întregi garderoba stricată, repara rucsacii sau înnoi bocancii. După ce se revine pe traseu, se merge traversând centrul orașului pe marcaje, trecând ușor pe o stradă care duce la ieșirea din acesta, urcând ușor pe trotuar, până ce iar se coboară și drumul se transformă în drum pietruit. Merge alene printre ultimele case/construcții, până ce iese într-o pădurice, cu un drum destul de larg și încă destul de bine folosit de localnici, majoritatea ciupercari sau ciobani care urcă la stânele de pe deal. Ieșind din pădure, pe drumul de macadam, brusc traseul o ia la dreapta și urcă în ușoare serpentine prin fața unei stâne a cărei câini aleargă hotărâți înspre drumeți, dar dacă sunt ocoliți pe drumurile dealului, care duc în aceeași direcție, nu se vor teme de om. Se iese agale spre vârful culmii unde se întâlnește iarăși traseul care face circuitul în jurul Odorheiului, dar nici de această dată nu se merge mult pe același drum, ci traseul VT se lasă în jos, drept înainte, printr-un soi de intersecție, unde mai mulți oameni exploatează lemnul din pădurea în care se intră. După ce începe coborârea ușoară pe drumul forestier prin pădure și se îndepărtează de locul de exploatare, se ajunge și în mici poienițe numa' bune de luat pauze de hidratare sau odihnă. Mergând încă circa doi km, printr-o pădure deasă și tânără, făcând zgomot și larmă ușoară pentru a nu surprinde vreun animal, se ajunge la o intersecție cu un drum care merge în stânga către satul Călugăreni (2), dar traseul

o va lua brusc la dreapta către Ghipeș (3). Se merge pe drumul de țară timp de vreo doi km și jumătate, uneori în ușoară urcare până în sat și de acolo, pe asfalt se străbate în lung satul, în direcția Mărtinișului. Traseul va merge de acum în jur de trei km pe drum asfaltat sau macadam, cu priveliștea oamenilor gospodari care își lucrează pământurile, utilaje de balotare sau tractoare pentru prelucrat fânul. Pe marginea drumului se mai găsesc cireșe negre sau corcodușe coapte, însă umbră deasă nu se mai găsește un timp. După cei aproximativ trei km, se ajunge în sat Mărtiniș (4), chiar la centru, unde putem să ne bucurăm de o pauză bine meritată la bufet sau magazinul mixt. De aici, traseul mai merge puțin până la locul de cazare recomandat, acesta fiind la unul din capetele satului, într-o oază de liniște și pace. Se traversează șoseaua pe partea opusă a magazinului și se merge la stânga pe o străduță între case, prin fața unei biserici vechi, unitariene, care merită o vizită. Apoi pe lângă râuleț, pe la umbră și prin fața unor case cu flori multe și colorate, se ajunge la un pod pe care se trece, apoi, pe marginea unui mălaiș, se mai trece odată pârâul puțin mai încolo. După aproximativ un kilometru și jumătate se ajunge la căsuțele vechi pe care se poate vedea marcajul Drumul inimii - o inimă roșie. Aici se contactează familia mai sus menționată la numărul de telefon indicat, dacă nu, se continuă traseul până în Rareș la pensiune.

Info:

Román Viktor – Román Viktor a fost un sculptor român de origine maghiară, ale căruia opere au fost apreciate pe plan internațional. El s-a născut în satul Mărtiniș în 1927 și a murit la Paris în 1995. Studiile liceale le-a făcut la Școala de Arte Frumoase din Târgu-Mureș. După instaurarea regimului comunist, a trăit tot restul vieții la Paris. S-a făcut remarcat nu atât prin lucrări monumentale cât prin piese de dimensiuni oarecum reduse, unde talentul propriu și-a pus o amprentă stilistică inconfundabilă. Printre operele sale se numără „Patinatoarea”, expusă în Parcul Floreasca și „Vampir”, expusă în Siegen, Germania. Fratele mai mare al artistului, arhitect, și-a dorit să construiască la Mărtiniș, un loc unde să expună lucrările fratelui său. Locul poate fi vizitat, deși casa proiectată de către fratele artistului nu a mai fost finalizată după moartea lui, dar în curte sunt câteva din sculpturile lui Román Viktor care se pot vizita în liniștea parcului dedicat acestora.

Casa Muzeu/Casa artiștilor – O familie din satul Mărtiniș, László Ildikó și soțul, au adunat din arhivele proprii, dar și de la alți locuitori ai satului, diverse unelte, obiecte de mobilier,

veselă, haine, scrisori, tablouri și multe altele și au reușit să amenajeze un muzeu al satului, pe care îl prezintă cu mult entuziasm, oricui le calcă pragul. Tatăl soțului fiind rotar, se explică multe din acest meșteșug.

Casa artiștilor – este una dintre casele îngrijite tot de ei, unde se organizează și expoziții de fotografie, tabere artistice sau evenimente culturale, însă este o casă tradițională și este cea în care se oferă eventuala cazare a drumeților.

Curia Biró-Ugron – Curia Biró-Ugron din Mărtiniș, a fost reședința uneia dintre familiile importante de baroni din Secuime. Poarta masivă de zidărie este vizibilă de pe drumul principal de circulație al satului. Casa este amplasată central, fiind construcția cu maximă importanță din întregul ansamblu. Deși este într-o stare precară, casa mai păstrează atmosfera de reședință nobiliară.

Biserica Unitariană Mărtiniș – Biserica istorică din centrul satului, aflată la începutul străzii Bisericii, a fost construită la sfârșitul sec. al XIX-lea în locul predecesorului său gotic. Biserica a fost înconjurată de un zid de cetate în formă ovală, armat cu 6 turnuri de protecție, intrarea fiind sub turnul de poartă medieval, construit separat de biserică. În prezent se pot găsi doar turnul de poartă înălțat și ruinele zidului cetății, construite în secolul XVII. Noua biserică a fost construită cu orientarea nord-sud, cu următoarea inscripție pe fațadă: „A fost construită în anii 1888-1889, pe locul bisericii construită în sec. XII și transformată în sec. XV”. Biserica gotică este decorată cu picturi murale medievale, importante pentru istoria artei.

Traseu: dificultate medie

Diferență de nivel: +641 m

Locuri critice: câteva intersecții în câmp deschis, unde se necesită o atenție sporită la marcaje, distanța de parcurs este considerabilă, mai multe stâne de oi și cirezi de vaci unde sunt câini.

Peisaj: începe o mică schimbare de stil, aflându-ne la granița între două culturi: secuești și săsești, cărări printre ogoare, prin pădure, drum pietruit sau cărare de pământ prin iarbă, puțin asfalt, se ajunge în satele Rareș, Sânpaul, Daia, Iașu, Ulieș, cu destinația Dârjiu, unde poate fi admirată arhitectura bisericilor și a caselor secuești amestecate cu săsești.

Cazări:

Dârjiu (556 m alt): Cazare găsiți la casa de lângă parohie, de la numărul 162, cu rezervare la tel. 0765 967 426 (Măria Zoltáni), 30-40 lei/persoană, cină și mic dejun doar cu anunț în prealabil, preț separat.

la **Pensiunea Orbán** (www.orbanpanzio.ro) în spatele bisericii fortificate, cu rezervare la telefon 0754 910 116. În casa mică (cu 4-5 locuri) se poate înnopta și pentru o noapte (70 lei/ persoană/ noapte), dar casa mare (cu 8-12 locuri) se poate închiria pentru minim 3 zile. Posibilitate masă (catering) prin **Bucătăria Vih-Colt**, cu rezervare prealabilă la numărul de tel. 0266 222 143.

Totodată **Parohia Unitariană** dorește să înființeze o posibilitate de cazare pentru pelerini în școala veche, informații la tel. 0266 222 183.

Infrastructură:

Sânpaul:

Ulieșu:

Daia:

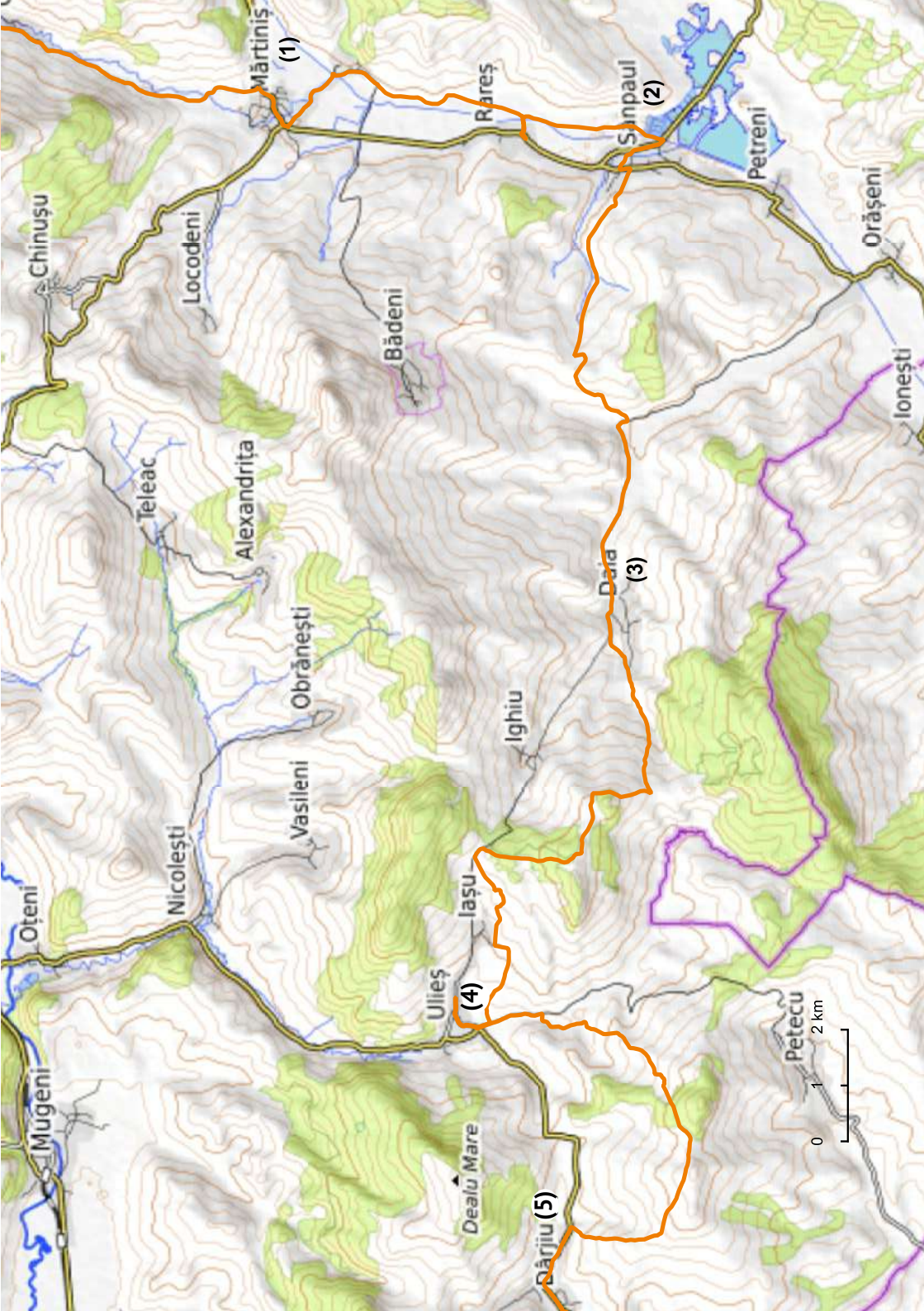

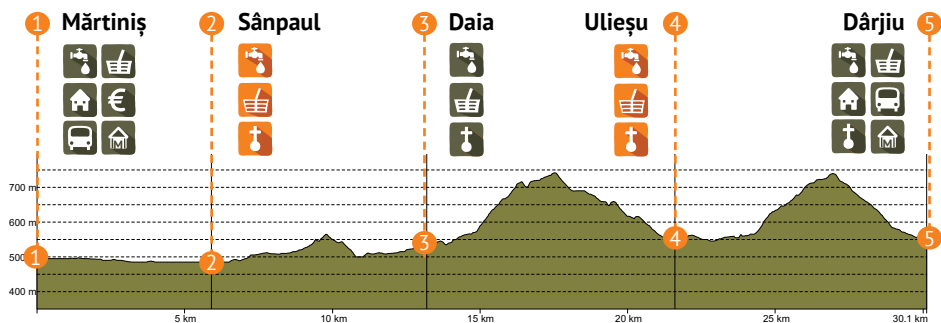
Dârjiu:

Notă:

Satul Mărtiniș (1), cu ulicioarele lui fermecătoare și cu mici locuri ascunse care pot face motivul unor vizite informative și chiar surprinzătoare, este greu de lăsat în urmă. Însă traseul Via Transilvanica va continua astăzi cu o etapă ceva mai lungă și ușor solicitantă. Se urmează marcajele printre ogoare pe care sătenii le lucrează de zor. Se vor observa recolte diverse, de la întinderi mari de lucernă la lanuri de grâu, sau de porumb. Pe întinderea domoală se mai zăresc presărate, pâlcuri de copăcei, iar acești aproximativ trei km parcurși astfel sunt o plimbare plăcută. Apoi, dincolo de lanurile de porumb, pe partea dreaptă se zăresc, tot mai evidente, casele oamenilor din satul Rareș, unde traseul va face o mică oprire de nici 500 m la dreapta, pentru a conduce drumețul înspre biserica satului. După vizita la biserică, se revine la traseu pe același drum, continuând tot în față pe un drum drept. Se mai merge o bucată de timp printre ogoare, aproximativ un kilometru. Traseul se îndreaptă înspre satul Sânpaul (2) trecând pe lângă Rezervația Naturală „Popasul Păsărilor de la Sânpaul”, adică două lacuri pe partea stângă. La scurt timp se ajunge la asfalt, în sat, unde drumul o ia la dreapta. Se urmează marcajele prin sat, tot pe asfalt, trecând pe lângă casele oamenilor, cu oprire și la biserică. Imediat se face stânga tot pe asfalt, pe o porțiune scurtă, iar satul este lăsat în urmă. Ne aflăm

pe un drum de pământ care șerpuiește ușor printre dealurile domoale, unde se zăresc proprietăți îngrădite, baloți de fân sau cirezi de vaci. Traseul continuă încă vreo trei km, făcând și o ușoară urcare, iar apoi coboară în satul Daia (3). Se merge pe drumul pietruit până în centrul satului, unde se află și o biserică fortificată, iar foarte aproape de ea, un magazin mixt și un bufet cu terasă. Până aici s-au adunat cam 10 kilometri și jumătate. Apoi, se continuă drumul pe uliță până la o urcare pe deal, pe lângă vacile care pasc, urcare prin care se părăsește satul. Se urmează cărarea, la marginea căreia se mai găsesc cireși care în lunile iunie-iulie sunt plini de fructe delicioase care îți lasă degetele și buzele roșii și burta satisfăcută. Se urcă, ocolind spațiul împrejmuit dedicat vacilor și se face stânga spre niște stejari. Se merge pe cărare până la pâlcul de stejari, când drumul o ia brusc la dreapta în urcare. Se continuă pe lângă pădure, ieșind din nou pe coama dealului, pe drumul de căruță, având în partea stângă noi spații de pășunat îngrădite cu gard electric. La capătul acestuia, traseul o ia spre stânga într-o ușoară urcare, ocolind marginea de pădure prin dreapta noastră. La un moment dat în partea dreaptă, printre stejarii împreăștiați, traseul se îndreaptă către două stâne pe lângă care trece, lăsând coama dealului în urmă printr-o mică coborâre printre stejari, fagi bătrâni și cireși sălbatici. Drumul coboară hotărât spre un drum comunal pe care se ia la stânga circa 100 de m, apoi întorcându-se din nou în stânga pe un drum de pășune. Urmărind marcajul pe curba de nivel a pășunii, traseul se lasă încet către Iașu. Se merge mai departe pe marginea satului, printre puține gospodării, după care se iese din nou pe ogoare, trecând pe lângă o fermă, de la care brusc traseul o ia spre dreapta în jos, către baza dealului pe drumurile de lângă fânațe pe dreapta și pâraiaș pe stânga. Se ajunge la drumul principal care intră în Ulieș (4), se face dreapta în jur de 150 m, apoi doritorii vor putea să facă o buclă până la biserica satului. Cei care nu doresc să facă această buclă, vor continua traseul în stânga pe asfaltul care duce către Dârjiu (5). Se merge pe asfalt cam 800 de metri, după care se ia la stânga pe deal, spre pădure. Continuă pe coamă, într-o ușoară urcare, după care, ajuns la marginea pădurii, traseul ocolește o parte din aceasta, pe partea dreaptă, unde intră apoi în pădure, spre stânga. După circa 400 metri printre copaci, traseul iese, merge din nou pe lizieră, ca apoi să parcurgă din nou vreo 500 m prin pădure. După un luminiș, intră în partea stângă și traversează pădurea până ce ajunge la un deal care stă ferm deasupra Dârjiului. În partea stângă se observă un stâlp metalic de curent sau releu, paralel cu care duce drumul nostru de căruță, lăsându-se ușor pe curbele suave ale dealului și lăsând pe dreapta o stână. Coborârea se face ușor spre dreapta, către asfalt, dar trecând pe un drum de noroi, făcut de vacile

de la ferma de peste gard. Această fermă se vaocoli, iar pe lângă ea, drumul vacilor o ia spre dreapta câțiva metri până ce dă în asfalt, la intrarea în sat. Se mai merge în jur de un kilometru până la biserica fortificată din centrul satului care se găsește de la intersecție în partea stângă.

Info:

Rezervația naturală „Popasul Păsărilor” de la Sânpaul – Această zonă, având o suprafață de 10 hectare, a fost declarată arie naturală, din dorința de a proteja speciile de păsări călătoare și cuibăritoare. Aria este inclusă în aria de protecție specială avifaunistică Dealurile Homoroadelor, sit ce aparține rețelei ecologice europene Natura 2000. În rezervația ornitologică s-au observat peste 260 de specii de păsări, iar o concentrație de specii atât de mare pe o suprafață atât de mică reprezintă o raritate în Europa. Aici cuibăresc peste 70 de specii de păsări, multe din ele protejate prin lege. Dintre speciile de păsări cele mai importante putem aminti: buhaiul de baltă, egreta mare, stârcul roșu, barza neagră, rața roșie, eretele de stuf, sau nagățul.

Exploatări de sare în Sânpaul – În satul Sânpaul din comuna Mărtiniș se efectuau exploatări de sare încă din antichitate. În monografia lui Volker Wollmann se subliniază prezența unei fortificații romane în apropierea zăcămintelor de sare. Zăcămintele de sare de la Mărtiniș și Sânpaul, județul Harghita, au în apropiere castrul roman de la Sânpaul.

Biserica Fortificată din Dârjiu – Biserica fortificată din Dârjiu, județul Harghita, este una din cele mai importante biserici fortificate din Transilvania, intrând și în patrimoniul UNESCO din anul 1999. Aici puteți vedea o serie de fresce vechi de peste 600 de ani, care ilustrează legenda Sf. Ladislau, care este una dintre cele mai cunoscute și frumoase lucrări medievale din Europa. Printre atracțiile bisericii se numără cărămida cu scriere runică secuiască care a fost găsită în anul 1929 și pe care se poate vedea inscripția și în zilele noastre. Profesioniștii datează crearea acestei cărămizi în perioada dintre 1274 și 1431. Conținutul inscripției este supus discuției, o versiune a textului fiind: „Miklós Derzsi apa-pap” (Miklós Derzsi tata-preot). De asemenea, foarte interesantă este expoziția din curtea bisericii și din diferitele turnuri, unde pot fi admirate fotografiile vechi, întruchipându-i pe strămoșii celor care acum locuiesc în Dârjiu, obiecte personale, unelte, toate având în spate obiceiuri și tradiții cu specific secuiesc. Se poate observa și azi că fiecare familie din sat are cel puțin un cui de lemn în turnul unde se depozitează carnea, cârnații, slana și șuncile afumate. Cuiule se moștenesc din generație în generație și nu se înstrăinează, numărul de cui deținut indicând statutul social al familiei respective. În fiecare miercuri, la cântatul cocoșilor - conform regulilor instituite în epoca medievală, în vigoare și astăzi - clopotul începe să bată, anunțând sătenii că se deschid porțile cetății și pot veni să își facă vizita pentru o săptămână. Vizitatorii pot lua parte la „ceremonia slăninilor” din fiecare zi de miercuri a săptămânii, cu condiția să își anunțe intenția înainte cu câteva zile.

Pentru vizita bisericii fortificate există acest site pe care se găsesc numerele de telefon al celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Pentru biserica fortificată, dar și pentru istoria, tradițiile și valorile seculor din aceste meleaguri, găsiți informații pe www.1419.ro

Centru de echitație Dârjiu, unde preotul Demeter Sandor Lorand se ocupă de cai și de călărie. Se pot face ture cu cai și ghid sau cu trăsura. Mai multe detalii sau rezervări la telefon 0744 557 659 (Zarándok Nyargaló - sau pe Facebook)

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +464 m

Locuri critice: câteva intersecții în câmp deschis, unde necesită o atenție sporită la marcaje, distanța de parcurs este acceptabilă, mai multe stâne de oi și cirezi de vaci unde sunt câini.

Peisaj: cărări printre ogoare, prin pădure, drum pietruit, sau cărare de pământ prin iarbă, puțin asfalt, se ajunge în satul Mujna, cu destinația Archita, unde poate fi admirată arhitectura bisericii fortificate și a caselor săsești, Archita aflându-se deja în județul Mureș și pe Terra Saxonum.

Cazări:

Archita (469 m alt): **Archita Guesthouse**, 5 camere, 12 locuri, str. Principală nr.18, Archita, architaguesthouse@gmail.com, Tel. +49 1707 313 497 (9 am - 5 pm GMT +2) sau 0766 793 466.

Cristina Mihăilă oferă cazare sau informații despre posibile cazări la tel. 0769 291 837.

Casă de oaspeți, 5 locuri, servirea mesei (cină și mic dejun) la cerere, str. Principală nr.354. Rezervări la tel. 0762 532 006 (Gheorghe Șilian).

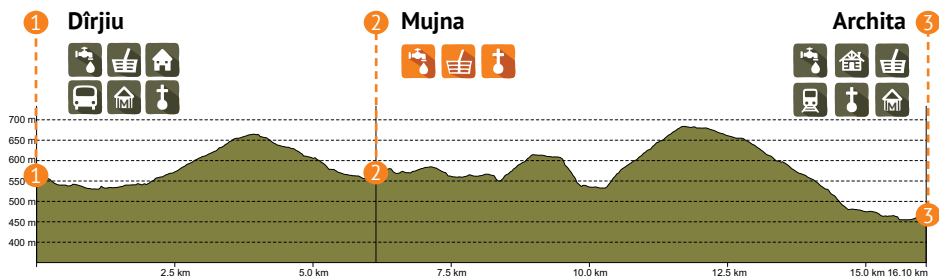
Infrastructură:

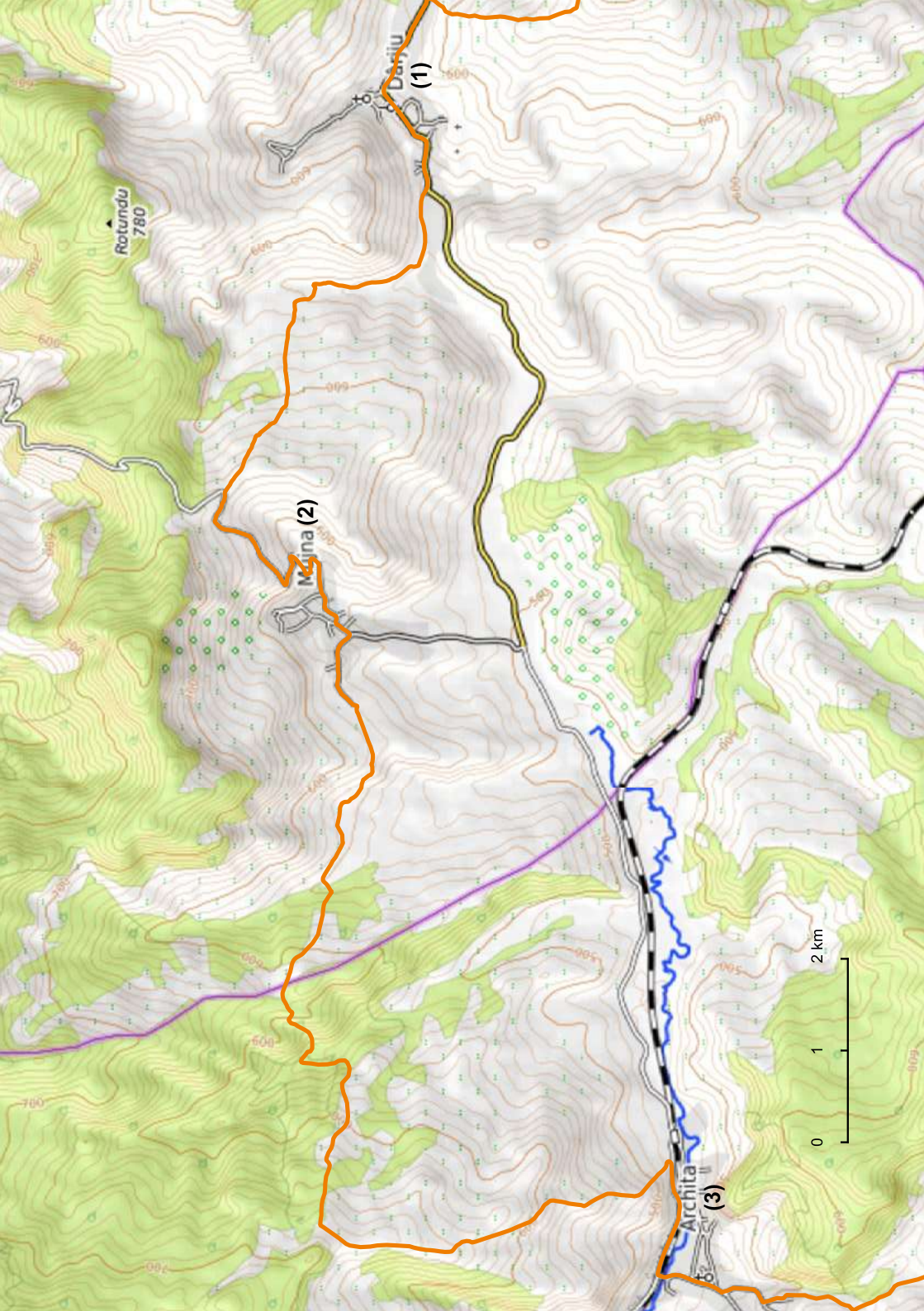
Mujna:

Archita:

Notă:

Se părăsește satul Dârjiu (1) mergând în partea opusă a bisericii, traversând satul în lung către vest, în jur de un km, se ajunge la o răscruce de drumuri, unde traseul o va lua în dreapta, mergând în jur de doi km pe un drum pietruit, alene, cu mici umbre pe margini. După ce încep arborii să se înmulțească se intră într-o poieniță cu stejari mari și umbră groasă, unde se găsesc două stâne, care trebuie ocolite în liniște. Mai apoi, tot pe drumul de căruță, ușor pietruit, se iese din acest luniș cu copaci mari și bătrâni, pe partea stângă, după marcaj, ajungând în vârful dealului, într-o pădure mai deasă ca adineauri. Traseul se află acum pe coama dealului, dar coboară îndată în jos, urmând drumul de căruță din când în când vizibil, către Mujna (2), care își arată deja acoperișurile caselor. Pe această pășune, se coboară ușor la vale, până ce se intră pe drumul satului. Se parcurge

Rotundu
780

Darjau
(1)

Majina
(2)

Archita
(3)

0 1 2 km

satul, către următoarea ieșire, cu o pauză la birtul satului, în caz de nevoie. Ajunși la ieșirea vestică a satului, se merge coborând și urcând ușor pe același drum de țară ce însoțește această zi. După circa un kilometru, drumul continuă pe marcaj, ținând fâșia de copaci, ca o pădurice, pe partea stângă. Peste 500 m se poate observa un lăculeț care are un copac în mijloc și este înconjurat de alți copaci ce țin o mică umbră. De la lac, se merge într-o ușoară urcare, pe pășune și drum de căruță, până la o pajiște după care se vede intrarea într-o altă pădure și unde se va recunoaște o intersecție. Marele bolovan de acolo nu rămâne neobservat, dar drumul merge tot înainte, către pădure, până ce o va lua la dreapta, la un moment dat. După ce se ia la dreapta prin pădure, urmează o coborâre mai abruptă de circa 500 metri, până ce se iese din aceasta și mergând în dreapta tot în coborâre se ajunge la o intersecție la care se văd câteva structuri de metal. Aici se face stânga brusc, revenind în drumul principal, iar după circa 500 metri intră din nou prin pădure, către dreapta, de unde urcă în jur de un km și jumătate pe un deal plin de copaci răzleți. Apoi se face stânga, pe platou, către o stână, pe lângă care se trece urmărind drumul de pășune ce abia se recunoaște. Începe o ușoară coborâre, până ce se observă pe partea dreaptă o fermă părăsită, de la care încă după câțiva metri se deschide un peisaj, punct care merită denumirea de „belvedere”. De aici se vede întregul sat săsesc, Archita (3), primul din ținutul sașilor, Terra Saxonum, peisajul schimbându-se impresionant de brusc, recunoscând diferențe între culturi în arhitectură, aranjarea caselor și organizării de gospodării. Se coboară în sat, până pe drumul principal, care va deveni asfaltat în curând, urmărind turnul bisericii fortificate. Se trece printr-un pasaj pe sub o cale ferată și se ajunge la o stradă principală, care conduce către biserica fortificată.

Info:

Mujna – ultimul sat secuiesc din Terra Sicularum, Mujna, ce ține de comuna Dârjiu cu o lungă istorie în spate. Biserica veche din Mujna exista deja în anul 1283. Biserica reformată actuală a fost construită în sec. XV, după care a fost dată unitarienilor în 1642, dar din 1647 a revenit reformaților. Este distrusă de imperiu în 1704, mai apoi de un cutremur în 1802. Bán András, unul din conducătorii revoltei secuilor din 1562, a fost mujnean, iar după înfrângerea acestora, familii din 44 de case s-au adâncit în iobăgie. Biserica unitariană a satului a fost construită în 1701.

Biserica fortificată din Archita – Archita este un sat întemeiat de către sași, pe la 1200, după strămutarea secuilor care ocupau aceste locuri. Ansamblul de la Archita se află în centrul comunei și este bine conservat. Are o incintă dublă și se mai păstrează șapte turnuri de apărare din cele nouă care existau cândva. În mijlocul incintei se afla o bazilică romanică cu trei nave, cu turn masiv, datând din ultimul sfert al secolului al XIII-lea. Biserica evanghelică poate fi vizitată cu ghid, apelând la numărul de telefon scris pe programul de la intrarea în incinta bisericii.

Pentru vizita bisericii fortificate există acest site pe care se găsesc numerele de telefon ale celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Sovata

- Centrul Național de Informare și Promovare Turistică: L-D:10-17
- Hotel Tivoli, tel. 0787 898 668 (la 460 m de traseu)

Praid

- Pensiunea Moldovan, tel. 0721 931 760 (Moldovan László)
- Zsuzsanna Parasztház, tel. 0745 466 250 (la 1,4 km de traseu)
- Cabana Phoenix, tel. 0740 795 550 (Gabriela Szabo)

Atia

- Agropensiunea Kiss Család Lak, tel. 0754 991 407 (Kiss János)
- Casa de oaspeți, tel. +40 756 242 660 (Péter Herta Juliánna)

Lupeni

- Pensiunea Barangoló, adresă: Fő út 638, Lupeni, tel. 0733 953 063 (la 1,8 km de traseu)

- Centrul de Informare și Promovare Turistică Lupeni: L-D:10-17

Odorheiu Secuiesc

- Helyénvaló Helyi Bolt: L-V: 9-17, S: 9-14, D: Închis (la 550 m de traseu)
- Gizi Csárda, tel. 0266 218 433 (100 m de traseu)

Mărtiniș

- Primăria Mărtiniș
- László Arpad și Ildikó, tel. 0756 901 919

Dârjiu

- Primăria Dârjiu
- Biserica Fortificată Dârjiu

Archita

- Archita Guest House tel. 0766 793 466 (Simona)
- Casă de oaspeți, tel. 0762 532 006 (Gheorghe Șilian)

TERRA SAXONUM

Despre sași, istoria ne spune că au fost chemați în Transilvania de regii maghiari. Au adus cu ei principii de organizare pe vecinătăți, au rânduit agricultura în sistem trienal (doi ani se cultivau două culturi diferite, apoi în al treilea an, pământul era lăsat să se odihnească), foloseau bisericile ca adăpost în caz de invazie, iar atunci când se luau decizii importante ale comunității, sașii votau fiind toți egali în drepturi. Se crede că locul de origine al sașilor ar fi fost Flandra sau un ținut din apropierea Mării Nordului, în timp ce alții au venit din regiunea Rinului de mijloc sau din Luxemburg.

Nu se știe data exactă la care au fost colonizați în Ardeal pentru că actele lor cele mai vechi s-au pierdut în timpul „Marii invazii tătare din anul 1241”. Se știe sigur că au început să vină în părțile noastre în vremea regelui ungar Geza al II-lea (1141-1162), care le-a acordat privilegiile. Primele grupuri proveneau din teritoriile germane de la vestul Rinului, de pe Mosela. Erau flamanzi, valoni sau franconi. Documentele vorbesc despre „flandrenses”, „teutonici”, „saxoni”, dar ultima dintre denumiri s-a generalizat asupra întregii populații germanice. Alți sași au continuat să vină în timpul domniei regilor unguri Bela al III-lea și Andrei al II-lea.

Pentru a fi stimulați să rămână pe loc și să dezvolte economic sudul Transilvaniei, sașii au primit privilegiul de a stăpâni „fundus regius” (pământul regal), întărit prin „bula de aur a sașilor” din 1224. În baza acestor privilegii, coloniștii sași puteau folosi pământul fără restricții, fiind vorba atât de bogățiile solului cât și ale subsolului. Erau scutiți de taxe vamale pe tot teritoriul regatului, puteau ține târguri fără să plătească vamă, aveau acces la exploatarea de sare. Mai târziu, vor beneficia și de dreptul de bate monedă proprie, drept de depozit pentru comerțul cu Țara Românească, iar de la 1376 au primit dreptul de a organiza meșteșugurile în bresle. Comunitățile săsești beneficiau și de privilegiile administrative, judecătorești și religioase, în schimbul obligațiilor militare și fiscale față de coroana maghiară.

După ce s-au așezat și s-au stabilit în Transilvania, treptat, au început să se constituie scaunele săsești: Sibiu, Orăștie, Sebeș, Miercurea Sibiului, Sighișoara, Nocrich, Cincu și Rupea și ulterior cele Două Scaune Mediaș și Șeica. Cele 10 scaune din sudul Transilvaniei, împreună cu districtele Brașov și Bistrița, au format în secolul XV „Universitatea Săsească” (în latină „Universitas Saxorum”), adică o unitate administrativă cu putere asupra tuturor comunităților săsești din „fundus regius”, începând din 1486 - 1487.

Comunitatea săsească era renumită pentru unitatea în care conviețuia. Turnul slăninii, care apare în aproape fiecare sat cu biserică fortificată este un exemplu de loc în care toată comunitatea își depozita proviziile pentru iarnă. Turnul se deschidea duminica sau sâmbăta, iar oamenii își luau merindele de acolo pentru o săptămână, fără a se atinge vreunul de slămina altuia.

Regimul comunist a fost foarte restrictiv în ceea ce privește libertatea de a ieși din țară, iar emigranții erau considerați „trădători”. Regimul condus de Nicolae Ceaușescu a pus în practică așa numita „vindere” a minorităților, care i-a afectat atât pe etnicii germani din România, cât și pe evrei. Practic, guvernul federal german plătea o anumită sumă de bani pentru fiecare etnic german care primea acordul autorităților de la București de a emigra.

Aproximativ 230.000 de șvabi și sași au fost vânduți de Nicolae Ceaușescu Germaniei, între anii 1968 și 1989. Statul german a plătit pentru ei aproximativ trei miliarde de mărci.

Fiind considerați „Auslandsdeutsche” („germani din străinătate”) de către guvernul german, sașii din Transilvania au primit dreptul la cetățenie germană. Cei mai mulți dintre ei au emigrat în Germania atât înainte de căderea comunismului, cât și în primii ani de după 1989. Ca urmare a emigrărilor masive, numărul sașilor din România a scăzut foarte mult.

Pentru vizita bisericilor fortificate, există acest site pe care se găsesc numerele de telefon al celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Traseul: ușor, mare parte prin pădure, 70% pe cărări, pășuni și drumuri forestiere, 1,5 km asfalt

Diferență de nivel: +434 m

Locuri critice: câteva stâne cu oi și câini

Peisaj: satele săsești cu arhitectura aferentă, floră colorată, păduri de foioase întunecate și misterioase, pline cu animale sălbatice.

Cazări:

Rodeș (548 m alt.): **Casa de oaspeți** sau **Gasthaus** – care aparține Fundației Tabaluga, Peter Maffay Stiftung, 15 locuri/5 camere, posibilitate mic dejun, rezervare online la <https://www.gaestehaus-tabaluga.com/roman/reservierung.html>;

Criț (553 m alt.): **Casa Rozi**, agropensiune cu 35 locuri de campare, 10 locuri de cazare în 4 camere, posibilitate 3 mese, 60-80 lei/pers., masa nu este inclusă, oferă produse naturiste și mâncare tradițională, rezervare în prealabil la tel. 0745 268 947;

Casa Kraus aparține Fundației Michael Schmidt, 50 locuri, mic dejun și cină, disponibil tot anul, cu anunț în prealabil la tel. 0743 255 553, închiriere biciclete;

Glamping Blumenhof, 12 locuri de cazare în cort amenajat, acces la baie, ciubăr, servirea mesei la cerere, rezervări la telefon 0723 417 141 (Uwe Leonhardt sau George Toma)

Bine de știut: Criț oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute mai multe pe internet.

Infrastructura:

Rodeș:

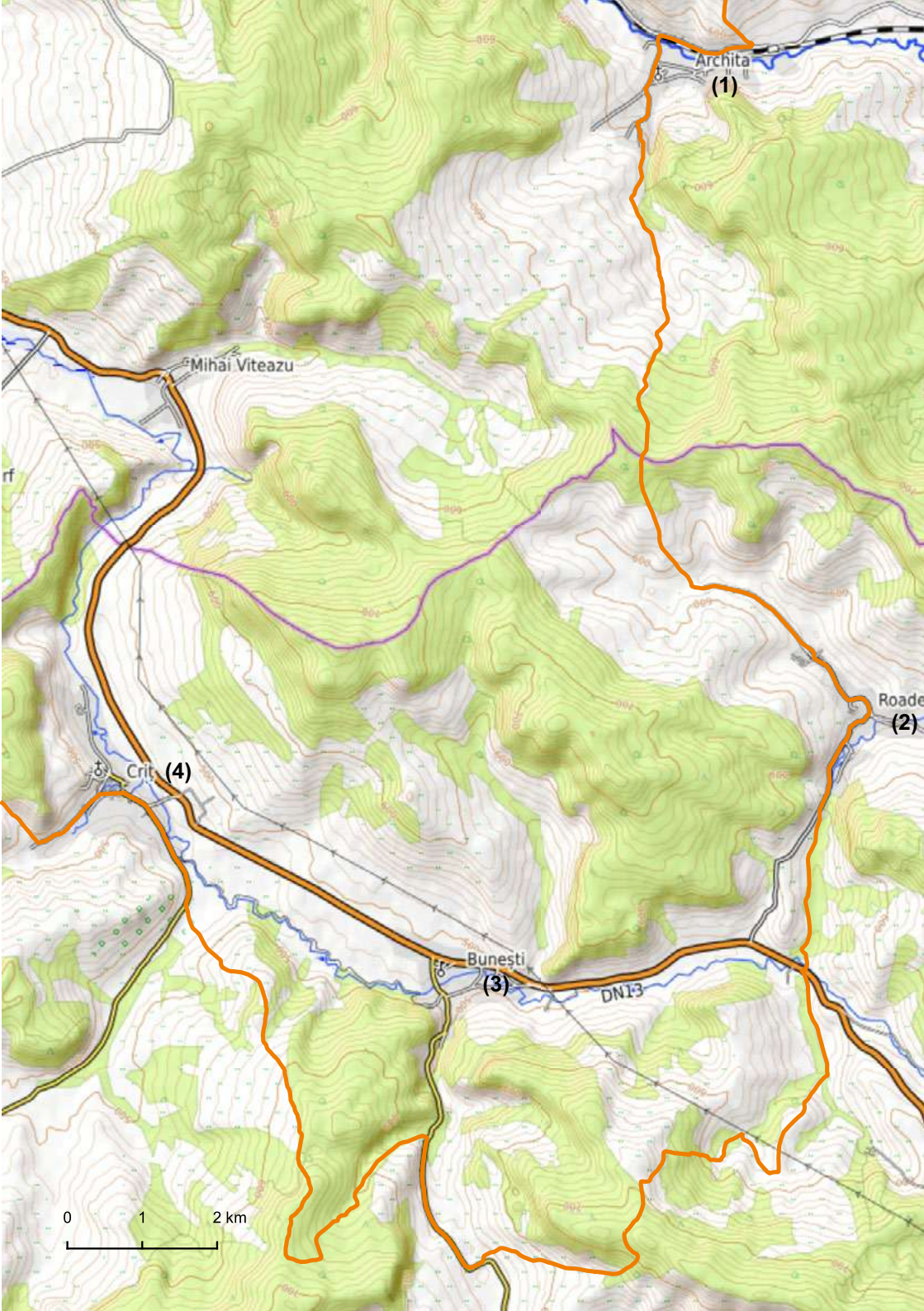
Bunești:

Criț:

Notă:

Archita (1) (comuna Vânători) este satul care este singur în județul Mureș, după ce am ieșit din județul Harghita, traseul intră în județul Mureș preț de un sat. Apoi din Archita, se îndreaptă spre Rodeș, la o aruncătură de băț, care este deja în județul Brașov. Archita marchează trecerea din Terra Sicularum în Terra Saxonum. Pornind, așadar din fața bisericii fortificate, ce poate fi prezentată de un ghid și vizitată scurt, se merge ușor dreapta, prin fața acesteia, pe un drum ce iese din sat, peste câteva sute de metri. Acesta continuă pe lângă o mică vale, urcând treptat, pe un deal/pășune, timp de circa un kilometru, loc în care putem întâlni una sau mai multe stâni. După ce se trece pe lângă acestea, tot într-o ușoară urcare, pe coasta dealului, traseul se îndreaptă spre pădure, ușor stânga, nu înainte de a începe cu bine cunoscutul desiș, copăcei rari, tufe sau plante înalte. Toate acestea fiind succesoarele unui peisaj mioritic, cu flori până-n brâu, de culori aprinse și miresme dulci ca mierea. Drumul nostru continuă cu o ușoară urcare către pădure, unde, înainte de limita comunelor, se găsește o bornă în pădure (a comunei Archita) care a fost montată la doar 100 de m de borna din județul Brașov (a satului Rodeș, comuna

Archita (1)

Mihai Viteazu

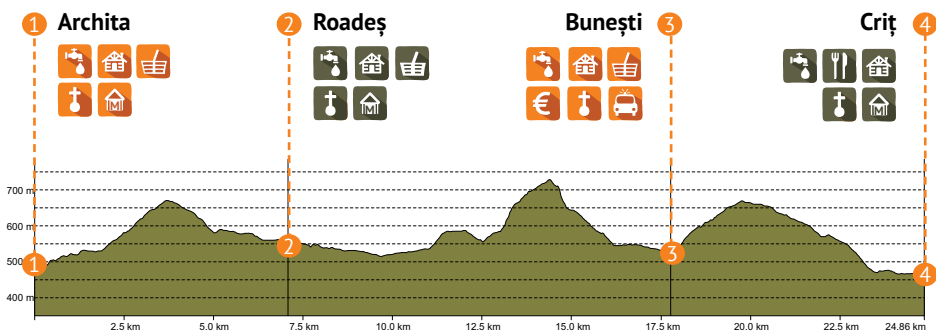
Crit (4)

Bunesti (3)

Road (2)

DN13

Bunești) ca dovadă a bucuriei prea mari pentru participarea la amenajarea traseului. Drumul forestier se întinde prin pădurea de foioase întunecată, iar simțurile drumețului se vor ascuți din cauza liniștii amenințătoare, dar atât de plăcute sufletului. După câteva sute de metri, traseul iese din pădure și coboară pe un plai colorat în alte culori decât în partea Bucovinei, iar diversitatea florei în funcție de diferitele zone, ne lasă fără griji. În depărtare se observă satul Rodeș (Radeln, germ.) (2), care este deja al doilea sat de la intrarea traseului Via Transilvanica în Terra Saxonum. Acesta este un sat sășesc, cu unele case recondiționate de Fundația Tabaluța, Peter Maffay Stiftung și altele care își așteaptă rândul.

Coborând pe cărare, printre pășuni cu iarbă grasă, traseul trece un podeț, apoi stânga într-un unghi de 90 grade, pe lângă un halău pentru văcuțele care pasc împrejur.

Se ajunge ușor la intrarea în Rodeș, trecând pe lângă câteva ferme de animale, și apoi printre țațoșele case sășesti. În centrul satului, o veche și uitată fântână arteziană, nefuncțională, stă pe post de un sens giratoriu pe care traseul îl va lăsa în partea stângă și va trece ușor dreapta peste un pod. Se trece prin fața Casei de oaspeți, apoi încă peste un pod și se ajunge pe asfalt, timp de un km, până la următoarea bornă. Se coboară de pe asfalt în partea stângă a carosabilului, și apoi traseul se întinde leneș pe lângă un pâraiaș, către drumul național. Se traversează pâraul în stânga, se trece pe lângă o holdă și se ajunge pe marginea drumului național. Aici se traversează drumul cu mare precauție, pentru că traseul ne duce pe cealaltă parte a șoselei. Drept și hotărât, pe urme de căruță, timp de un kilometru, cu pâraul în partea dreaptă, traseul se îndreaptă spre indicatorul care arată direcția spre Mănăstirea Sf. Gheorghe.

Drumeții care doresc să viziteze mănăstirea trebuie să știe că aceasta se află la un km distanță, deci o potențială vizită ar presupune abaterea de la traseu. La mănăstire se găsește apă și chiar și cazare pentru doritori.

De la indicatorul cu mănăstirea, traseul o ia la dreapta trecând un podeț, apoi brusc la stânga urcând abrupt câțiva metri, după care, pe marcaje, drumul o ia la dreapta. Aici găsim o stână cu oi. Trecem de aceasta, coborâm ușor în dreapta și mergem pe urme de căruță până la o trecere de pârau, dar traseul nu trece peste acesta, ci o ia la stânga în sus, ușor urcând spre un luminiș cu arbori răzleți. La borna întâlnită acolo se observă că flora este mult mai bogată, fiind o zonă ușor mai umedă. Trecând un pâraiaș aproape invizibil, recunoscut doar după iarba înaltă și verde, drumul se îndreaptă spre o pădure deasă de foioase. După trecătoarea naturală, la circa 20 metri, traseul o ia în stânga în pădure, urmărind marcajele Via Transilvanica. În pădure urcă abrupt câțiva metri, dând impresia de vremuri trecute și apuse, și nu degeaba, fiindcă în acea pădure este Dealul

Cetății, unde a fost cândva o cetate dacică. După ieșirea din desișul pădurii, se trece printre câțiva stejari izolați, ținând tot timpul ușor stânga, până la următoarea bornă care se ascunde în spatele unui stejar secular. De la aceasta, se observă o cărare fină, pe care se merge la stânga în 90 de grade. Se traversează o altă pădure maiestuoasă, care de la distanță pare să fie una de eucalipti, cu liane, ca cele din junglă. În luminișurile dintre păduri, se pot găsi și frăguțe care potolesc foame și chiar și setea unui drumeț obosit. Ușor, pe un drum forestier, traseul iese din pădure, coborând spre dreapta, pe o pășune dinspre care se poate vedea în stânga Bucegiul și Piatra Craiului, dacă vizibilitatea permite acest lucru. De aici, într-o ușoară coborâre pe un deal, se ajunge la o șosea asfaltată ce duce de la Bunești (3) la Viscri. Drumul o ia pe șosea înspre dreapta (Bunești) timp de un km și jumătate, până la un drum forestier care se vede pe partea stângă a șoselei. Pe acesta, în ușoară urcare, se pot simți florii animalelor sălbatice care urmăresc din umbră, sau umiditatea și răcoarea pădurii. După câțiva kilometri, trecând pe lângă o exploatare, pădurea devine din ce în ce mai sălbatică și necunoscută. La ieșirea din aceasta, o altă poiană se întinde până la intrarea în Criț. Pe marcajele VT, se trece ușor pe lângă liziera pădurii câteva sute de metri, apoi pe lângă două stâne cu oi și câini, până la un drum pietruit care o ia spre dreapta în ușoară coborâre. Trecând pe lângă bornă, se coboară ușor spre satul Criț (4), la care se ajunge după circa doi km pe asfalt, printre casele colorate a sașilor plecați. Traseul duce către biserica fortificată, unde drumețul se poate odihni la o socată dulce.

Info:

Roadeș – (în dialectul săsesc Raddeln, Radln, Rarlen, în germană Radenthal, în trad. „valea defrișată”, colocvial Radeln, „deșteleniș”, în maghiară Rádós) este un sat în comuna Bunești din județul Brașov. Biserica fortificată, este protejată de un zid dublu prevăzut cu cinci turnuri de apărare. Biserica evanghelică a fost construită de sași în secolele XV-XVI în stil gotic purtând hramul Sf. Ioan. Construcția a fost terminată în 1526. Turnul bisericii este prevăzut cu o galerie continuă. În 31 martie 2010 în Roadeș a avut loc ceremonia de punere a pietrei de temelie a unei instituții destinate copiilor traumatizați. Proiectul a fost inițiat de Fundația Peter Maffay, înființată de muzicianul german

Peter Maffay originar din Brașov. În urma derulării proiectului, fosta casă parohială a bisericii fortificate din Roadeș va deveni tabără pentru copiii cu probleme sociale, proveniți din sistemul instituționalizat. În casa de vacanță vor fi găzduiți gratuit, timp de câte două săptămâni, câte 14 copii abuzați din toată Europa, care vor beneficia de terapie.

În anul 2013 fundația cantautorului Peter Maffay a restaurat zidul de incintă al bisericii fortificate, zid care se prăbușise în februarie 2012.

După ce în 2015, pe turnul bisericii a apărut o crăpătură de sus până jos, care s-a mărit de la o lună la alta, în

februarie 2016, după o iarnă cu temperaturi schimbătoare, cu vânt și ploi abundente, clopotnița bisericii fortificate s-a prăbușit la pământ, lăsând în urmă un morman de bolovani.

Mănăstirea Sf. Gheorghe – Mănăstirea de la Bunești nu are o vechime de sute de ani, dar este un lăcaș de cult de o frumusețe aleasă, într-un decor natural care te îndeamnă la liniște, relaxare și rugăciune.

Istoria mănăstirii de la Bunești începe după Revoluție, când mitropolitul Antonie Plămădeală a decis construirea mai multor ansambluri monahale. În 1991, împreună cu preotul din Bunești s-a început ctitorirea mănăstirii, iar în 1993 lăcașul de cult a fost ridicat. În 1994 au venit aici și primele două maici, surorile Filofteia și Rafaela Potcoavă, nepoate ale părintelui Dumitru Stăniloae. Ca să strângă fonduri pentru construcția bisericii mănăstirii, pentru pictura ei și pentru finalizarea ansamblului monahal, măicuțele au mers cu mașini de ocazie în toată țara.

Mănăstirea are hramul Sfântului Gheorghe. De fiecare dată însă măicuțele de aici sărbătoresc și în Duminica Tomii (prima duminică după Paște) și hramul mic cum îi spun ele. O particularitate a mănăstirii de la Bunești este un drum al crucii amenajat pe dealul

de lângă lăcașul de cult, un fel de omagiu pentru drumul Golgotei. De două ori pe an, la sărbători speciale, după slujbă se face o procesiune până la crucea din deal. La fiecare dintre cele 14 popasuri, oamenii se opresc și se roagă la icoanele care Îl reprezintă pe Mântuitorul Hristos purtând Crucea spre Golgota.

Criț – În limba germană, Crit-Deutschkreutz înseamnă „Crucea germană”. Aici este un loc unde, în afara frumoasei biserici fortificate, avem ocazia să aflăm multe despre tradițiile și obiceiurile sașilor.

În secolul al XV-lea a fost ridicat un zid de incintă cu contur oval neregulat. Se mai păstrează patru din cele cinci turnuri inițiale. În sec. al XIX-lea a fost demolat zidul interior, iar în 1909 au fost demolate parțial magaziile pentru provizii. În 1908, s-a practicat o poartă prin turnul de vest, pentru a permite trecerea dricului. De aceea, turnul se numește în prezent Leichenturm (turnul cadavrelor).

Turnul din sud, în care se găsea poarta principală, fusese prevăzut cu ghidaje pentru poarta buscată. Acesta s-a năruit în 1925. În 1955 s-a năruit și turnul din nord, dar a fost reconstruit în 1957, cu două etaje. În biserică se găsesc lăzi datate 1666 și 1724. Băncile pictate datează din anul 1793. Pe clopote sunt inscripționați anii 1549 și 1551.

Michael Schmidt este sas, originar din satul Criț. Om de afaceri de succes, crede în valorile culturale ale acestei comunități și le susține în mod activ. Vorbesc de la sine numeroasele proiecte desfășurate prin intermediul Fundației „Michael Schmidt”: restaurarea orgii bisericii din Criț, finanțarea filmului „Orgile din Transilvania, o întoarcere în timp”, reconstruirea casei parohiale din Criț după planurile inițiale, Festivalul „Săptămâna Haferland”, care se desfășoară anual în mai multe localități precum Saschiz, Rupea, Bunești, Criț, Viscri, Fișer, Meșendorf și Roadeș, dar și proiectele de susținere a învățământului în limba germană pentru studenții care vor să devină învățători și profesori de limba germană.

Vecinătatea (*Nachbarschaften*) – funcționa ca o instituție bazată pe ajutor reciproc și reprezenta o formă de organizare a satului. Cuprindea locuitorii de pe aceeași stradă sau de pe mai multe străzi alăturate, cam 30 de familii, care contribuiau la buna rânduială a locului, își împrumutau bani sau foloseau la comun unelte agricole. Organizarea pe vecinătăți a început la Criț în 1616 și a durat până în 1991, când a avut loc ultima întrunire a ultimei vecinătăți. Vecinătatea era condusă de un „tată de vecini” sau „tată bătrân”, ales din cei mai vârstnici membri, pe o perioadă de doi ani și ajutat de un „tată tânăr”. Rolul lor era de a-i sfătui pe responsabilii vecinătății să verifice cheltuielile și să supravegheze comunitatea. Fiecare vecinătate avea însemnul ei, încrustat pe o bucată de lemn, numită tablă, dar și însemne ale vecinătății, ținute în lada vecinătății. Legile acestora prevedeau clar că toți cei dintr-o vecinătate contribuiau la construirea casei vecinului, la ajutarea lui, aveau loc „judecăți” și împăcări sau excluderea din comunitate.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +330 m

Locuri critice: atenție sporită pe porțiunile din pădure, drum prăfuit unde trec mașini, asfalt la finalul traseului.

Peisaj: drumuri prin sate săsești, posibilitatea de a vizita bisericile fortificate evanghelice, Saschiz sat reinventat săsesc.

Cazări:

Cloașterf (460 m alt): Cazare vis-a-vis de biserica evanghelică, un camping nou, amenajat, cu locuri limitate în paturi, cu spațiu amenajat pentru rulote și corturi, **Camping Zori**, detalii și rezervări la Florentina, tel. 0740 291 869;

Saschiz (460 m alt): primul nostru contact cu Saschizul a fost Anca, de la **Casa de pe deal**, devenită voluntar al drumului și al asociației, cea care oferă cazare (eventual masă) cu contactare în prealabil la tel. 0740 286 874 și orice alte informații necesare unui drumeț. Lista tuturor locurilor de cazare din Saschiz o aflați pe site-ul comunei: <http://turism.saschiz.ro>

Infrastructură:

Cloașterf:

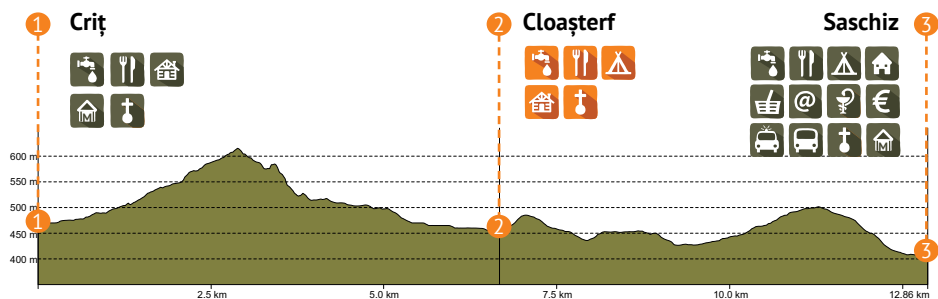
Saschiz:

Notă:

Din centrul satului Criț (1), de la picioarele bisericii fortificate, urmând traseul Via Transilvanica, se merge până în capătul opus al satului, în continuarea sensului din care drumețul a intrat în Criț. După în jur de un km, după ce se părăsesc casele construite în stil săsesc, colorate sau nu, locuite sau nu, vesele sau triste, care redau gustul unor vremuri trecute, părăsim și noi Crițul. Vis-a-vis de o gospodărie mare, printre ultimele ale satului, drumul o ia spre dreapta, urcând încet, către o pădure, timp de circa un km. Intrarea într-un colț de pădure se face printr-o coborâre, după care traseul urcă înapoi către o poiană, câțiva metri, destul de abrupt, până într-o altă pădure. Se trece o coamă de deal împădurită ca să se ajungă la un drum forestier pe dreapta, drum care coboară încet spre o fermă pe care o lăsăm pe partea dreaptă. După în jur de doi km pe acest drum se intră în Cloașterf (2) și se merge până la biserica evanghelică din centru. Vis-a-vis de aceasta se află campingul, în cazul în care se dorește oprirea și petrecerea restului zilei în această localitate. Dacă nu, după o scurtă/lungă vizită a bisericii, (traseul din această zi fiind unul mai scurt, deci timpul ne va permite), drumul continuă pe asfalt câțiva metri, după care o ia la stânga.

Se observă acum un traseu de bicicletă, drum proaspăt asfaltat, îngust, care leagă două comune și mai folosește ca drum ocolitor pentru utilajele agricole.

Acesta șerpuiește printre diverse ferme, plantații de hamei sau altceva, timp de aproape șapte kilometri, fiind un drum relativ sigur și nu foarte circulat de mașini. Intrarea în Saschiz (3) se va face ușor dreapta, loc în care vom observa că traseul din ziua următoare, o va lua în stânga sus, pe un alt drum asfaltat. Dar deocamdată, drumețul va intra până

la biserica fortificată din Saschiz, va savura prezentarea cu ghid a acesteia, împreună cu toate minunățiile ce le mai oferă acest sat sășesc renăscut din propria-i cenușă.

Info:

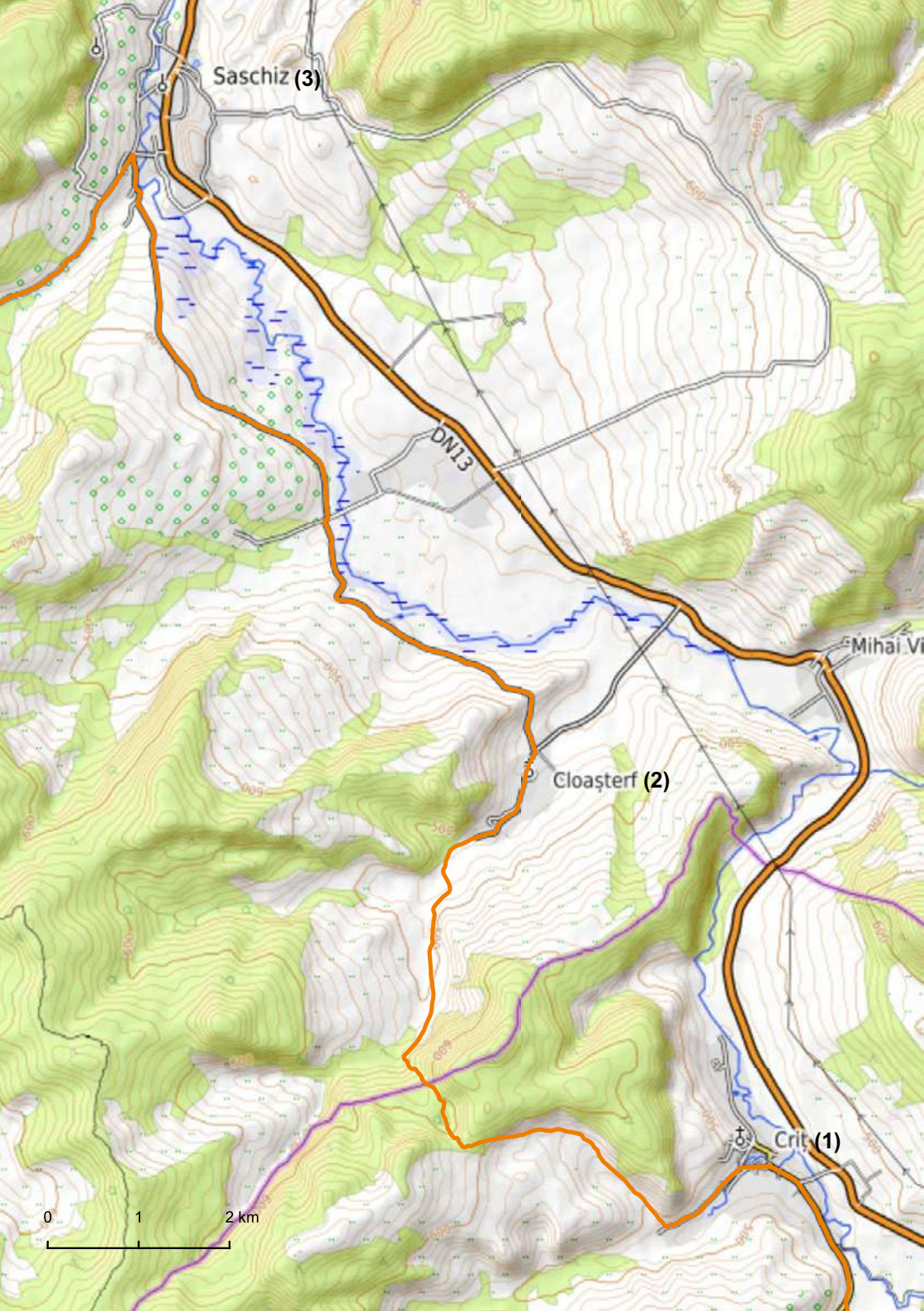
Biserica evanghelică-luterană din Cloașterf – Ansamblul fortificat al bisericii evanghelice-luterane se numără printre cele mai omogene din Transilvania, fiind opera coerentă a unei singure perioade de construcție (1521-1524), sub conducerea maestrului Ștefan Ungar din Sighișoara. Biserica are aspectul unui masiv redus, deasupra navei și corului cu bolți în rețea înălțându-se un etaj fortificat, prevăzut cu ferestre de tragere și guri de aruncare. Incinta este patrulateră, cu turnuri de colț în plan pătrat, cu acoperiș în pupitru.

Pentru vizita bisericii fortificate există acest site pe care se găsesc numerele de telefon al celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Biserica fortificată din Saschiz – Biserica evanghelică fortificată din Saschiz figurează pe lista monumentelor istorice din 2010, a fost renovată și pusă la punct pentru a putea fi vizitată, mai ales că se află la drumul principal european, E60. Oamenii din comunitate sunt foarte legați de această biserică, motiv pentru care au și făcut tot posibilul de a contribui la consolidarea clădirii, s-au luptat pentru ca reconstruirea ei să fie făcută cu multă grijă și acum o promovează lumii, organizând evenimente în jurul ei, cum ar fi concerte de chitară clasică etc. Pe locul unde altă dată se afla o bazilică romanică, s-a ridicat în 1493 o mare biserică fortificată în onoarea regelui Ștefan I al Ungariei. Biserica masivă, construită din piatră de carieră, în stil gotic, este de tip sală, întărită cu 22 de contraforturi. Sala este foarte lată și lungă, iar corul este închis pe trei laturi. În 1496 a fost terminat corul bisericii, iar în 1525 toate lucrările au fost terminate. Fortificația sășească a fost construită între secolul al XIV-lea și al XV-lea, cu ziduri înalte până la 9 m. Întreg ansamblul a fost înconjurat de un puternic zid de apărare, al cărui traseu este urmat de actuala împrejmuire a bisericii.

Pentru vizita bisericii fortificate există acest site pe care se găsesc numerele de telefon al celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Cetatea țărănească din Saschiz – În afara bisericii există pe un deal din apropiere și o cetate țărănească a cărei datare este din secolul al XIV-lea. Pe o piatră a cetății este dăltuit anul 1343. Cetatea a avut șase bastioane și o fântână adâncă de 60 m (care astăzi

Saschiz (3)

DN13

Cloașterf (2)

Mihai V.

Crit (1)

0 1 2 km

mai are numai 1-2 m). Legenda spune că din fundul fântânii ar fi pornit un tunel care ducea până în centrul comunei.

Vecinătatea femeilor – Despre conceptul de vecinătate putem vorbi odată ce am pătruns în ținutul sașilor, aceasta fiind o formă de organizare care funcționa pentru ei. Cine ar fi zis însă, că în aceste vremuri complicate ale secolului XXI, în care viața devine tot mai orientată pe sine, iar ritmul nu mai e ritm, ci e o cursă de viteză prin timp, există oameni care să vrea să reinvie și reinventeze, nu doar tradiții și obiceiuri străvechi, ci viața la țară pur și simplu. Echipa Tășuleasa Social a cunoscut în Saschiz „Vecinătatea femeilor”, o comunitate care nu doar că se susține în interior, dar reușește să pună în aplicare diverse proiecte de economie socială, de educație și de promovare a zonei. Câteva din proiectele acestor femei hotărâte sunt „Sărbătoarea rubarbăruului” care promovează acest produs local prin rețete consacrate, dar și prin inovații culinare, ture cu bicicletele, lecturi pentru copii etc.

Centrul de ceramică din Saschiz – Acesta este locul cel mai bun pentru a învăța istoria ceramicii albastre de Saschiz, dar și despre alte tehnici de olărit folosite de către sași. Saschiz a fost un vechi centru de olărit, renumit pentru culoarea albastră încă din anii 1700. Micul atelier a fost închis în anii 1970 și motivele tradiționale albe pe fond albastru au fost înlocuite de cele ale ceramicii de Corund, din zona secuiască și modelele inversate (albastru pe alb). Sașii care au trăit în Saschiz de-a lungul anilor nu au fost doar fermieri. Documentele atestă pe teritoriul comunei existența meșterilor olari care și-au croit loc printre celelalte bresle tradiționale ale secolului XVII, printre pielari, cojocari, fierari sau tâmplari.

Biserica ortodoxă din Saschiz – În 1823, preotul Ioan Șoneriu, cu multă greutate, ridică actuala biserică din piatră și cărămidă, iar acoperișul fiind făcut din tablă și țiglă, cu hramul „Sfântul Ierarh Nicolae”. Nu se cunosc numele și originea constructorului. Din punct de vedere arhitectural, biserica este construită sub formă de navă, având o lungime de 32 m și o lățime de 8 m, tavanul este boltit, având, deasupra naosului, un turnuleț din tablă cu ferestre și tencuială în interior. În anul 1961, în timpul slujirii părintelui Dumitru Ciulei, biserica a fost pictată în tehnica tempera de către pictorul Iosif Vasu, iar între anii 1993-1994, când păstorea preotul Ioan Cătană, pictura a fost refăcută și întregită de pictorul Mihai Alecu, pictură care se păstrează până azi în condiții bune.

Ceainăria „Tei” din Saschiz – În spatele bisericii, pe drumul pe care duce și traseul Via Transilvanica, peste pod, pe drumul ce duce către cetate, se vede ceainăria „Tei”, un loc idilic, oază de liniște cu un tei imens în fața intrării. Cei doi tineri, Hadrian și Marianne, au făcut asta din dragoste pentru Saschiz, slowfood și biciclete. Oferă băuturi pentru toate gusturile, cu un mic magazin de suveniruri unde se găsesc: gem, dulceață, sirop, bere artizanală, gin din flori de soc etc., ce așteaptă să fie degustate sau împachetate pentru cadouri. În curtea ceainăriei amenajată pentru a avea câteva momente bune de relaxare, se găsește și Punctul de închiriere biciclete. Pentru orice eventualitate, au și o cameră frumoasă de cazare, pentru o pereche, adică 2 persoane/pat matrimonial. Adresa: 302 Saschiz, Mureș, www.tei-teehaus.weebly.com – pentru mai multe informații și rezervări, sau la tel. 0742 416 291 și 0744 148 426.

1832

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +565 m

Locuri critice: atenție sporită pe porțiunile din pădure, drum prăfuit unde trec mașini, asfalt la începutul traseului.

Peisaj: drumuri prin sate săsești, cătune uitate de lume, locuite de foarte puțini oameni, pădure seculară, spectaculoasă deasupra satului Daia.

Cazări:

Șapartoc: *Traditional Romanian Village*, cazare, cu un număr mare de locuri disponibile, mic dejun și masă la cerere, din produse locale. Se oferă cazări pentru toate buzunarele, inclusiv în case tradiționale de închiriat sau camping, informare și rezervare la tel. 0741 082 770 (Radu Moldovan), la adresa de email sapartocvillage@yahoo.com sau pe pagina Facebook Sapartoc Traditional Village.

Infrastructură:

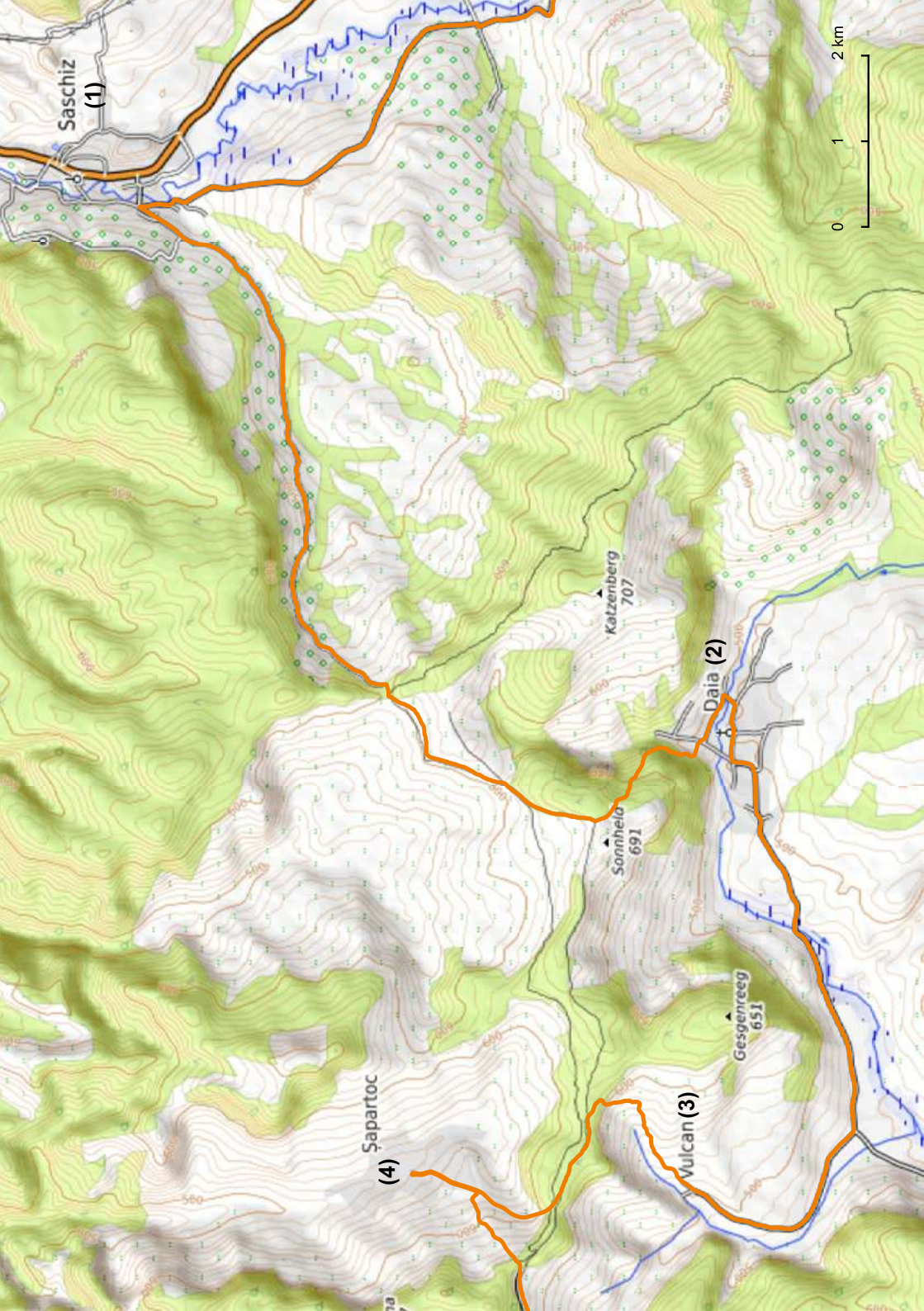
Daia:

Vulcan:

Șapartoc:

Notă:

Se ia ca punct de reper biserica fortificată din centrul Saschizului (1) care se află lângă șoseaua principală, E60, prin spatele căreia continuă traseul, coborând ușor pe stânga, mergând pe drumul pietruit, după marcaje, în jur de un kilometru, până ce se observă pe partea stângă biserica ortodoxă. Drumul se transformă în drum asfaltat și urcă încet pe marcaj, pe dreapta, ieșind din sat în totalitate. Pe stânga, în depărtare, se poate observa satul Cloașterf. Continuă urcarea lină pe asfalt, vreme de trei kilometri și jumătate, atunci când se părăsește asfaltul ușor la stânga, pe un drum prăfuit, printre două pâlcuri de pădure, mergând apoi pe curbă de nivel, pe lângă o pădurice de pini, având în partea dreaptă o pășune. Cu timpul, drumul se îngustează și se transformă în cărare, care va duce către o pădure de o frumusețe copleșitoare, cu brazi înalți și bătrâni, copaci ruși și căzuți, cu fâșii de lumină care străpung semi-întunericul răcoros, înconjuțați de sunetele păsărilor și animăluțelor ce-o locuiesc. Cărarea duce într-o ușoară coborâre, care devine tot mai abruptă, în timp ce se apropie satul Daia (2). Se pot găsi urme de urs sau de alte animale sălbatice, de aceea recomandăm să păstrăm zgomotul constant și tonul vocii neamenințător. După o coborâre de circa 500 de metri, se iese pe un drumuleț lăturalnic al satului care urcă spre strada principală. Ajunși la șosea, pe partea stângă, putem să ne răcorim la bufetul satului. După o mică pauză de hidratare, se ia direcția opusă, în dreapta spre ieșirea din sat, drumul principal, pietruit și prăfuit, timp de circa trei kilometri, după care la intersecție se cotește spre dreapta către satul Vulcan (3) alți doi kilometri, pe același fel de drum. Se ajunge în sat, iar de la biserica veche din centru, se merge pe drumul principal într-o ușoară urcare, urmărind marcajele. După aproximativ 600 de metri, se iese pe dealul cel mai apropiat satului, într-o urcare de dificultate

Saschiz (1)

Katzenberg
707

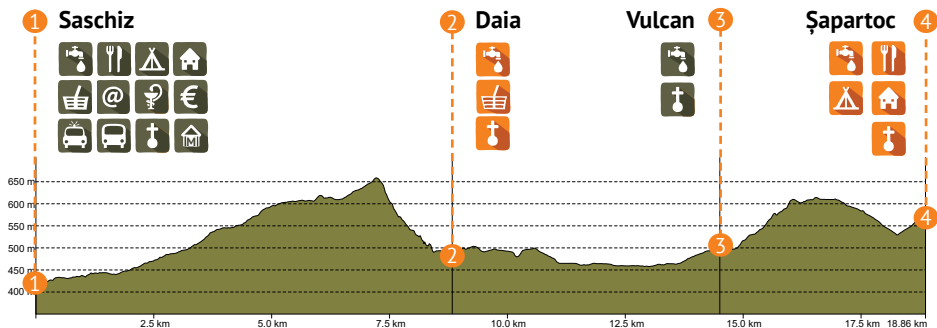
Dala (2)

Sonnheld
691

Gesenreeg
651

Sapartoc
(4)

Vulcan (3)

medie, printre resturile unei stâne. De acolo, traseul o ia în stânga spre pădure, într-o altă urcare ușoară. După un kilometru și jumătate de umbră răcoroasă și binevenită, pe coama dealului, traseul se lasă ușor pe drumul de țară către Șapartoc. Drumul devine din ce în ce mai pietruit, iar noi părăsim traseul pentru a intra în sat, lăsându-l pe acesta în partea stângă. După prima și a doua biserică părăsită, se ajunge la o intersecție, la o a treia biserică, de la care cazarea se află pe drumul care duce ușor în sus spre dreapta. Cazarea recomandată este singura din Șapartoc (4), satul având doar o mână de locuitori.

Info:

Biserica fortificată din Daia – Biserica fortificată din Daia săsească din comuna Apold, județul Mureș, este pe lista monumentelor istorice și merită vizitată. Ansamblul bisericii este format din biserica evanghelică, incinta fortificată și turnul clopotniță. Biserica evanghelică din Daia, cu hramul Sfânta Fecioară Maria, a fost construită pe la mijlocul secolului al XV-lea. Este de tip sală și aparține stilistic goticului târziu central-european. Edificiul inițial măsoară în lungime 18,10 metri, având lățimea maximă la nivelul corului de 9,10 metri, iar lățimea la nivelul sălii propriu-zise, sub turnul de la intrare, de 7,05 metri. Turnul vestic inițial s-a prăbușit la începutul secolului următor. Absida altarului are o formă pentagonală.

Pentru vizita bisericii fortificate există acest site pe care se găsesc numerele de telefon al celor care dețin cheile și pot prezenta bisericile: <https://kirchenburgen.org/ro/biserici-fortificate/>.

Cele trei biserici din satul Șapartoc – În sat sunt trei biserici: una română ortodoxă cu o vechime atestată de unul dintre clopotele existente și astăzi din anul 1696 și de o Sfântă Evanghelie din 1723, tipărită în București „cu binecuvântarea lui Kir Dănilă, Mitropolit a toată Țara Românească”; două biserici de confesiune catolică și calvină, zidite, prima la mijlocul sec. la 19-lea, 1857, iar a doua în 1930; două case parohiale; două școli, una de stat și una fostă confesională catolică. Satul este acum aproape părăsit, iar priveliștea celor trei biserici este aproape nostalgică. Dacă odată satul număra aproximativ 800 de locuitori, în 2011, populația satului a scăzut la 26 de persoane.

Traseu: nivel mediu, datorită lungimii acestuia

Diferență de nivel: +535 m

Locuri critice: atenție sporită pe porțiunile din pădure și la asfalt

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure, sate la asfalt, Sighișoara, oraș patrimoniu UNESCO, apoi platoul Breite și satele săsești Criș și Stejărenii, de vizitat.

Cazări:

Aurel Vlaicu (499 m alt): Cazare la o cabană care se închiriază, cu rezervare la telefon 0741 082 770 (Radu Moldovan);

Pensiunea Casa cu prispă, în apropierea Mănăstirii Sf Dimitrie, cazare 250 lei/cameră dublă cu mic dejun inclus. Cina la cerere. Rezervare la telefon 0742 336 323 (Alisa Olar), 10 % reducere pentru drumeții VT.

Sighișoara (364 m alt): **Burg Hostel**, Strada Bastionului 4-6, Sighișoara, 80 lei/pers., posibilitate de masă la cerere, tel. 0722 591 132;

Stejărenii: Hanul din Pădure, la 6 km de traseu, 25 locuri de cazare, 8 camere, mic dejun inclus, restaurant, posibilitate de transport auto din traseu, rezervări la tel. 0728 811 559.

Casele Experience Transylvania (MET), Casa nr. 106, rezervări pe <https://www.experiencetransylvania.ro/guesthouse/>, plata numai online, cu menționarea faptului că vor veni drumeți pe Via Transilvanica, aceștia având o mică reducere: 100 lei/pers., sau la tel. 0724 000 349 (Sana Nicolau) și 0265 713 347 (Icuța).

Infrastructură:

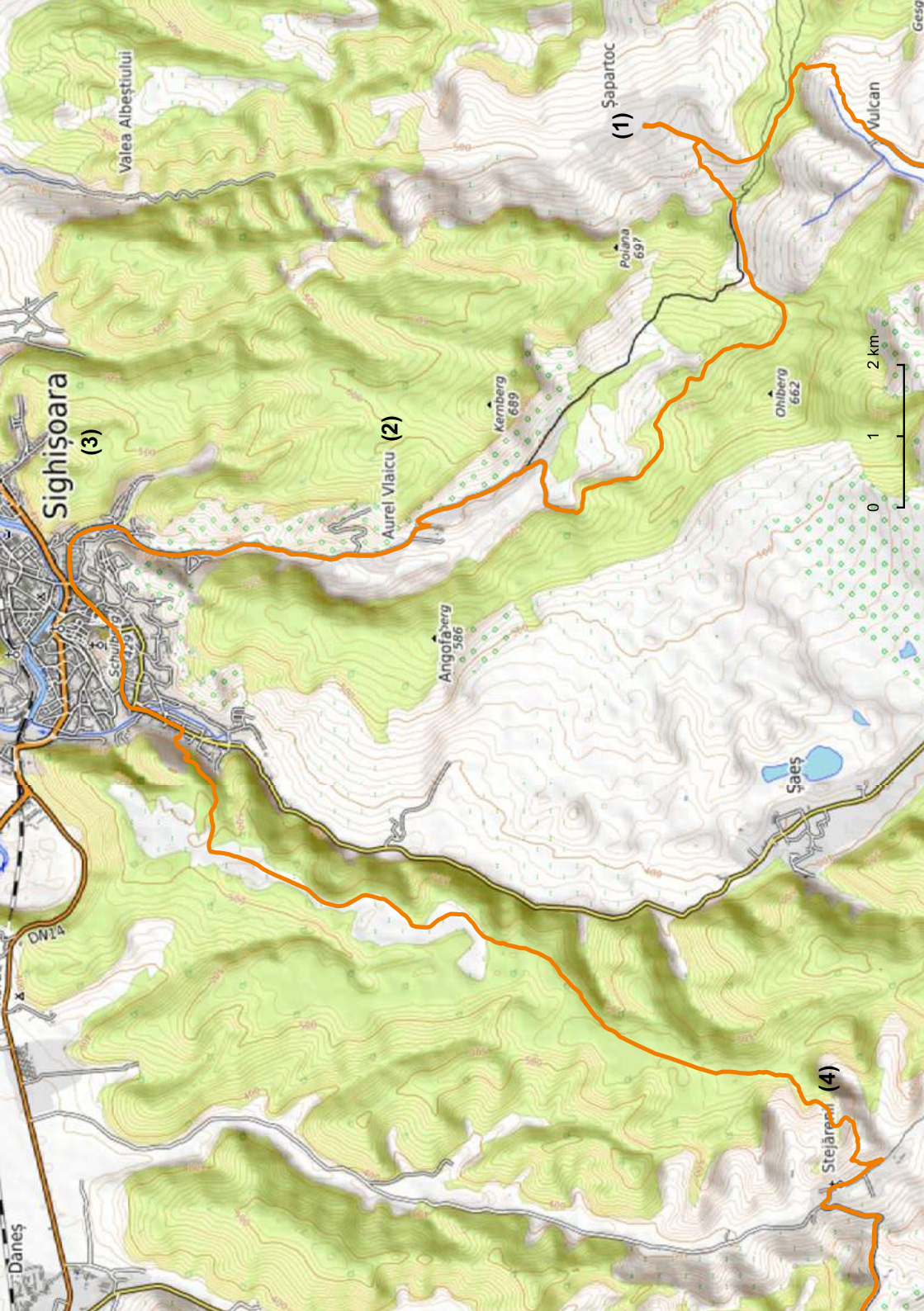
Aurel Vlaicu:

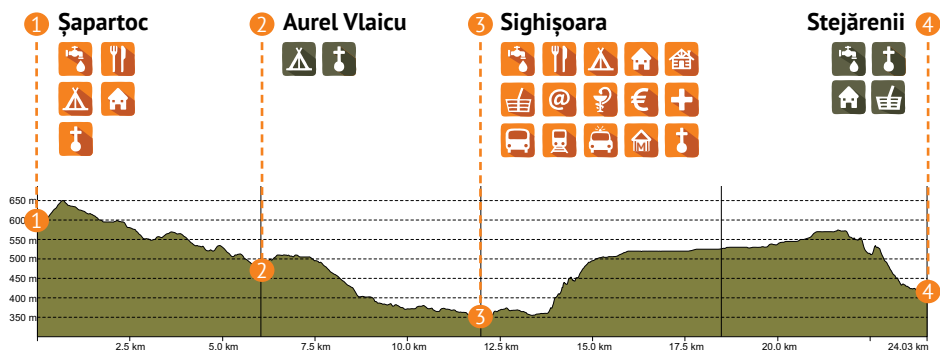
Sighișoara:

Stejărenii:

Notă:

Traseul începe din centrul satului Șapartoc (1), urcând ușor prin fața celor două biserici părăsite, pe drumul pietruit, în jur de un km, până ce se găsește pe partea dreaptă drumul de pășune care urcă, și el, ușor. Mergând pe acesta, șerpuit și urcând încet, se trece pe lângă o stână și se ia ușor stânga, după cum se întinde traseul, către o pădure, care este de fapt punctul de întâlnire, pe vârful dealului, a două colțuri de păduri. Acolo se trece printr-o cortina transparentă a copacilor și coboară pe drum în jos, pe goliciunea dealului care ne conduce tot spre o pădure. Antecamera acesteia este formată tot dintr-un desigur cu zmeură și frăguțe, uneori chiar și nenumărați țânțari, dar dacă se trece și peste această probă, se poate intra în liniștita pădure. Acum, traseul va merge pe un drum, prin pădure, drum plăcut la picior, acoperit cu iarbă și noroi, nefolosit pentru exploatare, dar folosit pentru multe alte activități sportive. De la o vreme, se intră pe mai multe marcaje de bicicletă sau drumeție. În jur de trei km se merge prin această pădure întunecată și răcoroasă, până, ieșind din ea, traseul mai continuă puțin pe la marginea ei, pe lizieră. În stânga se poate observa un sat, iar în față, departe, chiar și Sighișoara. Drumul forestier se intersectează la un moment dat cu un drum care vine din dreapta, iar traseul se continuă pe acesta, coborând în dreapta pe lângă o gospodărie, câțiva metri, după care,

ajunși la drumul mai principal, pietruit, se ia la stânga. Tot mergând pe acest drum care vălurește, când coboară, când urcă, printre cabane, case și gospodării, vom observa că ne aflăm în Aurel Vlaicu (2), aproape sat-„cartier” al Sighișoarei. Mersul prin Aurel Vlaicu va fi deodată pe asfalt, trecând prin fața Mănăstirii Sfântul Dimitrie, și continuând în jos spre dreapta, până ce tot pe asfalt, pe marcajele VT, vom pătrunde încet, coborând pe străzile înguste ale orașului, în Sighișoara (3). Aici, drumețul va fi copleșit de frumusețile arhitecturale ale orașului medieval, în mare parte excelent conservat, unde va putea vizita cetatea, biserica fortificată, școala sau străduțele din jurul acestora. O pauză de cultură va oferi drumețului o doză bună de energie pentru cealaltă jumătate a traseului din această zi, până aici parcurgând 12 km.

După această experiență, traseul traversează orașul aproape în linie dreaptă, cu marcajele puține, dar vizibile pe partea stângă a trotuarului, până la ieșirea din oraș, care se face pe partea dreaptă a trotuarului, printre două case, după ce se traversează pe partea opusă, la trecerea de pietoni din fața magazinului Coralia.

De aici, de la ieșirea din oraș, începe o urcare abruptă, prin pădure, distanță de un km, până se ajunge la un platou, numit Breite, pe care există o rezervație de arbori, stejari multisecolari. Aici, după ce se trece de un teren de fotbal, se ține drumul principal, aproximativ șapte kilometri. Traseul nostru va face la dreapta, apoi, merge pe o potecă ce coboară ușor până în satul Stejărenii (4). Aici se poate vizita biserica veche, și dacă există energia necesară, se poate merge mai departe către Criș, patru km pe asfalt, pe un drum îngust care urcă și coboară, ca valurile Dunării, până în satul în care se pot vizita unele puncte de interes.

Info:

Sighișoara – Municipiul Sighișoara din județul Mureș este un oraș cunoscut din România, unde turismul este destul de bine pus la punct. Centrul istoric al orașului este inclus în patrimoniul UNESCO și chiar dacă există numeroase obiective de vizitat, este important de văzut cum orașul în sine este într-un fel sau altul un muzeu care spune istoria veche a unui loc cu adevărat special din țara noastră. Vom enumera în acest ghid câteva din obiectivele turistice care merită vizitate, dar lista ar putea continua. Înainte de toate, ar fi important să lășăm aici câteva cuvinte care să descrie Sighișoara. Undeva lângă Sighișoara se găsea postul de pază militară romană Sandava. Localitatea a fost întemeiată de coloniștii germani (de fapt, franconi din regiunea Rinului de Nord), care fuseseră invitați să se așeze în Transilvania de către regele Ungariei Géza al II-lea pentru

a apăra granițele de est. În această perioadă istorică oamenii de etnie germană au fost denumiți saxoni, dar coloniștii germani adevărați, cunoscuți ca „sașii din Transilvania”, nu au legătură cu saxonii din nord-estul sau sud-estul Germaniei. Acești coloniști primesc în folosință fundus regius și se bucură de drepturi și privilegii deosebite. În decursul anilor, cetatea Sighișoara nu a fost scutită de primejdii și dezastre, prima mare năvălire a fost cea tătară din 1241, pe când cetatea încă nu era fortificată. Construcția zidului cetății, care are o lungime de 950 m, a început în 1350. Înălțimea inițială a fost de 4 m, dar în secolul al XV-lea a fost înălțat cu încă 3-4 m. A avut 14 turnuri (care aparțineau

fiecare câte unei bresle) și 4 bastioane. În prezent mai există 9 turnuri și trei bastioane, dintre care cel mai reprezentativ este Turnul cu Ceas (Turnul Orelor). Alte turnuri sunt Turnul Frânghierilor (una din cele mai vechi construcții din Sighișoara), Turnul Croitorilor, Turnul Aurarilor etc. Între anii 1431 și 1435, Vlad Dracul a stat la Sighișoara, așteptând momentul prielnic de a urca pe tronul Țării Românești. Totodată stăpâna aceste regiuni în numele lui Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei. Se pare că în această perioadă (în 1431) s-a născut la Sighișoara Vlad Țepeș.

Breslele – În Sighișoara existau 19 bresle meșteșugărești care au primit statut și privilegii. Concurența dintre breslele din diferite orașe era una crâncenă, astfel că breslele își rezervau dreptul de a confisca produsele aduse de alți meșteșugari în orașul lor. Meșteșugarii devin tot mai înstăriți și ajung să aibă reprezentanți în sfatul cetății, lucru care până atunci era rezervat patricienilor feudali. Primul meșteșugar care a ajuns să intre în sfatul cetății, cu funcție de jurat, a fost un reprezentant al breslei aurarilor, Nikolaus, în 1393. Breslele au fost desființate în 1884 deoarece își pierduseră semnificația.

Școala din deal din Sighișoara – Școala din deal din Sighișoara, astăzi liceul „Josef Haltrich”, este una din cele mai vechi școli din Transilvania. Este clasată ca monument istoric. În perioada 1402-1520, 95 de studenți sighișoreni au studiat la Universitățile din Cracovia și din Viena. Limba de predare era probabil latina. În 1642 s-a construit așa-numita „Scară acoperită” (numită și „Scara elevilor”), care leagă Orașul de Sus cu școala. Inițial avea 300 de trepte, dar acum mai are 176. Școala deține numeroase colecții importante, moștenite de la profesori din trecut. Printre aceste colecții se numără un ierbar cu peste 1.000 de specimene, sau colecția de melci.

Piața Cetății – Piața Cetății este o mică piață din inima orașului. În trecut, aici aveau loc de la târguri, sărbători până la procese sau execuții publice. Este un loc potrivit pentru a avea acces la majoritatea obiectivelor turistice de mare importanță din Sighișoara.

Casa Dracula – Casa lui Vlad Dracul se află în Piața Cetății, aproape de Turnul cu Ceas. Această casă este locul unde Vlad Țepeș, inspirația din spatele personajului lui Bram Stoker, s-a născut în 1431. A locuit aici împreună cu tatăl său pentru cinci ani, iar apoi s-au mutat la Târgoviște. Un dragon din fier atârna la intrarea în casa, iar la parter se află Muzeul Armelor.

Biserica Leproșilor – Biserica se află în Orașul de Jos, pe malul râului Târnava Mare. Este o biserică din secolul 15, în stil gotic, care își ia numele din faptul că a deservit drept capelă pentru spitalul leproșilor în perioada dintre anii 1647 și 1684. Pentru că leproșii nu aveau voie să intre în biserică, un amvon special a fost construit afară pentru ca preotul să le poate sluji bolnavilor.

Stejarii seculari de la Breite – Aria Natura 2000 este o arie protejată aflată în sudul județului Mureș, în administrația orașului Sighișoara. Arealul „Stejarii seculari de la Breite” este inclus în situl de importanță comunitară - Sighișoara - Târnava Mare și reprezintă o zonă de deal din etajul gorunetelor, acoperită cu pășuni colinare și specii de stejari și goruni seculari, cu vârste cuprinse între 400 și 600 de ani.

Biserica fortificată din Stejărenii – Mica localitate Stejărenii a avut o primă biserică construită în secolul 15, din care se mai păstrează doar partea de mijloc a altarului realizat în secolul XVIII. Actuala biserică a fost construită în perioada 1913-1914, cu ajutorul material al societății Gustav Adolf (Gustav-Adolf-Werk), aflată sub patronajul Bisericii Evanghelice și având sediul central în Leipzig. Orga, amplasată în balconul de vest, a fost construită în 1914 de timișoreni Wegenstein și fiul.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +515 m

Locuri critice: în zilele călduroase se recomandă aprovizionarea cu apă din sate, izvoarele lipsind de pe traseu

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure, poienițe, sate la asfalt, Mălâncrav - sat patrimoniu UNESCO.

Cazări:

Pentru Terra Saxonum există site-uri unde se pot găsi mai multe posibilități de cazare în case tradiționale și nu numai, unde merită încercată o căutare, în cazul în care nu se găsesc locuri la cazările recomandate. De asemenea, recomandăm site-ul prietenilor noștri de drum, cei de la Colinele Transilvaniei, unde de asemenea, se pot găsi informații importante: <https://www.colinele-transilvaniei.ro/>; <https://www.travlocals.com/>.

Criș: Uneori la **Castelul Bethlen** din Criș se poate găsi cazare la corturile amenajate în grădina castelului, pregătite de către Asociația Devai Szent Ferenc (Sf. Francisc), rezervări la telefon 0728 721 495, sau 0265 713 355, email beke.haza.keresd@gmail.com, în limba engleză sau germană. Taxa de vizitare a castelului se folosește la Asociația Sf. Francisc.

Florești: Casele Experience Transylvania (MET), Casa nr. 79, rezervări pe <https://www.experiencetransylvania.ro/guesthouse/>, plata numai online, cu menționare faptului că va fi vorba despre drumeți pe Via Transilvanica, aceștia având o mică reducere: 100 lei/pers., sau la tel. 0724 000 349 (Sana Nicolau) și 0770 327 738 (Malina Coșorean);

Stâna de pe coline, contact pe Facebook;

Mălâncrav: Casele Experience Transylvania (MET), Casa nr. 280, rezervări pe <https://www.experiencetransylvania.ro/guesthouse/>, plata numai online, cu menționarea faptului că vor veni drumeți pe Via Transilvanica, aceștia având o mică reducere: 100 lei/pers., sau la tel. 0724 000 349 (Sana Nicolau) și 0774 903 580 (Simona Chifor);

MalmkrogerHaus, nr.73, cazare în camere duble, camere cu 5 locuri (60 lei/pers). Posibilitate de campare, cu cort propriu (15 lei/pers), cort mare comun (20 lei/pers). Mic dejun la cerere (25 lei/pers). Rezervare la telefon 0756 776 916.

Infrastructură:

Criș:

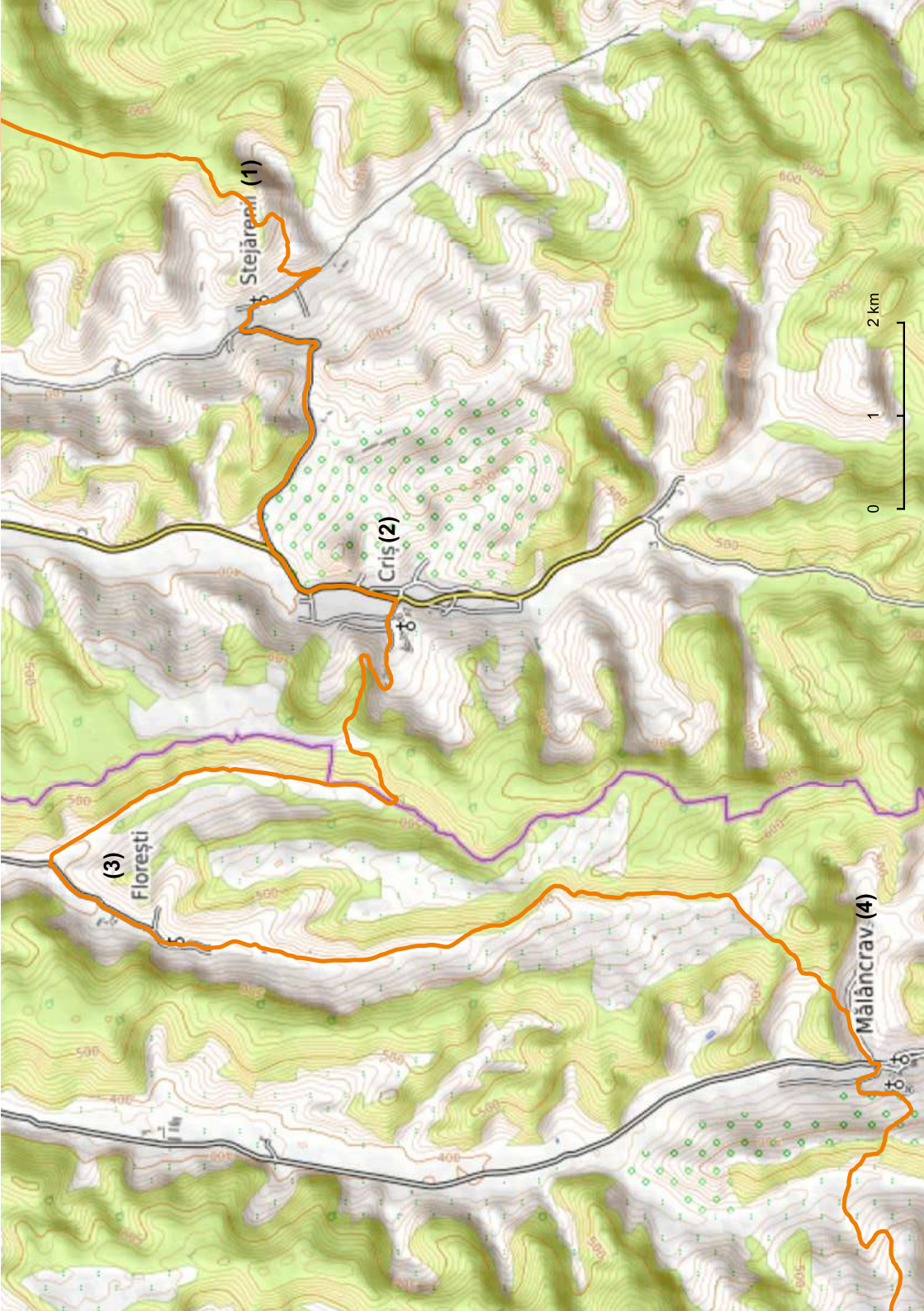
Florești:

Mălâncrav:

Notă:

Această porțiune de traseu va fi una care face trecerea între județul Mureș și Sibiu. Pornirea acestei porțiuni se face din Stejărenii (1), mergând pe asfaltul dintre cele două localități, pe marcajul bine făcut, în jur de trei kilometri până la borna din centrul Crișului. Acolo se poate vizita Castelul Bethlen, o vizită ce poate oferi o reîntoarcere în trecut cu câteva sute de ani, cu săpăturile arheologice în plină desfășurare, sau lucrările de renovare ale castelului. Se face intrarea contra cost și se pot primi și câteva explicații despre organizația a cărei sediu se află acolo, și activitățile acesteia, sau informații

Stejăreni (1)

Cris (2)

(3)
Florești

Mălâncrav (4)

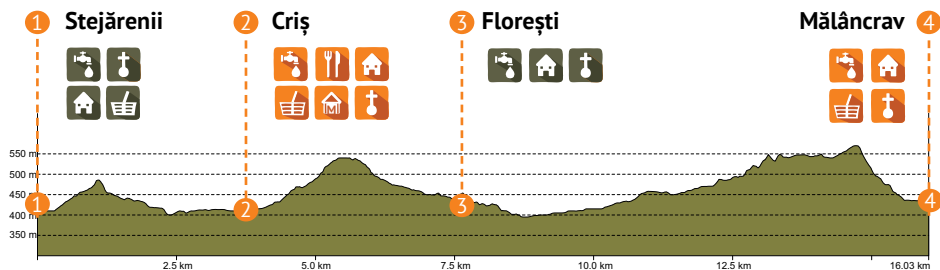

despre lucrările efectuate acolo de-a lungul timpului. La drumulețul care o ia către stânga spre intrarea la castel, traseul continuă tot înainte, pe puțin asfalt, până ce ajunge la o clădire de beton (clădire de fermă), pe lângă care se trece, pe un drum pietruit, ținând-o într-o ușoare urcare către dreapta, spre limita dintre județe. Această urcare se face într-o curbă care înconjură clădirea din beton, apoi face alte câteva serpentine, până ce intră în pădure, timp de circa o jumătate de kilometru. Acolo, la umbră, se merge alte câteva sute de metri până ce, în vârf ajunși, se trece în județul Sibiu. Desigur, nu se vor găsi semne care să ateste acest lucru, doar pe harta fizică se va putea observa marcajul specific.

Zona prin care trece traseul Via Transilvanica, Colinele Transilvaniei, va fi din ce în ce mai evidentă, drumul șerpuind și unduindu-se pe colinele specifice, stânga-dreapta, sus-jos, blând și lin, ca o Bucovină în miniatură. Urcările vor fi ușoare și scurte, dar dese, iar coastele dealurilor, comparativ cu Bucovina, vor fi la fel de împădurite, cu fagi, salcâmi, stejari și pini, molidul fiind puțin mai rar. Vegetația este aceeași cu cea din Terra Sicularum, iar fauna la fel de bogată, în afară de prezența ursului, care nu este la fel de amenințătoare și repetată. Se găsesc urmele acestuia, poate fi întâlnit, însă nu există cazuri dese de acest fel.

Ajunși în vârful deasupra Crișului (2), se începe o coborâre ușoară, tot în mici serpentine, la umbra plăcută a pădurii. Drumul forestier, din pământ, cel evident, la un moment dat merge tot înainte, dar traseul o va lua la dreapta, despărțindu-se de crucea albastră, care s-a regăsit lângă T-ul portocaliu, până în acel moment. Până la intrarea în această pădure, se pot găsi nenumărate fructe la marginea drumului, mere, pere pădurețe, corcodușe și câteva mure mai trecute, asta dacă se parcurge prin luna septembrie, perioada în care s-au făcut documentările traseului. Ieșind din pădurea deasă, trecând prin pădurice mai tânără și poienițe mici, se ajunge la asfalt, unde se va intra pe drumul principal în stânga, spre satul Florești (3). Se merge un kilometru până la intrarea în sat, unde va continua parcurgând tot centrul, cu căsuțele mici, colorate, vechi și ușor dezordonate. Se poate simți mirosul intens de bălegar, gunoi pe strada satului, dar mergând spre centru, se găsește pe stânga și o căldare din beton, în care curge încet de la robinet, apa de izvor. Câteodată pot fi copilași care să se scalde în căldare, sau fete care spală covoarele. Important este că poate fi un punct de hidratare, chiar dacă va dura puțin să se umple sticlele pentru apă. În acest sat există o singură familie care vinde lucruri, nu există magazin, și nu se găsesc băuturi răcoritoare la 0,5 l, nici apă minerală, totul se vinde în cantități mari, chiar la casa vis-a-vis de această căldare.

După ce se umple sticla cu apă de la robinetul respectiv, se merge prin sat, până la ieșire, unde mai există o posibilitate de hidratare, la „Stâna de pe coline”, la Florin, care deține această stână, cu câinii obișnuiți cu turiștii, pentru că Florin oferă multiple posibilități

de a experimenta autentica stână de pe coline, oferind cazare, la nevoie, sau diverse „brunch-uri” pentru grupuri de bicicliști. El are și apă, și căței și pisicuțe drăguțe, cu care drumeții se pot juca în timpul unei pauze binemeritate.

Traseul se continuă apoi pe același drum prăfuit, de țară, fără mulți copaci în jur, până ce se trece de o stână care se află pe partea dreaptă a drumului, la o mică distanță de acesta, dar în timpul zilei nu sunt animale de găsit prin zonă, oile, vacile sau caprele fiind plecate la păscut, cu tot cu ciobanii și câinii de stână. La un moment dat, traseul o ia spre stânga, părăsind drumul într-o ușoară urcare, și merge pe coasta dealului, tot pe un drum de țară, când la umbră, când la soare, când prin pădurice sau desiș, când în câmp deschis, pe curbă de nivel, cumva la baza dealului. La un moment dat, se văd mai multe drumuri, dar la o ieșire dintr-o minunată pădurice de pini rari, peste câțiva metri, o luăm brusc la dreapta, pe deal în sus, lăsând drumul de praf în spatele nostru. Urcă vreo 200 metri până ce intră într-o nouă pădure, ce pare desprinsă din povești, fiindcă ascunde un mini-canion misterios, ceva formațiuni în stânca micului munte, canion prin care se trece și apoi tot prin acesta se coboară încet spre Mălâncrav (4) După cam 500 metri încep să se vadă urmele civilizației (sau din contră) și semne de sat. Intrând pe asfaltul satului, traseul o ia la dreapta și ajunge în centru. De data aceasta, biserica fortificată și cetatea nu este în centru, ci străjuiește deasupra, în partea stângă.

Info:

Castelul Bethlen din Criș – Castelul Bethlen din Criș a fost construit între sec XIV-XVIII, în stilul Renașterii transilvănene, ca reședință nobiliară fortificată, de mică amploare. Se consideră că ar fi cel mai frumos castel renaștivist din Ardeal. Are o incintă fortificată de plan pătrat, cu bastioane circulare la colțuri și turn de intrare pătrat, structură tipică arhitecturii militare medievale târzii, anterioară castelului de pe latura de sud. Reședința are două nivele, un impozant turn circular (Turnul Arcașilor) și o logie cu deschideri arcuite semicirculare, sprijinite pe coloane cilindrice scunde. După construirea castelului, sistemul de fortificații a fost completat cu o semi-incintă cu bastioane până.

Biserica evanghelică din Criș – Prima datare a bisericii din Criș provine din 1309. În 1433 primește de la papa drept de pelerinaj. Locuitorii medievali, sub influența curentului protestant, devin luterani. Această biserică veche luterană a fost demolată la sfârșitul secolului 19, iar în perioada 1906-1907 în locul ei a fost ridicată actuala biserică. Clopotul mijlociu, moștenit de la biserica anterioară, a fost turnat în 1554. Orga, amplasată în balconul de vest, a fost construită în 1854 de Samuel Friedrich Binder și reparată în 1892 de Eugen Palf, iar în 1907 de Karl Einschenk.

Florești – „Stâna de pe coline” trebuie menționată la ieșirea din Florești spre Mălâncrav, unde ciobanul Florin știe cum să dea o vorbă bună oricui, să ofere apă de băut, sau la cerere, pentru grupuri organizate, oferă și masă tradițională, brunch sau chiar cazare în fân, experiențe de-ale locului, specifice unei stâne din zonă. Se poate lua legătura pentru programare de astfel de experiențe, via Facebook, unde „Stâna de pe coline” are o pagină de prezentare, cu fotografii și articole despre ei. Un loc special, unde chiar dacă nu petreci mai mult timp, ești binevenit pentru o gură de apă rece!

Mălâncrav – un sat sibian izolat, a devenit obiectiv turistic după ce fundația patronată de Prințul Charles a derulat acolo 180 de proiecte. Este vorba despre Fundația Mihai Eminescu, a cărei misiune este aceea de a revitaliza satele Transilvănene unde încă se găsesc biserici fortificate, desigur fără a altera valorile care au fost păstrate peste timp. Satul este situat la aproape o sută de kilometri de municipiul Sibiu, spre Sighișoara

și la 13 kilometri de cel mai apropiat drum național, într-o fundătură. În anul 2000, când MET intervenea pentru prima oară în acest sat, mulți oameni nu aveau locuri de muncă și în general existau numeroase neajunsuri. În scopul comun de a readuce la viață comunitatea, s-au înființat ateliere de tâmplărie, cuptoare pentru țigle, iar oamenii s-au mobilizat și au lucrat pentru a putea contribui la refacerea caselor tradiționale și a bisericii, care acum atrag numeroși turiști din țară și din afară. Au fost restaurate astfel Biserica Evanghelică, Biserica Catolică și 75 de fațade ale caselor tradiționale din sat, oameni de diferite etnii - sași, români, maghiari și romi - lucrând cot la cot.

Biserica fortificată de la Mălâncrav – Biserica evanghelică din Mălâncrav se află în apropierea Conacului Apafi, situată pe locul unei foste bazilici romane. Actuala biserică evanghelică este pomenită pentru prima dată în testamentul lui Nikolaus Apafi. Un alt act important pentru istoria bisericii de aici este cel emis în anul 1424 de către Papa Martin al V-lea cu privire la dreptul lui Nikolaus Apafi de a acorda indulgențe în capela Sfântului Sânge. Această capelă, dispărută astăzi, a servit ultimilor catolici rămași după apariția Reformei și era poziționată lângă biserică. Biserica are trei nave și o clopotniță și a fost construită la începutul secolului al XIV-lea de către fiul lui Nikolaus, Gregor. Sanctuarul în stil gotic internațional a fost reconstruit în anul 1400. Forma actuală a edificiului religios se datorează unor intervenții în structura sa, care a avut loc la începutul secolului al XX-lea. Cel mai impresionant element al bisericii este însă pictura sa murală. Cele mai multe fresce se găsesc pe partea nordică a navei centrale, datând de pe la 1350. Majoritatea picturilor, specifice stilului gotic, surprind viața lui Isus Hristos, dar și pe cea a Fecioarei Maria. De asemenea, sunt reprezentate și scene din Vechiul Testament. Din fortificația bisericii au mai rămas o centură simplă de zid și primele niveluri ale turnului de poartă.

Livada si fabrica de suc de fructe – Unul din proiectele MET derulate în Mălâncrav este livada de pomi fructiferi ale căror poame alimentează o afacere locală cu sucuri naturale. Firma este una ecologică și este atestată periodic în acest sens. Firma are trei angajați permanenți care se ocupă de bunul mers al lucrurilor, dar începând cu luna martie sunt angajați muncitori zilieri. În lunile septembrie-noiembrie se culeg manual fructele și se face suc în aceeași zi în care s-au cules merele și perele. Încurajăm drumeții să se intereseze de produsele locale, mai ales atunci când sunt produse în cele mai bune condiții pentru mediu, pentru consumator și nu în ultimul rând pentru comunitate.

Conacul Apafi – Cel mai important proiect al MET la Mălâncrav a fost însă restaurarea și introducerea în circuitul turistic a Conacului Apafi, datând din secolul al XV-lea, care a aparținut principelui Mihaly Apafi. Conacul este situat pe o colină, la marginea livezii, în apropierea unei biserici fortificate, peisajul pe care îl oferă fiind unul dintre punctele forte care atrag turiștii. Înainte de revoluție, conacul avea rol de cămin cultural, unde aveau loc toate sărbătorile din sat, apoi în vremea comunismului, acesta a fost aproape exploatat industrial, să nu mai vorbim de nenumărații proprietari pe care conacul i-a avut de-a lungul timpului și chiar și de un incendiu, în urma căruia acesta a suferit pagube substanțiale. Este de la sine înțeles că restaurarea clădirii a fost nu doar necesară, ci chiar o binecuvântare pentru întregul sat.

Traseu: mediu

Diferență de nivel: +619 m

Locuri critice: în zilele călduroase se recomandă aprovizionarea cu apă din sate, izvoarele lipsind de pe traseu, traseul fiind unul lung

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure, poienițe, sate la asfalt.

Cazări:

Nou Săsesc: *Tabăra Nou Săsesc*, rezervări la 0740 027 011;

Coșșa Mare: *Pensiunea Șura*, cazare 10 locuri, posibilitate de servit masa, rezervări la 0728 371 762 (Sile și Simona Seciu);

Posibilitate de cazare și camping într-un camion de miere reinventat, detalii pe www.facebook.com/copsamare.life sau la tel. 0768 994 224 (James de Candole);

Guesthouse Casa Albă nr. 154, 8 locuri de cazare, și **Guesthouse Casa Galbenă** nr. 146, 4 locuri, posibilitate de servirea mesei, detalii și rezervări la tel. 0746 046 200 (Giovanna Bassetti);

Biertan: *Casele Experience Transylvania*, Casa nr.2, rezervări la <https://www.experiencetransylvania.ro/guesthouse/> plata exclusiv online, cu menționarea faptului că este vorba despre drumeți pe Via Transilvanica, aceștia având o mică reducere: 100 lei/pers., sau la tel. 0724 000 349 (Sana Nicolau) și 0758 865 309 (Alexandra Tamaș);

Casa Eva Wagner, 8 camere cu baie, 20 de locuri, prețuri începând de la 35 euro/ cameră dublă, cu masă la cerere, tel. 0740 679 119;

Pensiunea Oppidium, capacitate maximă de 9 persoane, 35 euro/cameră dublă, masă la cerere, tel. 0740 679 119;

Pensiunea Cetate, cazare 23 locuri, str. George Coșbuc nr.25, mic dejun inclus, cină la cerere, cu rezervări la tel. 0745 246 485, 0744 425 124 (Cristina Florea) sau pe booking.

Pensiunea Unglerus, 32 locuri, de la 90 lei/persoană cu mic dejun inclus, restaurant în apropiere. Rezervări la tel. 0742 024 065;

Casa Ana, 9 camere, 150 lei/cameră dublă, 200 lei cameră triplă, 250 lei apartament 4 persoane, mic dejun și cina la cerere. Rezervări la telefon 0787 876 009 (Ani Mărginean).

Infrastructură:

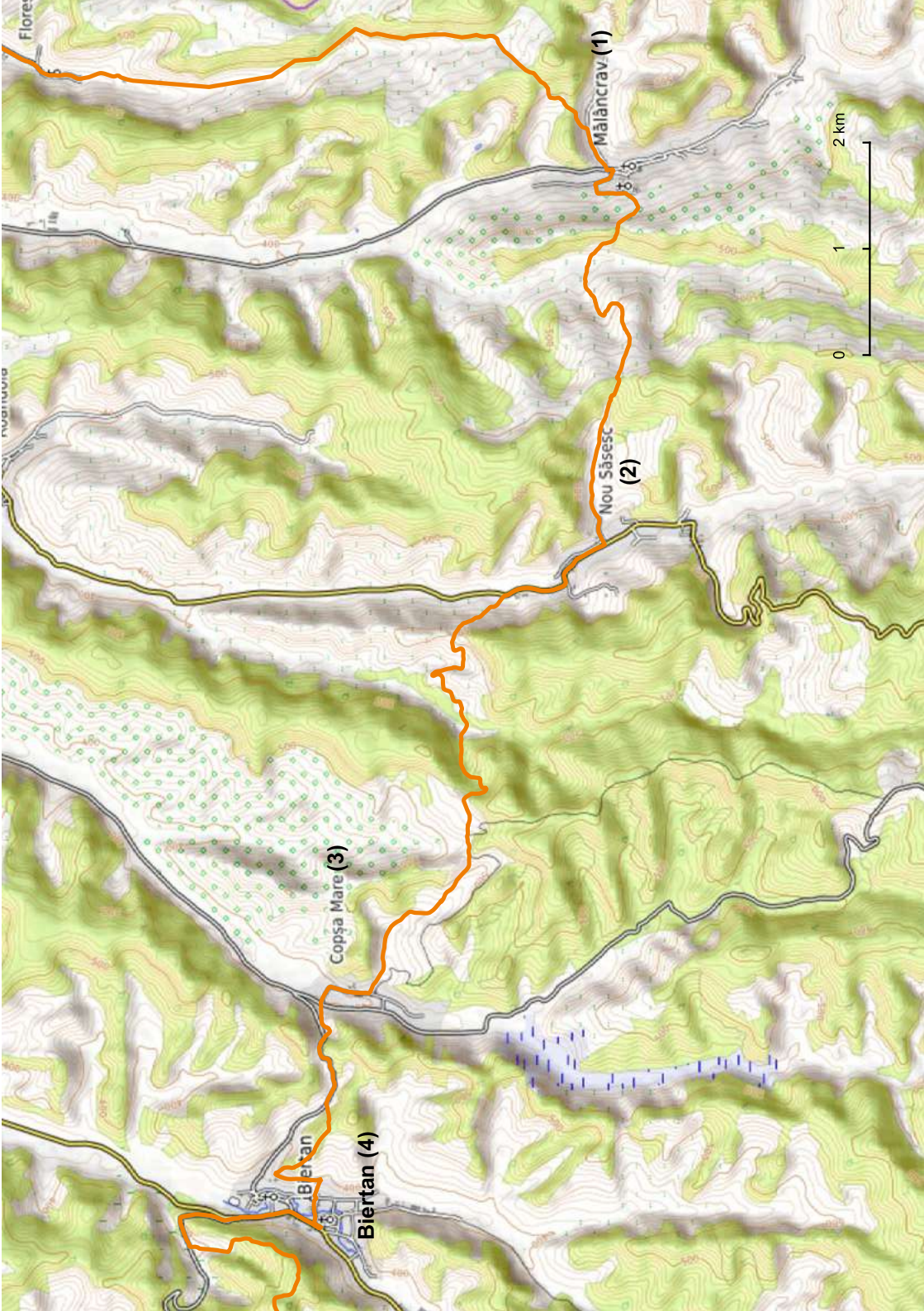
Nou Săsesc:

Coșșa Mare:

Biertan:

Notă:

După o noapte petrecută la Mălâncrav (1) cu vizitarea bisericii și a conacului de lângă, se continuă traseul prin fața acestora, trecând prin livezile terasate în dreapta sus, lăsând turnul bisericii direct în spate. Se merge pe un drum de pământ, care folosește căruțelor și vehiculelor din livezi, acestea fiind distanțate, una de alta, prin garduri electrice. Chiar și așa, se mai găsește câte-o prună sau un măr căzut de după gardul electric, spre bucuria pofticioasă a drumețului. După vreo 100 de metri de urcare pe acest drum, se găsește o curbă la dreapta a acestuia, mai apoi una la stânga printr-o mică pădurice și apoi coboară curajos, cu urme adânci de tractor, spre un plai din ce în ce mai drept. Urmele

Florești

Malâncrav (1)

Nou Săsesc (2)

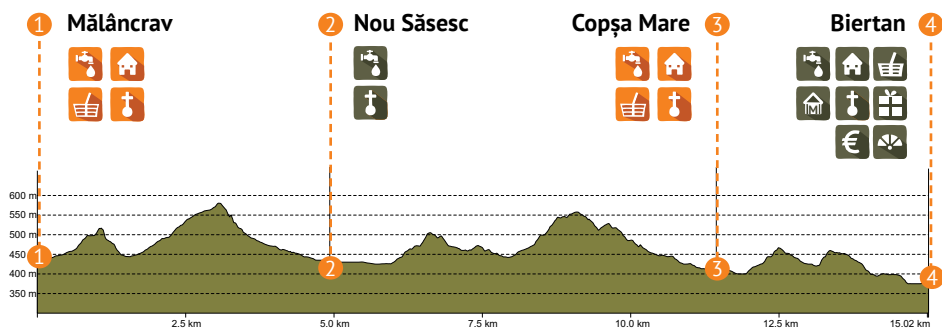
Copsa Mare (3)

Bertaș

Bierțan (4)

0 1 2 km

de tractor se vor dubla sau tripla, formând mai multe drumuri, unele mai abrupte la vale, altele mai blânde, coborând elegant, ca într-un final să se întâlnească toate, șerpuiind din nou spre dreapta. Se trece un câmp mai gol, pe drumul de coastă, și se merge spre alt delușor care urcă ușor, și când credem că urmează o altă urcare lungă, se aude susurul unei ape. La o observare mai atentă, se ajunge la o „fântână” hexagonală, din beton, ce are în mijloc un hexagon mai mic cu un copăcel în mijloc (pare tufă de păducel). Din ceva țevi negre, improvizate, curge o apă în hexagonul mare din beton. Apa are un gust ciudat și se zice că nu este potabilă, fiind acolo doar pentru a adăpa animalele. Aici se face la stânga, lăsând fântâna în dreapta și apoi în spate, continuând traseul pe marcaj. Se iese după câteva sute de metri într-o poiană cu iarbă de aur și drumul, care are doar două urme de pământ, despărțite de iarba deasă de colină, se întinde leneș în față și apoi ușor spre dreapta, către altă pădure răcoroasă. Traseul parcă este împărțit de mâna omului în bucăți line, cu cerul deschis deasupra și soare arzător, după care să se intre în păduri răcoroase, care să fie ca o bună gură de aer proaspăt și rece pentru plămânii și pielea înfierbântate. Se intră în această pădure tânără, care duce în ușoară coborâre tot spre dreapta și apoi stânga, ca să ajungă, într-un final, pe un alt drum de pământ galben-roșiatic ce amintește de Maroc. Acesta iese încet din tânăra pădure și de aici se mai merge un kilometru până la intrarea în Nou Săsesc (2). Se intră în sat, printre câteva case, până se ajunge la asphalt. Aici drumul o ia la dreapta. Se traversează satul extrem de curat și ordonat, pe asphalt, în lung, până ce la ieșire, de la ultima casă, la o distanță de 300 metri, se părăsește șoseaua principală în stânga, pe un drum de țară, secundar, ce urcă încet. Aproape 600 metri se urcă până la pădurea rară, din care se iese, într-un soi de coamnă, unde nu mai sunt copaci, doar tufe de tot soiul, copăcei și iarbă deasă, drumul nu se mai vede, doar o cărare, ce are iarba mai verde, decât cea din jur, semn că este circulată de om și animale. Cărarea coboară încet, când apare, când dispare, doar timp de câțiva metri, ca apoi să o ia brusc la dreapta, când ajunge la poalele unui deal destul de ascuțit. Ocolim vârful acestuia, cel puțin așa observăm, când se ajunge pe partea opusă a cărării inițiale, și pe hartă, se observă că a fost o bună ocolire a „țuguiului abrupt” al dealului. Apoi, se continuă pe cărarea din iarbă, ce se transformă când în drum de pământ, când în drum de căruță și se trece prin mai multe desișuri, destul de drept, fără schimbări majore, în jur de 400 metri, până la o pădurice unde se trece un pârau mic, lat de un pas mai întins. Se merge mai departe, drumul fiind anevoios pe timp de ploaie sau umiditate, noroiul fiind foarte alunecos și lutos. La o distanță de circa un kilometru, la final cu o urcare printr-o pădure, se ajunge pe alte poieni întinse, de pășunat, cu garduri electrice care separă proprietățile private ale oamenilor de proprietățile comunei. Se vor observa

mai multe tăblițe care indică acest lucru, însă drumețul, înainte să întâlnească prima tăbliță de acest gen, la o mică distanță de aceasta, chiar dacă drumul întins de iarbă continuă înainte, se va merge la dreapta, pe liziera pădurii de tufe care înconjoară proprietatea. Traseul înconjoară pășunea, în jur de 400 de metri, după care coboară în drumul de pământ, ce este mult folosit de sătenii care sunt proprietarii dealurilor. Acesta continuă cu ușoare coborâri prin pădurice sau printre copaci fructiferi, în jur de un kilometru și jumătate, până ce se îndreaptă și se vede satul în depărtare. Apoi, când se intră în Copșa Mare (3), găsim încă un sat cu arhitectură săsească, biserică veche în centru și străzi de gospodari. La câțiva metri de la intrarea în sat se ia pe asfalt la dreapta și se merge până ce din nou asfaltul o ia la stânga, în față apărând o stație de autobuz, cu case frumoase în stânga. Aici este o intersecție, unde drumul județean ne reteză calea. Cu mare atenție se traversează drumul și se ia pe o cărare, în partea stângă a stației de autobuz, printre copaci, urzici și tufe, pe marcaj, în sus. Se ajunge într-o pădure mai mică, unde, la un moment dat se iese timp de un kilometru pe asfalt, pe care se coboară pe mici serpentine. După circa un kilometru pe

marginea drumului circulat, în coborâre, la poalele dealului coborât, traseul o ia spre stânga, părăsind carosabilul și traversând încă o poieniță până la intrarea în pădure, timp de 600 metri. Aici începe o urcare către o coastă tipică Colinelor Transilvaniei. Ajunși sus, după o urcare ce este de o dificultate medie, dar scurtă, se merge pe curbele pădurii, curbele vârfului, forme geografice ce se vor întâlni destul de des, începând de aici. După aproximativ un kilometru, se ajunge la un punct de unde se poate admira Biertanul (4) de sus, de aici începând o ușoară coborâre către sat. Cum toate drumurile duc la biserica din centrul localității, traseul coboară pe lângă cimitir și biserica ortodoxă, făcând brusc la stânga pe lângă gardul acestuia până pe străzile Biertanului. Acolo drumețul va găsi o altă lume demult apusă, cu minunățiile ce pot fi încă admirate.

Info:

Nou Săsesc – Nou Săsesc este un sat din comuna Laslea, din județul Sibiu. Satul se află la distanță egală de Mediaș, Sighișoara și Agnita, fiind înconjurat de dealuri abrupte, aflându-se la o altitudine de 400 de m. Istoria satului datează din secolul al XIII-lea când în zonă au apărut primii sași. După surse orale, primele așezări au fost undeva mai în amonte decât așezarea actuală, loc numit Fântâna din Piatră. Acolo au fost primii crescători de animale din sat. După surse scrise și construcții vechi, pământurile și pădurile au aparținut baronului maghiar Apafi, după care și denumirea maghiară a

satului. După alte surse, satul s-a mutat pe actuala vatră după ce oști otomane au ars vechea așezare, unde ar fi existat chiar și biserica, fapt sugerat de povestea clopotelor din biserica evanghelică. Clopotul mare, care a fost găsit în vechea vatră a satului, datorită mărimii lui nu a putut fi transportat decât după topirea și turnarea în alte trei clopote, care sunt și astăzi în biserica evanghelică. Astfel după surse săsești, biserica a fost reconstruită pe actualul amplasament (sus pe un deal la circa 100 metri deasupra satului) tocmai pentru a putea rezista mai mult împotriva cotropitorilor. Sașii au numit satul Neudorf (după unii, ei nu au făcut altceva decât să traducă în germană denumirea latină a satului, care era Noua Villa). În afară de biserica evanghelică în sat mai sunt două biserici: una catolică (aflată în paragină în ultimii 50 de ani) și una ortodoxă.

Copșa Mare – Copșa Mare este un alt sat potrivit pentru a admira patrimoniul arhitectural tipic săsesc, foarte bine prezervat în acest loc. Practicarea agriculturii și a viticulturii au dus, la începutul secolului XIV, la dezvoltarea rapidă a localității Copșa Mare. Locuitorii nu doreau să se lase mai prejos decât cei din Biertan, cunoscuți pentru biserica frumoasă din satul lor. Astfel au hotărât construirea unei biserici cel puțin la fel de impozante, ale cărei lucrări au început în secolul XIV, zidul de apărare fiind adăugat aproape două secole mai târziu. Astăzi, biserica fortificată din Copșa Mare se prezintă sub forma unui complex arhitectural gotic ce străjuiește localitatea și împrejurimile.

Biertan – Biertan este un sat foarte prezent în vocabularul turistic al românilor, fiind cunoscut pentru biserica fortificată despre care unii spun că ar fi una din cele mai frumoase din țară. Satul se află într-o vale lungă, printre dealurile terasate unde se cultivă vița de vie. Din păcate, Biertanul nu mai produce vin ca altădată, doar în cantități mici, la crama Biertan, care se află la ieșirea din localitate, spre Richiș. Locul este menționat prima dată în documente în anul 1283 și este dominat de ansamblul impresionant al cetății cu biserica Sf. Maria din vârful dealului, înconjurat de trei ziduri de fortificație. Tot ansamblul a fost inclus în anul 1993 pe lista monumentelor din Patrimoniul Cultural UNESCO. Biertan a fost un important centru ecleziastic și comercial, scaun al Episcopiei Evanghelice din anul 1572, pe o perioadă de aproape trei secole. Biserica în stil gotic târziu, cu altarul său spectaculos, a fost construită între anii 1500-1525. Altarul cu 28 de icoane a fost creat de artiști de la Viena în 1483. Meșteșugari iscusiți și fierari locali au creat pentru ușa sacristiei un sistem de lacăte original, în anul 1515. Ușa este decorată în exterior cu intarsii realizate de același meșter sighișorean, Johannes Reychnut, care a făcut și scaunele din corul bisericii.

Arhitectura din Biertan – Complexul arhitectural medieval este alcătuit din biserica și centura de fortificații, fiind amplasate în centrul așezării, pe un deal. Biserica de tip hală ocupă partea centrală a complexului, fiind construită între anii 1490 și 1520 în stilul gotic târziu, fiind ultima din Transilvania înălțată în acest stil. Meșteri din Viena și Nürnberg sunt responsabili pentru valorosul altar poliptic al bisericii, cel mai mare din țară, care numără 28 de panouri pictate. De faimă internațională se bucură ușa sacristiei, cu un sistem foarte complicat de 19 încuietori, realizată de meșterii locali în anul 1515 și care a fost premiată la Expoziția Mondială de la Paris din 1900. Acesta constituie un exemplu reprezentativ de manufactură săsească medievală, datorită excepționalelor intarsii și a sistemului original de închidere, care funcționează și astăzi. Fortificațiile din jur sunt și ele demne de o mențiune, fiind considerate drept cele mai puternice din Transilvania, de la o cetate țărănească. Are trei rânduri de ziduri, 6 turnuri și 3 bastioane construite în etape diferite începând cu secolul al XIV-lea. La partea superioară are un coridor de apărare, ceasul și clopotele. Turnul „mausoleu” este amplasat la nord-est și are

la parter un mausoleu care adăpostește, din 1913, mormintele prelaților acestei biserici. Turnul estic era denumit și „carcera”. În acest turn erau închise cuplurile certate pentru ca timp de două săptămâni să își rezolve conflictele, astfel evitând divorțul.

Donariul de la Biertan – Donariul de la Biertan a fost descoperit în anul 1775, la 5 km sud de Biertan, lângă un izvor. Această descoperire este poate una din cele mai importante în istoria și arheologia românească. Piesa este o tabula ansata realizată dintr-un aliaj de bronz de cea mai bună calitate, purtând inscripția „Ego Zenovius Votum Posui” și monograma creștină inserată într-un cerc. Cercetătorii au decis că piesa a făcut parte dintr-un lampadar destinat iluminării unui edificiu de cult creștin. Datarea s-a făcut în secolul IV d.Hr., iar datorită calităților sale, se plasează printre operele de cea mai înaltă calitate din epocă, fiind demnă de cele mai importante biserici creștine timpurii din Occidentul Mediteranean. Cercetătorii au stabilit proveniența piesei în zona Italiei Septentrionale prin analogie cu alte piese similare descoperite aici. Obiectul, fie a împodobit un locaș de cult existent la Chinedru, fie a ajuns aici ca urmare a migrație și staționării goșilor în Transilvania.

Punctul de belvedere „Cucu’ deal” – Bătrânii satului povestesc de acest punct de apărare, ridicat pe acest deal în timpul năvălirilor turcești, înainte de finalizarea bisericii fortificate. Astăzi, acest punct de belvedere oferă o priveliște amețitoare a construcției și a întregului sat, cu casele săsești, turla bisericii ortodoxe, sau stupinele apiculțiilor. În istoria recentă a dealului, localnicii au construit o cruce de lemn, pentru a-și arăta credința.

RUTA BIERTAN – MEDIAȘ (direct) (25,8 km/8 ore)

Traseu: dificil din cauza distanței lungi și în unele locuri diferența de nivel

Diferență de nivel: +1.020 m

Locuri critice: în zilele călduroase se recomandă aprovizionarea cu apă din sate, izvoarele lipsind de pe traseu, traseul fiind unul lung. Drumul poate fi parcurs direct până la Mediaș, sau opțional cu intrare în Richiș, unde 2,1 km se vor repeta (4,2 km dus-întors pe același drum de acces). Desigur, se poate opta și pentru Richiș ca punct de oprire și cazare.

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure, pe coline/coaste, poienițe, sate la asfalt.

Cazări:

Richiș: *Pensiunea La Curtea Richvini*, cazare 16 locuri, mic dejun inclus, posibilitate de servirea cinei la cerere. **Camping Richis**, nr.5, loc de rulote, corturi (3 euro/cort), cu bucătărie comună și dușuri, posibilitate de servirea mesei cu rezervare prealabilă la tel. 0741 183 404;

La *Lucy Abel Smith*, 2 apartamente, 15 euro/persoană, Richiș nr. 24. Rezervări la tel. 0269806784 (Clari Sărășan);

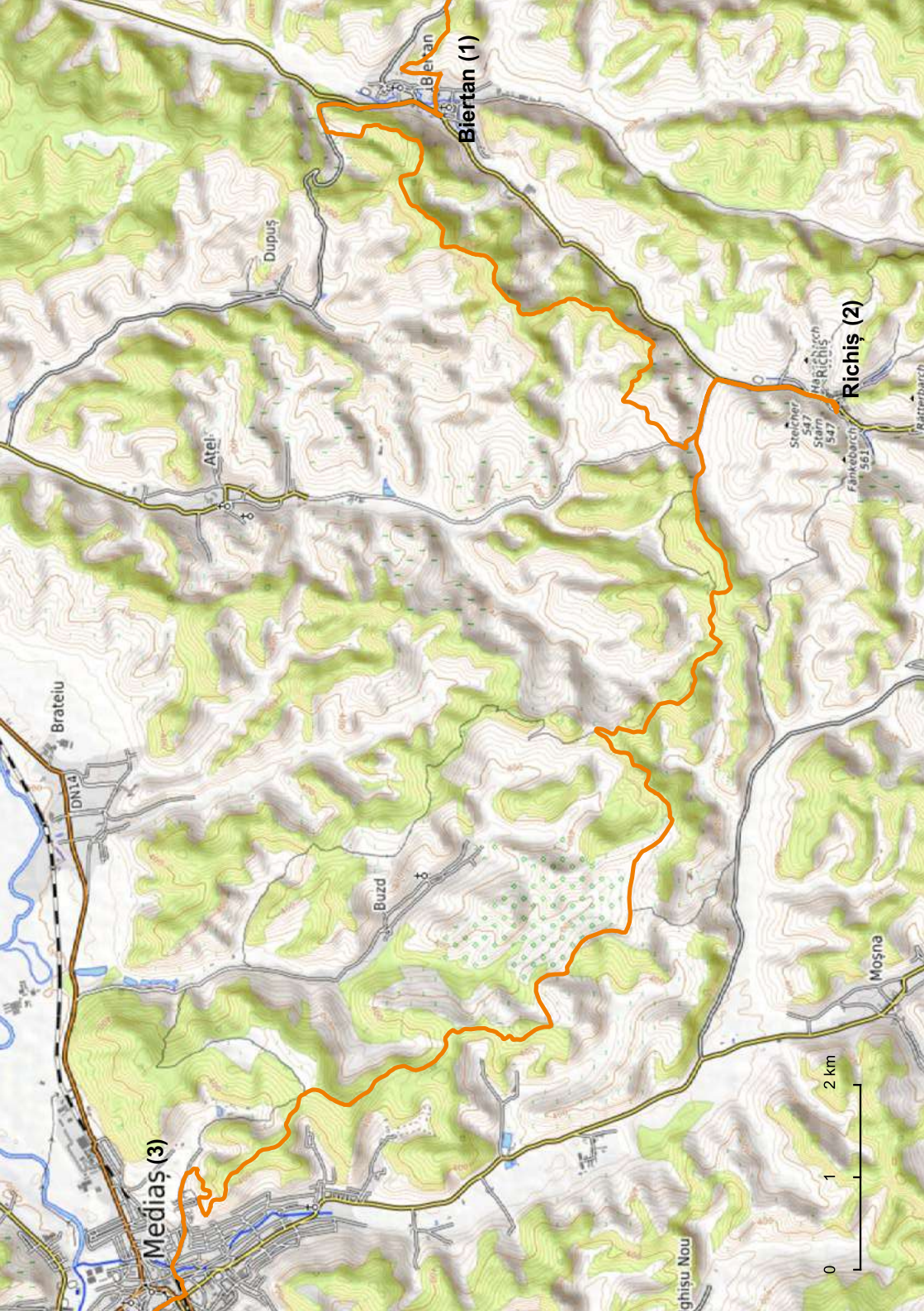
Casa Noah, 90 lei/pers., rezervări online;

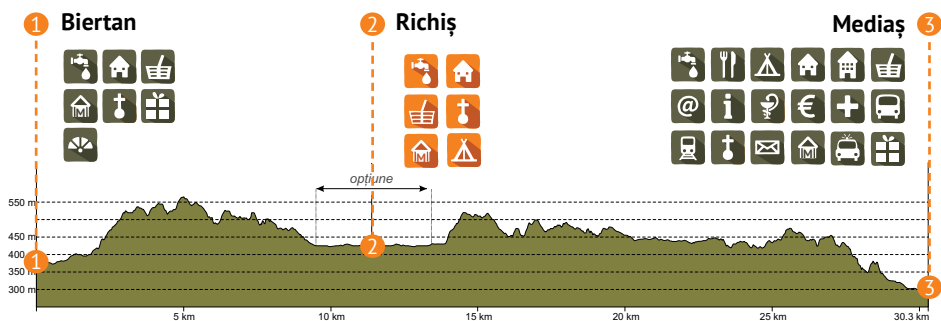
Mediaș: *Ferdinand Apartments*, Laci Ciocan, tel. 0749 680 770, cazare în centru, 120 lei/cameră cu 3 locuri, bucătărie și baie, posibilitate de mâncare la restaurante.

Infrastructură:**Richiș:****Mediaș:****Notă:**

Biertan (1) este un loc ce trebuie văzut, vizitat, trăit ca experiență a trecutului sașilor. De o importanță majoră în rândul acestora, Biertan nu va dezamăgi cu siguranță. Există multiple opțiuni de cazare/masă și mai mult decât atât, activități. Dar va veni timpul ca drumețul să își vadă de drum. Pornind din piața centrală a Biertanului, lăsând biserica fortificată în spate, se va merge în dreapta, pe asfalt, drum principal, până la ieșirea din Biertan, unde se va ține stânga, mergând pe drumul secundar ce o ia aproape paralel cu cel principal, în stânga acestuia. Este un drum tot din asfalt, dar mai puțin circulat, cu copaci de o parte și alta, oferind o umbră bună în timp ce urcă ușor. După câteva curbe ascuțite, ieșind din pădure și coborând deja, cam la un kilometru de când s-a intrat pe acesta, lângă gardul unei ferme, se ia la stânga, părăsind drumul asfaltat pentru un drumuleț pietruit care se va tot transforma până ajunge cărare. După circa 400 metri, la colțul de pădure ce se lasă în dreapta noastră, se va lua brusc stânga, către următoarea pădure spre care se urcă. După alți 100 metri de urcare puțin dificilă, apare colina mult amintită, adică cea creastă de deal împădurită, care tot urcă și coboară, oferind din când în când priveliști ce îți taie respirația. Astfel, se va ajunge la alt punct de belvedere, oferind imaginea Biertanului, de această dată cu turnul îndreptat spre privitor. După circa 4,5 km, prin păduri mirifice, care îți trezesc pofta de cântecele despre păduri cu alune și povești

pline de mister, bucuria umbrei într-o zi însorită de toamnă este de nedescris. Această bucurie va acoperi inclusiv sentimentul de groază că e lung traseul prin pădure, fiindcă niciodată nu a fost mai binevenită umbra. Dacă în ultimul timp a fost ploios, cea mai mare amenințare vor fi țânțarii, care și fără prea mare umiditate, au fost greu de suportat. După toți acești kilometri de suișuri și coborâșuri la umbră, se ajunge la liziera pădurii, dar nu pentru mult timp, doar cât să se arate în față niște coaste de dealuri perfecte, țuguiate și perfect terasate, despre care vom afla mai târziu că erau dealurile cu vie ale Richișului (2). Se merge puțin pe lizieră, apoi iar la umbră și iar la soare, până se coboară în pădure și drumul face o mică intersecție, unde instinctul de drumeț ar spune să o ia la stânga, unde e un mare X pe copac, ceea ce înseamnă clar că pe acolo nu se trece. Astfel, se merge tot în față, cu simțurile ascuțite pentru orice mișcare de animal sălbatic, lucru ce poate să bucure sau să sperie. Căprioare, porci mistreți, verivețe sau urși, pot apărea în cale, dar comportamentul adecvat prin pădure, poate să evite o astfel de situație. Apoi, deodată, drumul o ia la stânga, în coborâre, semn că s-a ocolit un vârf de deal, mergând spre un lan de porumb după ieșirea din pădure. Drumul este deja unul de pământ care trece deodată și se transformă în drum gata pregătit de asfaltat. Apoi, peste alți 400 de metri, pe lângă alte lanuri de porumb și alt drumuleț de pământ, ținând stânga mereu, se ajunge la asfalt unde Richișul se află pe dreapta, după circa un kilometru de mers. După o vizită opțională la Richiș, poate chiar înnoptare, după placul și puterile fiecăruia, se merge înapoi, pe același drum până la ieșirea din sat, după care se ia la stânga pe același drum din pământ, în jur de 600 metri până la mica intersecție, unde traseul se continuă ușor spre stânga și, mare atenție, nu dreapta în urcare. Se merge pe stânga printre lanuri de mălai aproape 400 de metri, după care se părăsește drumul prăfuit, mergând spre dreapta, după indicator, pe un drumuleț ce urcă încetător către pădure. După alți 400 de metri de urcare, prin desiș și pădure tânără, ajunși în pădurea matură de fag, începe o nouă aventură aproape „nautică”, valurile colinelor fiind asemănătoare cu cele ale unei mări de fag. Urcușurile și coborâșurile se vor urma destul de des, dar marcajul Via Transilvanica va oferi sentimentul unei plăcute plimbări la umbra pădurii de fagi, timp de aproximativ cinci kilometri, cu câte-o mică deschidere spre poienițe, dar rar, cu curbe sau ocoliri de vărfuri mai abrupte, până ce, cu atenția sporită la marcaje, se iese din pădure pentru o perioadă. Prima poiană este una din povești, unde se merge câțiva metri pe liziera pădurii mai apoi se ia ușor spre dreapta, observând mai multe urme în iarbă, de drumuri de căruță sau cărări de animale. La depărtare se văd copaci răzleți sau grupuri de copaci ce folosesc la umbră pentru animale, dar drumeții vor continua tot înainte, pe poiană, în jur de un kilometru, având pădurea deasă pe stânga.

Apoi, drumul mai accentuat se va părăsi, ca să se meargă ușor spre stânga, mai aproape de liziera pădurii, pe un drum accentuat, care se vede mai clar. Aici, aproape 800 metri se merge observând că alte drumuri se află în dreapta, și cumva toate duc în aceeași direcție, lucru ce înseamnă că este destul de dificil să te pierzi. Se ajunge apoi la o curbură, unde se ia la dreapta, continuând pe drumul ales, după care, se va observa în partea dreaptă la distanță, o construcție albă, ce aduce a fermă. În caz de urgență de hidratare, se recomandă parcurgerea celor 250 metri în plus până la ferma respectivă, pentru a cere apă de băut, și apoi să se revină pe traseul care o ia spre stânga, ocolind un mic deal împădurit. Se intră în pădure și se urmăresc marcajele specifice „drumului care unește”. De aici începe o nouă „colineală”, pe coasta împădurită, în jur de patru kilometri și jumătate. Multe descrieri prin pădure nu sunt necesare, fiindcă traseul este extrem de bine marcat, nu sunt nevoie de specificații speciale, doar că aceste treceri prin Colinele Transilvaniei împădurite oferă un sentiment plăcut, de libertate și timp de meditație. Se ajunge apoi la un punct de belvedere de la liziera pădurii, de unde se va putea observa Mediașul (3) care parcă se joacă de-a v-ați ascunselea cu drumeții, când apărând și dispărând, când descoperind pe rând tot mai multe case și clădiri ale orașului. Urmează apoi o coborâre, încă prin pădure, ținând ușor dreapta, până ce se ajunge la o poiană, care are la bază un drum asfaltat. Pe acesta, urmărind marcajele, se ajunge în centrul orașului Mediaș.

Info:

Richiș – Richiș este recunoscut și sub numele de satul multinațional din județul Sibiu. Situat în imediata apropiere a satului Biertan, Richiș a reușit în ultimul timp să determine oameni originari din Olanda, Germania, Marea Britanie sau Elveția, să își părăsească țara natală pentru a descoperi un stil de viață „ca la țară”, adică simplu, dar nelipsit de farmecul aparte. Doar blazonul satului, un bătlan, mai amintește de vremurile de demult, când satul era o mlaștină cu faună sălbatică, iar casele săsești amintesc, desigur, de trecutul mai apropiat, când sașii locuiau pe aceste meleaguri pe care le-au transformat pe măsură ce povestea istoriei se derula de-a lungul anilor. Străinii au recondiționat casele sașilor care au plecat în Germania, păstrând stilul original, ba chiar au făcut numeroase pensiuni, zone de campare și în general, s-au adaptat foarte natural la stilul de viață de aici, reanimând acest sat. Dar cel mai frumos este că dragostea pentru acest loc „adoptat” răzbate în privirile localnicilor, îndrăgostiți de liniștea și frumusețea locului, de obiceiurile și de meșteșugurile vechi de sute de ani, de gustul mâncării și al băuturii. Întreabă un străin-richiștean dacă îi place țuca și îți va răspunde mândru imediat, cu cel mai sincer zâmbet întipărit pe față, că îi place atât de mult încât a învățat să o fabrice singur.

Mediaș – Orașul este unul din cele șapte orașe-cetate, oraș săsesc, cunoscut și sub numele de „Cetatea Soarelui”. Se numește așa pentru că foarte multe elemente arhitecturale, sau chiar cultural-istorice în sensul mai larg, stau sub semnul soarelui. Porțile solare sau impresionante profile ce se adăpostesc sub arcade sunt parcă menite a aduce în căminele localnicilor lumina și căldura soarelui, odată cu simbolul rațiunii și al armoniei, al purității și al iluminării. Sub semnul luminii stau și unele reprezentări din tavanele locuințelor cu raze ce se regăsesc răsfrîndu-se și în ferestre. Cultul pentru soare și lumină este așadar prezent la tot pasul în cetatea Mediașului, ceea ce face ca numele de Cetatea Luminii să capete sens. Există voci care susțin posibilitatea ca Cetatea Mediașului să fi fost construită de francmasoni. Dacă întorci harta Mediașului cu susul în jos, se poate observa că cetatea are formă de craniu uman, element totemic

Căile
SIBIULUI

ce se regăsește în inventarul masonic. Parcurgând cetatea vei întâmpina la tot pasul simboluri francmasonice: coloane, trandafiri, rosa-crucieni, octogoane, ochi încadrați în piramide, ciocan, compas și echer, crisalida, iedera, macul. Unele străzi ce se desfășoară în cetate se suprapun peste liniile pașilor pe care francmasonii le urmează în ritualuri. Este lesne de înțeles de ce acest oraș este învelit în mister și face un obiect turistic demn de vizita drumețului pe Via Transilvanica, poate chiar am recomanda o pauză prelungită aici, pentru a putea surprinde cât mai multe din obiectivele pe care cetatea Mediașului le oferă, despre care vom vorbi în cele ce urmează.

Liceul Stephan Ludwig Roth – Clădirea acestui liceu a fost construită după planurile Templului lui Solomon și este un element cheie al arhitecturii din Mediaș. Fațada clădirii prezintă simboluri ale orașului, cum ar fi „Gemenii”, simbol al luminii, „Compasul și Echerul”, specific francmasoneriei și nu în ultimul rând „Strugurii de Aur”, un simbol al orașului care are în spate și o legendă interesantă. Scriitorul irlandez Bram Stoker menționează în arhicunoscutul său roman „Dracula” că, la nunta contelui valah, vinul a fost „cel auriu de Mediaș”. Mediașul și împrejurimile lui au fost și sunt și azi cunoscute datorită faimei vinurilor vechi de Târnave, zona fiind supranumită în vechime „Țara Vinului” sau „Weinland”, așa cum apare în harta umanistului Johannes Honterus (sec. XVI). Revenind la clădirea liceului, aceasta respectă din multe puncte de vedere arhitectura templului descrisă în Vechiul Testament, având și ea tot trei intrări, iar scările, decorațiunile și interioarele, sunt și ele asemănătoare. Mai mult, liceul dispune de o sală imensă la etaj, cu două coloane la capătul cărora, pe acoperiș sunt amplasate două globuri, unul lunar și celălalt solar. În masonerie, Templul lui Solomon era luat ca reper pentru desfășurarea ritualurilor.

Turnul Trompeților din Biserica Sf. Margareta – Construcția acestui turn a început deodată cu cea a bisericii, cândva în secolul XV. Oficialitățile orașului au decis apoi ca turnul să fie înălțat cu încă trei nivele pentru a face concurență turnului Sf. Ștefan din Viena. Turnul s-a înălțat și totodată s-a și înclinat, precum turnul din Pisa, dovadă faptului că lucrurile mărețe se pot întâmpla și în urma unor greșeli. Astăzi turnul are 68,5 metri înălțime și o deviație verticală de 2,28 de metri, ceea ce îl face să se numere printre primele 10 astfel de construcții din lume. Coiful acoperișului a fost încadrat de alte patru turnulețe mai mici, atestând dreptul orașului de a pronunța și executa pedeapsa capitală. Adică în Mediaș, dacă erai găsit vinovat, puteai primi prin sentință judecătorească pedeapsa cu moartea. Din păcate, orașul a folosit acest drept, între altele, cu ocazia arderii pe rug a unor „vrăjitoare” în secolul al XVII-lea, ultima atestare de acest fel fiind datată în 1752. Denumirea de Turnul Trompeților vine de la faptul că, în vremea veche, în turn era mereu de veghe un trâmbișas, care scruta permanent zărilor dând de veste când dușmanii se apropiau de porțile cetății. Se spune că alarmele false ale trâmbișasilor care erau de serviciu erau pedepsite cu aruncarea acestora de pe ziduri.

Biserica fortificată Sfânta Margareta – Aceasta este recunoscută pentru că aici a fost închis Vlad Țepeș în urma unui conflict cu regele Ungariei, Matei Corvin, în 1476. Tot aici principele transilvănean Ștefan Báthory a fost ales în funcția de rege al Poloniei. Biserica deține un ansamblu valoros de picturi murale gotice. Una din cele mai valoroase piese din biserică este altarul gotic poliptic de la sfârșitul secolului al XV-lea, pictat sub influența școlii vieneze de pictură. Există patru astfel de altare poliptice în Transilvania: la Biertan – cel mai mare, la Sebeș – cel mai valoros, la Prejmer – cel mai vechi, acesta din Mediaș fiind considerat cel mai frumos.

Rețea de tuneluri sub cetate – Se pare că sub cetate a existat o rețea de tuneluri subterane. Una din intrările în această rețea de tuneluri se regăsește în pivnița Casei Rosenauer din

piața centrală. Casa Rosenauer, a fost construită după anul 1621 la sudul zidului exterior al castelului, în Stilul Renașterii Transilvane. Casa Rosenauer nu este deschisă vizitelor publicului.

Muzeul Gazelor – Unii îi mai zic și Muzeul Gazului cu toate că denumirea oficială este Centrul de Documentare și Informare pentru gaze naturale. Acest muzeu, situat în centrul orașului, a fost înființat în anul 2009, cu ocazia împlinirii unui secol de la descoperirea gazelor naturale în România, în cadrul Societății Naționale de Gaze Naturale, ROMGAZ SA Mediaș. Muzeul merită vizitat atât pentru curtea interioară care te întâmpină până la intrarea în clădirea istorică ce adăpostește centrul, cât și pentru faptul că este un muzeu unicat prin prisma domeniului pe care îl tratează și a exponatelor prezente în el.

Muzeul Hermann Oberth – Herman Oberth, născut la Sibiu în anul 1894, este considerat unul din părinții astronauticii mondiale. Inspirat de romanele lui Jules Verne pe care le devora în copilărie, Herman Oberth a construit primul model de rachetă la vârsta de doar 14 ani. În 1912, Hermann Oberth a devenit student la medicină al Universității din München, participând apoi ca medic militar în Primul Război Mondial, timp în care a ajuns la concluzia că nu dorește să profeseze ca medic. După război s-a întors la aceeași universitate, de data aceasta studiind fizica sub îndrumarea unora dintre cele mai luminate minți ale vremii în domeniu. În 1922, lucrarea sa de doctorat despre știința rachetelor a fost respinsă de Universitatea din München, fiind considerată utopică. Un an mai târziu lucrarea este acceptată de Universitatea din Cluj și este publicată din fonduri private cu titlul „Racheta în spațiul interplanetar”. În toamna lui 1929, Hermann Oberth a lansat prima sa rachetă cu combustibil lichid, numită Kegeldüse. Ulterior, la construirea primei rachete de mari dimensiuni din lume de către Wernher von Braun, numită A4, dar cunoscută astăzi mai degrabă sub numele V2, s-au folosit 95 dintre invențiile și recomandările lui Hermann Oberth.

În această perioadă Herman Oberth a locuit în Mediaș în casa care astăzi găzduiește muzeul ce îi poartă numele. A părăsit România în 1938. Mai întâi s-a mutat în Austria și apoi în Germania. După al doilea război mondial a lucrat în Statele Unite la Institutul de cercetări spațiale fondat de Wernher von Braun. În 1953, cu mult înainte de primul zbor al omului în cosmos, a publicat cartea „Omul în spațiu” în care descria ideile sale legate de un reflector spațial, o stație spațială, o navă spațială electrică și costume de cosmonaut. La sfârșitul lui 1958, Hermann Oberth, din nou în Feucht, a găsit timpul să își pună pe hârtie și să publice gândurile sale legate de posibilitățile tehnologice ale unui vehicul lunar, o catapultă lunară, un elicopter și un avion silențios și altele. În anul 1960, a lucrat la Convair în calitate de consultant tehnic în cadrul dezvoltării rachetelor Atlas în Statele Unite.

Hermann Oberth s-a retras din cercetarea spațială în 1962, la vârsta de 68 de ani. Criza petrolului din 1977 l-a făcut să se concentreze asupra surselor alternative de energie, aceasta ducând la concepția planului unei centrale eoliene. Hermann Oberth s-a stins din viață la 28 decembrie 1989, la vârsta de 95 de ani, la Feucht în Germania. După moartea sa s-a deschis la Feucht, „Muzeul Spațial Hermann Oberth”, unde cercetările sale și rezultatele acestora sunt disponibile publicului.

Traseu: ușor, scurt

Diferență de nivel: +248 m

Locuri critice: nu sunt

Peisaj: 90% din traseu este prin pădure răcoroasă, plăcută pentru mers, poieni deschise și câteva drumuri de țară.

Cazări:

Bazna: posibilitate camping, sfaturi cazare, centru de închiriere biciclete și tururi ghidate cu bicicleta, rezervări la tel. 0745 683 267 (Peter Lorand);

Bassen Pension, cazare, 21 locuri, 75-100 lei/pers. cu mic dejun inclus, posibilitate de servire a mesei (amiază, cină) la cost suplimentar, precum și facilități pentru camping. Rezervări la 0747 288 749, 0723 510 712 (Alexandra Cioc) sau 0746 240 506 sau pe www.bassen.ro.

Pensiunea Reghina, loc camping rulote și corturi, 3 camere cu 6 locuri și baie proprie, la cerere se oferă mic dejun, 140 lei/cameră dublă, 100 lei/cameră single, pat suplimentar 50 lei, rulotă 70 lei/zi, cort 50 lei/zi, tel. 0748 994 434 sau tel. 0740 123 364 (Cornelia Căpâlnean);

Casa Sasului, 10 camere (8 duble matrimoniale, 1 triplă, 1 suită 3 persoane), 45-75 lei/persoană, fără masă, cu bucătărie, sau la restaurant Expro, la 1 minut distanță, rezervări la tel. 0740 522 491 (Răzvan Piaskovski).

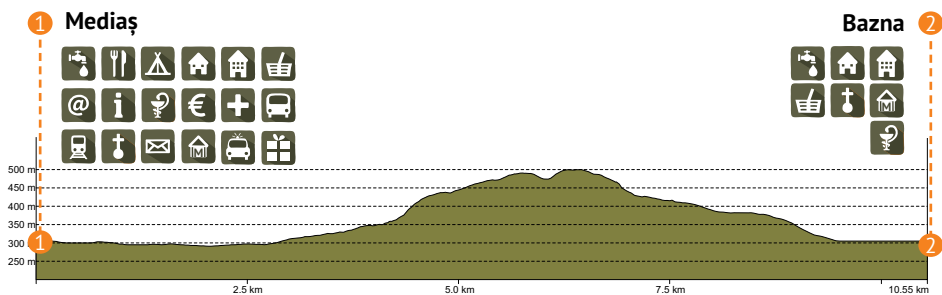
Infrastructură:

Bazna:

Notă:

Traseul lung din ziua precedentă va lăsa drumețul poftind la o zi de pauză, iar din această cauză se recomandă o zi mai scurtă, de la Mediaș (1) până la Bazna (2), lucru care va permite să se poată vizita și o mică parte din orașul Mediaș, poate centrul acestuia, și să se ajungă în timp util la Bazna unde se vor putea desfășura activități de timp liber.

Din Mediaș se iese după ce se vizitează biserica evanghelică din centru, ocolind-o și mergând apoi către podul pietonal la care se ajunge pe strada care are piața pe partea dreaptă. După ce se trece podul pietonal, printre blocuri și pe marcaj, se ajunge la străduța care iese din oraș și are case pe o parte și alta. Traseul va fi pe partea stângă, trecând pe lângă o casă, pe un drum ce devine din asfaltat, pietruit, și care urcă lin în răcoarea pădurii, ducând spre niște serpentine. În momentul documentării, acesta era un drum în construcție, adică se pietruia. După ce se fac serpentinele pe acesta, la un moment dat marcajul va coti brusc la dreapta prin pădure și se continuă drumul până când din pădure se vor putea observa pe partea stângă niște vii. Acestea vor fi îngrădite și păzite. Dacă se aud împușcături, aceștia sunt doar paznicii ce păzesc viile de păsări, sperându-le cu împușcături. După ce se trece de ele, începe din nou un drum anevoios și lung prin pădure, dar deosebit de plăcut, până la Bazna, în jur de patru kilometri. La început se ține ușor dreapta, ca mai apoi să fie curbă clară spre dreapta, cu luminișuri frumoase și locuri de pauză perfecte, cu butuci răsturnați și cântec de păsărele. La final, chiar dacă se vor observa mai multe drumuri, traseul iese din pădure, remarcând în

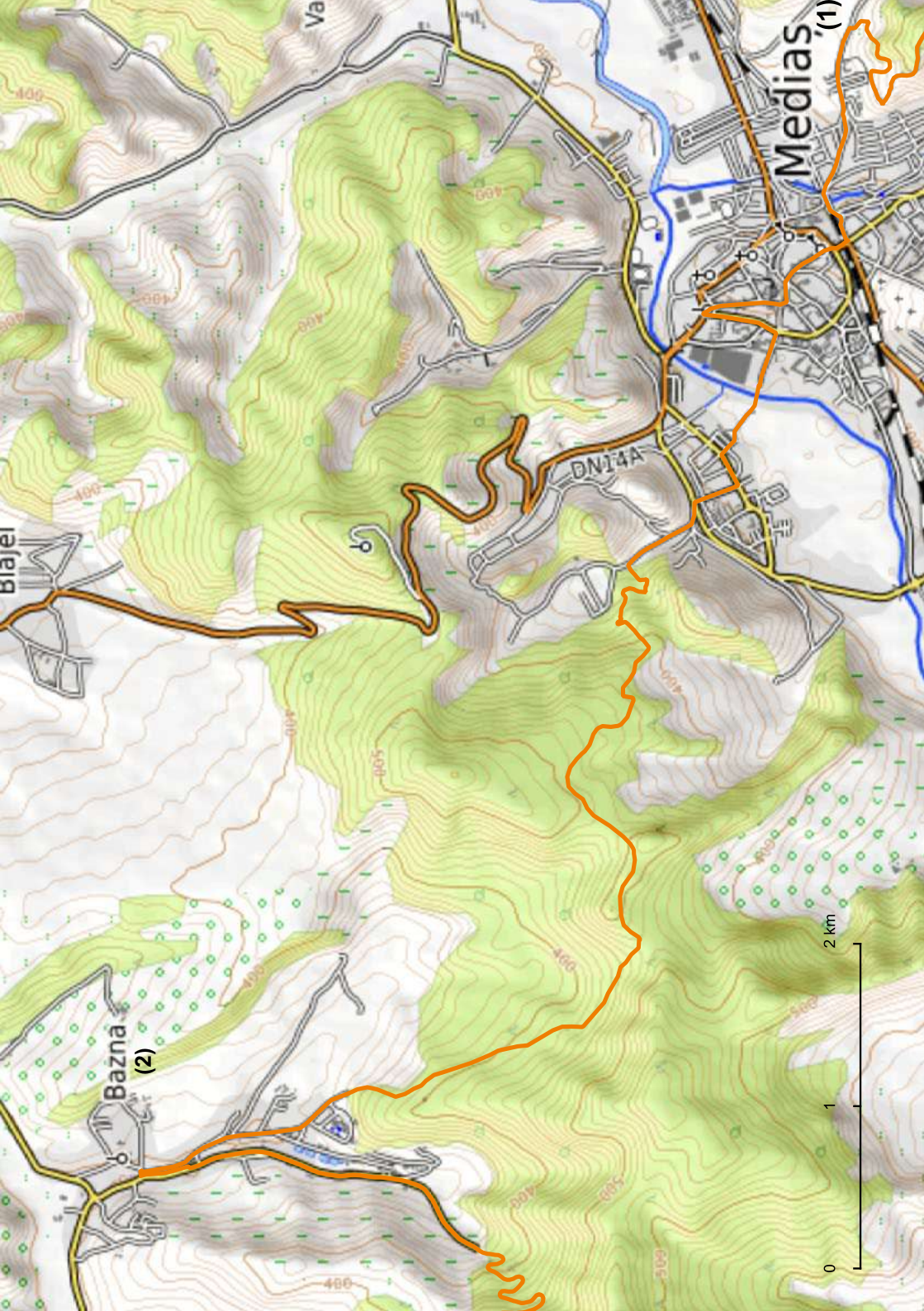
stânga noastră Complexul balnear din Bazna. Puțin peste un kilometru mai durează mersul până la biserica fortificată din centrul satului.

La Bazna se vor găsi mai multe feluri de a petrece timpul, de odihnă sau petrecere, motiv pentru care echipa noastră recomandă cu căldură o după-masă sau chiar mai multe în această localitate.

Info:

Bazna – Bazna este satul reședință al comunei cu același nume, fiind cunoscut ca stațiune balneoclimaterică. Satul este situat în Podișul Târnavelor, în partea de nord-vest a județului. Încă din perioada medievală, scrierile vremii atestă calitatea tămăduitoare a apelor și izvoarelor din Bazna. La începutul secolului XIX, medici și chimiști au sosit tocmai de la Viena pentru a studia efectele sării de la Bazna și climatul de aici. Curând, numărul turiștilor veniți la Bazna pentru tratamente balneare a început să crească. În 1843 a fost înființată stațiunea Bazna, preluată în 1905 de comunitatea evanghelică, care a transformat-o într-o stațiune balneară cunoscută în întreaga Transilvanie. Apele minerale, nămolul sapropelic, sarea de Bazna, dar și peisajul pitoresc și condițiile climatice prielnice atrag anual turiști la Bazna pentru diverse tratamente. Bazna este o destinație potrivită și pentru cei care doresc să se relaxeze în mijlocul naturii sau pentru amatorii de turism activ, care se pot bucura de drumeții pe jos sau cu bicicleta pe dealurile cu livezi și în pădurile de fag ce înconjoară localitatea.

Biserica fortificată de la Bazna – După cum sugerează inscripția O REX GLORIAE VENI (O, Rege al Gloriei, vino!) de pe unul din clopote, biserica ar fi fost construită la finalul secolului XIV. Biserica actuală este o biserică sală cu cor cu închidere dreptunghiulară. Corul are boltă în formă de cruce, iar pe trei laturi ale sălii sunt balcoane în stil baroc. O piesă impresionantă se află chiar în cor, unde se păstrează un tabernacol, o reprezentare a lui Isus al Durerii, din 1504. În turnul clopotniță, care este și turn de poartă, se păstrează trei clopote din secolul al XIV-lea și al XV-lea. Altarul baroc, datând de la sfârșitul secolului al XVII-lea, îl reprezintă în tabloul principal pe Isus din Nazaret în templu, flancat de câte trei coloane corintice. Orga barocă, confecționată de Johannes Hahn, a fost terminată în 1757, iar împreună cu balustrada din față reprezintă o lucrare de artă armonioasă. Amvonul baroc a fost confecționat, în 1781 de Georgius Schuller și pictat de Stephan Valepagi. În mijlocul așezării s-a construit o cetate fortificată cu palisade. E vorba de o cetate țărănească cu biserica în incintă, din secolul al XV-lea. Incinta are un traseu aproximativ circular și avea inițial trei turnuri. Turnul cel mare este turnul clopotniță, fiind în același timp și turnul de intrare. În partea de nord-vest este un turn scund și alungit, iar în partea de nord-est pot fi văzute urmele unui turn mai scund. În anul 1873 zidul de incintă a fost dărâmat până la jumătatea înălțimii inițiale. Un al doilea zid de

Medias (1)

DN14A

Bazna (2)

2 km

1

0

incintă, pentru apărarea celui vechi, a fost construit în 1911. La sfârșitul secolului al XIX-lea înălțimea inițială a cortinei, de aproximativ 7-8 metri, a fost redusă la 2-3 metri.

Tururi cu bicicletele – având o rețea foarte lungă de trasee pentru alergare, bicicletă, bicicletă electrică sau drumeție, județul Sibiu nu duce lipsă nici de activitățile sportive în aer liber de acest fel. În Bazna sunt multiple posibilități de închiriere biciclete și biciclete electrice, cu ghid, pentru a face tururi în jurul satului, prin păduri și peste dealuri, cu opriri pentru mâncare tradițională sau pauze de hidratare cu vin tradițional din zonă. Mai multe informații la Peter Lorand, tel. 0745 683 267, organizator de astfel de ture.

Monumentul Eroilor Români din al Doilea Război Mondial – Monumentul a fost ridicat în anul 1956, în centrul comunei Bazna, în cinstea eroilor români căzuți în luptă în cel de-al doilea război mondial. Monumentul este făcut din cărămidă și este împrejmuț de un gard metalic cu lanțuri.

Porcul de Bazna – Porcul de Bazna este o rasă de porc românească, care a luat naștere prin încrucișarea scoafei de rasă Mangalița cu vierul de rasă Berk. Rasa Bazna a fost recunoscută oficial ca rasă de sine stătătoare în anul 1948. Deși rasa a fost ameliorată de către sașii care au locuit în Siebenburgen, Transilvania, rasa a primit numele după comuna Bazna pentru că aici a fost foarte apreciată pentru rezistența și calitatea cărnii. Porcul este de talie mică-medie, are părul negru, cu o bandă albă ce îi înconjoară omoplații și picioarele din față. Grăsimea porcului este una excelentă, iar carnea este numai bună pentru produsele crud-uscate, care încă se păstrează la maturare iarna și sunt afumate în podurile caselor tradiționale.

Traseu: dificultate medie

Diferență de nivel: +491 m

Locuri critice: în zilele călduroase se recomandă aprovizionarea cu apă din sate, izvoarele lipsind de pe traseu, traseul fiind unul lung. Drumul poate fi parcurs până la Copșa Mică, cu cazare, sau recomandat cu finalizare traseu la Axente Sever;

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure pe coline/coaste, poienițe, sate lungi ce se traversează pe asfalt.

Cazări:

Axente Sever: Medieval Apartments Frauendorf, cazare în fortificația bisericii evanghelice; rezervări la tel. 0749 680 770 (Laci Ciocan)

Sunny Guesthouse Frauendorf, vis-a-vis de biserica fortificată, cazare, 6 locuri, posibilitate de servirea mesei, rezervări la tel. 0722 169 620 (Lavinia Stoian) sau pe site airbnb;

Pensiunea El Greco, 14 locuri de cazare, cu prețuri începând de la 100 lei/cameră, restaurant, rezervări la tel. 0799 554 464 (Rodica Grecu);

Casa de oaspeți Frauendorf, 2 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere, meniu tradițional. Rezervări la telefon 0722 600 380 (Mihalache Daniel Tudor). Detalii pe <https://www.facebook.com/Casadeoaspetifrauendorf/>;

„O vizită la noi înseamnă un pat în care am investit o știință a somnului, saltea plus toper de 35 de cm de confort, înseamnă o experiență ce va rămâne. Înseamnă o seară la vatra de foc din curte cu povești, vin și gustări. În lunile de toamnă și primăvară oferim saună și hidratare cu bere artizanală locală. Micul dejun și sandwich-uri pe drum. În ceea ce privește prețul, încercăm să practicăm o idee, nu avem un preț fix și dorim ca fiecare călător să lase atât cât consideră că au valorat serviciile noastre.” – preț donativ (Mihalache Daniel Tudor, primar la Copsa Mică, drumeț de la Copșa până la București pentru ca localnicii comunității să aibă apă)

Infrastructură:

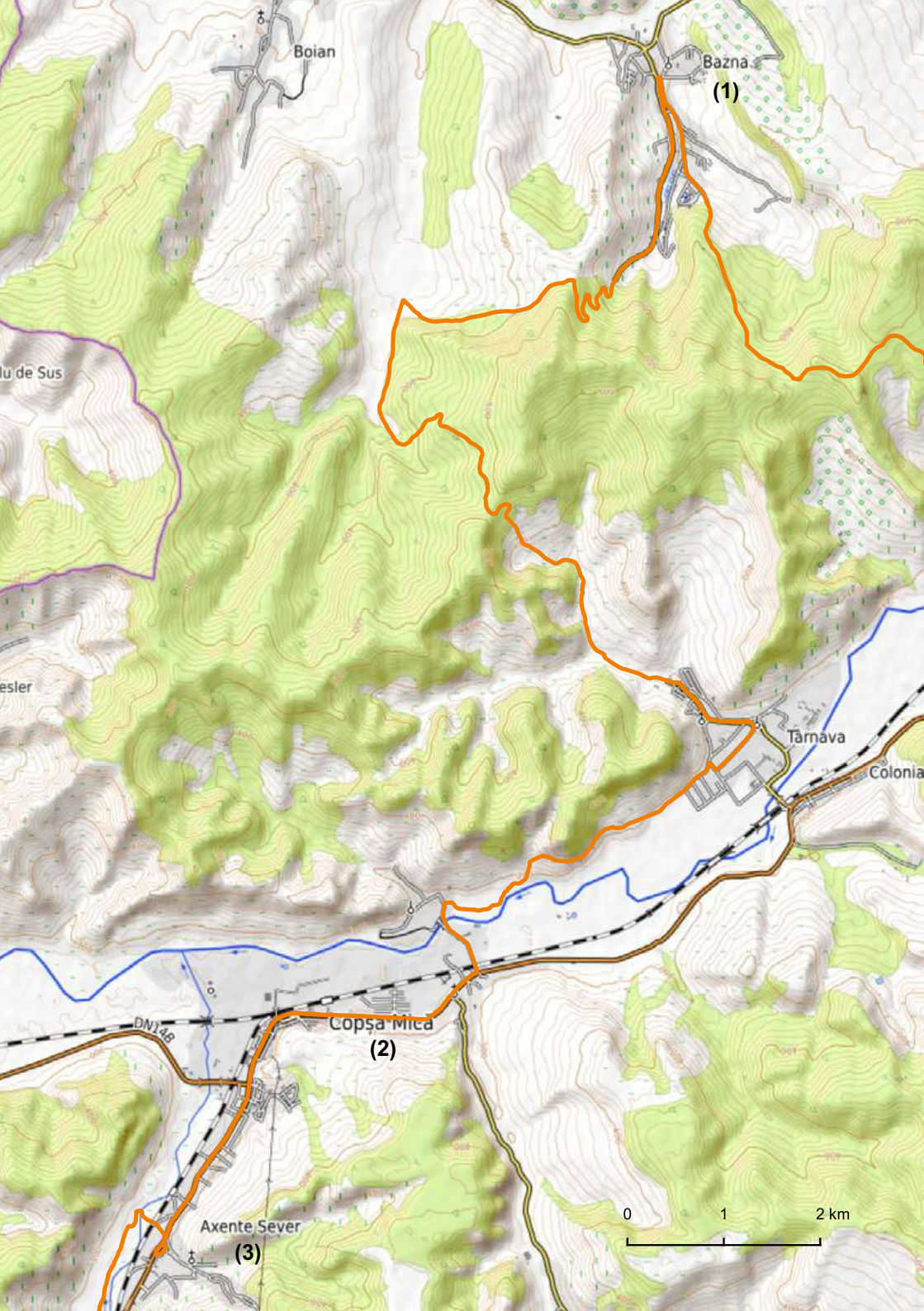
Târnava:

Copșa Mică:

Axente Sever:

Notă:

Se pleacă din Bazna tot pe asfalt, lăsând complexul balnear pe partea stângă, apoi multe case vechi și părăsire vor străjui partea stângă a șoselei, până ce se răresc de tot și vor rămâne doar câțiva copaci. Urmează apoi, tot pe partea stângă a șoselei, un mare hotel cu parcare, prin fața căruia se trece și se ajunge la o mică intersecție. Aici traseul o ia la dreapta, către niște case, unde drumeții vor putea să își umple sticlele de apă de la ultimele familii ce locuiesc acolo. Până la intrarea în pădure mai sunt în jur de 500 de metri din totalul de peste doi kilometri din centrul satului. Se intră mai apoi în pădure, unde drumul va șerpui pe niște serpentine, până se ajunge în vârful dealului împădurit, unde se vede un luminiș de parcă am ajunge la celebra luminiță de la capătul tunelului. Aici, exact la ieșirea din pădure, se ia brusc la stânga, printre tufe de păducel, copaci

Boian

Bazna
(1)

lu de Sus

esler

Tarnava

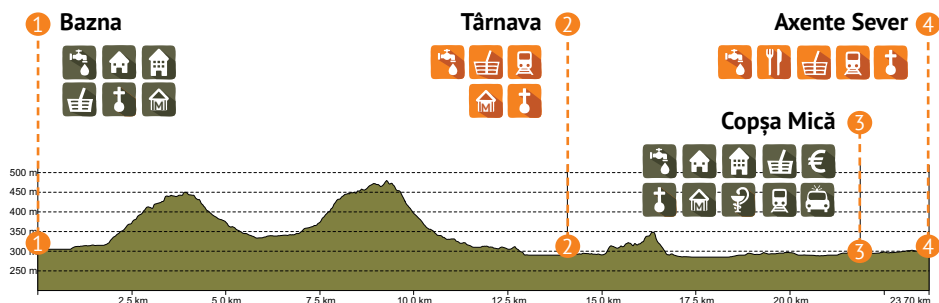
Colonia

Copşa Mică
(2)

DN146

Axente Sever
(3)

tineri și desiș, dar poiana se deschide din ce în ce mai tare. Se merge pe liziera pădurii în jur de un kilometru printr-o ușoară coborâre. Undeva, în acest moment, la câțiva metri, se va găsi o fântână, cu posibilitatea de a scoate apă din ea, dar nu se știe dacă aceasta este potabilă, sau doar folosită pentru adăpatul animalelor, ca atâtea alte fântâni improvizate de pe traseu.

În tot acest timp se văd copaci pe ambele părți ale drumului, drumețul mergând printre aceștia. Apoi, se ajunge pe această cărare de căruțe până la un drum pietruit, mai principal, pe care se face stânga, mergând acum tot pe liziera pădurii, cu două curbe ușoare pe stânga, în jur de un kilometru și jumătate. După aproximativ un kilometru, traseul o ia tot la stânga, prin fața unei căsuțe. După doar câțiva metri se intră iarăși în pădure și se începe o urcare ținând tot stânga câteva sute de metri, ca mai apoi să se ia spre dreapta ușor. De acolo, timp de un kilometru și 600 de metri se coboară ușor cu curbe în stânga și dreapta până când se iese din pădure de tot. Drumul va fi de acum unul prăfuit, dar circulabil, inclusiv cu mașini mai mici, drum ce se afundă între două dealuri și trece pe lângă un mic pârau, zona fiind una extrem de liniștită. Frumusețea locurilor face privitorul să amuțească de admirație. Drumul capătă contur din ce în ce mai tare și peste doi kilometri de la ieșirea din pădure, kilometri în care peisajul s-a schimbat de câteva ori: de la liziera pădurii la dealuri abrupte în stânga (două gemene țuguiate) și mai ales dreapta, se ajunge la un drum pietruit ce duce către Târnava (2). Traseul o ia ușor dreapta pe acesta, traversând un podeț de beton, iar peste câțiva metri se pot deja observa primele gospodării. După alte câteva sute de metri de drum prăfuit, se intră în partea satului ce are la intrare groapa de gunoi, sat locuit preponderent de oameni de etnie romă. Tot înainte, printre casele romilor, care sunt pline de copii ce pun întrebări, povestesc sau răspund la salutul drumeților, se merge în jur de un kilometru și 300 de metri până în centrul Târnavii, unde este un mic părculeț, clădiri vechi și noi și câteva magazine. De aici se face dreapta pe o stradă, populația acesteia devenind din ce în ce mai gospodară, urmând case puse la rând și curți ordonate. Pe când se iese din sat, cu câteva oferte de cules mere din merii din fața caselor și câteva vorbe bune ale sătenilor, părăsim Târnava, îndreptându-ne către Copșa Mică (3), pe un drum ce ocolește asfaltul care leagă cele două sate. Drumul urcă puțin, printre câteva ferme pe stânga și dreapta, unde câinii latră, unii legați și alții liberi, tot așa, agale, până la intrarea într-o pădure de salcâm. După câteva momente de pauză se continuă traseul prin această pădure, care este de fapt liziera unei păduri mai mari. Traseul mai urcă puțin și apoi începe să coboare spre stânga, ușor, către niște câmpuri cu lucernă și mălai. Cărare de ogor șerpuiește printre acestea, până ce, la un moment dat, ocolește o mare plantație de mălai și ajunge, după o mică curbă spre dreapta, apoi repede stânga, la asfalt printre

gospodăriile localității Târnăvioara. După câțiva metri se iese din sat, mergând pe asfalt, până la Copșa Sat, peste calea ferată. La alte câteva sute de metri, pe asfalt, la prima intersecție mare se ia brusc la dreapta, pe drumul județean către Copșa Mică (3). După doi kilometri prin sat, pe trotuar, se trece în Copșa Mică, ce se traversează la rândul ei, tot pe trotuar, pe lângă șosea, până în Axente Sever (4) la care se ajunge în același fel. În jur de trei kilometri și 300 de metri leagă cele două sate, de la intrarea în primul până la biserica fortificată din Axente Sever. Poveștile, istoria și cultura acestora vor dăinui mulți ani, dar mai ales vor impresiona pe oricine aruncă un ochi mai atent asupra celor ce îi înconjoară și asupra locurilor prin care trec. La Axente Sever se vor găsi locuri de cazare impresionante, ce în sine vor oferi o trăire specială pentru fiecare drumeț în parte.

Info:

Târnava – despre comunitățile rome de pe Valea Târnavelor vă propunem următorul text scris de doamna Oana Burcea, expert bunuri cu semnificație etnografică/ocupații, meșteșuguri, costum popular aparținând romilor.

Romii și relația cu alte comunități din zona etnografică Valea Târnavelor

Transilvania este o regiune foarte bogată în exemple de comunități multietnice și multiculturale. Populația zonei etnografice Valea Târnavelor este foarte diversificată din punctul de vedere al etniilor. Principalele etnii care locuiesc laolaltă sunt românii, ungurii, sașii (populație de origine germană), romii, evreii și armenii, de-a lungul secolelor existând relații de ordin social, economic sau cultural între acestea.

Romii sunt o etnie cu tradiție în Transilvania, prima atestare documentară existând din jurul anului 1400 de unde aflăm că un boier stăpânea în Țara Făgărașului și avea 17 țigani de cort (Ciganustentoriatos) (Achim, 1998). Este cunoscut faptul că încă de la venirea lor în Țările Române au avut statutul de rob, însă, în Transilvania, robia a fost „suportată” doar de o parte dintre membrii acestei etnii. Au existat aspre și lungi politici de sedentarizare, asimilare, ștergere a identității etnice, politici care sunt vizibile astăzi, dar nu și încununate de succes întotdeauna. Dintre cele mai aspre momente de anulare a identității amintim de politicile împărătesei Maria Terezia, ale împăratului Iosif al II-lea, deportarea romilor în Transnistria din timpul celui de-al doilea război mondial sau evitarea menționării existenței etniei romilor pe vremea partidului comunist. Cu toate aceste politici, nu putem nega că au existat romi de aproape 700 de ani în regiunea Transilvaniei.

La o simplă analiză a recensămintelor efectuate în perioada 1930-2011 în satele cu majoritatea populației formată din sași și români, se poate observa că, astăzi, populația majoritară este reprezentată de români și de romi. Explicația ar putea fi dată de deportările sașilor după cel de-al doilea război mondial, emigrările acestora în Germania, din anii '70, anii '80 și exodul lor imediat după revoluția din '89. Mai amintim aici de politica din perioada comunistă când satele au fost populate cu romi și români, odată cu procesul de industrializare, statul oferindu-le un loc de muncă și o casă. De asemenea, natalitatea românilor și a celorlalte etnii a scăzut, în timp ce natalitatea romilor este în creștere.

Astăzi, se poate vorbi despre două tipuri de romi: romi care se declară ca atare și romi identificați de celelalte populații ca aparținând etniei rome.

În județul Sibiu, dintre romii autodeclarați amintim de corturari, căldărari, gabori, muzicanți, romi de mătase, fierari. Aceștia vorbesc limba romani, unii dintre ei au port caracteristic neamului din care fac parte și au obiceiuri particulare. Ocupațiile din care au câștiguri materiale sunt: confecționatul oalelor, căldărilor, cazanelor din cupru, alamă,

tinichigeria, muzica la nunți și alte ocazii, comerțul de diferite tipuri (metale neferoase, covoare, haine, mic negoț ambulant), agricultura, fierăritul și comerțul cu animale.

Romii identificați de ceilalți ca fiind romi, dar care se declară altă etnie: băieși, romi de casă sau de vatră, cărămidari, împletitori de nuiele. Ei nu vorbesc limba romani, nu au un port care să îi deosebească de ceilalți și nu au obiceiuri distincte. Ocupațiile lor sunt munca cu ziua, angajați la fabricile din municipii și județ, împletitul de nuiele și confecționatul cărămizilor din pământ și argilă.

La aproximativ 15 kilometri distanță de comuna Biertan se află comuna Brateiu, unde locuiește cea mai mare comunitate de corturari din sudul Transilvaniei, de aproximativ 700 persoane. Corturarii sunt foștii nomazi, depindeau direct de domnitor, au putut să circule liber până târziu în secolul al XX-lea, fapt ce le-a permis păstrarea și fortificarea identității neamului. Ca și în cazul altor sate din sudul Transilvaniei, corturarii circulau din sat în sat pentru exercitarea meseriei lor tradiționale, așadar era o circulație de ordin ocupațional, fiecare dintre cele două părți (romii și celelalte populații) asigurându-și nevoile de trai și obiectele de uz gospodăresc. Ei sunt o prezență atrăgătoare în satele din această zonă prin costumele populare purtate și prin meseria practică și transmisă din generație în generație: confecționarea de obiecte de uz casnic și gospodăresc din cupru, sau, mai simplu spus, de cazane.

Romii de mătase sau romii de vatră s-ar fi așezat în sate în perioada interbelică când au lucrat la sași în agricultură sau erau meseriași precum pantofari sau muzicanți. Ei au mai „beneficiat” de plecarea sașilor, când li s-au oferit în chirie casele acestora, ulterior reușind să le și achiziționeze.

Plecarea sașilor a lăsat urme în situația ocupațională și materială a romilor, ei rămânând fără angajator. O parte dintre ei trăiesc din ajutor social, alții muncesc cu ziua la români sau chiar la corturari sau sunt angajați la fabricile din jurul satelor de domiciliu.

Despre relațiile și schimburile între etniile din localitățile de pe Valea Târnavelor:

- Vecinătatea, o instituție specială de ajutorare formată din locuitorii aceleiași străzi, a fost preluată de români de la sași, din care fac parte și câțiva romi de mătase;
- Arhitectura caselor românești care e influențată de arhitectura caselor săsești. Români au împrumutat din stilul arhitectonic al sașilor când au început să zidească din piatră și acest lucru se observă nu numai în satele care au avut majoritate săsească, dar și în satele locuite preponderent de români (Monografia județului Târnava Mare, 1943). Astăzi, casele săsești sunt locuite de români și romi;

Așezarea romilor și a românilor în casele săsești s-a produs începând cu anii 1980, moment istoric în care primii au avut de câștigat în urma pactului dintre România și fosta Republică Federală Germană, statul german achitând statului român o taxă pentru fiecare sas emigrat. Statul român a confiscat sau a cumpărat casele sașilor, pe care ulterior le-a oferit în chirie altor etnii. (Bibliografie:*** (1943) Monografia județului Târnava Mare, Tipografia Miron Neagu, Sighișoara, Achim, V. (1998) Țiganii în istoria României, Editura Enciclopedică, București)

Copșa Mică – Copșa Mică este un oraș din județul Sibiu unde au conviețuit de-a lungul timpului români, sași, maghiari. În perioada comunistă au fost construite anumite fabrici care au adus orașului o faimă negativă în întreaga lume, localitatea devenind cunoscută mai ales pentru poluarea cu negru de fum. În anul 2006 Copșa Mică era cel mai poluat oraș din Europa. Astăzi, căsuțele colorate și peisajul fermecător nu mai aduc deloc aminte de vremurile acelea. Cel mai important punct arheologic se poate considera Dealul Cetății (Burc) unde s-au descoperit o serie de materiale de valoare istorică: resturile unui

schelet de rinocer, obiecte din bronz aparținând culturii Witenberg și o monedă de bronz de factură tracică din secolul I î.e.n. Pe Dealul Cetate au fost localizate vestigiile romane și resturile unui mormânt din secolul al IV-lea e.n., iar pe terasele sud-estice ale actualei așezări s-au descoperit fragmente ceramice din secolele al XI-lea - al XII-lea - semne evidente ale vetrei satului medieval. Toate aceste vestigiile arheologice constituie dovezi ale continuității populației pe aceste meleaguri din timpuri străvechi până în zilele noastre. Centrul așezării s-a mutat dintr-o parte în alta datorită, în parte, intervenției procesului de migrație a popoarelor, proces atestat în Copșa prin descoperirea unor fragmente de ceramică cenușie.

Zăpada neagră și moartea invizibilă – Poluarea nu a ajuns la cote alarmante doar în anul 2006, problema exista încă din vremea lui Ceaușescu, însă nu discuta nimeni despre asta. Oamenii nu cunosc nici în ziua de azi toate detaliile acestui dezastru ecologic. De vină erau cele două fabrici, Carbosin și Sometra, unde se producea negru de fum, acid sulfuric și se prelucrau metale neferoase printre care plumb și cadmiu. Carbosin s-a închis în 1993, iar la Sometra furnalul nu mai arde din 2008, dar ruinele celor două fabrici încă stau ca dovadă a unei industrializări agresive, fără respect față de om sau față de natură. Industrializarea zonei a început prin 1920-1930 cu exploatarea gazului metan. Tot atunci a avut loc aici cel mai mare incendiu din țară care a durat 7 ani. În primul an de funcționare, pe poarta fabricii au ieșit 11 tone de negru de fum, iar din 1936 au început și exporturile. Zece ani mai târziu producția a ajuns la 913 tone de negru de fum, dintre care 235 de tone mergeau la export. După venirea comuniștilor la putere, cele două fabrici s-au naționalizat, iar capacitatea de producție a crescut foarte repede, la Carbosin producția de negru de fum a ajuns la peste 38.000 de tone pe an, iar fabrica avea o mie de angajați. Sometra producea 30.000 de tone de zinc și 20.000 de tone de plumb pe an. Așa a început și poluarea să devină o problemă foarte serioasă. Erau afectați și muncitorii din fabrici, dar și locuitorii orașului. Casele oamenilor, hainele, animalele, toate erau negre și câteodată chiar ninge cu funingine. Negrul de fum nu era însă cel mai nociv. Moartea albă, una de care oamenii nu erau conștienți, fiind o moarte lentă, se datora fabricilor de zinc și acid sulfuric. Din cauza ploilor acide, pădurile și vegetația din jurul orașului au fost distruse. Viața de zi cu zi era o provocare la Copșa, însă oamenii s-au adaptat condițiilor infernale și au învățat să supraviețuiască. Dar să mori la 60 de ani devenise normalitate. Cei care munceau în astfel de condiții de toxicitate din tată în fiu, au început să își cam dea seama cum să se disciplineze și știau că dacă te speli pe mâini și nu mănânci cu mâinile în acel mediu, nu vei face boala plumbului. Cei mai afectați erau cei trimiși în linia 1, care nu erau conștienți de riscurile cărora se expun. Era vorba preponderent de cetățeni de etnie romă. Mulți dintre ei scoteau plăcile de zinc, iar apoi în pauza de masă spărgeau ouăle pe ele. Majoritatea aveau aceleași probleme de sănătate. Din cauza zincului le cădeau dinții și aveau boli cardiace. Imediat după revoluție a început și declinul celor două fabrici. Locuitorii orașului au cerut închiderea fabricii Carbosin din cauza poluării. Cea de a doua fabrică, responsabilă pentru moartea invizibilă, s-a închis și ea treptat, deși a fost mult timp apărată de localnicii care se temeau că vor rămâne fără locuri de muncă.

Satul Axente Sever – Este un sat din județul Sibiu care inițial se numea Frâua, dar în 1931, în cinstea revoluționarului pașoptist Ioan Axente Sever, numele satului se schimbă. Biserica a fost construită în primii ani ai secolului XIV, urmând ca ulterior să fie fortificată; au fost adăugate și cămările de provizii și drumul de strajă de deasupra acestora. Biserica nu a servit doar ca lăcaș de cult, ci și ca adăpost în timpul invaziilor și ca depozit pentru

cereale și carne. Și la Axente Sever exista un Turn al Slăninilor unde fiecare familie își depozita slămina. Pentru a nu fi confundate, familiile își marcau bucățile de slănină. În urma unor recente renovări, fostele cămări de depozitare au fost transformate într-un „Muzeu cetate”. Prin intermediul machetelor, hărților și a diverselor exponate, muzeul dezvăluie uimitoare povești legate de viața coloniștilor sași. Alături de muzeu au fost amenajate și camere pentru primirea oaspeților, o ocazie deosebită de a locui chiar în fostele cămări unde, în urmă cu patru secole, sașii se adăposteau de atacurile turcilor.

Revoluționarul Axente Sever - La izbucnirea revoluției din 1848, Ioan Axente Sever era profesor de latină și română, la Colegiul Sf. Sava din București. El a avut rolul extrem de important de a face idealurile revoluției cunoscute în rândurile țărănilor. În august 1848, s-a întors în Transilvania unde a participat la a treia adunare de la Blaj și a fost alături de Avram Iancu la rezistența din Munții Apuseni. În seara de 8 ianuarie a avut loc masacrul de la Aiud unde românii au ucis aproximativ 600 de etnici maghiari. Un număr mare de oameni a încercat să se ascundă în munții din apropiere, dar din cauza gerului au murit înghețați. Morții au fost aruncați în șanțurile cetății, iar altă parte în varnița de lângă cetate, unde se află și monumentul acestora. Ioan Axente Sever a fost judecat în procesul acestui masacru, dar a fost găsit nevinovat.

Biserica fortificată din Axente Sever – Biserica fortificată din Frăua este menționată pentru întâia dată în 1322. Lăcașul, cu hramul Tuturor Sfinților, este o biserică-sală cu nava pătrată și cu cor pentagonal. Este una din puținele biserici din Transilvania care au turnul clopotniță deasupra corului (exemple similare găsindu-se la Agârbiciu, Ocna Sibiului și Turnișor). Incinta, construită simultan cu lucrările de fortificare ale bisericii, are un traseu oval, curtilele, înalte de 6–8 m, fiind prevăzute cu metereze și contraforți. La interior, zidurile par mai scunde, din cauza nivelului ridicat al curții.

Traseu: dificultate medie

Diferență de nivel: +374 m

Locuri critice: în zilele călduroase se recomandă aprovizionarea cu apă din sate, izvoarele lipsind de pe traseu, traseul fiind unul lung. Drumul poate fi parcurs până la Șeica Mică, cu cazare sau recomandat cu finalizare traseu la Micăsasa.

Peisaj: drumuri prelungi prin pădure pe coline/coaste, poienițe, sate lungi ce se traversează pe asfalt.

Cazări:

Micăsasa: în cătunul Văleni, 2 dormitoare, baie, bucătărie, 70 lei/cameră, la cerere cu masă. Rezervări la tel. 0767 807 428 (Nemeș Gabor).

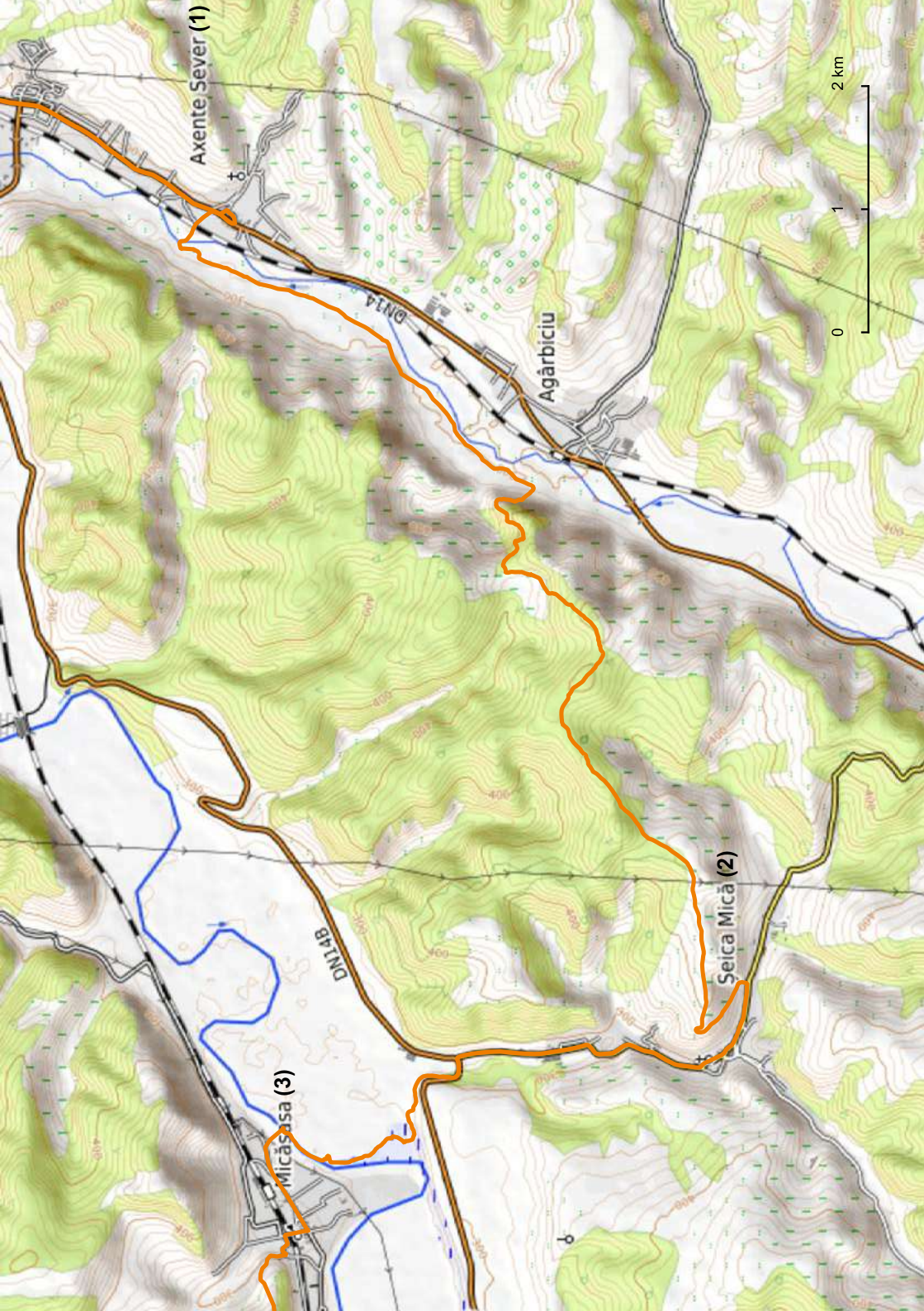
Infrastructură:

Șeica Mică:

Micăsasa:

Notă:

De la biserica fortificată din Axente Sever (1), traseul se va întoarce în direcția Copșa Mică, în jur de 180 de metri, pe șoseaua principală și trotuarul din partea stângă. Aici se face stânga tot pe asfalt, alți 400 metri, în decursul cărora se va trece calea ferată, apoi un pod, până la un soi de intersecție de trasee, unde Via Transilvanica o va lua brusc spre stânga, pe drum de hotar, care va merge paralel cu râul Vișa. Deocamdată se merge deasupra unor câmpuri de mălai, lucernă sau pășune, la o distanță aproape egală între pădure și râu, timp de circa 600 metri, timp în care drumul prăfuit coboară ușor către râu și ajunge la o mică distanță de acesta. Se continuă paralel cu râul Târnavă, drumul când apropiindu-se, când distanțându-se, când între copaci umbroși, arini de pe marginea râului, când în plin lan de lucernă cosită, tot așa, timp de doi kilometri și jumătate. Pe tot acest parcurs, se va oferi o atenție sporită marcajelor traseului, drumurile fiind mai multe la număr și destul de asemănătoare. După ce s-a mers pe lângă râu tot acest timp, se ajunge la un drumuleț mai bine definit, ce înconjoară o gospodărie bine îngrădită, dând de înțeles că există o fermă sau o gospodărie serioasă acolo. Nu ne lăsăm amăgiți de perfecțiunea drumulețului ce o ia spre dreapta în pădure, ci continuăm încă puțini metri, până ce ajungem la celălalt capăt al gardului, de data aceasta unul electric, și îl lăsăm pe acesta în dreapta, urcând spre dreapta în sus. Pe partea stângă se va găsi un lan mare de porumb, pe dreapta se află încă gardul electric, iar după câțiva metri acesta se lasă în urmă, cărarea făcând o curbă ușoară spre stânga. Pe partea noastră stângă se află tot lanul de porumb, iar pe dreapta un desiș ce dă de înțeles că în curând se va intra în pădure. Peste circa 50 de metri se lasă descoperit un drum în dreapta spre intrarea în pădure, iar dacă ne-am poziționat pe acesta și suntem cu fața către pădure, exact în spatele nostru se va vedea la o mică distanță, turnul bisericii din Agârbiciu. Se intră în pădure pe un drum acoperit ușor de iarbă grasă, verde, tot în sus, până ce dăm într-un drum forestier destul de clar. Timp de circa un kilometru se urcă pe acesta, pe serpentine

Axente Sever (1)

Agârbiciu

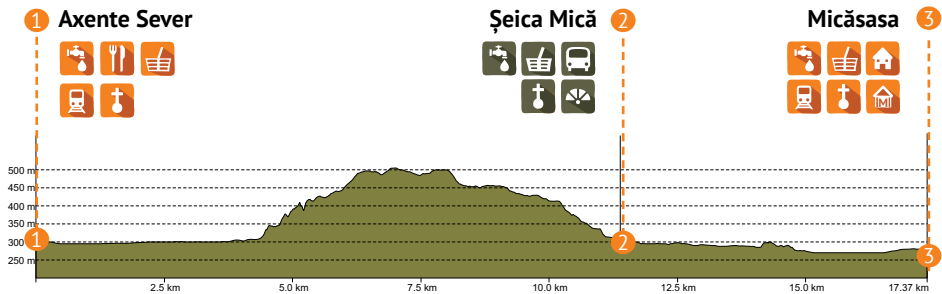
Seica Mică (2)

Micăsasa (3)

DN14

DN10B

0 1 2 km

până ce se iese într-un luminiș. De aici se merge în stânga, pe liziera pădurii și marcaje, circa 400 de metri până la următoarea intrare în pădure, de acum deasă și răcoroasă, trecând pe lângă multiple puncte de observație vânătorești. După un mers prelung prin pădurea frumoasă, timp de puțin mai mult de un kilometru, cu ușoare urcări și coborâri, se iese pe o pajiște ce poate să fie plină cu vaci, baloți gata pregătiți de iarnă și garduri electrice. Traseul trece pe această pășune ținând ușor dreapta spre coborâre lentă, trecând pe sub cablurile de înaltă tensiune ce stau suspendate în aer deasupra capului și țărâie amenințător a energie pură și puternică. După ce se trece pe sub acestea, se ajunge la un drum ce coboară încet și face o curbă spre stânga. Apoi se poate observa în depărtare un alt releu, lângă care drumul trebuie să ajungă și unde se află încă o bornă kilometrică. Odată ajunși aici se deschide una dintre cele mai frumoase priveliști văzute de-a lungul acestui tronson. Și dacă în ultimele sute de metri se vedea Micăsasa în deplinătatea ei, de lângă această bornă se vor vedea Șeica Mică și Micăsasa de sus, într-un mod care îndeamnă cel puțin la admirație, dacă nu chiar la meditație. Cărarea conduce apoi în jos către Șeica Mică (2), până la asphalt, mergând apoi spre dreapta, până

la biserica evanghelică. Drumeții ce preferă să aibă o zi mai scurtă, vor putea pune punct aici călătoriei lor din Terra Saxonum, cu o binemeritată cazare în sat, savurând bucatele specifice zonei și licorile de asemenea.

Alții pot opta să ajungă la finalul ținutului sașilor, mergând până la Micăsasa (3), pe asfalt până la ieșirea din Șeica Mică, mai apoi brusc la stânga, circa un kilometru și jumătate pe drum de ogor, până în sătuc. Se zice că și acesta a fost construit de sași, după care sașii s-au retras din el, lăsând astfel Micăsasa drept granița de sud a Terrei Saxonum.

Info:

Șeica Mică – Acest sat din județul Sibiu are o istorie lungă și bine documentată. Au fost găsite urme ale civilizației încă din epoca bronzului. La 1280, aici exista o așezare de sași. Numele satului pare a fi de origină slavă, de la „sol” care înseamnă sare.

Biserica Fortificată din Șeica Mică – Biserica, construită în secolul al XIV-lea și modificată în jurul anului 1500, poartă hramul „Sf. Ecaterina”. Este o clădire masivă, bine conservată și apărată de două brăuri de ziduri, care susțin drumuri de strajă solide. În biserică se află o frumoasă cristelniță de bronz sub formă de potir, lucrare din 1477 realizată în atelierul maestrului Leonard din Sibiu. Tribunele au fost adăugate peste colaterale la sfârșitul secolului al XVIII-lea, astfel încât, atât colateralele cât și nava principală se regăsesc sub același acoperiș. Spre vest, biserica este străjuită de un turn cu mai multe etaje, caturile superioare fiind de factură mai recentă. Odată cu întărirea corului s-au prevăzut deschideri orizontale, folosite la aruncarea de smolă, pietre și apă clocotită asupra dușmanilor ce o atacau. Deasupra acestor deschideri au fost făcute niște orificii circulare prevăzute pentru armamentul de foc, flinte sau tunuri, capabile să atingă ținte mai îndepărtate. Astăzi se mai păstrează din cortina primei incinte doar „Curtea Fântâniei” și un mic fragment în partea sud-vestică, astfel încât turnul din nord este complet izolat. Curtina celei de a doua incinte este întreruptă, în vest, de clădirea școlii.

Biserica medievală din Micăsasa – Biserica este un monument istoric situat în centrul satului. Aceasta a fost folosită jumătate ca biserică reformată și jumătate ca biserică romano-catolică. În corul bisericii medievale (actuala parte catolică a edificiului) se păstrează bolta pe ogive, tabernacolul și sedilia, toate caracteristice stilului gotic.

Castelul Brukenthal din Micăsasa – Castelul a fost construit în sec. al XVI-lea, iar în sec. al XVIII-lea a fost proprietatea guvernatorului Transilvaniei, baronul Samuel von Brukenthal. În timpul comunismului clădirea a servit drept sediu CEC (Casa de Economii și Consemnațiuni), apoi ca sediu al școlii, urme care și azi se observă foarte bine. În vitrinele unde altădată erau păstrate obiectele familiei Brukenthal, se mai văd azi doar niște urme de vase.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Criș

- Casa Rozi, tel. 0745 268 947
- Casa Kraus, tel. 0743 255 553 (la 100 m de traseu)

Saschiz

- Casa de pe deal, tel. 0740 286 874 (Anca) (la 50 m de traseu)
- Tei Teehaus, tel. 0742 416 291 (Hadrian), tel. 0740 159 484 (Marianne)

Șapartoc

- Traditional Romanian Village, tel. 0741 082 770 (Radu Moldovan) (la 100 m de traseu)
- Centru Informare Sighișoara

Sighișoara

- Voynich Cafe & Pub (la 70 m de traseu): L-S: 9-24:00 D: 12-24:00, tel. 0752 243 538
- Asociația AUM (str.1 Decembrie 1918 nr.30), 0721 148 400 (Flori)

Stejărenii

- Experience Transylvania 100, tel. 0265 713 347 (Viorica Neagu)

Mălâncrav

- Mălâncrav nr.280, tel. 0774 903 580 (Simona Chifor)
- Mălâncrav nr.245 tel. 0775 112 091 (Elena Neagu)

Biertan

- Restaurant Medieval Unglerus, Tel. 0742 024 065 (la 130 m de traseu)
- Pensiunea Oppidum, tel. 0740 679 (la 120 m de traseu)

Richiș

- Pensiunea La Curtea Richvini, tel. 0741 183 404

Mediaș

- Ferdinand Appartments, tel. 0749 680 770 (Laci Ciocan) (la 50 m de traseu)
- Friends Wine and Coffee

Bazna

- Lorand Peter, tel. 0745 683 267 (la 150 m de traseu)
- Bassen Pension, tel. 0747 288 749, 0723 510 712 (Alexandra Cioc) sau 0746 240 506
- Pensiunea Reghina, tel. 0748 994 434 sau tel. 0740 123 364

Axente Sever

- Medieval Apartments Frauendorf , tel. 0749 680 770 (Laci Ciocan)
- Casa de oaspeți Frauendorf, tel. 0722 600 380 (Mihalache Daniel Tudor)
- Sunny Guesthouse Frauendorf, tel. 0722 169 620

Micășasa

- Primăria Micășasa
- Timotei Păcurar, tel. 0786 911 995

TERRA DACICA

Terra Dacica este denumirea traseului Via Transilvanica ce traversează județele Alba și Hunedoara, ambele județe încărcate cu istorie veche și recentă a țării noastre, sub greutatea căreia orașele de o importanță majoră se întind leneșe cu cetățile lor regale sau dacice, de-a lungul văii Mureșului și al podișului Târnavelor cu ale sale podgorii, salutând Apusenii și șerpuind către Retezat, reflectând tot mai tare rădăcinile poporului român, până când intră pe la Poarta de Fier a Transilvaniei în județul Caraș-Severin.

Teritoriul al Daciei nordice, județul Alba cu capitala la Alba Iulia, denumită mai târziu de romani Apulum, cu teritoriile din jur bogate în zăcăminte miniere, devenind apoi Principat al Transilvaniei - a fost și a rămas multă vreme o regiune importantă a culturii și politicii românești. În județul Alba s-au format mai multe centre de cultură și învățământ, de la mănăstire dominicană la învățământ superior. Cu munții Apuseni în partea de vest, aceștia au deservit, prin structura geologică complexă, generații întregi, cu resursele de minereuri și metale prețioase. Solul fertil al întregului ținut a favorizat agricultura și creșterea animalelor în rândul populației acestuia. Se găsesc de altfel și habitate cu aspect stepic, în mai multe zone, preponderent în zona Sebeșului, care oferă publicului vizitator, iubitor de natură, interesante aspecte legate de floră, faună, paleontologie, mineralogie. Habitatele care cuprind și vegetație de stepă se întâlnesc mai ales la Râpa Roșie și dealul Pripocului.

Iată că traseul ajunge în locul în care a început totul, în cetatea Alba Carolina, unde în 2018, pe 12 iunie, împreună cu personalitățile de vază ale proiectului, am lansat ideea traseului cu o hartă aproximativă. Ce bucurie și onoare că drumeții vor trece acum prin Alba Iulia, la pas, mergând în continuare pe urmele istoriei: trecând prin locul fostelor așezări preistorice neolitice și din epoca bronzului, devenite apoi centru fortificat dacic, sub denumirea Apoulon, care, mai apoi, cucerită de Traian, a devenit Apulum, devenind Alba Iulia în evul mediu ca centru al administrației Regatului Ungariei din Transilvania, de pe malul râului Mureș.

Alba Iulia, reședința principilor Transilvaniei, reședință episcopală, scena Marii Adunări Naționale, unde Transilvania și Banatul s-au unit cu Regatul României, locul încoronării regilor României Mari, Ferdinand I și Maria - a devenit importantă capitală istorică. Tot aici, unirea Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu România a avut loc la 1 decembrie 1918 prin Declarația de la Alba Iulia, pecetluită în 15 octombrie 1922 la

Catedrala Încoronării prin încoronarea regelui Ferdinand I și a reginei Maria, punând toate provinciile istorice ale României în mâinile aceluiași monarh.

Drumeții vor avea ocazia să treacă prin aceste locuri „sacre” pentru istoria țării, să absoarbă energia acestora, poveștile istoriei, clădirile cetății, lucrările de artă din ele, să deguste vinuri locale sau să savureze atmosfera „orașului - istorie”, așezat între crestele munților Apuseni, Podișul Transilvaniei și îmbrățișat de râurile Ampoi, Sebeș și Mureș. Străjuit de munți și dealuri roșii, argiloase cu râpe spectaculoase și vegetație rară, orașul Alba Iulia oferă drumețului o încărcătură specială de trecut glorios, ce îl însotește pe acesta în întreg județul, până la trecerea în județul Hunedoara.

Județul Hunedoara, cu Țara Hațegului, încoronată cu munții Retezat, care este străpunsă de traseul nostru, continuă șirul de locuri mistice și sacre pentru toții locuitorii țării noastre. Terra Dacica se întinde prin ambele județe, fiindcă Dacia străveche, leagănul tuturor românilor, se afla chiar aici. Regăsim multe urme ale strămoșilor daci, dacă nu neapărat în multe așezări arheologice, mai degrabă în formațiunile geologice, misterul din aerul munților maiestuoși și poalele cărora există foste cetăți dacice, regăsim în trăsăturile localnicilor, în asprimea vremii și a vieții la sălașele din munte sau în viața grea a țăranilor harnici și gospodari. De la Sarmizegetusa Regia, până la Ulpia Traiana, cu sate mici, de hobiți, cu garduri din piatră rotundă, legende despre Iorgovan sau descoperiri de oseminte de dinozauri pitici cu denumiri triviale. Un amalgam de povești, istorie, realitate, magie, regi, balauri, zâne sau uriași - Terra Dacica este o experiență ce le întrece pe toate. Cetățile puternice unde s-a scris istorie și s-a unit țara, crescute din aurul Apusenilor și munca celor care l-au săpat, stau ca porți de intrare în Terra Dacica, să continue mai apoi cu minunățiile din județul Hunedoara.

Aici, poveștile s-au născut în urmă cu 70 milioane de ani, când dinozaurii pitici se adaptau insulei tropicale din marea Thetis. Județul Hunedoara își întâmpină drumeții cu altitudinile cele mai mari din traseul Via Transilvanica, ajungând până la circa 1.300 metri, chiar de la primele zile de traseu, ca mai apoi să treacă prin Geoparcul Internațional Unesco Țara Hațegului, având Parcul Național Retezat în fundal, mai tot timpul, munți care păzesc și parcă oferă siguranță călătorului, ca să treacă, mai apoi prin Parcul Natural Grădiștea - Cioclovina, pe la sălașe vechi și oameni și mai vechi, cu floră și faună minunată ce iau ochii și inima oricărui om ce trece pe aici. Bisericuțele mici, din piatră, oferă un răgaz și liniște pentru reapropierea sufletului de divin, cetățile dacice sau ruinele altor cetăți întâlnite în drum dau un moment de reculegere și trezesc curiozitatea, flora și fauna, specifică zonelor parcurse provoacă uimirea blândă și mai ales, oamenii, localnicii, ciobanii sau țăranii de la sălașe care au, totdeauna, un cuvânt bun de zis, sau dau binețe cu binecuvântări - sunt lucrurile care întâresc pașii pelerinului, alină sufletul și trezesc dorința arzătoare de a revizita aceste locuri miraculoase.

Terra Dacica, la fel ca și celelalte ținuturi, este unul dintre cele șapte motive (cele șapte ținuturi istorice), pentru care am construit acest traseu, pentru a deveni, de fapt, un drum inițiativ, inițierea fiind în actul de „drag de țară”, trăire ce va fi atinsă, garantat, la finalul acestui periplu.

ATENȚIE

În toată zona județelor Alba și Hunedoara, în afară de localitățile mai mari, rețeaua telefoniei mobile va lipsi în anumite locuri, mai ales în păduri și în unele poieni. Vă rugăm să aveți disponibil un track offline, aplicația sau orice altă modalitate care arată traseul Via Transilvanica fără internet.

NU există pericol de animale sălbatice (carnivore mari), dar în ultimul an se zice că s-ar fi văzut câțiva urși! În județul Hunedoara atenție la viperă, această zonă fiind una în care vipera se poate întâlni, mai ales pe stânci, bolovani sau chiar pe ruine de foste cetăți!

Câinii de stână sau liberi nu prezintă un pericol așa de mare ca în alte zone, oamenii locului și cei care ne-au ghidat, folosesc vorba bună, fluieratul ușor și mângâiatul pentru a calma lătratul acestora. Stânele întâlnite sunt mici, cu oi și câini puțini și ciobani prietenoși. Atenție la câinii blânzi care o iau în urma drumeților - se alungă cu forța, pentru a evita „transhumația” acestora de zeci de kilometri, departe de casă și fără șanse de a găsi drumul înapoi la stăpân.

Dacă drumeția se face pe timp de vară, în lunile călduroase, se recomandă folosirea fiecărei protecții solare, și anume pălărie/șapcă, ochelari de soare, cremă de soare cu factor de protecție mare și apă multă pentru hidratare. În cazul drumeției după o perioadă ploioasă, se recomandă a ține la îndemână spray împotriva țânțarilor și căpușelor!

Pentru persoanele care suferă de alergii la plantele din fânațe sau arbori, se recomandă tratamentul oferit de medici, existând un nivel ridicat de alergeni în aer, mai ales în poienile și pe pășunile de munte.

Pentru cei doritori să parcurgă toată Terra Dacica cu bicicleta sau bicicleta electrică, județul Alba poate fi ciclabil pe vreme uscată, însă după o perioadă umedă și ploioasă, acest sport poate fi imposibil de practicat. În județul Hunedoara se aplică același sfat, dar aici 80% din drumuri sunt pietruite, însă prezintă o dificultate mai mare datorită înclinației acestora.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 457 m

Locuri critice: pe vreme ploioasă traseul poate deveni de dificultate medie, în rest acesta nu reprezintă locuri critice

Peisaj: se merge pe poteci sau drumuri de tractor, pe dealuri, prin pădure și prin localitate de unde se poate face aprovizionare cu apă sau alte lucruri necesare. Din punctele înalte ale dealurilor se pot găsi locuri de belvedere cu peisaje minunate în jur.

ATENȚIE: pentru orice urgențe ce țin de cazări, transport, accidente, recuperare, sfaturi, rătăcirii sau ajutor, vă rugăm să sunați la numărul de tel. 0765 303 053, Dan Aldea, Primar în comuna Valea Lungă!

Cazări:

Lodroman: **Cazare la localnici**, posibilitate de campare, în viitor 5 locuri de cazare, magazin în apropiere. Rezervări la tel. 0767 766 766 (Raul Cistian);

Valea Lungă: **Agropensiunea Ioana**, 12 locuri de cazare, 140 lei/ cameră dublă, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0751 624 889 (Ioana)

Infrastructură:

Lodroman:

Valea Lungă:

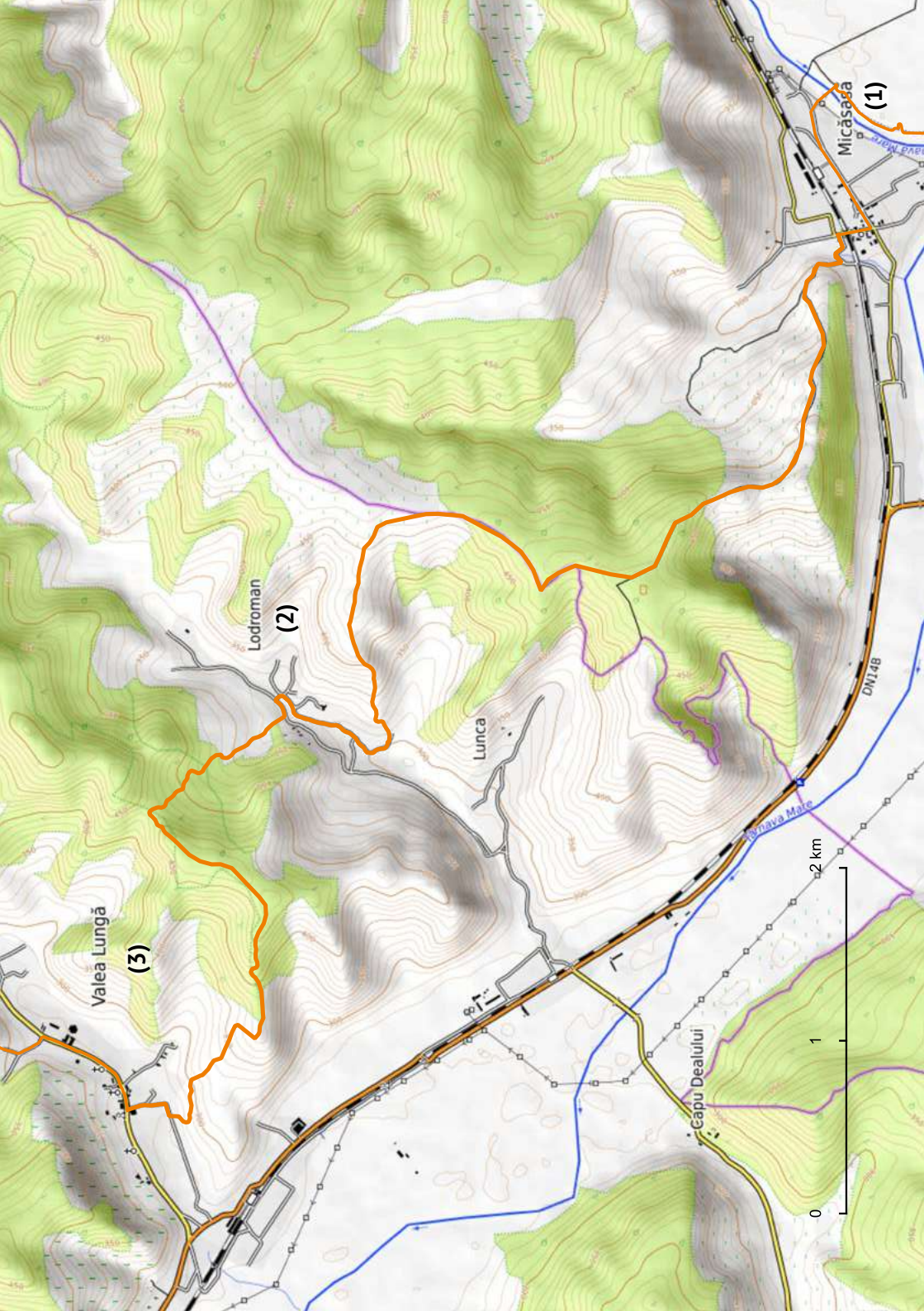
Notă:

Dacă am terminat Terra Saxonum la Micăsasa (1), acesta va fi punctul din care vom relua traseul din această zi, continuând linia Via Transilvanica spre noi orizonturi și aventuri, ce încep în județul Alba, cu punctul de pornire încă din județul Sibiu.

Plecând din fața bisericii cu două religii, din centrul satului Micăsasa, mai exact din fața bornei kilometrice care îl înfățișează pe Samuel Brukenthal, drumul încă asfaltat o ia în stânga bornei, dacă o privim din față. În spatele acesteia se înalță greoaie Biserica Catolică Reformată, care a fost împărțită în două, frățește, să nu se supere nicio parte din credincioși, care până la urmă, se roagă la același Dumnezeu, doar că unii în jumătatea din dreapta și alții în cea din stânga bisericii vechi, cu acoperișul navei lăsat, aproape strivit de anii mulți de tocmeală asupra ei.

Drumul care trece între biserică pe partea dreaptă și Castelul Brukenthal pe cea stângă, iese din sat alene, urcând ușor și părăsind asfaltul care se transformă întâi în drum pietros, de țară și apoi într-o cărare ce urcă pe un deal, ținând stânga. După un kilometru de urcare pe drumul de tractor, de unde pe dreapta se poate vedea valea, iar în stânga coama de deal cu care se merge paralel tot acest timp, se trece pe lângă ceva resturi de carcasă de mașină ruginită, ce a servit drept adăpost pentru un cioban, pe timp de furtună, apoi pe lângă o rezervă de apă, îngrădită, recunoscând de la distanță, pe coama dealului din stânga, conturul unor căpriori sau vulpi, dacă norocul de a vedea animale sălbatice va fi de partea drumețului.

Aceste zone vor fi scutite de urmele unor animale sălbatice, carnivore mari, în schimb vor fi presărate destul de des cu căpriori, cerbi, fazani mulți, vulpi și iepuri de câmp. Pare-se

Micăsasa (1)

Lodroman (2)

Valea Lungă (3)

Lunca

Ivinava Mare

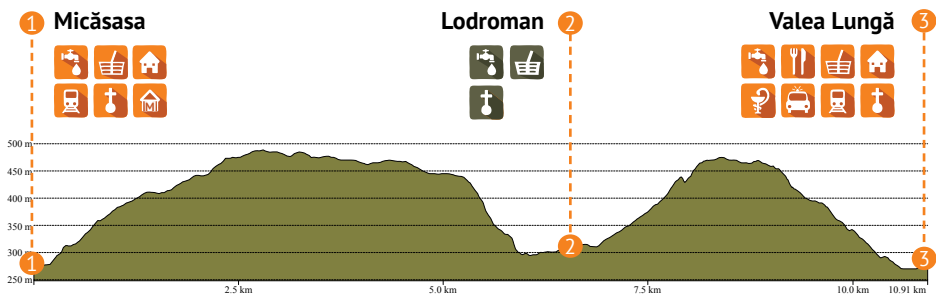
DN148

Capu Dealului

2 km

1

0

că acestor peisaje din întreg județul Alba, peisaje blânde de o frumusețe răvășitoare, li se potrivește exact fauna mai sus amintită, care poate să se arate sfoasă, din când în când, chiar și călătorilor.

După ce s-a parcurs în jur de 100 metri diferență de nivel în urcare, pe circa un kilometru distanță, coama dealului o va lua spre dreapta, ca un soi de trecătoare, intrând apoi într-o pădure deasă și răcoroasă de foioase. Înainte de a intra în pădure, locul merită câteva minute de răgaz, pentru a admira peisajul ce se așterne pe partea stângă de mers. Se poate observa Râpa Cailor, câteva sate în vale și mai ales munții din jur, care pot fi încă acoperiți de zăpadă în anumite luni ale anului. Se pot observa, dacă permite vizibilitatea, Munții Făgăraș, Cindrel, Șureanu și chiar și Apusenii când ne permit norii.

Drumul continuă apoi prin pădure, mergând alt kilometru și jumătate, până ce limita dintre județe este atinsă, pe care se merge timp de câțiva metri și se pășește apoi, metaforic dar și practic în județul Alba, părăsind județul Sibiu. Oficial, Terra Dacica a început. După încă 500 metri prin pădurea frumoasă unde pot fi văzute uneori și oițe la păscut, se iese din aceasta, într-o nouă poiană cu peisaje mirifice și mioritice în jur. A doua stână întâlnită, și a doua oară câinii au fost cumiști, în afară de faptul că au anunțat observarea unor intruși, au anunțat lătrând, apoi s-au retras la oile lor, ciobanii au schimbat câteva vorbe și au dat indicații bune. Traseul o ia în stânga, pe poiană, coborând la vale spre prima localitate, numită Lodroman (2). După o coborâre puțin abruptă de circa un kilometru, se ajunge în sat și se traversează un pod, după care, mergând la stânga, după 100 metri, se ia la dreapta pe un nou drum de țară care părăsește satul, în urcare. Aici peisajul va fi la fel de încântător, cu tufișuri și floricele înflorite, drum de căruță ce intră într-un desiș de mesteacăn și alte soiuri de arbuști, pe marcaje, șerpuiind în blândă urcare. Apoi spre stânga, ieșind în coama dealului și lăsând Lodromanul în spate, se ajunge din nou la un loc de belvedere. Până la acest punct se trece pe lângă câteva instalații de gaz metan, care mai pot constitui un fel de reper. Această coastă de deal este împrejmuțată de alte râpe abrupte, acoperite cu modele de foste incendii de vegetație (care au fost mari și periculoase), ce încă se pot vedea după atâta timp. Aceste forme geografice, modele naturale, în mijlocul unei scene imense pe vârf de deal sau coastele abrupte ale acestuia ne dau senzația că suntem acolo în prezent, țintuiți de momentul actual, pe care trebuie să îl trăim pe de-a-ntregul. Momente unice din viața unui drumeț, care trebuie atent observate, să nu treacă brusc, ca și clipa. De aici se coboară ușor, ținând tot dreapta, către

Valea Lungă, până ce se ajunge în spatele grădinilor gospodărești a comunei, de unde, pe marcaj, se ajunge la unul din drumurile Văii Lungi. Valea Lungă (3) își primește drumuții cu brațele deschise.

Opțiune: la doi kilometri de sat, se află o locație amenajată lângă pădure, cu numele La Popică, aici se poate campa și/sau petrece o zi de odihnă la Valea Lungă, pentru a putea vizita punctele turistice enumerate mai jos, poate pentru a face chiar și o degustare de vinuri la cramă și pentru a reîncărca bateriile și pregătire pentru noul județ.

Info:

Ioan Bianu – A fost un filolog și biograf român (născut în Imperiul Austro-Ungar). El s-a născut în anul 1856 sau 1857 (este neclar) în satul care astăzi se numește Făget, din comuna Valea Lungă. Având un sentiment puternic de patriotism, acesta părăsește granițele imperiului, certat cu autoritățile Austro-Ungare și fuge în Țara Românească. Devine profesor de limba română la Colegiul Național Sf. Sava în București. Tot aici are un rol extrem de important în dezvoltarea Bibliotecii Academiei Române. În timpul studiilor pe care le face la Milano și Paris este fascinat de bibliotecile de acolo și se preocupă să studieze metode prin care ar putea să le îmbunătățească pe cele de acasă. Mai la bătrânețe, când problemele cu auzul îi împiedică să se mai ocupe de gestionarea bibliotecii, el devine președintele Academiei Române. Ioan Bianu a murit în 1935 la București.

Conacul Benedek – Membrii familiei Benedek, una dintre cele mai importante familii cu tradiție din Transilvania, au relatat că acesta a fost construit undeva la începutul secolului al XVIII-lea, suferind diverse modificări de-a lungul timpului. În perioada comunistă în conac a funcționat sediul oficiului poștal din Valea Lungă.

Szentkereszty Gyorgy și vinurile – Szentkereszty Gyorgy, baron de Zagoni, s-a născut în data de 23 octombrie 1840, chiar în mijlocul perioadei de cules strugurii pe Valea Târnavelor, în localitatea Valea Lungă, lucru care cel mai probabil i-a influențat destinul. Acesta a încercat să găsească inovații în vie. De fapt, în propria vie, s-a apucat de plantat soiul Riesling de Rhin. El era convins de calitatea vinului transilvănean, ba chiar afirmând că lemnul, vitele și vinul puteau fi atuuri ale Ardealului din punct de vedere economic. Vinul are istorie aici în Valea Lungă, ne putem întoarce mult în timp și să povestim despre el: între 1359 și 1406 au avut loc dispute între Valea Lungă și Micăsasa, unele soldate cu conflicte armate, ceea ce îi determina pe oameni să-și culeagă strugurii toamna târziu tare, când aveau timp și de asta. Strugurii erau gata stafidiți, de aici și originea Aszu din viile baronului Szentkereszty Gyorgy.

Bisericile din satul Valea Lungă (șapte confesiuni) – Via Transilvanica celebrează diversitatea, este o călătorie menită să spună poveștile pe de-a întregul. Echipa de documentare a notat cu mare bucurie că în satul Valea Lungă există șapte biserici, fiecare de o confesiune diferită: biserica romano-catolică, biserica greco-catolică, biserica ortodoxă, biserica reformată maghiară, biserica evanghelică luterană, biserica penticostală și biserica baptistă.

Crama Tăuni – Situată în comuna Valea Lungă, aceasta este cea mai nouă din cele patru crame de care dispune grupul Jidvei și a fost inaugurată în 2014. Crama are 700 hectare de vie, pe un platou la o altitudine de 500 metri. Se numește și „crama gravitațională de la Tăuni” datorită tehnologiei folosite, și anume energia gravitațională, funcționând pe principiul vaselor comunicante, asigurând o vinificație de excepție. Are o capacitate de stocare de circa cinci milioane de litri, iar majoritatea sistemelor operaționale se fac

pe cale de computer. „Este o cramă modernă în aer liber, în care în perioada recoltatului procesăm cam 300 de tone de struguri pe zi. Fiind totul automatizat lucrează doar cinci persoane pe fiecare schimb: doi oenologi, un laborant și personalul de întreținere. Totul este monitorizat pe calculator. Toată materia primă este înregistrată electronic pe un cântar și supravegheată video calitativ pentru a se observa starea de sănătate, se prelevează probe la fiecare transport, se face analiza zahărului, a acidității”, a declarat Nelu Marginean, director tehnic Jidvei.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 625 m

Locuri critice: Se merge mult printre terenuri agricole, iar pe timp de vară și căldură mare se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară și de insecte; pe vreme ploioasă este necesară atenția sporită la deplasare, toate drumurile fiind extrem de noroioase. Coborârea spre satul Glogoveț e abruptă și se face pe o potecă îngustă.

Peisaj: prin păduri, dealuri, imașuri, poieni cu iarbă mare și copaci răzleți, printre lanuri de grâu sau ogoare curbate, peisaj de vis de o mare diversitate.

Cazări:

Glogoveț: *Cazare la localnici*, 6 locuri de cazare, acces la bucătărie. Rezervări la tel. 0763 495 058 (Marius Sărătean);

Blaj

Roa GuestHouse, 28 locuri de cazare, cu mic dejun, restaurante și magazine în apropiere. Rezervări la tel. 0759 110 011 sau pe booking.

Bine de știut: Blajul oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructură:

Glogoveț

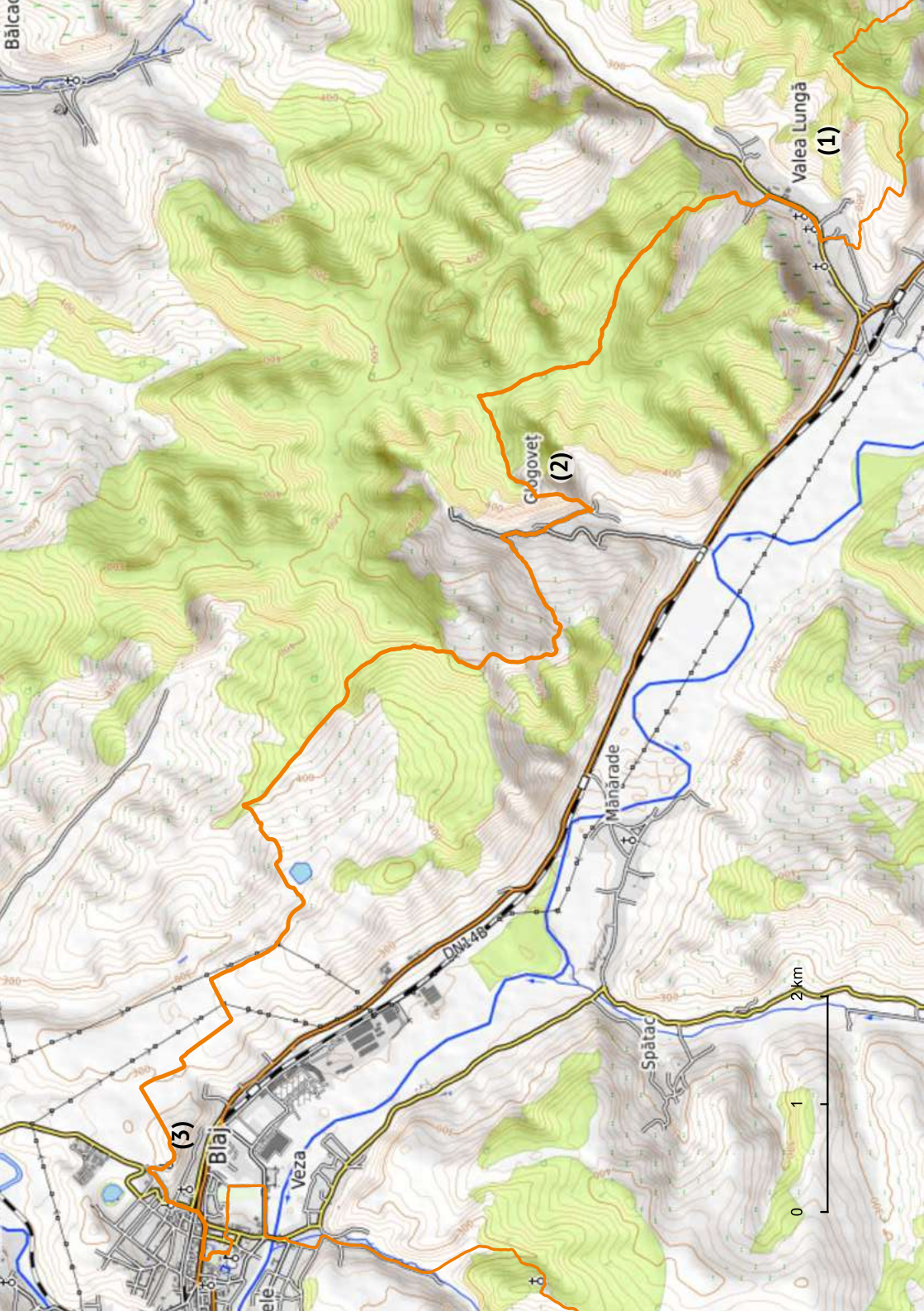
Blaj

Notă:

De la Biserica Ortodoxă din Valea Lungă (1) traseul o ia în sus, spre ieșire din sat, pe un drumeag destul de abrupt, din fericire nu foarte lung, care se transformă ulterior într-o cărare pe lizieră de pădure ce o ia spre dreapta, ca apoi să intre cu totul într-o pădure de foioase, spre stânga. Intrând în pădure, traseul merge pe marcaj multă vreme, oferind umbră răcoroasă în zilele fierbinți de vară sau acoperiș din frunziș pe timp de ploaie. Frunze uscate acoperă solul proaspăt noroios și reavăn, iar floricele de primăvară pot bucura ochii drumețului la început de sezon. Peste tot se aud cântece de păsări abia revenite din propria lor călătorie și cucul care acompaniază pașii drumețului neîncetat până de Sărbătoarea Sânzienelor, în iunie.

Mergem prin pădurea deasă timp de vreo doi kilometri jumătate, pe curbă de nivel, fără suișuri și coborâșuri mari, până ce indicatoarele arată brusc spre stânga. Aici drumul iese încet din pădure până la o poieniță, unde o ia la dreapta, trecând pe lângă mai multe căsuțe de pândit vânatul, pe liziera pădurii, spre o cruce mare din lemn. Ajunși la crucea din lemn, drumeții vor putea citi „Legenda uriașilor din Țuțumanul Glogovețului”, ca mai apoi să-și tragă sufletul la băncuța de lângă cruce, admirând de sus întreaga vale a Glogovețului și împrejurimile acestuia.

După o mică pauză de hidratare, traseul coboară pe coastă, în stânga crucii cum se stă cu spatele la aceasta, pe o cărare ce duce abrupt spre un canion, format probabil din

Valea Lungă (1)

Crogoveț (2)

(3)

Blai

Veza

Manarade

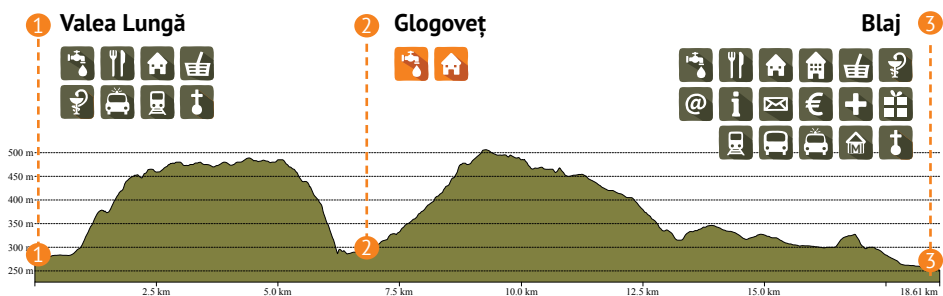
Spătaș

DN148

2 km

1

0

colmatarea stâncii de ape pluviale, râpă atât de specifică întregului județ Alba și a formațiunilor geologice tipice de stepă. Coborârea este una abruptă până în sat, dar foarte scurtă. De aici, se merge printre casele colorate, ordonate și curate ale Glogovețului (2), cu multe flori de primăvară în grădini din față. Se merge până la prima intersecție, unde se întâlnesc două drumuri formând un Y, dar traseul nostru o ia brusc spre stânga, făcând o curbă „ac de păr” urcând agale pe încă o porțiune de asfalt.

Satul se crestează abia într-un capăt, însă acest lucru este o șansă bună de a reumple sticlele de apă de la fântâni sau chiar de la locuitori, ocazie cu care se pot schimba și câteva cuvinte cu aceștia - oamenii tot timpul se bucură dacă pot să povestească puțin cu vizitatorii, să schimbe două vorbe sau să-și potolească curiozitățile.

Înaintând pe drum în sus, acesta se transformă din nou în drum de tractor și mai apoi în cărare de câmp, trecând printre garduri electrice, grădini bine întreținute, proprietăți bine păzite, având șansa să se găsească chiar și o turmă de oi în zonă. Uitându-ne îndărăt, se poate vedea satul, care rămâne mic și mărunț, împrăștiat ca o colecție de mărgele din sticlă, în urmă. Intrăm într-o pădure tânără, care se parcurge relativ ușor și repede, pentru că drumurile îi coboară prin mici ravine și șanțuri făcute demult, de utilaje forestiere, sau chiar de ape care s-au stors din ceruri și de pe frunzele copacilor. Călcând, în continuare pe patul moale al frunzelor uscate încă de anul trecut, peisajul se schimbă, când cărarea iese din nou pe liziera pădurii, și în stânga se poate observa de la distanță un licăr de apă, Lacul lui Galoș. Urmăm drumul de pe liziera pădurii și după circa un kilometru începem coborârea înspre lac și grupul de case din vale. Aici se poate servi masa pe viitor, pentru cei care nu vor mai avea puterea de a merge mai departe până la Blaj. După care, drumul o ia spre dreapta, conturând diversele plantații de mălai, grâu sau alte grâne, într-un zig-zag de circa trei kilometri, până la drumeagul ce urcă prin spatele Crucii lui Avram Iancu, unde este și un loc excelent de belvedere asupra Blajului (3), Târnavei Mari, dealurilor și pădurilor parcurse până aici. Coborând spre oraș, se trece pe lângă Teiul despre care se zice că lângă acesta a salutat Mihai Eminescu Blajul, numindu-l „mica Romă”. Apoi, în pași mici și coborâre mare, pe asfalt, se coboară în oraș până la punctul ales de fiecare drumeț, pentru odihna până a doua zi.

Info:

Crucea din lemn – Legenda urieșilor din Țuțumanul Glogovețului – Acest punct panoramic este o bună ocazie pentru o pauză cu o surpriză! Nimic nu se compară cu o poveste spusă (sau în cazul de față citită) la momentul potrivit. Alături de crucea din lemn se află

un panou care, într-un limbaj de basm, descrie populația „urieșilor” și legenda fetei lor, care, așa cum ne-au obișnuit basmele și legendele autohtone, are o soartă tragică. După o scurtă lectură, drumețul poate admira panorama. De aici se văd Valea Glogovețului și împrejurimile. Printre câteva case care par că se odihnesc, drumul se unduie precum un șarpe care se strecoară între văi.

Blaj – Municipiul Blaj este un oraș important în istoria țării noastre. Până la Unirea Transilvaniei cu România, Blajul a fost printre puținele orașele din Ardeal, alături de Năsăud, cu o populație majoritar românească. La 15-17 mai 1848, pe câmpul de lângă Blaj numit „Râțul Grecilor”, care de atunci poartă numele de Câmpia Libertății, a avut loc Marea Adunare de la Blaj, la care au participat 30.000-40.000 de oameni, majoritatea țărani. Adunarea a adoptat programul de revendicări cu caracter democratic: abolirea dijmei, a clăcii și a iobăgiei, desființarea breslelor și a vămilor, libertatea cuvântului și a tiparului, formarea gărzii naționale, școli de stat în limba română etc

Crucea lui Avram Iancu – În partea de nord a orașului, în vârful unui deal de unde poate fi admirat Blajul, cu clădirile vechi pline de istorie, dar și cu cele noi, moderne, se află un monument numit „Crucea lui Avram Iancu”. Această cruce, înaltă de patru metri, este dedicată evenimentelor din anul 1848, când se pare că exact în acest frumos loc de belvedere, de unde și azi drumețul poate admira celebra Câmpie a Libertății, o legiune de moși în frunte cu Avram Iancu a staționat aici pentru a supraveghea câmpia. Inițial, această cruce a fost ridicată în 1815, dedicată unui episcop filantrop pe numele de Ioan Bob. Această primă variantă a fost aruncată în aer în 1908 și apoi reconstruită în 1915, după modelul original.

Teiul lui Eminescu – Teiul lui Eminescu aflat în parcul Copou din Iași are un frate la Blaj, declarat și el monument al naturii. Este vorba de un tei argintiu aflat la marginea nordică a orașului Blaj. În primăvara anului 1866 poetul Mihai Eminescu a făcut o călătorie lungă pe un drum care lega Bucovina de cetatea culturii transilvănene. Zice-se că ajungând în acest loc, la umbra unui tei, și-a dat jos pălăria în semn de omagiu și a salutat Blajul, spunând: „Te salut din inimă, Mică Romă!”

Traseu: ușor dar puțin lung

Diferență de nivel: 413 m

Locuri critice: Se merge mult pe poieni, pe ogoare și scurte porțiuni de pădure, se necesită aprovizionare cu apă din localitățile pe unde se trece, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: poieni cu iarbă moale, pe lângă tarlale și mult pe dealuri blânde și sinuoase, de unde se poate avea vizibilitate excelentă cu munții din jur, peisajele sunt de vis.

Cazări:

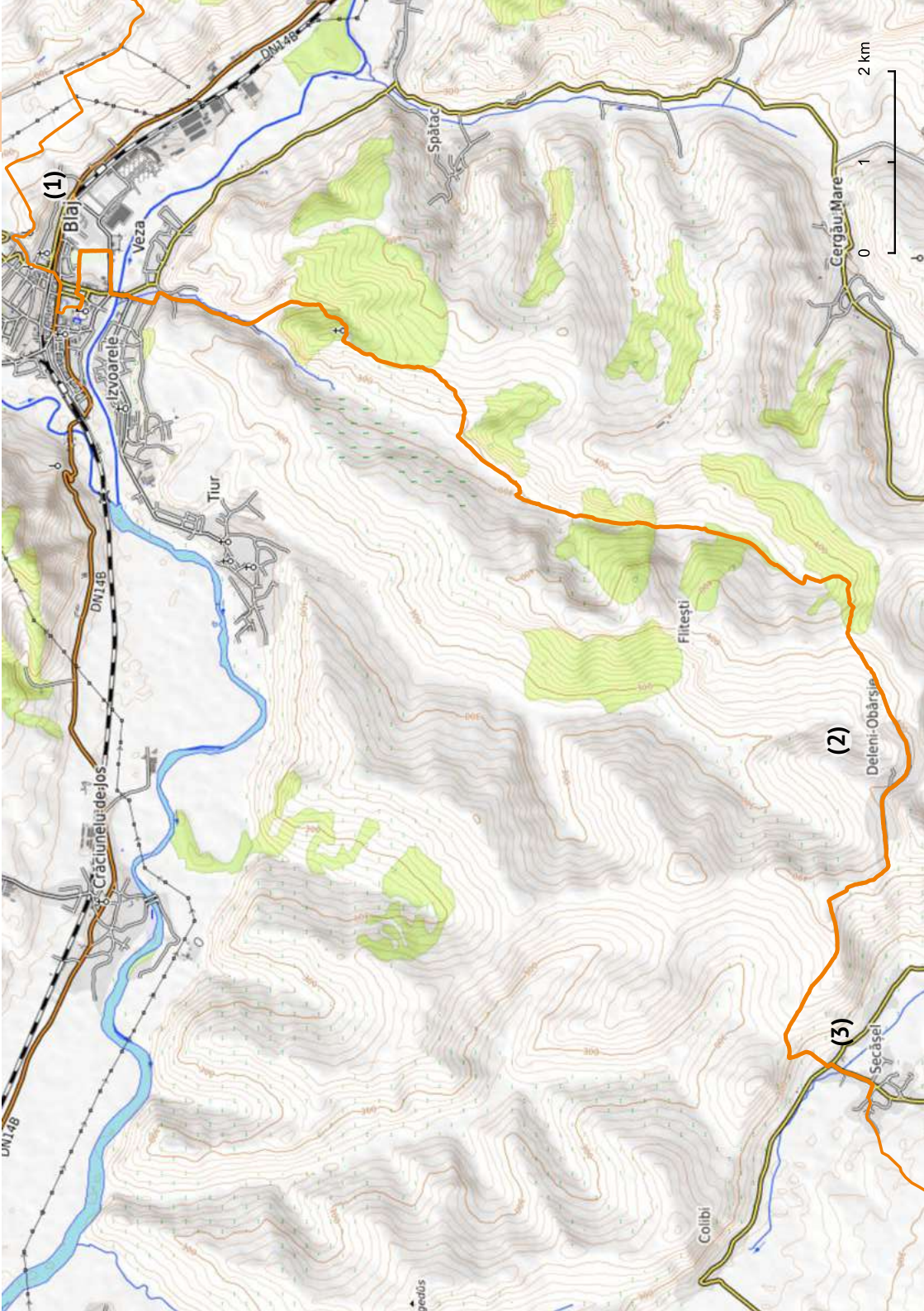
Secășel, Cazare la localnici, 6 locuri, mic dejun și cină la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0742 518 018 (Maria Bumb).

Infrastructură:

Secășel

Notă:

Din Blaj (1) se merge la ieșirea din oraș spre sud către Veza, un drum asfaltat, iar împreună cu kilometrii din oraș, se merge în jur de trei kilometri jumate până ce acesta se transformă în drum pietruit, forestier, care duce hotărât pe Drumul Crucii către Sanctuarul de la Cărbunari și urcă până la Sanctuarul Arhiepiscopal Major „Fecioara Săracilor” din Cărbunari Blaj. Ajunși aici, se deschide o porțiță și închide la loc, se trece prin curtea Mănăstirii, respectând o conduită potrivită, păstrând liniștea și acoperind părțile corpului dezgolite, până la ieșirea din curtea acesteia, care se închide tot cu o porțiță mică. Aici se urcă puțin printr-un tunel din frunze de mesteacăn până la buza dealului unde se deschide un peisaj mirific și plin de pace. De aici se ia la stânga și mergând pe cărări bătute și verzi, peste dealuri și tufe spinoase, pe lângă pădurici mici, furând câte o urmă de umbră de la ele, se tot merge pe coamă, până ce începe la dreapta o ușoară coborâre în vale, spre o pădure rotundă, la liziera căreia trebuie să se ajungă. De aici începe o șerpuire suavă a drumeagului în jurul dealurilor împădurite pe care trebuie să le ocolească drumețul, dar cu o poftă de frumos, cu o poftă de mirare de jur împrejur, pentru că forma acestor văi este ca un leagăn, ce poate uimi prin șerpuitul cărării prin ea. Mergând pe drumeag, la un moment dat se poate vedea o casă/cabană neterminată, pe partea stângă, după care, ținând cărarea ușor dreapta, începe o urcare lină către pădurea din față. Până aici am întâlnit doi turme de oi, ambii ciobani au stat la o poveste cu noi și la ambele turme au fost unu sau doi câini de adunar oile, prietenoși sau care ne-au ignorat. Mergând spre pădurea din fața noastră în ușoară urcare, după ce intră în aceasta, traseul o ia spre dreapta până ce iese din nou din pădure și întâlnește un drum asfaltat în față. Acesta merge pe curbă de nivel, împarte tarlalele cu precizie, dar nu va fi drumul nostru, pentru că la această „răscruce”, pornește spre stânga brusc un alt drum ce urmează să fie asfaltat, către Deleni-Obârșie (2) care se vede în îndepărtare, după turla bisericii înălțate. Tot la această cruce de drumuri se află și Schitul Obârșii pe partea stângă, care va rămâne tăcut în urma noastră, la momentul respectiv fiind închis. Acest drum este un drum pregătit pentru asfalt, conținând pietre și resturi de la construcții sau alte lucruri ce pot consolida asfaltul, dar norocul drumețului este că acesta coboară

(1)

2 km

1

0

Căciunelul de Jos

Izvoarele

Veza

Spătaș

Blaj

DN148

DN148A

DN148

Crăciunelul de Jos

Tiur

Filtești

Deleni-Obârșiu

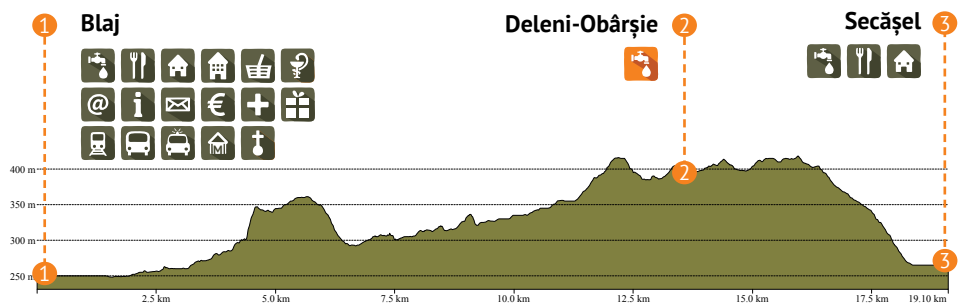
Colibi

Secășel

(2)

(3)

destul de plăcut, apoi iar urcă încetșor, vălurind printre vegetația mai rară la început, și mai deasă lângă biserică, pentru că au început să apară și gospodăriile din fundul satului, cu cruci în curte, sferietoare de ciori sinistre, pomi fructiferi înfloriți, antene parabolice și iarba de un verde amețitor. Cu cât înaintăm, cu atât mai multe case vor apărea pe stânga și dreapta drumului.

Ajungând la Biserica Românească Deleni-Obârșie, se poate face un popas și admira vechea bisericuță cu picturi deasupra intrării, nefolosită demult de oameni. Aceste peisaje pot diferi de lumina zilei în care se face drumeția la momentul documentării, norii, soarele care păcălea și se juca de-a v-ați ascunselea, cerul proaspăt stors de o ploaie ușoară de vară, transformă toate culorile în culori intense. Lanul de grâu puțin crescut va fi de un verde electric atunci când se întâlnește, la linia orizontului, cu cerul albastru cenușiu, bisericuța se înalță și pare mult mai înaltă pe fundalul cerului dramatic, copacii înfloriți, își împrăștie petalele parfumate pretutindeni, parcă pregătind covorul roșu sau alb, făcându-ne să simțim că fiecare dintre noi suntem speciali, unici, faimoși în acel moment și acel loc. De aici, traversăm satul pe drumul care o ia la dreapta prin acesta până la ieșire. Ieșirea din sat se face printr-o pădurice. După 100 m prin această ieșire și se face dreapta pe un drum agricol. Trecând pe drumurile de noroi ale acestuia, se iese din nou pe o coamă de deal, pe care se merge pe curbă de nivel, observând specificul relief colinar de podiș de mică înălțime, având pe partea stângă valea cu satul Tău, poate chiar și Ohaba, mai în spate, mergând paralel cu DJ107. Chiar și râul Mureș cu ale lui meandre se recunoaște de la distanță.

Apoi se ia ușor în stânga, pe drumul de câmp, drum care este cel mai dulce pentru piciorul drumețului obosit, pământul și iarba moale folosind drept amortizor pufos pentru tălpile dureroase. Mergând mai departe, în circa un kilometru se va observa și localitatea Secășel (3), spre care se coboară pe drumuri mai noroioase (după ploaie), către o fermă mare prin curtea căreia ar trebui să trecem, dar se observă mai apoi un drum ocolitor, pentru a nu deranja gospodarii.

Ajunși aici, aventura poate să continue ziua următoare, după ce drumeții își oblojesc rănilor și lasă să se așeze toate aceste trăiri în ei.

Info:

Deleni-Obârșie – Deleni-Obârșie este în momentul de față o localitate depopulată, de pe teritoriul municipiului Blaj. În trecut aparținea comunei Tiur și avea aproape 100 de gospodării. Intrând în acest sat fantomă, drumețul are impresia că a călătorit în timp, sau mai degrabă, că timpul a călătorit de unul singur, fără oameni, fără drumeț, dar s-a

împrietenit cu natura, care a început să se sălbăticească. Chiar dacă acum este un sat fără oameni, urmele gospodăriilor și biserica sunt dovada că la un moment dat această comunitate a fost prosperă, mai ales în perioada interbelică. Localitatea a fost oarecum abuziv desființată, prin luarea pământului de la oameni și trecerea lui în posesia CAP (cooperative agricole de producție). În acest context locuitorii au fost nevoiți să se mute mai aproape de Blaj, în special la Tiur, de unde puteau face naveta la locurile de muncă create în fabricile industrializării comuniste. Momentan există două-trei familii care locuiesc aici doar temporar. Biserica se mai poate admira din afară, cu o frumoasă pictură murală deasupra intrării, și se mai poate simți energia credincioșilor care au plecat și lăsat în urmă această casă a Domnului.

Secășel – Toponimia veche a localității are la bază etnonimul pecenegilor (o populație turcică, seminomadă). Denumirea germană Heidendorf (satul păgânilor) evocă de asemenea prezența unor populații necreștine în această zonă în Evul Mediu.

Traseu: mediu spre greu din cauza lungimii

Diferență de nivel: 546 m

Locuri critice: Se merge mult pe poieni, pe ogoare și păduri, este necesară aprovizionare cu apă din localitățile pe unde se trece, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: printre tarlale la început, iar la sfârșit de zi mult peisaj rural și apoi urban.

Cazări:

Șeușa: Casa cu vii, 12 locuri de cazare, mic dejun, restaurant în apropiere. Rezervări la tel. 0723 548 439;

Alba Iulia: Matia Resort, 20 de locuri de cazare, restaurante și magazine în apropiere. Rezervări la tel. 0786 803 496;

Casa Tâmplarului, 6 locuri de cazare, mic dejun, acces la bucătărie, magazin și restaurant în apropiere. Rezervări la tel. 0768 036 636 (Daniel Roman);

Bine de știut: Alba Iulia oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructură:

Berghin

Șeușa

Alba Iulia

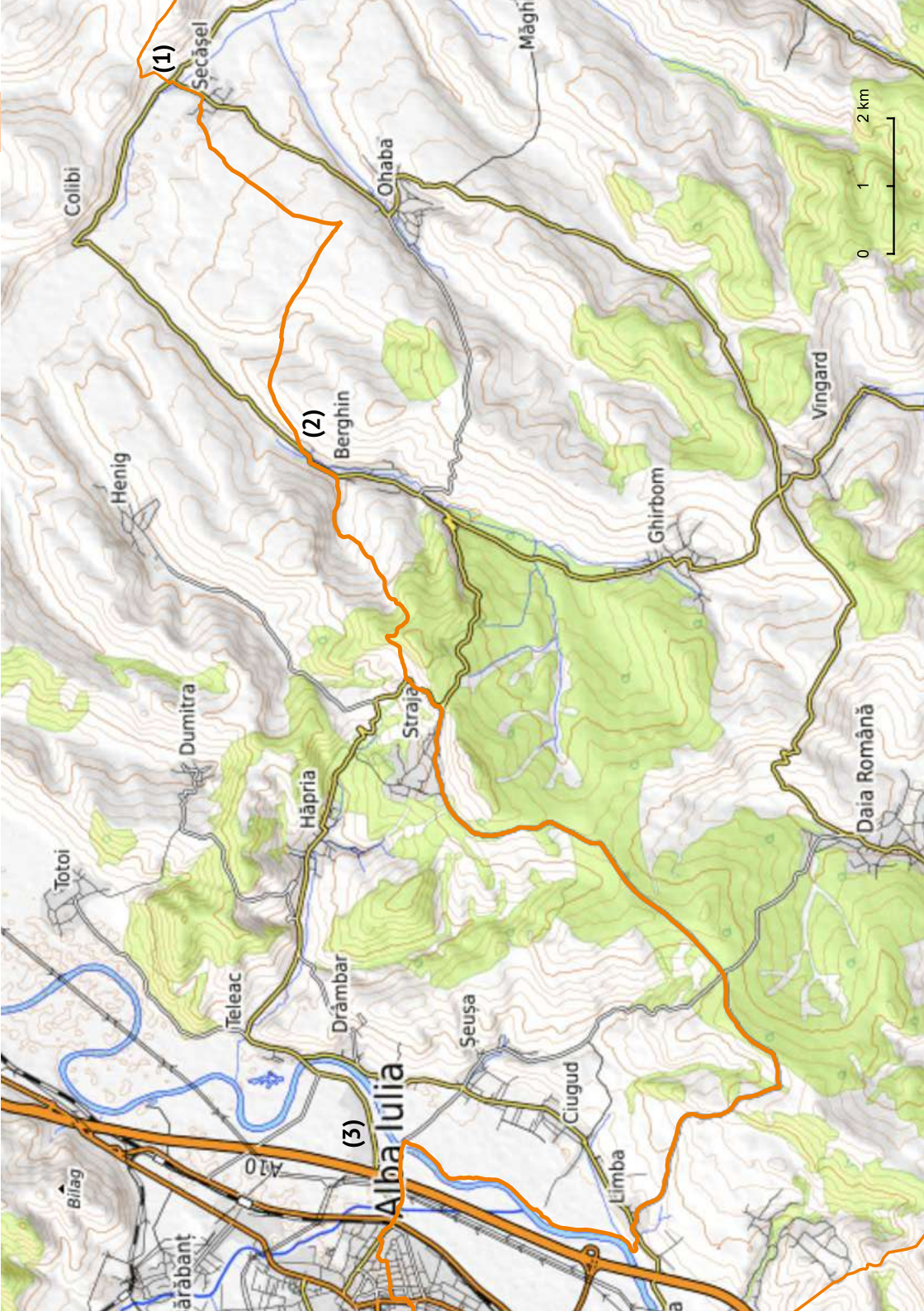

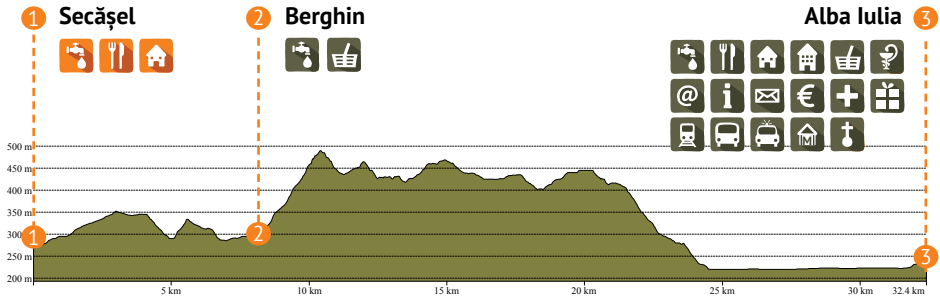
Notă:

Secășel (1) ne arată prin marcate ieșirea din sat. Venind din direcția traseului din ziua precedentă, lângă Biserica de lemn se face la dreapta, până ce drumul se transformă în drum de câmpie, fiindcă duce pe hotar, la terenurile arabile ale oamenilor. Prin grupuri de copaci răzlețe, unele pline cu ciori, cu noroiul lipit de bocanci, voia bună nu se pierde, fiindcă e o nouă zi de mers, o nouă zi de văzut pământuri colorate, trifoi cu patru foi, mirosit mălinul, liliacul sau florile de măr, admirând lanurile de lucernă vie de verde, nimic nu mai poate opri sentimentul de libertate și fericire a drumețului, când toate acestea îl înconjoară.

După ieșirea din sat, pe drumul mlăștinos sau uscat și prăfos (depinde de vreme), se merge aproape trei kilometri până ce se intersectează cu o nouă potecă mlăștinoasă, acolo se ia la dreapta brusc. Alte lanuri, alți nori sau picuri de ploaie, alte cântece fredonate pentru a menține echilibrată atmosfera grupului sau a minții.

Drumul nostru se poate vedea cu ochiul liber cum șerpuiește până hăt departe, unde începe o arcare ușoară. Aici, ajuns sus în cap de deal, se găsește o stână sau fermă în partea dreaptă a drumului, cu câni mari, albi, pufoși și cumiți care, fiind departe aria de protecție pentru ei, nici măcar nu ne-au lătrat. De aici mai este doar puțin, o scurtă coborâre spre stânga, către drumul deja mai rural, al Berghinului. În curând, acesta se transformă în asfalt, pe care vom traversa tot satul.

O întâmplare interesantă avută de echipa de documentare a fost când la intrare pe asfalt în Berghin, se face o curbă la stânga și acolo se află o Stațiune de inseminare artificială la animale. Peste gard se vedeau și câini și vacuțe, dar una peste alta, totul se întâmpla pe o muzică ce suna din ceva boxe, în toată curtea și pe stradă, și era Leonard Cohen. Muzică romantică, de relaxare, pentru animalele ce urmau a fi inseminate - cu umanitatea arătată de oameni față de animale, se ajunge departe, părerea proprie este că se ajunge până în rai.

Se trece pe lângă multe căsuțe aranjate și curate, dar ochii sunt atrași de o casă veche, albastră, construită în 1857, cu înscris sășesc pe grinda meșterului. După aceasta, se iese din sat, coborând foarte ușor, spre dreapta, pe lângă o altă fermă cu vaci și cai curioși, ca mai apoi să urce pe o poieniță, de unde se vede întreg satul și pădurile din jur.

Călătorului îi șade bine cu drumul, însă, nu de puține ori, ar fi bine să se oprească și să privească îndărăt, la ce lasă înapoi, să poată să-l ajungă și sufletul din urmă. Astfel se descoperă multe lucruri ce nu s-au văzut, dacă erau privite doar ca un țel, în față.

După o mică pauză de hidratare, se continuă urcarea lejeră spre dreapta, unde se intră într-o pădure tânără, și urmărind un drumeag făcut pe vremuri, se ajunge pe un alt drum ce coboară brusc în stânga până în Straja în circa doi kilometri de la pauza din poieniță. Se poate observa de sus, după ieșirea din pădure, și trecerea printre mai multe pășuni pentru vaci, împărțite cu garduri electrice, se vede DJ107, pe care se merge și se traversează Straja, în jur de doi kilometri. Straja este la fel de frumos, ca un sătuc din povești, iar oamenii, prietenoși și curioși, care răspund la „bună ziua” și stau chiar și la o scurtă poveste. Ieșind din sat, pe un drum asfaltat, comunal, acesta va tot continua, pe un asfalt deteriorat aproximativ cinci kilometri până la o intersecție cu o cruce monument dedicat eroilor. Se traversează strada și se continuă tot înainte pe asfalt, pe curbă de nivel la început după care în coborâre către satul Limba parte din comuna Ciugud, distanță de patru km. De sus avem parte de o belvedere superbă cu orașul Alba Iulia (3) către care drumețul se îndreaptă. La intrarea în satul Limba vom da peste un izvor celebru care umple recipientele oamenilor veniți din împrejurimile locului. Se traversează satul până la drumul principal de unde se face dreapta pe un drum de pământ ce ne duce exact pe albia râului Mureș. O luăm din nou pe drumul din dreapta care merge pe lângă râu. Pe o distanță de aproximativ patru km, vom fi însoțiți de un peisaj răcoros specific zonelor de luncă, cu malul Mureș în stânga noastră și alți copaci sau lanuri de porumb în dreapta. După atâția km pe asfalt, drumețul se poate bucura de un drum de pământ înainte de intrarea în orașul Alba Iulia. Ajunși la noul pod ce traversează râul Mureș, îl străbătem și

revenim pe un drum agricol care după 800 m dă în drumul care trece pe sub autostradă. Se traversează DJ107, se ia la stânga, iar distanță de circa 800 m se va trece pe rând: pe sub autostrada A10, de râul Ampoi, de centura ocolitoare a orașului Alba Iulia și de trecerea la nivel cu calea ferată de la intrarea în cartierul Lipoveni. De aici mai avem circa un kilometru până la cetatea din Alba Iulia. Se recomandă o pauză mai lungă în acest oraș istoric, nu doar pentru că a fost o zi mult mai lungă, mai degrabă pentru faptul că orașul are de oferit o mulțime de lucruri ce trebuie văzute, cunoscute și vizitate.

Info

Parc industrial Ciugud – Zona industrială a comunei Ciugud, în apropiere de Alba Iulia, a avut o dezvoltare fantastică, depășind-o chiar pe cea a reședinței de județ. În urmă cu câțiva ani la Ciugud zeci de hectare de teren stăteau acoperite de mărăcini. Acum aceste terenuri au devenit motorul economic al comunei după ce zona a fost transformată într-un „Parc Industrial”. Printre altele, primăria cere ca sediul social să fie în Ciugud, iar investițiile realizate să fie prietenoase cu mediul.

Școala Smart din Ciugud – La Ciugud se construiește prima școală smart din mediul rural din România. Proiectul a câștigat finanțare în urma un concurs național.

Terenul de Golf – Theodora Golf Club este un resort nu foarte departe de Cetatea Alba Carolina. Situat în mijlocul naturii, Theodora Golf Club poate constitui o oprire pentru drumețul pe Via Transilvanica, pentru relaxare și divertisment. Construit la standarde internaționale, acesta cuprinde facilități premium, de la o locație exclusivistă, la cel mai mare teren de golf din România. Dacă drumețul nu are o pasiune pentru golf, atunci poate ar trebui să știe că poate să viziteze acest loc unde priveliștea este una încântătoare, datorită poziționării terenului pe malul drept al râului Mureș.

Straja – Straja este un sat în comuna Berghin din județul Alba. În sat era odată o mănăstire. Pe la anul 1760 era părăsită. Avea o vie care producea 400-500 urne de vin anual și pe care a ocupat-o Zorger, un ampoi al episcopului din Alba Iulia. Unii săteni mai știu și azi locul unde a fost mănăstirea. O parte din hotar se numește și acum „La Călugărul”. Tot aici găsim valea râului „Valea Călugărului”, care este un afluent al râului „Izvorul Dorului”.

Schitul Hapria – Schitul Hapria cuprinde o biserică cu hramul „Buna Vestire” și un corp de chilii și este un loc foarte frumos, căruia drumețul îi poate face o vizită!

Alba Iulia – Înainte să vă povestim despre motivele pentru care Alba Iulia a fost dintotdeauna un loc special, rămânând unul dintre cele mai importante orașe din Transilvania, vă vom spune povestea Via Transilvanica în Alba. În 2018, România sărbătorea 100 de ani de la Marea Unire și totuși nu exista încă un proiect de țară, care să fie cu adevărat despre unire. Așa a apărut Via Transilvanica - drumul care unește - în cetate la Alba Iulia, când o mână de oameni se gândeau că poate în 10 ani, vor reuși să marcheze 1.000 de km care să străbată țara. Patru ani mai târziu, în 2022, tot la Alba Iulia, la 100 de ani de la încoronarea Regelui Ferdinand și a Reginei Maria, finalizarea traseului Via Transilvanica este sărbătorită în Alba Iulia, acolo unde a început această poveste despre unire. Dar altfel, despre Alba Iulia vă putem spune și niște date mai importante, care o plasează în rândul celor mai importante orașe transilvănene. În antichitate, pe locul actualei cetăți s-a aflat castrul roman Apulum. Orașul a fost între anii 1541 și 1711 reședința principilor Transilvaniei și astfel capitala politică a Principatului Transilvaniei. Între 1595–1596, sub Sigismund Báthory, respectiv între 1600–1601, sub Mihai Viteazul, a fost reședința conducătorului politic al Moldovei, Transilvaniei și Țării Românești,

aflate în uniune personală. La 1 decembrie 1918 a fost locul de desfășurare a Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia, care a legitimat popular unirea Transilvaniei și a Banatului cu Regatul României. În anul 1922 a avut loc la Alba Iulia ceremonia oficială de încoronare a regilor României Mari, Ferdinand I și Maria, moment care a consfințit importanța simbolică a orașului, datorită rolului său de capitală istorică. Astăzi, orașul încă păstrează farmecul de demult, combinând vechiul cu modernul, fiind un oraș unde drumețul poate găsi multiple feluri de a petrece timpul, fie că vizitează diferitele atracții turistice, fie că se relaxează la terasa unui restaurant cochet.

Cetatea Alba - Carolina – Fortificația bastionară de la Alba Iulia este cea mai mare Cetate din România, care stă în picioare de mai bine de 300 de ani. Călătoria drumețului pe Via Transilvanica devine brusc o incursiune în timp, de-a lungul a două milenii, printre vestigiile a trei fortificații, din tot atâtea epoci diferite. Altfel spus, fiecare cetate ridicată aici a înglobat-o pe cea veche: Castrul ridicat de romani, Cetatea medievală și Cetatea Alba Carolina. Ultima a fost ridicată la Alba Iulia la începutul secolului al XVIII-lea. Primul proiect al fortificației a fost realizat de arhitectul italian Giovanni Morando Visconti, care a condus și prima fază a lucrărilor. Arhitectul a murit de ciumă și își doarme somnul de veci în Catedrala Romano-Catolică din Alba Iulia.

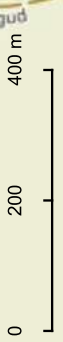
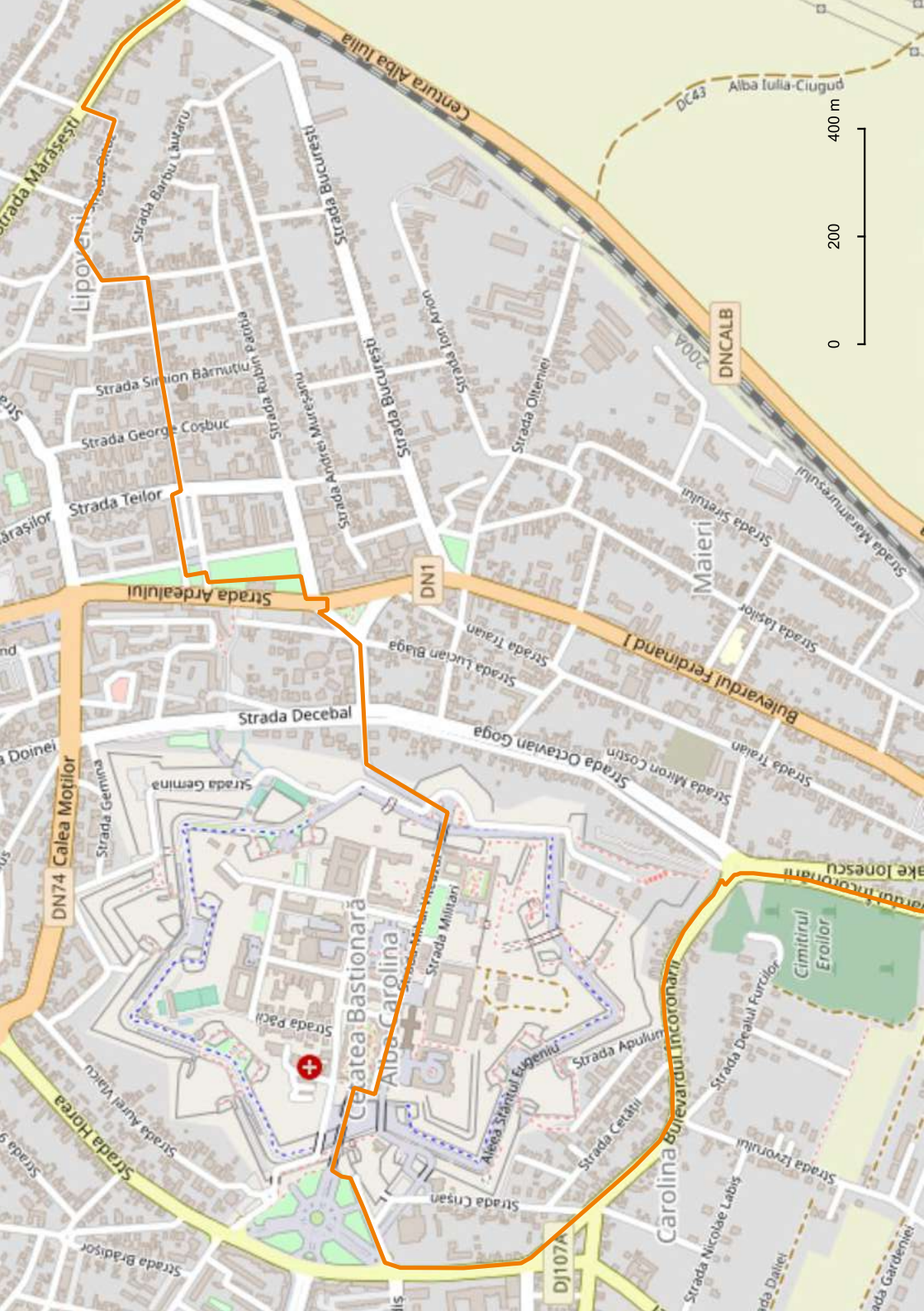
Catedrala Romano-Catolică – Această frumoasă și impresionantă biserică a fost construită acum 800 de ani, fiind cea mai veche catedrală din Transilvania care continuă să funcționeze și cea mai veche clădire din Alba Iulia și din județul Alba. De asemenea, este cea mai înaltă clădire din Alba Iulia, avem în Zlatna un turn de evacuare a gazelor

înalt de 220m. Turnul măsoară, cu tot cu cruce, 56,7 metri. În nava laterală sudică se află înmormântat lăncușul de Hunedoara, voievod al Transilvaniei și guvernator al Ungariei. Pe mormântul voievodului sunt așezate coroane atât maghiare cât și românești, semn al aprecierii acestuia de ambele națiuni. În nava opusă sunt monumentele funerare ale primului principe al Transilvaniei, Ioan Sigismund și ale mamei sale, Isabella, regină a Ungariei. Datorită arhitecturii sale, a istoriei bogate, de peste opt secole, a faptelor la care această clădire a fost martoră, se poate considera că biserica este cel mai important monument din Alba Iulia.

Muzeul Național al Unirii și Sala Unirii – Muzeul Unirii din Alba Iulia este situat în clădirea „Babilon”, față în față cu Sala Unirii. Edificiul a fost construit în stilul arhitecturii romantice între 1851 și 1853, cu scop militar. Cele două etaje cu peste 100 de încăperi ale clădirii au fost folosite ca pavilion de locuințe pentru ofițeri, apoi reamenajate ca spațiu muzeal în perioada 1967-1968. Sala Unirii se află în incinta fostei Case a Armatei și reprezintă încăperea în care la 1 Decembrie 1918 s-au întrunit cei 1.228 de delegați care au votat unirea Transilvaniei, Banatului, Maramureșului și părților ungurești cu România. Colecțiile muzeului numără circa 200.000 de obiecte de patrimoniu, iar biblioteca sa deține în jur de 70.000 de volume. Muzeul editează anual publicația „Apvlm. Acta Musei Apulensis”, iar din 1994 a început publicarea seriei de specialitate „Biblioteca Musei Apulensis”. Programul de vizitat este: Lu: Închis; Ma-Du: Deschis - 10:00 - 19:00.

Traseul vizitării orașului poate să aibă o durată de aproximativ două ore și ne dezvăluie istoria fortificațiilor construite la Alba Iulia (Castrul Apulum, cetatea medievală Bălgrad și Cetatea Alba Carolina). Elemente ale sistemului de apărare de tip Vauban (bastioane, porțile cetății, raveline și șanțurile de apărare), Principia (Comandamentul Legiunii XIII Gemina), Via Principalis, Palatul Princiar, Palatul Episcopului, Catedrala Romano-Catolică, urme de ghiulele, un ceas solar, statuia lui Mihai Viteazul, Obeliscul lui Horea, Cloșca și Crișan, Muzeul Unirii și Sala Unirii, Catedrala Încoronării, Monumentul Centenar și altele, se regăsesc în bogata istorie a orașului care se transformă într-o interesantă poveste.

Vinoteca Hugo din Cetatea Alba Carolina – în catacombele cetății există un loc special, o crămă ascunsă de ochii lumii timp de mai multe zeci de ani, unde erau adunate, de mai bine de 70 de ani sticle de vinuri alese, adunate în colecții și vizitate doar de colecționari sau îngrijitorii acesteia. Crama a fost deschisă în 2018, după renovare, și prezintă o colecție de peste 5.000 de sticle de vin din fosta Rezervă de Stat (1952-1972), din soiuri românești și nu numai. Vinoteca deține un spațiu de stocare de aproximativ 58.000 sticle de vin și oferă și spațiu de luat masa, restaurant, terasă și degustări de vin. Tururile se organizează zilnic, chiar și în perioada sărbătorilor legale. Turul poate începe la orele 11:00, 15:00 și 19:00.

Strada Ardealului

Strada Decebal

Căminul
Alba Carolina

DNCALB
200A

Carolina Bujorului Incononarii

DN74 Calea Motilor

DN1

DJ107A

Cimitirul Eroilor

Lipovești

Maieri

Centura Alba Iulia

Alba Iulia-Ciugud
DC43

Strada Barbu Lauraru

Strada Simion Barnutiu

Strada George Cosbuc

Strada Teilor

Strada Buncuristi

Strada Dillenei

Strada Lucian Blaga

Strada Octavian Goga

Strada Miron Cosin

Strada Gemina

Strada Militari

Strada Apulian

Strada Drakul Furcilor

Strada Aurel Vlaicu

Strada Bradisor

Strada Nicolae Labis

Strada Izvoianu

Strada Gardieniei

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: 362 m

Locuri critice: Se merge mult pe asfalt, fiindcă traseul leagă două orașe mai mari, dar peisajul din mijlocul zilei va merita tot asfaltul. Se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: se trece dintr-un oraș mare într-altul, de asta va fi puțin mai multă localitate ce trebuie traversată, dar porțiunea din mijlocul traseului va oferi un peisaj de neuitat, cu Râpa Roșie pe lângă care se trece, pentru care este faimoasă toată zona.

Cazări:

Sebeș: **Hotel Leul de Aur**, 150 locuri de cazare, restaurant, parcare cu supraveghere video. Rezervări la tel. 0771 136 525;

Hotel Clasic, 28 locuri de cazare, restaurant, parcare. Rezervări la tel. 0755 063 985.

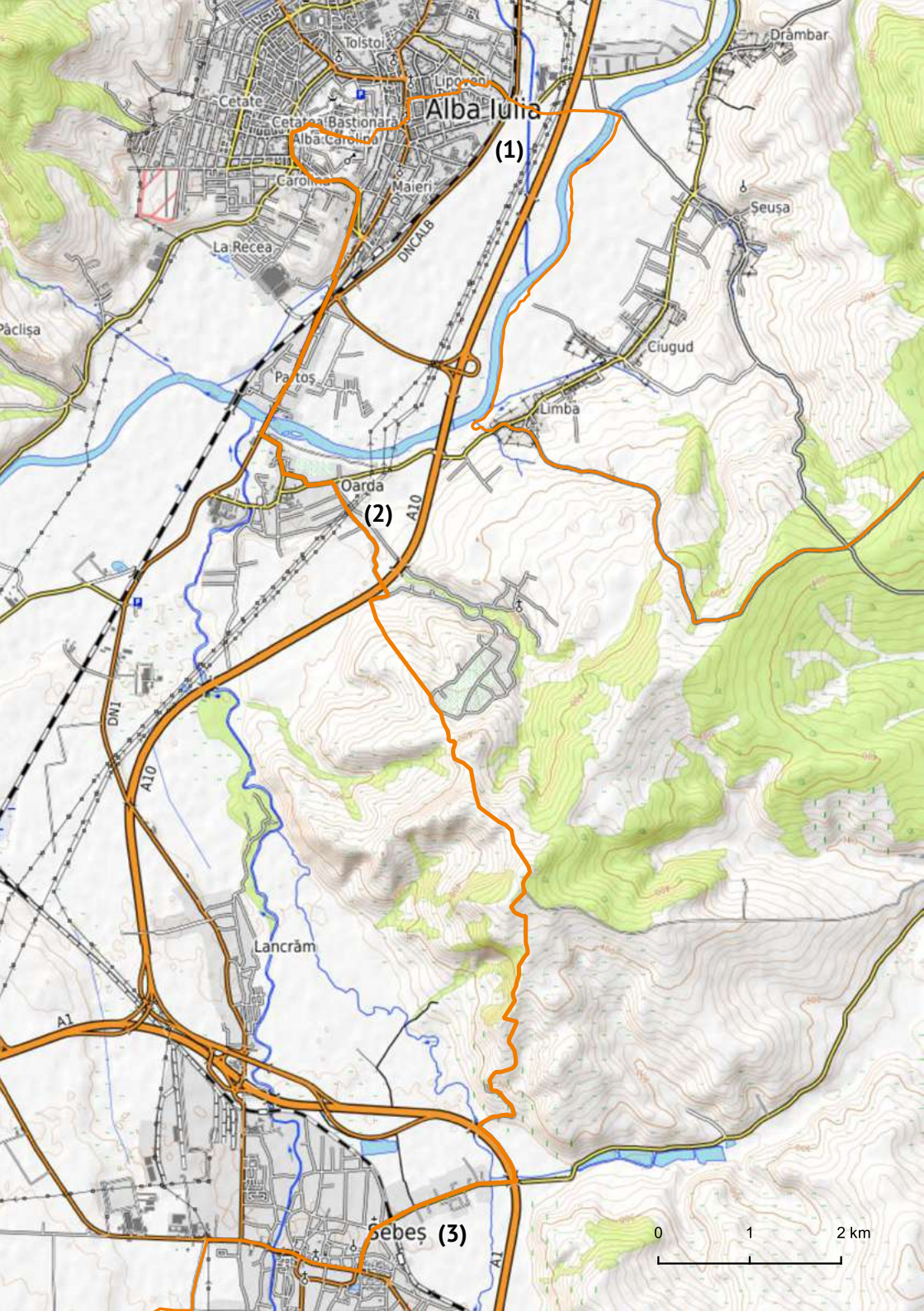
Infrastructură:

Oarda

Sebeș

Notă:

Alba Iulia, oraș istoric, lasă la drum călătorii încărcăți de cultură și uimire, uimire față de un oraș viu, ce stă dovadă istoriei noastre scrise. Mergând prin cetate, spre ieșirea din oraș către Partoș și Oarda (2), se va merge pe trotuar, pe marcaj, pe lângă cimitir, după traversarea șoselei, ca mai apoi să treacă pe o străduță cu case mari, până la o benzinărie. Aici se face puțin stânga și apoi dreapta, să se treacă pe șoseaua principală, care poate fi foarte aglomerată, și care are și un trotuar pentru pietoni, însă se va merge cu precauție, în oricare din cazuri. Se merge pe un pod, pe DN1, care trece deasupra unei căi ferate și altor drumuri mici adiacente, mai apoi un nou pod, pe sub care trece râului Mureș. După pod se ia direct la stânga, intrând în Oarda, mergând din nou printre case mândre și frumoase, îngrijite, cu iz de oraș mic. Se merge doi kilometri prin Oarda, iar la ieșirea acesteia, se trece încă odată pe sub autostrada A10, pe sub un pod. De acolo se face dreapta, după care, imediat la stânga, pe drumul pietros pe care se merge cam un kilometru și jumătate, într-o urcare ce trece printre niște gospodării cu case și grădini, dar mai ales ferme de vaci și oi, pe drumuri strict de utilaje agricole. Șerpuind pe acestea, de la gospodării mergând spre dreapta, după o a doua urcare se merge către stânga, și tot așa, în urcare, pe lângă garduri cu stâlpi improvizați din copaci tineri. Drumul noroios străpunge dealurile din fața noastră și ne ridică din când în când, ca să ne arate peisajul ce i se așterne la picioare. Se vede încă orașul - istorie, Alba Iulia și urcând tot mai departe, se va vedea și Sebeșul. Când cerul e senin și norii ne permit, vizibilitatea este uimitoare, de la aceste înălțimi. Se trece și printr-o pădurice, ce pare a fi vârful dealului, unde stă ascunsă o clădire, pe partea dreaptă, ce pare a fi o fostă clădire de partid. Se trece pe lângă aceasta, și din umbra pădurii, se deschidă în fața noastră un nou deal, care va trebui asaltat cu noi puteri. Mergând spre acesta, cu o curbură ușoară spre dreapta,

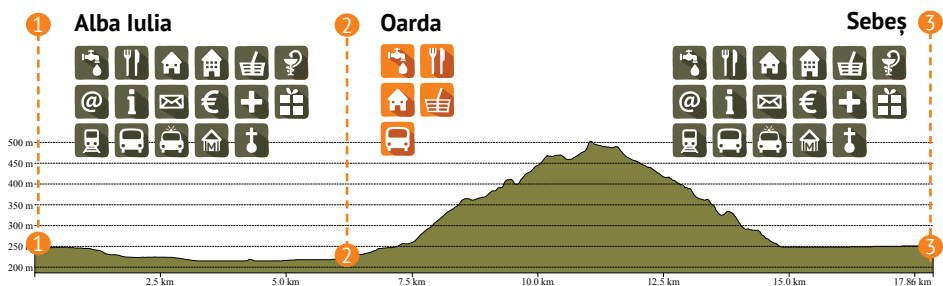

Alba Iulia (1)

Oarda (2)

Sebeș (3)

se iese la un moment dat pe un câmp mai drept, de unde începe o lină coborâre. La început către dreapta, ocolind o tarla, după care o ia puternic în stânga, către alți arbuști, pe lângă care se trece și apoi se tot merge în dreapta, pe coama unui deal. Dacă suntem mai atenți, după câțiva zeci de metri, se va putea observa Râpa Roșie în partea dreaptă, cum se ridică din pământ, cu modelele roșii făurite de vânturi și ploii, ce aduc a turle de temple cambodgiene. Aici merită o pauză mai lungă, de hidratare, de contemplare, de admirat peisajul din jurul Râpei Roșii.

Drumul continuă, mai apoi, pe marcaj, în partea stângă, ocolind alte arături și tarlale, până ce întâlnește un drumeag de ogor, pe care se ia la dreapta în coborâre. Printre o vegetație de zonă umedă, cu plante cu frunze mari, vaci care se uită lung de după garduri, traseul o ia spre dreapta urcând pe un drum de țară mai clar, după care coboară printr-o pădure mică, până iese la altă pășune. Aici continuă cu pășunea pe partea dreaptă, ocolind-o, ca mai apoi să o ia la stânga, în jurul acesteia. S-ar putea să fie împrejmuite niște oi, cu câini puțin mai agresivi, dar gardul electric îi va opri să iasă de acolo. Apoi, coborând ușor pe drum, lăsând o gospodărie în dreapta, se ajunge la un drum pietruit, care merge paralel cu autostrada A10, și care vine dinspre oraș, pe sub un pod. Se merge în stânga pe acesta, care este deja circulat de mașini mici, din când în când, până la podul pe care merge autostrada, și sub care se trece făcând dreapta către intrarea în Sebeș (3). De aici sunt circa doi kilometri până în centrul orașului Sebeș, unde așteaptă să fie descoperite alte minunății și surprize, pe lângă clădirile vechi, încântătoare, cu un farmec aparte.

Sfat practic: în caz de noroi și vreme rea, la intrarea în oraș se găsesc mai multe spălătorii de mașini, chiar și cu autoservire, unde se pot curăța bocancii plini de noroi sau alt echipament murdărit.

Info:

Râpa Roșie – Acest „mic canion” al României, se află la doar trei kilometri de orașul Sebeș. De fapt, oferă o priveliște încântătoare celor care în goana nebună de pe autostrada Orăștie-Sibiu, au răgazul să întoarcă privirea înspre acest deal ciudat din care ies proeminențe din argilă roșie, aflat la numai doi kilometri de șosea. I se mai spune „dealul straniu” pentru că atunci când plouă, niște râulețe roșii gonesc pe deal în jos, de parcă din deal ar țâșni sângele și scot sunete ciudate. Rezervația apare ca o alternanță a argilelor roșii cu gresii cenușii. Pe înțelesul tuturor, aici vorbim despre o mare surprize, o prăbușire de soluri în continuă schimbare. Cea mai înaltă culme a Râpei

Roșii trece de 500 de metri și oferă o panoramă spectaculoasă. De fapt, este singura astfel de formațiune din România. Iar drumețul pe Via Transilvanica o poate admira de aproape, la o pauză binemeritată.

Sebeș – Potrivit tradiției orale săsești, localitatea a fost fondată în 1150. Cu toate acestea, primul document scris care face referire indirect la aceasta, este Diploma Andreeană, din 1224, în care este amintită o „țară a Sebeșului” – terra Sicularum terrae Sebus – a cărei denumire putea deriva de la localitatea Sebeș, fondată de coloniștii germani. În toate reprezentările heraldice, elementul principal al stemei Sebeșului este leul. Cea mai veche variantă a acesteia, cunoscută până în prezent, este cea redată pe o consolă a altarului bisericii evanghelice și poate fi datată în deceniul al treilea al secolului al XVI-lea. Astăzi orașul este o combinație dintre modern și vechi. Recomandăm drumețului să facă o plimbare prin Sebeș. Dintre atracțiile pe care le va putea vedea se numără: Turnul Croitorilor (sau al studentului), Turnul Cizmarilor, Turnul Porții de Nord, Turnul Porții de Vest, Turnul poligonal, Turnul Semicircular, Biserica Parohială Evanghelică, Moara de Grâu, Casa Pădurilor etc.

Biserica Evanghelică din Sebeș: – Construită inițial ca bazilică în stil romanic, biserica a căpătat ulterior un aspect gotic cu elemente renașcentiste. Din biserica originală, construită între 1240 și 1270, s-a păstrat doar naosul. De-a lungul secolelor structurii i-au fost adăugate elemente gotice, cum ar fi corul bogat decorat, construit între 1361 și 1382. Biserica Evanghelică din Sebeș se mândrește cu cel mai mare altar dintre toate bisericile din Transilvania. Bogat decorat cu picturi și sculpturi, altarul din lemn

policromat a fost proiectat între 1518 și 1526, marcând tranziția de la stilul gotic la cel renescentist. Biserica a fost repictată în 1752 și din nou, în 1904. La sfârșitul secolului al XVIII-lea, sub clopotniță a fost amplasată o orgă realizată de maestrul Johannes Hahn din Sibiu. În 1893, aceasta a fost înlocuită cu o nouă orgă realizată de frații Rieger din Jagendorf (Silezia). Capela Sfântului Iacob, situată în partea de nord a bisericii, a fost construită în stil gotic în secolul al XIV-lea. Pe picturile murale sunt încă vizibile imagini care descriu viața Sfântului Francisc de Assisi și ale Sfântului Nicolae.

Cetatea Sebesului – Prima mențiune scrisă despre Cetatea Sebesului datează din 1387, când a început construcția. Avariată de invadatori, a fost restaurată în 1571. La incinta dreptunghiulară inițială au fost adăugate ziduri de piatră și cărămidă cu opt turnuri. Zidurile lungi de 1,5 km, cu creneluri, bastioane și deschideri (folosite pentru a turna smoală fierbinte peste atacatori) au fost păstrate și pot fi văzute chiar și astăzi.

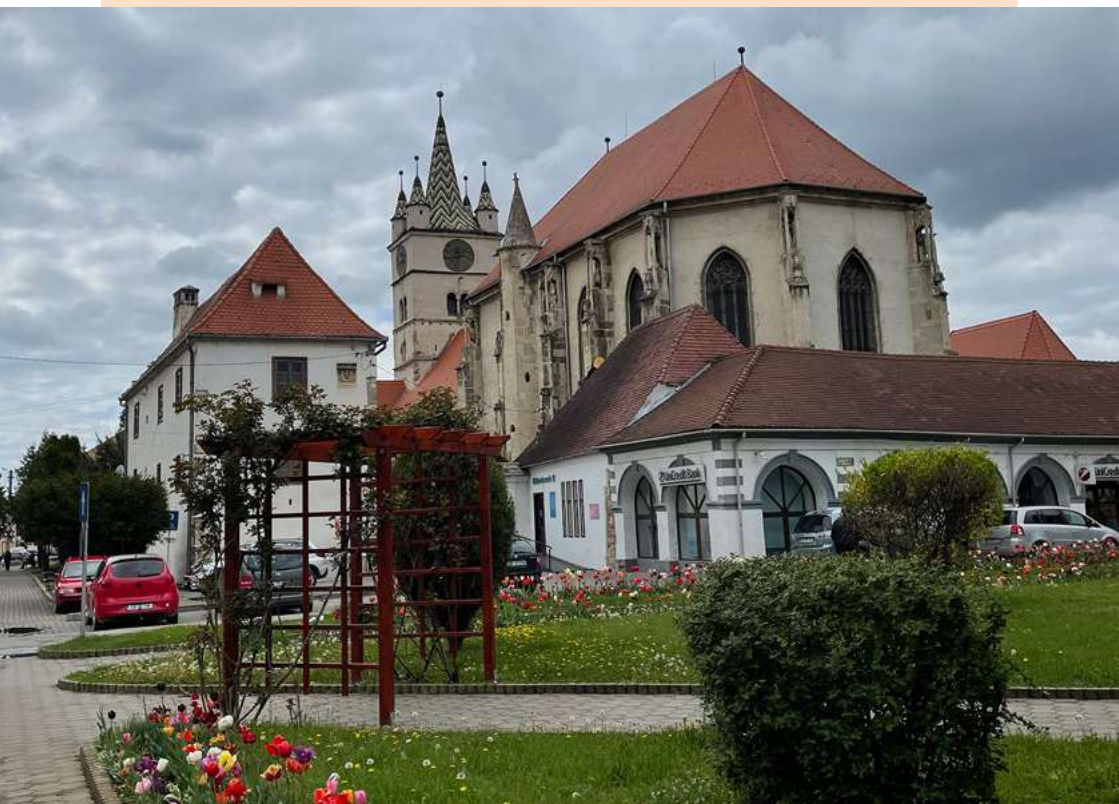
Casa Zapolya / Muzeul de Istorie – Casa Zapolya a fost construită în a doua jumătate a secolului al XV-lea și a fost sediul Dietei Transilvaniei în secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Astăzi, clădirea găzduiește Muzeul de Istorie locală, care expune artă populară românească și săsească, arme medievale, ceramică tradițională și icoane pictate pe sticlă și lemn.

Edy Schneider – Când spui Edy Schneider spui și Sebeș, spui și muzică și poți spune chiar și Via Transilvanica. Paul Eduard Schneider s-a născut în Sebeș, dar a crescut în Hamburg, Germania, până la vârsta de 13 ani. Și-a făcut studiile în Germania și în Franța și s-a întors în România, în orașul său natal, în 1996, la vârsta de 26 de ani, având cetățenie germană și franceză. În 1997 a înființat studioul Schneider Productions, împlinindu-și astfel visul din adolescență. Timp de zece ani în studioul lui din Sebeș a produs peste 60 de albume pentru cele mai mari case de discuri din România, iar din 2004 a devenit producător executiv pentru zeci de videoclipuri, reclame, scurtmetraje și filme documentare. A revoluționat pur și simplu industria muzicală în România și din 2004

Încoace este unul dintre cei mai buni producători foto-video din țară. Edy Schneider are un studio în Sebeș, pe strada Dorin Pavel. Dar cel mai important, Edy Schneider este ambasador Via Transilvanica.

Carl Filtsch – Atunci când drumețul ajunge în Sebeș, plimbându-se prin centrul orașului în vecinătatea Bisericii Evanghelice, va găsi bustul lui Carl Filtsch și i se va părea probabil o greșală când, citind anii de viață, îi vor ieși la calcul nici mai mult nici mai puțin decât 14 ani. Carl Filtsch a fost pianist, compozitor, elev al celebrului Frédéric Chopin. Cu alte cuvinte, acesta a fost un copil prodigios, iar Chopin însuși l-a numit cel mai bun interpret al său, exclamând chiar că nimeni nu l-a înțeles la fel de bine cum l-a înțeles copilul Carl Filtsch. Acesta s-a născut în 28 mai 1830, chiar în Sebeș (fiind de origine sas) și a murit de tuberculoză în 11 mai 1845, la Veneția, în Italia.

Leul de Aur – Este cel mai nou și totodată cel mai vechi hotel din Sebeș! A fost construit în anul 1417, fiind pentru multă vreme singurul han din vechiul târg Sebeș, unul dintre cele mai importante orașe ale Transilvaniei medievale. Astăzi, micul burg este unul dintre cele mai tranzitate orașe din țară, fiind un nod rutier pentru cei care vor să ajungă la București, Cluj sau Arad și se află la o distanță de 50 km de Aeroportul Internațional - Sibiu. Astăzi, clădirea, situată în centrul orașului Sebeș, este complet renovată, dar păstrează caracteristicile care au făcut-o celebră, trecutul său fiind combinat cu dotări și finisaje de ultimă generație. Nimic din aspectul arhitectural al acelor vremuri nu a fost schimbat.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 340 m

Locuri critice: E necesară aprovizionarea cu apă și protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte, se merge cu atenție pe drumul asfaltat;

Peisaj: poieni cu iarbă mare și copaci răzleți, pădurice de mesteceni, peisaje frumoase și sate întinse, cu oameni primitivi și gazde excelente;

Cazări:

Pianu de Sus: Pensiunea Iedera, 26 locuri, 80 lei/pers, mic dejun contra cost. Transport din traseu la pensiune și retur 2 km. Produse locale de orice fel și mini market pe traseu. Rezervări la tel. 0764 503 384 (Liviu) sau 0769 621 315 (Maria).

Casa Artemis, 16 locuri de cazare, acces la bucătărie, magazin alimentar în apropiere. Rezervări la tel. 0744 560 411;

Casa Dives - Varianta Boierească, 16 locuri de cazare, 300 lei/cameră dublă, cu mic dejun și cină la cerere, Punct Gastronomic Local, acces la piscină, ciubăr, jacuzzi, masaj de relaxare, magazine în apropiere. Rezervări pe WhatsApp la tel. 0751.882.384 (Gabriel Altomi), www.casadives.ro.

Infrastructură:

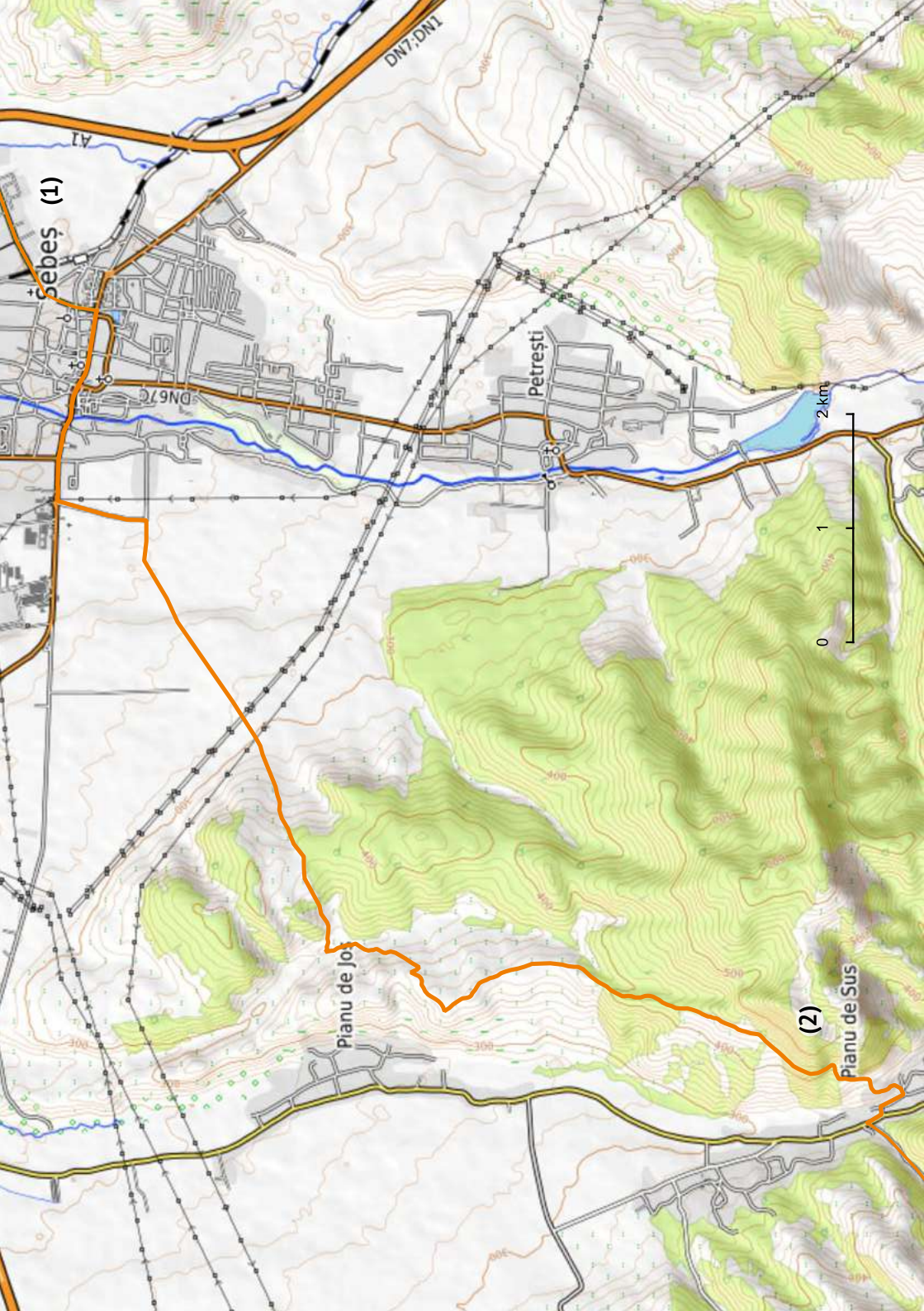
Pianu de Sus

Notă:

Traseul iese din Sebeș (1) trecând pe trotuarele șoselei principale, pe marcaj, până în capătul orașului, traversând și râul Sebeș, după care, mai încolo, se ia la stânga, pe o străduță care, mai apoi, parcă își tot pierde din clădiri, și se transformă într-un drum neterminat, ce urmează a fi asfaltat. De-a lungul acestuia se mai văd câteva clădiri mari, construite de curând, cu birouri sau locuințe moderne. Trecând prin fața acestora, se merge tot înainte, până ce drumul o ia la dreapta, transformându-se într-un drum de țară, pe lângă care se întind terenuri arabile, lucrate deja. După un kilometru și jumătate de mers, traseul începe să urce către deal. După o urcare ușoară pe cărarea de deal, sau drumeagul acoperit cu iarbă, printre arbuști și tufe, trandafiri sălbatici sau măceș, grupuri amestecate de copaci, scoruș și salcâm, se ajunge într-o poieniță mică, ce oferă deja o nouă priveliște frumoasă. De aici se merge pe liziera pădurii tinere, în stânga, după o eventuală pauză de hidratare și fotografiere. Mergând apoi în jos, se coboară către o vale mică, unde se vede o stână peste un podet.

Aici se urmează traseul în stânga pe lângă un pâraiaș ce susură vesel, mergând în urcare câteva sute de metri, ca mai apoi să se intre, pe dealul din partea dreaptă, până sus, pe traseul din vârful acestuia, unde este și un loc de popas, o platformă de belvedere de unde se pot observa Pianu de Jos și Pianu de Sus (2) cum se aștern în față. Înainte de acest popas cu câțiva zeci de metri ne vom intersecta cu un traseu marcat cu triunghi roșu și cu stâlpi alb-negru, traseu ce va fi urmat și de semnele VT, timp de mai multă vreme. De aici, drumul de câmp, cu câteva rupturi în el, urmează coama de deal împreună cu marcajele turistice, triunghi roșu și VT, mergând înspre stânga platformei de belvedere,

Șebeș (1)

Petrești

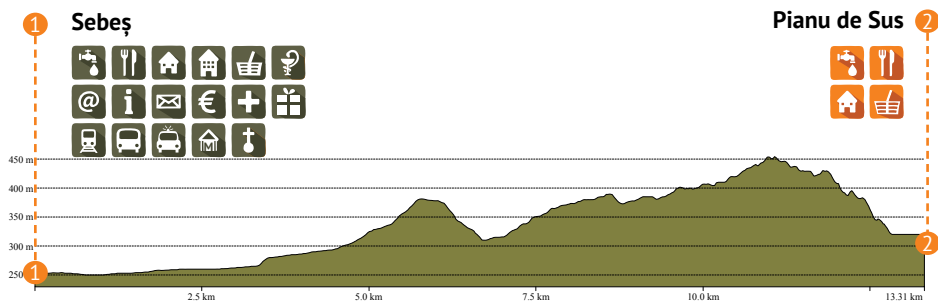
Pianu de Jos

(2)

Pianu de Sus

dacă admirăm comuna Pianu de Sus, apoi coboară ușor și trece pe cărări de vaci, printre copaci răzleți. Coborâm printre aceștia cu imaginea Pianului de Jos în dreapta noastră, care rămâne, mai apoi tot pe dreapta, fiindcă drumeagul ține tot înainte pe coama dealului printr-o pădure umbroasă. Se ajunge, într-un târziu, după parcurgerea drumeagului de coamă de deal, pe o coborâre și mai apoi la o gospodărie, semn că începe de comună. De aici, drumul duce prin Pianu de Sus, localitate lungă, exact ca tastatura unui pian. Aceasta va fi o bună ocazie de aprovizionare la magazinul satului, cu înghețată sau apă în caniculă, sau ce lipsește unui drumeț la acea oră, poftele pot fi mulțumite și potolite chiar acolo. Aici se caută cazările propuse, astfel ca ziua ce urmează va fi una mai lungă și călătorii vor fi nevoiți să își odihnească oasele cum se cuvine la Pianu de Sus.

Info:

Pianu de Sus – Pianu de Sus este un sat întins, cu case aranjate și oameni gospodari. Este înconjurat de natură bogată și este aproape de diverse locuri frumoase de vizitat, de exemplu Biserica de Lemn, rezervația naturală de goruni seculari sau Monumentul Eroilor Români din Primul Război Mondial. Dar ce face din acest sat unul absolut romantic, sunt localnicii care trăiesc parcă în altă dimensiune a timpului, o viață bună, împăcată și liniștită. Drumețul s-ar putea să cunoască niște oameni pe care să îi țină minte toată viața (sau măcar toată călătoria).

Golf Club Paul Tomița – În Pianu de Jos se află primul club de golf privat din România. Acesta are o suprafață de 70 de hectare, dintre care 50 hectare sunt jucabile, cu 18 găuri. Natura însăși face „jocul” acestui teren care se unduie pe sub stejari bătrâni răsfrați pe întreg terenul.

Mănăstirea Afteia, Strungari – Mănăstirea Afteia este o mănăstire ortodoxă din localitatea Mărgineni-Strungari, comuna Săliște, județul Alba. Lăcașul de rugăciune datează din a doua jumătate a secolului al XVII-lea. Deși închisă pentru o vreme, în perioada comunistă, Mănăstirea Afteia va fi redeschisă în anul 1975. Pentru o vreme, Mănăstirea Afteia l-a avut ca stareț pe Sfântul Cuvios Sofronie, numit și „Mărturisitorul de la Cioara”, care și-a închinat întreaga viață luptei pentru apărarea ortodoxiei din Transilvania. În timpul cât acesta a fost stareț, mănăstirea a devenit principalul centru de luptă pentru apărarea credinței strămoșești, împotriva unirii Bisericii cu Roma. Mănăstirea Afteia este o străveche vatră monahală, ale cărei începuturi pot fi stabilite în cea de-a doua jumătate a secolului al XV-lea. Potrivit tradiției locului, prima bisericuță s-a ridicat aici după lupta de pe Câmpul Pâinii, din anul 1479, când cotropitorii turci au fost biruiți de oștile creștine. În timpul luptei, mulți localnici (bătrâni, femei și copii) s-au refugiat la

Plăișor. După câștigarea luptei, drept mulțumire adusă lui Dumnezeu, satele învecinate au ridicat în acel loc un altar. Cel mai vechi document care menționează Mănăstirea Afteia este acela care atestă încercarea nereușită a unui dregător din Vințu de a-l prinde pe un călugăr „neunit” din hotarul Cioara, eveniment petrecut în Duminica Floriilor, în anul 1757, când au fost dărâmate biserica și chiliile. Mai multe însemnări ale unor slujitori ai schitului, notate pe cărți de slujbă, pe icoane și pe clopote (1756-1771), dovedesc faptul că așezământul monahal de la Plăișor a fost ulterior refăcut.

Traseu: mediu, lung

Diferență de nivel: 1.178 m

Locuri critice: urcarea până la Mănăstirea Afthea va fi anevoioasă și abruptă la final, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: păduri și poieni, traseul se unduiește și se schimbă între aceste două peisaje, trecând și prin localitate cu asfalt;

Cazări:

Vinerea: *Cabanele Mihălțan*, 20 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, rezervări la tel. 0747 067 610 (Corina Mihălțan);

Cugir: *Hotel President*, 30 de locuri de cazare, restaurant în apropiere, magazine în apropiere. Rezervări la tel. 0754 707 990.

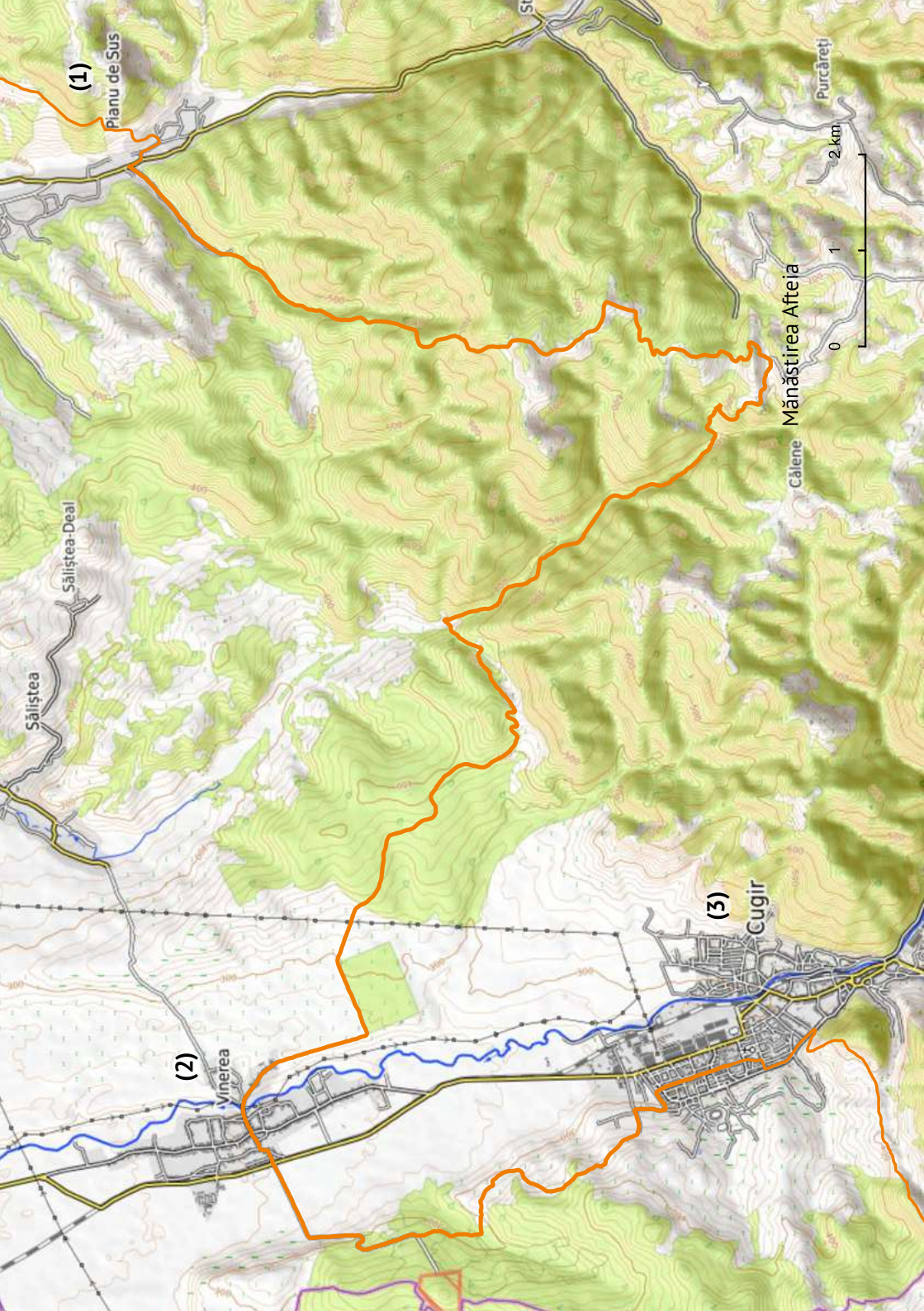
Infrastructură:

Vinerea

Cugir

Notă:

Se urmărește marcajul, pe asfalt, până la trecerea satului pe lat. În centrul localității traseul traversează drumul principal spre zona cunoscută sub numele Măcui. Asfaltul se transformă încet în drum forestier ce urcă și șerpuieste în urcare spre alt vârf de deal, timp de câțiva kilometri. Apoi acesta devine un drum din pământ abrupt, ce pare rupt de utilajele forestiere, și care pare impracticabil pe timp de ploaie, mai ales pentru bicicliști. Sigur că aici va fi o porțiune de doi kilometri în urcare abruptă de pushbike, pentru bicicliști și de alunecare în bocanci la vale îndărăt, pentru drumeți. Marele avantaj este că drumul este în pădure, în umbra fagilor bătrâni, liniștea ne înconjoară și pe timp de caniculă este o urcare plăcută, dacă este practică cu pauze multe și hidratare abundentă. Rezerva de apă se va face din sat, din Pianu (1), altfel se ajunge la câteva gospodării după trecerea de vârful dealului. După cei doi kilometri de urcare, se iese într-o poiană largă, cu belvedere, loc care pare a fi folosit pentru scurte ieșiri de duminică în natură și la grătar. Aici se ține dreapta și după câteva sute de metri se ajunge la câteva gospodării de munte care au și stâne de oi sau vaci, prin urmare și câțiva câini. Dacă ne păstrăm calmul și ocolim stâna, câinii vor renunța la lătrat, mai mult decât atât, gospodăriile par locuite și se poate cere ajutorul gazdelor în cazul în care câinii sunt insistenți. Tot aici se pot reîncărca rezervele de apă, și apoi se merge pe coastă și în coborâre, pe drum, în jur de cinci kilometri, pe marcajele VT și marcajul triunghi roșu, până la 500 m de Mănăstirea Afthea. Aici, cele două trasee se despart, Via Transilvanica făcând dreapta spre mănăstire, iar triunghiul roșu stânga, spre alte vârfuri de culcuț. Se trece prin fața unor gospodării mici și dese, cu câini la fiecare casă, însă aceștia sunt mai supărați pe automobile sau alte moduri de deplasare, pentru ei destul de ne-naturale, decât de drumeții care vor fi ignorați și lăsați să treacă spre sfânta mănăstire. În această zonă e de făcut pauze multe și dese, trebuie privite peisajele din jur, cum se întind

(1)

Planu de Sus

Purcăreți

2 km

1

0

Mănăstirea Aftieia
călene

Săliștea

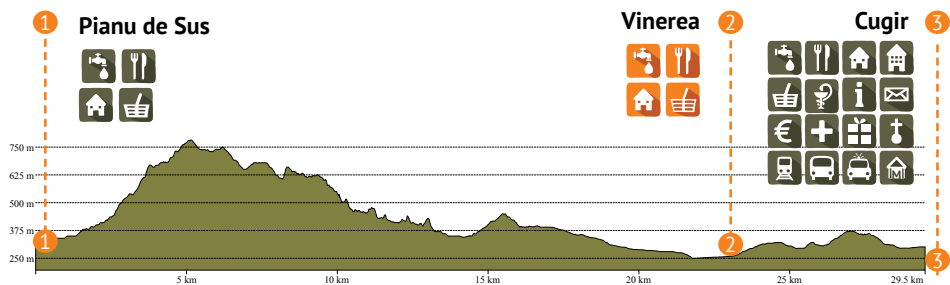
Săliștea-Deal

(2)

Vîntreaga

(3)

Cugir

cătuțele cu casele împrăștiate, Apusenii la îndepărtare în fundal și mănăstirea care pare tot mai aproape, dar parcă totuși încă departe.

Ajunși la Mănăstirea Afteia, drumeții vor putea face o pauză, într-un mediu înalt, atât geografic cât și spiritual, mai aproape de cer și cuprinși de o liniște aparte. În cazul în care se dorește o vizită, drumeții sunt rugați să aibă o îmbrăcăminte corespunzătoare unei mănăstiri și să aibă și comportamentul potrivit. Traseul nostru, însă, va face o curbă spre dreapta în jurul pădurii, lăsând mănăstirea pe stânga și mai apoi în spate, coborând lin prin pădure, coborâre binemeritată după urcarea grea. După o coborâre de un 1 km traseul dă într-un drum mai bine bătătorit. Se continuă în dreapta, iar după 50 m se găsește un izvor. După alți 3,5 km în ușoară coborâre, traseul o ia brusc la stânga, peste un pârâu, după care urcă pe urme de TAF prin pădure, ca să se transforme mai apoi, în urme de mașini off-road care și-au încercat motoarele și cauciucurile, distrugând solul fertil și hrănit al pădurii. Se merge câteva sute de metri în urcare, pe aceste ogașe, sau ocolindu-le prin pădure, ieșind din când în când în mici poieni sau desigur. După aproximativ 1,5 km se ajunge într-o intersecție de drumuri, iar traseul merge în dreapta pe un drum bine întreținut care șerpuiște. Se merge mai departe pe acesta, în ușoară coborâre, întâlnind chiar și mașini de teren în cale, până ce pădurea se deschide, copacii se răresc și se iese pe o poiană întinsă, încă tot pe drumul nostru, care va continua printre proprietățile oamenilor din jur, care au cabane sau case, cu garduri și copaci plantați în curte. Aici se găsește și Cabana Cozonac, care va fi lăsată în stânga, urmărind drumul devenit de o vreme un drum pietruit, bine circulabil. Acesta va merge în față, printr-un culoar de plop, care ține umbră călătorului încins de drum. Se poate observa, pe stânga, o pădure plantată, de molid, cu arborii așezați în rând ca niște soldați de plumb. Astfel este sărbătorită intrarea drumeților în localitatea Vinerea. Ajunși la capătul drumului cu plop se ia la dreapta și se merge mai departe până în sat, traversându-l, trecând și peste râul Cugir, șoseaua asfaltată, DJ704 și apoi și centura ocolitoare Vinerea (2). Traseul continuă apoi 600 metri în față, pe Str. Șantierului, în capătul căreia este o mică fostă exploatare, cu multe găuri în pereții goi, semn că păsările și-au făcut cuiburi în ele. Există și un afiș cu zonă de protecție pentru păsări. Aici se ia la stânga, pe același drum care urcă ușor și continuă aproximativ doi kilometri, transformându-se în drum de deal, luând-o ușor spre dreapta, pe liziera unei păduri.

Se poate să fie și turme de oi, dar în tot județul Alba probleme cu câinii de stână nu sunt, turmele având puțini câini, care nu sunt periculoși. Apoi se coboară ușor printre copaci răzleți și terenuri îngrădite, cu câini de pază, moment în care se ia spre stânga sus, din

nou, într-o ușoară urcare, ocolind o pădure deasă ce rămâne pe dreapta. Drumeagul de deal duce de aici printr-o livadă de peri și cai curioși ce sunt pironiți de aceștia, despărțindu-ne de drum atunci când traseul o ia în dreapta din nou. Se ocolește o fostă stână, tot ținând dreapta pe curbă de nivel, până se iese la un loc de belvedere, amenajat cu băncuță și masă, spre delectarea drumeților și o pauză binemeritată. De aici, tot spre dreapta, coborând ușor în același timp spre orașul Cugir (3) ce se vede deja de câțiva timp sub dealuri, se va putea observa în dreapta sus pe vârful de deal o cruce. Se pare că acesta este un loc des vizitat de cei care doresc o plimbare de după-masă, sau de cei care vor să scape de agitația orașului când este vreme bună. Cine dorește poate urca până la cruce, pentru a admira Cugirul în toată splendoarea lui.

Traseul nostru va coborî spre dreapta, apoi în față, trece mai apoi pe lângă cimitirul orașului ca să intre în glorie pe pietonala Cugirului, unde se oprește ziua pentru călători, pentru o nouă seară de odihnă sau chiar o pauză de o zi, Cugirul având multe lucruri de oferit și așteptând să fie descoperit și apreciat de turiști.

Info:

Poiana cu Goruni de la Vinerea – Aflată în partea sud-vestică a satului Vinerea, la aproximativ doi km de vatra satului, Poiana cu Goruni este un cadru natural deosebit de pitoresc și în egală măsură valoros. Pe o suprafață de aproape 20 de hectare aici se găsesc stejari seculari și o colonie impresionantă de rădăști, *Lucanus Cervus*, specie de insecte protejată de lege și actualmente pe cale de dispariție în Europa. Poiana cu Goruni de la Vinerea este o cultură de tip breite, foarte asemănătoare cu cea de la Sighișoara și bine conservată până în prezent, datorită intervenției minime a omului în acest spațiu. În ultimii ani aici a fost stabilit locul pentru al doilea festival ca mărime al Cugirului în luna iulie, cu scopul de a promova tradițiile, obiceiurile și specificul zonei, iar de curând este și locul de desfășurare a concursului local de atletism. În ultimii ani zona a devenit un loc de agrement pentru localnici și nu numai. Au fost construite vetre pentru foc și mobilier pentru picnic. Integrate în ansamblul peisagistic se găsesc câteva foișoare și o stână.

Cugir – Deși localitatea este menționată încă din 1330, Cugirul devine oraș abia în 1960. Cugirul este un vechi centru siderurgic. Fabrica de prelucrare a fierului și oțelului a fost înființată în 1799 și este una dintre primele fabrici siderurgice din Transilvania. La Uzinele Mecanice Cugir, principala fabrică a orașului, s-au produs începând cu anul 1945 mașini-unelte, mașini și utilaje agricole, mașini industriale de cusut, mașini de spălat rufe, dar și arme și muniții de tip sovietic. UM Cugir este împărțită în două module: partea civilă, reprezentată de unitatea mecanică ce produce electrocasnice și partea militară, Fabrica de Arme, în care se fabrică armament și muniție, printre care și produse la standardele NATO. Cugir este un oraș liniștit, unde drumețul se poate plimba sau sta la o terasă, să se odihnească înainte de a se porni din nou la drum.

Turnul de Apă de la Cugir – Monumentul care a devenit în timp un simbol al orașului este Castelul de Apă (1909-1911) pe care localnicii îl cunosc sub denumirea de Turnul de Apă. El face parte dintr-un complex hidroelectric care cuprinde Wasserliner (linia de apă), Barajul și lacul de acumulare (Tăul lui Nilă). Apa circulă pe o distanță de 5 km prin tuburi de beton de la lac până la Turnul de Apă, pe principiul vaselor comunicante, vârful turnului aflându-se la același nivel cu fundul lacului. În turn era instalată o turbină prin cădere și de acolo apa ajungea la casa mașinilor sau centrala electrică, montată tot atunci de firma Ganz din Budapesta. Turbina a fost pusă în funcțiune în anul 1912, în vederea iluminării și electrificării mai multor instalații ale fabricii, care până atunci erau acționate prin apă sau abur. Printr-un proiect cu finanțare nerambursabilă clădirea turnului a fost renovată în anul 2011, însă sistemul de aducțiune nu mai este funcțional. Traseul liniei de apă, de la castel până la barajul de acumulare, se constituie el însuși într-un veritabil traseu turistic, de-a lungul său găsindu-se mai multe apeducte sub forma unor poduri de piatră sprijinite pe picioare de piatră. Edificiul este propus a fi înscris pe lista monumentelor istorice.

Cetatea Dacică Cugir – Situl se află pe vârful unui deal care se ridică la stânga râului Cugir, la nord-vest de confluența cu Valea Dăii. Cele mai vechi urme umane provin din epoca bronzului timpuriu, urmate de o locuire mai intensă în epoca bronzului, faza mijlocie, respectiv târzie a acesteia. Urme sporadice de locuire au fost sesizate și în prima epocă a fierului. Epocii dacice îi aparțin cele mai bogate vestigii. Acum se trece la nivelarea zonei superioare a dealului, distrugându-se în cea mai mare parte locuirile preistorice. Pe trei părți ale dealului, imediat sub platou, se amenajează numeroase terase destinate locuirii. Pe baza cercetărilor sistematice au putut fi observate două nivele de locuire dacice. Încă din perioada corespunzătoare nivelului I dacic se ridică o fortificație cu șanț, val și palisadă care, ulterior, în ultima fază de locuire se extinde și se întărește cu un zid din piatră locală și de râu legată cu argilă. În interiorul cetății au fost cercetate numeroase complexe de locuire, unele conținând un bogat material arheologic, cu produse de import. Dimensiunile fortificației și bogăția vestigiilor ne îndreptățesc să afirmăm că la Cugir se afla un important centru economic, politic și militar. Din coordonatele geografice calculate de Ptolemeu (ce-i drept, adesea eronate), reiese că Singidava se afla în apropiere de Apulum și la mare distanță de Ziridava. Temei pentru a presupune, ipotetic, că recent descoperita așezare dacica de la Cugir poate fi identificată cu Singidava, corespunzând prin toate elementele sale unui vechi și important centru dacic. Chiar dacă această identificare rămâne ipotetică, deosebit de importantă este descoperirea unei mari și bogate așezări dacice fortificate, de tip dava, pe dealul Cetate; de la Cugir, a cărei locuire a început foarte de timpuriu (sec. V-IV î.e.n.) și a durat până la cucerirea romană.

Traseu: mediu spre dificil

Diferență de nivel: 1.102 m

Locuri critice: urcarea de la Romoșel către Ciungu Mare este una lungă și destul de dificilă, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte; recomandăm aprovizionare cu hrană pentru următoarele două zile de traseu; zonă fără semnal telefonie sau gps;

Peisaj: se iese din Cugir pe lângă cetatea dacică, se ajunge pe câmpie, paralel cu drumul, apoi din Romoșel se urcă spre Ciungu unde se va deschide un peisaj incredibil de frumos, ce va însoți privitorul până ce acesta ajunge la țel.

Cazări:

Ciungu Mare, Cazare la localnici:

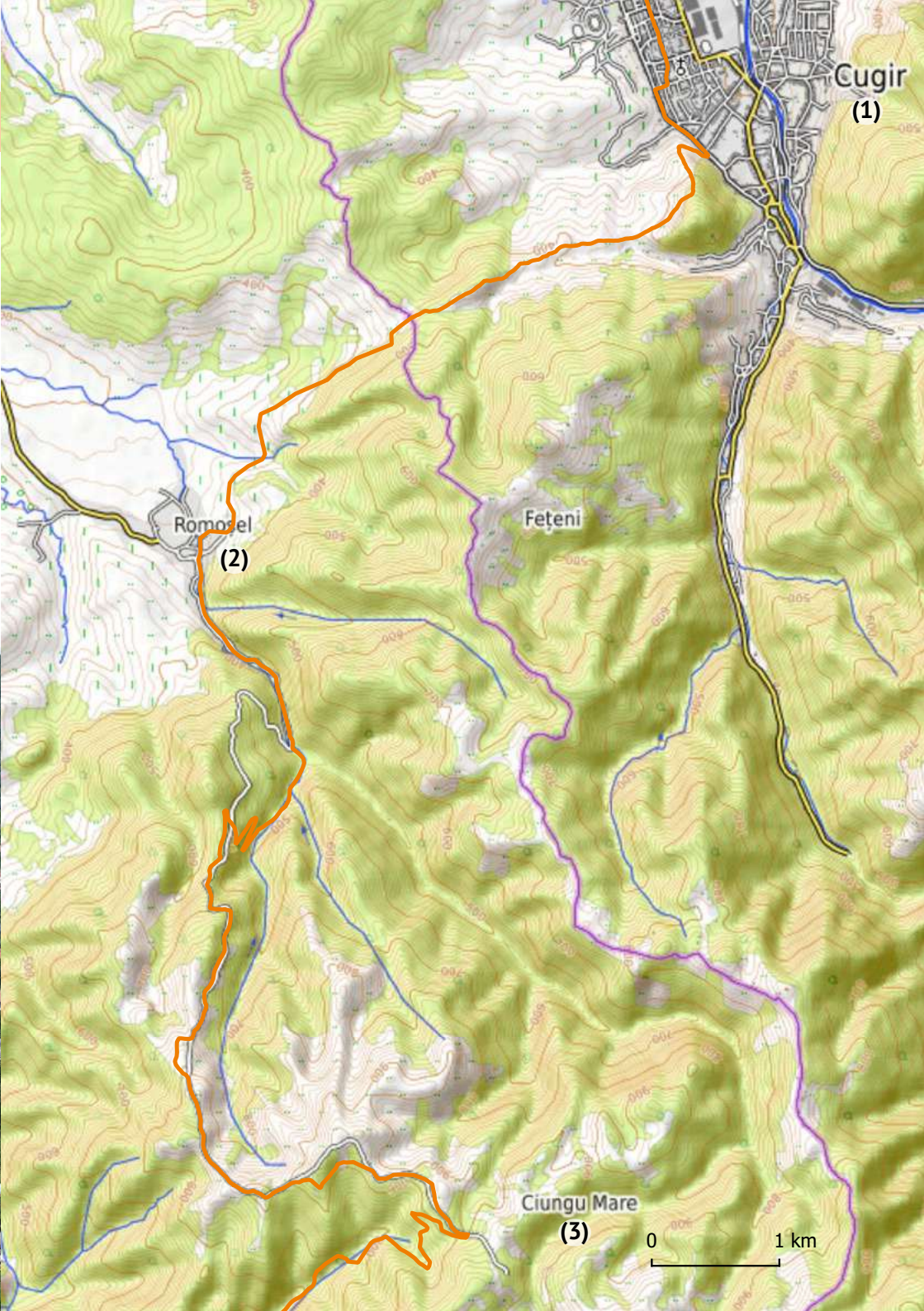
9 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei cu produse tradiționale, la cerere. Rezervări cu două zile înainte la tel. 0765 173 289 (Nicușor Uritoiu) sau pe WhatsApp.

6 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei cu produse tradiționale, la cerere. Rezervări cu două zile înainte la tel. 0761 895 469 (Dubleşiu Constantin) sau pe WhatsApp;

6 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei cu produse tradiționale, la cerere. Rezervări la tel. 0720 879 966 (Radu Nasta).

Cugir
(1)

Romorel
(2)

Fețeni

Ciungu Mare
(3)

0 1 km

Infrastructură:

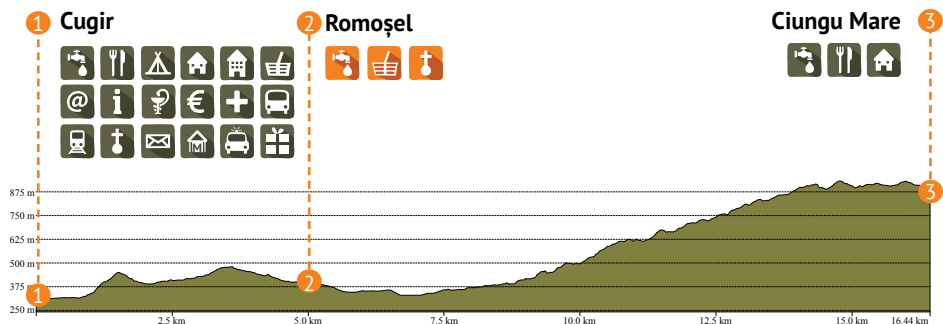
Romoșel

Ciungu Mare

Notă:

Din centrul vechi al Cugirului (1) se merge spre Cetate urmărind marcajele și se ia la dreapta în urcare pe lângă cetatea dacică, ce stă țuguiață și împădurită la margine de oraș. Mergând pe acest traseu marcat de drumeție, se urcă timp de circa 700 metri, până se iese pe o coamă de deal, care merge paralel cu drumul Cugir - Romoșel, pe curbă de nivel, în jur de un kilometru. Apoi traseul coboară ușor, în drumul mai sus menționat în circa 500 metri, și va continua pe acesta, până la Romoșel (2), unde va ajunge în circa doi kilometri și jumătate. Ajunși la Crucea Romoșelului, suntem, oficial, în județul Hunedoara. Traseul, trecut acum într-o nouă etapă, va lua o altă aură, atunci când la sfârșitul etapei din ziua aceasta, și mai ales din cea următoare, va atinge cele mai mari altitudini din toată istoria „drumului care unește” și anume 1.300 metri.

Astfel, începe cucerirea unui nou județ, județul Hunedoara, cu munții și parcurile acestuia, cu surprizele magice cu care ne așteaptă. De la Crucea Romoșelului, pe asfalt spre stânga se coboară până în sat, unde se poate face și o mică aprovizionare, ca mai apoi, ținând tot stânga pe asfalt, se merge pe drumul comunal Romoșel - Ciungu Mare, aproape timp de trei kilometri, drum ce se transformă ușor în drum de țară și care începe să urce în câteva serpentine ascuțite, apoi în curbe blânde, apoi iarăși serpentine, timp de șase kilometri și jumătate. Această urcare va fi una de neuitat, pe de-o parte fiindcă este una atât de lungă, pe de alta pentru că la fiecare jumătate de kilometru va trebui să ne oprim să contemplăm întinderile din jurul nostru, fiindcă se vor deschide imagini de poveste, cu sălașe mici, dealuri abrupte, copaci răzleți, văi cu localități îndepărtate, munți acoperiți de zăpadă sau golași, garduri strâmbe și căpițe cu forme umane. Dacă urcarea va provoca dificultăți și dureri, oboseală sau frustrare, înconjurul va șterge imediat aceste sentimente. Se va simți îmbrățișarea dealurilor și pădurilor, care va alina toate durerile. Vor începe și gospodăriile de munte, de unde se poate cere apă de băut în cazul în care este nevoie și drumul va merge și pe curbă de nivel o vreme, până ce se ajunge la Ciungu Mare (Valea Rea) (3) și la gospodăria care este exact în dreptul curbei unde

traseul nostru o va lua brusc în dreapta, jos, tronson ce va rămâne pentru următoarea zi de parcurs, și care va veni ca o binecuvântare după ziua lungă de azi.

Info:

Romos – Romos este o comună în județul Hunedoara, formată din satele Ciungu Mare, Pișchinți, Romos (reședința), Romoșel și Vaidei. Dintre atracțiile principale din comuna Romos se numără Biserica Evanghelică-luterană, Casa parohială evanghelică, construcție din secolul al XVIII-lea, monument istoric și Ansamblul rural Romos.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 999 m

Locuri critice: zonă fără semnal la telefon sau gps, nici măcar la Schitul Măgureni;

Peisaj: se merge mult prin pădure, pe drum forestier, pe lângă mici cascade și râuri învolburate, mușchi verzi pe stâncile din jur, apoi se iese în poieni, care urcă spre Schitul Măgureni;

Cazări:

Măgureni, Cabana Uia La Gelu, 10 paturi, se poate asigura și mâncare la cerere, nu este locuită permanent. Rezervări cu două zile înainte la tel. 0726 224 478 (Gelu Samoilă) și 0762 281 083 (Adriana Lăscoiu)

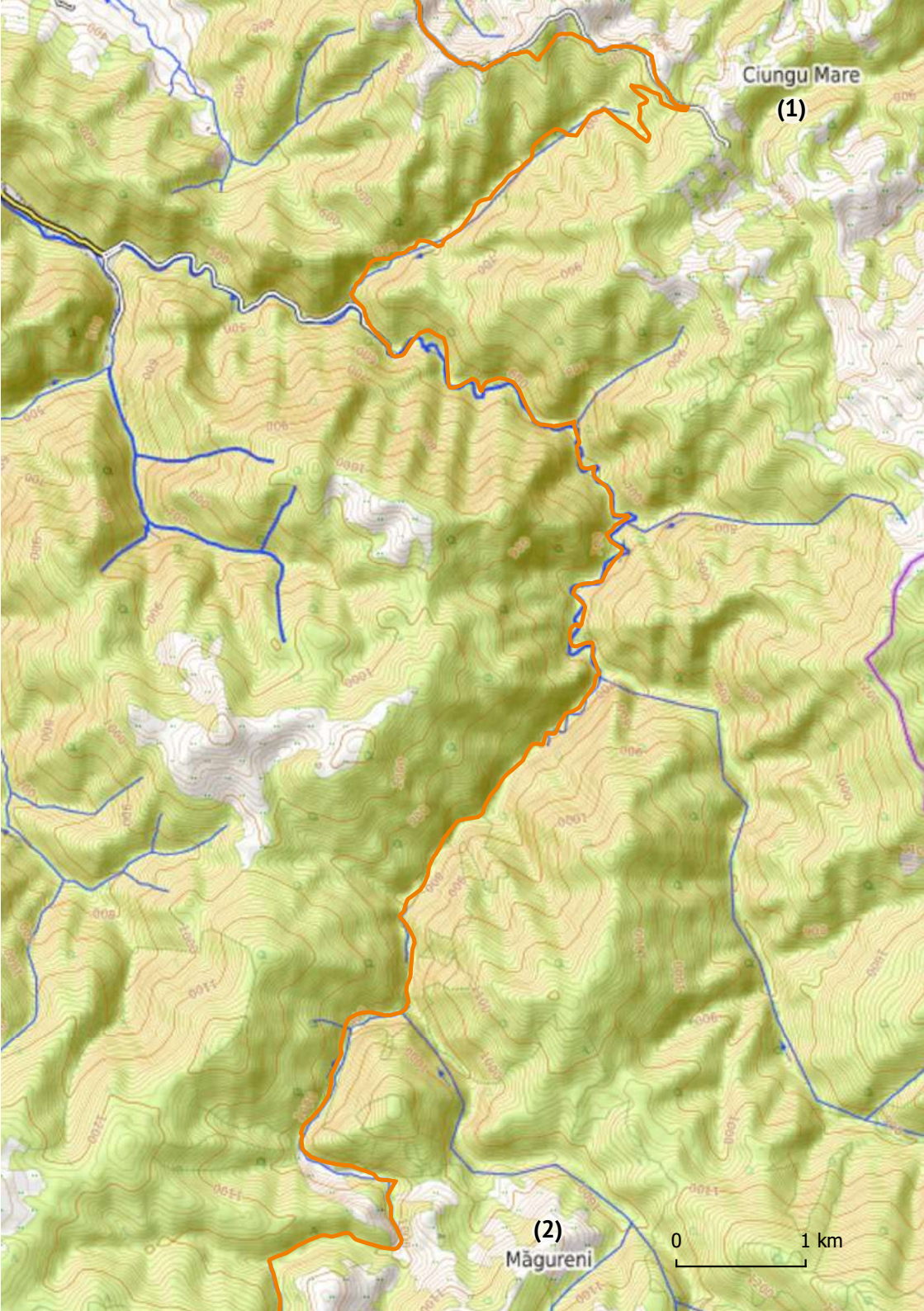
Măgureni, Casa Țambă, în apropierea Mănăstirii Nașterea Maicii Domnului, la 200 m abateră de la traseul VT, 8 locuri de cazare, bucătărie și o baie cu boiler pe lemne, se poate asigura și mâncare la cerere, casa nu este locuită permanent. Rezervări cu două zile înainte la tel. 0763 656 444 (Țambă Aurelian) sau WhatsApp.

Infrastructură:

Nu este - se face aprovizionare din Romoșel, în caz de nevoie, sau din Ciungu Mare (Valea Rea) de la familia - gazdă, contra cost, produse tradiționale.

Notă:

Se pleacă din Valea Rea, de la Stână (așa se numește locul unde s-a înnoptat), în ziua următoare. Se iese de pe poartă și direcția traseului va fi chiar în față, pe drumul ce coboară abrupt spre dreapta. Acesta va merge mult în coborâre, ce poate fi îmbucurător pentru unii sau nu chiar așa plăcut pentru alții, dar fiind un drum forestier în toată puterea lui, va fi destul de comod de mers. Se coboară în jur de 500 metri, după care se merge la stânga, urmărind curba ac de păr a drumului, câțiva kilometri până ce valea Rea va veni pe partea noastră stângă și va curge în direcția mersului nostru. Peisajul este unul mistic, cu pădure veche, liane, mușchi pe copaci căzuți și mici cascade în râulețul ce merge cu drumețul. Liniștea, răcoarea și pacea vor fi tovarăși de drum, în ușoară coborâre până la o intersecție de drumuri, unde se vor găsi două indicatoare: spre stânga drumului pietruit și comunal scrie Schitul Măgureni, iar spre drumul de pe care tocmai coboară traseul este indicatorul Ciungu Mare. Se merge așadar către stânga, mai târziu, cu o altă vale în dreapta drumului, a râului Sibîșel, care curge împotriva mersului drumeților. Acest drum poate avea trafic, se mai trece cu mașini de exploatare lemne sau mașini mici, dar continuă în jur de doi kilometri și jumătate, până la o curbă ce o ia spre dreapta, împreună cu râul, unde pe partea stângă se va găsi un loc de popas, acoperit, cu masă și bănci, și la care, cu ajutorul unui afiș, credincioșii care se roagă la Schitul Măgureni, ne roagă să fim respectuoși, să nu distrugem și să nu lăsăm gunoaie. Ceea ce ar trebui să fie o regulă de bun simț, la oricare dintre călători, drumeți sau pelerini. Natura se lasă așa cum se găsește, tot ce primim de la aceasta, răsplătim prin respect, liniște și curățenie. De-a lungul drumului parcurș până aici se pot găsi marcaje de concurs KTM sau alte marcaje turistice. La un moment dat traseul se desparte de drumul principal, mergând spre dreapta, peste un pod, pe Drumul forestier axial Cliva - Posada. De aici, natura se

Ciungu Mare
(1)

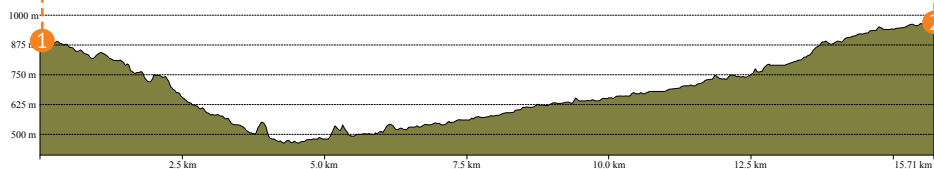
(2)
Măgureni

0 1 km

1 Ciungu Mare

Măgureni 2

sălbătește din nou, înălțând stânci verzi și galbene pe partea dreaptă, cascade ce rup bucăți din piatră și cad lin în jos, invitând cu susurul umed la răcorire. Valea, în stânga fuge de drumeț, semeată, curgând în aval, semn că traseul urcă din nou. Dar urcarea nici că se observă, peisajul fiind răpitor de atenție și încântător pentru simțuri. Drumul este mai rău față de cel dinainte și pădurea se deschide din ce în ce mai mult, traseul ieșind spre vârf de dealuri cu pași mărunți. După ce drumul a urcat timp de câțiva kilometri, acesta se va despărți de un alt drumeag ce duce sus pe deal, tocmai la Schitul Măgureni. Recomandăm o vizită la schit cu condiția ca echipamentul și conduita să fie adecvate lumii monahale, adică un comportament respectuos, conversații în șoaptă, părțile corpului acoperite în incinta mănăstirii și întrebări discrete. Dacă se va vizita schitul, se merge pe drumul din stânga, cel care urcă și ajunge în locuri mai deschise, cu câteva case de vară, sălașe sau cabane în stânga, și schitul ce așteaptă răbdător pe deal în dreapta. De aici se pot vedea munții Șureanu, dacă se iese pe dealul din fața Schitului se poate observa și Vârful Godeanu și simți energia vie, apropierea de divinitate, mâna lui Dumnezeu pe umăr. Locuri binecuvântate și sacre.

Cazarea se face la o mică distanță de schit, la o cabană care așteaptă drumeții cu rezervare în prealabil.

Info:

Schitul Măgureni – Acum un secol, satul Măgureni ar fi putut fi considerat satul cu locuitori permanenți de la cea mai mare altitudine, dar din păcate, Măgureni este acum unul din acele sate rămase părăsite. Magureni este situat în Munții Șureanu, la 1.300- 1.400 metri altitudine, înconjurat de natura sălbatică, care îi oferă un aspect izolat, rupt de lume, de realitate, o frumusețe care poate tăia și respirația. Așezat chiar sub vârful Godeanu (1.659 metri altitudine) peisajul din Măgureni se aseamănă cu peisajele din satele elvețiene din zona de munte (sau cel puțin așa am observat noi, echipa de documentare, că se pot face comparațiile atunci când peisajul este fabulos). În acest pustiu, în completă armonie, se află schitul ce poartă hramul „Schimbarea la față și Nașterea Maicii Domnului”, o mănăstire cu cinci maici.

Munții Șureanu cu Vârful Godeanu – Vârful Godeanu (Masivul Șureanu) este cunoscut și sub numele de „muntele sfânt al dacilor”. Vârful Godeanu (1.656 metri) se află la aproximativ o oră de Sarmizegetusa Regia și este considerat de unii istorici muntele sfânt al dacilor și locul unde strămoșii noștri aduceau sacrificii lui Zamolxis. Muntele a fost înconjurat de cea mai mare concentrare de așezări civile militare și religioase reperate și cercetate din toată Dacia, iar la poalele sale se află cele mai multe sanctuare din toată Dacia. De asemenea, este singurul vârf vizibil de pe culmile tuturor cetăților dacice din zonă.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 784 m

Locuri critice: se merge doar prin pădure în prima parte a zilei, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte, cu precauție la animale sălbatice; zonă fără semnal la telefon sau gps;

Peisaj: pădurile prin care se trece au un farmec aparte, se simte apropierea de Sarmizegetusa Regia prin energia din ele, apoi locul sacru al dacilor, Sarmizegetusa Regia, loc de meditație și introspecție cu vizitarea cetății, apoi câțiva kilometri asfalt până la cazările din vale.

Cazări:

Sarmizegetusa Regia, Popasul dacilor, 17 locuri de cazare, restaurant. Rezervare cu două zile înainte la tel. 0740 776 316 (Marius Ciobanu);

Căsuța din Valea Regilor – 10 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei, rezervări la tel. 0726 506 608 (Andreea Stănilă).

Infrastructură:

Sarmizegetusa Regia

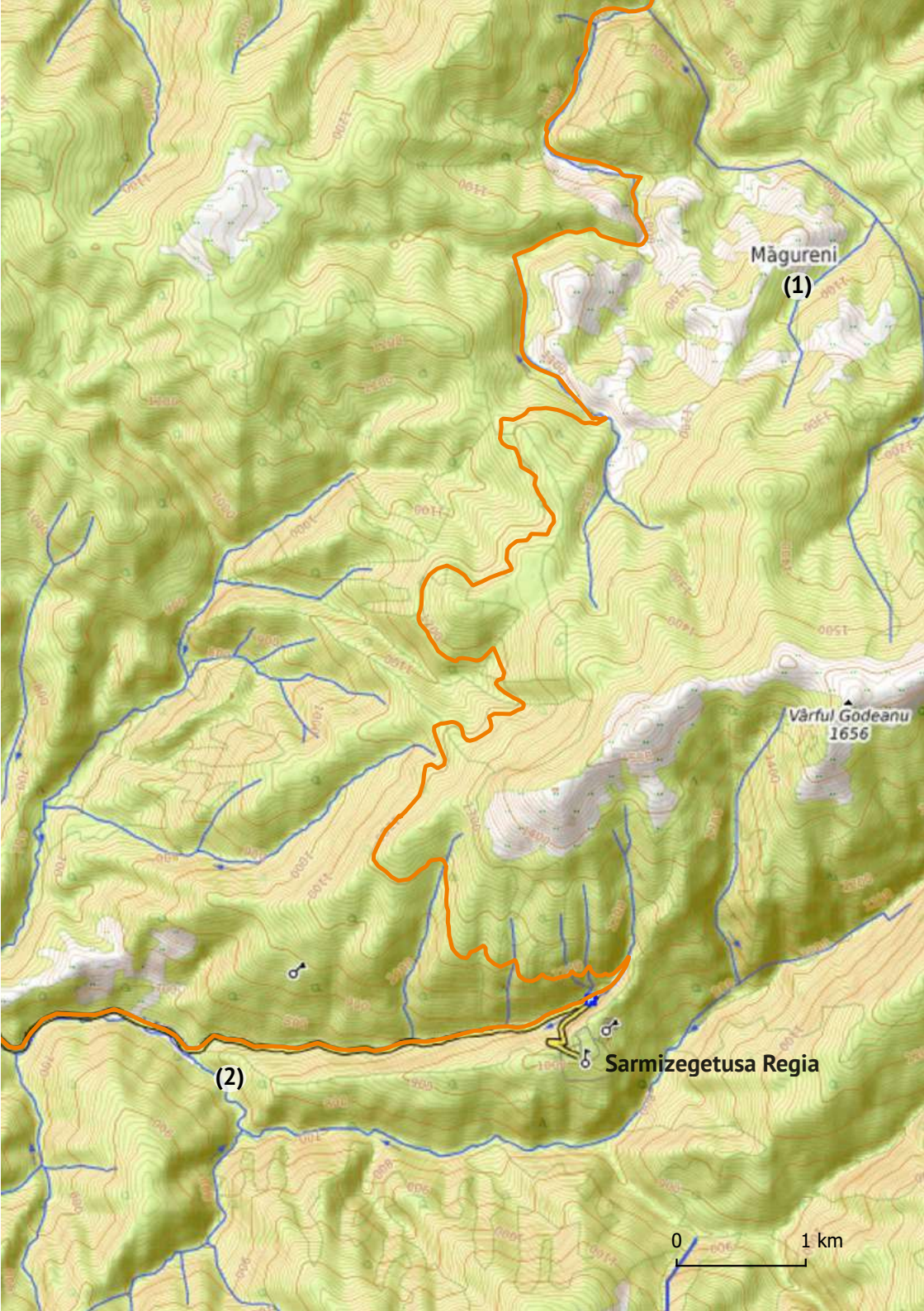

Notă:

Plecând de la Măgureni (1), traseul va începe cu o urcare ușoară pe drumul care se va transforma într-unul forestier și va urca în pădure treptat. Nu vor fi urcări spectaculoase sau dificile în tronsonul de azi, în schimb va fi o plimbare lungă prin pădure, în jur de nouă kilometri, până la Sarmizegetusa Regia. Poate pare plictisitor, dar pădurea este așa diversă, având ceva special la fiecare câțiva kilometri, arborii deschizându-și coroanele, din când în când, doar ca să mai arate bucăți din munții din spatele lor, cu vârfuri înalte, la data documentării chiar acoperiți cu zăpadă.

Dacă la început pădurea pare că este formată din copaci tineri, drumul șerpuind pe meandrele curbelor de nivel, aceștia își schimbă specia, mărimea, grosimea, desimea, arătând tot o altă pădure din oră în oră. După o scurtă urcare, ajunși în vârf de deal, se ia la stânga pe un drum mai clar, forestier, la fel de plăcut și umbros, dar pe care, mai târziu, se vor vedea urme și rămășițe de exploatare, o rulotă, drumul distrus de utilaje și noroi mult. Trebuie să se treacă și peste această bucată de pădure, unde se poate găsi o sursă de apă, fiindcă muncitorii la locul faptei au de obicei un izvor în apropiere. Deja traseul este în ușoară coborâre, pentru că de la 1.300 metri altitudine, se coboară până la în jur de 1.000 metri altitudine, se coboară destul de domol deocamdată. Apoi pădurea își schimbă recuzita și devine stâncoasă, misterioasă, în unele locuri întunecată, cu arbori mai bătrâni, drum mai puțin folosit și cu văi mai abrupte. Aici se observă bucăți de stâncă în drum, sau ceea ce poate fi rămășița unui drum roman, poate, pietrele semănând cu un pavaj specific drumurilor romane de altă dată. De aici, coborârea devine mai abruptă, încet vor începe și câteva serpentine, dar deodată se poate vedea bariera care închide acest drum și asfaltul care semnifică parcare Patrimoniului Mondial UNESCO,

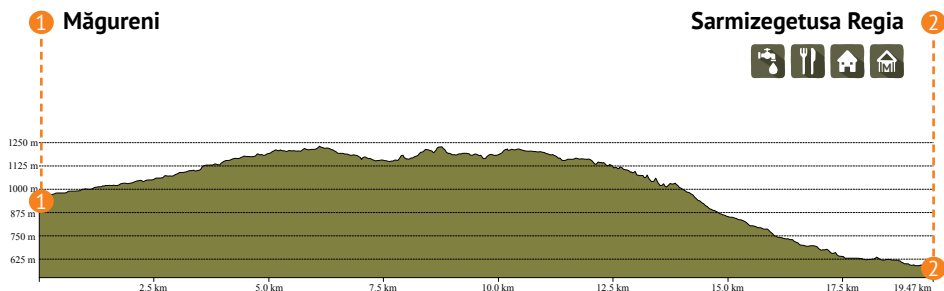
Măgureni
(1)

Vârful Godeanu
1656

Sarmizegetusa Regia

(2)

0 1 km

Sarmizegetusa Regia. Bariera închide drumul pe care s-a coborât fiindcă este un drum forestier ce ține de ocolul silvic local și este închis publicului.

Ajunși la parcare, se recomandă vizitarea sistemului de fortificare genial al dacilor, capitala regatului dacic, Sarmizegetusa Regia. Pentru vizitarea sitului, se merge în dreapta, deasupra parcerii, pe un drum pavat, pietonal, în jur de 800 metri, pe marcaje. Aici, în munții Orăștiei, civilizația dacilor și-a făcut capitala, în momentul în care se afla în etapa de dezvoltare economică, militară și spirituală cea mai înfloritoare. Nimeni nu poate explica în cuvinte de ce au ales acest loc, mai mult decât pentru munții, dealurile și pădurile din jur, dar cine vizitează Regia, va simți pe propria piele de ce este un loc special, români sau străini deopotrivă. Un loc magic, sacru, ce este deja amenajat pentru vizitare și este vizitat în fiecare zi de oameni curioși sau de oameni care vin să se încarce cu energiile locului.

După vizită se ia înapoi drumul până la parcare, de unde trasul o va lua pe asfalt spre stânga, în jur de patru kilometri și jumătate, pe la final pe lângă Pârâul Alb ce va fi în partea stângă. Vor fi câțiva kilometri anevoioși, dar cine a vizitat situl va fi încârcat cu forțe noi, ce vor da senzația de putere de încă 20 de kilometri de mers. Însă nu va fi și cazul drumeților pe VT, fiindcă după ce încep să apară construcțiile de o parte și alta a văii (2), ziua poate să ajungă la bun sfârșit, după ce se alege o cazare, „specific dacică” - fiindcă în zonă tot ce există are denumirea sau este considerat dacic.

Info:

Sarmizegetusa Regia – Situl cunoscut sub denumirea de Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia face parte din complexul de cetăți dacice din Munții Orăștiei. Este cea mai mare așezare cunoscută pentru spațiul dacic, fiind întinsă pe un deal cu o lungime de aproximativ 4,5 km. Din suprapunerea datelor arheologice și a surselor scrise antice reiese că, începând din a doua jumătate a secolului I î.Hr., aici a fost capitala regatului dac (cel mai probabil, prima capitală a regatului înființat de Burebista a fost la Costești – Cetățuie, după care, în perioada amintită, acest rol i-a revenit Sarmizegetusei Regia). Ce e sigur este că timp de aproape un secol și jumătate, Grădiștea de Munte – Sarmizegetusa Regia a fost principalul centru politic, religios, economic și militar al lumii dacice. Pentru echipa de documentare, Sarmizegetusa Regia are o însemnătate aparte. Situl se află într-o pădure de fagi seculari care amplifică sacralitatea locului.

Suntem siguri că Sarmizegetusa Regia are puterea să îi umple pe cei cu inima și mintea deschisă, cu o energie nouă, cel puțin interesantă. În cadrul sitului drumețul poate urma două trasee de vizitare care îl vor duce într-o călătorie prin lumea dacilor. Drumețul va observa cu entuziasm că multe dintre aceste vestigii dacice, urmele unor vechi temple și alte elemente care fac parte din zona sacră, erau făcute din andezit (ce altceva mai e din andezit? Bornele Via Transilvanica sunt din andezit). Legătura dintre fortificație și zona sacră se făcea prin intermediul unui drum pavat cu lespezi de calcar, cu o lungime totală de aproximativ 200 m. Zona sacră cuprinde două mari terase antropogene, susținute de ziduri de calcar a căror înălțime era, în unele segmente, de peste 10 m. Aici au fost identificate vestigiile a șapte temple (două circulare, restul cu un plan patrulater), un altar monumental, precum și sisteme de distribuire / evacuare a apei (canalul deversor din piatră de pe terasa a XI-a și conducte din tuburi de teracotă). Elementele păstrate aici, precum plintele, tamburii, pilaștrii din calcar sau din andezit din structura templelor vorbesc de la sine despre o arhitectură religioasă monumentală, unică prin proporțiile sale în Dacia.

Fortificația – Cele două războaie daco-romane au dus la dispariția aproape în întregime a fortificației dacice de la Regia. Prin diverse cercetări arheologice s-a reușit conturarea unei imagini parțiale ale anticei cetăți: ea a fost ridicată într-o poziție dominantă, pe platoul cu o cotă de aproximativ 1.000 de m, situat între cartierul civil de vest și zona sacră. Zidul (murus Dacicus) era compus din două paramente de blocuri fasonate, emplecton (umplutura de pământ și piatră dintre cele două paramente) și grinzi transversale din lemn, care legau cei doi pereți. La sfârșitul războaielor, romanii au ridicat o nouă fortificație la Grădiștea de Munte, care urmărește doar parțial traseul celei dacice, extinzând considerabil suprafața apărată. Pentru că vechile ziduri nu ofereau

destul material pentru proiectul roman, s-au folosit multe blocuri de calcar și andezit de la clădirile dacice, multe chiar din zona sacră.

Soarele de andezit din Sarmizegetusa Regia – „Discul solar”, cea mai mare construcție de andezit descoperită în afara zidurilor cetății de la Sarmizegetusa Regia ar fi putut fi un gnomon: „GNOMÓN, gnomoane, s. n. Instrument antic folosit pentru a determina meridianul locului, constituind cel mai vechi tip de cadran solar. – Din fr. gnomone.” Soarele de andezit ar fi putut avea această posibilă funcțiune, aceea de cadran solar, ce îi ajuta pe daci să urmărească mai ușor anumite evenimente astronomice - echinocțiile și solstițiile.

Templul Mare din Andezit – Cu foarte puțin timp înainte de confruntările cu romanii, dacii au început lucrările pentru construirea unui mare templu din andezit. Templul era un patruleter format din 60 de coloane. Din structura templului, ne sunt cunoscute următoarele elemente arhitectonice: plintele, cu un diametru de peste doi metri, bazele de coloane și coloanele propriu-zise, toate făcute din andezit. Ruinele nu spun nimic despre zeitatea căreia i-ar fi fost închinat acest templu, învăluind această lume sacră a dacilor în și mai mult mister, dar cu toate acestea, acest templu este doar una dintre multele mărturii cu privire la o arhitectură religioasă menită să marcheze rolul regal al Sarmizegetusei.

Drumul pavat – Dealul Grădiștei de Munte era străbătut în antichitate de un drum pietruit, alcătuit din bucăți de micașist. Drumul pavat cu plăci de calcar coboară din apropierea cetății către zona sacră. Înainte de a ajunge la zona sacră, drumul se despărțea, o ramură ajungând la templul mare din andezit, iar cealaltă în apropierea templului mare circular, unde se termina printr-o piațetă pavată. Este foarte probabil că pe acest drum se cobora în procesiune dinspre cetate spre temple, pe timpul evenimentelor religioase majore. În vizita sa la Sarmizegetusa Regia, drumețul va avea ocazia să vadă urmele acestui drum străvechi și să-și dea seama că de foarte mult ori, călătoria pe Via Transilvanica nu este una pur spațială și că prin povești, unele adevărate, altele legende, transportă drumețul și în timp și prin planul imaginației, pe diferite drumuri care pot să fie foarte interesante sau chiar puternic încărcate emoțional și energetic.

Războaiele daco-romane – Războaiele daco-romane au fost două războaie între Imperiul Roman și Dacia (Regatul Dac), în timpul domniei împăratului Traian. Primul a avut loc între anii 101 și 102, iar al doilea între 105 și 106. Zvonurile confirmate despre aurul dacic și despre alte bogății ale acestei țări au contribuit la conflictul romano-dac. Alt motiv a fost cel al poziției strategice a Daciei. Ca urmare, împăratul Traian, el însuși un soldat și tactician experimentat, a început pregătirile pentru un război decisiv împotriva Daciei. Bătălia decisivă a primului război s-a desfășurat la Tapae. Dacii au rezistat în fața ofensivei romane, dar la izbucnirea unei furtuni, aceștia, considerând-o un semn de la zei, au hotărât să se retragă. Primul război s-a încheiat printr-un tratat de pace. Decebal, a cărui armată nu rezistase atacurilor romanilor, era nevoit să respecte condițiile tratatului. Astfel, el devine rege clientar al Romei, trebuia să asigure predarea armelor, mașinilor de război, constructorilor, dezertorilor, distrugerea zidurilor cetăților, retragerea trupelor dacice de pe teritoriul cucerit de romani (Banat, Oltenia) și mai mult, Traian a staționat o oaste romană la Sarmizegetusa. El ordonă de asemenea construcția unui pod peste Dunăre, între Drobeta și Pontes, două caste romane, pe care îl proiectează Apolodor din Damasc. Între timp, Decebal își plănuiește revanșa. Decebal nu respectase acordul și astfel Senatul l-a decretat din nou ca „inamic al Romei”, iar Traian a pornit cu generalii la un nou război. În vara anului 105, romanii au atacat Dacia în mai multe direcții: din

vest, prin Banat până spre Valea Mureșului și pe valea Apei Orașului; dinspre sud, de la Drobeta, prin pasul Vâlcan, și apoi, pe valea Oltului. Ultimele cetăți sunt treptat cucerite în vara anului 106, printre care și Sarmizegetusa. Romanii au reorganizat Dacia ca pe o provincie romană și au construit o altă capitală la o distanță de 40 kilometri de vechea Sarmizegetusa. Acest centru a fost numit Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa. Pierderile suferite în acest război de către daci au fost uriașe, dar armata romană a avut și ea pierderi semnificative în timpul cuceririi Daciei. Romanii distrug cetățile și sanctuarele lor pentru a înăbuși orice rezistență. Victoria împotriva dacilor a fost sărbătorită cu fast la Roma.

Traseu: mediu

Diferență de nivel: 1.358 m

Locuri critice: urcarea până la Târșa poate fi puțin provocatoare, însă spectaculoasă, se necesită aprovizionare cu apă (posibil și la localnici), protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte; lipsa semnalului la telefon și gps după urcarea în Fundătura Ponorului;

Peisaj: urcare pe vale spectaculoasă, poieni cu iarbă mare și copaci răzleți, cai sălbatici, coborâre în vale fermecătoare și urcare în unul din cele mai spectaculoase locuri din lume, Fundătura Ponorului.

Cazări:

Târșa, Pensiunea Regatul dacilor, 12 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0732 604 081 sau 0771 360 601 (Liviu Andreiu), liviuandreu@yahoo.com;

Fundătura Ponorului, Sălașu lui Nea Costică, 4 locuri de cazare locuri, de campare, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Posibilitate de transport auto contra cost. Rezervări la tel. 0755 280 129 (Ion Murgoi) sau 0744 402 262 (Mărioara Murgoi);

Sălașu la Hoțul Mic, 6 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0753 091 996 (Panatie Ion) și la tel. 0745 259 614 (Mărioara).

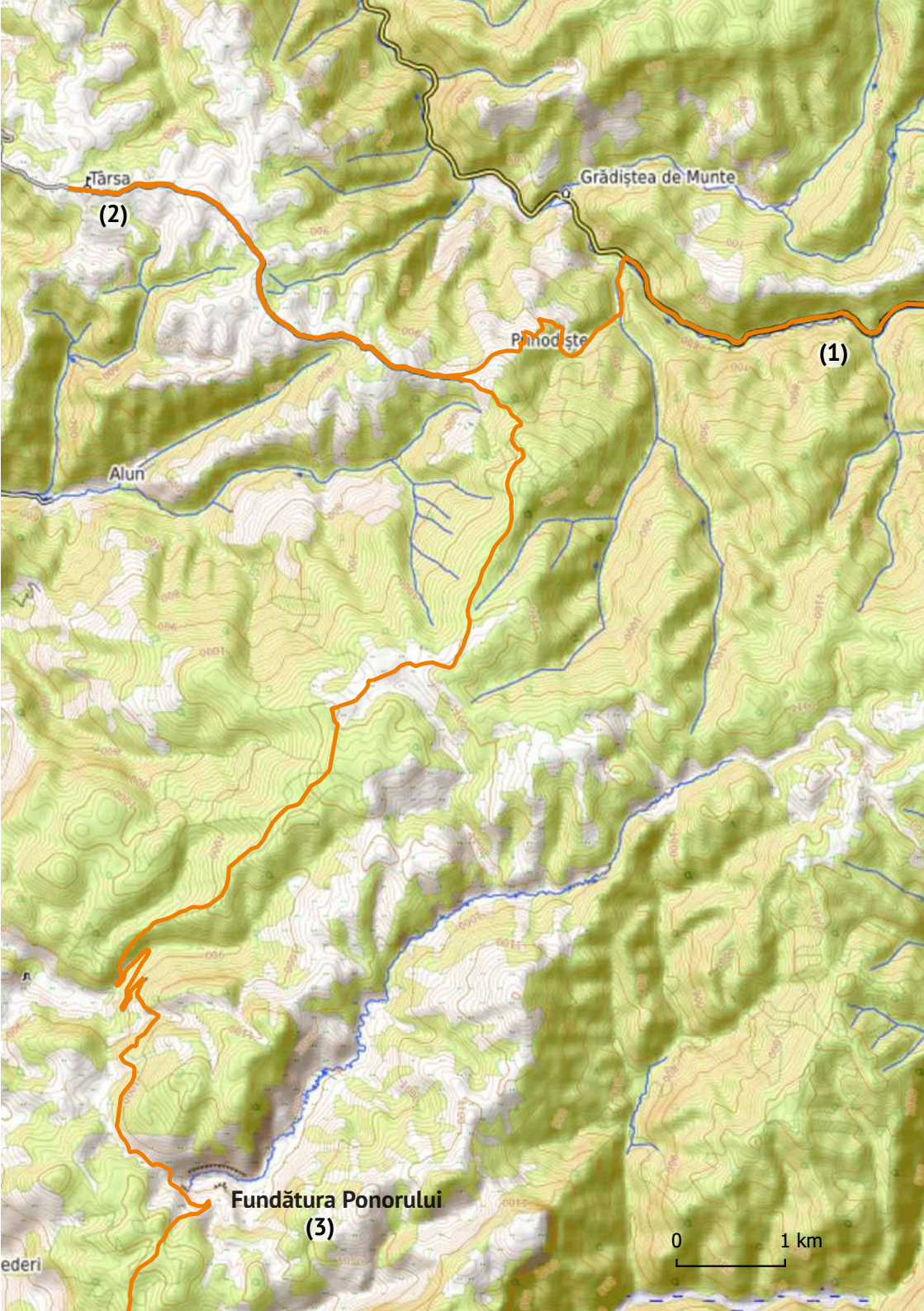
Infrastructură:

Târșa

Fundătura Ponorului

Notă:

În funcție de cazarea fiecăruia se merge pe asfalt în direcția Grădiștea de Munte în jur de 2-3 kilometri, până la o răscruce de drumuri, unde se ia la stânga pe marcaj. Acest drum devine un drum forestier pe care-l urmează și traseul nostru, însă nu prea mult, până la momentul în care va trebui trecut un pârâu care a fost în dreapta drumeților. Se traversează pârâul și se merge în stânga pe o cărare care se îndepărtează ușor de pârâu și îl lasă în stânga, mergând spre pădurea din dreapta în ușoară urcare. Apoi, cu atenția sporită la semnele VT, cărarea se transformă într-un fost drum forestier, distrus de ape, copaci căzuți, alunecări de teren. După circa un kilometru de urcare, chiar dacă inițial vom fi tentați să o luăm drept înainte pe firul apei care a crestat două văi înalte, formând ravine adânci, bolovănoase, ca niște chei în miniatură, drumul nostru o va lua brusc într-o curbă ac de păr către dreapta, urcând destul de abrupt către pădure. Aici mai urmează o urcare abruptă timp de circa doi kilometri, prin pădurea răcoroasă, tânără, călcând pe paturi moi de frunze uscate, găsind multe salamandre de foc în cale, ca de altfel pe tot traseul din Terra Dacica. Se iese din pădure către dreapta, printre mesteceni, într-un loc care se numește Prihodiște și se trece pe sub liniile de înaltă tensiune, pentru încă câteva sute de metri de urcuș lejer, până la drumul Târsei. Ajunși la acesta, se poate

Târșea
(2)

Grădiștea de Munte

Pîndroștea

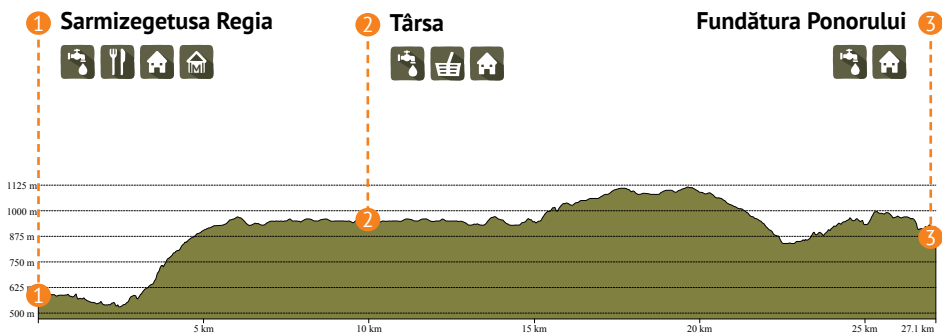
(1)

Alun

Fundătura Ponorului
(3)

ederi

0 1 km

observa în partea stângă o clădire veche, în paragină, cunoscută sub numele de Școala veche. Aceasta are lângă ea o măsuță cu bănci, unde se poate face o pauză de hidratare și reîncărcare baterii.

Târșa (2) se află în dreapta, pe partea opusă a școlii vechi, la circa trei kilometri, și este un cătun, pe o creastă de deal înalt, de unde se pot vedea întreg Retezatul și alți munți înconjurători. Se poate face o zi pauză aici, dacă există doritori, având o posibilă cazare deocamdată și câteva lucruri de văzut. Curând, drumeții vor avea opțiunea de a fi preluați și duși la o cazare specială pentru drumeții VT, în sat, însă acest proiect este în derulare. Astfel că se continuă cu traseul actual, ocolind școala pe partea ei dreaptă, pe drum în jos, printre gospodării. Aici se poate cere apă de la gospodarii prietenoși și reumple rezervele, pentru că mai este cale lungă până la finalul rutei. Se continuă pe drumul ce trece printre ultimele gospodării din Târșa sau Prihodiște și se continuă prin pădure, în jur de doi kilometri, până la ieșirea într-o primă poieniță. Drumurile de aici sunt destul de clare, făcute de oamenii care își duc animalele în poieni și le lasă vara, sau fermierii care au ferme acolo, gospodarii care au pășunat sau alte interese.

Ajunși la capătul primei poienițe, traseul nu merge tot înainte prin pădure, ci o ia pe liziera acesteia, pe lângă un copac trăznit, la stânga brusc, pe cărări, după care să o ia ușor la dreapta pe un drum bine conturat, desigur de câmpie. Iar se iese într-o mică pajiște, cu copaci răzleți, din când în când zăbind în zare munții Retezat, în toată splendoarea lor. Apoi se trece ușor mai departe în cea mai mare poiană de până acum, Poiana Omului. Aceasta se întinde lungă pe coastă, se merge pe curbă de nivel, lăsând o fermă mare în partea dreaptă, o pădure de stejari vechi în stânga, pe un moț de deal mai ridicat, printre care, dacă se merge, se poate găsi chiar și o piatră memorială al unui motociclist. Înaintând pe lungimea poienii, pe drumul de iarbă, se ajunge la capătul acesteia și se intră în pădure, pe drum noroios, forestier, care începe o coborâre bruscă, marginile drumului înălțându-se în jurul nostru, formând fortărețe din noroi pe o parte și alta. Încă puțină coborâre și se ajunge la o vale, cu un râuleț șerpuind în mijlocul ei plat ca palma. Aici se termină și drumul mlăștinos cu pereți înalți. Traseul o ia spre stânga, pe râuleț în sus, în amonte. După o pauză la umbră și o răcorire în pârâu se trece peste acesta și se urcă pe o cărare care duce, surprinzător, într-un nou drum forestier. Cum se încălecă acest nou drum, se ia la dreapta. De aici vor începe câteva serpentine, în urcare, destul de blânde, pentru că drumeții sunt menajați de soarele arzător, vântul puternic

sau ploaia rece, de copacii de pe marginile drumului. Salcâm, scoruș, fagi tineri sau alte specii, stau strajă și ne apără o bună bucată de drum. Apoi se dau respectuos la o parte, ca să vadă călătorul prin ce locuri minunate îl poartă pașii. Și se deschide în dreapta o poiană verde, cu valuri, căpițe ridicate de la sol, animale la păscut, și la linia orizontului localității în îndepărtare, minuscule, semn că am urcat destul de mult deja.

Se continuă șerpuirea în urcare ușoară, nedificilă, fiindcă peisajul ia cu mâna orice urmă de oboseală, încă puțin, până când se ajunge la sălașul lui Nea Costică, care se află pe

partea stângă a drumului, mult după ieșirea la lumină dintre copacii de pe marginea drumului. Este necesară trecerea porții și mersul spre căsuță, de unde cineva va îndruma oaspeții la sălașul în cauză, unde se poate petrece noaptea sau se poate admira peisajul incredibil. Dacă nu aici se va înnopta, locația merită o pauză pentru fotografii, oricum traseul pe aici va continua și în următoarea zi. Fundătura Ponorului (3), numită și Palma lui Dumnezeu este un loc special, merită să fie descoperit și admirat de cât mai multă lume, însă cu respectul și discreția pe care o merită asemenea locuri alese de Dumnezeu.

Info:

Târșă – Târșă, denumită și Platoul Luncanilor, este un sat din munții Orăștiei, cu priveliști încântătoare, cu mulți mesteceni cu trunchiurile lor albe și frunzele care toamna sunt de un galben intens, precum părul bălai al unei fete de împărat. Așezarea se află la 1.000 de metri altitudine în Munții Orăștiei. Se pot observa case risipite pe coamele dealurilor, înconjurate de pășuni colorate cu verdele crud al primăverii sau îngălbenite de capriciile toamnei, vârfuri de munte singuratice ce păstrează poveștile sacre ale cetăților ridicate de daci. Platoul Luncanilor este un loc cu o energie extraordinară, care amplifică și catalizează procesele de conștiință. Este plasat între cetățile dacice de la Costești și Blidaru, cetatea Sarmizegetusa Regia, peștera Cioclovina și cetatea Piatra Roșie.

Poiana Omului – Poiana Omului un loc cu totul special, nu doar prin frumusețea peisajului natural, dar și pentru că are o încărcătură spirituală, de legendă, emoționantă. Mulți cred că Poiana Omului este locul în care Decebal, conducătorul dacilor, și-a găsit sfârșitul. De fapt legenda spune că Decebal, pentru a nu deveni prizonierul romanilor, și-a pus singur capăt zilelor.

Fundătura Ponorului – Fundătura Ponorului se află la o altitudine de 900 de m și este străbătută de apele văii Ponorului. Ajuns la „Sălașu lui nea’ Costică”, drumețul are o panoramă care taie respirația, chiar către locul unde apa intră în stâncă, formând ponorul. De aici se vede cum apa e ca un șarpe care se târăște sinuos pe o suprafață întinsă de pământ, urmând să se ascundă în răcoarea și întunericul pământului. O mică lecție de geografie: „Apele au săpat calcarul format în perioada jurasică și au apărut infiltrații în albia râurilor, care au creat cele mai mari peșteri cunoscute din Munții Șureanu. Cu trecerea anilor aceste infiltrații au devenit ponoarele pe care le putem vedea astăzi, râurile au erodat complet stratul de calcar până la substratul format din roci cristaline, lărgindu-și albia și creând cele mai spectaculoase depresiuni carstice din Munții Șureanu.” Continuând traseul, drumețul va întâlni panouri cu informații despre ponoare, despre peșteri și alte formațiuni, pe care vrem să îi lăsăm să le descopere de unul singur. Drumeția pe Via Transilvanica nu se poate face cu ochii în pământ.

Geoparcul Internațional UNESCO Țara Hațegului – După ce trece de fascinanta Fundătura a Ponorului, traseul intră în Geoparcul Internațional UNESCO Țara Hațegului, un teritoriu UNESCO membru în rețelele Globală și Europeană a Geoparcurilor, ce cuprinde toată Țara Hațegului și conține valori geologice extraordinare, precum și valori naturale și culturale. Geoparcul este administrat de Universitatea din București, care asigură un management integrat de educație, protecție și dezvoltare durabilă. El folosește valorile locale pentru a da comunităților un sentiment de identitate și pentru a genera noi venituri locale, în special prin geoturism. Cele mai interesante valori ale acestui sit UNESCO sunt fosilele dinozaurilor și ale altor animale ce locuiau aici, pe vremea când Țara Hațegului era o insulă tropicală în Oceanul Tethys. Pe acestea, și multe alte povești despre Pământ și Om, le puteți descoperi vizitând Casele Geoparcului și traseele sale tematice.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 305 m

Locuri critice: se merge mult pe asfalt între localități, se necesită hidratare, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: coborâre lungă din Fundătura Ponorului, se merge prin localități și prin pășuni sau terenuri arabile, drept, trecere dintr-o zonă muntoasă în alta, deci mult teren plat, ocazie de a socializa cu localnicii;

Cazări:

Râu Bărbat: Popasul din Lunca, 5 camere duble, 2 camere triple, mic dejun și cină la cerere, rezervări la tel. 0727 538 229 (Mihaela Matei), popasuldinlunca@gmail.com;

Hobița: Pensiunea Ollie, 5 camere duble, acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0736 172 288 (Nicolae Ghicajanu);

Casa Atos, 2 camere, acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări cu 3-4 zile înainte, la tel. 0752 153 853 (Neli Tudor);

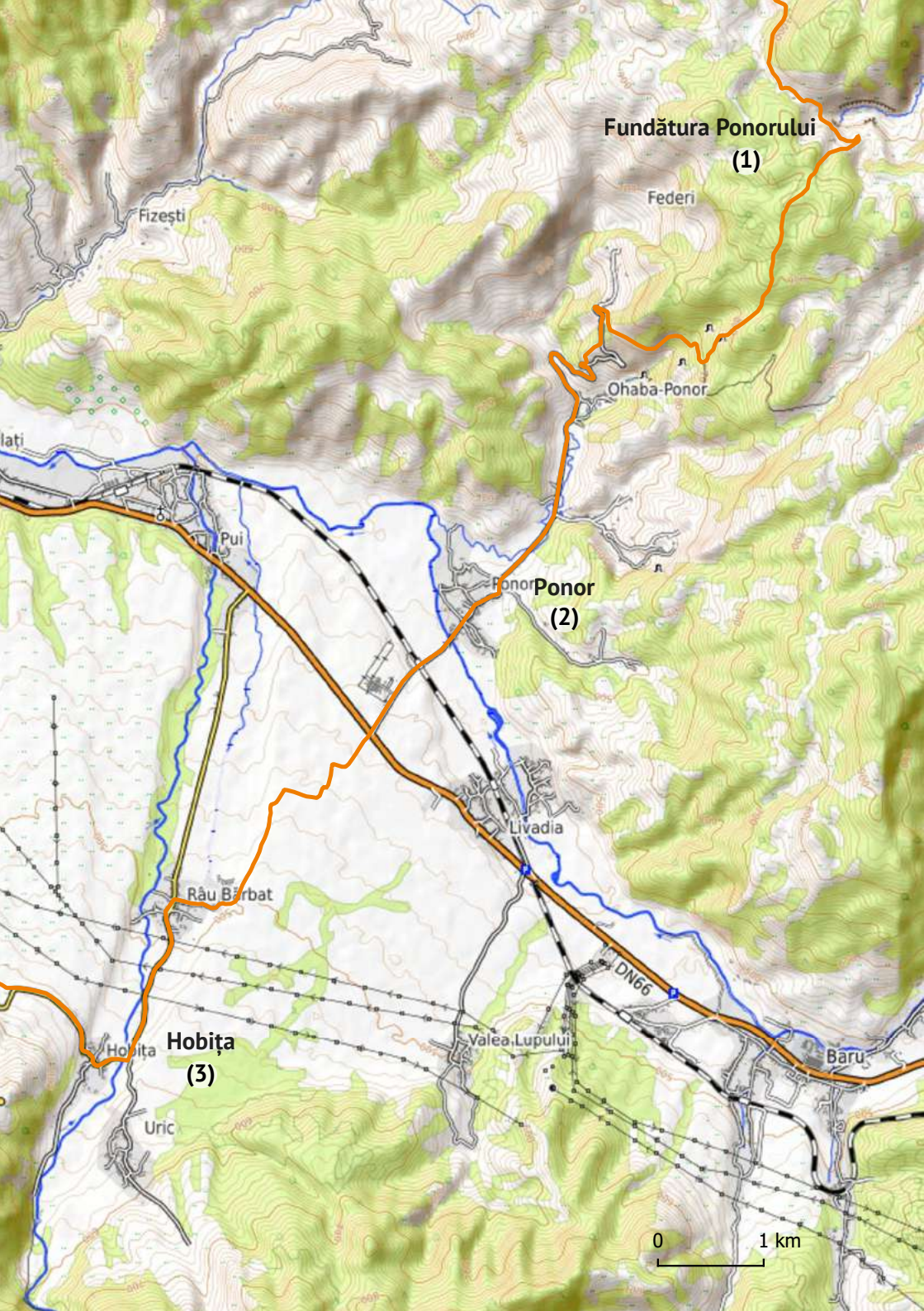
Infrastructură:

Ponor

Hobița

Notă:

Cu mare tragere de inimă se pleacă de la sălașul care a oferit culcuș pentru o noapte, lucru ce poate că pe unii i-a aruncat în alte dimensiuni ale vieții cum ar fi copilăria la țară sau în filmul Moromeții. Urmând traseul, se merge prin formațiunile carstice specifice munților Șureanu, cu doline adânci, privite de sus, de pe cărarea care când coboară, când urcă, ieșind din Fundătură și ajungând pe un drum forestier care se intersectează la un moment dat cu un traseu pentru drumeție. Acesta va fi și traseul nostru și va scurta drumul forestier cu câțiva kilometri buni, chiar dacă la început urcă și apoi coboară mult și lung și abrupt, dar faptul că se merge prin pădure deasă și pădure rară mai spre vârf poate fi o binecuvântare în zile de vară caniculară. Sunt în jur de șase kilometri de urcuș și mai ales coborâș până la Ohaba Ponor. Aici se poate cere apă de la localnici în caz de nevoie, apoi se continuă drumul asfaltat, pe marcaj, până la Ponor (2), în jur de doi kilometri și jumătate. La un moment dat va fi și un loc de popas, cu acoperiș, bănci și două cruci al unor răposați probabil în accident de mașină. Dacă va fi necesară o pauză, se poate face aici, fiindcă prea multe alte ocazii nu vor fi de-a lungul traseului. Se iese din Ponor, se trece un pod peste râul Strei, apoi se trece și o cale ferată, după care se ajunge la șoseaua principală, DN66, nu înainte de a avea o clădire imensă pe partea stângă, folosită cândva pentru nunți și botezuri sau alte evenimente importante, clădire rămasă în paragină sau nefinisată - o informație ce rămâne neclară și pentru privitor. Se traversează șoseaua cu atenție și se merge tot în față pe un drum de tractor, ce deservește terenurile de acolo. Acestea sunt pășunate, arabile, holde de grâu, tarla cu mălai sau altele. Mergem exact pe marginea acestora, fără a face nici măcar un pas

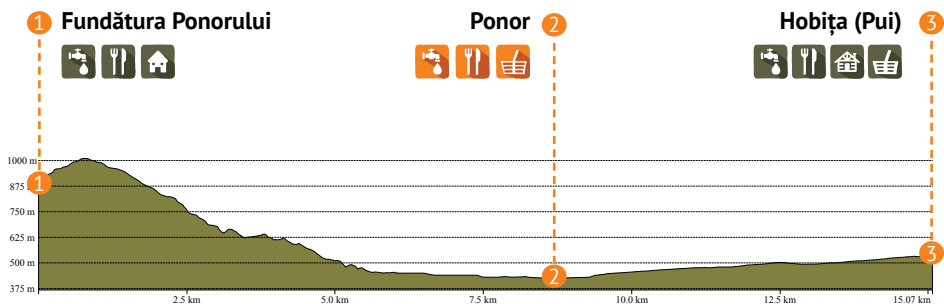

**Fundătura Ponorului
(1)**

**Ponor
(2)**

**Hobita
(3)**

0 1 km

În plus pe terenurile private, desenând marginile timp de doi kilometri și jumătate, până la intrarea în Râu Bărbat. Localitatea începe cu ceva blocuri vechi și mici, cu câini destul de agresivi în curte, care vor lătra la fiecare străini ieșit în cale. Apoi se merge mai departe, printre case, până în centrul satului, unde, ajunși la șoseaua principală, se ia la stânga. Se continuă mersul pe drumul îngust, asfaltat, care ne dă și câte-un pic de umbră de la plopi, din când în când, până când, la intrarea în localitatea Hobița se ia dreapta, peste un pod. În jur de doi kilometri și jumătate se merge de la Râu Bărbat până în localitatea Hobița (3). Aici este sfârșit de etapă pentru cei care vor să rămână la numărul de kilometri recomandați în ghid.

Info:

Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina – Aflat în Munții Șureanu, acesta se remarcă prin peisajul aparte creat în mii de ani de interacțiunea omului cu natura. Aici se regăsesc numeroase specii protejate de floră și faună, sate în care tradițiile se păstrează încă vii, precum și monumente istorice de o valoare deosebită. Specificul zonei este dat și de prezența fenomenelor carstice de suprafață și din subteran. Acolo unde apa a modelat stânca s-au format chei, doline, peșteri și avene, unele dintre ele deosebit de importante din punct de vedere științific. Aria naturală este situată în Munții Șureanu (o grupă muntoasă a grupeii Parâng, aparținând lanțului muntos al Carpaților Meridionali), în partea sudică a județului Hunedoara, pe teritoriile administrative ale comunelor Baru, Boșorod, Bănița, Orăștioara de Sus și Pui. Parcul natural cuprinde între limitele sale șase din cele mai spectaculoase rezervații naturale ale județului Hunedoara: Complexul carstic Ponorâci-Cioclovina, Peștera Tecuri, Peștera Șura Mare, Cheile Crivădiei, Locul fosilifer Ohaba-Ponor, Peștera Bolii. Totodată aici se află siturile arheologice aflate în Patrimoniul UNESCO de la Sarmizegetusa Regia, Costești, Blidaru, Lunca-Piatra Roșie și așezările etnografice autentice din Platforma Luncanilor. Începând din anul 2004 Parcul Natural Grădiștea Muncelului - Cioclovina are administrație proprie.

Relieful carstic din munții Șureanu – Formele de relief prezente în Munții Șureanu sunt strâns legate de tipurile de rocă existente aici. Astfel, prezența calcarilor și contactele litologice calcar-cristalin creează un peisaj spectaculos, prin prezenta versanților abrupti, a stâncilor izolate și a cheilor. Fenomenele carstice de suprafață și de adâncime

sunt grupate în nord-vestul și sud-vestul munților: lângă Grădiștea de Munte – în Dealul Vârtoapele, între localitățile Cioclovina și Baru, în zona Crivadia-Banița-Peștera Bolii și ultimul perimetru, la nord-est de Depresiunea Petroșani, în Culmea Piatra Leșului.

Dealul cu Melci – când se coboară de la Fundătura Ponorului și se ajunge pe asfalt în localitatea Ohaba Ponor pe partea dreaptă se întâlnește un panou care explică despre Dealul cu melci. Acesta este un deal cu rocă în care se pot observa melci fosilizați, melci care sunt vechi de 100 milioane de ani, denumite de specialiști gastropode din genul *Itruvia*.

Peștera Șura Mare – Peștera Șura Mare se remarcă prin deschiderea intrării (8-12m lățime și aproape 40 m înălțime), marmite uriașe și carene. Aici a fost semnalată cea mai mare colonie de lilieci în hibernare din țara noastră.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: 564 m

Locuri critice: puțin lung, însă trece prin localități unde există posibilitatea de aprovizionare; se necesită hidratare, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: poieni cu flori colorate, păduri răcoroase, se merge și prin localități, dar peisajul este echilibrat între natură, dealuri și poieni și localități.

Cazări:

Șerel, Cazare la localnici, 4-6 locuri, servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale, magazin alimentar. Rezervări la tel. 0735 087 772 (Silvia Târnovean);

Mălăiești: Pensiunea Iancu, nr. 62, 20 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale, rezervări la tel. 0722 762 245 , 0722 666 238 (Mihai Iancu);

Pensiunea Narcisa cu Ciubăr (3 margarete), 3 camere duble de cazare (6 persoane + pat suplimentar la cerere contra cost), acces la bucătărie, living, terasă, hamace, biciclete și spațiu de grătare. Ciubăr contra cost, rezervări la tel. 0760 281 697 sau WhatsApp;

Mălăiești, Pensiunea Paula, str. Principală, nr. 68, dispune 3 camere cu pat dublu, 180 lei/camera, minim 6 adulți, acces la bucătărie, la cerere se poate servi mic dejun și cină cu produse tradiționale din Țara Hațegului, închirieri biciclete. Rezervări la tel. +40 763 608 311.

Sălașu de Sus: Pensiunea Casa Cânda, str. Principală nr. 190, 18 locuri de cazare, 5 camere duble și 2 apartamente, posibilitate de servirea mesei la cerere, cu produse tradiționale. Rezervări la tel. 0770 981 600 sau pe e-mail - casa.canda190@gmail.com;

Pensiunea este primul exemplu de economie socială din județul Hunedoara, asta însemnând că din profitul obținut derulează proiecte de dezvoltare și promovare a zonei. Administratorii ei sunt de la Asociația de Turism Retezat, cei care din 2015 încoace coordonează Destinația Ecoturistică Țara Hațegului - Retezat;

Pensiunea Sălaș, 12 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale. Rezervări la tel. 0730 705 859 (Neli Iancu);

Pensiunea Iancu, 10 locuri de cazare, posibilitate de servirea mesei la cerere, produse tradiționale. Rezervări la tel. 0722 762 245 , 0722 666 238 (Mihai Iancu), <https://www.pensiuneaiancu.ro>;

Nucșoara: La moșu-n Retezat, 5 camere duble, masă, posibilitate de servirea mesei, acces la bucătărie, terase, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0771 367 189 (Moș Mircea);

Căsuțele din Retezat, 13 locuri de cazare, acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0769 649 845 (Dana Croitoru).

Infrastructură:

Șerel

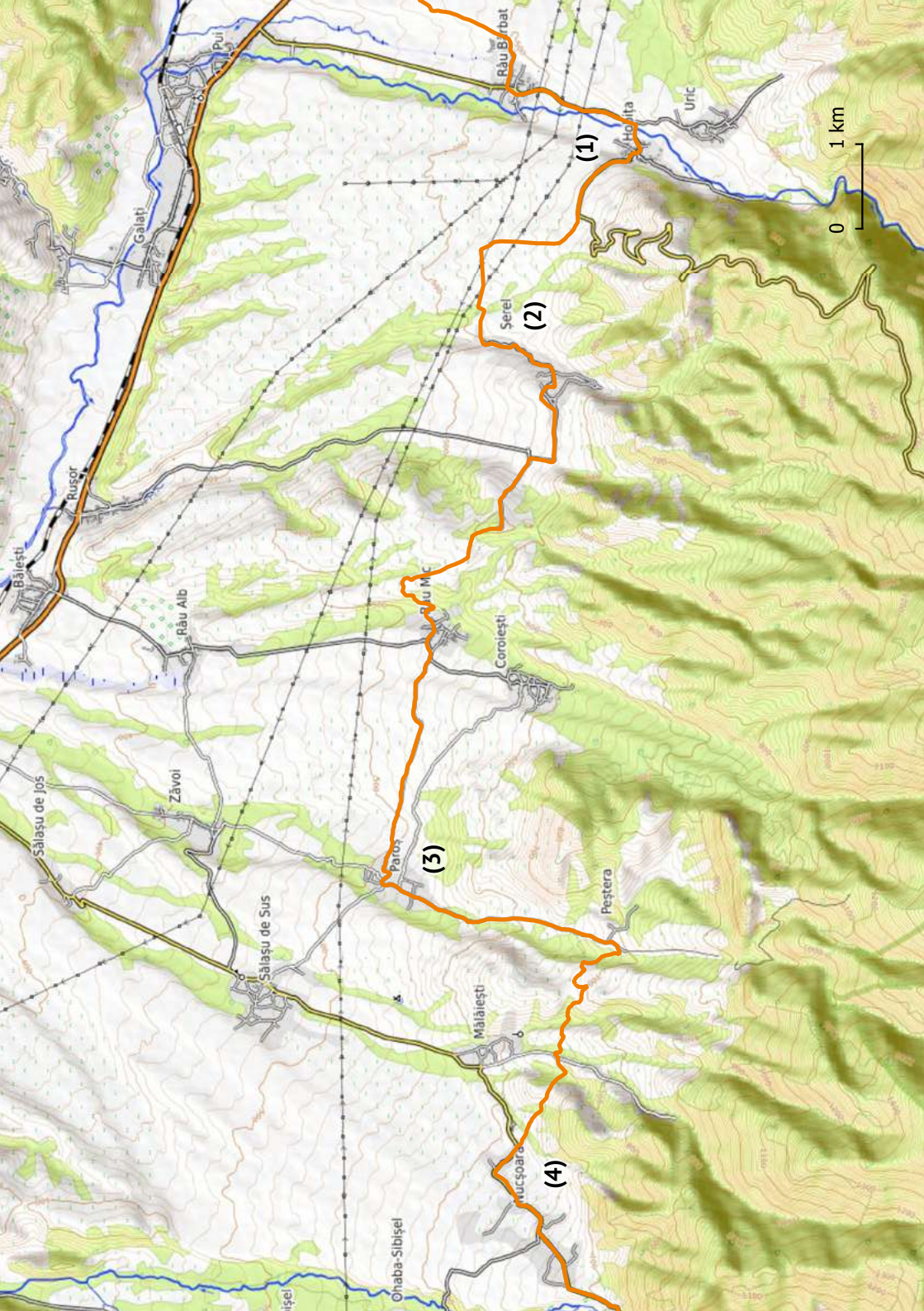

Paroș

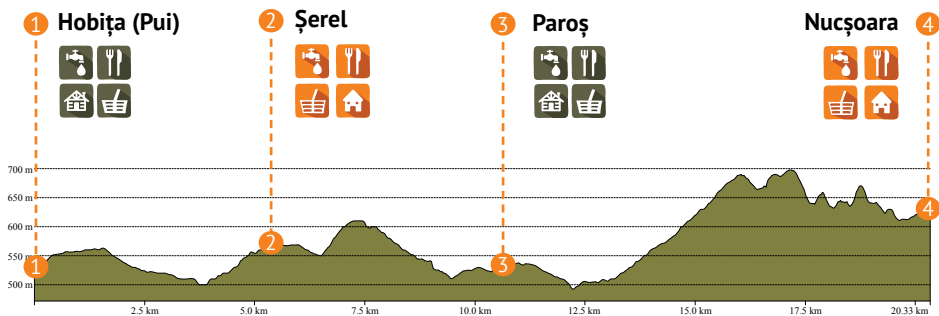

Nucșoara

Notă:

leșind din Hobița (1), comuna Pui, se merge pe marcaj până la ieșirea din localitate pe un drum ce se transformă în drum de câmp, care duce hotărât spre Șerel (2), dar nu înainte de a parcurge în jur de trei kilometri și jumătate pe hotar, unde se trece prin pășunate, despărțite de garduri electrice care se pot închide și deschide în siguranță, până la coborârea în satul Șerel. Aici se merge la următoarea ieșire, într-o ușoară urcare, până la o poieniță plină cu flori mov, poate chiar orhidee sălbatică, înflorită în luna mai în toată splendoarea. Se continuă traseul pe poieni mai departe, în urcare ușoară, cam un kilometru și jumătate până se ajunge pe un deal de unde se vede satul Râu Mic în stânga jos și traseul nostru face o buclă largă către dreapta ca mai apoi să coboare în stânga în sat, trecând peste două podețe, peste râulețul cu numele presupus de Râu Mic. Peste dealuri înflorite și alți doi kilometri, se ajunge în Paroș, un sat foarte ordonat, curat cu case mari și gospodării îngrijite, specificele garduri din piatră rotundă, ce amintesc de casele de hobiți din povești, dar stau drept semne și dovadă că direcția traseului nostru este către munții Retezat, de unde au fost aruncate multe pietre rotunde de uriași din vremuri apuse, sau cel puțin așa se lasă imaginația liberă în astfel de peisaje. În Paroș (3) se găsește și magazin alimentar pentru posibilele aprovizionări necesare sau o simplă înghețată pentru răcorire, apoi se continuă drumul pe la ieșire din sat. Se merge pe asfalt, direct spre munte, cu peisaje impresionante și o energie rară. Pentru oamenii care locuiesc în apropiere de munte, să aibă mereu în fața ochilor sau în colțul ochilor munții, înseamnă o anumită siguranță. Îmbrățișarea muntelui este una care nu se găsește în locurile plate, de câmpie. Muntele este mamă și tată, Dumnezeu și rai, siguranță și viață. Mergând așadar spre marele Retezat, în partea dreaptă se poate observa o pădurice în jurul râulețului pe marginea căruia pasc vitele păzite de un țăran, care dă binețe și se miră. Apoi drumurile drepte dau libertate imaginației și încurajează la povești și legende imaginare despre muntele din față, despre casele din piatră sau oamenii locului. Se ajunge apoi la marginea satului Peștera, unde nu se intră în stânga ci se continuă pe drum tot înainte, până la un semn de traseu tematic cu titlul: Muzica naturii. Pentru a face o mică pauză, merită făcut acest scurt circuit și vizitate elementele expuse, care pot trezi interesul tuturor, dar mai ales al copiilor, chiar dacă și adulții ar avea de învățat câte ceva nou. Se merge apoi spre dreapta, lăsând traseul tematic în spate, printr-o pădure tânără, până la un podeț, care se traversează și se continuă cu o urcare ușoară deasupra de sat, pe câmpia și dealul de deasupra acestuia. Aici se face stânga pe urmele unui drum, apoi brusc dreapta, trecând un șanț, continuând pe câmp, până se înalță cetatea

Mălăiești în dreapta noastră. Fiind așa aproape de traseu, recomandarea este să fie vizitată și văzută măcar din afară. Apoi, din traseu, de unde s-a părăsit și/sau reluat, se urcă un deal, apoi se coboară, se trece prin capăt de Mălăiești, traversând drumul ce duce către stația de gaz metan care este în stânga traseului, dar noi vom continua tot înainte, pe drumul dintre copaci, care se va lăți și curăța de la sine, puțin mai încolo, până ce ajunge la un pârâu. Acesta se trece și apoi se ia brusc în stânga. De aici traseul merge prin pădure puțin și apoi în dreapta, unde se iese din aceasta, se pot găsi chiar și tăblițe informative cu plante medicinale. Apoi se continuă pe câmp, urmat de un mestecâniș, câteva hârtoape și terenuri curățate și pregătite spre a fi transformate poate în pășuni. După încă o bucată de pădurice deasă de mesteacăn se poate observa de la distanță Sediul Parcului Național Retezat, în partea dreaptă. Aici începe localitatea Nucșoara, destinația zilei de azi pentru drumeți.

Info:

Poteca Tematică „Muzica naturii” – Piatra, lemnul și apa au fost din todeauna prieteni de nădejde ai localnicilor din Țara Hațegului. Cu ajutorul lor și-au construit locuințe, unelte și mecanisme care să le facă traiul mai ușor. Fiecare are o poveste și o muzicalitate aparte. Parcurge poteca tematică „Muzica Naturii” din satul Peștera, comuna Sălașu de Sus, ca să descoperi muzica rocilor, muzica lemnului, muzica apei, muzica pădurii și sonoritatea vieții de la țară, de odinioară!

Moara de apă Șerel – Șerel este un sat în comuna Pui. Satul este întins pe valea râului Șerel aproape cinci km, fiind foarte răsfirat, având și câteva cătune mai izolate: „În bălți” și „În Luncă”. Ceea ce este însă foarte special în acest loc, dincolo de faptul că este o așezare aproape romantică, cu case tradiționale frumoase (dintre care una chiar a fost translatată la muzeu în București, în anii 60’), este existența unei mori de apă funcționale, unde morarul, care a moștenit această meserie de la tată, este bucuros să prezinte procesul oricărui vizitator îi calcă poarta.

Masivul Retezat – Parcul Național Retezat a fost înființat în anul 1935 la inițiativa lui Alexandru Borza și Emil Racoviță, fiind astfel primul parc național din România. Acesta se evidențiază îndeosebi prin relieful glaciatic unic în Carpații românești, cu peste 20 de vârfuri mai mari 2.000 de metri, numeroase lacuri glaciare, printre care cel mai întins (Bucura) și cel mai adânc (Zănoaga). La acestea se adaugă peste o treime din speciile de plante din România care se găsesc aici (1.190), dintre care 90 nu mai pot fi văzute nicăieri altundeva în lume.

De câteva ori de-a lungul călătoriei prin județul Hunedoara, drumețul va fi surprins de priveliștea absolut spectaculoasă a Masivului Retezat, uneori acoperit de zăpadă, alteori ascuns timid în spatele unei perdele de ceață, alteori mândru și semeț, invitând aventurierii să îi descopere. Retezatul este cel mai complex și mai grandios masiv montan din toate sectoarele geografice ale Carpaților românești. Originalitatea sa constă în existența unor spectaculoase creste alpine care depășesc 2.000 de m înălțime și un relief sculptural. Cel mai înalt vârf din Munții Retezat este Vf. Peleaga având o altitudine de 2.509 m. Există multe motive care îl fac să fie cu adevărat special, iar noi vom enumera câteva dintre ele. Are 80 de ochi albaștri - cele 80 de lacuri și tăuri în care se oglindește albastrul cerului; cel mai întins lac glaciatic din România - lacul Bucura - se găsește în mijlocul Retezatului; și cel mai adânc lac glaciatic din România - lacul Zănoaga - se găsește tot în Retezat; sunt peste 20 de vârfuri mai înalte de 2.000 de metri; e ciudat ca în același masiv să găsești un relief tipic glaciatic, cu văi, lacuri și circuri glaciare, dar

și calcare împânzite de chei, peșteri și avene; dar poate cele mai faine, sunt legendele cu zmei zburători, cu uriașul Iorgovan, povestea vârfului Gugu sau a vârfului Retezat, istorisirii care merită aflate de la localnici, seara în jurul focului, sau la un pahar de vin. Echipa Tășuleasa Social/Via Transilvanica este prietenă cu echipa grozavă de la Parcul Național Retezat, unde drumețul va întâlni oameni minunați, care pot să povestească neîntrerupt despre prezent, despre legende și tot ce se află între adevăr și vis.

Cetatea Mălăiești – Cetatea de la Mălăiești reprezintă primul monument medieval din județul Hunedoara care a fost reabilitat aproape complet după anul 1989. Micuța cetate din piatră atrage atenția drumeților care doresc să admire minunile naturii din Parcul Național Retezat, dar și al celor pasionați de istorie. Fortăreața medievală a fost ridicată la sfârșitul secolului al XIV-lea de familia de cnezi Sărăcin la ieșirea din satul Mălăiești, ca punct de apărare împotriva unor atacuri mai ușoare. La început, cetatea avea un singur turn principal, apoi a fost ridicat și un brâu de ziduri înalte de șase metri și patru turnuri care înconjurau donjonul. De-a lungul timpului acestea s-au distrus astfel că a rămas în picioare până astăzi doar turnul-donjon.

Fânețele cu Narcise – Pentru a vă simți ca în vremurile postglaciare puteți merge la Fânețele cu Narcise. Aici cresc încă plante ce au rezistat în timp, din vremurile reci, când toată zona era o imensă taiga, asemănătoare cu cea din Siberia de astăzi. Vă întrebați cum de a fost posibil acest lucru? Ei bine, prin bolovănișul de granit de sub sol, curg ape reci din Munții Retezat, care au efect de frigiditate și răcesc locul. Și astfel, s-a păstrat aici o insulă de refugiu, cu un climat rece și umed, unde puteți vedea plante ce au supraviețuit de pe vremea ghețarilor, precum și fluturi rari.

Geositul Râu Bărbat – În aval, la Pui, sunt roci sedimentare cu resturi de dinozauri și de mamifere, formate în lacurile și râurile insulei Hațeg, acum 70 de milioane de ani. Aici a fost descoperit un animal extraordinar – Barbatodon – care a primit numele de la Râul Bărbat. La 2,5 km amonte de satul Hobița, în versantul stâng, este un loc special în care se pot observa roci deformate de forțele tectonice ce au împins una peste alta două fragmente foarte mari din crusta terestră, în timpul formării Carpaților.

Dinozauri – Unele dintre speciile de dinozaur interesante descoperite în Țara Hațegului sunt: *Magyarosaurus dacus*, *Zalmoxes robustus* și *Balaur bondoc* (singura specie de dinozaur care nu are denumire în latină, ci în limba română). În urmă cu aproximativ 70 de milioane de ani Țara Hațegului era o insulă tropicală în Oceanul Tethys. Pe această insulă cu vegetație bogată și dominată de vulcani activi trăiau dinozauri, reptile zburătoare și alte animale interesante. Urmele acestora sunt explicate în punctele de vizitare ale Geoparcului. O parte dintre acestea conțin și reconstrucții ale dinozaurilor hațegani: La Casa Geoparcului din orașul Hațeg se găsește reconstrucția lui *Balaur bondoc* și a lui *Zalmoxes robustus*, precum și un cuib cu ouă de dinozaur original. Întrebarea cea mai bună rămâne însă, de ce erau acești dinozauri, contrar la tot ceea ce ne imaginăm despre dinozauri din filme ca *Jurassic Park*, niște pitici? Ei bine, trebuie să ne imaginăm că Hațegul era acum milioane de ani o insulă (cam unde se află astăzi Marea Mediterană) care s-a rupt de continent. Dinozaurii rămași pe insulă, s-au trezit niște naufragiați, cu resurse limitate de hrană, față de frații de pe continent. Acest fenomen se numește „nanism insular” și este de fapt felul în care acești dinozauri s-au adaptat condițiilor de viață.

Traseu: mediu

Diferență de nivel: 721 m

Locuri critice: traseu lung, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: peisaje de vis cu urcări ușoare pe dealuri cu vizibilitate extraordinară, se merge și prin sate vechi și noi, puțin asfalt și multă natură;

Cazări:

Clopotiva, Clopotiva Camping, 150 locuri de campare, 10 locuri în căbănuțe, acces la dușuri cu apă caldă, acces la bucătărie, magazine în apropiere. Pentru bicicliști asigură reparații minore și servicii de mentenanță. Rezervări la tel. 0727 272 682 (Andrei Mihăilescu);

Sarmizegetusa Ulpia Traiana: Pensiunea Sarmis, 96 locuri de cazare, camere duble, triple, apartamente, restaurant, rezervări la tel. 0744 794 051 (Varvara Cristian);

Casa Britonia, 15 locuri de cazare, în camere single, duble, cu patru. Locuri. Restaurante și magazin în apropiere. Rezervări la tel. 0720 891 775 (Eliza).

Infrastructură:

Clopotiva

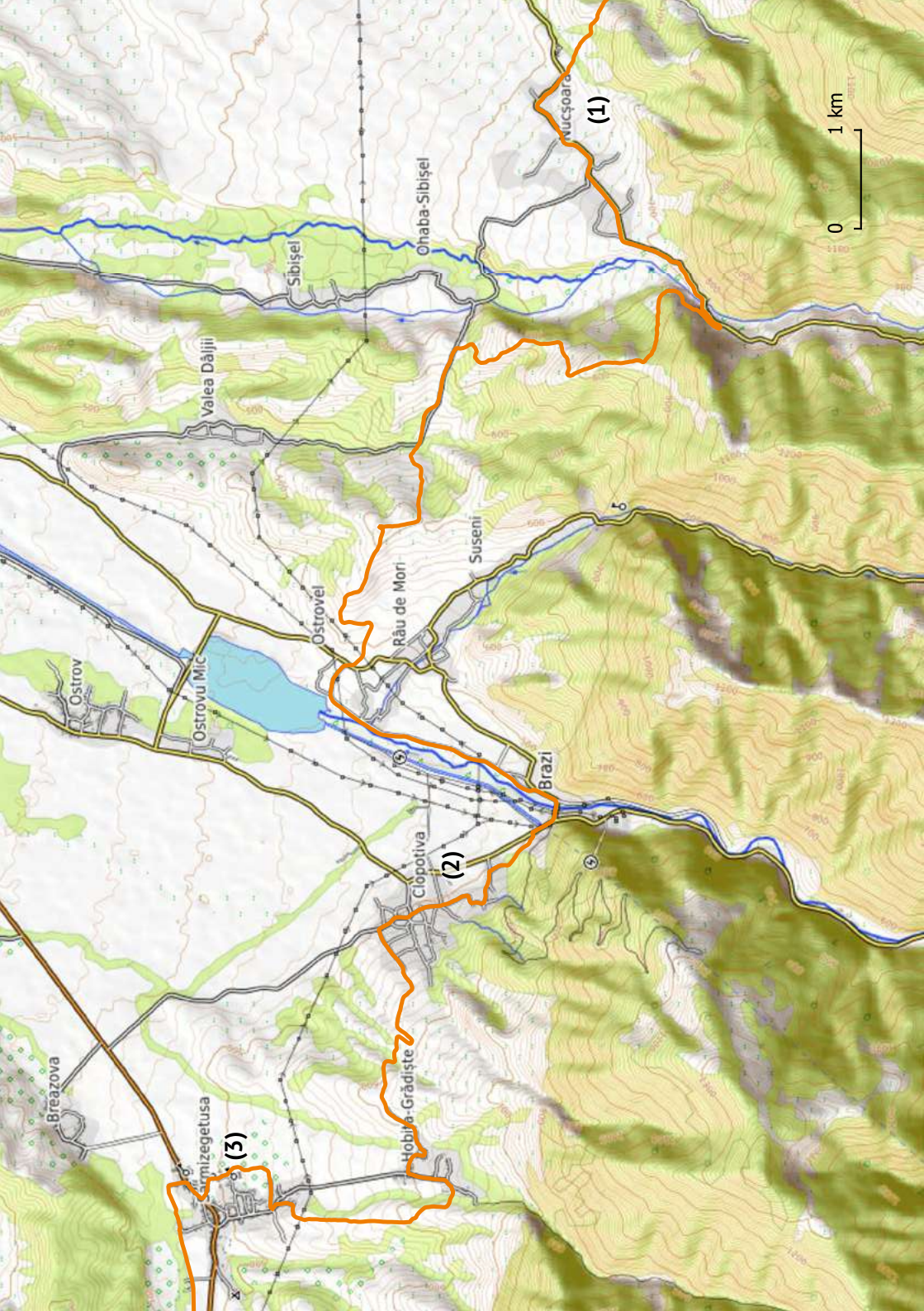
Sarmizegetusa Ulpia Traiana

Notă:

Se părește Nucșoara cu inima grea, datorită lucrurilor interesante de văzut, gazdelor primitoare și localnicilor calzi și generoși în vorbe bune de drum, printre case, către munte, pe asfalt. Se merge până la ieșirea din sat către pădurea verde ce acoperă munții din fața noastră, tot înainte cu puterile proaspete pentru o nouă zi spectaculoasă. Calculați din centrul satului, se merge pe asfalt în jur de doi kilometri, în ușoară urcare, ce abia se simte, către un viaduct peste râul Nucșoara. De aici se mai merge puțin până se deschid dealurile în partea stângă și permit Retezatului să își scoată vârful și să le laude în fața privitorului. După prima priveliște spectaculoasă cu ședința foto adiacentă traseul o ia brusc dreapta, în curbă ac de păr, părăsind asfaltul pentru a urma marcajul specific spre Cetatea de Colț. Cărarea urcă pe coasta dealului și se întoarce spiralându-l, deschizând în fața noastră din nou toată valea Nucșoarei, ca mai apoi să-i întoarcă din nou spatele și să continue prin pădurea în sus. După un timp traseul VT se desparte de traseul care merge spre Cetatea Colț în stânga și drumul nostru o ia în dreapta după ce ajunge într-o coamă de deal. Mergând pe coamă în dreapta se ajunge într-un soi de șa mai mică, unde este potrivit să se țină o pauză pentru a admira din nou extraordinarul peisaj care se întinde în față. Apoi se continuă drumul, lăsând vârful dealului în partea dreaptă și ocolindu-l iarși câteva sute de metri pe cărări de munte/deal până se ajunge într-o nouă poiană, care pornește de fapt din vârful deal și coboară pe piciorul acestuia lin. În vârful deal, în spate se vede o parte din munții Retezat, iar pe dreapta, în vale se vede toată valea plată a Sibîșelului, cu comunele aferente, chiar și Nucșoara se mai poate recunoaște. Mai în față se poate vedea lacul pe lângă care vom trece mai târziu și dacă este perioada potrivită se pot vedea multe lanuri de rapiță înflorită. După încă

0 1 km

(1)

(2)

(3)

Rucşoara

Sibişel

Ohaba-Sibişel

Valea Dăjii

Ostrov

Râu de Mor

Suseni

5

Ostrov

Ostrov Mic

Brazi

Clopotiva

Brazova

Mizegetusa

Hobitza-Grădişte

o doză de peisaje se continuă traseul ce coboară încet către un drum de câmpie, între arbuști și vegetație arsă de mâna omului în primăvară. Se coboară pe acesta și paralel cu acesta, pe pășunat, drumul șerpuind în jos, prin locuri folosite de animale, până la intrarea pe un drum asfaltat ce coboară abrupt. Acesta duce la Valea Dâljii, în dreapta, dar traseul nostru va continua în față cu o urcare abruptă pe deal, după coborârea pe asfalt. De sus se ia ușor dreapta și se escaladează și următorul deal, ceva mai înalt, de unde se deschid porțile spre altă „dimensiune”, adică iarăși altă parte din Țara Hațegului. Se vede întreg lacul Ostrov la care se va cobori, se văd Clopotiva satul și muntele, satul Râu de Mori, Brazi și multe altele. La nevoie, se poate face încă o pauză, fiindcă traseul este destul de lung și întins. Se coboară apoi și de aici, pe curbă de nivel, drumuri făcute de pași, vaci și mai apoi de utilaje, trecând de-asupra unei mici exploatari de piatră, ocolind-o și ieșind pe un drum asfaltat. În stânga va fi satul Râu de Mori, unde nu se intră, ci se merge mai departe spre Ostrovel. Se merge pe asfalt prin capătul Ostrovelului și se ia la stânga pe la coada lacului spre localitatea Brazi. Ajunși la intrarea în Brazi se trece intersecția în dreapta și se continuă tot pe asfalt, către Clopotiva, până ce traseului se ascunde la un moment dat în stânga, după garduri, pe o cărare ce merge paralel cu șoseaua. Dacă se ridică privirea spre cer se pot vedea parapantiștii care zboară deasupra, atunci când vremea este favorabilă zborului cu parapanta, acesta fiind unul dintre cele mai cunoscute și bune locuri de zbor din toată țara, denumit „Clopotiva”, fiindcă este la intrare în satul Clopotiva. Cărarea va ocoli șoseaua și va urca încet către sat, care este destul de sus, simțind bine schimbarea de altitudine la piciorul obosit. Se traversează Clopotiva, dar atenția va trebui să fie concentrată pe casele vechi, muzeu, care sunt conservate excelent și sunt unele dintre cele mai vechi din țara Hațegului. Casele sunt ordonate, satul este extrem de curat și îngrijit și peste tot miroso de flori de liliac sau flori de grădină. După ce se parcurge aproape întreg satul drumul o ia la stânga, încă în urcare și iese din acesta, urcând apoi în dreapta pe deal, pe o pășune mare și lată. Aici, se merge mult pe lângă un gard electric ce desparte proprietatea de restul pășunii și se urmărește acest gard timp de doi kilometri în urcări și coborâri abrupte ce par mai dificile la final de traseu, însă peisajele poate mai alină puțin rămășițele de energie rămase. Intrând în satul Hobîța Grădiște, se traversează satul și se merge în jur de doi kilometri pe drum spre Sarmizegetusa Ulpia Traiana până la cazare, fiindcă acolo vor fi multe obiective de văzut și puterile vor fi necesare pentru absorbirea acestor informații prețioase ce ascund Muzeul și situl Ulpia Traiana.

Dacă vreți să savurați mai mult din Țara Hațegului, puteți să vă luați răgaz de a vizita obiectivele din zona Densuș: Biserica Densuș, Casa Vulcanilor, Muzeul Satului Hațegan. Și dacă tot sunteți aici, aveți ocazia de a savura bucate tradiționale preparate desăvârșit de tușa Ana și servite alături de poveștile Unchiului Luci la Punctul Gastronomic Local LuciAna, Densuș.

Info:

Cetatea Colț – Se spune că Cetatea Colț este cetatea care apare descrisă în cartea „Castelul din Carpați” scrisă de celebrul, vizionarul, Jules Verne. Deși acesta nu a vizitat niciodată Transilvania, descrierile cetății din carte se potrivesc foarte bine cu Cetatea Colț. Se pare că acesta ar fi corespondat cu o femeie, domnița Ileana, de care era îndrăgostit, iar aceasta îi trimitea în scrisorile ei detalii amănunțite despre meleagurile unde trăia și despre cetate în mod special. Jules Verne a descris acest loc drept „cel mai sălbatic din Transilvania, Țara Pădurilor”. Cetatea Colț, ctitorie a familiei cneziale Căndea din Râu de Mori, ulterior devenita Kendeffi, datează de la începutul secolului al XIV-lea.

Mănăstirea Colț – Au fost vremuri, în Evul Mediu, când Mănăstirea Colț nu era un simplu lăcaș de cult. Pe atunci jafurile și atacurile erau foarte frecvente. Și de aceea mănăstirea avea un turn fortificat, unde călugării păstrau obiecte de valoare și se adăposteau în caz de pericol. Turnul avea ziduri groase de peste un metru și ferestre înguste de unde călugării puteau trage, fără să poată fi țintiți la rândul lor. Astăzi, la Colț, se mai păstrează încă turnul fortificat și poveștile oamenilor care au fost legați de mănăstire. Una dintre ele este cea a ctitorului lăcașului de cult. Se spune că acesta a fost îngropat în biserica mănăstirii și că osemintele sale sunt sfinte.

Râu de Mori – Râu de Mori este o localitate din Țara Hațegului, reședința comunei cu același nume. Printre atracțiile turistice ce pot fi vizitate în acest sat se numără Biserica parohială reformată din satul Râu de Mori, construcție din secolul al XVIII-lea, monument istoric și Casa nobiliară a Căndeștilor.

Clopotiva – Clopotiva este un sat din comuna Râu de Mori. Pentru echipa de la Tășuleasa Social/Via Transilvanica, acest loc va fi întotdeauna sinonim cu prietenul nostru bun și drag, ambasador VT, dublu vicecampion la Red Bull X-Alps, parapantistul Toma Cocone. De fapt, încă înainte de a intra în sat, drumețul va observa cum în înaltul cerului niște aripi colorate se învârt lin în cercuri, lăsând pământul tot mai departe. Dacă îndrăzneala nu l-a părăsit cu totul pe drumeț, poate chiar din contră, priveliștea către Masivul Retezat l-a însuflețit cu un fel de curaj nebănuit, acesta ar putea să se înscrie la un zbor în tandem cu unul dintre instructorii de parapantă de la Clopotiva. Odată ce zbori, viața e floare la ureche, iar continuarea călătoriei va fi un fleac! Altfel, traversând satul Clopotiva, drumețul va putea admira numeroase case țărănești, rămase încremenite în timp, dar puse în siguranță, astfel încât să poată spune povestea unor alte vremuri cât mai bine. În fața acestor case se găsesc panouri informative despre construcție, despre familia care a locuit în respectivele case și alte curiozități interesante. Alt obiectiv interesant de vizitat în Clopotiva ar fi Biserica de zid „Sfântul Ioan Botezătorul”, construită în 1763, monument istoric.

Sarmizegetusa Ulpia Traiana – După ce i-a cucerit pe daci, având acum acces la minele de aur din Apuseni, deci cu o situație financiară mai bună decât anterior cuceririi provinciei, împăratul Traian a avut ambiția să construiască, în partea de vest a Țării Hațegului, capitala Daciei romane, Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacica Sarmizegetusa. Sarmizegetusa Ulpia Traiana era un oraș de dimensiune medie, în comparație cu celelalte

orașe ale imperiului. Orașul era locuit de aproximativ 30.000 de persoane. Metropola și oamenii săi de afaceri dețineau și controlau, spun istoricii, comerțul de la Dunăre, agricultura din Valea Mureșului, dar și veniturile consistente ale minelor de aur Apuseni. Astăzi, satul Sarmizegetusa nu mai are decât aproximativ 2.000 de locuitori. Drumetul pe Via Transilvanica poate să viziteze numeroasele ruine și să își închipuie cum arăta cetatea acum mii de ani, înainte să se întoarcă înapoi în prezent și să își continue propria călătorie.

Muzeul de Arheologie Sarmizegetusa Ulpia Traiana – Muzeul din Sarmizegetusa este secție a Muzeului Civilizației Dacice și Romane din Deva, găzduiește o importantă colecție de arheologie și administrează parcul arheologic Ulpia Traiana Sarmizegetusa. Instituția a fost înființată în anul 1924 de Constantin Daicoviciu ca urmare a reînțeleperii săpăturilor arheologice, iar din anul 1982 muzeul a fost mutat într-un sediu nou, aflat în imediata apropiere a școlii, chiar la intrarea dinspre Hațeg. Colecția de arheologie a muzeului cuprinde monumente epigrafice și sculpturale, mozaicuri, fragmente de pictură murală, arme, argintărie, bronz, os, ceramică, sticlă și numismatică. Alte atracții din muzeu sunt replicile de echipamente militare și civile romane așezate pe manechini. Programul de vizitare este disponibil și la intrarea în situl arheologic și prețul biletului de vizitare sit include și vizitarea muzeului.

Biserica Densuș – este o construcție a cărei poveste nu a fost pe deplin descifrată. Atât originea, cât și data construcției bisericii sunt controversate. Unii cred că a fost la început un templu roman al Zeului Marte, transformat în biserică în sec. XII – XIII. Alții susțin că era în Antichitate mausoleul generalului roman Longinus Maximus a cărui soție a descoperit religia creștină și a amenajat în locul mausoleului prima biserică de la nord de Dunăre. Astăzi biserica are un aspect neobișnuit, fiind un amestec de stiluri și materiale. Unele ferestre sunt de fapt racorduri de canalizare romană, zidurile bisericii sunt sprijinite de coloane, altarul este un capac de sarcofag, lei de pe acoperiș erau statui romane, iar pietrele masive din ziduri păstrează cioplitori antice. Puteți vedea în zidurile ei chiar și bucăți din ruinele romane de la Ulpia Traiana Sarmizegetusa: cărămidă romană, coloane, pietre cu inscripții antice sau chiar statui. În interior se găsește un alt unicat: în icoana Sfintei Treimi, Hristos este îmbrăcat în costum popular românesc. Biserica Densuș este unul dintre cele mai importante obiective turistice din regiune. Aspectul său inconfundabil și faptul că încă servește ca biserică a satului fac ca acest lăcaș să fie obligatoriu pe lista de obiective de vizitat.

Casa Vulcanilor – Casa Vulcanilor este un spațiu de învățare și experimentare prin joc. Vă invităm să descoperiți Povestea Pământului: aici poți fi explorator, geolog, paleontolog și poți învăța despre vulcanii preistorici și viața pe fosta Insulă a Hațegului de acum 70 de milioane de ani. Facem experimente științifice, lucrăm cu o trusă cu unelte de explorator și săpăm după fosile în lada micului paleontolog, ne plimbăm prin pădure și colectăm roci.

Program de vizitare și activități educaționale: Numai cu rezervare pe site-ul: www.casavulcanilor.ro sau la tel: 0254 777 853 și 0743 688 108.

Muzeul Satului Hațegan – La Peșteana, peste drum de biserica medievală, într-o casă tradițională din lemn, unul dintre localnici, Nenea Antonică, a strâns obiecte din lumea veche a satului. Puteți vedea în colecția sa lucruri inedite și mai ales puteți descoperi din ingeniozitatea sătenilor de a confecționa și de a da întrebuințări practice obiectelor din jurul lor. Câteva dintre obiectele ce erau folosite în gospodărie sunt: plasa de păstrat pește confecționată din sârmă împletită, pisăul de măcinat condimente care nu este

altceva decât o bucată de piatră în formă de tocător sau colții de fier care se prindeau de talpa încălțărilor atunci când era ghețuș. În plus, Nenea Antonică vă poate spune povești interesante. Iar dacă sunteți curioși vă poate arăta cum se făcea un stup tradițional, împletit din liane și căptușit cu lut.

Tăul Fără Fund – Dacă veți asculta spusele sătenilor din Peșteana, veți afla că în apropiere de sat este Tăul fără Fund, o mlaștină ce comunică în adâncime cu oceanul și unde rămân înțepenite vitele atrase de Necuratul. Merită să mergeți până acolo, căci însăși povestea reală a acestui loc este una interesantă. Chiar dacă nu veți găsi o mlaștină noroioasă, cum v-ați putea închipui, veți descoperi un loc unde cresc plante carnivore. Să nu vă imaginați că plantele carnivore au tentacule uriașe și prind vietăți. Sunt doar mici „capcane pentru musculițe”, nu mai înalte de câțiva centimetri. Frunzele lor secretă o substanță lipicioasă, iar micile insecte păcălite rămân prizoniere între perișorii plantei.

Franz Nopcsa – Franz Nopcsa este cu siguranță una dintre cele mai interesante personalități despre care drumețul pe Via Transilvanica va afla în călătoria pe acest tronson. El a fost un nobil maghiar, care s-a preocupat de biologie și arheologie. Este cunoscut ca unul dintre fondatorii paleobiologiei și primul care a formulat teorii despre nanismul insular, cauză a apariției dinozaurilor pitici din Țara Hațegului, teoria dimorfismului sexual al dinozaurilor, teoria originii păsărilor din dinozauri, teoria comportamentelor sociale complexe la dinozauri, teoria sângelui cald la reptilele din Mezozoic. Primele sale descoperiri paleontologice au avut loc la Sânpetru, în Țara Hațegului, unde era reședința de vară a familiei. Timp de 10 ani a întreprins mai multe călătorii în zonele locuite de albanezi – Macedonia, Kosovo, Albania și Muntenegru, studiază cultura, limba, etnografia, arheologia, legile și istoria poporului, scrie numeroase materiale științifice și se alătură savanților care au pus bazele științei numite albanologie. De fapt, la vârsta de 36 de ani a fost aproape să devină Rege al Albaniei. Franz Nopcsa a fost și director al Institutului Geologic Regal din Budapesta. La 56 de ani s-a sinucis în Viena, după o perioadă în care a decăzut din punct de vedere socio-economic, din cauza afișării publice a orientării sale sexuale.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 355 m

Locuri critice: se merge mult pe drept și pe terasament de cale ferată dezafectată, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: peisajul se îndreaptă, merge drept și întins destul de mult, se merge mult pe fosta linie de cale ferată, trecere prin pasul Poarta de Fier a Transilvaniei;

Cazări:

Bucova: *Mimi Pension*, 40 locuri de cazare, camere duble, triple, restaurant, fast-food, magazin alimentar. Rezervări la tel. 0744 791 361 (Dragomir Horia).

Infrastructură:

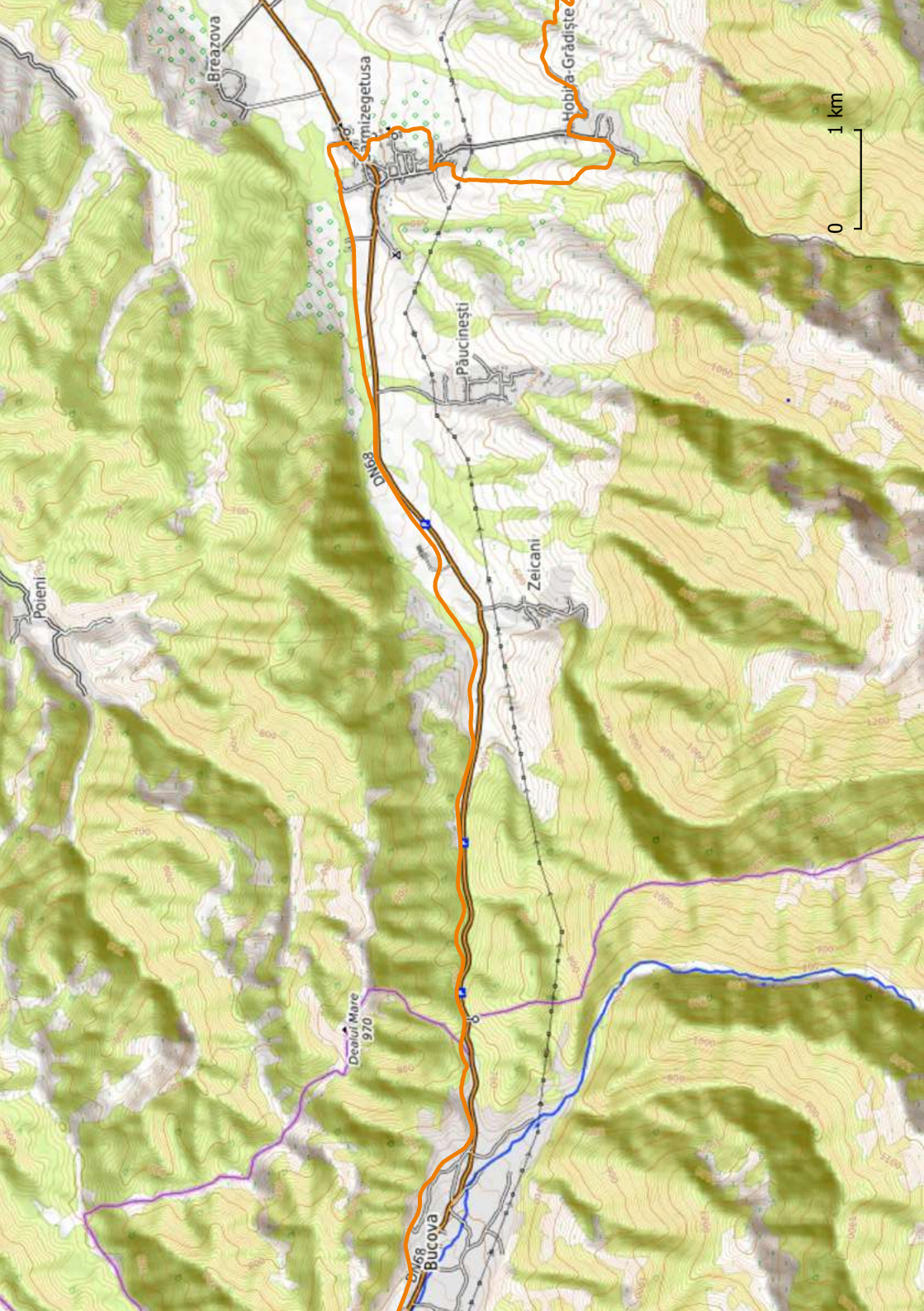
Bucova:

Notă:

Fiind un traseu scurt pentru ieșirea din județul Hunedoara, prima parte a zilei se poate rezerva vizitării obiectivelor turistice din Ulpia Traiana, acest lucru ocupând cel puțin trei ore din dimineață. Apoi se merge pe traseu până la fosta gară a localității și se începe drumul de ieșire din Terra Dacica, pe fosta cale ferată, amenajată acum pentru drumeți și bicicliști, cu mici treceri prin proprietăți, unde oamenii și-au întins ghearele peste terenul statului, poate puțin prea mult, dat fiind o cale ferată dezafectată și nefolosită. Dar aceasta a primit acum un nou rol și deservește drumeților pe Via Transilvanica, cei care pot să meargă pe aceasta și să admire schimbarea peisajului, să își amintească pe cel de la început de județ și să compare cu cel de final de județ. Părerea subiectivă a echipei este că atmosfera magică a acestor locuri se păstrează până la Poarta de Fier a Transilvaniei, poate chiar și după, fiindcă aici munții și dealurile iau forme mistice și fascinează cu vârfurile lor, ce stau ca niște porți prin care se trece din Țara Hațegului în Banat. Acestea pot aminti chiar și de spinări de zimbri sau creste de dinozauri, toate valorile și descoperirile zonei prinzând forme chiar și geografice. Sfârșitul epic al acestui capitol se întâmplă mergând aproximativ 10 kilometri pe fosta cale ferată, contemplând la trecutul țării noastre, la rădăcini, la strămoși, la moștenirea pe care am primit-o de la ei, de la univers, de la natură sau de la Dumnezeu, la cum ar trebui prețuită această moștenire, nu doar de noi înșine ci de fiecare om care trece prin aceste locuri sacre și formează o comuniune spirituală cu ele. Această contemplare ne învață cum să trăim viața de zi cu zi, revenind la aceasta, după ce ne-am mirat în fața puterii divine, devenind mai umili, receptivi, deschiși, răbdători, atenți, concentrați și pur și simplu mai buni.

Info:

Fosta linie de cale ferată – Terenul accidentat și declivitățile mari au impus ca soluție tehnică construirea prin pas (Poarta de Fier a Transilvaniei - trecerea de la Carpații Occidentali la cei Meridionali, sau legătura dintre Culoarul Bistrei și Depresiunea Hațegului) a unei căi ferate mixte – cu cremalieră, care a funcționat între anii 1908 - 1978 și a fost deservită numai de locomotive cu aburi. Actual sector de cale ferată al

Breazova

Sarmizegetusa

Hobitza-Grădiște

Păucinești

Zeicani

Bucova

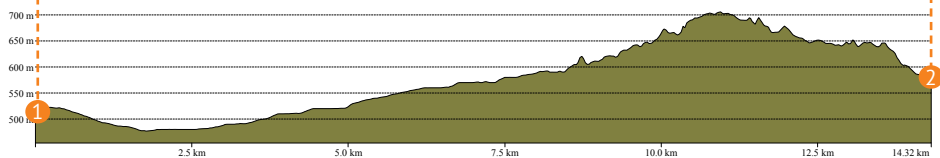
Dealul Mare
970

1 Sarmizegetusa Ulpia

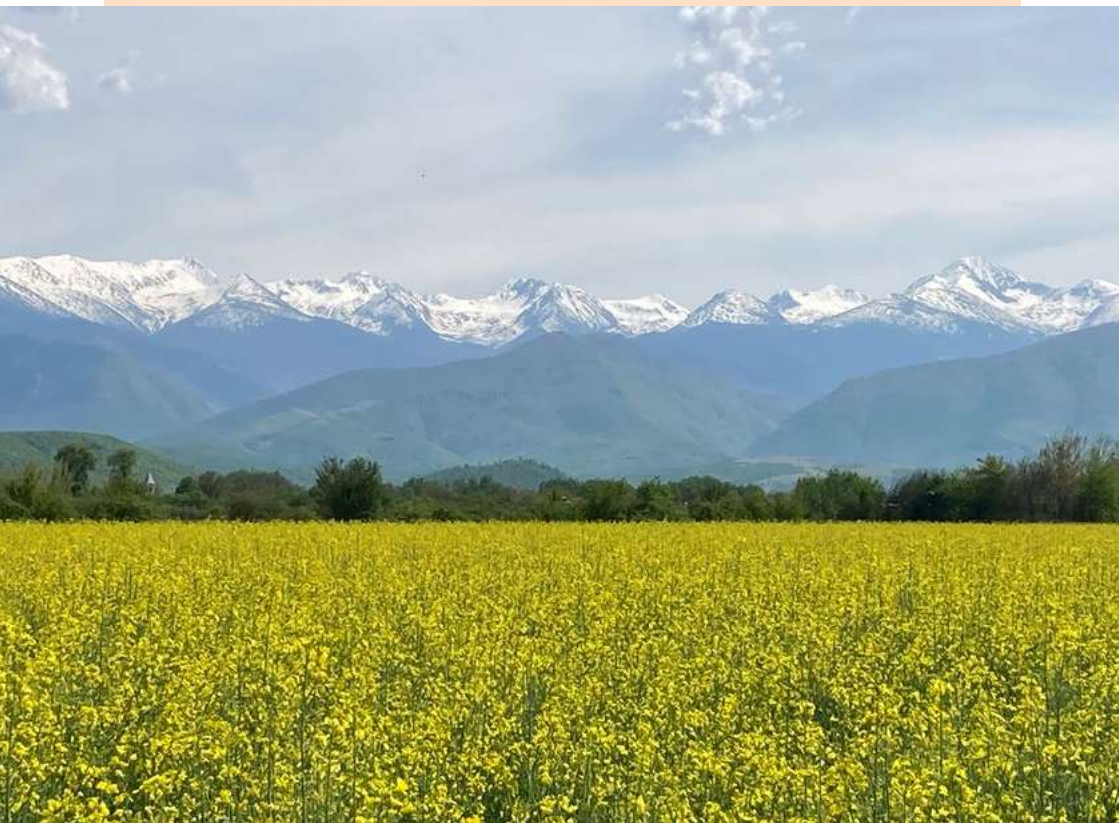

Bucova 2

liniei 211 dintre Subcetate și Băuțari este dezafectat. Traseul Via Transilvanica merge pe urmele acestei vechi linii de cale ferată, unde azi au mai rămas puține urme cum că vreodată ar fi trecut trenul pe acolo.

Poarta de Fier a Transilvaniei – Poarta de Fier a Transilvaniei, zona unde a fost localizată așezarea antică Tapae, a păstrat povestea unora dintre cele faimoase bătălii antice. Desigur, este doar o presupunere, pentru că cercetări temeinice nu au fost făcute, mai ales nu în zona împădurită. Ne gândim la Poara de Fier a Transilvaniei ca la un loc de trecere între Transilvania și Banat, între județele Hunedoara și Caraș-Severin.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Valea Lungă

- Agropensiunea Ioana, tel. 0751 624 889 (Ioana)

Blaj

- Roa GuestHouse, tel. 0759 110 011
- Pensiunea Montana Popa, tel. 0755 742 717

Secășel

- Maria Bumb, tel. 0742 518 018

Alba Iulia

- Matia Resort, tel. 0786 803 496
- Casa Tâmplarului, tel. 0768 036 636 (Daniel Roman)

Sebeș

- Hotel Leul de Aur, tel. 0771 136 525
- Hotel Clasic, tel. 0755 063 985

Pianu de Sus

- Casa Artemis, tel. 0744 560 411
- Casa Dives , tel. 0751.882.384 (Gabriel Altomi)

Vinerea

- Cabanele Mihălțan, tel. 0747 067 610 (Corina Mihălțan)

Cugir

- Hotel President, tel. 0754 707 990
- Brutăria Lae Pecu, tel. 0773 933 054

Ciungu Mare

- Nicușor Uritoiu, la tel. 0765 173 289 sau pe WhatsApp
- Radu Nasta, la tel. 0720 879 966 (600 m de traseu)

Măgureni

- Cabana Uia La Gelu, tel. 0726 224 478 (Gelu Samoilă) și tel. 0762 281 083 (Adriana Lăscoiu) (400 m de traseu)
- Casa Țambă, tel. 0763 656 444 (Țambă Aurelian) (la 200 m de traseul)

Sarmizegetusa Regia

- Popasul dacilor, tel. 0740 776 316 (Marius Ciobanu)
- Căsuța din Valea Regilor – tel. 0726 506 608 (Andreea Stănilă)

Fundătura Ponorului

- Sălașu lui Nea Costică, tel. 0755 280 129 (Ion Murgoi) sau tel. 0744 402 262 (Mărioara Murgoi)
- Sălașu la Hoțul Mic, tel. 0753 091 996.

Hobița

- Magazinul din sat, orar: Luni-sâmbătă 7:00-21:00, tel. 0752 117 162 (Eva Dănilă)
- Pensiunea Ollie, tel. 0736 172 288 (Nicolae Ghicajanu)

Nucșoara

- La moșu-n Retezat, tel. 0771 367 189 (Moș Mircea)
- Căsuțele din Retezat, tel. 0769 649 845 (Dana Croitoru) (200 m de traseu)
- Pensiunea Casa Cânda (Sălașu de Sus), tel. 0770 981 600 (3,5 km de traseu)

Sarmizegetusa Ulpia Traiana

- Pensiunea Sarmis, tel. 0744 794 051 (Varvara Cristian) (100 m de traseu)
- Casa Britonia, tel. 0720 891 775 (Eliza)

TERRA BANATICA

Terra Banatica este denumirea în latină a Banatului, o regiune a țării noastre cunoscută în două feluri: Banatul istoric și cel românesc. Banatul istoric, numit și „țara dintre râuri” este delimitat la nord de râul Mureș, la vest de Tisa, la sud de Dunăre la est de râul Cerna împreună cu munții Godeanu și Țarcu, închizându-se la Poarta de Fier a Transilvaniei dintre munții Țarcu și Poiana Ruscă. Treimea vestică aparține astăzi Serbiei, cu o porțiune în Ungaria, iar în România acoperă două treimi. Banatul românesc este cel care se identifică în cea mai mare parte cu județul Caraș Severin (la care se adaugă și zona Orșovei), Timiș și Arad. Banatul Montan este cel străbătut și de Via Transilvanica, traseu ce intră pe la Poarta de Fier a Transilvaniei în județul Caraș Severin, traversând o parte a „țării Gugulanilor”, străbătând sălașele din munții și dealurile parcurilor naționale cu păduri seculare, întâlnind Nera cu umbrele ei răcoroase și canale de captare a râulețelor de munte, vechi și pline de mușchi verde, electrizant.

Caraș Severin este județul cu 15 minorități etnice (români, maghiari, germani, croați, sârbi, romi, cehi, slovaci, ucraineni, ruși lipoveni, turci, bulgari, evrei, polonezi și italieni), fapt ce stă ca exemplu pentru conviețuirea pașnică și păstrarea limbii și obiceiurilor fiecărei comunități în parte, arătate/întâlnite la fiecare sărbătoare a locului, sau la „ruga” satului. Terra Banatica, imensul bazin hidrologic, în care se adună apele de pe toate vârfurile de munte, va rămâne în mintea drumețului ca fiind locul unde va dori să se reîntoarcă. Este țărâmul râurilor rezezi, poienilor magice cu flori colorate, stâncilor ascuțite de gri dorian, peșterilor misterioase și morilor de apă, țărâmul fermecat al pădurilor seculare de fag și al apelor termale, satelor fantomă sau al pemilor dispăruți.

În această zonă predomină frumusețea naturii, pădurile, micile sate cu „sălașurile” specifice, puține localități sau orașe mari prin care se trece, însă cu bănățeni primitori, răchia lor, liniștea locurilor și „graiul bănățan”. 224 kilometri de liniște, civilizație puțină, semnal prost, dar șansă de a medita în siguranță prin pădurile dese sau poienile cu mireisme de flori. Traseele sunt lungi, întinse, ce invită la descoperiri interioare și exterioare nenumărate și pot fi parcurse în siguranță, neamenințați de nimeni și nimic.

Terra Banatica este țara unde s-au născut multe povești ce așteaptă să fie povestite de vântul ce foșnește printre multitudinea de flori colorate, cimbrisorul lămâios sau fagii de sute de ani. Locul ce te invită să revii, te cheamă înapoi!

ATENȚIE

În toată zona județului Caraș-Severin, în afară de localitățile mai mari, rețeaua telefoniei mobile va exista doar pe Vodafone, în rest semnalul este slab sau inexistent, mai ales pe traseu, în păduri și în unele poieni. Vă rugăm să aveți disponibil un track offline, aplicația sau orice altă modalitate care arată traseul Via Transilvanica fără internet.

NU există pericol de animale sălbatice (carnivore mari), dar în ultimul an se zice că s-ar fi întors câțiva urși! Mai la sudul județului, atenție la vipera cu corn, această zonă fiind una în care această specie de viperă se poate întâlni! Câinii de stână sau liberi nu prezintă un pericol așa de mare ca în alte zone, oamenii locului și cei care ne-au ghidat folosesc vorba bună, fluieratul ușor și mângâiatul pentru a calma lătratul acestora. Atenție la câinii blânzi care o iau în urma drumeților - se alungă cu forța, pentru a evita „trunshumanța” acestora de zeci de kilometri, departe de casă și fără șanse de a găsi drumul înapoi la stăpân.

Dacă drumeția se face pe timp de vară, în lunile călduroase, se recomandă folosirea fiecărei protecții solare, și anume pălărie/șapcă, ochelari de soare, cremă de soare cu factor de protecție mare și apă multă pentru hidratare. În cazul drumeției după o perioadă ploioasă, se recomandă a ține la îndemână spray împotriva țânțarilor și căpușelor! Pentru persoanele care suferă de alergii la plantele din fânate sau arbori se recomandă tratamentul oferit de medici, existând un nivel ridicat de alergeni în aer, mai ales în poienile și pe pășunile de munte. Pentru cei doritori să parcurgă tot județul Caraș-Severin cu bicicleta sau bicicleta electrică, există posibilitatea să se închirieze biciclete mountainbike sau electrice de la www.romountainbike.ro, sau la numărul de telefon 0726 187 399, la Cătălin Gavrilă, acestea pot fi cerute să fie aduse oriunde pe raza județului și lăsate oriunde în județ, ca să fie ridicate.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: 189 m

Locuri critice: trecerile de șoseaua asfaltată necesită atenție; se merge pe fost terasament de cale ferată, ceea ce înseamnă cărare pietruită;

Peisaj: potecă făcută pe fostul terasament de cale ferată, lată, munții în jur, satele sunt foarte aproape în caz că este nevoie de apă de la localnici, se trece șoseaua și se trece și prin localitate, peisaje de vis în jur. Acest loc se numește Poarta de Fier a Transilvaniei și este trecerea din județul Hunedoara în județul Caraș Severin;

ATENȚIE: pentru orice urgențe ce țin de cazări, transport, accidente, recuperare, sfaturi, rătăcirii sau ajutor, vă rugăm să sunați la numărul de tel. 0766 445 214, Beg Nicolae, primar în comuna Marga!

Cazări:

Bucova: *Mimi Pension*, 40 locuri de cazare, camere duble, triple, restaurant, fast-food, magazin alimentar, rezervări la tel. 0744 791 361 (Dragomir Horia);

Marga:

Căsuțele din grădină, 25-30 locuri cazare în căsuțe cu bucătărie proprie, servirea mesei la cerere, rezervări la telefon 0745 140 175 (Olimpia Ursescu) și 0741 101 701 (Mihail Ursescu);

Pensiunea Alex (fostă Ana), 20 locuri de cazare, 150 lei/cameră dublă, 200 lei/apartament, restaurant, rezervări la telefon 0730 665 000 (Nea Goe);

Terasa Sunset, restaurant, rezervări la telefon 0740 206 254.

Infrastructură: via

Bucova:

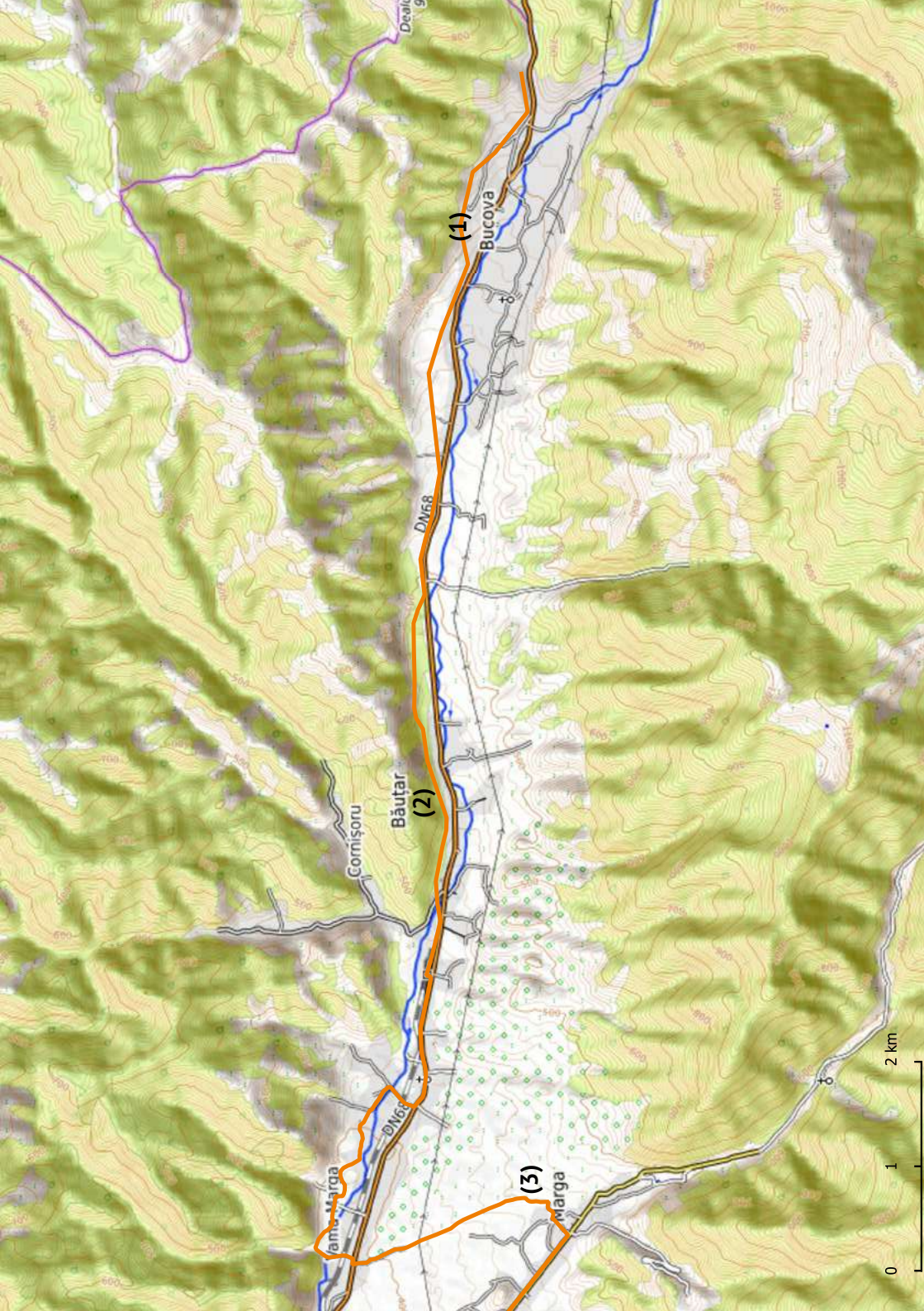
Bouțari:

Marga:

Notă:

Traseul intră în județul Caraș Severin șerpuiind printre dealurile înalte și țuguiate, cu păduri ce parcă încrețesc vârfurile acestora, lucru ce amintește într-una ori de „cușmele dacilor” (pileus) sau în alt fel, cumva, de cuvântul „gugulanică”, fiindcă forma lor are cumva forma cuvântului. Am intrat în Țara Gugulenilor, unde inclusiv dealurile împădurite au formă „gugulenică”, așa cum spuneam, ca pileusul dac. Acolo unde scrie cuvintele de bun venit în Băuțar, alături de un steag tricolor al țării, pe partea dreaptă a drumetului, urcă un drum proaspăt în dreapta sus și apoi o ia la stânga, mergând mult pe deasupra satului, casele arătându-și doar acoperișurile roșiatic portocalii. Se merge pe acest drum cu pietre ieșind din pământul proaspăt, trecând prin fața unor gospodării, case din cărămidă, mici și colorate. Pe o parte și alta a drumului se văd salcâmiile ce păzesc fostul terasament de cale ferată, terasament transformat acum în drum pentru oamenii ce parcurg Via Transilvanica pe jos, cu bicicleta sau călare. Poate va fi nevoie să deschidem câte o poartă ce stă în drum ca să nu treacă animalele ce pasc în liniște la poalele dealurilor țuguiate sau să trecem pe sub un gard electric. Drumetul

(1)

Bucova

DN58

Băuțar

Cornișoru

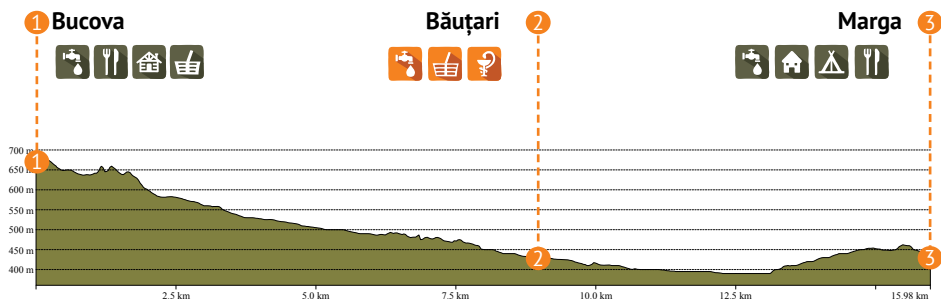
DN59

Marga

(3)

Marga

0 1 2 km

când se îngustează, când se lărgeste, când se întuneacă din cauza copacilor ce îl păzesc, când se înseninează și arată peisaj pitoresc în jur. Chiar la început, în stânga, deasupra satului, se vede o fâșie de munte parcă sfâșiată, ca o mult prea scurtă pistă de schi, cu un soi de terasamente. Am aflat că acesta este conducta de gaz BRUA, ce vine din Bulgaria și ajunge în Austria. Mai departe se ajunge și pe la cimitirul satului, încoronat cu biserica greco-catolică a acestuia și continuă cu umbra plăcută a salcâmlor. Sunt patru kilometri și jumătate de mers pe drumul așa frumos amenajat, ce miroase a terasament feroviar, adică a ulei ars cu care se impregnau traversele de stejar ale terasamentului. E o senzație ciudată ce se simte ca atunci când copil fiind se sărea de pe o grindă pe alta între șinele trenului, exact acel miros stăpânește aerul pe tot parcursul acestui traseu. Apoi se coboară la stânga către șosea și se merge pe același drum ce se află la câțiva metri de șoseaua națională, dar ferit de pericolele traficului acestuia. Drumurile „surori” vor merge alături în jur de un kilometru, după care iar se despart și se îndepărtează unul de celălalt, traseul mergând din nou deasupra satului, pe partea dreaptă, oferind o vizibilitate mai de sus asupra localității. În următorii doi kilometri și jumătate se trece prin cimitirul și prin spatele bisericii ortodoxe, prin spatele unor livezi bine îngrijite, pe lângă turme de oi ce au păstorul lângă ele și prin dosul curților gospodariilor. După ce se trece de borna CS 010, la intersecția cu drumul comunal spre Cornișoru, se iese la drumul național, traversând pe marginea șoselei circa 200 m cu atenție la trafic și se revine la terasament în dreptul unei mici plantații de zmeur. După câteva sute de metri pe CF și printr-o livadă se revine la drumul principal în dreptul fostei gări. Traseul continuă în Băuțari pe partea stângă, pe lângă case, fără trotuar amenajat. Trecând de o bornă (pe dreapta drumului național) se vede indicatorul spre stânga și se continuă pe o uliță 500 m, apoi peisajul se deschide. Pe un câmp (izlaz) cu vedere excelentă înspre munții din jur drumul se îndreaptă spre Marga. Intrarea în Marga este marcată de o bornă, iar traseul continuă pe lângă casele aliniate de-a lungul străzii principale.

Info:

Țara Gugulanilor – Țara Gugulanilor își ia numele de la Vârful Gugu (2.229 m), cel mai înalt vârf din Banat, locul unde era sanctuarul lui Zamolxis, zeul dacilor. Toponimul „gugu” se referă la un vârf de munte sub formă de con. Gugulanii se personalizează prin graiul specific, dovadă a unei origini dacice, credința de nemurire din precreștinism, obiceiuri neschimbate de veacuri, și nu în ultimul rând faima de a vinde cele mai bune mere și pere. Iar pe deasupra să nu uităm de mândria (fala) de a fi gugulan! Din punct de vedere geografic Țara Gugulanilor se întinde în întregime pe teritoriul județului Caraș-Severin.

Două din cele trei laturi se întâlnesc în Caransebeș, urmând liniile depresionare ale râurilor Bistra și Timiș, până la Poarta Orientală, între Teregova și Domașnea. Cea de-a treia latură închide ținutul de la Teregova, urmând râul Hideg în amonte, iar mai apoi linia de hotar a Munților Godeanu și Țarcu, până la Poarta de Fier a Transilvaniei. Are o populație de 62.000 de locuitori și cuprinde un număr de 48 de localități, dintre care municipiul Caransebeș, orașul Oțelu Roșu și 13 comune cu 33 de sate: Armeniș, Băuțar, Bolvașnița, Buchin, Bucosnița, Glimboca, Marga, Obreja, Rusca Montană, Slatina Timiș, Teregova, Turnu Ruieni și Zăvoi. În timpul războaielor daco-romane, dar și mai târziu, când vremurile erau grele și invadatorii făceau prăpăd, oamenii din Țara Gugulanilor se ascundeau în văile și poienile dintre munți, unde se ocupau cu păstoritul oilor. Gugulanii se disting printr-un folclor bogat, negoțul cu mere, pere, prune, gutui și nuci, dar și prin vestita frumusețe fizică a bărbaților și femeilor gugulani. Oamenii trăiesc în case fără garduri, cu arhitectura dacică, pe un nivel, căreia i s-a adăugat stilul caselor de graniță.

Pons Augusti (Marga) – De la Zăvoi drumul roman duce la castrul și podul Pons Augusti (Podul Împăratului), în apropierea localității Marga. Aici a fost punct vamal pentru trecerea din Dacia intracarpatică spre provinciile din Sudul Dunării. În apropierea castrului Pons Augusti se mai văd urmele unei așezări civile, un altar dedicat zeului Marte și zeiței Nemesis. Tot la Marga se pot observa urme de mine și flotații de aur din vremea romanilor.

Ruga de la Marga – „ruga” este sărbătoarea satului, fiecare sat/comună având sărbătoarea proprie odată pe an. În satul Marga, ruga se ține pe data de 20 iulie, de Sf. Ilie.

Ruga de la Băuțar – În Băuțar, ruga se ține în 20 iulie, de Sf. Ilie.

Ruga de la Bucova – În Bucova, ruga se ține în 26 octombrie, de Sf. Dimitrie.

Ruga de la Vama Marga – În Vama Marga, ruga se ține în 29 iunie, de Sf. Apostoli Petru și Pavel.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +65 m

Locuri critice: se merge mult prin poieni cu copaci răzleți, se necesită aprovizionare cu apă, protecție solară pe vreme de caniculă și de insecte;

Peisaj: poieni cu iarbă mare și copaci răzleți, pădurice de mesteceni, se merge mult pe lângă calea ferată și pe lângă zona industrială a orașului Oțelu Roșu.

Cazări:

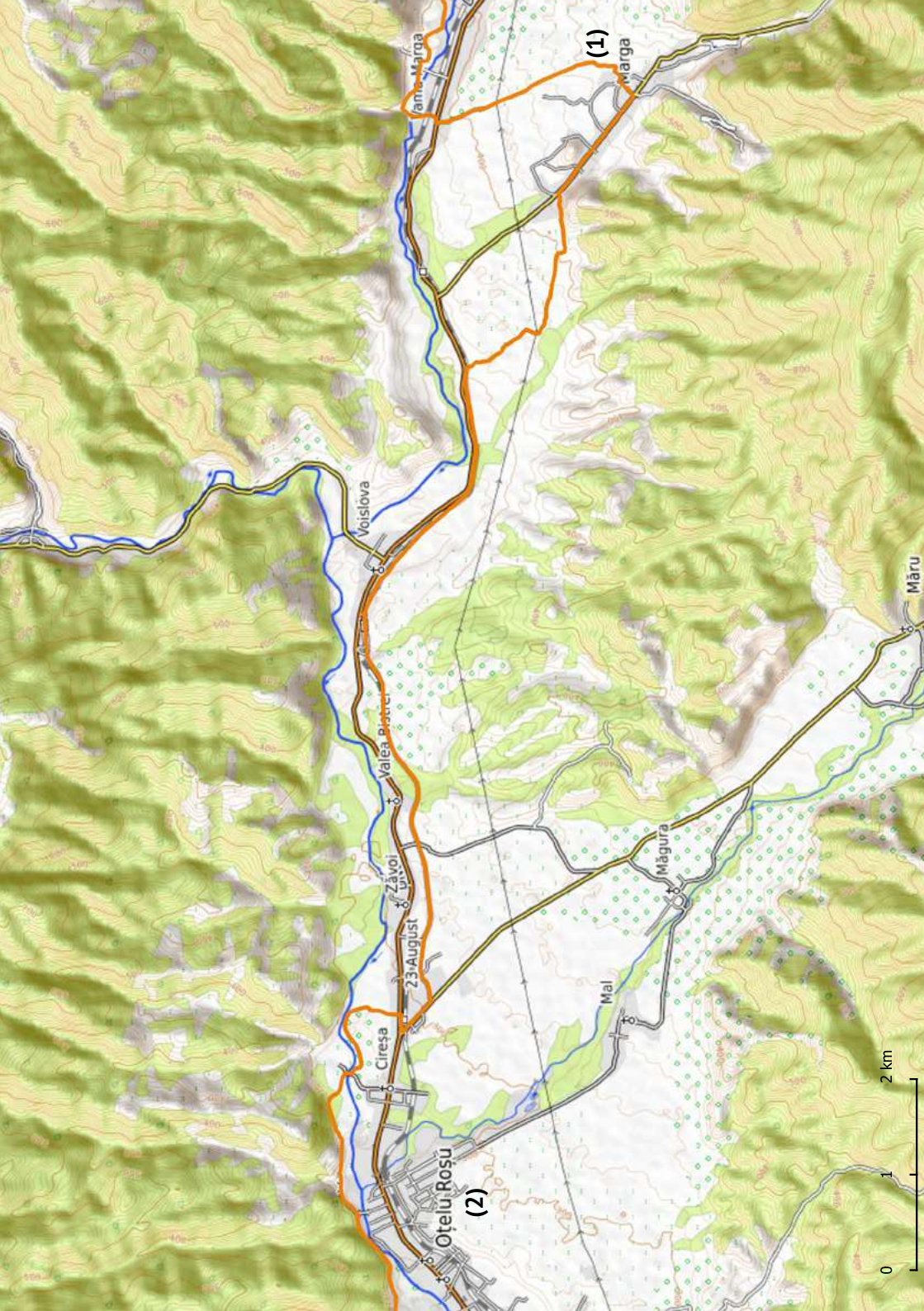
Oțelu Roșu: *Hotel Fiama*, 46 camere duble, 180 lei/cameră, restaurant, grajduri pentru cai, Rezervări la tel. 0732 553 668 și 0742 907 405 (Dana).

Infrastructură:

Oțelu Roșu:

Notă:

După ce se pornește din nou la drum din satul Marga (1), se iese pe niște poieni, pe un drum de țară din pământ și acoperit cu iarbă. La ieșirea din sat, marcajele duc traseul ușor în stânga pe un asemenea drum care trece prin pășunile demult nelucrate ale oamenilor. Iarba e crescută înaltă și e sălbătică, de vrei să o mângâi, aceasta ripostează împungând și zgâriind pielea moale a palmelor. Se merge pe acest drumeag în continuare, care șerpuiește când la dreapta când la stânga, prin lanuri de ferigi uriașe sau „păduri” de mesteceni, unde se zice că vin oameni la cură cu sevă de mesteacăn care ar fi foarte sănătoasă. Lucru bine știut, că seva de mesteacăn ajută în diverse boli și se folosește la curățarea și detoxifierea organismului, mai ales la început de an. Se merge apoi mai departe, făcând puțin zgomot în jur, fiindcă gurile rele zic că ar fi o ursoaică cu pui în zonă, care se numește Viorica. Cu cântec și voie bună și mai ales pasul grăbit, se merge mai departe pe drumul care se lățește sau se adâncește, semn că se formează „lacuri de noroaie” după ploi abundente. Traseul ajunge apoi pe lângă șinele de tren, și continuă astfel în jur de trei kilometri, intrând în localitatea Voislova, după care se trece înapoi lângă șine, unde va fi o cărare întunecată pe lângă linia ferată ruginită și împădurită, atât de densă încât împiedică vizibilitatea. După cei trei kilometri se ajunge la o fabrică de prelucrat marmura și se observă că și calea ferată intra aici, presupunând că se transporta produsul finit al acesteia în întreaga țară. Locul este unul strălucitor de la praful alb care acoperă totul, ca un cearșaf folosit de copii pentru a întruchipa o fantomă. Din curtea fabricii se iese în dreapta, traversând șinele și apoi brusc se ia în stânga și înainte, până ce drumul ajunge din nou pe unul de țară, pe poieni. Prin mălaiș, grădini ale localnicilor sau copaci răzleți, pădurice și tufăriș, se mai merge în jur de doi kilometri și jumătate până la Zăvoi. Aici se merge pe dreapta, pe asfalt, urmărind marcajele până la șoseaua care se traversează la trecerea de pietoni. Pe acolo, se trece apoi pe partea dreaptă a satului, se trece râul Bistra și se merge printre copaci, câteva treceri de pâraie și posibil noroi, în jur de trei kilometri și jumătate, până la Gura Jgheabului. Plimbarea va fi plăcută fiindcă se face pe un drum de pământ, cu copaci ce țin umbră. Mai mult, nici nu există diferențe de nivel, zona fiind deja una mai întinsă. La Gura Jgheabului se găsește

(1)

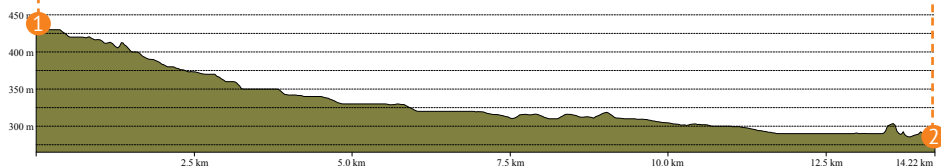
(2)

0 1 2 km

1 Marga

Oțelu Roșu 2

și o frumoasă fântână cu izvor, amenajată, de unde se poate face plinul pentru următorul periplu pe conturul industrial al orașului Oțelu Roșu (2).

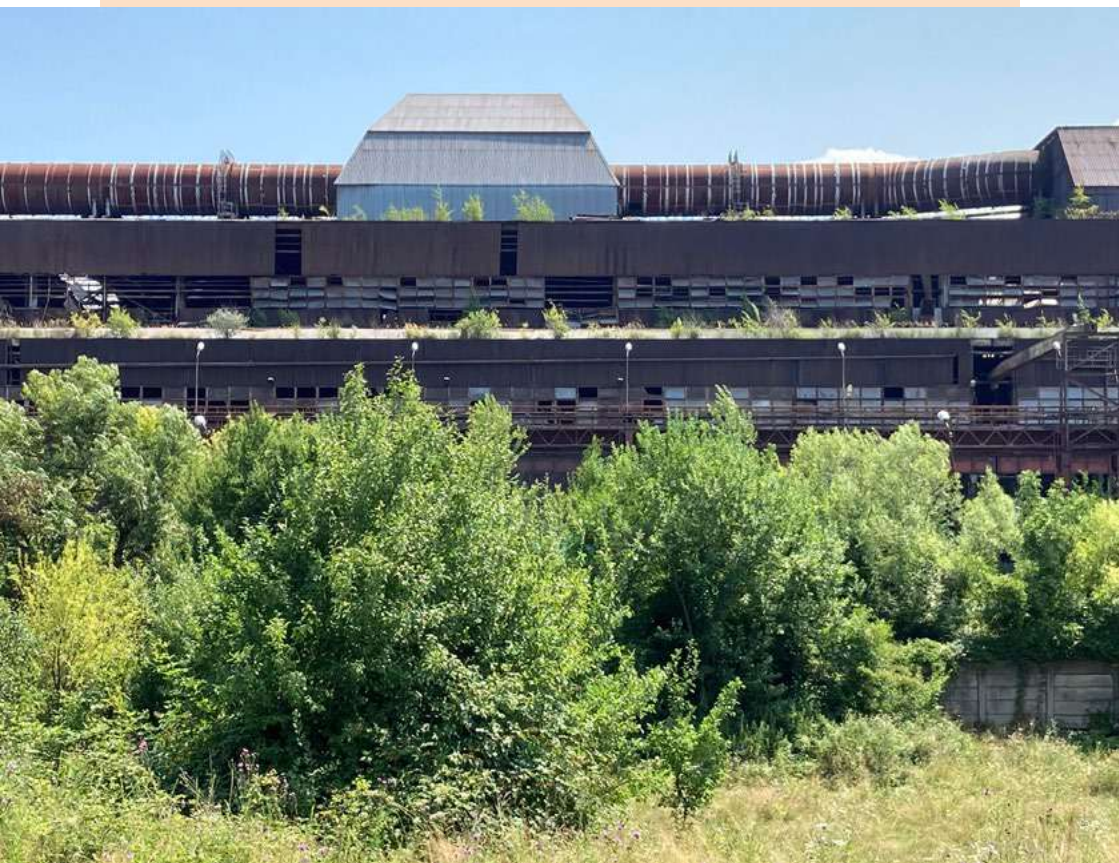
Această aventură poate fi una foarte interesantă, fiindcă se găsesc pe partea stângă imensele cadavre ale uzinelor și fabricilor de topit oțelul și fierul iar pe partea dreaptă, cimitire de utilaje, camioane și mașini. Aceste zone, amintesc intens de cartea „Picnic la margine de drum” a fraților Strugatsky sau de filmul lui Tarkovsky, „Călăuza”, turnurile și coșurile de fum gri, clădirile dărăpănate ce sunt ținute în continuare de câteva construcții metalice, furnale și hale, parcă sunt unele ce creează starea febrilă de halucinații oboșite sub influența razelor radioactive. Desigur, locul nu este periculos din acest punct de vedere, a fost doar unul din locurile foarte poluate în urma funcționării uzinei. În jur de trei kilometri și jumătate se merge pe această „centură de fier” a orașului, însă finalul acestei zile trebuie să fie în oraș, ca ziua ce urmează să înceapă de aici, cu puterile proaspete.

Info:

Oțelu Roșu – La sfârșitul secolului XVIII, coloniștii majoritari germani veniți din Reșița și Bocșa au construit pe malul drept al Bistrei ateliere metalurgice, construind „Colonia Veche” - nucleul viitorului oraș Oțelu Roșu. Se poate observa, după condițiile de climă și vegetație prielnice, că pe aceste meleaguri viața exista din cele mai străvechi timpuri. Astfel în antichitate pe Valea Bistrei trecea „drumul roman care pornea de la Lederata până la Ulpia Traiana Sarmisegetuza”, iar la marginea orașului au fost găsite obiecte de silex datând din paleoliticul superior. Cercetătorul Mircea Rus menționează că în secolele VI-XI, printre cele 32 de localități bănățene din care se extrăgea aur se număra și Ohaba Bistra, pe vatra căruia s-a format actualul oraș, Oțelu Roșu. Împăratul Iosif al II-lea al Austro-Ungariei face în anul 1773 o vizită în Banat și remarcă compania militară Ohaba Bistra pentru disciplină. Câțiva ani mai târziu, în apropierea dealului lui Ferdinand, se instalează o forjă de prelucrare a fierului. În timpul în care fabrica este condusă de Ferdinand Hoffman ia ființă „Colonia Veche”, un mănunchi de case în zona uzinei și a podului de la Cireșa, demnă de menționat fiind clădirea „Vila” care a servit drept școală. În timpul celui de-al doilea război mondial localitățile Ohaba Bistra și Ferdinand se contopesc, dar după 1945 revin la forma inițială. În timpul comunismului denumirea a fost schimbată în Oțelu Roșu, pentru a fi în ton cu noua evoluție istorică. Astăzi populația orașului este de circa 13.000 de locuitori care, după naționalitate, sunt

români (populație majoritară), maghiari, germani, italieni, slovaci, romei, ucraineni, turci, evrei și sârbi.

Uzina din Oțelu Roșu – Oțelu Roșu a fost un cunoscut centru al metalurgiei feroase. Atestată pentru prima oară în 1796, în vremea Imperiului Habsburgic, uzina s-a dezvoltat și modernizat continuu de-a lungul celor mai bine de 200 de ani de existență. Ultima modernizare a avut loc în 1996 și a vizat îmbunătățirea procesului tehnologic de laminare. După eșecul privatizării cu frații Gavazzi, principalele active au fost cumpărate de un fost chiriaș, Ductil Steel Buzău. În prezent uzina este o ruină care doar mai amintește de prosperitatea de odinioară.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +401 m

Locuri critice: când se parcurg cărări prin păduri este necesară o atenție sporită față de animalele sălbatice. Pe drumurile de asfalt, atenție la trafic și este necesară mai multă apă în zile toride, izvoarele lipsesc dar se poate cere de la localnicii din satele de pe traseu.

Peisaj: poteci de pădure, dealuri, drum pietruit sau asfalt, se trece prin sate și se face trecerea de la rural la urban.

Cazări:

Caransebeș: *Pensiunea Kolpinghaus*, cazare 52 locuri în camere single, duble și triple, servirea mesei în regim restaurant. Rezervări la 0757 021 721, 0757 021 719.

Bine de știut: Caransebeș oferă multiple posibilități de cazare, pentru toate buzunarele. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctul menționat, recomandăm căutarea pe internet. Este recomandat ca înnoptarea să fie cât mai aproape de traseul care trebuie parcurs.

Infrastructură:

Caransebeș

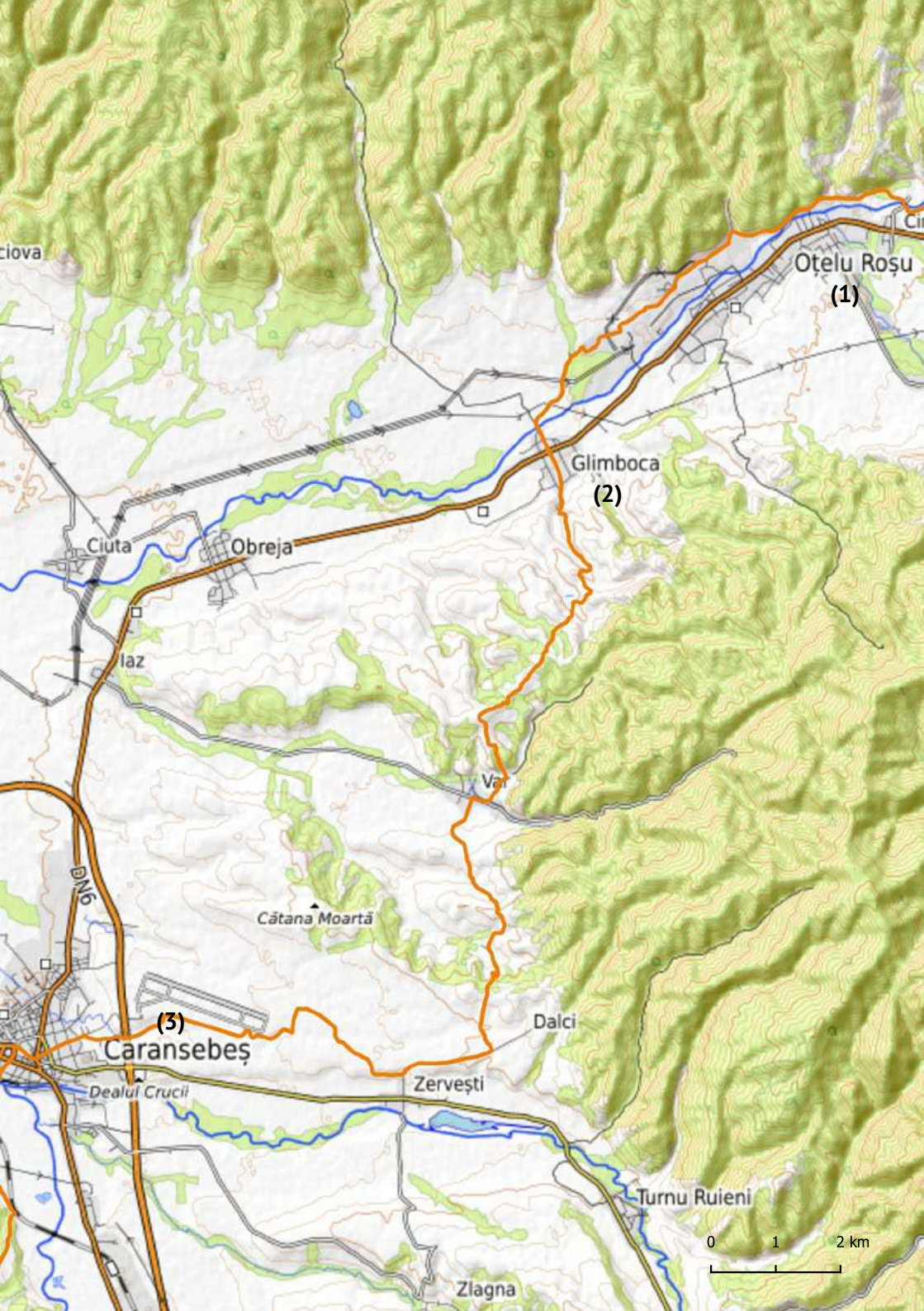
Glimboca

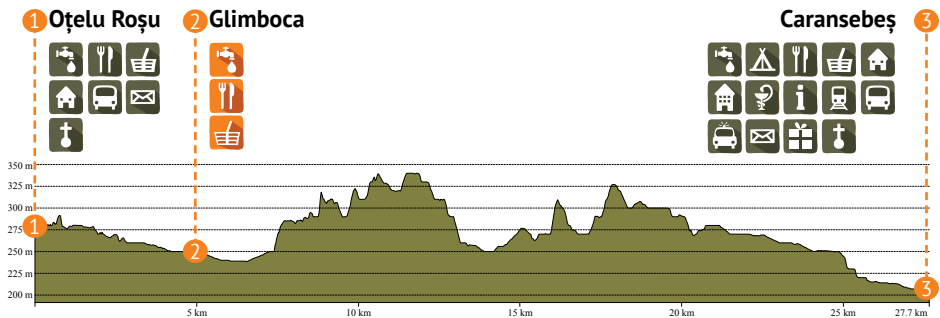

Notă:

O nouă zi pe Via Transilvanica va începe din oraș, căutând marcajele sau reluând traseul de unde s-a lăsat, mai precis, de pe „centura de fier” a orașului, din zona industrială. În jur de doi kilometri și jumătate se va merge printre gospodăriile de colonie și puțin peisaj cu copaci și verdeață după părăsirea zonei gri, până se intră pe asfalt și se merge pe acesta atât cât se traversează Bistra pe un pod mare de beton. Direct după pod, pe partea stângă se găsește Restaurantul Mușa, un loc care îmbie la un prânz sau o băutură rece, dar care nu este deschis în zilele de luni, poate că e bine de știut. După pod se intră direct în satul Glimboca (2), ce se parcurge într-o plimbare printre casele localnicilor. Casele bănățene sunt

frumos de urmărit și privit, prezintă multe aspecte și informații asupra modului de viață a acestora. Urmărind marcajele, se trece peste șoseaua principală, se traversează satul în cei un kilometru și jumătate, prin inima acestuia. Apoi, după ce se trece o vale și se merge în dreapta, peisajul va fi unul verde, printre binecunoscutele „păduri de ferigi” ce se vor regăsi din ce în ce mai des începând din acest județ și până la Drobeta-Turnu Severin. Se trece printre tufișuri și ferigi uriașe, surprinși fiind din când în când de câte o urcare sau coborâre bruscă, trecere de pâraie și umbre dese. După în jur de patru kilometri de mers, se ajunge la o coborâre către dreapta spre satul Var, ce așteaptă liniștit și alb la câteva sute de metri. Ajunși la drumul principal, se ia din nou la dreapta către centrul satului, trecând pe lângă primele gospodării ale acestuia. Apoi din centru se ia la stânga, până la ieșire din acesta. După ieșire, la circa 200 metri se face stânga pe drum în continuare, ca mai apoi, după alți 500 metri să se iasă din nou de pe drum și să se continue prin poieni, pe dealuri și printre livezi sau pomi. Între Var și Dalci se merge pe drum pietruit de țară și printre copaci răzleți, mai mulți kilometri, asezonați cu urcări și coborâri scurte și câteva treceri de pâraie. Se trece și pe lângă o biserică baptistă, după care la 400 metri se găsește o urcare puțin mai dificilă, ce se întinde pe circa 200 metri. Apoi mai rămâne un singur kilometru până la coborârea în sat, de unde se observă deja terenul de fotbal ce rânjește în soare pe partea dreaptă cum se coboară la drumul comunal. De aici se ia spre ieșirea din satul Dalci în dreapta, se trece prin fața terenului de fotbal, se merge pe drum, lăsând satul în spate. Cam la un kilometru în direcția satului Zervești, se taie o buclă făcută de drum, lăsând Zerveștiul neatins pe partea stângă a direcției de mers, ajungându-l doar cu privirea. Traseul nu intră și aici, dar continuă pe drum și marcaj, mergând ușor în dreapta prin hotar, pe ogor, printre copaci și pădurici rare, transparente. După aproape doi kilometri se ajunge la o pădurice frumoasă și deasă, dar foarte mică, traversând-o. Ajunși dincolo de aceasta, se merge brusc în stânga încă 500 metri și apoi dreapta alți 200 și iarăși stânga, pe lângă un râuleț cu multe meandre în partea stângă. De aici se poate observa deja aeroportul în față, dar până la acesta mai este puțin drum de parcurs. Se ajunge în apropierea acestuia, se ocolește în stânga și se trece pe lângă pistă și postul de control al „miliției”, după care se merge înainte, cu pista de aterizare a aeroportului pe partea dreaptă. După circa un kilometru și jumătate se ajunge și la cantoanele acelorași polițiști, care se vor lăsa pe partea dreaptă, traseul continuând spre stânga și mergând pe lângă pârâul Potoc. Se trece apoi pe sub șoseaua de centură suspendată, ca mai apoi, peste în jur de 500 metri să se găsească prima stradă a Caransebeșului (3), de pe traseu. De aici, sunt mai multe cazări aproape de drumul

nostru și Caransebeșul așteaptă să fie descoperit printr-o plimbare adiacentă zilei de drumeție.

Info:

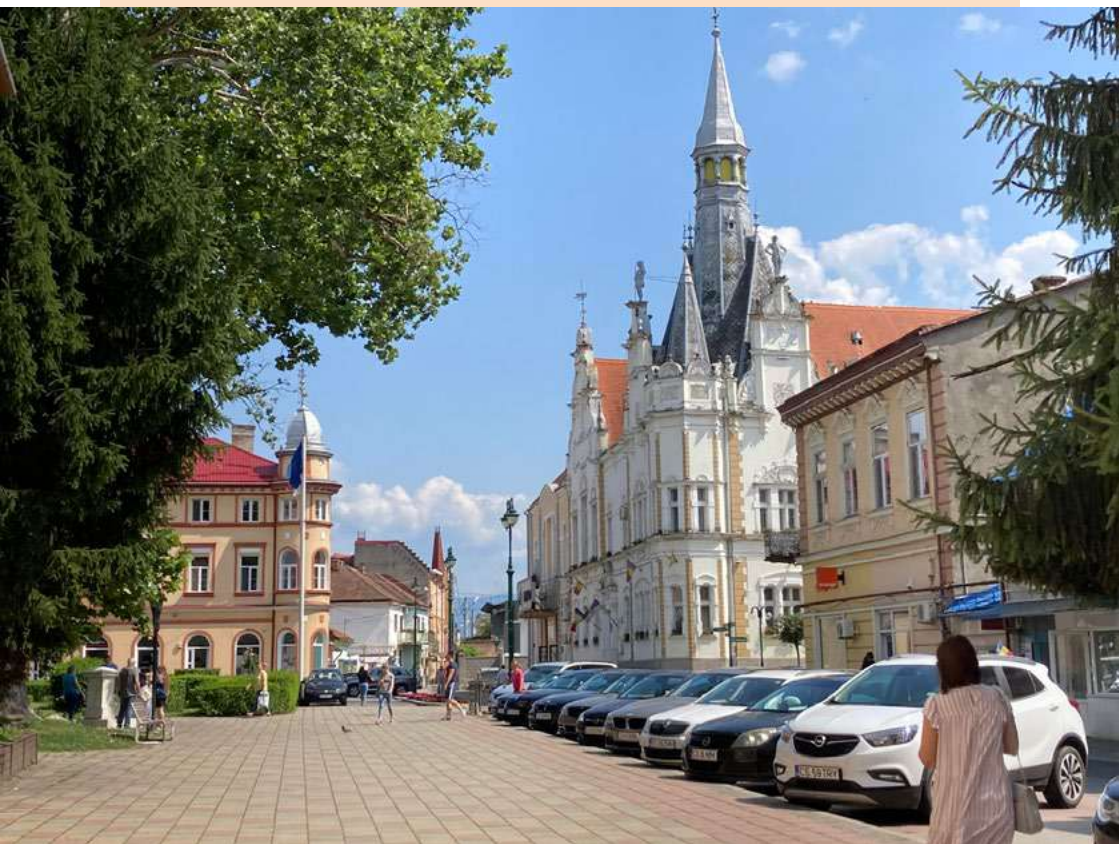
Ruga de la Glimboca – În Glimboca, ruga se ține în 15 august de Sânta Maria Mare, o sărbătoare care marchează totodată și trecerea de la vară spre toamnă.

Ruga de la Obreja – În Obreja, ruga se ține în 29 iunie, de Sf. Apostoli Petru și Pavel.

Ferma de vaci din rasa Angus – Localnicii din Glimboca se laudă cu celebra fermă de vaci din rasa Angus, apreciate la nivel mondial pentru carnea fragedă. Este prima astfel de fermă din tot județul Caraș-Severin.

Locuri de făcut popas în Glimboca – La școala din Glimboca se poate vizita un muzeu de care locuitorii sunt mândri și spun despre el că ar fi “la fel de frumos, dacă nu chiar mai frumos decât muzeul de la Reșița”. De asemenea, merită întrebat în jur despre Cariera de Andezit, sau despre mina de uraniu, care poate ar fi bine să rămână o vizită făcută prin povești, decât una fizică.

Punctul de Informare Turistică Caransebeș – În partea dreaptă a Muzeului de Etnografie și al Regimentului de Graniță din Caransebeș există Punctul de Informare Turistică, ce oferă informații utile cu un număr mare de materiale informative, hărți și sfaturi. Se poate rezerva și un tur al orașului ghidat de fetele de la Info, în mod gratuit, recomandat inclusiv de noi. În turul ghidat al orașului am vizitat sinagoga și alte clădiri importante, împreună cu o mulțime de informații utile și noi, venite din partea ghidului.

Parcul Teiuș – Parcul Teiuș este așezat la confluența Sebeșului și Timișului și poartă denumirea de Teiuș, probabil din cauza pădurilor de tei ce abundau pe versanții dealurilor din această zonă. Încă din primele decenii ale secolului al XIX-lea au început să se clădească așezări cu caracter mixt, cu mici gospodării țărănești și case de odihnă. Din jurul anului 1900 între casele cu gospodării țărănești, au început să apară o serie de case cu un scop numai de agrement. În perioada dintre anii 1920-1933 se construiesc o serie de vile și reședințe de vară care animă stațiunea. Așa că vizitați Parcul Teiuș, loc de recreație al gugulanilor, cu aer ionizat, miros de tei, salcâm și brad. Căutați și produsele lactate și fagurii de miere care au fost bine primite (și degustate) de către turiști încă din 1932, când Teiuș a fost declarată stațiune climaterică. Din păcate după 1940 a început decăderea stațiunii, mai ales că după 1948, vilele au fost confiscate și transformate în case muncitorești. Ulterior, după revoluție, s-au făcut investiții în repunerea în valoare a acestui loc special, încărcat de istorie.

Parcul de Sculptură Monumentală Teiuș – Acest parc este un muzeu în aer liber, care găzduiește în fiecare an la finalul verii, Simpozionul Internațional de Sculptură. Parcul s-a construit între anii 2003 și 2009, având 33 de sculpturi din lemn de gorun sau stejar. Acest număr nu este deloc întâmplător, ci reprezintă o referință religioasă, 33 fiind vârsta Mântuitorului Iisus pe Pământ. Vizitatorii pot admira lucrări de sculptură modernă, „Vise sculptate în lemn” și „Gânduri dăltuite în lemn”. Atât lemnul, cât și marmura sunt bogății ale Banatului Montan, ceea ce poate explica într-o mare măsură, concentrația de artiști sculptori și dragoste pentru această formă de artă din această zonă. Așa că, după ce ați văzut sculpturile din lemn din Parcul Teiuș, porniți prin Piațetele din Caransebeș pentru a vedea sculpturile din marmură realizate în cursul a trei ediții la Simpozionul de Sculptură în Marmură din Caransebeș. S-au creat tot 33 de sculpturi din marmură de Rușchița, de către artiști din Asia, Africa, America de Sud și de Nord, Europa și România.

Muzeul de Etnografie și al Regimentului de Graniță de la Caransebeș – Pentru a înțelege contextul acestui muzeu e important să înțelegem că mult timp Banatul Montan era „la marginea Imperiului”. Din centrul orașului spre Parcul cu platani se poate observa Statuia Generalului Ioan Dragalina. Continuând prin parc de la statuie, pe o alee care împarte în două rezervația dendrologică, se ajunge la muzeu. Muzeul a fost înființat în 1962 în clădirea care a fost odată cazarma Regimentului româno-bănățean nr. 13 din Caransebeș, construită în anul 1753. Numeroasele colecții precum expoziția dedicată împărătesei Elisabeta, sau expoziția permanentă a Bisericii medievale, sunt completate de **Rezervația arheologică Tibiscum** de la Jupa, aflată la șase km de actuala vatră a orașului. Specificăm faptul că frumoasa construcție a muzeului, clădirea, este soră cu clădirea Muzeului Județean Bistrița-Năsăud, ambele fiind foste clădiri ale Regimentelor de Graniță.

Traseu: ușor și scurt

Diferență de nivel: +273 m

Locuri critice: nu sunt. Pe drumul care iese din oraș atenția va fi sporită față de autoturisme, altfel se urmărește marcajul;

Peisaj: asfalt până la ieșirea din oraș, apoi asfalt până la Mănăstire, după care urmează cărări și drum forestier prin pădure răcoroasă.

Cazări:

Poiana (325 m alt):

Pe Vale la Poiana, după ieșirea din sat, pe traseu, la o distanță de trei km și jumătate, în curba „ac de păr” care urcă spre Lindenfeld, este un afiș cu „Terasă și închiriere ATV-uri”. Aici se găsește loc de campare (10 lei/ persoană), cazare, mâncare și băuturi răcoritoare. Cazare: 2 camere cu paturi supraetajate a câte 6 locuri (în total 12 paturi), 50 lei/ persoană, acces la duș și toaletă (comune), rezervări la tel. 0773 831 478, 0763 149 049 (Mădălina Ștefănescu). Detalii pe <https://www.facebook.com/peValelaPoiana>.

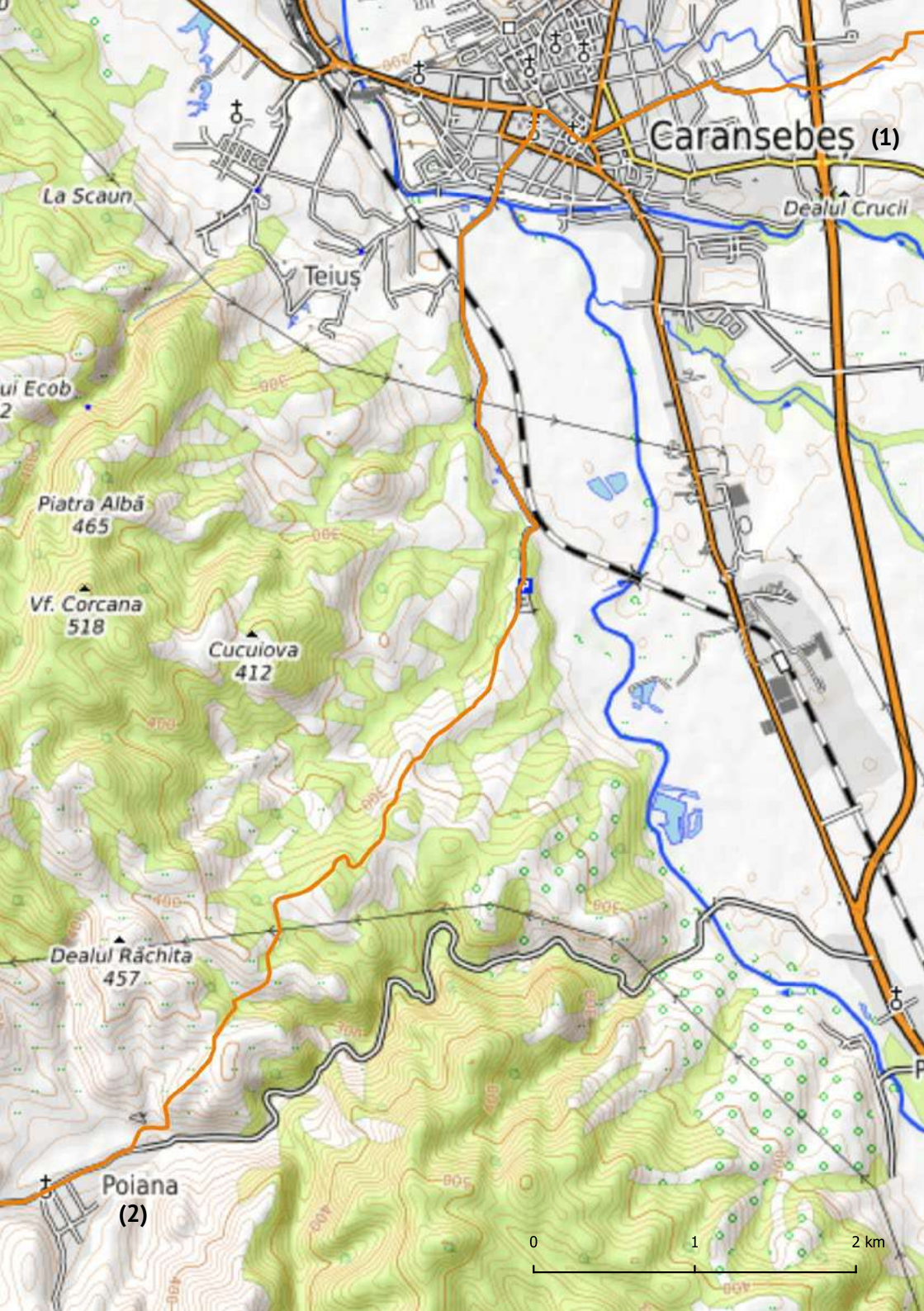
Infrastructură:

Poiana

Notă:

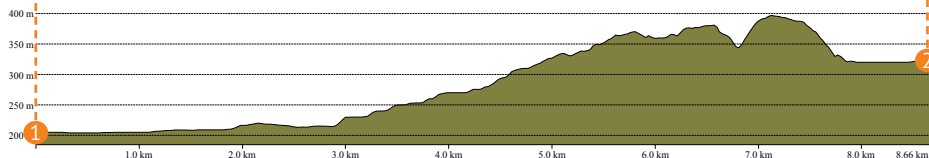
Se traversează orașul Caransebeș (1) și se merge pe marcaj către ieșire, urmărind semnele cu „Mănăstirea Adormirii Maicii Domnului Caransebeș Teiuș”, pe unde vor duce și bulinele albe cu T-ul portocaliu. Înainte de a trece calea ferată de la ieșirea din oraș, pe partea dreaptă va fi „Parcul Teiuș” cu istoria căruia v-ați întâlnit mai sus, la capitolul *Info*. Cam la 650 metri după oraș se trece calea ferată, încă pe asfalt și se mai merge în jur de doi kilometri pe un drum ce duce către mănăstire, care este străjuit de copaci și tufe ce oferă umbră, numai bună la gradele din ce în ce mai ridicate ale dimineții. Apoi asfaltul o ia la dreapta, urmând în jur de 500 metri de ușoară urcare până la poarta mănăstirii. Traseul o ia ușor în dreapta acesteia, pe lângă zid, care mai apoi se transformă într-un gard. Traseul se îndepărtează treptat de lăcașul sfânt, trecând pe cărări înguste, aproape împădurite. Imediat după gardul Mănăstirii se găsește o gospodărie unde sunt și trei căței. Dacă se vorbește cu aceștia nu vor fi probleme, sunt prietenoși și însoțesc musafirii până ce se trece de teritoriul lor. Apoi, drumul continuă și devine o cărare, de fapt două linii de pământ despărțite de iarbă, urzici și alte plante din abundență, mai ales după o perioadă ploioasă - garduri pe o parte și alta a cărării, sau drumului de căruță, ce ocrotesc câteva grădini, spații private ce adună diverse obiecte, utilaje, scule, căsuțe, acoperișuri, flori, viță de vie și inclusiv câini care latră furioși din spatele acestora. Se continuă drumulețul până când acesta iese foarte puțin într-o poieniță și apoi intră în pădure înapoi, coborând ușor. La această mică coborâre se vede un soi de micro-mlaștină-deltă, cu apa stătută ce formează un mic lac, ideal pentru broscuțele care se scaldă voioase, și copaci care ies din apă, pierzând câte-o frunză uscată pe luciul lacului. Libelule zburdă colorate în jur, și totul dă senzație și miros de Delta Dunării în extremă miniatură. Cărarea continuă în ușoară urcare prin păduricea care uneori oferă și câte un cireș sălbatic în cale, mai ales în zonele umbroase. Peste puțin timp se iese din desiș și se poate observa

1 Caransebeș

Poiana 2

În partea stângă satul Poiana, la distanță nu foarte mare. Apoi se continuă pe un drum prăfuit, care pare a fi o „căldare adâncă din lut”. Pe acesta se continuă în ușoară coborâre, curbe din ce în ce mai abrupte în jos, încep semnele ale civilizației cu binecunoscutele obiecte aruncate pe marginea drumului sau chiar în mijlocul acestuia unde o bucată dintr-o canapea (colțul), ne aștepta îmbietor să ne odihnim oasele. Dar nu a fost timp de pierdut, și după alți câțiva metri de coborâre se ajunge la cimitirul satului Poiana (2). Aici drumul o ia ușor stânga, un drum cu piatră mărunță, rotundă și deschisă la culoare, care duce către centrul satului. Întâlnește pe partea stângă și asfaltul ce vine dinspre drumul național, doar că traseul continuă tot înainte spre biserică și spre celălalt capăt al satului cu case mici, aglomerate, dichisite cândva, demult și parcă așteptând oamenii străini să le asculte poveștile. În Poiana merită să stai la o vorbă în fața casei la ceas de seară. Cazarea propusă de ghid se află la 4-5 km de la ieșirea din Poiana în direcția Lindenfeld.

Info:

Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” Teiuș – Cunoscută drept un „giuvaier al Banatului Creștin”, mănăstirea de la Teiuș poartă hramul Adormirea Maicii Domnului (15 august) și a fost întemeiată în anul 1999. Acest lăcaș de cult este o mărturie a credinței ortodoxe într-o perioadă a revenirii Banatului la ceea ce erau odată cele mai vechi sihăstria ortodoxe, dispărute din cauza vitregiei vremurilor și a invaziei catolice din secolele XI-XII. Mănăstirea este înconjurată de o pădure de tei care îmbată cu mirosul lor parfumat. Mănăstirea are aspect de cetate, precum cele din zona Moldovei, în centru aflându-se biserica. Deși nu există o mărturie scrisă despre un așezământ monahal lângă Caransebeș, tradiția transmisă din generație în generație, amintește de o „Cruce Verde” și de un izvor cu apă numit „Izvorul Călugărului”.

Praznicul de Sântămărie Mare (15 august) – Această sărbătoare creștină este una deosebit de importantă pentru bănățeni. În jurul acestei zile, au dezvoltat tradiții și obiceiuri unice, care spun multe lucruri despre credința oamenilor locurilor. În dimineața praznicului, femeile din Țara Gugulanilor vin la mănăstire cu flori pe care le așează pe Icoana Maicii Domnului și cu ciorchini de struguri din soiurile de vară, „Struguri de Sântămărie” pentru a fi folosiți în luna august, luna lui gustar, la „coliva de struguri” care se oferă credincioșilor, dar și oaspeților din altă parte. Tot la Mănăstirea de la Teiuș există un obicei al locului, prin care bătrânii schimbă pălăria de pe cap cu căciula, ca semn al trecerii verii și al reîntoarcerii la anotimpul toamnei și o vorbă: „A venit Sântămărie, te lași de pălărie!”

Muntele Mic și Poiana Mărului – Muntele Mic are o înălțime maximă de 1.806 m și oferă priveliști unice pentru Carpații României. Vara, când e frumos afară, de pe Muntele Mic se văd în est toate vârfurile de peste 2.000 m din Munții Țarcu. Privind spre asfințit se văd Timișoara și apa Timișului. Dacă aruncăm privirea spre Zervești se poate observa Semenicul, care face parte din Munții Banatului. Întreaga pășune alpină de 1.000 ha se întinde eliptic de la 1.806 m la 1.600 m. Cea mai răsărită formă a reliefului platoului de pe Muntele Mic sunt Pietrele Scorilo, către Poiana Mărului. În stațiunea Poiana Mărului este dezvoltat turismul de sănătate datorită acestor patru elemente: ozon care se găsește în mod natural, ioni negativi, puritate și aerosoli naturali. Aerosolii din pădurile stațiunii sunt formați din amestecul de pelicule de apă, particule de polen și uleiurile volatile emise de brad, pin și molid.

Traseu: mediu spre dificil

Diferență de nivel: +1.198 m

Locuri critice: 80% din traseu este urcare continuă, dar ușoară. La temperaturi ridicate, pe timp de vară, se va lua o cantitate mai mare de apă pentru hidratare, chiar de la Pe Vale la Poiana, unde, în curtea alăturată se află o fântână cu apă rece, sub un dud cu fructe roșii

Peisaj: drum forestier în urcare, cu umbră rară de la copacii de pe marginea acestuia, frăguțe prăfuite dar delicioase, Lindenfeld ce oferă peisaje largi și deschise în jur, apoi păduri răcoroase și poieni lungi în urcare până la Gărâna.

Atenție: Gărâna a devenit un centru cultural și muzical datorită Festivalului Internațional de Jazz, după care au apărut și alte evenimente culturale și muzicale, în timpul cărora cazările în sat pot prezenta probleme. Insistăm asupra faptului ca drumeții să sune din timp pentru cazări/camere și/sau corturi, cerând ajutorul localnicilor în a găsi alte opțiuni în caz de nevoie.

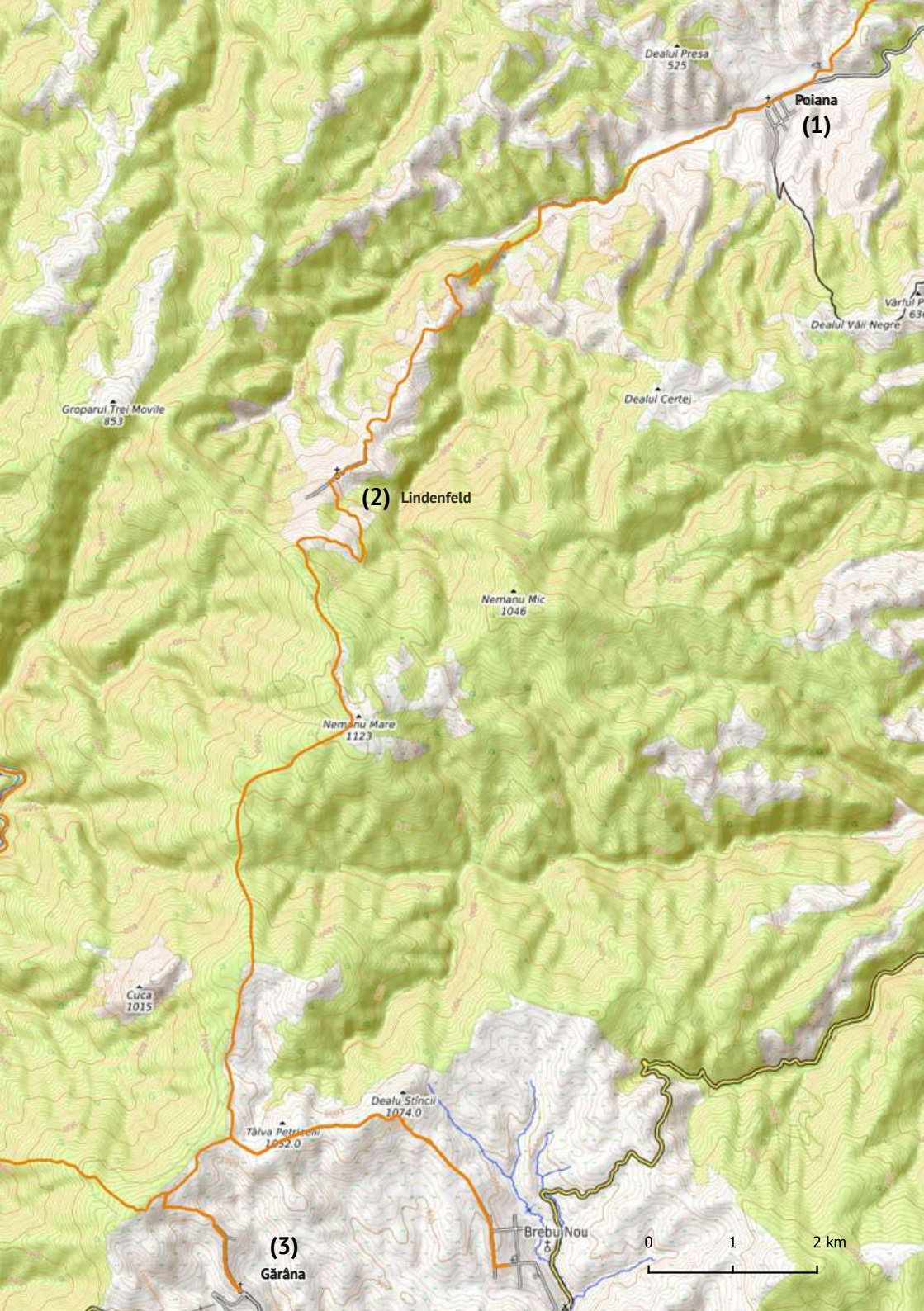
Cazări:

Gărâna (1.000 m alt): Fiind o destinație turistică foarte cunoscută și vizitată în România, Gărâna oferă multiple oportunități de cazare, în principiu în afara sezonului de festivaluri. Se pot găsi mai multe locuri de cazare online. Pe perioada verii, Gărâna găzduiește cel puțin trei festivaluri de muzică, în timpul cărora problema cazărilor va fi puțin complicată, însă cu programări din timp, cu cazări la cort sau la înțelegerea în prealabil cu gazdele, se pot găsi locuri de dormit o noapte.

Atenție: una din primele persoane care ne-a sărit în ajutor la prima strigare a fost Adela Petreanu, din Brebu Nou. Ea deține o mașină de teren și informații despre zonă, eventuale informații despre cazări. În cazurile extreme în care nu se găsesc cazări, în cazul în care există probleme, accidente, întârzieri, nevoie de spațiu de pus cortul, preluări bagaje sau persoane pentru câțiva kilometri, Adela vă stă la dispoziție la numărul de telefon: 0723 295 319. Vă rugăm, nu uitați că semnalul este slab în toată zona Banatului Montan, în afară de orașe!

Kibuț: <https://www.facebook.com/kibutgarana>, unii din primii noștri prieteni din Banat sunt cei de la Kibuț, Alina și Gabi, care nu sunt gărâneni, dar trăiesc la Gărâna de mai mulți ani și oferă la Kibuț niște experiențe incredibile, atât culinare cât și culturale. Pe pagina de facebook a restaurantului există posibilitatea de a rezerva probabil cea mai interesantă masă luată vreodată, pregătită cu drag din produse locale, uneori adunate și culese chiar de gazde, într-un cadru absolut special, cu muzică bună, oameni faini și aleși. Kibuț este un spațiu mic, intim și uneori sunt șanse să nu fie loc pentru toată lumea, dar merită încercat măcar o dată cum e să trăiești, să mănânci și să dormi „jazz” - pentru că nouă ne inspiră exact acest sentiment. Gărâna, nr. 31, cu rezervare în prealabil la telefon 0746 536 300 (Gabi) și pe Facebook (întrebați și de cazare, poate aveți norocul să găsiți); **La Răscruce**, 4 camere duble, 150 lei/cameră, 3 camere triple, 210 lei/cameră, 4 camere duble cu baie comună, cină și mic dejun în regim restaurant. Rezervări la tel. 0255 226 788;

Pensiunea Gotschna, 23 locuri de cazare, 220 lei/cameră dublă și 300 lei/cameră triplă, mic dejun inclus, rezervări la telefon 0720 667 593;

Dealul Presa
525

Poiana
(1)

Dealul Văii Negre
630

Dealul Certej

Gropanul Trei Movile
853

(2) Lindenfeld

Nemanu Mic
1046

Nemanu Mare
1123

Cuca
1015

Tâmba Petriceni
1052.0

Dealul Stincii
1074.0

(3)
Gârâna

Brebu Nou

Gasthaus Christl, 10-12 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere, rezervări la telefon 0722 327 519;

Cabana Craiu, 12 locuri de cazare, acces la bucătărie, restaurante în apropiere, rezervări la telefon 0722 627 689 (Elena Ștef).

Cazare la localnici

Gărâna nr.26 - 4 locuri în camere duble, rezervări la tel. 0769 564 731 (Seba)

Gărâna nr.70 - 7 locuri în 3 camere și cort bell, tipi (30 mp) ce urmează să fie instalat în livadă, rezervări la tel. 0721 542 310 (Bogdan).

Infrastructură:

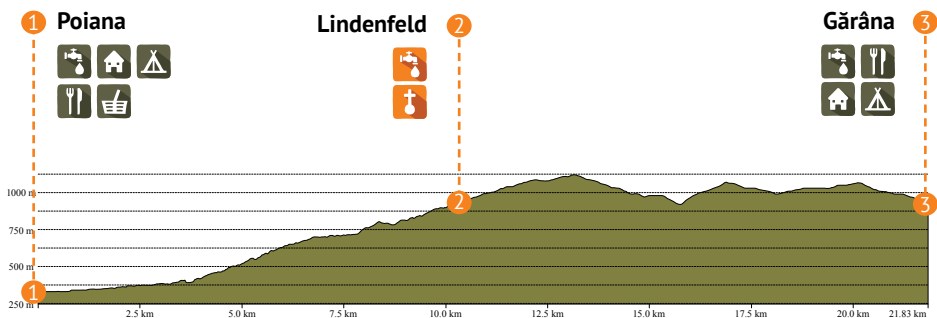
Lindenfeld:

Gărâna:

Notă:

Pornind din centrul satului Poiana (1) pe drumul principal care este asfaltat o bună bucată, traseul continuă pe marcaj către ieșirea din localitate, nu înainte de a observa căsuțele Poienii, colorate, țațoșe și mândre, cu doamnele aplecate la geam sau odihnindu-se în arșița verii la umbra casei, pe băncuța din față, căsuțe ce uneori parcă se miră cu geamurile mari, boltite, sau altele care parcă strigă, cu porțile largi și înalte. Oamenii zâmbesc, întrebă și observă liniștiți cum trec drumeții prin satul lor de pe marginea

pădurii. Ieșind din sat, cam la doi km și jumătate din centru, traseul o ia la stânga pe un drum pietruit, la indicatorul ce arată spre Lindenfeld. Continuând pe drumul prăfuit și cu câteva gropi circa un kilometru, se trece pe lângă câteva sălașuri frumoase din piatră, ce par a fi folosite doar uneori, când se merge la cosit sau la adunat fânul sau mălaiul. Drumul ajunge la o mică intersecție, unde o curbă „ac de păr” o ia în dreapta și abrupt în sus, și acolo, pe marginea celui care continuă tot înainte, se va observa, pe stânga, o gospodărie, tot din piatră, care are în față un dud. Sub dud este o fântână și mai încolo chiar și o băncuță cu masă, la umbra unui copac. Acest loc poate fi binevenit pentru o pauză de hidratare din apa rece de fântână și câteva duche coapte, dulci și zemoase din pom, chiar înainte de a începe urcarea către Lindenfeld, satul fantomă. Aici, câțiva pași mai în față, se găsește și locul numit **Pe Vale la Poiana**, care are o terasă cu băuturi răcoritoare și oferă chiar și cazare și locuri de camping. Dacă s-a înnoptat chiar aici, traseul continuă din curba amintită și urcă abrupt, în zig-zag, cu lanuri de ferigi ba în dreapta, ba în stânga, și o oarecare zgârcenie de umbră, preț de circa trei kilometri până ce peisajul începe să se deschidă și pare că s-a ajuns într-un fel de platou. Marcajele VT mai vin însoțite de câte-o urare de „Cale bună” pe pietrele de pe marginea drumului care s-ar putea să vă sară în ochi fix în momente în care veți simți nevoia de o motivare în plus. După ce se observă peisajul covârșitor din jur se continuă până când o cruce de lemn apare în față pe partea stângă. Se observă și câteva ruine acoperite de iarbă și flori de câmp, semn că acolo a fost cândva un sat de munte, populat de pemi, niște germani care și-au format limba, obiceiurile și cultura proprie. Drumul continuă pe un drum de praf, nisipos, ce strălucește în soarele fierbinte de vară, iar dacă urcarea până aici a fost mai abruptă și cu puținică umbră, cu frăguțe aproape coapte pe marginea lui, aici va continua o urcare domoală pe drumul care pare săpat adânc în pământul uscat și plin de „diamante”. Se ajunge la așa numitul „centru” al satului, unde există o terasă modernă construită între câteva case în construcție sau terminate. Imaginea dă un soi de speranță de repopulare a locului, care mai stăruie cu o familie de bătrâni care își îngrijesc animalele. Se poate să fie și turiști cu ATV-uri care mai vin pentru „o tură”, să vadă și ei Lindenfeldul (2) cel părăsit și dispărut. Aici, în centru, se poate vedea și bisericuța, proaspăt reconstruită „În memoria satului Lindenfeld 1828-1998”. După câțiva metri de la biserică drumul o ia în stânga, pe la plăcuța unde scrie Lindenfeld - Gărăna, 3,5 ore - cu umbră plăcută și miros de oi, fiindcă se apropie casa cu singura familie din sat, care are câteva oițe. Apoi, continuând pe acest drum, ce poate fi destul de anevoios după o perioadă ploioasă, se ajunge și la un izvor, care este ultima sursă de apă până în Gărăna (3) și trebuie să se umple toate recipientele, mai ales în toiuil verii. Se continuă în același

ton, cu drum noroios de la izvoare ieșite pe drum sau utilaje care au trecut la exploatare, la umbra unor mesteceni și apoi fagi, urcând alene tot mai sus. Traseul o ia dreapta, până când iese din pădure și continuă pe un soi de coamă de deal unde se văd în dreapta două mari localități și munți în jur. Se pot găsi și afine coapte, care potolesc puțin foamea, răcoresc ușor pe căldură mare și hidratează. Mergând pe acest câmp deschis, cu câțiva copaci mai răzleți, după circa 500 metri, se intră înapoi în pădure făcând curbă la stânga. Apoi, timp de un kilometru și jumătate se merge când printre copaci răzleți, când pe poiană, când în pădure tânără, fiind cam singura zonă pe unde se merge pe coamă, destul de drept, fără urcări sau coborâri. Apoi, după câteva bucăți de drum parcurse prin desiș, pe unde se mai poate face câte o pauză la umbră, sau poienițe cu drumul prăfuit ce le împarte în două, traseul intră într-o pădure de fag, înalți, supli, drepți, ce străjuiesc de zeci de ani în pădure, și stau dovadă a rezistenței față de încercările vremii prin nenumăratele încreștări în scoarța lor cu nume și ani și mesaje, dintre care unele pare că au crescut odată cu arborii, până sus, de parcă mesajele trebuiau să ajungă în cer și nu la ceilalți oameni care descoperă pădurea. Din această pădure, unde drumul o ia din nou spre dreapta, începe o coborâre, și blândă, dar și abruptă pe alocuri, coborâre care să facă clar faptul că s-a trecut pe lângă un vârf (Nemanu Mare 1.123 m), și apoi se coboară. Pădurea cu fagii „împodobiți” de mâna omului în scoarța netedă, oferă câteva puncte interesante de observat, cum ar fi chiar și o bucată de drum pavat, ce amintește de rămășițele din drumurile romane, chiar lângă un soi de ruină, din pietre ascuțite, înconjurată de șanțuri de apărare. Poate fi și o închipuire provocată de amețea dată de urcarea care s-a reluat de câteva zeci de metri. Prin această pădure coborârea durează aproximativ doi kilometri după care urmează o altă urcare de aproximativ doi kilometri până la ieșire într-o poiană. De aici, în dreapta, la doar 20 minute urcare, se află Vârful Cuca, de unde se întinde toată zona în față și se văd toate peisajele montane, rurale sau urbane în jur. Revenind pe traseul nostru, timp de doi kilometri se poate merge pe drumul din marginea pădurii, ce poate fi stricat sau poate fi format din crevase făcute de alunecările de teren sau aluviuni, cu puțină umbră plăcută, pe curbă de nivel, după care iar se coboară și urcă apoi abrupt până ce traseul dă în traseul care duce către Brebu Nou. Apoi acestea merg împreună cale de un kilometru, până când drumul către Gărâna face stânga și urcă un kilometru în vârf de deal. De acolo nu mai e mult până la intrarea pe drum pietruit și apoi asfaltat care coboară în sat. Ștrudelul cu mere așteaptă să fie degustat în Wolfsberg (Gărâna) sau Muntele lupului (trad. germ.)

Info:

Pemii din Banat – Pemi era numele pe care bănățenii l-au dat germanilor care au fost colonizați în Banat, începând cu anul 1872. Aceștia veneau din Boemia și principalul lor rol era acela de a lucra la pădure și de a furniza cărbuni de lemn (mangal) pentru furnalele de la Reșița. Pemii germani și-au creat așezări în cele mai pitorești locuri de munte. Așa au apărut sate precum Brebu Nou, Gărâna și Lindenfeld. Erau oameni ai munților, cu hainele curate și port specific, prosperi și harnici, lucru care se reflecta în imaginea caselor în care locuiau, cel mai adesea vopsite în alb și verde, cu mușcate la ferestre. Erau renumiți și pentru priceperea lor în a cultiva cartofi și a prepara lactate precum brânza dulce, untul sau smântâna.

Lindenfeld, satul părăsit – Povestea satului Lindenfeld este una pe cât de interesantă, pe atât de tragică, satul fiind părăsit în totalitate din anul 1998, adică în istoria destul de recentă. Lindenfeld este situat pe versantul opus al Masivului Semenic, la poalele

vârfului Nemanul Mare (1.123 m). Satul a fost unul extrem de izolat, până într-atât încât de-a lungul scurtei sale istorii nu s-au înregistrat căsătorii mixte între localnicii pemi și românii din satul apropiat Poiana. Mai mult, în timpul primului război mondial nici nu au fost recrutați în armata austro-ungară. În schimb în cel de-al doilea război mondial mulți au luptat și au pierit pe front. După finalizarea războiului o mare parte din ei au fost deportați în Uniunea Sovietică pentru că erau germani. Chiar și așa, pemii mai puteau fi întâlniți și în perioada postbelică, de exemplu în piață, unde vindeau cele mai gustoase cireșe. În anii 60 a început o depopulare masivă a satului, dar care s-a realizat treptat, ba din cauza industrializării, ba pentru că unii dintre pemi reușeau să fugă în Germania. Practic în 1989 satul era aproape părăsit. În anii 90 a fost găsit un ultim locuitor al satului care refuză să îl părăsească, pe numele său Paul Schwirzenbeck. Bătrânul avea obiceiul de a spune povești turiștilor, mai ales poveștile despre casele abandonate din Lindenfeld, despre pemii care odată le dădeau viață și despre un trecut ceva mai animat. Acesta a murit în octombrie 1998, în Caransebeș, călcat de mașină. De atunci în Lindenfeld mai locuiesc doar pe timpul verii ciobani din satul Poiana.

Festivalul Internațional de Jazz de la Gărâna – De peste 20 de ani, în fiecare iulie, are loc cel mai mare și mai frumos eveniment în aer liber, dedicat muzicii jazz, nu doar din Banat, dar din toată partea de sud-est a Europei. Invitați de renume din România și din străinătate și mii de iubitori de jazz, se strâng la acest festival care a devenit deja legendar pentru acest gen muzical al sunetelor din culturi diferite, inflexiunilor, schimbărilor bruște de atmosferă și al unui stil de viață. Festivalul a luat naștere din dragostea fondatorilor pentru muzică și s-a numit prima oară „Festivalul de Jazz în Șură la Brebu”. Aceasta a fost ediția pilot a festivalului, unde niște prieteni pasionați au împărtășit muzică. La un moment dat, șura nu mai încăpea numărul mare de „prieteni ai jazz-ului”, așa că festivalul s-a mutat la Gărâna, la hanul „La Răscruce”. Ultimele și cele mai multe ediții s-au desfășurat în Poiana Lupului, la intrarea în Gărâna, unde Fundația Culturală „Jazz Banat” a reușit să facă din el „cel mai mare festival din România”.

Gărâna – Satul turistic Gărâna (Wolfsberg, trad. germ. Deal cu Lupi) se află la 38 de km de Reșița pe drumul județean DJ58. Alături de Lindenfeld și Brebu nou este unul din satele colonizate de pemii germani. Gărâna și Brebu Nou au aspectul unor mici cantoane elvețiene, fiind situate pe coastă, la o altitudine de 1000 de m. Nu doar poziționarea geografică le îngemănează, dar și istoria lor comună. După anul 1991, părea că aceste sate vor fi părăsite și vor urma soarta fratelui lor mai mic, Lindenfeld. Cu toate acestea, Gărâna a adunat în anii '90 mulți timișoreni și reșițeni care au cumpărat case și le-au renovat în stilul specific, respectând istoria și cultura locului.

Lacul Trei Ape – Timișul, cel mai mare râu al Banatului, s-a născut din „trei ape”: Grădiște (râu care se vede în fața scenei principale a Festivalului Internațional de Jazz de la Gărâna), Semenici și Brebu, unite în lacul de acumulare „Trei Ape”. Stațiunea „Trei Ape” este renumită mai ales pentru peisajele spectaculoase, care diferă de la anotimp la anotimp, fiind locul ideal pentru odihnă și eliminarea stresului. În apropierea stațiunii Trei Ape se găsește tabăra de sculptură de la Gărâna, iar la doar zece kilometri de lac se află stațiunea montană Semenici.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +921 m

Locuri critice: nu sunt. Drumul e predominant drept, pe forestier, începe cu o coborâre și apoi continuă plăcut la umbră prin păduri până la Hotel Turist. Nu strică, totuși, un repelent de țânțari la îndemână pentru pădure.

Peisaj: poteci de pădure, predominant fag, cărări, apoi drumuri forestiere, se trece pe lângă apeductele impresionante și canalele de captare a apei, pe sub două viaducte și peste câteva poduri. Este un traseu cu elemente noi în peisaj.

Cazări:

Văliug:

Casa Baraj, 8 locuri de cazare în camere duble, 135 lei/persoană cu mic dejun inclus, servirea mesei în regim de restaurant. Rezervări la tel. 0724 234 950 sau 0731 361 315;

Secu:

Hotel Turist, cazare, 120 lei/cameră dublă, 150 lei o cameră cu 3 locuri, mic dejun inclus, servirea mesei în regim restaurant cu cerere în prealabil, televizor, mașină de spălat. Rezervări la tel. 0741 041 963 (doamna Maria).

Casa de oaspeți DeMerisier, 2 locuri, cu bucătărie, servirea mesei la cerere. Rezervări la tel. 0774 986 180 (Raluca Ocean)

Camping Șura Banatului, loc de campare, toalete, dușuri, posibilitate de servirea mesei cu produse tradiționale, la cerere. Rezervări la tel. 0722 686 651 (Arthur Schvaner)

Infrastructură:

Văliug:

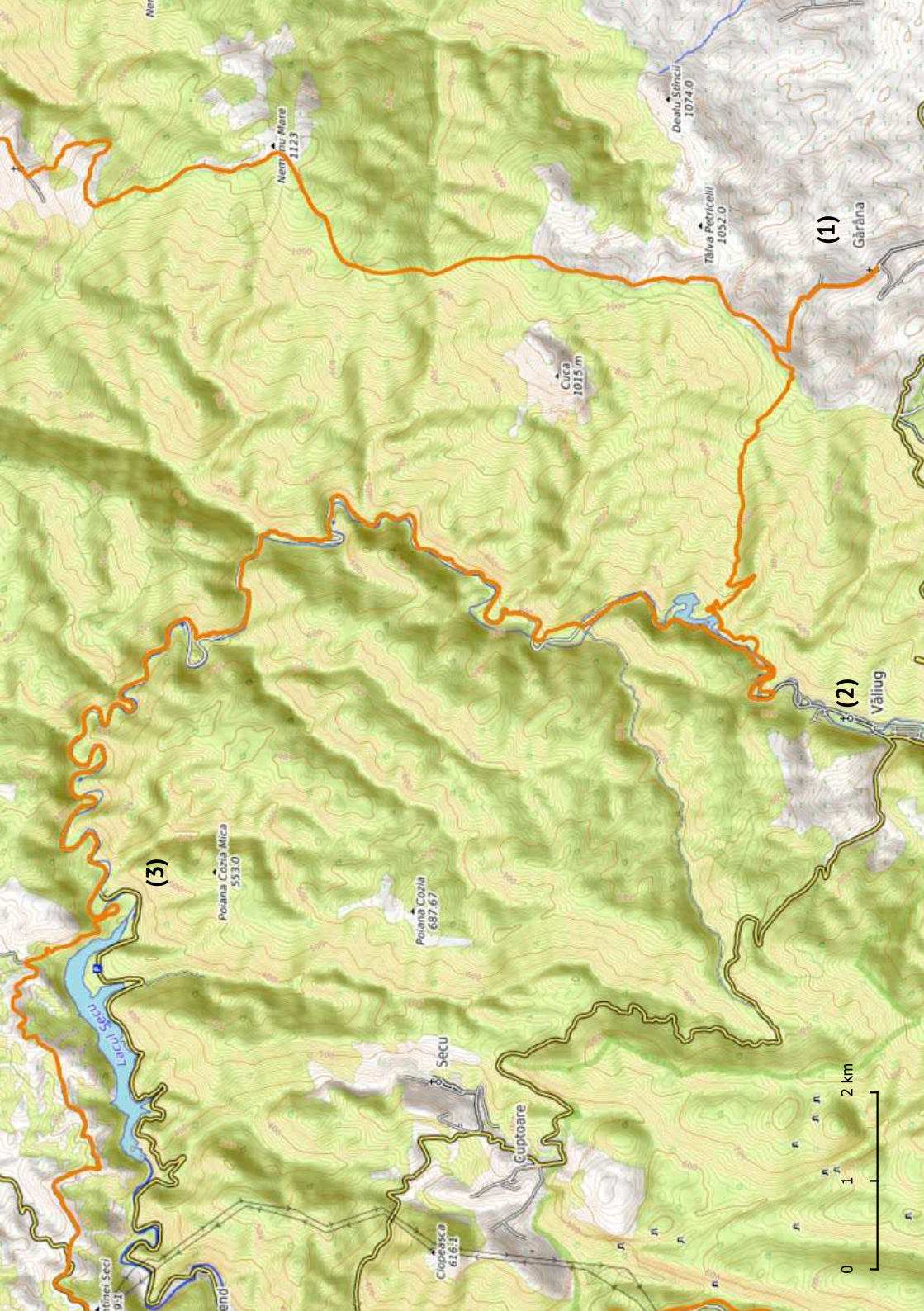
Secu:

Notă:

Din centrul satului Gărâna traseul se va întoarce pe același drum pe care s-a intrat în sat și va urmări în jur de trei kilometri, până când o va lua la stânga prin pădure. Aici se desparte de traseul care a dus de la Lindenfeld la Gărâna.

Din sat, până la intersecția ce desparte cele două trasee, se urcă ușor de la ieșire, pe asfalt, până când acesta se transformă în drum pietruit și apoi cărare printre câțiva copaci care aduc a livadă. Se pot observa printre aceștia și câteva stații de gaz ale satului, mai în depărtare. Apoi, după ce se ajunge la un vârfuleț, la indicatorul VT, se va merge în stânga, pe drumul care duce în pădure. De aici începe o coborâre care nu se termină până la Lacul Breazova la care duce traseul. Pădurea este una deasă, și dacă pe timp de vară soarele este unul arzător, plăcerea mersului prin pădure nu va putea fi întrecută de altceva. După doi kilometri și jumătate de coborâre destul de abruptă, la început pe cărare, apoi pe drum forestier, se ajunge la o curbă „ac de păr” ce o va lua la stânga, însă aici este un punct bun de hidratare, existând un mic izvor care curge de pe munte. Apoi urmează câteva serpentine, dar atenție, dacă perioada a fost precedată de una ploioasă, cărările și drumul prin pădure vor fi îngreunate de noroi și țânțari. Fiind un bazin hidrologic destul de important, toată această zonă, în pădurile în care se acumulează apa

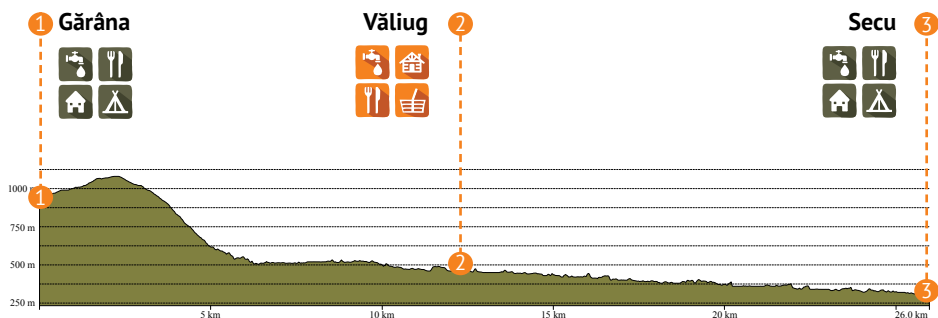

(1)

(2)

(3)

0 1 2 km

prin canalele hidrologice construite în anul 1903, se va observa prezența țânțarilor. După serpentinele din pădure, care coboară încă un kilometru și apoi o iau în dreapta, peste alți 500 metri mai este un rând de curbe, din care se poate deja observa un luciul de apă și se poate auzi cum curg primele canale care au ieșit în cale. La un moment dat, după ce s-a ieșit din pădure, pe partea stângă va fi un canal construit din beton și acoperit de plăci de beton înverzite de mușchiul verde al timpului și umidității și pe partea dreaptă se vede un colț de lac ce îmbie la răcoreală. Trecând și un pod din plăci de beton, printre care se poate vedea și apa curgând sub picioare, plăci care uneori lipsesc și de pe canale și de pe podurile care vor mai ieși în cale, se vor putea observa mai multe feluri de construcții din metal, deasupra podurilor sau copacilor, diverse poduri pentru funiculare, apeducte sau construcții care ușurau munca celor care lucrau în zonă. Se lasă lacul pe partea dreaptă și se merge mai departe către coada din sud a acestuia, unde se găsesc câteva case, gospodării locuite, care țin de localitatea Văliug, care se află la doi kilometri și jumătate de acest loc. Traseul face o buclă, înconjurând coada lacului, ca mai apoi să se întoarcă pe partea opusă, după ce a trecut printre gospodării (de unde se poate cere apă, în caz de nevoie, de la localnici). Există și o punte (pod) care trece râul Bârzava, ce poate scurta puțin această trecere. Se iese dintre gospodării, tot pe drumul forestier, cu lacul pe partea dreaptă, și se merge timp de un kilometru și jumătate până ce lacul rămâne în urma traseului. Apoi peste alt kilometru și câteva izvoare reci pe marginea drumului forestier, acesta iese din pădure, în câteva locuri, unde se văd poieni cu iarbă mare, gata de cosit și uscat pentru animale. S-a observat chiar și un utilaj (buldozer) stricat, parcat pe poiană, contopindu-se în peisaj, ca un pește din sticlă - decor pe macrame-ul de pe televizor, în cazul acesta, macrame-ul împletit din iarbă. Mai departe drumul continuă când la soare, când la umbră, sub alte poduri sau viaducte, până când intră din nou la umbră, pe alt forestier prin pădure, cu râul Bârzava pe partea stângă. Acesta va deveni companion de drum, timp de circa 11 kilometri până la destinație, oferind diverse spectacole ochiului obosit, cum ar fi: copaci ce seamănă cu mangrovele, întinzându-și rădăcinile în apă, parcă ridicându-și fustele să nu le ude, păsări colorate care aterizează brusc să prindă peștișori doar de ele văzute, rațe sălbatice care dansează pe apă și se sperie de sunetele făcute de bocanci pe drum, miresme parfumate de soc ce crește pe malul râului sau pe partea dreaptă la marginea pădurii, răcoarea stâncilor din stânga, care stau amenințătoare deasupra capului și locuri cu mici cascade care se formează de la pietrele care împiedică apa să curgă lin înspre lacul următor, Secu. După ce oboseala începe să își arate colții la glezne și mai ales în tălpi, se vede la o mică distanță, după

ce la o intersecție s-a mers la stânga, la mai puțin de un kilometru, acoperișul Hotelului Turist, care așteaptă peste pod, în partea dreaptă, să își primească „turiștii” și să stea la o vorbă bună cu doamna Maria, proprietara acestuia. Astfel, a mai trecut o zi din traseul Via Transilvanica și seara invită la odihnă și poveste în mica dumbravă liniștită a hotelului.

Info:

Bazinul hidrologic din Banatul Montan – Râul Timiș, este cel mai mare râu drenant din spațiul hidrografic Banat. El își colectează apele din majoritatea celor mai importante unități de relief din Banat. Cursul principal al râului Timiș fiind amplasat de-a lungul culoarului depresionar intramontan Caransebeș-Mehadia, este colectorul principal al unui important număr de râuri ce drenează Munții Țarcu-Godeanu, cât și Munții Semenic și Poiana Ruscă. Din Munții Țarcu-Godeanu primește râuri cu caracter montan, printre care cel mai important este Râul Rece (Hidiselul). Din Munții Semenic, Timișul primește afluenți mici dar cu caracter asemănător, iar din culoarul depresionar intramontan al Bistrei, primește Râul Bistra, colector al apelor de pe versantul nord-vestic al Munților Țarcu și de pe cel sudic al Munților Poiana Ruscă.

Văliug – Văliugul (Franzdorf) era descris în 1936 de inginerul Ion Păsărică drept o „liniștită stațiune climatică”, aflată la altitudinea de 645 m, la 20 km sud-est de Reșița. Pe teritoriul său curg atât râul Bârzava, cât și pârâul Goznița. Populația era formată din românii băștinași, din „coloniști austriaci” și din bufeni (olteni), emigrați din cauza asupririi turcești. Se poate afirma că Sfânta zi de Sfântul Petru și Pavel a anului 1793 este ziua înființării noii localități de atunci, Franzdorf (satul lui Franz, împăratul Austro-Ungariei) adică Văliugul de astăzi, iar cele 71 familii de austrieci sunt fondatorii acestei localități. El va purta acest nume până în anul 1919, când Transilvania și Banatul sunt cuprinse între hotarele României Mari. Zona Văliugului, cu pitorescul ei, beneficiind de ospitalitatea locuitorilor și deschiderea generată de construcția căilor de acces, a devenit în scurt timp stațiune climaterică. Iar din anul 1879 aceasta a început să fie vizitată de oaspeți veniți din toate colțurile țării.

Astăzi Văliugul continuă să își joace rolul de stațiune, cu pistă de schi și telescaun, restaurante, ponton pe lac și scenă, loc de recreere pentru un număr mare de turiști.

Lacul Breazova – Lacul Breazova este primul lac de acumulare din sud-estul Europei și din zona Banatului Montan, construit pe Râul Bârzava, între anii 1907–1909, cu dig zidit din piatră cu mortar de ciment. Lacul Breazova este situat la trei km în aval de localitatea Văliug, la o altitudine medie de 500 m. Barajul servea în principal alimentării cu apă a uzinelor din Reșița, însă și transportului lemnului, pe canale, până la bocșele din cartierul Länd.

Lacul Secu – Barajul Secu a fost construit între anii 1961-1963 pe râul Bârzava, în apropierea vărsării pâraielor Secu și Râul Alb în Bârzava, la câțiva kilometri în amonte de municipiul Reșița. A fost primul baraj din contraforți din România. Rolul principal este acela de a proteja localitățile din apropiere de inundații și calamități, dar lacul de acumulare rezultă, Lacul Secu, are rol de agrement.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +459 m

Locuri critice: pe drumul forestier, pe cărări și în poiană nu sunt. Pe drumurile de asfalt, mai ales către oraș și în curbe, atenție mare la trafic și la autoturisme.

Peisaj: drum forestier până în prima poiană, unde se continuă pe un drumuleț de căruță mai apoi pe o potecă, imagini superbe în jur, apoi printre gospodării se ajunge la asfalt pe care se continuă până la Reșița.

Cazări:

Reșița (248 m alt): Fiind un oraș mediu ca mărime, Reșița oferă multiple oportunități de cazare, în principiu pentru toate buzunarele. Începând de la suburbiile ei și până în centrul orașului, se găsesc de la pensiuni la hoteluri și restaurante de toate felurile. Alegem ca traseul să treacă și prin oraș pentru cazuri extreme când există necesitatea de a schimba echipamentul, repara diverse stricăciuni, reîncărca bateriile, pentru cumpărături necesare sau o pauză de odihnă cu câteva ore în plus. Cazări recomandate: **Pensiunea Club Castel**, 22 camere duble, 50 lei/persoană, rezervări la telefon 0722 477 575;

Pensiunea Casa Bănățeană, 16 locuri de cazare, 130 lei/cameră dublă, restaurant, rezervări la telefon 0745 419 767 (Laurențiu și Marta Bora);

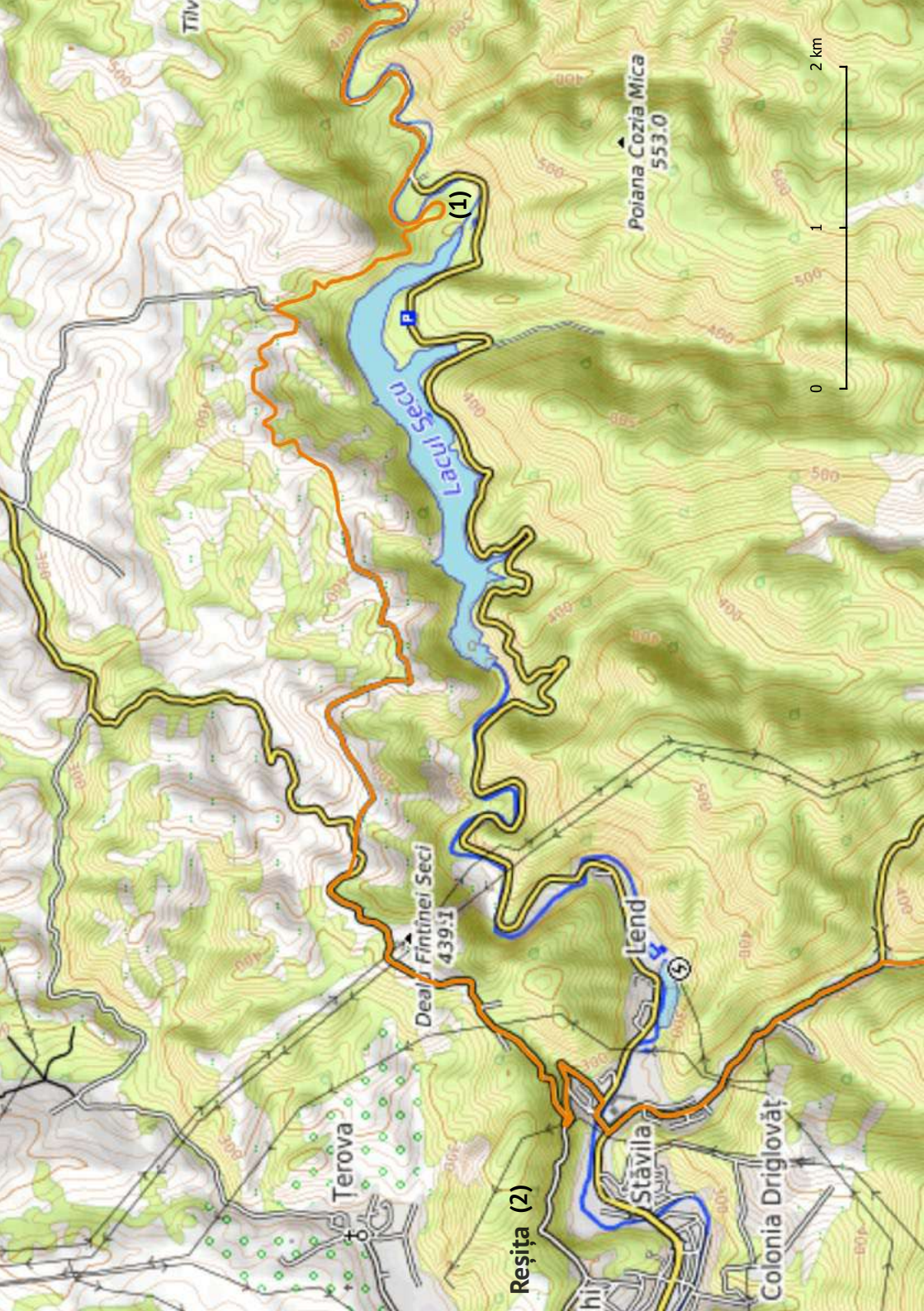
Complex Atlantic, 19 camere duble, 170 lei/cameră, restaurant deschis doar pe timpul verii sau pentru grupuri organizate tot timpul anului. Rezervare la tel. 0721 265 457 (Mihai Zamfirescu).

Infrastructură:

Reșița:

Notă:

Traseul pleacă din curtea Hotelului Turist, după un mic dejun copios și o urare blândă din partea doamnei Maria, și o ia la stânga după trecerea podului, continuând lin pe drumul forestier, la umbră. După aproximativ un kilometru și câteva sute de metri drumul se îngustează și începe să urce în dreapta sus, pe lângă o cabană, și mai exact locul de gunoi al acesteia. După care se lasă în urmă mirosul înțepător de la containere, se urcă ușor printre copaci către o gospodărie care are flori colorate în grădină. Peste tot unde vor fi câini pericol nu va exista atunci când se vorbește cu aceștia sau se ocolește teritoriul pe care ei îl păzesc. De la gospodărie apoi se merge în stânga, ieșind de sub protecția umbrei copacilor de pe marginea drumeagului într-o poiană frumoasă, de unde se poate observa lacul Secu de sus. Apoi se continuă pe culme, pe drumul ce se unduiește când coborând, când urcând ușor, mai oferind din când în când câte un pâlcc de copaci pentru răcorire la umbră, dacă este soare fierbinte, mai dând șansa unei pauze de hidratare și continuând plimbarea pe coamă, care poate duce până la o stare de meditație liniștită. Pare, la un moment dat, că nu există nimeni altcineva pe lume, doar eu, drumețul și peisajul din jur. Apoi apar încet satele, comunele sau orașele ca niște pete colorate care se văd în depărtare, atunci când drumeagul pare că va coborî încetșor. Să mai aruncați o

TIV

Poiana Cozia Mica
553.0

2 km
1
0

Lacul Secu (1)

Dealul Fântinei Seci
439.1

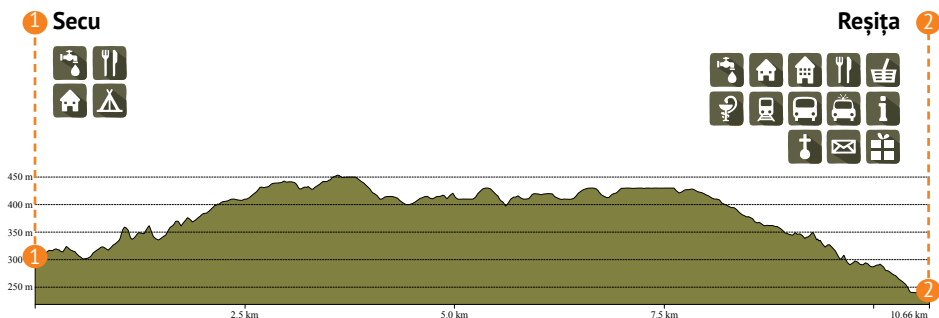
Lend

Terova

Stăvila

Colonia Driglovăț

Reșița (2)

privire în jur, fiindcă dacă este senin, se vor vedea Văliugul, munții Semenic, Muntele Mic și alți munți și vârfuri care se lasă admirați de la distanță.

Copaci răzleți, miros de soc sau de salcâm, flori de câmp de toate culorile, unele specifice zonei, altele comune ce le găsești pretutindeni, dar cu atât mai frumoase cu cât se pot atinge, mirosi, da la o parte să se pășească printre ele...

După circa doi kilometri de umblat prin rai, la prima coborâre se vor vedea gospodăriile care încep să apară în stânga și dreapta drumeagului, semn că minunata poiană este perfectă pentru făcut fânul pentru animale. Se trece printre primele gospodării, se ia la dreapta câțiva metri, apoi urmează alte case, se admiră grădinile acestor oameni, cu bujori înfloriți, cu cireși în coacere, cu căpițe înalte și subțiri care abia acoperă stâlpul înfipt în pământ, cu oameni curioși ce întrebă de unde veniți și încotro mergeți, până care se ia din nou la stânga, printre garduri și pe drum de țară, vreme de un kilometru ca mai apoi să se ajungă la asfalt.

De aici e simplu, pe marginea drumului se merge în stânga de la drumul de țară pietruit care coboară în asfalt, apoi urmează o curbă la stânga, și peste în jur de alt kilometru parcurs se va merge încontinuu pe asfalt până se împlinesc vreo doi kilometri, după care se va merge iarăși în stânga ascuțit, în ac de păr, către Pensiunea Club Castel. De aici, traseul merge pe marcaj pe străzile orașului, sau a suburbiei, cu multe posibilități de cazare, în jur de un kilometru și jumătate, până la Casa Bănățană. Aici se încheie scurtul traseu de o zi, pentru a lăsa loc de cumpărături, reîmprospătarea puterilor, vizitarea orașului sau odihnă la cazare.

Info:

Reșița – Reșița este reședința județului Caraș-Severin. Orașul este așezat pe dealuri și văi, urmărind traseul râului Bârzava. Odată cunoscută drept „cetatea de foc”, acum a devenit „orașul cu poeți”. În anul 1930 Reșița avea o populație de 19.868 de locuitori, dintre care 10.637 germani (53,5%), 5.851 români (29,4%), 2.127 maghiari (10,7%), 381 cehi și slovaci, 300 evrei, 257 romi ș.a. În prezent se înregistrează peste 80.000 de locuitori, iar populația majoritară este cea română (81,65%). Printre populațiile minoritare se numără: maghiari, germani și romi. Printre obiectivele care nu trebuie ratate sunt „Muzeul de Istorie al Banatului Montan” înființat în 1959, Muzeul de Locomotive cu Aburi, înființat în 1972, în care sunt expuse 14 locomotive produse la Reșița în ultima sută de ani (1872-1959), Podul de la vama, 1931, primul pod nituit și sudat din țară și multe altele care așteaptă să le vizitați.

Locomotive Reșița – În 1872 (la mai puțin de 50 de ani de la inventarea locomotivei cu aburi în Anglia) uzina din Reșița produce prima locomotivă din spațiul central-estic European, denumită „Resicza”, având numărul de circulație 2 (numărul 1 fiind atribuit locomotivei „Szekul” fabricată la Viena), cu ecartament de 948 mm, proiectată de John Haswell - directorul fabricii de locomotive „St. E. G.” din Viena, locomotivă destinată transporturilor interne uzinale. Începând cu anul 1872 uzinele „St. E. G.” de la Reșița produc pentru căile ferate europene: 16 macarale, 18 rezervoare pentru castelele de apă, 110 plăci pentru întoarcerea locomotivelor, 514 inimi de încrușișare pentru macaze, 793 de tampoane. Cine este interesat poate vizita Muzeul de Locomotive cu Aburi.

Industria (adevăruri și legende) – Reșița a fost considerat mult timp ca fiind unul din marile centre industriale ale României, având influențe în industria siderurgică (fontă, oțel, laminat), a construcțiilor de mașini (electrice și diesel, utilaj petrolier, siderurgic și chimic, material rulant), chimică (chimizarea lemnului, cocs). Primele uzine au fost fondate în 1771, în timpul domniei împărătesei Maria Terezia. La 3 iulie 1771 au fost inaugurate primele furnale înalte de pe actuala vatră a furnalelor din cadrul SC TMK Reșița SA. În trecut au fost cunoscute sub denumirea de Uzinele și Domeniile Reșița sau UDR, așa cum se poate citi pe unele locomotive cu aburi fabricate la Reșița, filiala Fabricii de Locomotive a StEG de la Viena. Există însă o legendă care mai celebră decât

Însăși istoria acestui oraș industrial: a fost sau n-a fost oțelul produs la Reșița folosit în construcția Turnului Eiffel? Uzinele din „Reschitza” (denumirea Reșiței în perioada când Banatul era sub stăpânire austro-ungară) au început să producă cu mult înaintea unor uzine renumite din Germania, Cehia, Elveția sau Austria. La inaugurarea podului peste Tisa de la Szeged (Ungaria), celebrul arhitect Alexandre Gustave Eiffel a lăudat oțelul reșițean. Nu putem ști exact dacă același oțel a fost folosit și la turnul Eiffel, dar putem fi siguri că acest simbol al Parisului a fost realizat în parte și după o tehnologie inventată de un român, inginerul Gheorghe Pănculescu.

Muzeul Banatului Montan – Acesta este locul unde puteți afla povestea orașului Reșița, prin intermediul a șapte colecții care îi poartă pe vizitatorii muzeului de-a lungul celor șapte stăpâniri sub care s-a aflat ținutul. Printre obiectele care pot fi văzute la acest muzeu se numără: idolii neolitici, coif de tip greco-ilir din secolul al V-lea î.Hr., colecția de numismatică cu monede romane și medievale care au circulat în Banat, colecția de flori de mină, cu peste 200 de pietre nestemate din Banatul Montan și multe altele.

Satul Cuptoare – Satul Cuptoare (în vorbirea locală Cuptoarea) este o localitate componentă a municipiului Reșița. În timpul ultimei invazii turcești în Banat, din 1783, după ce înfrâng armatele austriece, care se retrag până la Lugoj, turcii ocupă întreaga parte sudică a Banatului cu Orșova, Mehadia, Panciova, Biserica Albă, Vârșeț, Deta, nimicesc instalațiile miniere și metalurgice de la Moldova Nouă, Sasca, Bocșa și Dognecea. Aceeași soartă se aștepta și la noua instalație de la Reșița, căci populația germană de aici, muncitori, coloniști și conducătorii lor, s-au refugiat la Timișoara. Locuitorii din Cuptoare se mobilizează și reușesc să bată armata turcă, lucru care stă drept dovadă vitejiei oamenilor locului. Și se pare că locuitorii din Cuptoare nu erau doar bravi, ci erau și chipeși. Domnișoara Domnița Belcea, din Cuptoarea, la 17 ani este aleasă în anul 1927 „MISS CARAȘ”.

Traseu: ușor

Diferență de nivel: +678 m

Locuri critice: este necesară mai multă apă, pentru că pe traseu nu vor fi izvoare;

Peisaj: poteci de pădure, predominant fag, drum pietruit sau potecă amenajată prin pădure, se iese în câteva luminișuri cu peisaj, dar în mare este drum în pădure, la umbră plăcută;

Cazări:

Iabalcea (248 m alt):

Sălașul fermecat, cazare 8 locuri, 30 lei/persoană, camping, posibilitate de servirea mesei la cerere, apă curentă limitată, panouri solare, rezervări la telefon 0753 078 164 și 0754 020 427 (Zlatko Ursul);

La Sălașul lui Blaj, 12 locuri, acces la bucătărie, loc de corturi, mic dejun și cină la cerere, magazin în apropiere, rezervări la tel. 0727 382 879 (Nicolae Filca);

Salăș u Bregu, 5 locuri de cazare, servirea mesei la cerere, rezervări la telefon 0740 614 297 (Petru Tincul), <https://www.facebook.com/salasubregu>, <http://salasubregu.com/>;

Cazare la localnici, 0763 276 349 (Nicolae Ifca); Domnul Nicolae vă poate da informații despre traseu și despre obiectivele turistice din zonă;

Cazare la Uniunea Croaților, 14 locuri de cazare (ocazională), acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la 0752 154 536 (Tudor); <http://www.zhr-ucr.ro/>

Carașova (205 alt):

Casa Doda, unde gazdă este Oana, care are o cameră cu 5 paturi (40 lei/pat/persoană) și oferă și ceva de mâncare, la cerere, cu anunț în prealabil, contra cost. Oana deține și o mașină de teren, și în caz de urgențe sau accidente ea poate interveni cu preluări cu mașina, dar nu uitați, semnalul la telefon este slab, se găsește doar în vârfuri sau localități. La Oana se găsesc și produse cosmetice naturale, pe bază de plante medicinale culese chiar de dânsa, și în cazul în care s-a terminat săpunul sau produsele de curățare cosmetică, Oana vă oferă o gamă largă de produse naturale, non-toxice, făcute de mâinile ei îndemânatică. Oana ajută și cu sfaturi despre ce se mai găsește în jur, o joacă cu prietenii ei patrupezi și chiar și căciulii din lână croșetate de ea, tel. 0747 048 184 (Oana Frențiu);

Pensiunea Perla Carașului, 8 locuri de cazare, servirea mesei în regim restaurant, rezervări la tel. 0753 856 665 (Süßemilch Azemina);

Cazare la localnici, 0763 276 349 (Nicolae Ifca); Domnul Nicolae vă poate da informații despre traseu și despre obiectivele turistice din zonă.

Cazare la Uniunea Croaților, 24 locuri de cazare (ocazională), acces la bucătărie, magazin în apropiere, rezervări la 0752 154 536 (Tudor); <http://www.zhr-ucr.ro/>

Casa de oaspeți Lavanda, 4 locuri, posibilitate de servirea mesei la cerere, posibilitate de campare, posibilitate de transport, rezervări la tel 0746 894 407.

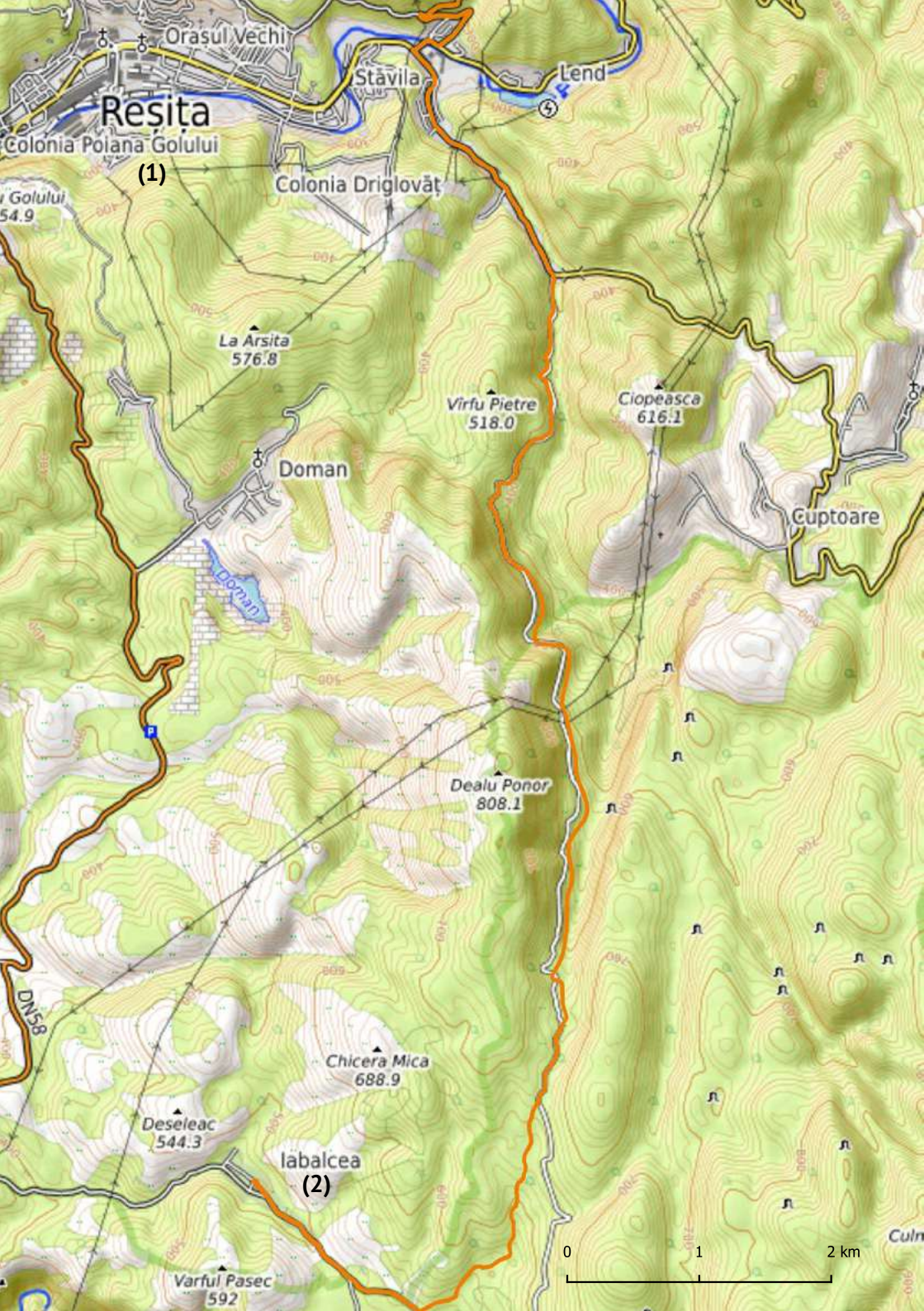
Infrastructură:

Iabalcea:

Carașova:

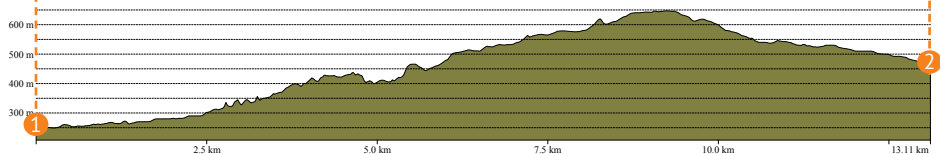

1 Reșița

2 labalcea

Notă:

Urmează o zi ușoară, cu urcare din orașul Reșița, de la cazarea aleasă de fiecare, în funcție de nevoi. Urcarea începe după Casa Bănățeană, pe un drum forestier ce o ia la dreapta, pe lângă o gospodărie. Acest drum se întinde lin, în urcare ușoară, destul de lat cât să treacă o mașină mare, cu copaci pe o parte și pe alta, astfel încât să ofere protecție de la soarele care poate fi agresiv pe timp de vară. Pădurea devine deasă, apoi devine din nou transparentă, și apoi iar deasă, tot așa, ca un joc al copacilor. Fagii devin din ce în ce mai mari, mai groși și cu umbră din ce în ce mai groasă, fiindcă ne aflăm pe marginea Parcului Național Munții Semenic, și în apropierea rezervației de păduri virgine de fag. După aproape trei km de urcare blândă, la umbră, se intră pe o curbă de nivel și se văd și alte marcaje turistice, ce folosesc pentru trasee de bicicletă, drumeții sau marcaje ale Parcului Național, care ne atrag atenția că suntem pe marginea lui. Înainte de a ajunge „pe muchie de parc”, se mai merge un kilometru și jumătate pe coamă de deal, în pădure, până când se deschide o poiană lungă, ce lasă puțin soarele să dezmierde pielea răcorită a drumețului, sau chiar să usuce hainele pline de umezeală. Peste alți 500 metri, pe partea stângă se vor observa localitățile Cuptoare și Secu la distanță, și câțiva stâlpi uriași de electricitate ce duc cablurile scârțâinde deasupra capului nostru, undeva sus, pe vârf de munte.

Poate că zona nu va părea spectaculoasă, ieșită din comun sau interesantă ochiului, însă va fi una specială simțurilor. Pentru că această zonă este începutul ținutului plin de peșteri misterioase, fagi seculari, izvoare și izbucuri, chei și ruine, mistere ce se vor simți pe piele, știind că sub pământ se ascund mult mai multe comori decât la suprafața acestuia, comori care pot fi pândite la câte un aven ce se mai vede pe margine de drum sau mini-cascadă ce se formează din câte un izvor de munte, sau nenumăratele doline care se afundă în pământul pădurii. Intrând din nou în pădure, peste trei kilometri de coborâre ușoară, se ajunge la drumul care intră în labalcea. De aici, peste un kilometru se intră în sat. Satul este unul din șiragul de sate cu locuitori croați, deci vă așteaptă povești interesante cu localnicii.

Info:

Parcul Național Semenic - Cheile Carașului – Chiar dacă nu au renumele pe care l-au câștigat Cheile Nerei, cele mai lungi din țară, Cheile Carașului impresionează și ele prin sălbăticia peisajelor, dar mai ales prin numărul mare de peșteri și avene: 50 la număr (de exemplu Peștera Liliiecilor, Avenul din Poiana Gropii). Cheile Carașului se întind pe o lungime de 19 kilometri, între Carașova și Valea Comarnicului și fac parte din Parcul Național

Semenic - Cheile Carașului. Râul Caraș, spre deosebire de restul râurilor importante din Banat care izvorăsc din Munții Semenic, izvorăște din Munții Aninei. Întreg peisajul oferit de Valea Carașului este unul impresionant, care se schimbă mereu. Unul din punctele culminante ale unei eventuale drumeții în această zonă, o reprezintă pădurile de liliac sălbatic, în preajma cărora se mai găsesc și alte specii de arbori mediteraneeni, cum ar fi mojdreanul și scumpia. Trecând de tăietură, pe malul drept al Carașului, deasupra peretelui abrupt de stâncă, se zăresc ruinele Cetății Carașova. O legendă spune că un turc care trecea pe acolo, privind apele râului, le spunea Kara Su (apa neagră), de unde vine denumirea râului.

Domnul Nicolae Ifca, în calitate de director al Parcului Național Semenic - Cheile Carașului, vă poate da informații despre traseu și despre obiectivele turistice din zonă (tel. 0763 276 349).

Munții Semenic - Acești munți care poartă nume de floare (*Antennaria Dioica*), sunt o grupă muntoasă a Munților Banatului aparținând de lanțul muntos al Carpaților Occidentali, situați pe teritoriul județului Caraș-Severin. Cel mai înalt pisc este Vârful Piatra Goznei, cu o altitudine de 1.447 m.

Carașova și satele croate din Banat:

În Munții Banatului, în Cheile Carașului, pe drumurile dintre Reșița, Anina și Grădinari, trăiesc carașovenii, o populație slavă de religie romano-catolică, unul dintre cele mai inedite grupuri etnice din România. Sunt croații din Banatul Montan. La intrarea în Parcul Național Semenic-Cheile Carașului se află comuna Carașova (care cuprinde satele labalcea, Nermed și Carașova), unde sunt în jur de 3.200 de suflete. De cealaltă parte a văii, pe drumul dintre Reșița și Grădinari este comuna Lupac (cu satele Clocotici, Rafnici, Vodnici și Lupac) cu aproximativ 2.600 de locuitori. În cele două comune locuiesc croații carașoveni, o comunitate de slavi romano-catolici. Ei sunt diferiți de croații din Timiș (de la Checea, Cenei și Recaș). Este cea mai veche comunitate de croați de pe teritoriul României. Și-au păstrat identitatea în ultimul secol, în special datorită izolării enclavelor în care trăiesc. Carașova – capitala croaților din Banat, a fost cândva reședință de județ, înainte ca acest rol să fie preluat de Lugoj. În cele două comune limba croată este recunoscută oficial. Au indicatoare, inscripții oficiale bilingve, educație, acces la justiție și administrație publică în limbă croată, alături de română. Datorită religiei catolice nu s-au asimilat cu alte etnii, cu ajutorul bisericii au reușit să își păstreze limba. Fiind un popor unit, nu și-au părăsit locurile natale. Aici trăiesc 90% croați alături de care sunt câteva familii rome și 20 de familii de români.

Carașova este cea mai veche așezare croată de pe teritoriul României de azi și este menționată prima dată în documente în 1333. Se spune că strămoșii lor s-au stabilit de bunăvoie pe aceste meleaguri și nu au fost colonizați de habsburgi ca în cazul celor din Recaș și Checea. Limba este una veche, o croată de acum 300-400 ani, neevoluată ca în țara mamă. Portul popular de la Carașova este unic, nu se mai găsește în altă parte. Fiind centrul spiritual al croaților, la Carașova funcționează mai multe ansambluri de dansuri populare. La Carașova, imediat după 1990, a fost reînființată prima secție de limba croată pentru elevii din comunitatea croată, iar în anul școlar 1996-1997 s-a înscris la Liceul Teoretic Bilingv Româno-Croat prima generație de elevi, unde copii din cele șapte sate croate vin să învețe. Biserica romano-catolică din Carașova a fost construită în stil baroc, în 1726. Mai există o capelă inedită pe un vârf de deal.

Carașova a fost sediu de protopopiat timp de câteva sute de ani. Biserica e din 1726, capela de pe deal e din anii 1800. Datorită reliefului muntos, carașovenii s-au îndeletnicit în special cu creșterea animalelor.

Carașovenii au fost primii etnici din România care au beneficiat de dublă cetățenie. În contextul războiului din Iugoslavia, Zagrebul a decis să acorde pașaport tuturor croaților care trăiesc în afara țării. Carașovenii au profitat de această lege și au obținut dubla cetățenie. Carașovenii care au primit cetățenia croată au putut pleca să lucreze în Occident, dar și în Croația. Tinerii au putut merge la facultate în Croația, pe banii fostului stat iugoslav.

La Carașova se află și sediul central al Uniunii Croaților din România, care dă un deputat în Parlamentul României. În prezent, carașovenii sunt reprezentați de Ghera Giureci Slobodan).

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +1.287 m

Locuri critice: dificultatea *ușor spre mediu* a traseului este din cauza lungimii acestuia, altfel nu prezintă locuri critice.

Peisaj: poteci de pădure, predominant fag, drum pietruit sau forestier, poteca amenajată prin pădure, și drumuri de TAF, peisaje forestiere minunate, izvoare cu apă rece și potabilă, cantoane silvice și hidro-energetice. Traseul este unul din cele mai frumoase trasee prin păduri.

Cazări:

Canton hidro-energetic Coșava - „Izvoarele Nerei” (1.100 m alt): acest canton este la cea mai mare altitudine de pe traseu, deținut de prietenul nostru Radu Ștefănescu, care a cumpărat clădirea și pământul din jurul acesteia și a făcut un loc de „schimburi culturale”, refugiu, cazare, unde să te întorci la natură, să găsești un prieten sau o vorbă bună, etc. Trebuie anunțată prezența cu cel puțin 2-3 zile înainte, strictul necesar se va duce de către fiecare. Contra cost, Radu va putea da și mâncare, însă posibilitățile sunt reduse, fiindcă toate produsele sunt cumpărate și cărate sus de către el, din oraș. Condițiile sunt: condiții de cabană/refugiu, cameră cu saltele și paturi pentru mai multe persoane, se poate dormi și pe jos, sau afară sub cerul liber, dușul este la pârâu sau la lighean și semnalul lipsește cu desăvârșire. Dar experiența va fi de neuitat. Cantonul este în continuă construcție, se lucrează la condiții și la mai multe locuri de dormit, însă acest lucru necesită sprijin financiar. Prețul fix de persoană pe o noapte este de 40 lei, însă pentru orice donație, următorii drumeți îți vor mulțumi! Masa se va comanda din timp, la telefon, cu stabilirea costurilor conform mâncării. Dumbrava minunată vă așteaptă! Radu Ștefănescu, telefon 0730 081 984, în caz că e în zonă fără semnal, lăsați mesaj!

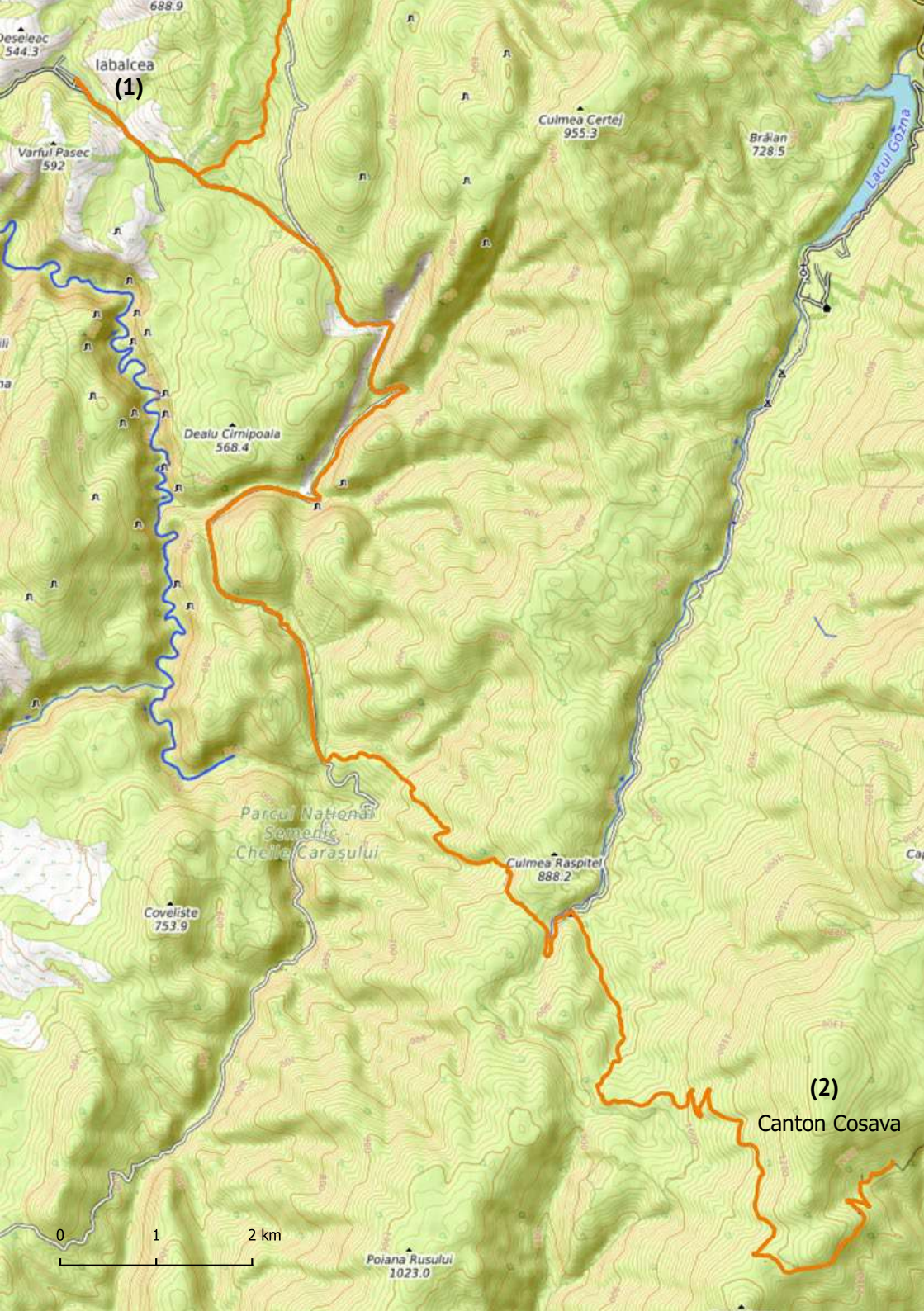
Infrastructură:

Coșava:

Notă:

Plecând de la Iabalcea (sau Carașova, după caz), din centrul satului, până la următorul punct, și anume Cantonul Padina Seacă, trebuie parcurși în jur de trei kilometri. Pe drum pietruit, de țară, cu pădure în dreapta și stânga, ajungând la canton, se va observa un drum forestier ce coboară din pădure din partea stângă și se întâlnește cu drumul nostru. Continuarea va fi tot înainte, lăsând cantonul în partea stângă și în spate și degustând umbrele arborilor deasupra capetelor. După alți patru kilometri de drum forestier, la o intersecție se va găsi indicatorul: Peștera Comarnic, un km la dreapta. Astfel, după un alt kilometru de drum prăfuit și uneori extrem de noroios după ploii abundente, se ajunge la o nouă mică intersecție, unde se vor vedea treptele de la intrarea în peșteră, cu un loc de odihnă la poalele treptelor, pe partea stângă. Se trece podețul către aceasta și se va găsi sub acest podeț un izvor cu apă rece și limpede, excelentă de băut și umplut recipientele pentru restul drumului. Traseul de azi este unul mai lung, dar extrem de frumos și plăcut, lipsit de dificultate mare. De obicei, peștera este închisă, accesul se face doar cu ajutorul și însoțirea speologilor din administrația acesteia.

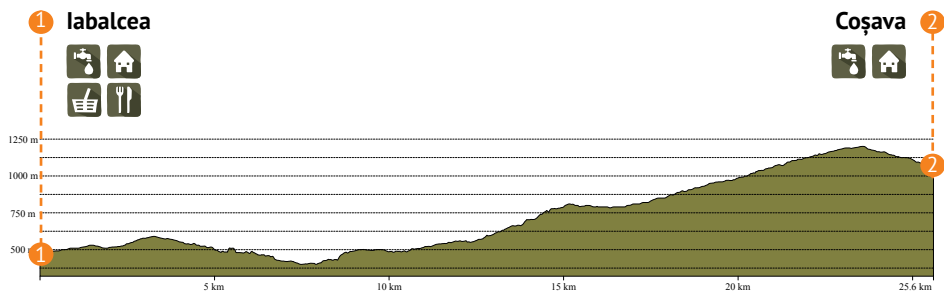
Iabalcea
(1)

(2)

Canton Cosava

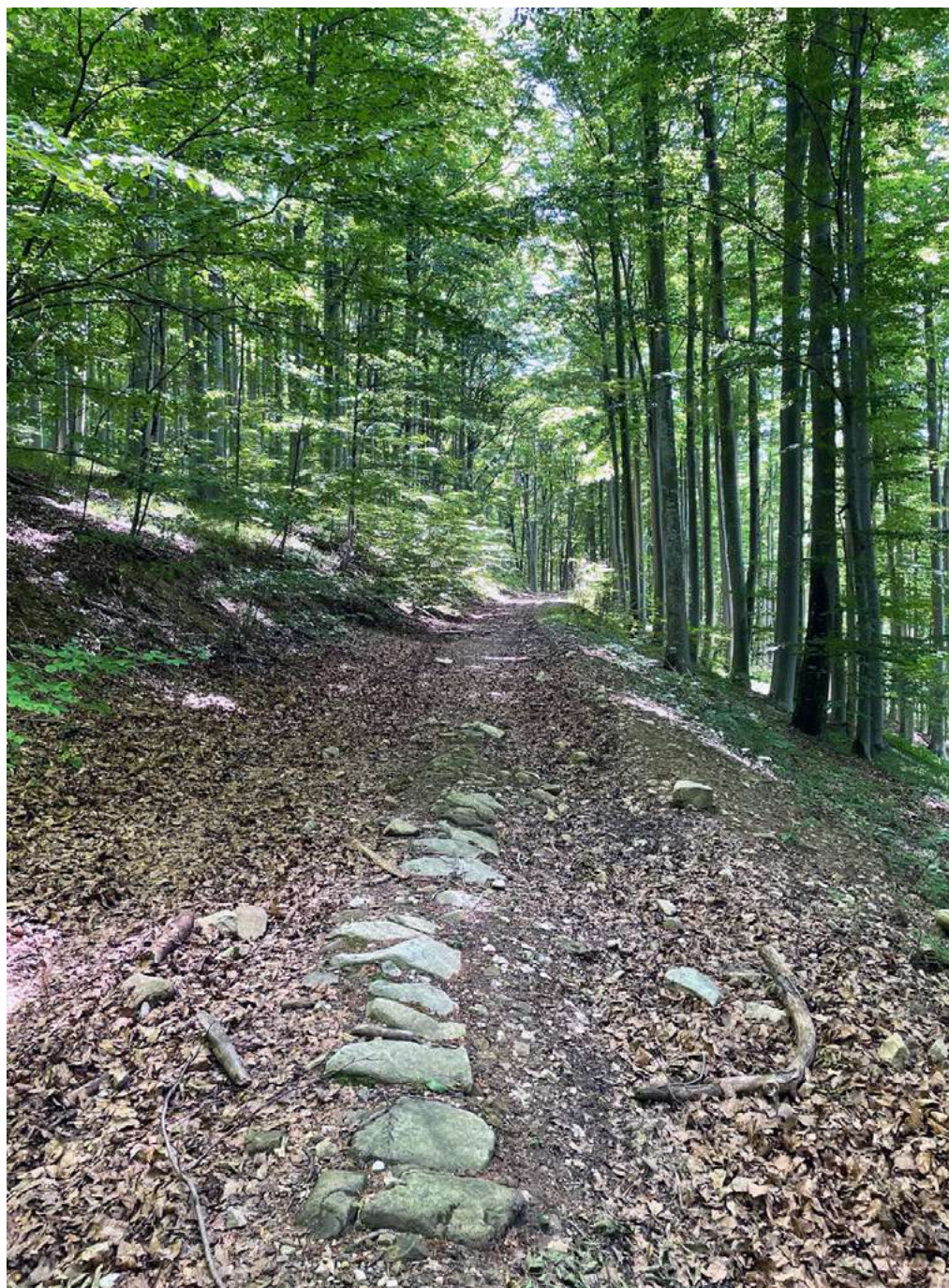

Poiana Rusului
1023.0

Astfel, se trece podețul către scările peșterii, dar nu se urcă pe acestea ci se merge ușor spre dreapta, lăsându-le în spate, cu izvorul cel bun în partea noastră dreaptă, pe o cărare care devine mai măricică cu fiecare pas. Destul de curând se ajunge în fața unui alt canton, care a fost folosit mai mult de speologii de la peștera Comarnic, pentru tabere și cazări, clădire drăguță cum des întâlnim în acest județ, care seamănă cu sălașele construite din piatră. Indicatoarele arată că traseul se îndreaptă spre Anina și Navesu Mare. Traseul le urmează credincios încă 3,7 km, așa cum arată și indicatorul de la izvor. Navesu Mare este un alt canton foarte important pentru traseul nostru, fiindcă atunci când ruinele acestuia se află pe stânga noastră, făcând câțiva pași înapoi și găsind un soi de intrare prin desișul din stânga, acolo unde e iarba mai umblată, la 25 metri în pădure se ridică falnic în fața noastră un uriaș al pădurilor, arborele sequoia giganteum (*Sequoiadendron giganteum*). Merită vizitat, văzut, atins și îmbrățișat, pentru că nu sunt multe specii din acest arbore la noi în țară, mai mult decât atât, este greu de știut cum a apărut acest arbore tocmai lângă cantonul Navesu Mare.

Se continuă traseul pe marcaje, tot înainte pe drumul forestier, prea puțin, ca să o ia la stânga mai apoi în ușoară urcare. Și continuă în urcare lină, plăcută în pădure de fag, cu scoarță netedă, mai subțiri sau mai groși, cu frunzele de un verde crud, electricizant și cu covorul de frunze moarte și noroi sub picioare. Aerul sănătos și proaspăt umple plămâni și gândul merge spre ordine și liniște în creier. În jur de un kilometru și jumătate se merge destul de drept, fără urcări, după care se ia la dreapta și apoi la stânga, tot pe drumuri mlăștinoase, forestiere sau cărări stricate de utilaje, printr-o pădure mai tânără și extrem de plăcută ochilor. După alți câțiva kilometri de mers se face o curbă strânsă către stânga, peste un pod, care dă într-un forestier mai bine conturat și larg, și continuă conform marcajului, până când ajunge la o clădire mare, albă, pe care scrie Direcția Silvică Reșița, Ocolul Silvic Văliug, Cantonul nr. 1 Berzăvița. Tot aici este un indicator ce indică cinci km până la Vila Klaus. Se poate face un ocol de cinci kilometri pentru a vizita locul unde mergea Regele Mihai în tabere (mai multe detalii la Info, mai jos). Se trece de clădire și de un podeț și se ia pe drumul ce continuă în dreapta și pare că începe o ușoară urcare. De aici își dezvăluie natura, pădurea și fauna adevărată frumusețe, fiind un drum nu prea bătut, și într-o zonă destul de umedă în care cresc ferigi uriașe și frăguțe zemoase, flori supradimensionate sau iarba verde fluorescent. Câteodată se găsește un pavaj ciudat pe drum, parcă amintește de rămășițe de drum roman, după care iar se deschide deasupra coroana arborilor lăsând albastrul cerului să liniștească ochii. Se intră mai apoi adânc în pădure, care devine din ce în ce mai misterioasă, momente în care creierul drumețului obosit și înfometat începe să asemuiască curbele geografice și

modelele dolinelor din pădure cu torturi pline de fructe sau mămăligă proaspăt tăiată cu ața în felii pentru toți cei de la masă. Orice coastă de pădure tăiată de râulețe ascuțite devin un fel de mâncare în mintea noastră. Țipetele acvilei se pot auzi în apropiere, corbii jucându-se printre frunzele fagilor și în rest liniște și susur de apă. Mai apare câte un canal și pod de beton acoperit de mușchi și învechit de ani, sau un arici care fuge de zgomotul pașilor noștri. Doar în pădurile Banatului am simțit acest soi de siguranță care înconjoară omul în sânul pădurii. Nu există pericol de animale sălbatice, doar natură în întreaga ei splendoare. Încet, după circa șapte kilometri de frumusețe în umbră, după ce și drumul a devenit drept și a încetat să mai urce, se văd din nou canale de acumulare a apei, și apoi în stânga, la câțiva metri, o căsuță ce stă în mijloc de poiană și amintește de dumbrava minunată. Aici se va poposi.

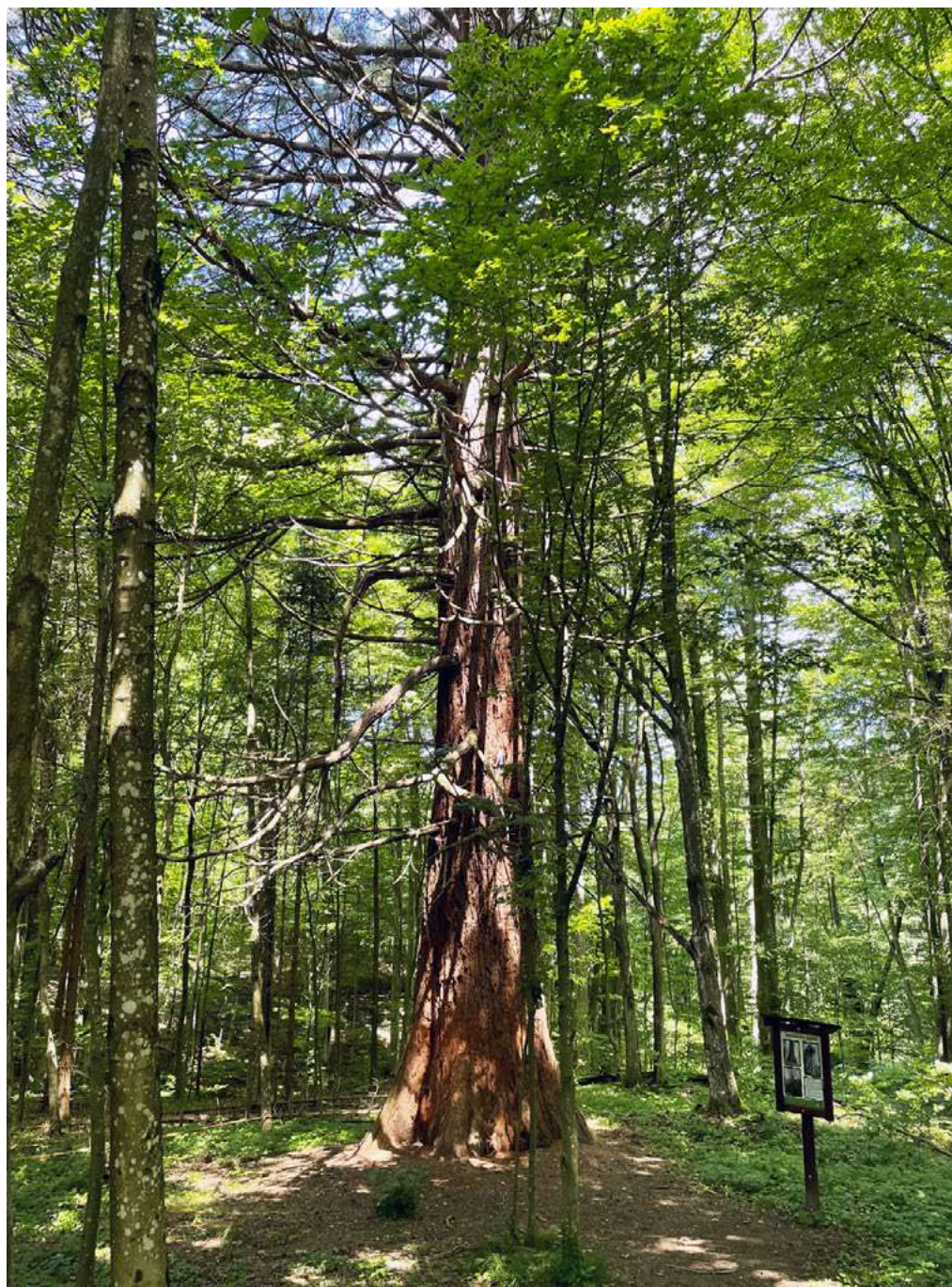
Info:

Peștera Comarnic – Peștera este situată în inima Munților Banatului, cam la jumătatea distanței dintre Reșița și Anina, în apropierea confluenței dintre pârâul Comarnic și râul Caraș și este rezervație speologică în Parcul Național Semenic-Cheile Carașului. Este a doua ca lungime din Banat (6.201 m), fiind întrecută de Peștera Buhui (6.547 m). Este structurată pe trei nivele: fosil, subfosil și activ, iar turiștii au acces doar la nivelul superior, cel uscat. Traseul turistic este format dintr-o succesiune de galerii și săli, după cum urmează: Sala Mică, Sala Zebrelor, Sala Mare, Sala Haiducilor, Muzeul, Sala de Cristal, Sala Domnului și Sala Virgină. Formațiuni spectaculoase care pot fi admirate sunt „Nuca Mică”, „Altarul”, „Claia cu Fân” și multe alte forme carstice inedite, care așteaptă să fie descoperite.

Izvoarele Nerei – Izvoarele Nerei reprezintă o arie naturală protejată din Munții Banatului, făcând parte din Parcul Național Semenic - Cheile Carașului. Aria naturală prezintă un relief alcătuit din micașturi, granite și granodiorite, cu versanți scurți și înclinați în partea superioară și versanți lungi la baza rezervației, cu izvoare (izvoarele Nerei ce adună în văi înguste și adânci apele pâraielor Coșava Mare, Coșava Mică, Hiclișag, Nerganița, care pe alocuri formează mici cascade), abrupturi, lapiezuri, ponoare, pajiști; cu floră și faună specifică lanțului Carpaților Occidentali și în special a grupeii montane a Munților Banatului. Flora rezervației este alcătuită din păduri virgine de fag (*Fagus sylvatica*), păduri dacice de stejar (*Quercus Robur*), carpen (*Carpinus Betulus*) sau tei (*Tilia*), precum și specii floristice de colțisor (*Dentaria Bulbifera* sau *Dentaria Glandulosa*), măcrișul iepurelui (*Oxalis Acetosella*), vinariță (*Asperula Odorata*), horști (*Luzula Alpinopilosa*), specia de rogoz *Carex Pilosa* sau specia de rubeș, *Rubus Hirtus*. Fauna este reprezentată de o gamă diversă de mamifere, păsări, reptile și amfibieni, dintre care unele protejate la nivel european: ursul brun, lupul cenușiu, vulturul alb, pisica sălbatică, vipera cu corn, broasca roșie de munte etc.

Sequoiadendron giganteum – Arborele gigant Sequoia se poate vizita lângă cantonul Navesu Mare, după cum scrie în descrierea ghidului, de mai sus, sau în stațiunea Băile Herculane. Arborele Sequoia ne dovedește prin prezența sa la Băile Herculane că este capabil să se dezvolte și în condițiile unei altitudini reduse. Așezarea lui pe Valea Cernei, la o altitudine de 160 m, pe aceeași paralelă cu Nisa și Veneția, îi conferă un climat cu influențe mediteraneene.

Vila Klaus – Vila Klaus de la Văliug este un loc încărcat de istorie. Însuși Regele Mihai a petrecut un an în această vilă, ca elev. În cuvintele istoricului Mircea Rusnac: „Din câte știu eu a fost construită la începutul secolului douăzeci, nu e chiar așa veche cum se

spune. Inițial acolo a fost un lac de acumulare mare, pentru reglarea cursului Bârzavei, deoarece pe rău se transportau bușteni în perioada aceea, ca și combustibil pentru uzina din Reșița. Se scoteau buștenii din munte, de pe Semenec, și se depozitau pe malurile Bârzavei. La un moment dat se deschidea stăvilarul ăsta, din zona Vilei Klaus, și pornea un șuvoi de apă care ridica toți buștenii de pe maluri și îi ducea până la Reșița, jos. După ce s-a construit barajul Breazova, în 1904-1905, atunci s-a desființat barajul de aici și s-a făcut vila. A fost construită pentru conducerea uzinei de atunci, casă de relaxare, de vânătoare. Fosta uzină a avut domenii foarte mari. Toată zona asta muntoasă aparținea de ea și avea multe cantoane, care pe vremea aia erau foarte bine administrate și vila probabil că era și un centru de administrare pentru conducerea sectorului silvic al uzinei”

Canton hidro-energetic Coșava – aceste clădiri, cantoane, au fost așezate în mod strategic lângă canalele de colectare a apelor și erau locuite de paznicul acestora, adică persoana responsabilă de îngrijirea, curățarea și repararea canalelor de colectare.

Proiectul Munții Carpați, al cărui inițiator este **Radu Ștefănescu (Canton Coșava - Izvoarele Nerei)** - a fost demarat în 2011 din pasiune pentru natură și munte combinată cu o semi obsesie pentru Google Earth și hărți montane. În perioada respectivă, Radu a colindat toți munții și a făcut fotografii aeriene, din dronă, pe care le-a postat pe contul de FB Munții Carpați, cu scopul de a prezenta frumusețile munților și de a stârni interesul pentru munte și turism activ.

Pe baza acestor postări s-a strâns o comunitate de 350.000 de oameni și s-a făcut cunoscut brandul Munții Carpați (marca înregistrată la OSIM). În paralel, începând cu 2013 organizația a început să producă hărți montane de drumeție și cicloturism pentru fiecare zonă montană în parte.

Cu o comunitate activă de 350.000 utilizatori, compania privată de turism Munții Carpați a lansat primul site dedicat tuturor prestatorilor de servicii turistice din zona montană și nu numai. Proiectul are ca scop principal dezvoltarea celui mai mare spațiu digital comun de promovare a Munților Carpați și a tuturor celor care depind de turismul montan. De la cei care activează în HoReCa, la ghizi montani și școli de schi, la autorități publice, mici întreprinzători zonali, până la cei ale căror evenimente montane dau Savoare momentelor cu care ne umplem timpul liber. Începând cu anul 2021, compania Munții Carpați își mută sediul din Timișoara la Reșița, pentru a fi mai aproape de munte și de tot ceea ce acesta are de oferit. Hărțile sunt gândite ca „planificatoare de călătorii”, sunt ușor de citit și se adresează atât iubitorilor consacrați ai muntelui, cât și celor care doresc să se inițieze în ale drumeției sau cicloturismului. Prin urmare, prestatorii de servicii turistice sunt invitați să-și înregistreze activitatea pe site, iubitorii de munte sunt invitați să utilizeze spațiul digital pentru a-și planifica eficient sejururile și să cunoască produsele Munții Carpați disponibile în magazinul online magazin.muntiicarpati.com. Email: office@muntiicarpati.com, Web: www.muntiicarpati.com; Web: www.magazin.muntiicarpati.com; Facebook: <https://www.facebook.com/CarpathianMountainsRomania/>; Instagram: https://www.instagram.com/muntii_carpati/

Traseu: ușor și lung

Diferență de nivel: +797 m

Locuri critice: traseul este o coborâre continuă, dar ușoară și incredibil de frumoasă. Se ajunge la localitate și asfalt, unde este nevoie de atenție față de mașini.

Peisaj: poteci de pădure, drum forestier, predominant fag, apoi drum pietruit și asfalt. 20 km pe drumul forestier ce coboară pe lângă râul Nera ce oferă spectacol la fiecare metru;

Cazări:

Prigor (294 m alt):

Pensiunea Prigorel, 28 locuri de cazare, prețuri începând de la 90 lei/căsuțe, 180 lei cameră dublă, servirea mesei la cerere, piscină, rezervări la tel. 0761 718 128 și 0770 378 255 (Doru și Liliana) <http://pensiuneaprigorel.ro/>.

Infrastructură:

Prigor:

Notă:

După o noapte de pomină ce sigur va fi la Cantonul Coșava, coborârea se face pe drumul forestier ce pornește de acolo, și care se lățește și se transformă în drum forestier adevărat cu kilometru ce trece. Dacă la început pare mai sălbatic și nearanjat în jur, încetul cu încetul pădurea parcă își schimbă straiile, parcă își mai pieptănă crengile, par mai aranjate și puse la punct, iar drumul capătă linie dreaptă și curată - desigur, în afară de perioadele umede, în care drumul forestier poate prezenta probleme, mai ales dacă mai jos se și exploatează din pădure. Pe partea stângă a traseului se află din nou Parcul Național Semenic - Cheile Carașului, și după o coborâre de circa opt kilometri, lină și plăcută piciorului, în sfârșit ne întâlnim cu ea, Nera, distinsa doamnă a râurilor, personaj important în legende, puternică, frumoasă și misterioasă. Astfel, la un canton numit popular și „La botu' calului”, unde se găsesc și tăblițe informative despre parcul național și se poate face și o pauză de hidratare pe terasa mare a clădirii din dreapta, aflăm și vedem cum coboară Nera din stânga, de la izvoare și se pregătește să ne însoțească pe aproape tot parcursul traseului de azi. De aici se desfășoară spectacolul hidrologic Nera, ce ne oferă ceva exclusiv la fiecare pas, metru, kilometru, astfel încât nu se poate lua privirea de pe râul din dreapta, și se merge așa, 12 kilometri, admirând, mirosind și suspinând lângă ea.

Din când în când, partea stângă a drumului se supără și vrea să atragă și ea atenția și atunci aruncă o cascadă mare, cu apa ca vâlul de mireasă, ce iese furioasă din perete, după ce a coborât din pădurea deasă a parcului.

Atât de minunată este pădurea și atât de miraculoasă este Nera, încât nu supără, decât puțin, faptul că în mijlocul acestora se desfășoară o imensă exploatare de lemne, ce blochează trecerea drumeților și mai mult decât atât, a distrus drumul forestier, transformându-l într-o mare de mlaștină și noroi.

Dar natura se răzbuună prin imaginile pe care ni le oferă în continuare. Nu ne lăsăm răvășiți de cruzimea omului. Cândva și cumva se va găsi un echilibru între toate aceste lucruri și balanța va arăta ce trebuie.

Canton Cosava
(1)

Țiiva Printului

Cracu Lung

Merganica Mică

Borlovenii Noi

Borlovenii Vechi

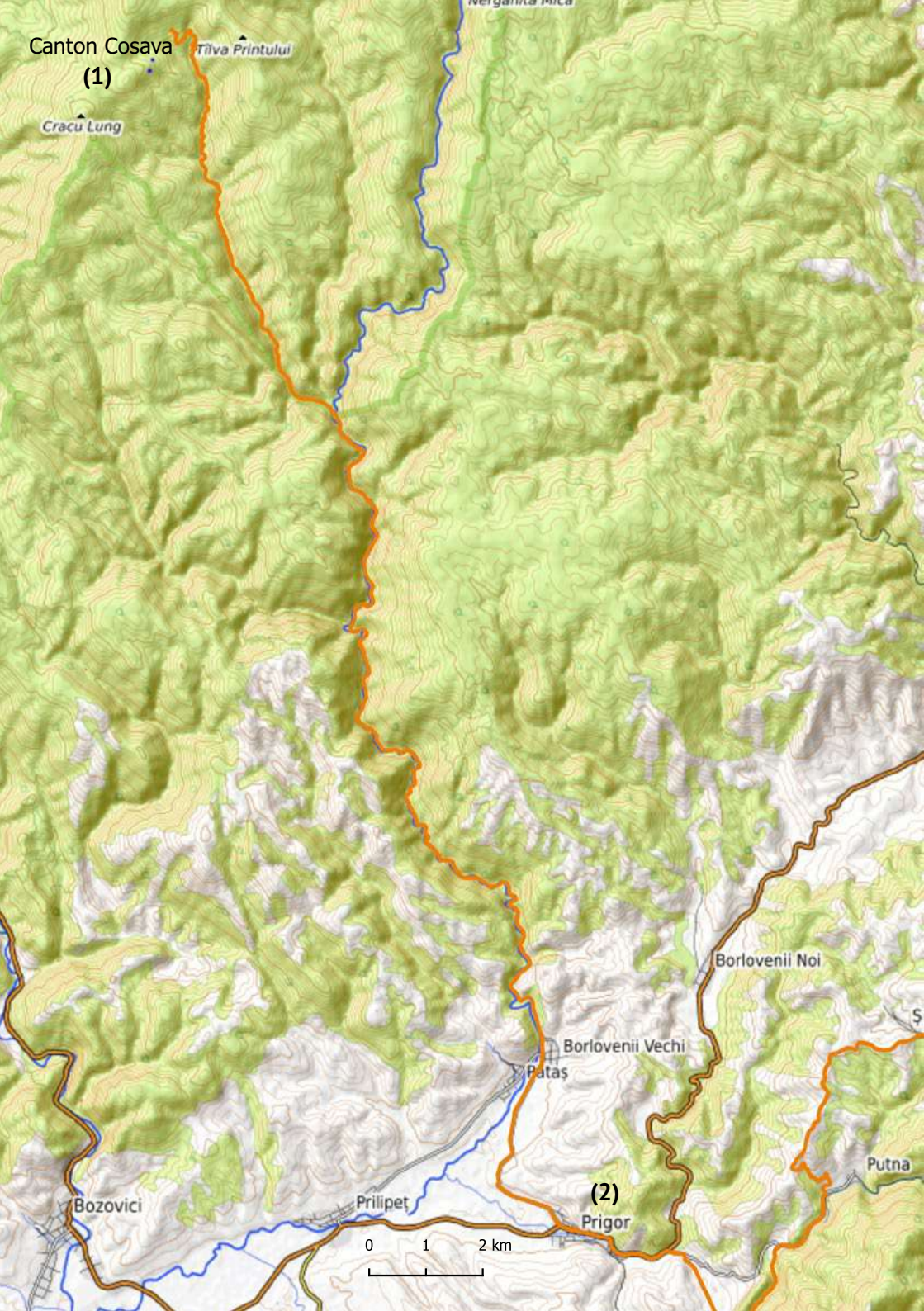
Pataș

Putna

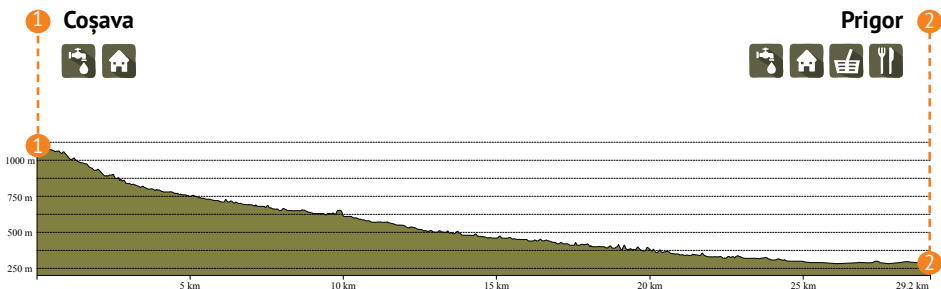
Bozovici

Prilipet

(2)
Prigor

Stânci rotunde, bolovani mari și mici fac apa să se transforme în mici cascade, o fac să fiarbă, să se frământă, ca mai apoi să se liniștească și să devină adâncă, gânditoare, meditativă. Apoi din nou, furioasă și învolburată trece prin niște canioane în miniatură ca să treacă zămbitoare și calmă mai departe. Primim chiar și o mică degustare de mini-Cheile-Nerei și ne bucurăm de toate formele pe care le ia acest râu, care are până și propria mireasmă.

Nera, cea care pornește de la izvoare ca o față zglobie și ne lasă să asistăm la maturizarea ei, transformându-se în adolescența cu încercări în cale, apoi în femeia tânără în care fierbe sângele și până la femeia matură, cu șolduri late și privirea adâncă de mamă înțeleaptă.

Traseul cu apa lângă te face să uiți de lungimea lui, astfel brusc apar primele semne ale civilizației în față și se vede localitatea Borlovenii Vechi. Încep să apară gospodăriile, se poate savura chiar și o pauză la birtul sau magazinul sătesc, în așa fel încât ultimii șase kilometri de drum de țară și asfalt „să treacă cât ai zice pește”, intrând în satul Prigor. Aici, cu atenția sporită pe tot parcursul drumului pe asfalt, așteaptă pauza bine meritată.

Info:

Legenda râului și Cheilor Nerei – Nera, ca în descrierea de mai sus, are o poveste desprinsă din basmele populare, frumoasă și tristă, cum e însuși râul. Se spune că prin acele păduri vechi, întunecate și dese, umbla un fecior tânăr și falnic la vânătoare, un vânător iscusit și bun, cel mai bun din toate pădurile. Într-o zi frumoasă, când acesta se afla la pândă, văzu o tânără fată, mândră și frumoasă cutreierând prin inima pădurii, singură. Din primul moment, cei doi tineri se îndrăgiră și se iubiră zilnic în pădure, doar copacii și umbrele acestora fiind martorii frumoasei lor povești de dragoste. Tatăl fetei era stăpânul pădurilor și munților din jur, mare boier fiind, văzu că fata lui refuză toți feciorii de boieri pețitori și tot plecată în pădure era, în fiecare zi. Astfel, stăpânul, tatăl fetei, puse o iscoadă să o pândească. După ce aceasta îi povesti tatălui ce fecior își găsi fata prin pădure, tatăl a dat poruncă să fie adus feciorul vânător în lanțuri la temnița dânsului. Poate astfel fiica lui va îndrăgi un fiu de boier și se va căsători într-o familie bogată. Degeaba plângea fata în fața tatălui său să îl lase liber pe feciorul vânător, că acesta se mânie și mai tare și îl aruncă pe fecior într-o grotă în inima muntelui, dând poruncă să se zidească intrarea în aceasta. Zi și noapte se rugă fata pentru o minune, auzind strigătele feciorului din grotă. Zi și noapte plânse fata pentru eliberarea lui, în timp ce nunta ei cu un fiu de boier se apropia din ce în ce mai tare. La sutele de rugăminți, văzând cât de mare-i era dragostea, zâna cea bună o transformă pe fată într-o șuviță de apă cristalină pentru a se putea strecura

din piatră în piatră spre inima muntelui; așa a început fata să-și caute iubitul și să-l ajute, sfredelind temnița de piatră. După ani și ani, Nerganița, cu dragostea-i nestinsă, străpunse muntele imens, pătrunse în cele mai tainice unghere și-n cele mai ascunse cotloane ale acestuia până când în față nu-i mai rămase decât câmpia largă. Și înțelegând că drum de înapoiere nu-i, lăsă să-i rătăcească meandrele în câmpie, purtându-i povestea de iubire, iar mărturie peste timpuri rămaseră cheile ce spintecă muntele, grotle ce împânzesc peretele, lacurile cristaline adunate din lacrimile vărsate. Cheile Nerei.

Morile de Apă cu Ciutură de la Rudăria (Eftimie Murgu) – reprezintă o rezervație mulinologică unică în Europa, având ca atracție principală salba de 22 de mori de apă cu ciutură, care se întinde pe trei km de-a lungul râului. Fiecare moară are numele ei și este protejată de stâncă. Aceste mori de apă pot să dea o adevărată

lecție despre „știința morilor” călătorului: rândul la moară, căderea liberă a apei pe ciutură și măcinatul boabelor prin frecarea dintre două pietre, pentru a obține făina cu gust special (cea mai bună mămăligă din viața echipei de documentare, a fost mâncată în misiunea de documentare pe porțiunea Caraș-Severin).

Pădurile virgine de fag din Caraș-Severin – 65.000 de hectare de păduri virgine și seculare de fag din România au fost înscrise în 2016 ca situri ale Patrimoniului Mondial UNESCO sub denumirea „Păduri virgine de fag din Carpați și Germania”. Astfel, 60.000 de hectare de păduri sunt din Caraș-Severin: Domogled – Valea Cernei, 51.463,39 ha; Cheile Nerei-Beușnița, 5.962,53 ha; Izvoarele Nerei, 2.495,51 ha. Ce înseamnă pădure virgină? Sunt acele zone unde natura supraviețuiește în forma sa pură, fără intervenție umană. Specia de fag care crește în aceasta zonă este fagul comun (lat. *Fagus sylvatica*) care se întâlnește doar pe teritoriul Europei, având concentrația cea mai mare chiar în Caraș-Severin.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +1.011 m

Locuri critice: există câteva zone fără apă, greu de trecut pe căldură mare, dar se poate cere apă de la localnici, drumul e mediu ca dificultate din cauza lungimii, dar cu atât mai frumos fiindcă nu prezintă diferențe extreme de altitudine;

Peisaj: se merge mai mult prin localități, ceea ce echilibrează peisajele doar cu natură de până aici și se trece și printr-o poiană minunată, prin sate populate cu oameni curioși și case bănățene interesante. Se merge și pe asfalt prin localități, dar compensează drumurile de ogor sau de țară sau chiar prin câteva păduri.

Cazări:

Cuptoare (496 m alt.): **Cabana Pescarului Jim**, 4 locuri de cazare, rezervare la telefon 0749 655 383 (Ionel Jurescu) - la 1 km de Crușovăț

Petnic: **Agropensiunea Hînda**, 6 locuri de cazare, mic dejun și cină la cerere. Rezervări la tel. 0771 276 579 și 0255 244 448 (Ioan Hînda). Magazin în apropiere.

Infrastructură:

Cuptoare:

Petnic:

Notă:

De la Prigor (1) traseul iese din localitate pe marcaj și merge în jur de un km și jumătate pe asfalt, până când o ia la dreapta pe primul drum, tot asfaltat, ce duce către Putna. Până la această intersecție se trece pe lângă câteva case vechi, frumoase, care sunt lăsate în paragină sau se strică încet-încet, timpul lăsându-și semnele pe ele, și o clădire modernă, care se potrivește în peisaj, pe care scrie Centru de informare turistică Prigor. Era închisă, dar intenția a fost bună. Apoi peste câțiva metri se ajunge la intersecție, se ia la dreapta tot pe asfalt, până când se ajunge la prima moară de apă, ce va fi pe râulețul din partea dreaptă. Apoi, după aceasta, drumul continuă încă 100 metri după care o ia la dreapta peste un pod de lemn și continuă pe un nou drum de țară. Se trece printre plantații ale gospodarilor, ocolind asfaltul de adineauri, după care se ia la stânga, într-o pădure care va ține răcoare deasupra capului dacă va fi soare fierbinte de iulie. De aici, în trei kilometri prin pădurea răcoroasă se trec două punți și pe lângă mai multe bazine de apă, numite de localnici „scaldă” (locuri de scaldat). Poteca ajunge înapoi la asfalt, iar într-un kilometru și jumătate va trece prin dreptul mănăstirii Almăjului Putna, dar cu o atenție sporită la mirosurile din aer, care aduc aminte a mare, asta ca semn că s-a intrat pe climă submediteraneană de ceva vreme. Miroase a nisip, a alge și a flori, uneori a soc, mireasmă ce însoțește drumeții întreaga lună iunie și poate chiar și iulie. La mănăstire drumul o ia tot înainte, cu gândul ascuns că mai există o Mănăstire Putna în județul Suceava, tocmai de unde pornește traseul nostru și parcă e așa emoționant să regăsești același nume pe la kilometrul 1.200 al traseului, parcă ar avea mult sens să se înfrățească cele două, sau poate ar avea și mai mult sens să se intre la câteva minute de meditație, rugă sau binecuvântare pentru a ajunge cu bine la capătul drumului.

Cuptoare

(3)

Cusovăț

Iablanița

Globu Craiovei

(2)

Petnic

Lăpușnicel

Șumita

Borlovenii Noi

Borlovenii Vechi

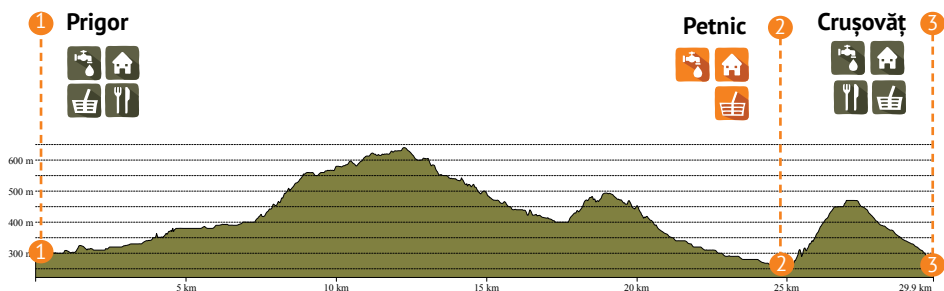
Pataș

Putna

(1)

Prigor

0 1 2 km

Cu astfel de gânduri în minte, la 200 metri după mănăstire drumul o ia la stânga și începe să urce, ieșind de sub tutela ocrotitoare a copacilor, încet, făcând slalom pe umerii unor dealuri care se golesc din ce în ce mai tare și deschid peisajul în fața noastră. Se văd munții Cernei, Godeanu, Retezatul Mic, în alte părți Țarcu, Muntele Mic, Semenic, dar traseul este pe un simplu deal, așezat, pur și simplu, într-un loc de vis. A fost genul de loc ce te bucură prin frumusețea lui, atât de tare încât te copleșește, și curg lacrimile din ochi din recunoștința faptului că poți fi martor la așa ceva. Acest deal este unul care pare a fi uitat de Dumnezeu acolo, nelocuit, pustiu, ce viețuiește prin tufe detrandafir sălbatic sau măceș, florile de câmp înalte și suple sau copăceii și arbuștii care abia că dau umbră. Apoi traseul șerpuiește mai departe pe superba coamă a dealului, câțiva kilometri, după care se ține dreapta și trece pe un drum mlăștinos, dacă este după ploaie. Apare câte o construcție singuratică și câteva tufe și arbuști pe marginea drumeagului, până când începe să coboare în Șumița, la capăt de sat. De aici se ia pe asfalt la dreapta, în jur de cinci km, până în satul Lăpușnicel, kilometri în care trebuie să fim precauți la mașini, chiar dacă traficul nu este mare. Prin Lăpușnicel se trece doar într-un colț, dar cu gospodăria, unde, în caz de nevoie se poate cere apă de la localnici. La ieșire din sat, pe marcaj, se merge încă șase km până la Petnic, pe un drum care este când în pădure la umbră, când pe ogoare printre pământurile oamenilor. O plimbare plăcută, pe drum de țară, timp în care se pot spune povești, se pot inventa cântece sau se pot face planuri de mâncat și dormit în viitorul apropiat. Petnic (2) este o localitate destul de mare, ce trebuie traversată aproape în totalitate, în lung, astfel, se intră și se merge până în centru, pe asfalt, de unde se ia la dreapta până la ieșire, pe drumul principal. Aici se poate face o pauză la birt, sau se pot face diverse cumpărături de la magazinele satului, fiindcă ne mai așteaptă o bucată de șase km de parcurs până la Crușovăț (3). Se iese din satul Petnic, și se părăsește drumul principal în stânga, mergând spre o urcare care începe la umbră și iese pe o altă coamă de deal cu peisaje superbe în jur. Se văd mai multe localități ce împrejmuiesc dealul, dar traseul continuă nestingherit, cu urcușuri și coborâșuri, umbre și copaci, bucăți de pădure, pentru ca să iasă, mai apoi, într-o zonă cu lanuri diverse, care stau ca semn că se apropie un nou sat, Crușovăț. Se ajunge la Crușovăț, și de aici singura cazare și masă ce există în zonă este în satul vecin, la un kilometru, în Cuptoare, la Cabana Pescarului Jim. Astfel ziua cea lungă ia sfârșit.

Info:

Mănăstirea Almăj - Putna – Regăsim pe traseul din Caraș-Severin o nouă Mănăstire Putna, după ce cu mult timp în urmă, unii dintre noi am pornit de la Putna din Bucovina, pe drumul care unește. Această Mănăstire are hramul „Schimbarea la Față” (6 august) și a fost ridicată în anul 1996. Viața călugărească propriu-zisă a început în luna martie a anului 1997, când ieromonahul Sava Gana, numit mai târziu stareț, împreună cu alți călugări, au administrat schitul.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Bucova

- Mimi Pension, tel. 0744 791 361 (Dragomir Horia)

Marga

- Pensiunea Alex (fostă Ana), telefon 0730 665 000 (Nea Goe) (50 m de traseu)
- Magazinul vizavi de Primărie: L-S: 7:30 - 21:30 D: închis

Oțelu Roșu

- Hotel Fiamă, tel. 0732 553 668
- Poliția locală, la intrarea în Primărie, lângă Lidl

Caransebeș

- Hotel Kolpinghaus, tel. 0757 021 721 și 0757 021 719 (800 m de traseu)
- Limonădăria Nea Tică, tel. 0727 778 510, L-V: 7:30 - 22:00 S: 8:00-20:00 D: închis

Poiana

- str. Principală nr. 28, tel: 0771 531 283
- Pe Vale la Poiana, tel. 0773 831 478, 0763 149 049 (Mădălina Ștefănescu)

Gărzana

- Primărie: program: luni. 11:00-16:30. marti-joi: 8:00-16:30. vineri: 8:00-10:00, în weekend închis
- Kibuș, tel. 0746 536 300 (Gabi) <https://www.facebook.com/kibutgarana> (800 m de traseu)

Secu

- Hotel Turist, tel. 0741 041 963 (doamna Maria)
- Casa de oaspeți DeMerisier, tel. 0774 986 180 (Raluca Ocean)

Reșița

- Pensiunea Club Castel, tel. 0722 477 575;
- Pensiunea Casa Bănățeană, tel. 0745 419 767 (Laurențiu și Marta Bora)

Iabalcea

- Sălașul fermecat, tel. 0753 078 164 și 0754 020 427 (Zlatko Ursul)
- La sălașul lui Blaj, tel. 0727 382 879 (Nicolae Filca)
- Salaș u Bregu, tel. 0740 614 297 (Petru Tincul)

Canton Coșava

- Canton hidro-energetic Coșava, tel. 0730 081 984, Radu Ștefănescu

Prigor

- Pensiunea Prigorel, tel. 0761 718 128 (Doru și Liliana)
- Primărie Prigor

Crușovăț

- magazinul de lângă biserică (la 50 m de traseu)
- Cabana Pescarului Jim, tel. 0749 655 383 (Ionel Jurescu) în satul Cuptoare (1,3 km de traseu)

TERRA ROMANA

Via Transilvanica își are ultimii 115 de km pe o ultimă parte a județului Caraș-Severin (începând din Crușovăț) și în rest pe teritoriul județului Mehedinți, parte denumită de către noi Terra Romana, o zonă cu un specific climatic unic în România, care a permis dezvoltarea unui peisaj natural care îți taie respirația. Istoria locurilor, începând cu mii de ani în urmă, face din acest teritoriu o comoară care așteaptă să fie descoperită. De la povești cu daci și romani, la comori ascunse în peșteri sau sub pământ, la drumuri umblate de regii României și până la povești mai recente, cu și despre oamenii care locuiesc aici, totul se descoperă celui care își deschide mintea și sufletul.

Podișul Mehedinți oferă o priveliște demnă de un final epic al drumului Via Transilvanica. Este o zonă despre care localnicii cunosc o multitudine de legende și povești și care este poate, comoara cea mai mare pe care o poate găsi drumețul în această porțiune de traseu. Finalul din Drobeta-Turnu Severin demonstrează încă o dată că unele locuri și povești pot fi descoperite doar luând țara la pas. Încercătura istorică și priveliștea pe care o oferă marchează capătul drumului Via Transilvanica. În portul din Drobeta a pășit pentru prima oară pe pământ românesc regele Carol I, iar la aproximativ un kilometru de aici, ultima bornă veghează piciorul Podului lui Apolodor din Damasc, un pod al cărui construcție a început în anul 103 d.Hr. și a fost finalizată în numai doi ani, urmând ca ulterior acesta să fie ars.

Toate acestea dau o identitate unică județului Mehedinți, care reprezintă finalul drumului Via Transilvanica, un drum care unește aproape 1.400 de km, de la Putna la Drobeta-Turnu Severin, traversând România și descoperindu-i formele și caracterul.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +1.351 m

Locuri critice: drum de țară ce poate fi circulat și trecerea șoselei europene, ce poate prezenta un anumit risc. Atenție la circulație!

Peisaj: drum județean în localitate și la ieșirea din aceasta, apoi trecerea șoselei după care urcare pe drum forestier către Poiana Lungă, acolo se va merge pe poteci de munte cu peisaje superbe în jur; satele din vârful de munte nu au acces cu mașina, semnalul va fi slab dar experiența de acolo va fi una ce va însoți omul, toată viața;

Cazări:

Dobraia:

Glamping Camp Arjana, cazare în corturi, 150 lei/cort de 2 persoane, 200 lei/cort de 4 persoane, servirea mesei la cerere, rezervări la telefon 0767 824 761 (Marius Oprescu);

Glamping Camp Dobraia, cazare în corturi, 120 lei/cort de 2 persoane, 200 lei/cort de 4 persoane, servirea mesei la cerere, rezervări la tel 0729 650 588 (Ionuț Reduța);

Prisăcina:

Căsuța lui Nea Talpeș, 10 locuri, 50 lei/pers/noapte cazare în casă; 20 lei/noapte/cort; 30 lei/pers mic dejun; 40 lei/pers cină sau prânz, rezervări la telefon 0735 377 694 și 0745 783 201 (Nistor și Ioana Talpeș);

Tanti Maria Chima, (sau Lică, fiul dânzei), 6 locuri, 50 lei/pers/noapte cazare în casă; 20 lei/noapte/cort; 30 lei/pers mic dejun; 40 lei/pers cină sau prânz; rezervări la telefon 0731 572 870;

Sălașul cu Plopi, din Plugova spre vârful Arjana, locuri de cazare cu cortul (gratuit). Acces la prispă pentru a lua masa. Accesul în clădire („colibă” în grai local) la cerere. Rezervări la tel. 0722 581 814 sau 0771 338 477 WhatsApp (Maxim Adamescu) și 0727 356 190 sau 0770 875 071 WhatsApp (Lavinia Adamescu-Lorincz);

Inelet: cazare la localnici, lângă școală, 4 locuri, mic dejun și cină la cerere, rezervări la telefon 0734 177 340 (Avrămică Cionca).

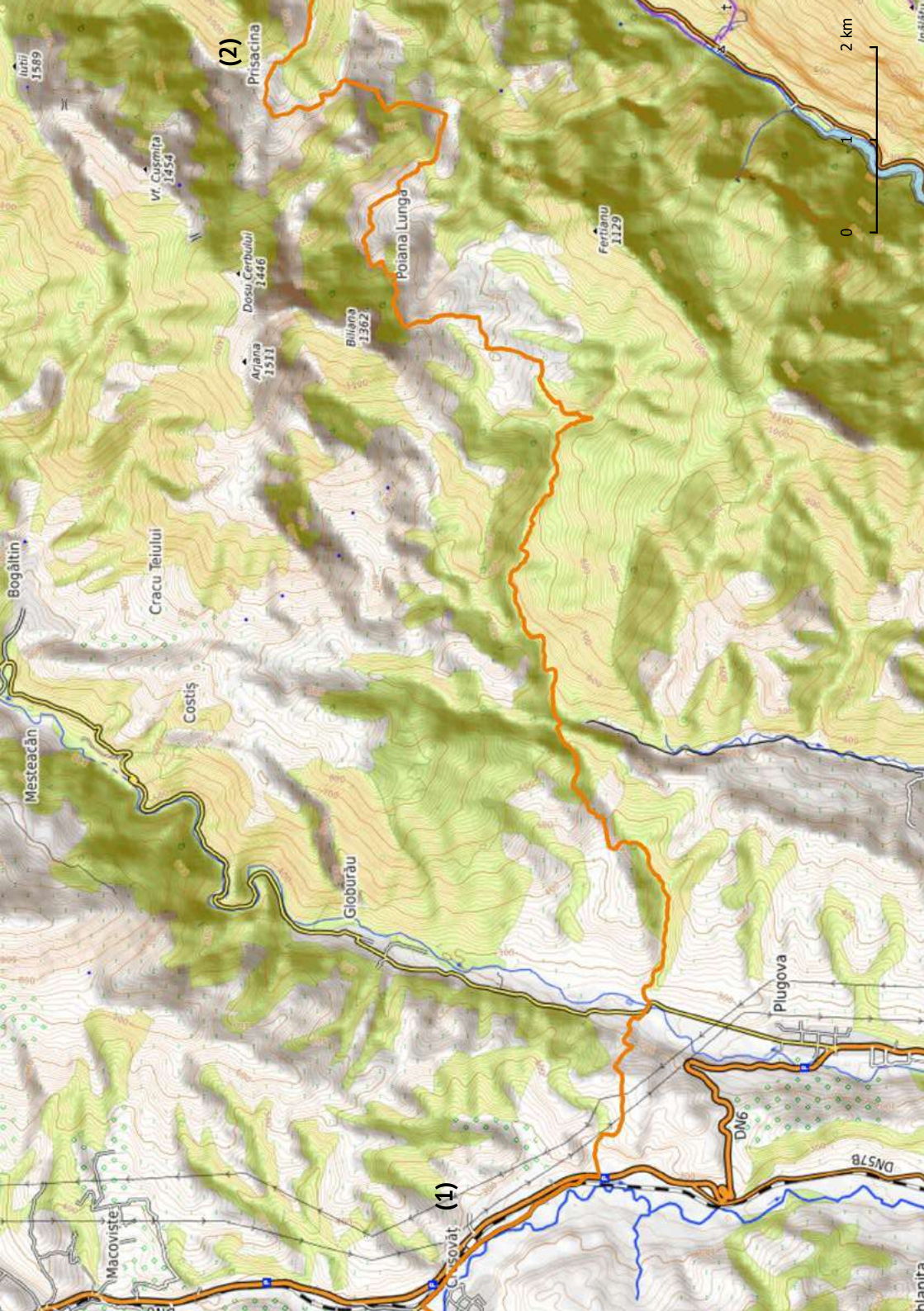
Infrastructură:

Dobraia:

Prisăcina:

Notă:

Traseul începe de la Cabana Pescarului Jim, din Cuptoare, și intră pe marcaj după câteva sute de metri de la cazare, adică la ieșire din localitatea Crușovăț, mergând pe lângă gara care este în partea stângă și o fostă fabrică de alcool pe partea dreaptă. Apoi se merge pe un drum județean asfaltat, paralel cu șoseaua europeană, în jur de doi km și jumătate, printre mai multe gospodării care apar una după alta, rar și pământuri lucrate, lanuri de mălai sau chiar și linia ferată care se întinde în stânga. Se traversează drumul național E70, și se merge pe marginea acestuia în jur de 100 metri, după care se face stânga și se mai merge în jur de doi kilometri pe drum de căruțe, prin alte pământuri

(2)

(1)

0 1 2 km

Iucii
1589

vr. Cusmiza
1454

Dosu Cerbului
1446

Ariana
1511

Biliana
1362

Fertanu
1129

Bogăltin

Cracu Teiului

Costiș

Mesteacăn

Gioburău

Poiana Lunga

Prisacina

Plugova

Macoviste

Crasovăț

DNC

DNS78

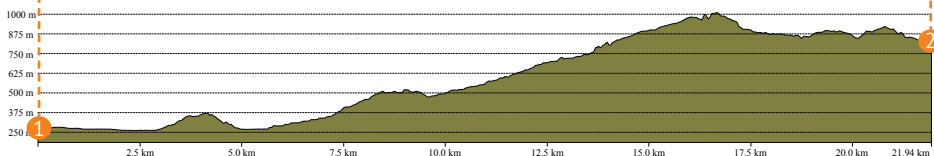
deținute de gospodarii satelor din jur, până când se ajunge la drumul județean DJ608 ce încalcă traseul nostru. După circa 600 metri pe drumul județean în dreapta, în direcția Plugova, marcajul se desparte din nou de acesta mergând în stânga și continuă pe poienițe, ca apoi să urce pe deal, puțin printre copaci și câteva colibe. Urcă în jur de un km și jumătate continuând pe drumul comunal, în jur de alți patru kilometri, până ajunge într-o pădure de pini, în vârf de deal. Urcarea este susținută, ceea ce face ca traseul să fie puțin dificil în zilele toride, dar se compensează cu faptul că vizibilitatea asupra celor două vârfuri surori, Biliana și Arjana este impecabilă atunci când e senin. Peisajul începe de aici să devină stâncos și mai sălbatic. Atenția va fi pe ce se întâmplă în jur, în pădure, sau ce peisaj se ascunde după copacii care devin mai rari din când în când și se poate trage cu ochiul în spatele lor. Se poate să fie țânțari în pădure, după o perioadă mai umedă, de aceea se recomandă protecția împotriva acestora și mai târziu chiar și împotriva căpușelor. Se pot găsi pârși, șoricei, vipere, șerpi de apă sau broscuțe. Totul la umbra copacilor și în ușoară urcare în jur de patru kilometri. Forestierul întâlnește o intersecție, la un moment dat, de aici, traseul o ia în sus stânga, într-o urcare în curbă, puțin mai abruptă, dar care nu durează prea mult, până își descrețește fruntea muntele. După câteva curbe line și care urcă, cu stânci pe dreapta și peisaj pe stânga, drumul se îndreaptă și devine din ce în ce mai întins, fiindcă ne apropiem de Poiana Lungă. Înainte de asta, sunt câteva porți de deschis și închis, fiindcă se trece prin pășunatul oamenilor și se întâlnesc mai multe animale ce pasc, fie ele vaci sau cai. Dacă drumul până aici a fost puțin anevoios, ieșind de sub umbra copacilor, se va întâlni un alt tărâm în fața ochilor,

1 Crușovăț

2 Prisăcina

un loc care este așa greu de descris în frumusețea lui. Mergem tot înainte, cu drumul prăfuit care formează meandre line, înaintând pe drum tot mai departe pe marcaj și pe lângă bornele kilometrice, cu Valea Cernei în dreapta, deasupra căreia se înalță alte stânci desprinse din legendele cu Hercule. Înaintând, florile de câmp formează valuri în briza muntelui, în jurul nostru păsările cântă și se joacă leneșe, mirosuri amețitoare se ridică din fânațe și deodată pare că suntem în altă țară. Mărarul sălbatic, galben și înalt ar mângâia încet genunchii, cimbrisorul de munte parfumat ar gâdila nările (are un miros diferit de cimbrisorul de munte comun) și Zascalul Arjanei îmbie spre ea încet, ca o sirenă cu cântecul ei. Mergând pe drumul lat, prăfuit, se merge direct pe acesta, tot mai departe degustând peisajul. Apoi, după ce se observă mai multe marcaje turistice, traseul o ia pe la poalele acestor stânci maiestuoase care se vor găsi în stânga, și continuă coborând ușor, urcând apoi din nou pe drum. Astfel am trecut din Poiana Lungă și ne îndreptăm spre Dobraia, denumiri cam mari pentru niște cătune, ce nu pot fi numite nici măcar atât, sunt câteva case împrăștiate. Dar fiecare grupare de case are denumirea ei. Pe o cărare ascunsă de coroana fagilor se continuă urcând și coborând lejer, cu garduri sau păduri pe o parte, râulețe de munte sau gospodării mici în alta, tot așa până ajungem la prima biserică. După multe pământuri lucrate, unde crește mălaiul, cartofii și alte legume, după cărările grele și mici, panourile solare sau bateriile care se încarcă la izvoarele de munte, se poate simți viața grea a țăranilor din această zonă. Fără curent, cu semnal puțin, fără acces auto, decât mult prea rar, fără tineri care să ajute la treburile gospodăriilor, viața la munte e grea. Dar se pot afla mult mai multe povești de la familiile la care se va înnopta, oameni care se bucură de oaspeți și care împart absolut tot ceea ce au cu unii care poposesc la ei și stau de vorbă cu dânșii, dar mai ales care îi ascultă. După pauza de la bisericuța din Dobraia, care are chiar și o ciupercă în spatele ei, recomandat ar fi ca drumețul să își tragă sufletul, poate mai întâlnește vreun localnic cu care să schimbe două vorbe. Continuând pe aceeași cărare, parcă stâncile își tot mută cuibul și se văd când în dreapta, când în spate. O priveliște absolut minunată. Un loc cu o energie specială și deosebită.

Aproape doi km mai sunt până la Prisăcina, unde tanti Ioana sau tanti Maria vă așteaptă cu povești calde și mămăliga aburindă. Oamenii speciali ai locurilor speciale. Merită să înnoptezi aici, în aceste condiții, să mănânci această mâncare făcută de mâinile țăranilor care lucrează de o viață în aceleași locuri și cu aceleași scopuri.

Așteptând un apus epic, o cină ca pe vremuri și vorbe de duh cu gazdele, ziua nici că nu se putea termina mai bine.

Info:

Parcul Național Domogled - Valea Cernei – locurile prin care trece Via Transilvanica în ultimele două zile din județul Caraș Severin se află în Parcul Național Domogled - Valea Cernei. Astfel, Poiana Lungă, Dobraia, Prisăcina Cracu Mare, Ineleț și Scărișoara fac parte din munții Cernei și parcul național.

Din punct de vedere geografic parcul se întinde peste bazinul râului Cerna, de la obârșie până la confluența cu râul Belareca, peste masivul Munților Godeanu și al Munților Cernei (pe versantul drept) și respectiv Munților Vâlcanului și Munților Mehedinți pe versantul stâng. Parcul național reprezintă o zonă montană (cu stâncării, abrupturi calcaroase, vârfuri, doline, lapiezuri, peșteri, avene, grohotișuri, chei, cascade, ponoare, pajiști și păduri); în arealul căruia sunt incluse rezervațiile naturale: Coronini - Bedina, Rezervația Domogled, Iardașița, launa - Craiova, Peștera Bârzoni, Cheile Corcoaiei, Ciucevele Cernei, Pietra Cloșanilor, Vârful lui Stan și Valea Țesna.

Vârful Arjana și Vârful Biliana – La 12,9 km în amonte de Băile Herculane, pe Valea Cernei, pe stânga drumului este o piatră mare și lângă ea cărarea către podul peste râu, dincolo de care pornesc două poteci. În dreapta, marcajul bandă galbenă, traseu foarte ușor, se îndreaptă către Cheile Prisăcinei. În stânga, punctul galben ne conduce spre Arjana. Vârful Arjana are o altitudine de 1.511 m, fiind cel mai înalt punct din Munții Cernei și oferă o panoramă impresionantă asupra locurilor: peisajele și viața sălbatică din Parcul Național Domogled Valea Cernei. Sora Arjanei este Biliana (sau Bilana), cu Vârful Biliana de 1.364 m.

Maria Drăghicescu, cântăreață de muzică populară din Dobraia, născută la 18 septembrie 1952 în cătunul Prisăcina, satul Bogâltin, comuna Cornereva, actualul județ Caraș-Severin - decedată la 3 aprilie 1997, în Toronto, Canada, a fost o cântăreață română de muzică populară din regiunea Banat. Tiberiu Ceia o numește „Privighetoarea Banatului”. În copilărie a cântat în cadrul Casei de Cultură din Băile Herculane. Primul ei șlagăr, constituind și debutul alături de Orchestra de muzică populară „Lazăr Cernescu” din Caransebeș, a fost piesa „Duce-m-aș și m-aș tot duce (La măicuța mea, la cruce)”, imprimată la Radio Timișoara în 1972. În ciuda succesului radiofonic, cântecul a fost cenzurat de către autoritățile comuniste. Cântăreața se specializează pe repertoriul bănățean. Continuă să colaboreze cu orchestra „Lazăr Cernescu” din Caransebeș (dirijată de Nicolae „Laci” Perescu), apoi se alătură orchestrei Banatul din Timișoara (aflată sub conducerea lui Gelu Stan). Culege folclor din regiunea vizată și creează adaptări ale melodiilor și textelor culese. Participă la turnee și în festivaluri și concursuri de muzică populară și este recompensată cu mai multe premii. Numele ei îl poartă o asociație culturală care organizează un festival - concurs național de interpretare vocală omonim. Concursul se adresează soliștilor cu vârste între 16 și 30 de ani. Preselecția și concursul propriu-zis au loc în județul Timiș, iar laureații susțin un spectacol omagial la Bogâltin - Cornereva. Prima ediție a festivalului a avut loc în 1998. (sursă: wikipedia)

Moara lui Nistor – în Prisăcina, una din casele ce primesc oaspeți este al familiei Talpeș, cu Tanti Ioana și nea' Nistor. Undeva, în spatele casei, nea' Nistor mai îngrijește o ultimă moară de apă, care a rămas singura utilizabilă din zonă. Aici se macină porumbul și tot aici vin și restul vecinilor din zonă la măcinat. Dacă drumeții vor înnopta la Prisăcina, să ceară o vizită la moara lui Talpeș, nea Nistor va fi un ghid plin de haz și voie bună.

Băile Herculane – Băile Herculane (în latină Aqua Herculis, în germană Herkulesbad, în maghiară Herkulesfürdő) este un oraș în județul Caraș-Severin. Este cea mai veche stațiune turistică din țară și totodată printre cele mai importante și vizitate stațiuni

balneare cu regim permanent din România și Europa de Est. Este situată în partea de sud-vest a României, la o altitudine de 168 m, la 8 km distanță de granița cu județul Mehedinți și la 25 de km de frontiera cu Serbia.

Hercules Maraton – este un maraton de alergare montană organizat de CS Alternative Timișoara, și în anul 2021 este la a 10-a ediție., în luna octombrie. Peisajul de toamnă din Valea Cernei este unul ce nu trebuie ratat, așa că traseele maratonului te plimbă pe poteci, peste râuri și pe culmi în așa fel încât participanții să aibă parte de tot ce-i mai frumos din ce are de oferit. În satul Prisăcina, Tanti Maria Chima, oferă punct de hidratare în fața casei, împreună cu voluntarii maratonului.

Trasee de drumeție/ montane – în cazul în care se lungesc zilele de pauză în uimitoarea zonă a munților Cernei, dacă se va rămâne mai multe zile în același loc, există o multitudine de posibile trasee ce se pot face în zilele de pauză: astfel, se poate vizita **Cascada Vânturătoarea**, de la Mehadia, una din cele mai spectaculoase din țară, se poate admira apusul peste **Geanțu' ăl' galbin** (stânca galbenă în traducere din dialectul local). Mai multe informații se pot primi de la gazde, tanti Maria sau nea' Nistor) se poate ajunge prin **Pasul Prislop** la **Vârfurile Biliana** și **Arjana** sau până pe Godeanu. Traseele turistice și montane sunt marcate conform dificultății și al traseului, dar uneori mai folosesc informațiile din mai multe surse (internet, hărți și localnici). Se mai pot vizita și **Morile Prisăcinei** care se află în **Cheile Prisăcinei**. Plimbările în jurul cătunelor pot fi diverse, lungi sau scurte, pe creste sau pe vârfuri, sau pur și simplu până în Pasul Prislop, în gol alpin, de unde se poate admira Valea Cernei cu toate crestele ei.

Traseu: ușor spre mediu

Diferență de nivel: +722 m

Locuri critice: atenție sporită la coborâri, urcări și coborâri ușoare, dese și schimbătoare;
Peisaj: poteci de pădure, predominant fag, poteci în afara pădurii, printre gospodării, cu un fundal absolut superb al Văii Cernei, stâncile ce o înconjoară, spectacol de flori de câmp sau pădure protejată de copaci seculari.

Cazări:

Ineleț: cazare la localnici, lângă școală, 4 locuri, mic dejun și cină la cerere, rezervări la telefon 0734 177 340 (Avrâmică Cionca);

Valea Cernei: Se găsesc oportunități de camping cu acces la apă pe marginea drumului, de exemplu la aproximativ kilometrul 20 către Baia de Aramă, de la începutul traseului din Băile Herculane;

Pensiunea Dumbrava (la granița cu județul Caraș Severin) se află la 12 km de Băile Herculane. Are trei margarete și are 44 de paturi, iar preturile variază în funcție de tipul camerei, mic dejun și cină la cerere; rezervare la telefon: 0755 697 981;

Pensiunea Casa Valea Cernei, 24 locuri, în camere duble sau triple, posibilitate de servirea mesei la cerere. Rezervări la tel. 0744 771 900; direct pe traseu, la coborâre.

Infrastructură:

Ineleț:

Valea Cernei:

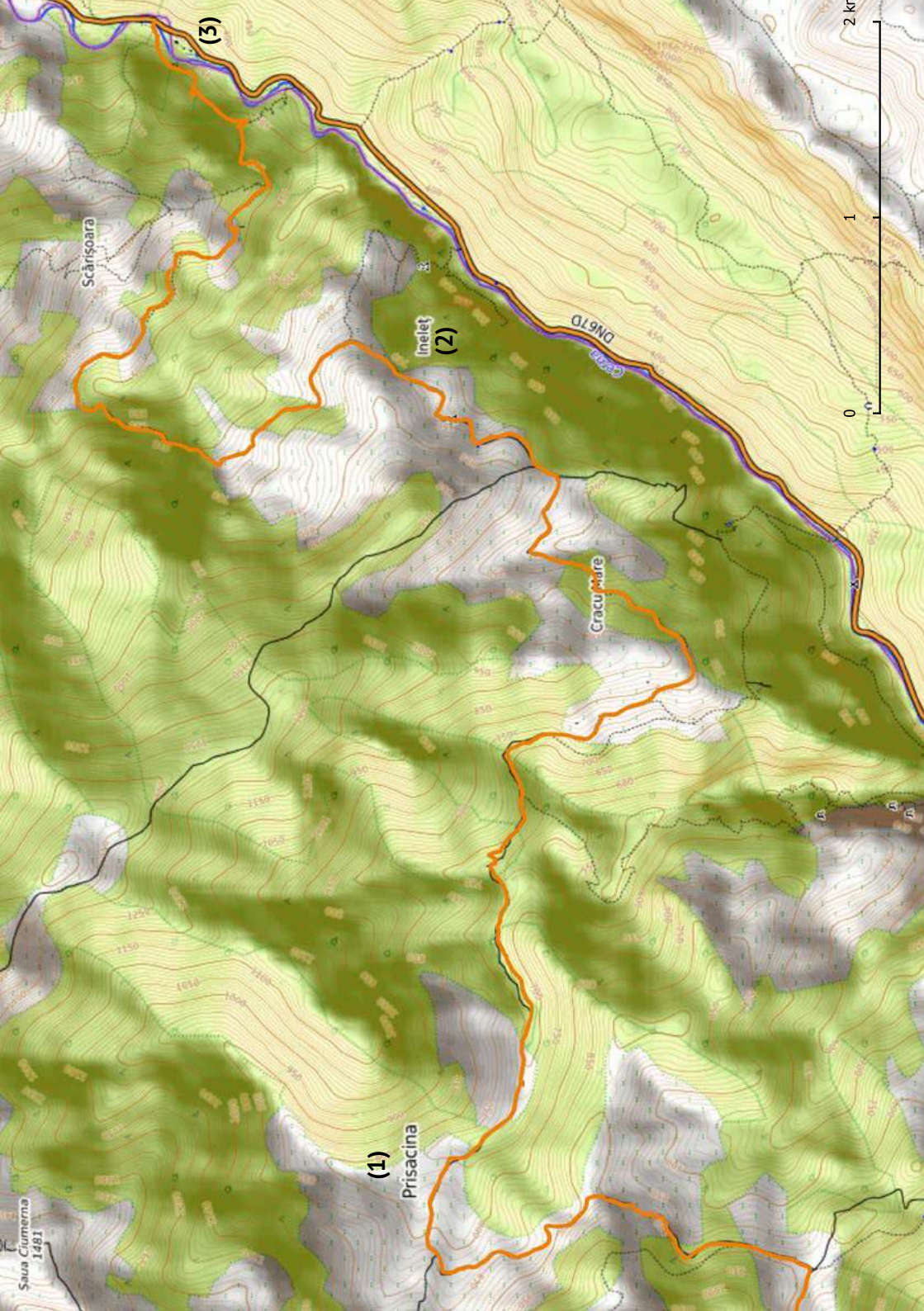
Notă:

Primul gând de dimineață a fost: vrem mai mult! Aceste locuri trebuie cunoscute, văzute și trăite măcar odată în viață. Poate că există o mare contradicție în ceea ce simțim, între a păstra aceste locuri neatînse, sau a le întina cu prezența tot mai mare a turiștilor, dar dacă se va găsi vreodată echilibrul între aceste două lucruri, va fi ceva deosebit. Poate unul din gesturile care se poate face pentru a începe echilibrarea acestei balanțe este ca turiștii să nu aibă așteptări de condiții de hotel și să încerce să nu îngreuneze, ci chiar să ușureze munca gazdelor care i-au primit în casă prin: consumul curentului redus (au doar câteva panouri solare), folosirea lenjeriei redusă sau deloc (spălatul rufelor consumă curent și detergenți care se iau din oraș), consumul de mâncare tradițională care se oferă la fața locului și nu așteptări de meniuri cu stele Michelin. Simțim nevoia de a atrage atenția asupra acestui lucru, fiindcă turistul român mai are multe de învățat și poate un prim pas ar fi spre întoarcerea la rădăcini, întoarcerea la condițiile aspre de la țară, la munte, la bunici.

Cu grea inimă se va pleca din Prisăcina și cu sufletul încărcat de bine, puritate și căldură, cum numai de la bunici se putea și cum numai de la oameni simpli, muncitori și trecuți prin viață poți primi.

Cărarea continuă cu marcajele specifice pe pomi, bolovani sau gărdulețe, cu bornele răsărite de cine știe unde, ce se găsesc la fiecare kilometru, pe lângă râulețele răcoroase, prin păduri doborâte de furtună, cu râpe abrupte sau urcări noroioase, dar nimic din toate

Saua Ciurmea
1481

Scaisoara

(1)
Prisacina

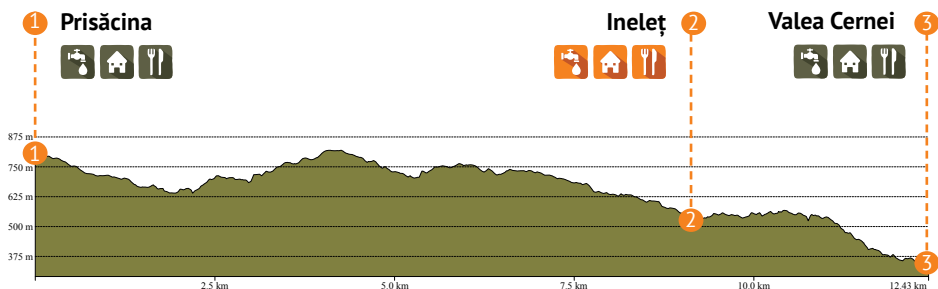
Inelet
(2)

Cracu Mare

DN6TD

(3)

0 1 2 km

astea nu va opri buzele din zâmbit, sufletul din bucurat sau picioarele din mers, fiindcă fiecare „hop” este compensat cu câte un tablou mirific, care se deschide în față, la fiecare sută de metri. Forța naturii este incredibilă, mai ales atunci când se poate și vedea în plină desfășurare, dar frumusețea ei poate să dezarmeze pe oricine și pe orișice.

Se ajunge după o vreme și la Ineleț, pe drum se poate găsi și o vitrină cu diverse produse, pe care le poți cumpăra lăsând bani în pușculiță, apoi la școala din Ineleț (2) se poate face la fel, lucru care poate face să visezi la o lume ca aici, care funcționează pe încredere și cinste.

Biserica este un alt loc de răgaz, liniște și meditație, aici vine preotul duminica și de câte ori este nevoie, se mai fac și sărbători și nedei, și este locul în care omul e mai aproape de Dumnezeu, în adevăratul sens al cuvântului. Biserica este în așa fel așezată încât se poate vedea cu ochiul liber măreția celui de Sus.

De aici nu mai e mult până la Valea Cernei (3), la șosea, dar se poate lungi călătoria, cât se poate de mult, fiindcă sunt niște locuri speciale, care merită savurate până la ultimul minut. Se poate coborî pe scările din lemn, pe la Scărișoara, se poate vizita biserica sau alte familii care sunt dispuse să stea la povești cu niște străini. Nu contează în ce formă, dar timpul merită lungit aici.

În astfel de locuri merită să ascuți poveștile despre câte o babă ce face vrăji, pentru că nu se poate să nu fie și vrăjitoarea locului și spațiului unde cerul întâlnește pământul și toate portalele sunt deschise, ziua-noaptea, câmpuri pline de energie și plante medicinale, oameni puțini și animale bolnave. Astfel de povești, amintiri din copilărie sau mai recente, despre cum a fost pe vremuri, cine cum a plecat sau a venit, cum se țese o traistă sau cum se spală la râu, toate acestea în dulcele grai bănățean, fac să fie o călătorie care trebuie neapărat repetată.

Nu există multe locuri unde drumeții se pot rătăci, doar un mic gol în stomac la coborâre către civilizație, prin pădure, cu căței care latră, dar sunt cuminți, sau câte un localnic mai ursuz, care greu răspunde salutului. Apoi se apropie acoperișul hotelului cel mai apropiat, se apropie sunetele șoselei și în câțiva metri se ajunge la Casa Valea Cernei, la șosea, și peste foarte puțini kilometri chiar la prima bornă din județul Mehedinți.

Un lucru e clar. Cu acesta am rămas: Caraș-Severinul va rămâne județul, traseul Via Transilvanica, ce te îndeamnă să te reîntorci.

Info:

Ineleț și Scărișoara – Satele Scărișoara și Ineleț, de pe Valea Cernei, se află printre cele mai izolate locuri din țară.

Situate pe Valea Cernei, mai precis deasupra acesteia, în munții Cernei, aparțin de comuna Cornereva din județul Caraș Severin. Cele mai apropiate orașe sunt Băile Herculane și Baia de Aramă. Cinci cătune formează satul Scărișoara: Cracu Mare, Ineleț, Crouri, Țațu și Gura Luții.

Una din cele mai mari atracții turistice este una din căile de acces spre aceste cătune, care este un șir de scări de lemn de salcâm, construite în anii '70 - de aici și Scărișoara. Desigur există și alte poteci și posibilități de a ajunge aici, însă vor fi trasee puțin mai lungi.

Satele din vârful de munte, împreună cu Scărișoara și Ineleț se găsesc la peste 1.000 m altitudine. Viața în aceste sate se desfășoară cu totul diferit, oamenii sunt liniștiți, calzi, răbdători, extrem de muncitori și deosebit de primitori. Totul este produs de mâinile lor, prin muncă grea și asiduă. Se ocupă de creșterea animalelor (oi și vaci) și cultura legumelor și a fructelor. Nu există curent, doar câteva panouri solare (mai nou) și baterii încărcate la râurile de munte. Mâncarea este din produse proprii, fără lucruri toxice. Cel mai greu pentru ei este iarna, anotimp în care trebuie să trăiască din economisirile de peste an, curent puțin și lemne mai deloc. Viața aspră a alungat majoritatea locuitorilor și mai ales a tinerilor din cătunele de munte. Au rămas foarte puține familii de țărani bătrâni ce își văd de treburile de zi cu zi și se bucură din când în când de compania drumeților.

Traseul: de dificultate medie, drum forestier drept, urcare ușoară timp de 2-3 ore, coborâre abruptă pe asfalt, la final

Diferență de nivel: +1.356 m

Locuri critice: coborârea abruptă de la intrarea în sat de la finalul zilei

Peisaj: se trece prin multe păduri de fag, drumuri forestiere, câteva luminișuri cu poieni.

Cazări:

Obârșia Cloșani: Deocamdată nu există oportunități de cazare în acest sat, dar se presupune că acest lucru se va schimba în viitorul apropiat, odată ce drumeții vor începe să apară în număr tot mai mare. Soluția provizorie este transportul până în Isverna, care se află la 15 km de mers cu mașina, urmând ca a doua zi traseul să se continue de unde a fost lăsat.

Bine de știut: Satele din județul Mehedinți încă nu oferă o mare varietate de cazări. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute cazare în cel mai apropiat punct de locul în care se află, iar ziua următoare să-și continue traseul de unde l-au lăsat. De asemenea, iubitorii de cățărăt trebuie să știe că zona este cunoscută printre alpișiști.

Infrastructură:

Valea Cernei:

Obârșia Cloșani:

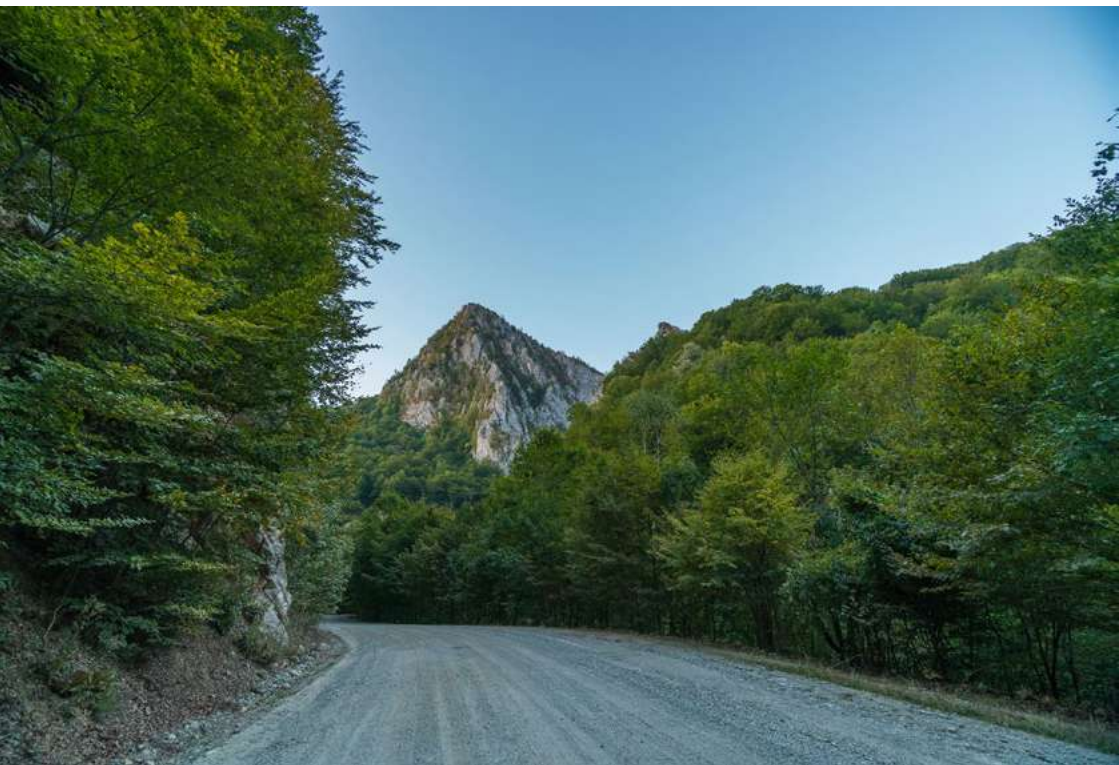

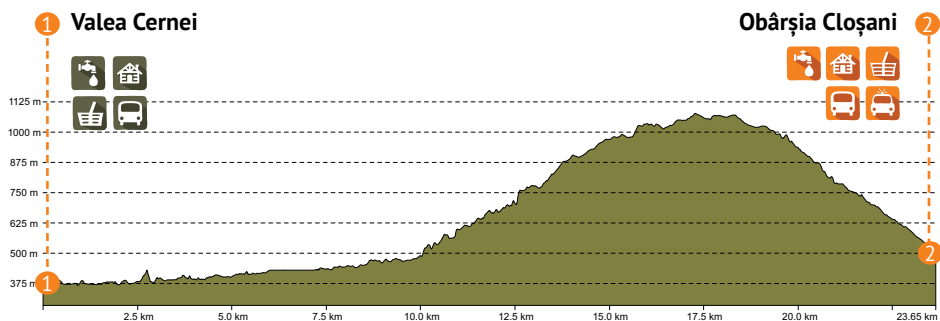
Notă:

Lacul Prisaca se află în Parcul Național Domogled – Valea Cernei (1), pe drumul național 67D și chiar lângă granița dintre județele Caraș-Severin și Mehedinți. La aproximativ 12 km de la coada lacului, în direcția Cerna-Sat, se părăsește drumul național, pe partea stângă, unde se află o bornă Via Transilvanica. Drumul forestier, pietruit, duce pe lângă câteva stânci impunătoare, iar după în jur de doi km pe partea stângă a drumului se găsește un pod și un drum forestier cu numele launa. Traseul rămâne neschimbat și continuă cu râul pe partea stângă și cu pădurea pe partea dreaptă, pădure întretăiată din când în când de stânci imense. După alți trei km, la câțiva metri în pădure se află o cascadă la care duce o cărăuie aproape invizibilă din drumul forestier. După alți doi km traseul se îndepărtează de râu, lăsându-l în urmă, și se apropie de câteva case care se află pe partea stângă, iar vis-a-vis de prima casă se găsește un izvor, prima posibilitate de hidratare. Aici se recomandă aprovizionarea în abundență de apă deoarece timp de aproximativ 15 km, nu se găsește altă sursă de apă potabilă pe parcurs. Traseul se continuă încă doi km, ajungând într-un cătun cu mai multe căsuțe împrăștiate, acolo unde drumețul o ia pe drumul forestier din partea dreaptă, prin fața unei borne kilometrice, într-o ușoară urcare. Cu o mare precauție față de vipere cu corn, se înaintează pe drumul forestier pe lângă câteva stânci calcaroase, drum pe care se poate vedea din când în când chiar și câte un autoturism. Urcarea se continuă până când intră într-o pădure deasă cu umbră, plăcută pielii bătute de soare, iar după o oprire pentru un mic ospăț cu fructele de pădure care se găsesc uneori din belșug în calea drumețului, urcarea se termină atunci când drumul

iese din pădure într-un luminiș și este intersectat de un alt drumuleț prăfuit. Mergând în stânga pe drumul prăfuit, într-o deschidere tot mai mare, se ajunge la o altă pădure cu fagi seculari și bucățele de stânci împrăștiate, peisaje care parcă ar fi un fost loc de joacă al zmeilor. După cinci km de urcare lină, pe partea dreaptă a drumului se găsește un izvor neamenajat. După circa un km de mers se părăsește drumul care urcă ușor, mergând pe partea dreaptă. Următorii kilometri sunt printr-o pădure bogată, care din când în când își deschide ramurile și oferă un peisaj mirific, arătând înspre munții Mehedinți, peste poieni lucrate de mâna omului. Mergând mai departe, fagii din pădure devin din ce în ce mai subțiri și negri, iar drumul continuă printr-o urcare ușoară, până într-o poiană unde se găsesc două gospodării părăsite și atinse de patina timpului. Tot aici se găsește și o fântână cu o icoană pictată, lângă un loc de odihnă unde drumețul poate să-și adune puterile pentru coborârea care urmează, spre localitatea Obârșia-Cloșani (2). Mergând pe drumul forestier, printr-o pădurice mai tânără și rară, se observă pietrele deosebite, așternute pe drum ca și cum ar fi puse de mâna omului. Legenda spune că aceste pietre specifice sunt rămase de acum câteva milioane de ani, de la izbucnirea vulcanului din zonă. Peste puțin timp traseul intră în localitate, trece printre case și coboară ușor, până când se transformă într-o coborâre abruptă pe asfalt. La prima intersecție traseul o ia în dreapta după marcaje, după care din nou în dreapta, până la primărie, vis-a-vis de care va începe traseul pentru ziua următoare.

Info:

Podișul Mehedinți – Este situat în sud-vestul țării, la vest de râul Motru și la poalele Munților Mehedinți. Altitudinile podișului sunt cuprinse între 400 și 600 de metri, iar vârfulurile de peste 600 de m se numesc cornete. Această unitate de podiș este alcătuită din șisturi cristaline și calcare. Acestea din urmă sunt însoțite de fenomene carstice precum chei, peșteri, văi, poduri naturale, doline etc. Cele trei artere hidrografice care încadrează acest carst sunt Topolnița, Motru și Coșuștea. Podișul Mehedinți reprezintă o treaptă scufundată a Carpaților, fiind un unicat: are structură de munte, dar altitudini specifice dealurilor. Clima este temperat-continentală, cu influențe submediteraneene. Din punct de vedere al vegetației zona se înscrie în păduri de foioase, dar sunt prezente și elemente de influență submediteraneană, cum ar fi tufișurile de liliac sălbatic, cărpinița, mojdreanul etc. Fauna este predominantă de specii caracteristice pădurii de foioase: mistrețul, viezurele, lupul, vulpea, dar se remarcă și specii cum este broasca țestoasă, tipică zonei mediteraneene.

Peșterile din zona Obârșia Cloșani – Fiind o zonă cu relief calcaros, aici s-au dezvoltat fenomene carstice cum ar fi și peșterile. În zona Obârșia Cloșani se remarcă Peștera de pe Cracul cu Via, Peștera de pe Cracul cu Plopi, Peștera de la Cheia Comoriștii, Ponorul din Cracul lui Darap și multe altele despre care pot povesti mai multe localnicii. Zona cercetată se află pe flancul sud-estic al marelui anticlinal al Munților Mehedinți, orientat nord-est, sud-vest, aparținând Autohtonului Danubian. În sămburele anticlinalului se găsesc roci cristaline, peste acestea fiind dispuse șisturi argiloase, flitoase, cu intercalații de gresii cuarțitice, urmează gresii arcoziene și conglomerate, apoi calcare recifale, groase de 200-300 metri. Peste calcare sunt dispuse monocalcare, argile și gresii.

Piatra Cloșani – Frumusețea zonei este răpitoare, oferind o lecție de geografie privitorului care poate remarca în zare Munții Vâlcan, Munții Retezat, Masivul Piule-Iorgovan, creasta Godeanu și prelungirea ei spre Munții Cernei. Zona este destul de sălbatică și accidentată. Deși are o înălțime modestă, de 1.421 m - Piatra Mare a Cloșanilor și 1.163 m - Piatra Mică, se desprinde puternic de peisajul zonei în care se află. Piatra este vizibilă de pe un teritoriu vast care începe de la primele dealuri ale Podișului Mehedinți, de lângă Dunăre și se termină dincolo de zona colinară a Gorjului, spre Parâng.

Traseul: ușor, scurt, puțin asfalt

Diferență de nivel: +456 m

Locuri critice: nu sunt

Peisaj: poienițe cu deschidere către Munții Mehedinți, păduri de foioase și drumuri de munte.

Cazări:

Isverna: Pensiunea La Mustață (3 margarete), 6 camere cu pat dublu mare și pat single, capacitate maximă de 20 de locuri, prețuri care încep de la 130 lei/camera de trei locuri/noapte, la cerere se poate servi și masa, dar în regim de agropensiune, rezervări pe site-ul pensiunii, la adresa de email contact@pensiunealamustata.ro sau la tel. 0741 577 993.

Bine de știut: Satele din județul Mehedinți încă nu oferă o varietate prea mare de cazări. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute cazare în cel mai apropiat punct de loc în care se află, iar ziua următoare să-și continue traseul de unde l-au lăsat.

Infrastructură:

Isverna:

Seliște:

Notă:

În fața primăriei din Obârșia-Cloșani (1) se traversează șoseaua principală: vis-a-vis de primărie se găsește un drumuleț, intersecție în care se găsește o bornă kilometrică și marcaj Via Transilvanica. La 500 m după urcare se zărește un izvor cu apă potabilă. După circa doi km de urcare se iese din localitate și se ajunge în câteva luminișuri din care se pot vedea peisaje impresionante. Mergând pe cărării plăcute pentru pas, traseul, fiind mai scurt, lasă timp drumețului să savureze natura cu clima sub-mediteraneană și munții stâncoși din jurul acelor poieni. După ce iese de tot din păduricea tânără, dealuri pline de stufăriș, mure și ferigi, ajunge într-o poiană deschisă și mare, culmea căreia devine un fel de intersecție de unde traseul o ia la dreapta. După aproape opt km în totalitate de traseu și o ușoară coborâre din poiana mai sus descrisă, pe un drum prăfuit, având în față o gospodărie părăsită, împrejmuită de un gard din pietre, chiar dacă drumul merge tot înainte, traseul o va lua ușor stânga prin fața casei la o distanță de 30 m pe o cărare făcută de căruțe. Se intră într-o pădure de foioase cu copaci tineri, se traversează un podeț ușor stricat, iar după un bine meritat ospăț de mure (sau alte fructe de sezon) drumulețul iese în alte poieni deschise cu fânațe, iarbă plină cu flori sau fân gata pus în căpițe. Drumulețul poate întâlni în cale și o turmă de oi sau poate doar să admire în jur alte vârfuri și alte stânci ale munților înconjurători. După o ușoară coborâre pe drumulețul de munte se ajunge la o pădure de fag (în față), unde drumul o ia în stânga sau în dreapta, traseul ducând în stânga, într-o curbă strânsă care coboară în formă de ac de păr. Drumul se apropie încet de localitate și se transformă din drum de munte, în drum pietruit, iar mai apoi în asfalt. Drumul pietruit duce printre case la intersecția la care, pe partea stângă, se găsește o fântână, apoi o ia dreapta și continuă printre gospodării până când

Obârșia-Cioșani (1)

Isverna (2)

traversează asfaltul, urmărind marcajele specifice traseului. După aproximativ doi km printre căsuțele locale, traseul intră pe asfalt și duce încă vreo doi km până în centrul satului Isverna (2).

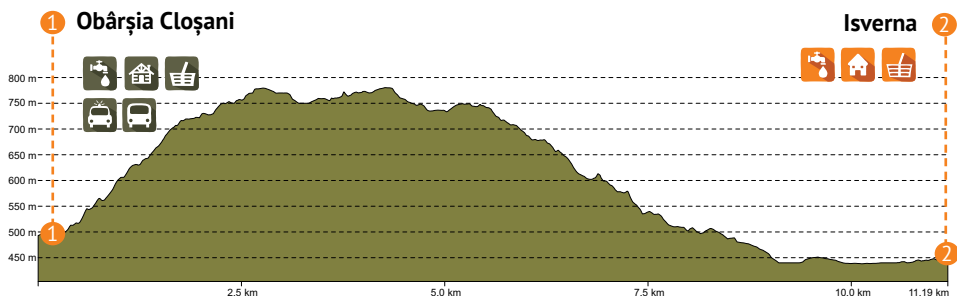
Info:

Vârful lui Stan – Vârful lui Stan este cel mai înalt vârf din Munții Mehedinți, având o altitudine de 1.466 m. Se prezintă ca un abrupt orientat către nord-vest ce străjuiește Valea Cernei. Peisajul este caracterizat de lapiezuri și este, conform localnicilor, cel mai frumos vârf din Munții Mehedinți. Există legende legate de acest loc, conform cărora aici s-ar afla zăcăminte de aur, sau alte tezaure, însă acestea nu au fost descoperite încă. Oamenii locului au o fire iscoditoare și s-ar putea spune că s-au născut căutători de comori, mulți dintre ei și-au încercat deja norocul și există persoane care și-au făcut hărți pentru a îi ajuta în căutările lor.

Poiana Beletina – Este o frumoasă poiană largă din Munții Mehedinți, comuna Isverna, de unde se poate admira în toată splendoarea sa, Vârful lui Stan. De aici se ajunge foarte ușor în Crovul Mare, o zonă care oferă o priveliște minunată. Aici se găsesc și lapiezuri, pădure de fag și pini negri de Banat. Poiana Beletina este faimoasă și pentru Pasul lui Gruia care este unul din miile de șănțulețe săpate în calcar, având o formă de talpă, formă care a fost asociată cu legenda lui Gruia Novac cel Voinic.

Nedeile satelor – Nedeile sunt o moștenire străveche a poporului român. Ele reprezintă un vechi obicei pastoral organizat de regulă pe platourile regiunilor muntoase. Aceste evenimente reprezintă un prilej de sărbătoare care adună toți sătenii la un loc, cu cântec și voie bună. Despre originile acestui obicei se presupune că ar avea legătură cu celebrarea

unei sărbători precreștine complexe, dedicate zeului focului și al soarelui. Prima nedeie păstorească a fost pentru prima oară atestată documentar în anul 1373. În sate precum Seliștea, Isverna și multe altele prin care drumul Via Transilvanica trece, se serbează astfel de evenimente, de regulă într-o zi de sărbătoare creștinească. Aceste nedei sunt un prilej bun de a cunoaște localnici, de a învăța portul, dansurile, obiceiurile și tradițiile oamenilor și de ce nu, de a petrece un timp frumos în centrul satului. În Isverna, nedeia se sărbătorește în 14 octombrie, în Seliștea în 8 septembrie, iar alte sărbători ale satului sunt în prima duminică din mai, Sărbătoarea Liliacului în satul Ponoarele, iar în cea de a doua duminică, aceeași sărbătoare la Isverna.

Podul lui Dumnezeu – Podul lui Dumnezeu, sau Podul Natural de la Ponoarele, este unicul pasaj rutier natural funcțional la nivel național, traversat de DJ 670 Baia de Aramă - Drobeta-Turnu Severin, fiind un vestigiu al Peșterii Podului, ce a rezultat prin surparea tavanului acesteia. Este cel mai mare pod natural din România și al doilea din Europa, având 30 m lungime, 13 m lățime, 22 m înălțime și 9 m grosime. Este singurul astfel de pod din lume care este deschis traficului rutier. Există multe legende locale despre originea acestui pod. Unii spun că aici locuia Diavolul, iar oamenii se rugau lui Dumnezeu pentru a-l izgoni de acolo, iar Dumnezeu a lovit cu palma tavanul peșterii unde Dracul se ascundea, de unde a reieșit structura podului. Altă legendă spune că Dumnezeu a construit podul pentru ca Sfântul Nicodim să poată trece prin Tismana după ce a fost alungat de către săteni. Acesta a plecat din Ponoarele la Tismana, unde a ridicat o mănăstire (Mănăstirea Tismana). Înainte de a pleca, se zice că el ar fi blestemat apa de la Ponoarele, să fie fără pești și să o înghită pământul, ceea ce se pare că s-a adevărit pentru că pe cursul apei s-au construit opt mori și în ea nu trăiește niciun pește. Lacul din Ponoarele seacă vara, un fenomen natural greu explicabil. O altă legendă spune că podul a fost construit de către Hercule. Acest obiectiv este la est de traseul Via Transilvanica, vizitabil dacă se rămâne într-un loc, mai multe zile.

Traseul: dificultate medie, în mare parte prin cătune, prin poieni, cărări și drumuri de țară, 30% pe asfalt.

Diferență de nivel: +668 m

Locuri critice: părțile pe asfalt pot părea foarte dificile, dar sunt inevitabile.

Peisaj: cărări de munte, prin poieni pline de ferigi, păduri tinere și păduri vechi, cătune cu oameni prietenoși.

Cazări:

Cireșu: Sediul **Geoparc Platoul Mehedinți**, oamenii de aici s-au îndrăgostit de acest proiect și pe lângă implicarea de care au dat dovadă în amenajarea traseului, își oferă sediul pentru a caza drumeții de pe Via Transilvanica. Condițiile se limitează la un loc de pus capul pe pernă și pot să cazeze în jur de 15 persoane (pe paturi sau pe saltele), cu acces la bucătărie, magazin în apropiere. Rezervări la tel. 0754 574 246 (Claudiu).

Căsuța de la luncă, 4 locuri de cazare, în 2 camere + baie cu duș + bucătărie complet utilată, 150 lei/cameră/noapte, 300 lei toată căsuța/noapte. Rezervări la tel. 0741 176 215 (Oana)

Bine de știut: Satele din județul Mehedinți încă nu oferă o mare varietate de cazări. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute cazare în cel mai apropiat punct de locul în care se află, iar ziua următoare să-și continue traseul de unde l-au lăsat.

Infrastructură:

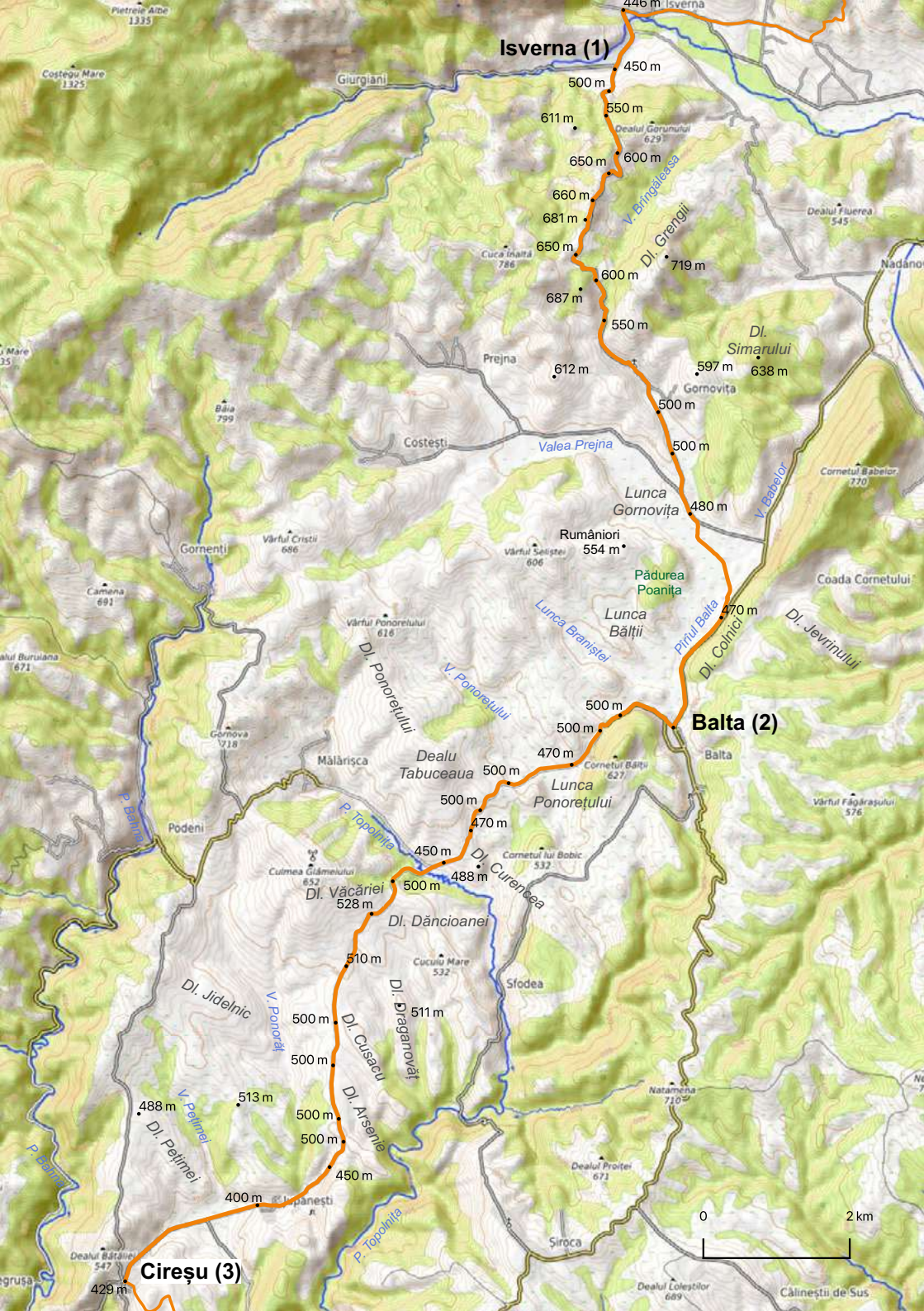
Balta:

Cireșu:

Gornovița:

Notă:

În fața bisericii din Isverna (1) se află și un magazin alimentar, de unde conform programului scris la intrare, drumețul se poate aproviziona pentru traseul din ziua a treia, care este unul mai lung și necesită puțin mai multă energie. În partea stângă a bisericii pe drumul care merge înainte se găsesc marcajele VT care se urmăresc printre gospodării până la ieșirea din sat într-o ușoară urcare timp de câțiva kilometri. Apoi se ajunge într-o poiană cu ferigi mari, aproape de statura unui om. Puțin mai departe pe cărări line, drumețul poate observa că este înconjurat de mândria țării noastre: munții. La mare distanță se pot vedea mai multe vârfuri importante din munții Retezat, din Godeanu ș.a.m.d. Încet ne aflăm pe platoul Mehedinți din cauza deschiderilor și vizibilității din jur. Pe lângă un pârâias, drumul de țară intră într-un cătun cu căsuțe împrăștiate care formează la un moment dat un sat numit Gornovița. Aici, drumețul se poate aproviziona cu apă și povești interesante de la localnici cum ar fi cele despre domnul Cornu, cel care cunoaște peste 90 de meserii. Căsuța familiei iese în evidență prin multitudinea de desene, inscripții, sculpturi și cioplitori din jurul acesteia. Părăsind Gornovița, se merge pe câțiva kilometri de asfalt, iar atunci când trecem pe lângă un pâlci de plopi traseul o ia în partea dreaptă, părăsind asfaltul pe un drum drept, prăfuit, specific Platoului Mehedinți. După câțiva kilometri, pe un drum paralel cu asfaltul, cu vegetație specifică unui lac care se află pe partea dreaptă, urmărind firul pârâului, la un moment dat traseul

se întoarce pe asfalt făcând o curbă la stânga. Timp de câțiva kilometri, pe marginea șoselei, se ajunge în localitatea Balta (2). Aici este ultimul loc în care drumețul se poate aproviziona cu apă și hrană. Mai târziu, traseul duce printre câteva căsuțe părăsite, pe un drum prăfuit, printre copaci fructiferi cu posibile întâlniri cu animale specifice zonei, cum ar fi broaște țestoase. Urmează o pădure de fagi pe un drum forestier, unde se poate simți liniștea în umbra copacilor, dar totodată se face prezentă realizarea tristului adevăr că urmele speciei umane sunt prezente la fiecare pas. Încet, realitatea Platoului Mehedinți se concretizează prin peisajele care sunt din ce în ce mai întinse. După ce iese din pădurea de fagi drumul se întinde într-o ușoară coborâre prin alte câteva gospodării, de această dată locuite, cu flori în fața casei și pomi fructiferi în curți. Lăsând în urmă și acestea, traseul intră în ultima localitate pe care o traversează pe alți câțiva kilometri de asfalt. Aici găsim și o intrare în peștera Topolnița și începutul rezervației științifice. Mergând spre ieșirea din localitate, în direcția Cireșu (3), pe marginea drumului de asfalt circa doi km, se ajunge la sediul Geoparc Platoul Mehedinți, care se află pe străduța din dreapta, plecând din centrul satului, unde se încheie traseul din această zi.

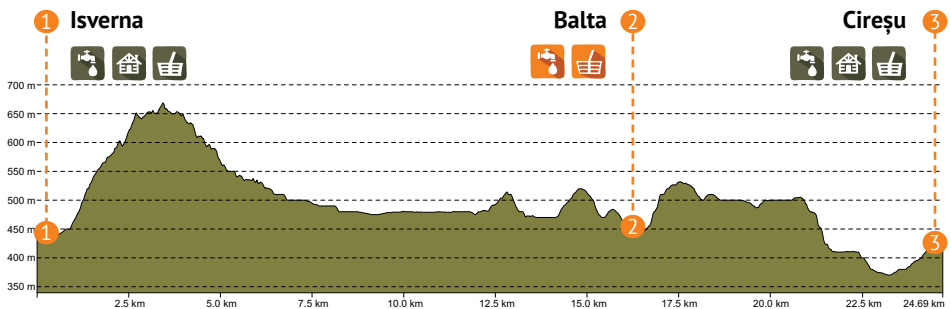
Info:

Peștera Topolnița – Peștera Topolnița este a doua cea mai lungă peșteră din România, având formațiuni unice în lume. Este rezervație speologică, declarată monument al naturii. Peștera este situată în apropierea schitului cu același nume, se află în partea centrală a Podișului Mehedinți, între localitățile Marga și Cireșu, la 30 de km de Drobeta-Turnu Severin. Apele Topolniței, adunate în subteran, au străpuns muntele și au format galerii gigantice, extrem de spectaculoase. Peștera are o lungime de aproape 11.000 de metri, fiind a cincea ca mărime din țară. Galleriile sunt dispuse pe cinci etaje, dintre care cea mai impresionantă formațiune speologică din Carpați este Galeria Racoviță. Este o peșteră

gigant, cu o rețea de galerii fosile, subfosile și active. În această peșteră s-au descoperit urme umane încă din neolitic. Este o peșteră caldă cu temperaturi între 8 și 10 grade Celsius și adăpostește numeroase lacuri, stalactite și stalagmite, colonii de lilieci, abisuri nebănuite, labirinturi, torenți, sectoare subacvatice și cascade. Peștera Topolnița este deschisă doar câteva ore pe an, în timpul sărbătorii care îi poartă numele, în rest poate fi vizitată doar cu aprobarea Academiei Române.

Geoparc Platoul Mehedinți – Geoparcul Platoul Mehedinți este o arie protejată de interes național, în partea sud-vestică a României, pe teritoriile județelor Gorj (5%) și Mehedinți (95%). Parcul național, arie protejată, este încadrat între Munții Mehedinți și Piemontul Getic. Aria protejată reprezintă o zonă deluroasă: înălțimi joase și domoale constituite din sisturi cristaline și calcare atribuite Jurasicului, formațiuni geologice carstice rare (Podul lui Dumnezeu), doline, lapiezuri, văi, cheiuri, lacuri (Lacul Zătonul Mare, Lacul Zătonul Mic), peșteri (Peștera Ponoarele), cu păduri, pajiști și fânețe. În perimetrul parcului natural sunt incluse mai multe arii naturale protejate, printre care: Complexul carstic de la Ponoarele, Pădurea de liliac Ponoarele, Cheile Coșuștei, Cornetul Babelor și Cerboanei, Cornetul Bălții, Cheile Topolniței și Peștera Topolnița, Cornetul Văii și Valea Mănăstirii, Izvorul și stâncăriile de la Cămana, Pereții Calcaroși de la Izvoarele Coșuștei, Peștera Epuran. Din punct de vedere al florei se remarcă fagul, gorunul, în asociere cu mojdreanul, cornul, cărpinița, lemn câinesc, păducel, vișin turcesc, sâmbovină, ienupăr, ghimpe, liliac etc. Fauna este una diversificată și reprezentată de mai multe specii de mamifere, păsări, pești, amfibieni și reptile, unele chiar protejate prin lege. Exemple de specii de animale întâlnite aici ar fi: lup, vulpe, cerb, căprioară, pisică sălbatică, jder de copac, iepure de câmp, veveriță, liliacul de apă, liliacul urecheat, liliacul comun, părșul comun, părșul de alun, ciocănitoearea pestriță mare, sticletele, pitulicea, pupăza, cucul, vipera cu corn, șarpele de alun, năpârca etc.

Vipera cu corn – Vipera cu corn, denumită și viperă cu nas, năpârca cu corn sau năpârca cu cioc este o subspecie de șerpi veninoși din familia viperide răspândită în sud-estul Europei, inclusiv în România. Este un șarpe mare, masculii putând să atingă și 90 cm lungime, dar femelele sunt mai mici. Se caracterizează printr-un bot ascuțit, prevăzut cu un corn nazal moale, acoperit cu trei rânduri de solzi. Masculii au coloritul de fond cenușiu sau gălbui până la galben-albicios, iar femelele au nuanțe spre brun sau arămiu. Acestei specii de viperă îi place să stea la soare pe stânci. Se cațără cu ușurință pe stânci sau pe ramurile copacilor pentru a se încălzi la soare. Se adăpostește mai ales sub pietre sau în crăpăturile stâncilor. Este relativ sensibilă la frig și intră toamna devreme în adăpost pentru hibernare, iar primăvara iese ultima din hibernare.

Traseul: dificultate medie, la început puțină urcare, în parte prin sate, prin poieni, drumuri de țară, porțiuni de asfalt

Diferență de nivel: +633 m

Locuri critice: părțile pe asfalt pot părea foarte dificile și lungi, dar sunt inevitabile

Peisaj: începutul traseului are posibilitatea de a trece pe la câteva obiective turistice opționale

Cazări:

Balotești: *Taverna Grădețului*, 6-8 locuri de cazare, zonă de campare, cort/rulotă (toaale, dușuri), servirea mesei la cerere, terasă și magazin. Rezervări la tel. 0763 100 006. Program non-stop.

La *Pensiunea Happy* (4 margarete), 6 locuri de cazare într-un spațiu comun cu canapele extensibile, prețuri începând de la 80 lei/pers./noapte, se asigură masă la cerere, dispune de locuri în camping. Rezervări cu două zile înainte la 0724 557 724 (Cătălina și Mircea) sau pe pagina de facebook.

Bine de știut: Satele din județul Mehedinți încă nu oferă o mare varietate de cazări. În cazul în care nu sunt locuri disponibile la punctele menționate, recomandăm drumeților să caute cazare în cel mai apropiat punct de locul în care se află, iar ziua următoare să-și continue traseul de unde l-au lăsat.

Infrastructură:

Marga:

Păunești:

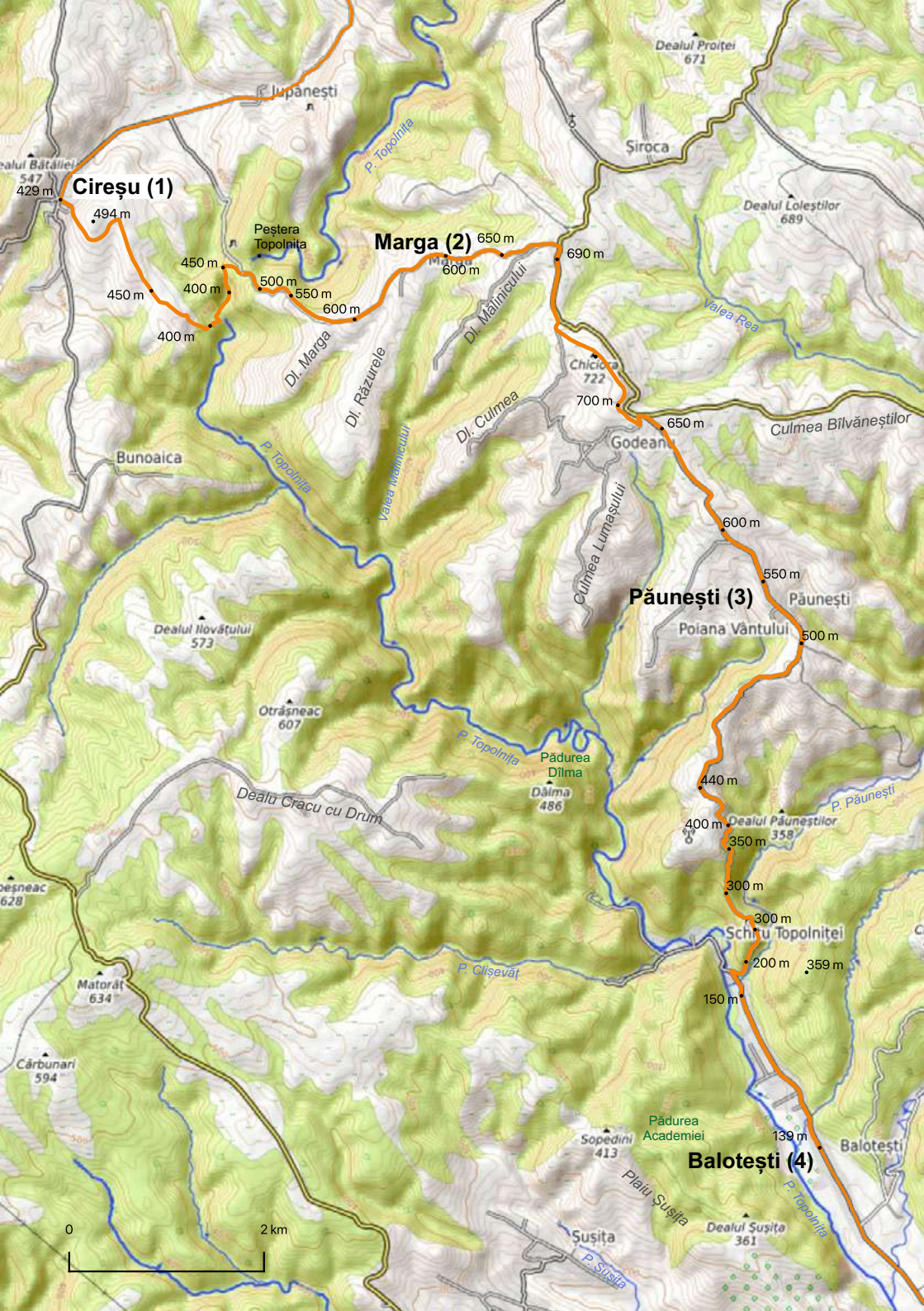
Balotești:

Notă:

După o lungă călătorie drumețul poate să își dorească o zi mai ușoară sau timp mai mult pentru a admira punctele turistice din zonă, însă traseul este de o dificultate medie fiindcă parcurge multe localități lungi și drumuri asfaltate.

Se pornește din fața sediului Geoparc Platoul Mehedinți din Cireșu (1), de unde traseul o ia în stânga în ușoară urcare. Merge pe asfalt câteva sute de metri, după care o ia la dreapta până ce se ajunge în dreptul unor gospodării. Aici drumețul părăsește drumul pietruit și merge ușor stânga pe o cărare, drum de căruță, care duce direct spre o pădure de foioase destul de tânără. Se ajunge la un soi de intersecție, la câteva marcaje turistice. Aici traseul o poate lua dreapta în jos, unde se poate ajunge la Gaura lui Ciocârdie, o peșteră din care curge apa în râul Topolnița, traseul mai poate merge tot înainte, deasupra Găurii, unde este un loc minunat de belvedere, sau se continuă în stânga. Dacă se merge în față la belvedere, după ce ochii au fost delectați cu stâncile abrupte și vârfurile din jur, traseul se întoarce 10 metri până la marcaje după care o ia în partea dreaptă, sau stânga direcției inițiale (înainte de belvedere). Coboară ușor printre copaci tineri, stânci calcaroase și bolovani presărați peste tot în jur, timp în care se poate simți încărcătura zonei misterioase și se poate înțelege de ce creaturi mistice, protagoniste multor legende, au vrut să se retragă în aceste locuri ascunse, sau de ce dacii au avut locurile lor de ascunzători pe aceste meleaguri. După câțiva metri cărarea urcă destul de abrupt și

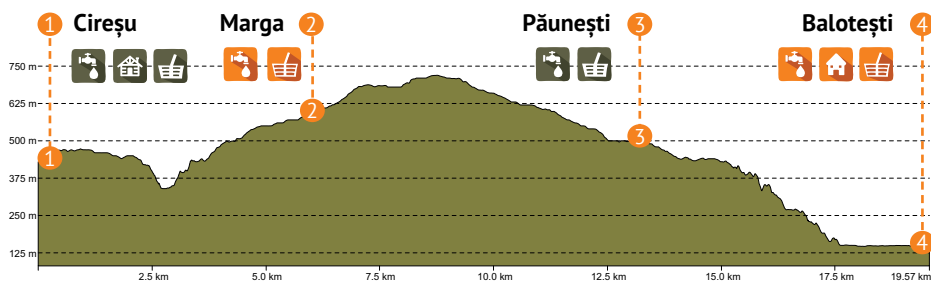

ajunge pe marcaj într-un loc splendid, și mai înalt decât primul punct de belvedere (462 m altitudine), și mai deschis către munții din jur, cu denumirea „La Varniță”. În depărtare se pot vedea Piatra lui Stan, Vârful Domogled și Șușcu. Undeva prin zonă se pot vedea și niște bolovani, ceea ce a rămas din așa numitele „Cazane dacice”. Plecând mai departe, cărarea urcă din nou către un drum forestier unde se găsesc câteva indicatoare către puncte turistice, cum ar fi Galeria Prosec de la Peștera Topolnița, unde se poate merge cu un ocolș de câțiva kilometri (circa trei km) și câteva ore (două maxim). Deschiderea „gurii”/ galeriei are 64 m înălțime și este foarte impresionantă.

După vizita opțională la Galeria Prosec, traseul continuă pe drumul forestier, pe lângă o fântână cu apă potabilă, loc în care se poate face o pauză pentru reîncărcarea bateriilor. După un marș de circa doi km pe drum forestier, prăfuit, se ajunge în satul Marga (2), unde mai găsim pomi fructiferi pe marginea drumului, sau alte fructe de sezon. Traseul traversează satul și ajunge la șoseaua asfaltată pe care o urmează mai departe timp de câțiva kilometri până la intersecția unde în dreapta se află satul Godeanu și tot în față se află satul Păunești. Se traversează drumul județean și se continuă, tot pe asfalt, până în satul Păunești (3). Aici, din bunăvoința oamenilor se poate primi și apă de la fântânile private sau se poate descoperi magazinul alimentar din capătul satului, care este camuflat la o casă. Dacă drumeții mai comunică, din când în când, și cu localnicii, aceștia pot oferi multe informații folositoare, pot povesti sau da indicații către magazinul alimentar. Lăsând satul în spate, la circa un kilometru, se găsește un indicator către cetatea Grădețului, unde se află o ruină care poate fi vizitată, abaterea de la drum este de circa un kilometru.

După câțiva kilometri de mers pe drum pietruit, din nou se ajunge la șoseaua principală, unde traseul o ia spre dreapta pe marginea șoselei, timp de vreo doi km. Ajungând la o uriașă cruce din lemn, se traversează șoseaua și se urcă pe partea dreaptă pe un drum de utilaje. Prin tufșuri de mure și măceș, acaț și alți copăcei, soarele poate fi dogoritor, de aceea se recomandă hidratarea și echiparea propice pentru căldură mare, fiindcă traseul se află într-o zonă cu climă sub-mediteraneană.

Ajunghând în vârful dealului, cu o deschidere impresionantă, se găsește o uriașă cruce albă cu o capelă, un loc în care pare că se construiește o mănăstire sau un schit, dată fiind înălțimea, priveliștea și energia debordantă a locului. Privind în jur, dacă este senin, se pot vedea și cei mai îndepărtați munți: Munții Retezat, Godeanu etc. în partea stângă/spate, iar în față, ușor dreapta se poate observa Dunărea șerpuindă cu Drobeta-Turnu Severin la malul ei.

De aici traseul urmează drumul pietruit într-o continuă coborâre până ce se ajunge la satul Balotești (4), câțiva kilometri grei și dureroși pentru picioarele poate deja obosite, dar într-o umbră oferită de copacii din jur. Când satul devine vizibil și curba la stânga se transformă în asfalt la intrarea în sat, pe dreaptă se observă indicatoare care trimit drumețul către Mănăstirea Schitul Topolniței, vizitabilă opțional.

Drumețul poate să își încheie drumeția aici deoarece în următoarea zi, care este și ultima, îl așteaptă o porțiune lungă de asfalt, până în Drobeta-Turnu Severin.

Info:

Schitul Topolniței – Este o veche mănăstire ortodoxă de pe valea râului Topolnița, în comuna Izvoru Bârzii, județul Mehedinți, la o distanță de circa 20 de kilometri de Drobeta-Turnu Severin. Este singurul schit „în ființă” din județul Mehedinți. Mănăstirea este un monument de arhitectură care datează din secolul XIV, în timpul domniei lui Radu cel Frumos. Acest schit a fost ctitorit de către călugărul Nicodim. Biserica actuală, în formă de cruce greacă, a fost ridicată în anul 1646, de ctitorul Lupu Buligă. Biserica veche a fost construită în stil bizantin, zidită din piatră și cărămidă. Intrarea în biserică se face printr-o ușă dublă, fixată într-un portal de piatră. Biserica a fost pictată în anul 1673, în frescă bizantină, de zugravii Grigore „Grecul” și Dima „Românul”, remarcabilă fiind „Judecata de Apoi”, zugrăvită pe fațada exterioară a peretelui vestic.

Cetatea Grădețului – Cetatea Grădețului sau de la Grădeț este situată pe vârful dealului cu același nume, la nord-vest de orașul Drobeta-Turnu Severin. Din acest punct înalt se pot observa ușor valea Topolniței și albia Pârâului Clicevăț, precum și drumul străvechi ce trecea în imediata apropiere a dealului, ducând la Dunăre. Ruinele acestei cetăți sunt clasate ca monument istoric. Istoricul Cezar Bolliac afirma într-o publicație din anul 1869 cum că Cetatea Grădețului ar fi o fortificație dacică, ceea ce ar explica denumirea dată de localnici, „Zidina dacilor”. Douăzeci de ani mai târziu, istoricul Vasile Dumitrescu a confirmat o altă legendă locală, care numește cetatea, „Cetatea lui Mateiaș”. Acesta afirmă că în acest loc s-ar fi dat o bătălie a românilor și ungarilor, contra tătarilor. Mai târziu, istoricii Teohari Antonescu și Vasile Pârvan scriu că ar fi vorba de ruine medievale și nu romane sau dacice cum spuneau predecesorii lor. Așadar, ca multe alte lucruri din aceste zone, și această cetate este învăluită în mister și multe legende locale.

Traseul: dificultate medie, se trece prin ultimul sat, apoi se intră în zona industrială a orașului, porțiuni prin oraș

Diferență de nivel: +95 m

Locuri critice: părțile pe asfalt pot părea foarte dificile și lungi, dar sunt inevitabile

Peisaj: multiple obiective turistice, peisaj urban, zonă industrială

Cazări:

Drobeta-Turnu Severin – Fiind un oraș, există numeroase opțiuni de cazare care pot fi ușor găsite căutând pe internet. Menționăm **Hotel Continental**, **Hotel Traian** etc. Există oportunități de toate felurile de la hosteluri la hoteluri, pensiuni, Airbnb ș.a.m.d. Prețurile se pot încadra pentru toate buzunarele.

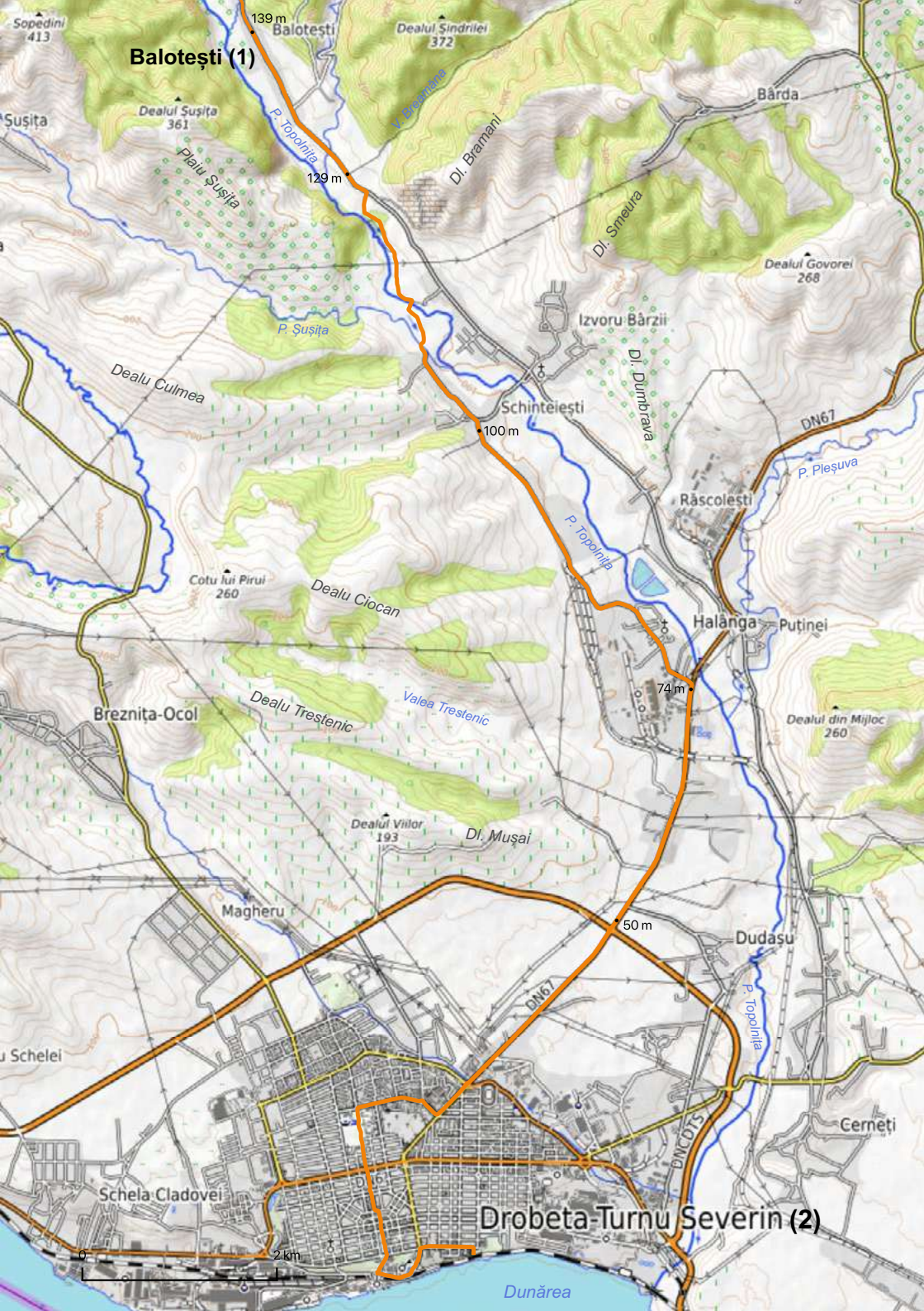
Infrastructură:

Balotești:

Drobeta-Turnu Severin

Notă:

Aceasta este ultima zi a călătoriei, o călătorie de aproape 1.400 de km care ia sfârșit în unul din orașele cu cea mai mare încărcătură istorică din România, în Drobeta-Turnu Severin. După o noapte petrecută în Balotești (1) și eventual o zi de repaus pentru a vizita obiectivele turistice pe care le oferă zona, traseul din această ultimă zi este aproape în totalitate pe asfalt, ceea ce înseamnă că picioarele trebuie să fie odihnite și pregătite pentru această suprafață. De la intrarea în sat, unde traseul din ziua precedentă s-a încheiat, urmează o stradă lungă, printre case, pe asfalt, unde se pot observa multitudinile de gospodării, viața oamenilor la sat, se pot degusta smochine din copaci sau alte fructe oferite de localnici, se trece și pe lângă câteva magazine alimentare cu „de toate”. Încet se fac observate semnele civilizației urbane, cum ar fi stațiile de autobuz care duc spre oraș, iar părăsind satul pe șosea, se trece prin zona industrială. Imediat după ieșirea din Balotești, Schinteiști și Halânga se merge în afara șoselei, în partea dreaptă. După câțiva kilometri, se trece strada și traseul intră iar în drumul principal. Intrarea în oraș se face pe lângă o bornă kilometrică care este instalată în fața unui supermarket mare (Kaufland). De aici încolo, marjaele sunt ușor de remarcat pe stâlpii de electricitate sau copacii din spațiile verzi ale orașului. După alți 3-4 km făcuți pe asfalt, se ajunge în portul din Drobeta-Turnu Severin (2), la penultima bornă a traseului, o bornă care reprezintă Coroana de Oțel a Regilor României. Acesta este locul unde în 1866, Regele Carol I a pășit întâia oară pe pământ românesc. De aici se poate admira Dunărea peste care se află deja pământ sârbesc. Drumetul a pornit din inima Bucovinei, din munți, iar acum pe finalul călătoriei ajunge tocmai la Dunăre. Traseul continuă însă pentru încă un kilometru parcurs prin oraș, pe bulevardul Carol I, unde se pot admira câteva case vechi și impresionante, a căror arhitectură este specifică zonei. Într-un final, se ajunge în curtea Muzeului Regiunii Porțile de Fier I, unde ultima bornă se uită la piciorului Podului lui Traian, construit de Apolodor din Damasc.

Balotești (1)

Drobeta-Turnu Severin (2)

Dunărea

2km

Schela Cladovei

Cemeți

Dudașu

50m

74m

100m

129m

139m

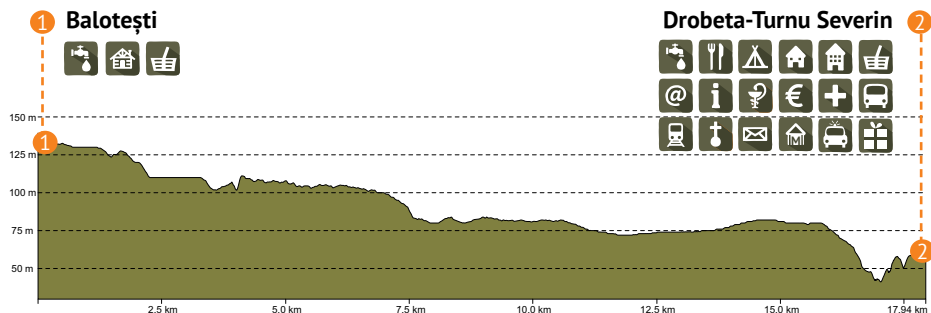
Aici ia sfârșit această călătorie care a descoperit România, de la Putna la Drobeta-Turnu Severin, în 1.400 de km plini de istorie, frumuseți naturale, povești și oameni.

Info:

Insula Ada Kaleh – În traducere din limba turcă, această insulă s-ar numi „Insula Fortăreață”. A fost o insulă pe Dunăre, inundată în 1970 de apele lacului de acumulare al hidrocentralei Porțile de Fier I. Insula se găsea la circa 3 km în aval de Orșova și avea o dimensiune de circa 1,7 km în lungime și circa 500 de m în lățime și era populată de 600 de turci. Era un punct turistic îndrăgit, mai ales datorită prețurilor reduse, întrucât insula era scutită de impozite, dar și pentru cumpărarea delicatelor turcești, bijuteriilor și tutunului. Insula era de asemenea renumită pentru creșterea trandafirilor din care se obținea uleiul și parfumul de trandafiri. Insula a fost locuită încă din antichitate. Herodot amintește despre ea cum că ar fi plină de măslini și viță de vie. Poziția insulei era una strategică, așa că ea devenise element cheie în conflictele Imperiului Habsburgic cu cel Otoman. În anul 1689, armata austriacă a construit aici o fortăreață. Înainte de crearea lacului de acumulare Porțile de Fier, s-a pus problema reconstituirii pe insula Șimian a principalelor obiective turistice care urmau a fi pierdute, însă multe din acestea au fost pur și simplu demolate. Totuși nu s-a renunțat la idee și există încă planuri de renovare. Cât despre locuitorii insulei, majoritatea s-au mutat în Dobrogea sau în Turcia.

Monument dedicat lui Carol I – Pe 8 mai 1866, prințul Carol I debarcă la Severin pentru a prelua conducerea României. Pe chei se aflau o mulțime de oameni, nu pentru că își așteptau regele, ci pentru că era Duminică Rusaliilor, iar lumea ieșise la plimbare. Acest loc este astăzi comemorat cu o lespede pe care sunt inscripționate cuvintele lui Carol I când a pășit pentru întâia oară pe pământ românesc: „Punând piciorul pe acest pământ sacru, m-am și făcut român”. Această lespede a fost dezvelită în 1939 de către regele Carol al II-lea. Carol I a fost înscăunat la 10 mai 1866 și a avut o domnie de 48 de ani, una din cele mai prospere perioade pentru România, o perioadă de independență și dezvoltare.

Pe urmele Regelui Mihai de la Podeni la Băile Herculane – În data de 21 iunie 1938, Principele Mihai, Mare Voievod de Alba Iulia, Rege al României (1927-1930, 1940-1947) a trecut prin aceste locuri, împreună cu colegii și profesorii săi de clasa palatină, într-o excursie de studii de la Baia de Aramă (județul Mehedinți) la Băile Herculane (județul

Caraș-Severin). Drumul Via Transilvanica se intersectează pentru câțiva km cu acest drum care odinioară era umblat de ultimul Rege al României. Clasa Palatină a fost o clasă specială de elevi formată în anii 1940 la cererea Regelui Carol al II-lea al României, pentru educația fiului său, Voievodul Mihai, care mai târziu a ajuns să fie Majestatea Sa Regele Mihai I al României. Elevii clasei au fost atent selecționați, astfel încât viitorul rege să intre în contact cu alți copii din toate păturile sociale: fii de țărani, de intelectuali, de industriași etc. După moartea Regelui Mihai, singurul supraviețuitor al Clasei Palatine a rămas Lascăr Zamfirescu, până la moartea sa în 27 mai 2020. Programul școlar era diferit de cea a altor licee din țară prin faptul că avea așa numitele lecții de sinteză prin țară care presupuneau diverse călătorii.

Podul lui Traian – Podul lui Traian sau Podul lui Apolodor din Damasc a fost un pod construit de cel din urmă, arhitectul columnei lui Traian, între primăvara anului 103 și primăvara anului 105 pe Dunărea de Jos, la est de Porțile de Fier. Scopul construcției a fost de a facilita transportul trupelor romane conduse de Traian și a proviziilor necesare celei de-a doua campanii militare de cucerire a Daciei lui Decebal. Măreția arhitectonică și tehnică a construcției era remarcabilă în antichitate și stătea dovadă pentru importanța pe care o dădea Traian cuceririi Daciei. S-a folosit o suprastructură din lemn, fixată pe 20 de piloni din piatră ce aveau formă paralelipipedică. Podul avea 1.135 m în lungime, 12 m în lățime și 46-50 m în înălțime. Dio Cassius considera că Împăratul Hadrianus (117-138) este responsabil pentru distrugerea parțială a podului pentru a proteja sudul Dunării de invazia triburilor roxolane și iazyge. Însă abandonul și distrugerea totală a podului corespunde cu abandonarea definitivă a Daciei (275 d. Hr.). Astăzi mai există 12 piloni sub apă, dar se pot vedea primul și ultimul pilon pe malurile Dunării.

Locurile în care găsiți ștampilele Via Transilvanica:

Prisăcina

- Căsuța lui Nea Talpeș, tel. 0735 377 694 și 0745 783 201 (Nistor și Ioana Talpeș);
- Tanti Maria Chima, tel. 0731 572 870

Valea Cernei

- Pensiunea Casa Valea Cernei, tel. 0744 771 900
- Primăria Obârșia Cloșani

Obârșia Cloșani

- Primăria Obârșia Cloșani

Isverna

- Primăria Isverna
- Pensiunea La Mustață, tel. 0741 577 993

Cireșu

- Geoparc Platoul Mehedinți, tel. 0754 574 246 (Claudiu).
- Pensiunea Happy, tel. 0724 557 724 (Cătălina și Mircea)

Balotești

- Pensiunea Happy, tel. 0724 557 724 (Cătălina și Mircea)

Drobeta Turnu Severin

- Muzeul Regiunii Portilor de Fier, L: Închis, M-D: 8-16

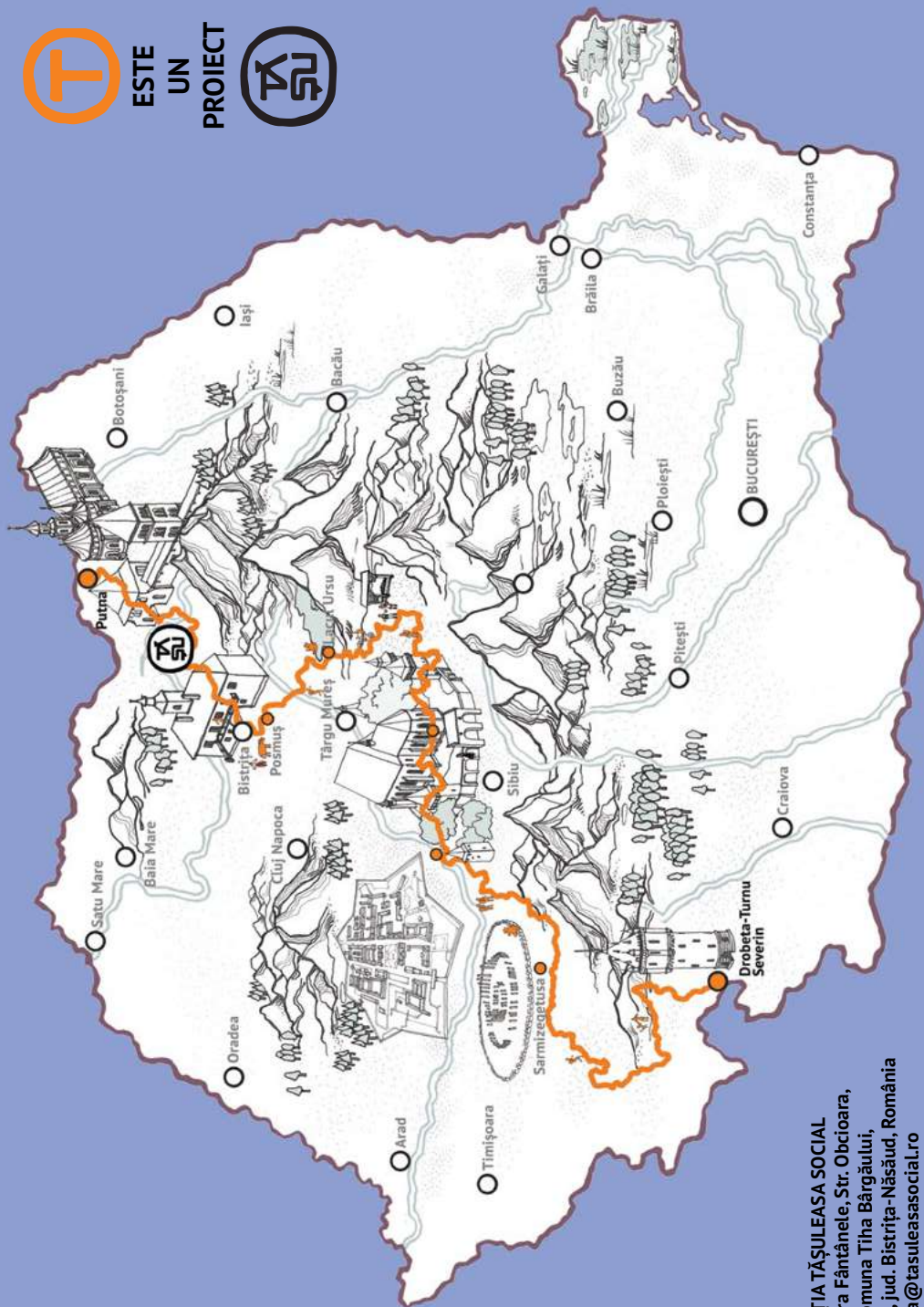

ESTE
UN
PROIECT

ASOCIAȚIA TĂȘULEASA SOCIAL
Sat Piatra Fântânele, Str. Obcioara,
nr. 97, Comuna Țiha Bârgăului,
427363, jud. Bistrița-Năsăud, România
asociatia@tasuleasocial.ro
www.tasuleasocial.ro